॥ နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ॥

အင်္ဂုတ္တရနိကာယော

စတုက္ကနိပါတပါဠိ

၁. ပဌမပဏ္ဏာသကံ

၁. ဘဏ္ဍဂါမဝဂ္ဂေါ

၁. အနုဗုဒ္ဓသုတ္တံ

၁. ဧဝံ မေ သုတံ – ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ ဝဇ္ဇီသု ဝိဟရတိ ဘဏ္ဍဂါမေ။ တတြ ခေါ ဘဂဝါ ဘိက္ခူ အာမန္တေသိ – ‘‘ဘိက္ခဝေါ’’တိ။ ‘‘ဘဒန္တေ’’တိ တေ ဘိက္ခူ ဘဂဝတော ပစ္စဿောသုံ။ ဘဂဝါ ဧတဒဝေါစ –

‘‘စတုန္နံ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မာနံ အနနုဗောဓာ အပ္ပဋိဝေဓာ ဧဝမိဒံ ဒီဃမဒ္ဓါနံ သန္ဓာဝိတံ သံသရိတံ မမဉ္စေဝ တုမှာကဉ္စ။ ကတမေသံ စတုန္နံ? အရိယဿ, ဘိက္ခဝေ, သီလဿ အနနုဗောဓာ အပ္ပဋိဝေဓာ ဧဝမိဒံ ဒီဃမဒ္ဓါနံ သန္ဓာဝိတံ သံသရိတံ မမဉ္စေဝ တုမှာကဉ္စ။ အရိယဿ, ဘိက္ခဝေ, သမာဓိဿ အနနုဗောဓာ အပ္ပဋိဝေဓာ ဧဝမိဒံ ဒီဃမဒ္ဓါနံ သန္ဓာဝိတံ သံသရိတံ မမဉ္စေဝ တုမှာကဉ္စ။ အရိယာယ, ဘိက္ခဝေ, ပညာယ အနနုဗောဓာ အပ္ပဋိဝေဓာ ဧဝမိဒံ ဒီဃမဒ္ဓါနံ သန္ဓာဝိတံ သံသရိတံ မမဉ္စေဝ တုမှာကဉ္စ ။ အရိယာယ, ဘိက္ခဝေ, ဝိမုတ္တိယာ အနနုဗောဓာ အပ္ပဋိဝေဓာ ဧဝမိဒံ ဒီဃမဒ္ဓါနံ သန္ဓာဝိတံ သံသရိတံ မမဉ္စေဝ တုမှာကဉ္စ။ တယိဒံ, ဘိက္ခဝေ, အရိယံ သီလံ အနုဗုဒ္ဓံ ပဋိဝိဒ္ဓံ, အရိယော သမာဓိ အနုဗုဒ္ဓေါ ပဋိဝိဒ္ဓေါ, အရိယာ ပညာ အနုဗုဒ္ဓါ ပဋိဝိဒ္ဓါ, အရိယာ ဝိမုတ္တိ အနုဗုဒ္ဓါ ပဋိဝိဒ္ဓါ, ဥစ္ဆိန္နာ ဘဝတဏှာ, ခီဏာ ဘဝနေတ္တိ, နတ္ထိ ဒါနိ ပုနဗ္ဘဝေါ’’တိ။

ဣဒမဝေါစ ဘဂဝါ။ ဣဒံ ဝတွာန သုဂတော အထာပရံ ဧတဒဝေါစ သတ္ထာ –

‘‘သီလံ သမာဓိ ပညာ စ, ဝိမုတ္တိ စ အနုတ္တရာ။
အနုဗုဒ္ဓါ ဣမေ ဓမ္မာ, ဂေါတမေန ယသဿိနာ။

‘‘ဣတိ ဗုဒ္ဓေါ အဘိညာယ, ဓမ္မမက္ခာသိ ဘိက္ခုနံ။
ဒုက္ခဿန္တကရော သတ္ထာ, စက္ခုမာ ပရိနိဗ္ဗုတော’’တိ။ ပဌမံ။

၂. ပပတိတသုတ္တံ

၂. ‘‘စတူဟိ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ အသမန္နာဂတော ‘ဣမသ္မာ ဓမ္မဝိနယာ ပပတိတော’တိ ဝုစ္စတိ။ ကတမေဟိ စတူဟိ? အရိယေန, ဘိက္ခဝေ, သီလေန အသမန္နာဂတော ‘ဣမသ္မာ ဓမ္မဝိနယာ ပပတိတော’တိ ဝုစ္စတိ။ အရိယေန, ဘိက္ခဝေ, သမာဓိနာ အသမန္နာဂတော ‘ဣမသ္မာ ဓမ္မဝိနယာ ပပတိတော’တိ ဝုစ္စတိ။ အရိယာယ, ဘိက္ခဝေ, ပညာယ အသမန္နာဂတော ‘ဣမသ္မာ ဓမ္မဝိနယာ ပပတိတော’တိ ဝုစ္စတိ။ အရိယာယ, ဘိက္ခဝေ, ဝိမုတ္တိယာ အသမန္နာဂတော ‘ဣမသ္မာ ဓမ္မဝိနယာ ပပတိတော’တိ ဝုစ္စတိ။ ဣမေဟိ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, စတူဟိ ဓမ္မေဟိ အသမန္နာဂတော ‘ဣမသ္မာ ဓမ္မဝိနယာ ပပတိတော’တိ ဝုစ္စတိ။

‘‘စတူဟိ , ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ‘ဣမသ္မာ ဓမ္မဝိနယာ အပပတိတော’တိ [အပ္ပပတိတောတိ (က.)] ဝုစ္စတိ။ ကတမေဟိ စတူဟိ? အရိယေန, ဘိက္ခဝေ, သီလေန သမန္နာဂတော ‘ဣမသ္မာ ဓမ္မဝိနယာ အပပတိတော’တိ ဝုစ္

စတိ။ အရိယေန, ဘိက္ခဝေ, သမာဓိနာ သမန္နာဂတော ‘ဣမသ္မာ ဓမ္မဝိနယာ အပပတိတော’တိ ဝုစ္စတိ။ အရိယာယ, ဘိက္ခဝေ, ပညာယ သမန္နာဂတော ‘ဣမသ္မာ ဓမ္မဝိနယာ အပပတိတော’တိ ဝုစ္စတိ။ အရိယာယ, ဘိက္ခဝေ, ဝိမုတ္တိယာ သမန္နာဂတော ‘ဣမသ္မာ ဓမ္မဝိနယာ အပပတိတော’တိ ဝုစ္စတိ။ ဣမေဟိ ခော, ဘိက္ခဝေ, စတူဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ‘ဣမသ္မာ ဓမ္မဝိနယာ အပပတိတော’တိ ဝုစ္စတီ’’တိ။

‘‘စုတာ ပတန္တိ ပတိတာ၊ ဂိဒ္ဓါ စ ပုနရာဂတာ။
ကတံ ကိစ္စံ ရတံ ရမ္မံ၊ သုခေနာန္ဝာဂတံ သုခ’’န္တိ။ ဒုတိယံ။

၃. ပဌမခတသုတ္တံ

၃. ‘‘စတူဟိ , ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဗာလော အဗျတ္တော [အဗ္ယတ္တော (သီ. ပီ.)] အသပ္ပုရိသော ခတံ ဥပဟတံ အတ္တာနံ ပရိဟရတိ, သာဝဇ္ဇော စ ဟောတိ သာနုဝဇ္ဇော စ ဝိညူနံ, ဗဟုဉ္စ အပုညံ ပသဝတိ။ ကတမေဟိ စတူဟိ? အနနုဝိစ္စ အပရိယောဂါဟေတွာ အဝဏ္ဏာရဟဿ ဝဏ္ဏံ ဘာသတိ, အနနုဝိစ္စ အပရိယောဂါဟေတွာ ဝဏ္ဏာရဟဿ အဝဏ္ဏံ ဘာသတိ, အနနုဝိစ္စ အပရိယောဂါဟေတွာ အပ္ပသာဒနီယေ ဌာနေ ပသာဒံ ဥပဒံသေတိ, အနနုဝိစ္စ အပရိယောဂါဟေတွာ ပသာဒနီယေ ဌာနေ အပ္ပသာဒံ ဥပဒံသေတိ – ဣမေဟိ ခော, ဘိက္ခဝေ, စတူဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဗာလော အဗျတ္တော အသပ္ပုရိသော ခတံ ဥပဟတံ အတ္တာနံ ပရိဟရတိ, သာဝဇ္ဇော စ ဟောတိ သာနုဝဇ္ဇော စ ဝိညူနံ, ဗဟုဉ္စ အပုညံ ပသဝတိ။

‘‘စတူဟိ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ပဏ္ဍိတော ဝိယတ္တော [ဝ္ယတ္တော (သီ. ပီ.), ဗျတ္တော (သျာ. ကံ.)] သပ္ပုရိသော အက္ခတံ အနုပဟတံ အတ္တာနံ ပရိဟရတိ, အနဝဇ္ဇော စ ဟောတိ အနနုဝဇ္ဇော စ ဝိညူနံ, ဗဟုဉ္စ ပုညံ ပသဝတိ။ ကတမေဟိ စတူဟိ? အနုဝိစ္စ ပရိယောဂါဟေတွာ အဝဏ္ဏာရဟဿ အဝဏ္ဏံ ဘာသတိ , အနုဝိစ္စ ပရိယောဂါဟေတွာ ဝဏ္ဏာရဟဿ ဝဏ္ဏံ ဘာသတိ, အနုဝိစ္စ ပရိယောဂါဟေတွာ အပ္ပသာဒနီယေ ဌာနေ အပ္ပသာဒံ ဥပဒံသေတိ, အနုဝိစ္စ ပရိယောဂါဟေတွာ ပသာဒနီယေ ဌာနေ ပသာဒံ ဥပဒံသေတိ – ဣမေဟိ ခော, ဘိက္ခဝေ, စတူဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ပဏ္ဍိတော ဝိယတ္တော သပ္ပုရိသော အက္ခတံ အနုပဟတံ အတ္တာနံ ပရိဟရတိ, အနဝဇ္ဇော စ ဟောတိ အနနုဝဇ္ဇော စ ဝိညူနံ, ဗဟုဉ္စ ပုညံ ပသဝတီ’’တိ။

[သု. နိ. ၆၆၃; သံ. နိ. ၁.၁၈၀] ‘‘ယော နိန္ဒိယံ ပသံသတိ၊
တံ ဝါ နိန္ဒတိ ယော ပသံသိယော။
ဝိစိနာတိ မုခေန သော ကလိံ၊
ကလိနာ တေန သုခံ န ဝိန္ဒတိ။

[သု. နိ. ၆၆၃; သံ. နိ. ၁.၁၈၀] ‘‘အပ္ပမတ္တော အယံ ကလိ၊
ယော အက္ခေသု ဓနပရာဇယော။
သဗ္ဗဿာပိ သဟာပိ အတ္တနာ၊
အယမေဝ မဟန္တတရော ကလိ။
ယော သုဂတေသု မနံ ပဒောသယေ။

‘‘သတံ သဟဿာနံ နိရဗ္ဗုဒာနံ၊
ဆတ္တိံသတီ ပဉ္စ စ အဗ္ဗုဒါနိ။
ယမရိယဂရဟီ [ယမရိယံ ဂရဟိယ (သျာ. ကံ.)] နိရယံ ဥပေတိ၊
ဝါစံ မနဉ္စ ပဏိဓာယ ပာပက’’န္တိ။ တတိယံ။

၄. ဒုတိယခတသုတ္တံ

၄. ''စတူသု, ဘိက္ခဝေ, မိစ္ဆာ ပဋိပဇ္ဇမာနော ဗာလော အဗျတ္တော အသပ္ပုရိသော ခတံ ဥပဟတံ အတ္တာနံ ပရိဟရတိ သာဝဇ္ဇော စ ဟောတိ သာနုဝဇ္ဇော စ ဝိညူနံ, ဗဟုဉ္စ အပုညံ ပသဝတိ။ ကတမေသု စတူသု? မာတရိ, ဘိက္ခဝေ, မိစ္ဆာ ပဋိပဇ္ဇမာနော ဗာလော အဗျတ္တော အသပ္ပုရိသော ခတံ ဥပဟတံ အတ္တာနံ ပရိဟရတိ, သာဝဇ္ဇော စ ဟောတိ သာနုဝဇ္ဇော စ ဝိညူနံ, ဗဟုဉ္စ အပုညံ ပသဝတိ။ ပိတရိ, ဘိက္ခဝေ, မိစ္ဆာ ပဋိပဇ္ဇမာနော။ပေ။ တထာဂတေ , ဘိက္ခဝေ, မိစ္ဆာ ပဋိပဇ္ဇမာနော။ပေ။ တထာဂတသာဝကေ, ဘိက္ခဝေ, မိစ္ဆာ ပဋိပဇ္ဇမာနော ဗာလော အဗျတ္တော အသပ္ပုရိသော ခတံ ဥပဟတံ အတ္တာနံ ပရိဟရတိ, သာဝဇ္ဇော စ ဟောတိ သာနုဝဇ္ဇော စ ဝိညူနံ, ဗဟုဉ္စ အပုညံ ပသဝတိ။ ဣမေသု ခော, ဘိက္ခဝေ, စတူသု မိစ္ဆာ ပဋိပဇ္ဇမာနော ဗာလော အဗျတ္တော အသပ္ပုရိသော ခတံ ဥပဟတံ အတ္တာနံ ပရိဟရတိ, သာဝဇ္ဇော စ ဟောတိ သာနုဝဇ္ဇော စ ဝိညူနံ, ဗဟုဉ္စ အပုညံ ပသဝတိ။

''စတူသု, ဘိက္ခဝေ, သမ္မာ ပဋိပဇ္ဇမာနော ပဏ္ဍိတော ဝိယတ္တော သပ္ပုရိသော အက္ခတံ အနုပဟတံ အတ္တာနံ ပရိဟရတိ, အနဝဇ္ဇော စ ဟောတိ အနနုဝဇ္ဇော စ ဝိညူနံ, ဗဟုဉ္စ ပုညံ ပသဝတိ။ ကတမေသု စတူသု? မာတရိ, ဘိက္ခဝေ, သမ္မာ ပဋိပဇ္ဇမာနော ပဏ္ဍိတော ဝိယတ္တော သပ္ပုရိသော အက္ခတံ အနုပဟတံ အတ္တာနံ ပရိဟရတိ, အနဝဇ္ဇော စ ဟောတိ အနနုဝဇ္ဇော စ ဝိညူနံ, ဗဟုဉ္စ ပုညံ ပသဝတိ။ ပိတရိ, ဘိက္ခဝေ, သမ္မာ ပဋိပဇ္ဇမာနော။ပေ။ တထာဂတေ, ဘိက္ခဝေ, သမ္မာ ပဋိပဇ္ဇမာနော။ပေ။ တထာဂတသာဝကေ, ဘိက္ခဝေ, သမ္မာ ပဋိပဇ္ဇမာနော ပဏ္ဍိတော ဝိယတ္တော သပ္ပုရိသော အက္ခတံ အနုပဟတံ အတ္တာနံ ပရိဟရတိ, အနဝဇ္ဇော စ ဟောတိ အနနုဝဇ္ဇော စ ဝိညူနံ, ဗဟုဉ္စ ပုညံ ပသဝတိ။ ဣမေသု ခော, ဘိက္ခဝေ, စတူသု သမ္မာ ပဋိပဇ္ဇမာနော ပဏ္ဍိတော ဝိယတ္တော သပ္ပုရိသော အက္ခတံ အနုပဟတံ အတ္တာနံ ပရိဟရတိ, အနဝဇ္ဇော စ ဟောတိ အနနုဝဇ္ဇော စ ဝိညူနံ, ဗဟုဉ္စ ပုညံ ပသဝတီ''တိ။

''မာတရိ ပိတရိ စာပိ၊ ယော မိစ္ဆာ ပဋိပဇ္ဇတိ။
တထာဂတေ စ သမ္ဗုဒ္ဓေ၊ အထ ဝါ တဿ သာဝကေ။
ဗဟုဉ္စ သော ပသဝတိ၊ အပုညံ တာဒိသော နရော။

''တာယ နံ အဓမ္မစရိယာယ [တာယ အဓမ္မစရိယာယ (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)] ၊ မာတာပိတူသု ပဏ္ဍိတာ။
ဣဓေဝ နံ ဂရဟန္တိ၊ ပေစ္စာပါယဉ္စ ဂစ္ဆတိ။

''မာတရိ ပိတရိ စာပိ၊ ယော သမ္မာ ပဋိပဇ္ဇတိ။
တထာဂတေ စ သမ္ဗုဒ္ဓေ၊ အထ ဝါ တဿ သာဝကေ။
ဗဟုဉ္စ သော ပသဝတိ၊ ပုညံ ဧတာဒိသော [ပုညမ္ပိ တာဒိသော (သီ. သျာ. ကံ.)] နရော။

''တာယ နံ ဓမ္မစရိယာယ၊ မာတာပိတူသု ပဏ္ဍိတာ။
ဣဓေဝ [ဣဓ စေဝ (သီ.)] နံ ပသံသန္တိ၊ ပေစ္စ သဂ္ဂေ ပမောဒတီ''တိ [သဂ္ဂေ စ မောဒတီတိ (သီ.)] ။ စတုတ္ထံ။

၅. အနုသောတသုတ္တံ

၅. ''စတ္တာရောမေ , ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလာ သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနာ လောကသ္မိံ။ ကတမေ စတ္တာရော? အနုသောတဂါမီ ပုဂ္ဂလော, ပဋိသောတဂါမီ ပုဂ္ဂလော, ဌိတတ္တော ပုဂ္ဂလော, တိဏ္ဏော ပါရင်္ဂတော [ပါရဂတော (သီ. သျာ. ကံ.)] ထလေ တိဋ္ဌတိ ဗြာဟ္မဏော။ ကတမော စ, ဘိက္ခဝေ, အနုသောတဂါမီ ပုဂ္ဂလော? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ပုဂ္ဂလော ကာမေ စ ပဋိသေဝတိ, ပါပဉ္စ ကမ္မံ ကရောတိ။ အယံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, အနုသောတဂါမီ ပုဂ္ဂလော။

''ကတမော စ, ဘိက္ခဝေ, ပဋိသောတဂါမီ ပုဂ္ဂလော? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ပုဂ္ဂလော ကာမေ စ နပ္ပဋိသေဝတိ, ပါပဉ္စ ကမ္မံ န ကရောတိ, သဟာပိ ဒုက္ခေန သဟာပိ ဒောမနဿေန အဿုမုခောပိ ရုဒမာနော ပရိပုဏ္ဏံ ပရိသုဒ္ဓံ ဗြဟ္မစရိယံ စရတိ။ အယံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, ပဋိသောတဂါမီ ပုဂ္ဂလော။

“ကတမော စ, ဘိက္ခဝေ, ဌိတတ္တော ပုဂ္ဂလော? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ပုဂ္ဂလော ပဉ္စန္နံ ဩရမ္ဘာဂိယာနံ သံယောဇနာနံ ပရိက္ခယာ ဩပပါတိကော ဟောတိ, တတ္ထ ပရိနိဗ္ဗာယီ, အနာဝတ္တိဓမ္မော တသ္မာ လောကာ။ အယံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, ဌိတတ္တော ပုဂ္ဂလော။

“ကတမော စ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော တိဏ္ဏော ပါရင်္ဂတော ထလေ တိဋ္ဌတိ ဗြာဟ္မဏော? ဣဓ , ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ပုဂ္ဂလော အာသဝာနံ ခယာ အနာသဝံ စေတောဝိမုတ္တိံ ပညာဝိမုတ္တိံ ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ သယံ အဘိညာ သစ္ဆိကတွာ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ။ အယံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော တိဏ္ဏော ပါရင်္ဂတော ထလေ တိဋ္ဌတိ ဗြာဟ္မဏော။ ဣမေ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, စတ္တာရော ပုဂ္ဂလာ သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနာ လောကသ္မိ”န္တိ။

“ယေ ကေစိ ကာမေသု အသညတာ ဇနာ၊
အဝီတရာဂါ ဣဓ ကာမဘောဂိနော။
ပုနပ္ပုနံ ဇာတိဇရူပဂါမိ တေ [ဇာတိဇရူပဂဟိနော (သီ.)၊ ဇာတိဇရူပဂ ဟိ တေ (သျာ. ကံ.)] ၊
တဏှာဓိပန္နာ အနုသောတဂါမိနော။

“တသ္မာ ဟိ ဓီရော ဣဓုပဋ္ဌိတဿတီ၊
ကာမေ စ ပါပေ စ အသေဝမာနော။
သဟာပိ ဒုက္ခေန ဇဟေယျ ကာမေ၊
ပဋိသောတဂါမီတိ တမာဟု ပုဂ္ဂလံ။

“ယော ဝေ ကိလေသာနိ ပဟာယ ပဉ္စ၊
ပရိပုဏ္ဏသေခေါ အပရိဟာနဓမ္မော။
စေတောဝသိပ္ပတ္တော သမာဟိတိန္ဒြိယော၊
သ ဝေ ဌိတတ္တောတိ နရော ပဝုစ္စတိ။

“ပရောပရာ ယဿ သမေစ္စ ဓမ္မာ၊
ဝိဓူပိတာ အတ္ထဂတာ န သန္တိ။
သ ဝေ မုနိ [သ ဝေဒဂူ (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)] ဝုသိတဗြဟ္မစရိယော၊
လောကန္တဂူ ပါရဂတောတိ ဝုစ္စတီ”တိ။ ပဉ္စမံ။

၆. အပ္ပဿုတသုတ္တံ

၆. “စတ္တာရောမေ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလာ သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနာ လောကသ္မိံ။ ကတမေ စတ္တာရော? အပ္ပဿုတော သုတေန အနုပပန္နော, အပ္ပဿုတော သုတေန ဥပပန္နော, ဗဟုဿုတော သုတေန အနုပပန္နော, ဗဟုဿုတော သုတေန ဥပပန္နော။ ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော အပ္ပဿုတော ဟောတိ သုတေန အနုပပန္နော ? ဣဓ , ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စဿ ပုဂ္ဂလဿ အပ္ပကံ သုတံ ဟောတိ – သုတ္တံ ဂေယျံ ဝေယျာကရဏံ ဂါထာ ဥဒါနံ ဣတိဝုတ္တကံ ဇာတကံ အဗ္ဘုတဓမ္မံ ဝေဒလ္လံ။ သော တဿ အပ္ပကဿ သုတဿ န အတ္ထမညာယ ဓမ္မမညာယ [န ဓမ္မမညာယ (ပီ. က.)] ဓမ္မာနုဓမ္မပ္ပဋိပန္နော ဟောတိ။ ဧဝံ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော အပ္ပဿုတော ဟောတိ သုတေန အနုပပန္နော။

“ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော အပ္ပဿုတော ဟောတိ သုတေန ဥပပန္နော? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စဿ ပုဂ္ဂလဿ အပ္ပကံ သုတံ ဟောတိ – သုတ္တံ ဂေယျံ ဝေယျာကရဏံ ဂါထာ ဥဒါနံ ဣတိဝုတ္တကံ ဇာတကံ အဗ္ဘုတဓမ္မံ ဝေဒလ္လံ။ သော တဿ အပ္ပကဿ သုတဿ အတ္ထမညာယ ဓမ္မမညာယ ဓမ္မာနုဓမ္မပ္ပဋိပန္နော ဟောတိ။ ဧဝံ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော အပ္ပဿုတော ဟောတိ သုတေန ဥပပန္နော။

“ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော ဗဟုဿုတော ဟောတိ သုတေန အနုပပန္နော? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စဿ ပုဂ္ဂလဿ ဗဟုကံ သုတံ ဟောတိ – သုတ္တံ ဂေယျံ ဝေယျာကရဏံ ဂါထာ ဥဒါနံ ဣတိဝုတ္တကံ ဇာတကံ အဗ္ဘုတဓမ္မံ

မံ ဝေဒလ္လံ။ သော တဿ ဗဟုကဿ သုတဿ န အတ္ထမညာယ ဓမ္မမညာယ [န ဓမ္မမညာယ (ပီ.)] ဓမ္မာနုဓမ္မပ္ပဋိပန္နော ဟောတိ။ ဧဝံ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော ဗဟုဿုတော ဟောတိ သုတေန အနုပပန္နော။

“ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော ဗဟုဿုတော ဟောတိ သုတေန ဥပပန္နော? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စဿ ပုဂ္ဂလဿ ဗဟုကံ သုတံ ဟောတိ – သုတ္တံ ဂေယျံ ဝေယျာကရဏံ ဂါထာ ဥဒာနံ ဣတိဝုတ္တကံ ဇာတကံ အဗ္ဘုတဓမ္မံ ဝေဒလ္လံ။ သော တဿ ဗဟုကဿ သုတဿ အတ္ထမညာယ ဓမ္မမညာယ ဓမ္မာနုဓမ္မပ္ပဋိပန္နော ဟောတိ။ ဧဝံ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော ဗဟုဿုတော ဟောတိ သုတေန ဥပပန္နော။ ဣမေ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, စတ္တာရော ပုဂ္ဂလာ သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနာ လောကသ္မိ”န္တိ။

“အပ္ပဿုတောပိ စေ ဟောတိ, သီလေသု အသမာဟိတော။
ဥဘယေန နံ ဂရဟန္တိ, သီလတော စ သုတေန စ။

“အပ္ပဿုတောပိ စေ ဟောတိ, သီလေသု သုသမာဟိတော။
သီလတော နံ ပသံသန္တိ, တဿ သမ္ပဇ္ဇတေ သုတံ။

“ဗဟုဿုတောပိ စေ ဟောတိ, သီလေသု အသမာဟိတော။
သီလတော နံ ဂရဟန္တိ, နာဿ သမ္ပဇ္ဇတေ သုတံ။

“ဗဟုဿုတောပိ စေ ဟောတိ, သီလေသု သုသမာဟိတော။
ဥဘယေန နံ ပသံသန္တိ, သီလတော စ သုတေန စ။

“ဗဟုဿုတံ ဓမ္မဓရံ, သပ္ပညံ ဗုဒ္ဓသာဝကံ။
နေက္ခံ ဇမ္ဗောနဒဿေဝ, ကော တံ နိန္ဒိတုမရဟတိ။
ဒေဝါပိ နံ ပသံသန္တိ, ဗြဟ္မုနာပိ ပသံသိတော”တိ။ ဆဋ္ဌံ။

၇. သောဘနသုတ္တံ

၇. “စတ္တာရောမေ, ဘိက္ခဝေ, ဝိယတ္တာ ဝိနီတာ ဝိသာရဒါ ဗဟုဿုတာ ဓမ္မဓရာ ဓမ္မာနုဓမ္မပ္ပဋိပန္နာ သင်္ဃံ သောဘေန္တိ။ ကတမေ စတ္တာရော? ဘိက္ခု, ဘိက္ခဝေ, ဝိယတ္တော ဝိနီတော ဝိသာရဒေါ ဗဟုဿုတော ဓမ္မဓရော ဓမ္မာနုဓမ္မပ္ပဋိပန္နော သင်္ဃံ သောဘေတိ။ ဘိက္ခုနီ, ဘိက္ခဝေ, ဝိယတ္တာ ဝိနီတာ ဝိသာရဒါ ဗဟုဿုတာ ဓမ္မဓရာ ဓမ္မာနုဓမ္မပ္ပဋိပန္နာ သင်္ဃံ သောဘေတိ။ ဥပါသကော, ဘိက္ခဝေ, ဝိယတ္တော ဝိနီတော ဝိသာရဒေါ ဗဟုဿုတော ဓမ္မဓရော ဓမ္မာနုဓမ္မပ္ပဋိပန္နော သင်္ဃံ သောဘေတိ။ ဥပါသိကာ, ဘိက္ခဝေ, ဝိယတ္တာ ဝိနီတာ ဝိသာရဒါ ဗဟုဿုတာ ဓမ္မဓရာ ဓမ္မာနုဓမ္မပ္ပဋိပန္နာ သင်္ဃံ သောဘေတိ။ ဣမေ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, စတ္တာရော ဝိယတ္တာ ဝိနီတာ ဝိသာရဒါ ဗဟုဿုတာ ဓမ္မဓရာ ဓမ္မာနုဓမ္မပ္ပဋိပန္နာ သင်္ဃံ သောဘေန္တီ”တိ။

“ယော ဟောတိ ဝိယတ္တော [ဝျတ္တော (သီ. ပီ.), ဗျတ္တော (သျာ. ကံ.)] စ ဝိသာရဒေါ စ,
ဗဟုဿုတော ဓမ္မဓရော စ ဟောတိ။
ဓမ္မဿ ဟောတိ အနုဓမ္မစာရီ,
သ တာဒိသော ဝုစ္စတိ သင်္ဃသောဘနော [သံဃသောဘဏော (က.)]။

“ဘိက္ခု စ သီလသမ္ပန္နော, ဘိက္ခုနီ စ ဗဟုဿုတာ။
ဥပါသကော စ ယော သဒ္ဓေါ, ယာ စ သဒ္ဓါ ဥပါသိကာ။
ဧတေ ခေါ သင်္ဃံ သောဘေန္တိ, ဧတေ ဟိ သင်္ဃသောဘနာ”တိ။ သတ္တမံ။

၈. ဝေသာရဇ္ဇသုတ္တံ

၈. ‘‘စတ္တာရိမာနိ , ဘိက္ခဝေ, တထာဂတဿ ဝေသာရဇ္ဇာနိ, ယေဟိ ဝေသာရဇ္ဇေဟိ သမန္နာဂတော တထာဂတော အာသဘံ ဌာနံ ပဋိဇာနာတိ , ပရိသာသု သီဟနာဒံ နဒတိ, ဗြဟ္မစက္ကံ ပဝတ္တေတိ။ ကတမာနိ စတ္တာရိ? ‘သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ တေ ပဋိဇာနတော ဣမေ ဓမ္မာ အနဘိသမ္ဗုဒ္ဓါ’တိ တတြ ဝတ မံ သမဏော ဝါ ဗြာဟ္မဏော ဝါ ဒေဝေါ ဝါ မာရော ဝါ ဗြဟ္မာ ဝါ ကောစိ ဝါ လောကသ္မိံ သဟဓမ္မေန ပဋိစောဒေဿတီတိ နိမိတ္တမေတံ, ဘိက္ခဝေ, န သမနုပဿာမိ ။ ဧတမဟံ [ဧတမ္ပဟံ (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)] , ဘိက္ခဝေ, နိမိတ္တံ အသမနုပဿန္တော ခေမပ္ပတ္တော အဘယပ္ပတ္တော ဝေသာရဇ္ဇပ္ပတ္တော ဝိဟရာမိ။

‘‘‘ခီဏာသဝဿ တေ ပဋိဇာနတော ဣမေ အာသဝါ အပရိက္ခီဏာ’တိ တတြ ဝတ မံ သမဏော ဝါ ဗြာဟ္မဏော ဝါ ဒေဝေါ ဝါ မာရော ဝါ ဗြဟ္မာ ဝါ ကောစိ ဝါ လောကသ္မိံ သဟဓမ္မေန ပဋိစောဒေဿတီတိ နိမိတ္တမေတံ, ဘိက္ခဝေ, န သမနုပဿာမိ။ ဧတမဟံ, ဘိက္ခဝေ, နိမိတ္တံ အသမနုပဿန္တော ခေမပ္ပတ္တော အဘယပ္ပတ္တော ဝေသာရဇ္ဇပ္ပတ္တော ဝိဟရာမိ။

‘‘‘ယေ ခော ပန တေ အန္တရာယိကာ ဓမ္မာ ဝုတ္တာ တေ ပဋိသေဝတော နာလံ အန္တရာယာယာ’တိ တတြ ဝတ မံ သမဏော ဝါ ဗြာဟ္မဏော ဝါ ဒေဝေါ ဝါ မာရော ဝါ ဗြဟ္မာ ဝါ ကောစိ ဝါ လောကသ္မိံ သဟဓမ္မေန ပဋိစောဒေဿတီတိ နိမိတ္တမေတံ, ဘိက္ခဝေ, န သမနုပဿာမိ။ ဧတမဟံ, ဘိက္ခဝေ, နိမိတ္တံ အသမနုပဿန္တော ခေမပ္ပတ္တော အဘယပ္ပတ္တော ဝေသာရဇ္ဇပ္ပတ္တော ဝိဟရာမိ။

‘‘‘ယဿ ခော ပန တေ အတ္ထာယ ဓမ္မော ဒေသိတော သော န နိယျာတိ တက္ကရဿ သမ္မာ ဒုက္ခက္ခယာယာ’တိ တတြ ဝတ မံ သမဏော ဝါ ဗြာဟ္မဏော ဝါ ဒေဝေါ ဝါ မာရော ဝါ ဗြဟ္မာ ဝါ ကောစိ ဝါ လောကသ္မိံ သဟဓမ္မေန ပဋိစောဒေဿတီတိ နိမိတ္တမေတံ, ဘိက္ခဝေ, န သမနုပဿာမိ။ ဧတမဟံ, ဘိက္ခဝေ, နိမိတ္တံ အသမနုပဿန္တော ခေမပ္ပတ္တော အဘယပ္ပတ္တော ဝေသာရဇ္ဇပ္ပတ္တော ဝိဟရာမိ။ ဣမာနိ ခော, ဘိက္ခဝေ, စတ္တာရိ တထာဂတဿ ဝေသာရဇ္ဇာနိ, ယေဟိ ဝေသာရဇ္ဇေဟိ သမန္နာဂတော တထာဂတော အာသဘံ ဌာနံ ပဋိဇာနာတိ, ပရိသာသု သီဟနာဒံ နဒတိ, ဗြဟ္မစက္ကံ ပဝတ္တေတီ’’တိ။

‘‘ယေ ကေစိမေ ဝါဒပထာ ပုထုဿိတာ၊
ယံ နိဿိတာ သမဏဗြာဟ္မဏာ စ။
တထာဂတံ ပတွာ န တေ ဘဝန္တိ၊
ဝိသာရဒံ ဝါဒပထာတိဝတ္တံ [ဝါဒပထာဘိဝတ္တိနံ (သီ.)၊ ဝါဒပထာတိ ဝုတ္တံ (ပီ. က.)] ။

‘‘ယော ဓမ္မစက္ကံ အဘိဘုယျ ကေဝလီ [ကေဝလံ (သျာ.)၊ ကေဝလော (က.)] ၊
ပဝတ္တယီ သဗ္ဗဘူတာနုကမ္ပီ။
တံ တာဒိသံ ဒေဝမနုဿသေဋ္ဌံ၊
သတ္တာ နမဿန္တိ ဘဝဿ ပါရဂု’’န္တိ။ အဋ္ဌမံ။

၉. တဏှုပ္ပာဒသုတ္တံ

၉. ‘‘စတ္တာရောမေ , ဘိက္ခဝေ, တဏှုပ္ပာဒာ ယတ္ထ ဘိက္ခုနော တဏှာ ဥပ္ပဇ္ဇမာနာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ကတမေ စတ္တာရော? စီဝရဟေတု ဝါ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခုနော တဏှာ ဥပ္ပဇ္ဇမာနာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ; ပိဏ္ဍပာတဟေတု ဝါ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခုနော တဏှာ ဥပ္ပဇ္ဇမာနာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ; သေနာသနဟေတု ဝါ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခုနော တဏှာ ဥပ္ပဇ္ဇမာနာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ; ဣတိဘဝါဘဝဟေတု ဝါ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခုနော တဏှာ ဥပ္ပဇ္ဇမာနာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ဣမေ ခော, ဘိက္ခဝေ, စတ္တာရော တဏှုပ္ပာဒာ ယတ္ထ ဘိက္ခုနော တဏှာ ဥပ္ပဇ္ဇမာနာ ဥပ္ပဇ္ဇတီ’’တိ။

‘‘တဏှာဒုတိယော ပုရိသော၊ ဒီဃမဒ္ဓါန သံသရံ။
ဣတ္ထဘာဝညထာဘာဝံ၊ သံသာရံ နာတိဝတ္တတိ။

“ဝေမာဒိနံ ဉတ္တံ၊ တဏှာဟံ ဒုက္ခသ္သ သမ္ဘဝံ။
ဝိတတဏ္ဍှော အနာသနော၊ သတော ဘိက္ခု ပရိဗ္ဗဇေ”တိ [က္လာတိဝု. ၁၅၊ ၁၀၅]။ နဝမံ။

၁၀. ယောဂသုတ္တံ

၁၀. “စတ္တာရောမေ , ဘိက္ခဝေ, ယောဂာ။ ကတမေ စတ္တာရော? ကာမယောဂေါ, ဘဝယောဂေါ, ဒိဋ္ဌိယောဂေါ, အဝိဇ္ဇာယောဂေါ။ ကတမော စ, ဘိက္ခဝေ, ကာမယောဂေါ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ကာမာနံ သမုဒယဉ္စ အတ္ထင်္ဂမဉ္စ [အတ္ထဂမဉ္စ (သီ. ပီ.)] အဿာဒဉ္စ အာဒီနဝဉ္စ နိဿရဏဉ္စ ယထာဘူတံ နပ္ပဇာနာတိ။ တဿ ကာမာနံ သမုဒယဉ္စ အတ္ထင်္ဂမဉ္စ အဿာဒဉ္စ အာဒီနဝဉ္စ နိဿရဏဉ္စ ယထာဘူတံ အပ္ပဇာနတော [နပ္ပဇာနတော (သ္ယာ. ကံ. က.)] ယော ကာမေသု ကာမရာဂေါ ကာမနန္ဒီ [ကာမနန္ဒိ (သီ. သ္ယာ. ကံ.)] ကာမသ္နေဟော ကာမမုစ္ဆာ ကာမပိပါသာ ကာမပရိဠာဟော ကာမဇ္ဈောသာနံ ကာမတဏှာ သာနုသေတိ။ အယံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, ကာမယောဂေါ။ ဣတိ ကာမယောဂေါ။

“ဘဝယောဂေါ စ ကထံ ဟောတိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ဘဝာနံ သမုဒယဉ္စ အတ္ထင်္ဂမဉ္စ အဿာဒဉ္စ အာဒီနဝဉ္စ နိဿရဏဉ္စ ယထာဘူတံ နပ္ပဇာနာတိ။ တဿ ဘဝာနံ သမုဒယဉ္စ အတ္ထင်္ဂမဉ္စ အဿာဒဉ္စ အာဒီနဝဉ္စ နိဿရဏဉ္စ ယထာဘူတံ အပ္ပဇာနတော ယော ဘဝေသု ဘဝရာဂေါ ဘဝနန္ဒီ ဘဝသ္နေဟော ဘဝမုစ္ဆာ ဘဝပိပါသာ ဘဝပရိဠာဟော ဘဝဇ္ဈောသာနံ ဘဝတဏှာ သာနုသေတိ။ အယံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, ဘဝယောဂေါ။ ဣတိ ကာမယောဂေါ ဘဝယောဂေါ။

“ဒိဋ္ဌိယောဂေါ စ ကထံ ဟောတိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ဒိဋ္ဌီနံ သမုဒယဉ္စ အတ္ထင်္ဂမဉ္စ အဿာဒဉ္စ အာဒီနဝဉ္စ နိဿရဏဉ္စ ယထာဘူတံ နပ္ပဇာနာတိ။ တဿ ဒိဋ္ဌီနံ သမုဒယဉ္စ အတ္ထင်္ဂမဉ္စ အဿာဒဉ္စ အာဒီနဝဉ္စ နိဿရဏဉ္စ ယထာဘူတံ အပ္ပဇာနတော ယော ဒိဋ္ဌီသု ဒိဋ္ဌိရာဂေါ ဒိဋ္ဌိနန္ဒီ ဒိဋ္ဌိသ္နေဟော ဒိဋ္ဌိမုစ္ဆာ ဒိဋ္ဌိပိပါသာ ဒိဋ္ဌိပရိဠာဟော ဒိဋ္ဌိဇ္ဈောသာနံ [ဒိဋ္ဌိအဇ္ဈောသာနံ (သီ. ပီ.)] ဒိဋ္ဌိတဏှာ သာနုသေတိ။ အယံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, ဒိဋ္ဌိယောဂေါ။ ဣတိ ကာမယောဂေါ ဘဝယောဂေါ ဒိဋ္ဌိယောဂေါ။

“အဝိဇ္ဇာယောဂေါ စ ကထံ ဟောတိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ဆန္နံ ဖဿာယတနာနံ သမုဒယဉ္စ အတ္ထင်္ဂမဉ္စ အဿာဒဉ္စ အာဒီနဝဉ္စ နိဿရဏဉ္စ ယထာဘူတံ နပ္ပဇာနာတိ။ တဿ ဆန္နံ ဖဿာယတနာနံ သမုဒယဉ္စ အတ္ထင်္ဂမဉ္စ အဿာဒဉ္စ အာဒီနဝဉ္စ နိဿရဏဉ္စ ယထာဘူတံ အပ္ပဇာနတော ယာ ဆသု ဖဿာယတနေသု အဝိဇ္ဇာ အညာဏံ သာနုသေတိ။ အယံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, အဝိဇ္ဇာယောဂေါ။ ဣတိ ကာမယောဂေါ ဘဝယောဂေါ ဒိဋ္ဌိယောဂေါ အဝိဇ္ဇာယောဂေါ, သံယုတ္တော ပါပကေဟိ အကုသလေဟိ ဓမ္မေဟိ သံကိလေသိကေဟိ ပေါနောဘဝိကေဟိ [ပေါနောဗ္ဘဝိကေဟိ (သ္ယာ. က.)] သဒရေဟိ ဒုက္ခဝိပါကေဟိ အာယတိံ ဇာတိဇရာမရဏိကေဟိ။ တသ္မာ အယောဂက္ခေမီတိ ဝုစ္စတိ။ ဣမေ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, စတ္တာရော ယောဂါ။

“စတ္တာရောမေ , ဘိက္ခဝေ, ဝိသံယောဂါ။ ကတမေ စတ္တာရော? ကာမယောဂဝိသံယောဂေါ, ဘဝယောဂဝိသံယောဂေါ, ဒိဋ္ဌိယောဂဝိသံယောဂေါ, အဝိဇ္ဇာယောဂဝိသံယောဂေါ။ ကတမော စ, ဘိက္ခဝေ, ကာမယောဂဝိသံယောဂေါ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ကာမာနံ သမုဒယဉ္စ အတ္ထင်္ဂမဉ္စ အဿာဒဉ္စ အာဒီနဝဉ္စ နိဿရဏဉ္စ ယထာဘူတံ ပဇာနာတိ။ တဿ ကာမာနံ သမုဒယဉ္စ အတ္ထင်္ဂမဉ္စ အဿာဒဉ္စ အာဒီနဝဉ္စ နိဿရဏဉ္စ ယထာဘူတံ ပဇာနတော ယော ကာမေသု ကာမရာဂေါ ကာမနန္ဒီ ကာမသ္နေဟော ကာမမုစ္ဆာ ကာမပိပါသာ ကာမပရိဠာဟော ကာမဇ္ဈောသာနံ ကာမတဏှာ သာ နာနုသေတိ။ အယံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, ကာမယောဂဝိသံယောဂေါ။ ဣတိ ကာမယောဂဝိသံယောဂေါ။

“ဘဝယောဂဝိသံယောဂေါ စ ကထံ ဟောတိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ဘဝာနံ သမုဒယဉ္စ အတ္ထင်္ဂမဉ္စ အဿာဒဉ္စ အာဒီနဝဉ္စ နိဿရဏဉ္စ ယထာဘူတံ ပဇာနာတိ။ တဿ ဘဝာနံ သမုဒယဉ္စ အတ္ထင်္ဂမဉ္စ အဿာဒဉ္စ အာဒီနဝဉ္စ နိဿရဏဉ္စ ယထာဘူတံ ပဇာနတော ယော ဘဝေသု ဘဝရာဂေါ ဘဝနန္ဒီ ဘဝသ္နေဟော ဘဝမုစ္ဆာ ဘဝပိပါသာ ဘဝပရိဠာဟော ဘဝဇ္ဈောသာနံ ဘဝတဏှာ သာ နာနုသေတိ။ အယံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, ဘဝယောဂဝိသံယောဂေါ။ ဣတိ ကာမယောဂဝိသံယောဂေါ ဘဝယောဂဝိသံယောဂေါ။

“ဒိဋ္ဌိယောဂဝိသံယောဂေါ စ ကထံ ဟောတိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ဒိဋ္ဌီနံ သမုဒယဉ္စ အတ္ထင်္ဂမဉ္စ အဿာဒဉ္စ အာဒီနဝဉ္စ နိဿရဏဉ္စ ယထာဘူတံ ပဇာနာတိ။ တဿ ဒိဋ္ဌီနံ သမုဒယဉ္စ အတ္ထင်္ဂမဉ္စ အဿာဒဉ္စ အာဒီနဝဉ္စ နိဿရဏဉ္စ ယထာဘူတံ ပဇာနတော ယော ဒိဋ္ဌီသု ဒိဋ္ဌိရာဂေါ ဒိဋ္ဌိနန္ဒီ ဒိဋ္ဌိသ္နေဟော ဒိဋ္ဌိမုစ္ဆာ ဒိဋ္ဌိပိပါသာ ဒိဋ္ဌိပရိဠာဟော ဒိဋ္ဌိဇ္ဈောသာနံ ဒိဋ္ဌိတဏှာ သာ နာနုသေတိ။ အယံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, ဒိဋ္ဌိယောဂဝိသံယောဂေါ။ ဣတိ ကာမယောဂဝိသံယောဂေါ ဘဝယောဂဝိသံယောဂေါ ဒိဋ္ဌိယောဂဝိသံယောဂေါ။

“အဝိဇ္ဇာယောဂဝိသံယောဂေါ စ ကထံ ဟောတိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ဆန္နံ ဖဿာယတနာနံ သမုဒယဉ္စ အတ္ထင်္ဂမဉ္စ အဿာဒဉ္စ အာဒီနဝဉ္စ နိဿရဏဉ္စ ယထာဘူတံ ပဇာနာတိ။ တဿ ဆန္နံ ဖဿာယတနာနံ သမုဒယဉ္စ အတ္ထင်္ဂမဉ္စ အဿာဒဉ္စ အာဒီနဝဉ္စ နိဿရဏဉ္စ ယထာဘူတံ ပဇာနတော ယာ ဆသု ဖဿာယတနေသု အဝိဇ္ဇာ အညာဏံ သာ နာနုသေတိ။ အယံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, အဝိဇ္ဇာယောဂဝိသံယောဂေါ ။ ဣတိ ကာမယောဂဝိသံယောဂေါ ဘဝယောဂဝိသံယောဂေါ ဒိဋ္ဌိယောဂဝိသံယောဂေါ အဝိဇ္ဇာယောဂဝိသံယောဂေါ, ဝိသံယုတ္တော ပါပကေဟိ အကုသလေဟိ ဓမ္မေဟိ သံကိလေသိကေဟိ ပေါနောဘဝိကေဟိ သဒရေဟိ ဒုက္ခဝိပါကေဟိ အာယတိံ ဇာတိဇရာမရဏိကေဟိ။ တသ္မာ ယောဂက္ခေမီတိ ဝုစ္စတိ။ ဣမေ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, စတ္တာရော ဝိသံယောဂါ”တိ။

“ကာမယောဂေန သံယုတ္တာ၊ ဘဝယောဂေန စူဘယံ။
ဒိဋ္ဌိယောဂေန သံယုတ္တာ၊ အဝိဇ္ဇာယ ပုရက္ခတာ။

“သတ္တာ ဂစ္ဆန္တိ သံသာရံ၊ ဇာတိမရဏဂါမိနော။
ယေ စ ကာမေ ပရိညာယ၊ ဘဝယောဂဉ္စ သဗ္ဗသော။

“ဒိဋ္ဌိယောဂံ သမူဟစ္စ၊ အဝိဇ္ဇဉ္စ ဝိရာဇယံ။
သဗ္ဗယောဂဝိသံယုတ္တာ၊ တေ ဝေ ယောဂါတိဂါ မုနီ”တိ။ ဒသမံ။

ဘဏ္ဍဂါမဝဂ္ဂေါ ပဌမော။

တဿုဒ္ဒါနံ –

အနုဗုဒ္ဓ ပပတိတံ ဒွေ၊ ခတာ အနုသောတပဉ္စမံ။
အပ္ပဿုတော စ သောဘနံ၊ ဝေသာရဇ္ဇံ တဏှာယောဂေန တေ ဒသာတိ။

၂. စရဝဂ္ဂော

၁. စရသုတ္တံ

၁၁. [က္ကတိပ. ၁၁၀] “စရတော စေပိ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခုနော ဥပ္ပဇ္ဇတိ ကာမဝိတက္ကော ဝါ ဗျာပါဒဝိတက္ကော ဝါ ဝိဟိံသာဝိတက္ကော ဝါ။ တံ စေ ဘိက္ခု အဓိဝါသေတိ, နပ္ပဇဟတိ န ဝိနောဒေတိ န ဗျန္တီကရောတိ [ဗျန္တိကရောတိ (ပီ.), ဗျန္တိံ ကရောတိ (က.)] န အနဘာဝံ ဂမေတိ, စရမ္ပိ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဧဝံဘူတော ‘အနာတာပီ အနောတ္တာပီ သတတံ သမိတံ ကုသီတော ဟီနဝီရိယော’တိ ဝုစ္စတိ။

“ဌိတဿ စေပိ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခုနော ဥပ္ပဇ္ဇတိ ကာမဝိတက္ကော ဝါ ဗျာပါဒဝိတက္ကော ဝါ ဝိဟိံသာဝိတက္ကော ဝါ။ တံ စေ ဘိက္ခု အဓိဝါသေတိ, နပ္ပဇဟတိ န ဝိနောဒေတိ န ဗျန္တီကရောတိ န အနဘာဝံ ဂမေတိ, ဌိတောပိ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဧဝံဘူတော ‘အနာတာပီ အနောတ္တာပီ သတတံ သမိတံ ကုသီတော ဟီနဝီရိယော’တိ ဝုစ္စတိ။

“နိသိန္နဿ စေပိ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခုနော ဥပ္ပဇ္ဇတိ ကာမဝိတက္ကော ဝါ ဗျာပါဒဝိတက္ကော ဝါ ဝိဟိံသာဝိတက္ကော ဝါ။ တံ စေ ဘိက္ခု အဓိဝါသေတိ, နပ္ပဇဟတိ န ဝိနောဒေတိ န ဗျန္တီကရောတိ န အနဘာဝံ ဂမေတိ, နိသိန္နောပိ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဧဝံဘူတော ‘အနာတာပီ အနောတ္တာပီ သတတံ သမိတံ ကုသီတော ဟီနဝီရိယော’တိ ဝုစ္စတိ။

“သယာနဿ စေပိ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခုနော ဇာဂရဿ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ကာမဝိတက္ကော ဝါ ဗျာပါဒဝိတက္ကော ဝါ ဝိဟိံသာဝိတက္ကော ဝါ။ တံ စေ ဘိက္ခု အဓိဝါသေတိ, နပ္ပဇဟတိ န ဝိနောဒေတိ န ဗျန္တီကရောတိ န အနဘာဝံ ဂမေတိ, သယာနောပိ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဇာဂရော ဧဝံဘူတော ‘အနာတာပီ အနောတ္တာပီ သတတံ သမိတံ ကုသီတော ဟီနဝီရိယော’တိ ဝုစ္စတိ။

“စရတော စေပိ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခုနော ဥပ္ပဇ္ဇတိ ကာမဝိတက္ကော ဝါ ဗျာပါဒဝိတက္ကော ဝါ ဝိဟိံသာဝိတက္ကော ဝါ။ တံ စေ ဘိက္ခု နာဓိဝါသေတိ, ပဇဟတိ ဝိနောဒေတိ ဗျန္တီကရောတိ အနဘာဝံ ဂမေတိ, စရမ္ပိ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဧဝံဘူတော ‘အာတာပီ ဩတ္တာပီ သတတံ သမိတံ အာရဒ္ဓဝီရိယော ပဟိတတ္တော’တိ ဝုစ္စတိ။

“ဌိတဿ စေပိ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခုနော ဥပ္ပဇ္ဇတိ ကာမဝိတက္ကော ဝါ ဗျာပါဒဝိတက္ကော ဝါ ဝိဟိံသာဝိတက္ကော ဝါ။ တံ စေ ဘိက္ခု နာဓိဝါသေတိ, ပဇဟတိ ဝိနောဒေတိ ဗျန္တီကရောတိ အနဘာဝံ ဂမေတိ, ဌိတောပိ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဧဝံဘူတော ‘အာတာပီ ဩတ္တာပီ သတတံ သမိတံ အာရဒ္ဓဝီရိယော ပဟိတတ္တော’တိ ဝုစ္စတိ။

“နိသိန္နဿ စေပိ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခုနော ဥပ္ပဇ္ဇတိ ကာမဝိတက္ကော ဝါ ဗျာပါဒဝိတက္ကော ဝါ ဝိဟိံသာဝိတက္ကော ဝါ။ တံ စေ ဘိက္ခု နာဓိဝါသေတိ, ပဇဟတိ ဝိနောဒေတိ ဗျန္တီကရောတိ အနဘာဝံ ဂမေတိ, နိသိန္နောပိ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဧဝံဘူတော ‘အာတာပီ ဩတ္တာပီ သတတံ သမိတံ အာရဒ္ဓဝီရိယော ပဟိတတ္တော’တိ ဝုစ္စတိ။

“သယာနဿ စေပိ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခုနော ဇာဂရဿ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ကာမဝိတက္ကော ဝါ ဗျာပါဒဝိတက္ကော ဝါ ဝိဟိံသာဝိတက္ကော ဝါ။ တံ စေ ဘိက္ခု နာဓိဝါသေတိ, ပဇဟတိ ဝိနောဒေတိ ဗျန္တီကရောတိ အနဘာဝံ ဂမေတိ, သယာနောပိ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဇာဂရော ဧဝံဘူတော ‘အာတာပီ ဩတ္တာပီ သတတံ သမိတံ အာရဒ္ဓဝီရိယော ပဟိတတ္တော’တိ ဝုစ္စတီ”တိ။

“စရံ ဝါ ယဒိ ဝါ တိဋ္ဌံ, နိသိန္နော ဥဒ ဝါ သယံ။
ယော ဝိတက္ကံ ဝိတက္ကေတိ, ပါပကံ ဂေဟနိဿိတံ။

“ကုမ္မဂ္ဂပ္ပဋိပန္နော သော, မောဟနေယျေသု မုစ္ဆိတော။
အဘဗ္ဗော တာဒိသော ဘိက္ခု, ဖုဋ္ဌုံ သမ္ဗောဓိမုတ္တမံ။

‘‘ယော စ စရံ တ တိဋ္ဌံ တ၊ နိသိန္နော ဥဒ တ သယံ။
ဝိတက္ကံ သမယိတ္ဝာန၊ ဝိတက္ကူပသမေ ရတော။
ဘဗ္ဗော သော တာဒိသော ဘိက္ခု၊ ဖုဋ္ဌုံ သမ္ဗောဓိမုတ္တမ’’န္တိ။ ပဌမံ။

၂. သီလသုတ္တံ

၁၂. ‘‘သမ္ပန္နသီလာ, ဘိက္ခဝေ, ဝိဟရထ သမ္ပန္နပာတိမောက္ခာ, ပာတိမောက္ခသံဝရသံဝုတာ ဝိဟရထ အာစာရဂောစရသမ္ပန္နာ အဏုမတ္တေသု ဝဇ္ဇေသု ဘယဒဿာဝိနော။ သမာဒာယ သိက္ခထ သိက္ခာပဒေသု။ သမ္ပန္နသီလာနံ ဝော, ဘိက္ခဝေ, ဝိဟရတံ သမ္ပန္နပာတိမောက္ခာနံ ပာတိမောက္ခသံဝရသံဝုတာနံ ဝိဟရတံ အာစာရဂောစရသမ္ပန္နာနံ အဏုမတ္တေသု ဝဇ္ဇေသု ဘယဒဿာဝီနံ သမာဒာယ သိက္ခတံ သိက္ခာပဒေသု ကိမဿ ဥတ္တရိ ကရဏီယံ?

‘‘စရတော စေပိ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခုနော အဘိဇ္ဈာဗျာပါဒော ဝိဂတော ဟောတိ, ထိနမိဒ္ဓံ။ ဥဒ္ဓစ္စကုက္ကုစ္စံ။ ဝိစိကိစ္ဆာ ပဟီနာ ဟောတိ, အာရဒ္ဓံ ဟောတိ ဝီရိယံ အသလ္လီနံ, ဥပဋ္ဌိတာ သတိ အသမ္မုဋ္ဌာ, ပဿဒ္ဓော ကာယော အသာရဒ္ဓော, သမာဟိတံ စိတ္တံ ဧကဂ္ဂံ, စရမ္ပိ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဧဝံဘူတော ‘အာတာပီ ဩတ္တပ္ပီ သတတံ သမိတံ အာရဒ္ဓဝီရိယော ပဟိတတ္တော’တိ ဝုစ္စတိ။

‘‘ဌိတဿ စေပိ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခုနော အဘိဇ္ဈာဗျာပါဒော ဝိဂတော ဟောတိ, ထိနမိဒ္ဓံ။ ဥဒ္ဓစ္စကုက္ကုစ္စံ။ ဝိစိကိစ္ဆာ ပဟီနာ ဟောတိ, အာရဒ္ဓံ ဟောတိ ဝီရိယံ အသလ္လီနံ, ဥပဋ္ဌိတာ သတိ အသမ္မုဋ္ဌာ, ပဿဒ္ဓော ကာယော အသာရဒ္ဓော, သမာဟိတံ စိတ္တံ ဧကဂ္ဂံ, ဌိတောပိ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဧဝံဘူတော ‘အာတာပီ ဩတ္တပ္ပီ သတတံ သမိတံ အာရဒ္ဓဝီရိယော ပဟိတတ္တော’တိ ဝုစ္စတိ။

‘‘နိသိန္နဿ စေပိ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခုနော အဘိဇ္ဈာဗျာပါဒော ဝိဂတော ဟောတိ, ထိနမိဒ္ဓံ။ ဥဒ္ဓစ္စကုက္ကုစ္စံ။ ဝိစိကိစ္ဆာ ပဟီနာ ဟောတိ, အာရဒ္ဓံ ဟောတိ ဝီရိယံ အသလ္လီနံ, ဥပဋ္ဌိတာ သတိ အသမ္မုဋ္ဌာ, ပဿဒ္ဓော ကာယော အသာရဒ္ဓော, သမာဟိတံ စိတ္တံ ဧကဂ္ဂံ, နိသိန္နောပိ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဧဝံဘူတော ‘အာတာပီ ဩတ္တပ္ပီ သတတံ သမိတံ အာရဒ္ဓဝီရိယော ပဟိတတ္တော’တိ ဝုစ္စတိ။

‘‘သယာနဿ စေပိ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခုနော ဇာဂရဿ အဘိဇ္ဈာဗျာပါဒော ဝိဂတော ဟောတိ, ထိနမိဒ္ဓံ။ ဥဒ္ဓစ္စကုက္ကုစ္စံ။ ဝိစိကိစ္ဆာ ပဟီနာ ဟောတိ, အာရဒ္ဓံ ဟောတိ ဝီရိယံ အသလ္လီနံ, ဥပဋ္ဌိတာ သတိ အသမ္မုဋ္ဌာ, ပဿဒ္ဓော ကာယော အသာရဒ္ဓော, သမာဟိတံ စိတ္တံ ဧကဂ္ဂံ, သယာနောပိ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဇာဂရော ဧဝံဘူတော ‘အာတာပီ ဩတ္တပ္ပီ သတတံ သမိတံ အာရဒ္ဓဝီရိယော ပဟိတတ္တော’တိ ဝုစ္စတီ’’တိ။

‘‘ယတံ [ယထာ (က.) ဣတိဝု. ၁၁၁] စရေ ယတံ [ယထာ (က.) ဣတိဝု. ၁၁၁] တိဋ္ဌေ၊ ယတံ [ယထာ (က.) ဣတိဝု. ၁၁၁] အစ္ဆေ ယတံ [ယထာ (က.) ဣတိဝု. ၁၁၁] သယေ။
ယတံ [ယထာ (က.) ဣတိဝု. ၁၁၁] သမိဉ္ဇယေ [သမ္မိဉ္ဇယေ (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)] ဘိက္ခု၊ ယတမေနံ [ယတမေဝ နံ (သီ.)၊ ယတမေတံ (သျာ. ကံ.)၊ ယတမေဝ (?)] ပသာရယေ။

‘‘ဥဒ္ဓံ တိရိယံ အပာစီနံ၊ ယာဝတာ ဇဂတော ဂတိ။
သမဝေက္ခိတာ စ ဓမ္မာနံ၊ ခန္ဓာနံ ဥဒယဗ္ဗယံ။

‘‘စေတောသမထသာမီစိံ၊ သိက္ခမာနံ သဒာ သတံ။
သတတံ ပဟိတတ္တောတိ၊ အာဟု ဘိက္ခုံ တထာဝိဓ’’န္တိ။ ဒုတိယံ။

၃. ပဓာနသုတ္တံ

၁၃. ''စတ္တာရိမာနိ, ဘိက္ခဝေ, သမ္မပ္ပဓာနာနိ။ ကတမာနိ စတ္တာရိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု အနုပ္ပန္နာနံ ပာပကာနံ အကုသလာနံ ဓမ္မာနံ အနုပ္ပာဒာယ ဆန္ဒံ ဇနေတိ ဝါယမတိ ဝီရိယံ အာရဘတိ စိတ္တံ ပဂ္ဂဏှာတိ ပဒဟတိ; ဥပ္ပန္နာနံ ပာပကာနံ အကုသလာနံ ဓမ္မာနံ ပဟာနာယ ဆန္ဒံ ဇနေတိ ဝါယမတိ ဝီရိယံ အာရဘတိ စိတ္တံ ပဂ္ဂဏှာတိ ပဒဟတိ; အနုပ္ပန္နာနံ ကုသလာနံ ဓမ္မာနံ ဥပ္ပာဒာယ ဆန္ဒံ ဇနေတိ ဝါယမတိ ဝီရိယံ အာရဘတိ စိတ္တံ ပဂ္ဂဏှာတိ ပဒဟတိ; ဥပ္ပန္နာနံ ကုသလာနံ ဓမ္မာနံ ဌိတိယာ အသမ္မောသာယ ဘိယျောဘာဝါယ ဝေပုလ္လာယ ဘာဝနာယ ပာရိပူရိယာ ဆန္ဒံ ဇနေတိ ဝါယမတိ ဝီရိယံ အာရဘတိ စိတ္တံ ပဂ္ဂဏှာတိ ပဒဟတိ။ ဣမာနိ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, စတ္တာရိ သမ္မပ္ပဓာနာနီ''တိ။

''သမ္မပ္ပဓာနာ မာရဓေယျာဘိဘူတာ၊
တေ အသိတာ ဇာတိမရဏဘယဿ ပါရဂူ။
တေ တုသိတာ ဇေတွာ မာရံ သဝါဟိနိံ [သဝါဟနံ (သျာ. ကံ. ပီ. က.)] တေ အနေဇာ၊
သဗ္ဗံ နမုစိဗလံ ဥပာတိဝတ္တာ တေ သုခိတာ''တိ။ တတိယံ။

၄. သံဝရသုတ္တံ

၁၄. ''စတ္တာရိမာနိ, ဘိက္ခဝေ, ပဓာနာနိ။ ကတမာနိ စတ္တာရိ? သံဝရပ္ပဓာနံ, ပဟာနပ္ပဓာနံ, ဘာဝနာပ္ပဓာနံ, အနုရက္ခဏာပ္ပဓာနံ။ ကတမဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, သံဝရပ္ပဓာနံ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု စက္ခုနာ ရူပံ ဒိသွာ န နိမိတ္တဂ္ဂါဟီ ဟောတိ နာနုဗျဉ္ဇနဂ္ဂါဟီ။ ယတွာဓိကရဏမေနံ စက္ခုန္ဒြိယံ အသံဝုတံ ဝိဟရန္တံ အဘိဇ္ဈာဒောမနဿာ ပာပကာ အကုသလာ ဓမ္မာ အနွာဿဝေယျုံ, တဿ သံဝရာယ ပဋိပဇ္ဇတိ, ရက္ခတိ စက္ခုန္ဒြိယံ, စက္ခုန္ဒြိယေ သံဝရံ အာပဇ္ဇတိ။ သောတေန သဒ္ဒံ သုတွာ။ ဃာနေန ဂန္ဓံ ဃာယိတွာ။ ဇိဝှာယ ရသံ သာယိတွာ။ ကာယေန ဖောဋ္ဌဗ္ဗံ ဖုသိတွာ။ မနသာ ဓမ္မံ ဝိညာယ န နိမိတ္တဂ္ဂါဟီ ဟောတိ နာနုဗျဉ္ဇနဂ္ဂါဟီ, ယတွာဓိကရဏမေနံ မနိန္ဒြိယံ အသံဝုတံ ဝိဟရန္တံ အဘိဇ္ဈာဒောမနဿာ ပာပကာ အကုသလာ ဓမ္မာ အနွာဿဝေယျုံ, တဿ သံဝရာယ ပဋိပဇ္ဇတိ, ရက္ခတိ မနိန္ဒြိယံ, မနိန္ဒြိယေ သံဝရံ အာပဇ္ဇတိ။ ဣဒံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, သံဝရပ္ပဓာနံ။

''ကတမဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ပဟာနပ္ပဓာနံ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဥပ္ပန္နံ ကာမဝိတက္ကံ နာဓိဝာသေတိ ပဇဟတိ ဝိနောဒေတိ ဗျန္တီကရောတိ အနဘာဝံ ဂမေတိ; ဥပ္ပန္နံ ဗျာပာဒဝိတက္ကံ။ပေ.။ ဥပ္ပန္နံ ဝိဟိံသာဝိတက္ကံ။ပေ.။ ဥပ္ပန္နုပ္ပန္နေ ပာပကေ အကုသလေ ဓမ္မေ နာဓိဝာသေတိ ပဇဟတိ ဝိနောဒေတိ ဗျန္တီကရောတိ အနဘာဝံ ဂမေတိ။ ဣဒံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, ပဟာနပ္ပဓာနံ။

''ကတမဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ဘာဝနာပ္ပဓာနံ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု သတိသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂံ ဘာဝေတိ ဝိဝေကနိဿိတံ ဝိရာဂနိဿိတံ နိရောဓနိဿိတံ ဝေါဿဂ္ဂပရိဏာမိံ, ဓမ္မဝိစယသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂံ ဘာဝေတိ။ ဝီရိယသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂံ ဘာဝေတိ။ ပီတိသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂံ ဘာဝေတိ။ ပဿဒ္ဓိသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂံ ဘာဝေတိ။ သမာဓိသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂံ ဘာဝေတိ။ ဥပေက္ခာသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂံ ဘာဝေတိ ဝိဝေကနိဿိတံ ဝိရာဂနိဿိတံ နိရောဓနိဿိတံ ဝေါဿဂ္ဂပရိဏာမိံ။ ဣဒံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, ဘာဝနာပ္ပဓာနံ။

''ကတမဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, အနုရက္ခဏာပ္ပဓာနံ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဥပ္ပန္နံ ဘဒ္ဒကံ သမာဓိနိမိတ္တံ အနုရက္ခတိ အဋ္ဌိကသညံ ပုဠုဝကသညံ ဝိနီလကသညံ ဝိစ္ဆိဒ္ဒကသညံ ဥဒ္ဓုမာတကသညံ။ ဣဒံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, အနုရက္ခဏာပ္ပဓာနံ။ ဣမာနိ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, စတ္တာရိ ပဓာနာနီ''တိ။

''သံဝရော စ ပဟာနဉ္စ၊ ဘာဝနာ အနုရက္ခဏာ။
ဧတေ ပဓာနာ စတ္တာရော၊ ဒေသိတာဒိစ္စဗန္ဓုနာ။
ယေဟိ ဘိက္ခု ဣဓာတာပီ၊ ခယံ ဒုက္ခဿ ပာပုဏေ''တိ။ စတုတ္ထံ။

၅. ပညတ္တိသုတ္တံ

၁၅. ‘‘စတသ္သော ကမာ, ဘိက္ခဝေ, အဂ္ဂပညတ္တိယော။ ကတမာ စတသ္သော? ဧတဒဂ္ဂံ, ဘိက္ခဝေ, အတ္တဘာဝီနံ ယဒိဒံ – ရာဟု အသုရိန္ဒော။ ဧတဒဂ္ဂံ, ဘိက္ခဝေ, ကာမဘောဂီနံ ယဒိဒံ – ရာဇာ မန္ဓာတာ။ ဧတဒဂ္ဂံ, ဘိက္ခဝေ, အာဓိပတေယျာနံ ယဒိဒံ – မာရော ပါပိမာ။ သဒေဝကေ, ဘိက္ခဝေ, လောကေ သမာရကေ သဗြဟ္မကေ သဿမဏဗြာဟ္မဏိယာ ပဇာယ သဒေဝမနုဿာယ တထာဂတော အဂ္ဂမက္ခာယတိ အရဟံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ။ ကမာ ခော, ဘိက္ခဝေ, စတသ္သော အဂ္ဂပညတ္တိယော’’တိ။

‘‘ရာဟုဂ္ဂံ အတ္တဘာဝီနံ၊ မန္ဓာတာ ကာမဘောဂိနံ။
မာရော အာဓိပတေယျာနံ၊ ဣဒ္ဓိယာ ယသသာ ဇလံ။

‘‘ဥဒ္ဓံ တိရိယံ အပါစီနံ၊ ယာဝတာ ဇဂတော ဂတိ။
သဒေဝကဿ လောကဿ၊ ဗုဒ္ဓေါ အဂ္ဂေါ ပဝုစ္စတီ’’တိ။ ပဉ္စမံ။

၆. သောခုမ္မသုတ္တံ

၁၆. ‘‘စတ္တာရိမာနိ, ဘိက္ခဝေ, သောခုမ္မာနိ။ ကတမာနိ စတ္တာရိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ရူပသောခုမ္မေန သမန္နာဂတော ဟောတိ ပရမေန; တေန စ ရူပသောခုမ္မေန အညံ ရူပသောခုမ္မံ ဥတ္တရိတရံ ဝါ ပဏီတတရံ ဝါ န သမနုပဿတိ; တေန စ ရူပသောခုမ္မေန အညံ ရူပသောခုမ္မံ ဥတ္တရိတရံ ဝါ ပဏီတတရံ ဝါ န ပတ္ထေတိ။ ဝေဒနာသောခုမ္မေန သမန္နာဂတော ဟောတိ ပရမေန; တေန စ ဝေဒနာသောခုမ္မေန အညံ ဝေဒနာသောခုမ္မံ ဥတ္တရိတရံ ဝါ ပဏီတတရံ ဝါ န သမနုပဿတိ; တေန စ ဝေဒနာသောခုမ္မေန အညံ ဝေဒနာသောခုမ္မံ ဥတ္တရိတရံ ဝါ ပဏီတတရံ ဝါ န ပတ္ထေတိ။ သညာသောခုမ္မေန သမန္နာဂတော ဟောတိ ပရမေန; တေန စ သညာသောခုမ္မေန အညံ သညာသောခုမ္မံ ဥတ္တရိတရံ ဝါ ပဏီတတရံ ဝါ န သမနုပဿတိ; တေန စ သညာသောခုမ္မေန အညံ သညာသောခုမ္မံ ဥတ္တရိတရံ ဝါ ပဏီတတရံ ဝါ န ပတ္ထေတိ။ သင်္ခါရသောခုမ္မေန သမန္နာဂတော ဟောတိ ပရမေန; တေန စ သင်္ခါရသောခုမ္မေန အညံ သင်္ခါရသောခုမ္မံ ဥတ္တရိတရံ ဝါ ပဏီတတရံ ဝါ န သမနုပဿတိ; တေန စ သင်္ခါရသောခုမ္မေန အညံ သင်္ခါရသောခုမ္မံ ဥတ္တရိတရံ ဝါ ပဏီတတရံ ဝါ န ပတ္ထေတိ။ ကမာနိ ခော, ဘိက္ခဝေ, စတ္တာရိ သောခုမ္မာနီ’’တိ။

‘‘ရူပသောခုမ္မတံ ဉတွာ၊ ဝေဒနာနဉ္စ သမ္ဘဝံ။
သညာ ယတော သမုဒေတိ၊ အတ္ထံ ဂစ္ဆတိ ယတ္ထ စ။
သင်္ခါရေ ပရတော ဉတွာ၊ ဒုက္ခတော နော စ အတ္တတော။

‘‘သ ဝေ သမ္မဒ္ဒသော ဘိက္ခု၊ သန္တော သန္တိပဒေ ရတော။
ဓာရေတိ အန္တိမံ ဒေဟံ၊ ဇေတွာ မာရံ သဝါဟိနိ’’န္တိ။ ဆဋ္ဌံ။

၇. ပဌမအဂတိသုတ္တံ

၁၇. ‘‘စတ္တာရိမာနိ, ဘိက္ခဝေ, အဂတိဂမနာနိ။ ကတမာနိ စတ္တာရိ? ဆန္ဒာဂတိံ ဂစ္ဆတိ, ဒေါသာဂတိံ ဂစ္ဆတိ, မောဟာဂတိံ ဂစ္ဆတိ, ဘယာဂတိံ ဂစ္ဆတိ – ကမာနိ ခော, ဘိက္ခဝေ, စတ္တာရိ အဂတိဂမနာနီ’’တိ။

‘‘ဆန္ဒာ ဒေါသာ ဘယာ မောဟာ၊ ယော ဓမ္မံ အတိဝတ္တတိ။
နိဟီယတိ တဿ ယသော၊ ကာဠပက္ခေဝ စန္ဒိမာ’’တိ။ သတ္တမံ။

၈. ဒုတိယအဂတိသုတ္တံ

၁၈. ‘‘စတ္တာရိမာနိ , ဘိက္ခဝေ, နာဂတိဂမနာနိ။ ကတမာနိ စတ္တာရိ? န ဆန္ဒာဂတိံ ဂစ္ဆတိ, န ဒေါသာဂတိံ ဂစ္ဆတိ, န မောဟာဂတိံ ဂစ္ဆတိ, န ဘယာဂတိံ ဂစ္ဆတိ – ကမာနိ ခော, ဘိက္ခဝေ, စတ္တာရိ နာဂတိဂမနာနီ’’တိ။

‘‘ဆန္ဒာ ဒေါသာ ဘယာ မောဟာ၊ ယော ဓမ္မံ နာတိဝတ္တတိ။

အာပူရတိ တဿ ယသော၊ သုက္ကပက္ခေဝ စန္ဒိမာ''တိ။ အဋ္ဌမံ။

၉. တတိယအဂတိသုတ္တံ

၁၉. ''စတ္တာရိမာနိ, ဘိက္ခဝေ, အဂတိဂမနာနိ။ ကတမာနိ စတ္တာရိ? ဆန္ဒာဂတိံ ဂစ္ဆတိ , ဒောသာဂတိံ ဂစ္ဆတိ, မောဟာဂတိံ ဂစ္ဆတိ, ဘယာဂတိံ ဂစ္ဆတိ – ဣမာနိ ခော, ဘိက္ခဝေ, စတ္တာရိ အဂတိဂမနာနိ။

''စတ္တာရိမာနိ, ဘိက္ခဝေ, နာဂတိဂမနာနိ။ ကတမာနိ စတ္တာရိ? န ဆန္ဒာဂတိံ ဂစ္ဆတိ, န ဒောသာဂတိံ ဂစ္ဆတိ, န မောဟာဂတိံ ဂစ္ဆတိ, န ဘယာဂတိံ ဂစ္ဆတိ – ဣမာနိ ခော, ဘိက္ခဝေ, စတ္တာရိ နာဂတိဂမနာနီ''တိ။

''ဆန္ဒာ ဒောသာ ဘယာ မောဟာ၊ ယော ဓမ္မံ အတိဝတ္တတိ။
နိဟီယတိ တဿ ယသော၊ ကာဠပက္ခေဝ စန္ဒိမာ။

''ဆန္ဒာ ဒောသာ ဘယာ မောဟာ၊ ယော ဓမ္မံ နာတိဝတ္တတိ။
အာပူရတိ တဿ ယသော၊ သုက္ကပက္ခေဝ စန္ဒိမာ''တိ။ နဝမံ။

၁၀. ဘတ္တုဒ္ဒေသကသုတ္တံ

၂၀. ''စတူဟိ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘတ္တုဒ္ဒေသကော ယထာဘတံ နိက္ခိတ္တော ဧဝံ နိရယေ။ ကတမေဟိ စတူဟိ? ဆန္ဒာဂတိံ ဂစ္ဆတိ, ဒောသာဂတိံ ဂစ္ဆတိ, မောဟာဂတိံ ဂစ္ဆတိ, ဘယာဂတိံ ဂစ္ဆတိ – ဣမေဟိ ခော, ဘိက္ခဝေ, စတူဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘတ္တုဒ္ဒေသကော ယထာဘတံ နိက္ခိတ္တော ဧဝံ နိရယေ။

''စတူဟိ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘတ္တုဒ္ဒေသကော ယထာဘတံ နိက္ခိတ္တော ဧဝံ သဂ္ဂေ။ ကတမေဟိ စတူဟိ? န ဆန္ဒာဂတိံ ဂစ္ဆတိ, န ဒောသာဂတိံ ဂစ္ဆတိ, န မောဟာဂတိံ ဂစ္ဆတိ, န ဘယာဂတိံ ဂစ္ဆတိ – ဣမေဟိ ခော, ဘိက္ခဝေ, စတူဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘတ္တုဒ္ဒေသကော ယထာဘတံ နိက္ခိတ္တော ဧဝံ သဂ္ဂေ''တိ။

''ယေ ကေစိ ကာမေသု အသညတာ ဇနာ၊
အဓမ္မိကာ ဟောန္တိ အဓမ္မဂါရဝါ။
ဆန္ဒာ ဒောသာ မောဟာ စ ဘယာ ကမိနော [ဆန္ဒာ စ ဒောသာ စ ဘယာ စ ကမိနော (သီ. သျာ. ကံ. ပီ)] ၊
ပရိသာကသဋ္ဌော [ပရိသက္ကသာဝေ (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)] စ ပနေသ ဝုစ္စတိ။

''ဧဝဉှိ ဝုတ္တံ သမဏေန ဇာနတာ၊
တသ္မာ ဟိ တေ သပ္ပုရိသာ ပသံသိယာ။
ဓမ္မေ ဌိတာ ယေ န ကရောန္တိ ပာပကံ၊
န ဆန္ဒာ န ဒောသာ န မောဟာ န ဘယာ စ ကမိနော [န ဆန္ဒဒောသာ န ဘယာ စ ကမိနော (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)]။
''ပရိသာယ မဏ္ဍော စ ပနေသ ဝုစ္စတိ၊
ဧဝဉှိ ဝုတ္တံ သမဏေန ဇာနတာ''တိ။ ဒသမံ။

စရဝဂ္ဂေါ ဒုတိယော။

တဿုဒ္ဒာနံ –

စရံ သီလံ ပဓာနာနိ၊ သံဝရံ ပညတ္တိ ပဉ္စမံ။
သောခုမ္မံ တယော အဂတီ၊ ဘတ္တုဒ္ဒေသေန တေ ဒသာတိ။

၃. ဥရုဝေလဝဂ္ဂေါ

၁. ပဌမဥရုဝေလသုတ္တံ

၂၁. ဧဝံ မေ သုတံ [သံ. နိ. ၁.၁၇၃ အာဂတံ] – ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ သာဝတ္ထိယံ ဝိဟရတိ ဇေတဝနေ အနာထပိဏ္ဍိကဿ အာရာမေ။ တတြ ခေါ ဘဂဝါ ဘိက္ခူ အာမန္တေသိ – ''ဘိက္ခဝေါ''တိ။ ''ဘဒန္တေ''တိ တေ ဘိက္ခူ ဘဂဝတော ပစ္စဿောသုံ။ ဘဂဝါ ဧတဒဝေါစ –

''ဧကမိဒါဟံ , ဘိက္ခဝေ, သမယံ ဥရုဝေလာယံ ဝိဟရာမိ နဇ္ဇာ နေရဉ္ဇရာယ တီရေ အဇပါလနိဂြောဓေ ပဌမာဘိသမ္ဗုဒ္ဓေါ။ တဿ မယှံ, ဘိက္ခဝေ, ရဟောဂတဿ ပဋိသလ္လီနဿ ဧဝံ စေတသော ပရိဝိတက္ကော ဥဒပါဒိ – 'ဒုက္ခံ ခေါ အဂါရဝေါ ဝိဟရတိ အပ္ပတိဿော။ ကံ နု ခေါ အဟံ သမဏံ ဝါ ဗြာဟ္မဏံ ဝါ သက္ကတွာ ဂရုံ ကတွာ [ဂရုကတွာ (သီ. ပီ.)] ဥပနိဿာယ ဝိဟရေယျ'''န္တိ?

''တဿ မယှံ, ဘိက္ခဝေ, ဧတဒဟောသိ – အပရိပူရဿ ခေါ အဟံ သီလက္ခန္ဓဿ ပါရိပူရိယာ အညံ သမဏံ ဝါ ဗြာဟ္မဏံ ဝါ သက္ကတွာ ဂရုံ ကတွာ ဥပနိဿာယ ဝိဟရေယျံ။ န ခေါ ပနာဟံ ပဿာမိ သဒေဝကေ လောကေ သမာရကေ သဗြဟ္မကေ သဿမဏဗြာဟ္မဏိယာ ပဇာယ သဒေဝမနုဿာယ အညံ သမဏံ ဝါ ဗြာဟ္မဏံ ဝါ အတ္တနာ သီလသမ္ပန္နတရံ, ယမဟံ သက္ကတွာ ဂရုံ ကတွာ ဥပနိဿာယ ဝိဟရေယျံ။

''အပရိပူရဿ ခေါ အဟံ သမာဓိက္ခန္ဓဿ ပါရိပူရိယာ အညံ သမဏံ ဝါ ဗြာဟ္မဏံ ဝါ သက္ကတွာ ဂရုံ ကတွာ ဥပနိဿာယ ဝိဟရေယျံ။ န ခေါ ပနာဟံ ပဿာမိ သဒေဝကေ လောကေ သမာရကေ သဗြဟ္မကေ သဿမဏဗြာဟ္မဏိယာ ပဇာယ သဒေဝမနုဿာယ အညံ သမဏံ ဝါ ဗြာဟ္မဏံ ဝါ အတ္တနာ သမာဓိသမ္ပန္နတရံ, ယမဟံ သက္ကတွာ ဂရုံ ကတွာ ဥပနိဿာယ ဝိဟရေယျံ။

''အပရိပူရဿ ခေါ အဟံ ပညာက္ခန္ဓဿ ပါရိပူရိယာ အညံ သမဏံ ဝါ ဗြာဟ္မဏံ ဝါ သက္ကတွာ ဂရုံ ကတွာ ဥပနိဿာယ ဝိဟရေယျံ။ န ခေါ ပနာဟံ ပဿာမိ သဒေဝကေ လောကေ သမာရကေ သဗြဟ္မကေ သဿမဏဗြာဟ္မဏိယာ ပဇာယ သဒေဝမနုဿာယ အညံ သမဏံ ဝါ ဗြာဟ္မဏံ ဝါ အတ္တနာ ပညာသမ္ပန္နတရံ, ယမဟံ သက္ကတွာ ဂရုံ ကတွာ ဥပနိဿာယ ဝိဟရေယျံ။

''အပရိပူရဿ ခေါ အဟံ ဝိမုတ္တိက္ခန္ဓဿ ပါရိပူရိယာ အညံ သမဏံ ဝါ ဗြာဟ္မဏံ ဝါ သက္ကတွာ ဂရုံ ကတွာ ဥပနိဿာယ ဝိဟရေယျံ။ န ခေါ ပနာဟံ ပဿာမိ သဒေဝကေ လောကေ သမာရကေ သဗြဟ္မကေ သဿမဏဗြာဟ္မဏိယာ ပဇာယ သဒေဝမနုဿာယ အညံ သမဏံ ဝါ ဗြာဟ္မဏံ ဝါ အတ္တနာ ဝိမုတ္တိသမ္ပန္နတရံ, ယမဟံ သက္ကတွာ ဂရုံ ကတွာ ဥပနိဿာယ ဝိဟရေယျ''န္တိ။

''တဿ မယှံ, ဘိက္ခဝေ, ဧတဒဟောသိ – 'ယံနူနာဟံ ယွာယံ [ယောပါယံ (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)] ဓမ္မော မယာ အဘိသမ္ဗုဒ္ဓေါ တမေဝ ဓမ္မံ သက္ကတွာ ဂရုံ ကတွာ ဥပနိဿာယ ဝိဟရေယျ'''န္တိ။

''အထ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ဗြဟ္မာ သဟမ္ပတိ မမ စေတသာ စေတောပရိဝိတက္ကမညာယ – သေယျထာပိ နာမ ဗလဝါ ပုရိသော သမိဉ္ဇိတံ [သမ္မိဉ္ဇိတံ (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)] ဝါ ဗာဟံ ပသာရေယျ, ပသာရိတံ ဝါ ဗာဟံ သမိဉ္ဇေယျ, ဧဝမေဝံ – ဗြဟ္မလောကေ အန္တရဟိတော မမ ပုရတော ပါတုရဟောသိ။ အထ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ဗြဟ္မာ သဟမ္ပတိ ဧကံသံ ဥတ္တရာသင်္ဂံ ကရိတွာ ဒက္ခိဏံ ဇာဏုမဏ္ဍလံ ပထဝိယံ နိဟန္တွာ ယေနာဟံ တေနဉ္ဇလိံ ပဏာမေတွာ မံ ဧတဒဝေါစ – 'ဧဝမေတံ ဘဂဝါ, ဧဝမေတံ သုဂတ! ယေပိ တေ, ဘန္တေ, အဟေသုံ အတီတမဒ္ဓာနံ အရဟန္တော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓါ တေပိ ဘဂဝန္တော ဓမ္မံယေဝ သက္ကတွာ ဂရုံ ကတွာ ဥပနိဿာယ ဝိဟရိံသု; ယေပိ တေ, ဘန္တေ, ဘဝိဿန္တိ အနာဂတမဒ္ဓာနံ အရဟန္တော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓါ တေပိ ဘဂဝန္တော ဓမ္မံယေဝ သက္ကတွာ ဂရုံ ကတွာ ဥပနိဿာယ

ဝိဟရိဿန္တိ; ဘဂဝါပိ, ဘန္တေ, ဧတရဟိ အရဟံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ ဓမ္မံယေဝ သက္ကတွာ ဂရုံ ကတွာ ဥပနိဿာယ ဝိဟရတူ'''တိ။ ဣဒမဝေါစ ဗြဟ္မာ သဟမ္ပတိ။ ဣဒံ ဝတွာ အထာပရံ ဧတဒဝေါစ –

''ယေ စ အတီတာ [ယေ စဗ္ဗတီတာ (သီ. ပီ. က.)] သမ္ဗုဒ္ဓါ, ယေ စ ဗုဒ္ဓါ အနာဂတာ။
ယော စေတရဟိ သမ္ဗုဒ္ဓေါ, ဗဟူနံ [ဗဟုန္နံ (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.) သံ. နိ. ၁.၁၇၃] သောကနာသနော။

''သဗ္ဗေ သဒ္ဓမ္မဂရုနော, ဝိဟံသု [ဝိဟရိံသု (သျာ. ကံ.)] ဝိဟရန္တိ စ။
အထောပိ ဝိဟရိဿန္တိ, ဧသာ ဗုဒ္ဓါန ဓမ္မတာ။

''တသ္မာ ဟိ အတ္တကာမေန [အတ္ထကာမေန (သီ. က.)], မဟတ္တမဘိကင်္ခတာ။
သဒ္ဓမ္မော ဂရုကာတဗ္ဗော, သရံ ဗုဒ္ဓါန သာသန''န္တိ။

''ဣဒမဝေါစ, ဘိက္ခဝေ, ဗြဟ္မာ သဟမ္ပတိ။ ဣဒံ ဝတွာ မံ အဘိဝါဒေတွာ ပဒက္ခိဏံ ကတွာ တတ္ထေဝန္တရဓာယိ။ အထ ခွါဟံ, ဘိက္ခဝေ, ဗြဟ္မုနော စ အဇ္ဈေသနံ ဝိဒိတွာ အတ္တနော စ ပတိရူပံ ယွာယံ [ယောပါယံ (သဗ္ဗတ္ထ)] ဓမ္မော မယာ အဘိသမ္ဗုဒ္ဓေါ တမေဝ ဓမ္မံ သက္ကတွာ ဂရုံ ကတွာ ဥပနိဿာယ ဝိဟာသိံ။ ယတော စ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, သင်္ဃောပိ မဟတ္တေန သမန္နာဂတော, အထ မေ သင်္ဃေပိ ဂါရဝေါ''တိ။ ပဌမံ။

၂. ဒုတိယဥရုဝေလသုတ္တံ

၂၂. ''ဧကမိဒါဟံ, ဘိက္ခဝေ, သမယံ ဥရုဝေလာယံ ဝိဟရာမိ နဇ္ဇာ နေရဉ္ဇရာယ တီရေ အဇပါလနိဂြောဓေ ပဌမာဘိသမ္ဗုဒ္ဓေါ။ အထ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, သမ္ဗဟုလာ ဗြာဟ္မဏာ ဇိဏ္ဏာ ဝုဍ္ဎာ မဟလ္လကာ အဒ္ဓဂတာ ဝယောအနုပ္ပတ္တာ ယေနာဟံ တေနုပသင်္ကမိံသု; ဥပသင်္ကမိတွာ မယာ သဒ္ဓိံ သမ္မောဒိံသု။ သမ္မောဒနီယံ ကထံ သာရဏီယံ ဝီတိသာရေတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိံသု။ ဧကမန္တံ နိသိန္နာ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, တေ ဗြာဟ္မဏာ မံ ဧတဒဝေါစုံ – 'သုတံ နေတံ [မေတံ (သီ. သျာ. ကံ. က.)], ဘော ဂောတမ – န သမဏော ဂောတမော ဗြာဟ္မဏေ ဇိဏ္ဏေ ဝုဍ္ဎေ မဟလ္လကေ အဒ္ဓဂတေ ဝယောအနုပ္ပတ္တေ အဘိဝါဒေတိ ဝာ ပစ္စုဋ္ဌေတိ ဝာ အာသနေန ဝာ နိမန္တေတီတိ။ တယိဒံ, ဘော ဂောတမ, တထေဝ။ န ဟိ ဘဝံ ဂောတမော ဗြာဟ္မဏေ ဇိဏ္ဏေ ဝုဍ္ဎေ မဟလ္လကေ အဒ္ဓဂတေ ဝယောအနုပ္ပတ္တေ အဘိဝါဒေတိ ဝာ ပစ္စုဋ္ဌေတိ ဝာ အာသနေန ဝာ နိမန္တေတိ။ တယိဒံ, ဘော ဂောတမ, န သမ္ပန္နမေဝာ'''တိ။

''တဿ မယှံ, ဘိက္ခဝေ, ဧတဒဟောသိ – 'နယိမေ [န ဝတ မေ (သီ. ပီ.), န စယိမေ (သျာ. ကံ.), န ဝတိမေ (?)] အာယသ္မန္တော ဇာနန္တိ ထေရံ ဝါ ထေရကရဏေ ဝါ ဓမ္မေ'တိ။ ဝုဍ္ဎော စေပိ, ဘိက္ခဝေ, ဟောတိ အာသီတိကော ဝါ နာဝုတိကော ဝါ ဝဿသတိကော ဝါ ဇာတိယာ။ သော စ ဟောတိ အကာလဝါဒီ အဘူတဝါဒီ အနတ္ထဝါဒီ အဓမ္မဝါဒီ အဝိနယဝါဒီ, အနိဓာနဝတိံ ဝါစံ ဘာသိတာ အကာလေန အနပဒေသံ အပရိယန္တဝတိံ အနတ္ထသံဟိတံ။ အထ ခေါ သော 'ဗာလော ထေရော'တွေဝ [တေဝ (သီ. ပီ.)] သင်္ခံ ဂစ္ဆတိ။

''ဒဟရော စေပိ, ဘိက္ခဝေ, ဟောတိ ယုဝါ သုသုကာဠကေသော ဘဒြေန ယောဗ္ဗနေန သမန္နာဂတော ပဌမေန ဝယသာ ။ သော စ ဟောတိ ကာလဝါဒီ ဘူတဝါဒီ အတ္ထဝါဒီ ဓမ္မဝါဒီ ဝိနယဝါဒီ နိဓာနဝတိံ ဝါစံ ဘာသိတာ ကာလေန သာပဒေသံ ပရိယန္တဝတိံ အတ္ထသံဟိတံ။ အထ ခေါ သော 'ပဏ္ဍိတော ထေရော'တွေဝ သင်္ခံ ဂစ္ဆတိ။

''စတ္တာရောမေ, ဘိက္ခဝေ, ထေရကရဏာ ဓမ္မာ။ ကတမေ စတ္တာရော? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု သီလဝါ ဟောတိ, ပာတိမောက္ခသံဝရသံဝုတော ဝိဟရတိ အာစာရဂောစရသမ္ပန္နော အဏုမတ္တေသု ဝဇ္ဇေသု ဘယဒဿာဝီ, သမာဒာယ သိက္ခတိ သိက္ခာပဒေသု, ဗဟုဿုတော ဟောတိ သုတဓရော သုတသန္နိစယော, ယေ တေ ဓမ္မာ အာဒိကလျာဏာ မဇ္ဈေကလျာဏာ ပရိယောသာနကလျာဏာ သာတ္ထံ သဗျဉ္ဇနံ [သာတ္ထာ သဗျဉ္ဇနာ (သီ. ပီ.)] ကေဝလပရိပုဏ္ဏံ [ကေဝလပရိပုဏ္ဏာ (သီ.)] ပရိသုဒ္ဓံ ဗြဟ္မစရိယံ အဘိဝဒန္တိ, တထာရူပါဿ ဓမ္မာ ဗဟုဿုတာ ဟောန္တိ ဓာတာ [ဓတာ (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)] ဝစသာ ပရိစိတာ မနသာနုပေက္ခိတာ, ဒိဋ္ဌိယာ သုပ္ပဋိဝိဒ္ဓါ, စတုန္နံ ဈာနာနံ အာဘိစေတသိကာနံ ဒိဋ္ဌဓမ္မသုခဝိဟာရာနံ နိကာမလာဘီ ဟောတိ အကိစ္ဆလာဘီ အကသိရလာဘီ, အာသဝါနံ ခယာ အနာသဝံ

စေတောဝိမုတ္တိံ ပညာဝိမုတ္တိံ ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ သယံ အဘိညာ သစ္ဆိကတွာ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ။ ဣမေ ခော, ဘိက္ခဝေ, စတ္တာရော ထေရကရဏာ ဓမ္မာ’’တိ။

‘‘ယော ဥဒ္ဓတေန စိတ္တေန၊ သမ္ဖဉ္စ ဗဟု ဘာသတိ။
အသမာဟိတသင်္ကပ္ပော၊ အသဒ္ဓမ္မရတော မဂေါ။
အာရာ သော ထာဝရေယျမှာ၊ ပာပဒိဋ္ဌိ အနာဒရော။

‘‘ယော စ သီလေန သမ္ပန္နော၊ သုတဝာ ပဋိဘာနဝါ။
သညတော ဓီရော ဓမ္မေသု [သညတော ဓီရဓမ္မေသု (သီ.)၊ သံယုတ္တော ထိရဓမ္မေသု (သျာ. ကံ.)] ၊ ပညာယတ္ထံ ဝိပဿတိ။

‘‘ပါရဂူ သဗ္ဗဓမ္မာနံ၊ အခိလော ပဋိဘာနဝါ။
ပဟီနဇာတိမရဏော၊ ဗြဟ္မစရိယဿ ကေဝလီ။

‘‘တမဟံ ဝဒါမိ ထေရောတိ၊ ယဿ နော သန္တိ အာသဝါ။
အာသဝါနံ ခယာ ဘိက္ခု၊ သော ထေရောတိ ပဝုစ္စတီ’’တိ။ ဒုတိယံ။

၃. လောကသုတ္တံ

၂၃. ‘‘လောကော , ဘိက္ခဝေ, တထာဂတေန အဘိသမ္ဗုဒ္ဓေါ။ လောကသ္မာ တထာဂတော ဝိသံယုတ္တော။ လောကသမုဒယော, ဘိက္ခဝေ, တထာဂတေန အဘိသမ္ဗုဒ္ဓေါ။ လောကသမုဒယော တထာဂတဿ ပဟီနော။ လောကနိရောဓော, ဘိက္ခဝေ, တထာဂတေန အဘိသမ္ဗုဒ္ဓေါ။ လောကနိရောဓော တထာဂတဿ သစ္ဆိကတော။ လောကနိရောဓဂါမိနီ ပဋိပဒါ, ဘိက္ခဝေ, တထာဂတေန အဘိသမ္ဗုဒ္ဓါ။ လောကနိရောဓဂါမိနီ ပဋိပဒါ တထာဂတဿ ဘာဝိတာ။

‘‘ယံ, ဘိက္ခဝေ, သဒေဝကဿ လောကဿ သမာရကဿ သဗြဟ္မကဿ သဿမဏဗြာဟ္မဏိယာ ပဇာယ သဒေဝမနုဿာယ ဒိဋ္ဌံ သုတံ မုတံ ဝိညာတံ ပတ္တံ ပရိယေသိတံ အနုဝိစရိတံ မနသာ, သဗ္ဗံ တံ တထာဂတေန အဘိသမ္ဗုဒ္ဓံ။ တသ္မာ ‘တထာဂတော’တိ ဝုစ္စတိ။

‘‘ယဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ရတ္တိံ တထာဂတော အနုတ္တရံ သမ္မာသမ္ဗောဓိံ အဘိသမ္ဗုဇ္ဈတိ ယဉ္စ ရတ္တိံ အနုပါဒိသေသာယ နိဗ္ဗာနဓာတုယာ ပရိနိဗ္ဗာယတိ, ယံ ဧတသ္မိံ အန္တရေ ဘာသတိ လပတိ နိဒ္ဒိသတိ သဗ္ဗံ တံ တထေဝ ဟောတိ, နော အညထာ။ တသ္မာ ‘တထာဂတော’တိ ဝုစ္စတိ။

‘‘ယထာဝါဒီ, ဘိက္ခဝေ, တထာဂတော တထာကာရီ, ယထာကာရီ တထာဝါဒီ။ ဣတိ ယထာဝါဒီ တထာကာရီ, ယထာကာရီ တထာဝါဒီ။ တသ္မာ ‘တထာဂတော’တိ ဝုစ္စတိ။

‘‘သဒေဝကေ, ဘိက္ခဝေ, လောကေ သမာရကေ သဗြဟ္မကေ သဿမဏဗြာဟ္မဏိယာ ပဇာယ သဒေဝမနုဿာယ တထာဂတော အဘိဘူ အနဘိဘူတော အညဒတ္ထု ဒသော ဝသဝတ္တီ။ တသ္မာ ‘တထာဂတော’တိ ဝုစ္စတီ’’။

‘‘သဗ္ဗံ လောကံ အဘိညာယ၊ သဗ္ဗံ လောကေ ယထာတထံ။
သဗ္ဗံ လောကံ [သဗ္ဗလောက (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)] ဝိသံယုတ္တော၊ သဗ္ဗလောကေ အနူပယော။

‘‘သ ဝေ သဗ္ဗာဘိဘူ ဓီရော၊ သဗ္ဗဂန္ထပ္ပမောစနော။
ဖုဋ္ဌ’ဿ ပရမာ သန္တိ၊ နိဗ္ဗာနံ အကုတောဘယံ။

‘‘ဧသ ခီဏာသဝေါ ဗုဒ္ဓေါ၊ အနီဃော ဆိန္နသံသယော။
သဗ္ဗကမ္မက္ခယံ ပတ္တော၊ ဝိမုတ္တော ဥပဓိသင်္ခယေ။

‘‘သေ သော ဘဂဝါ ဗုဒ္ဓေါ၊ သေ သီဟော အနုတ္တရော။
သဒေဝကဿ လောကဿ၊ ဗြဟ္မစက္ကံ ပဝတ္တယီ။

‘‘ဣတိ ဒေဝါ မနုဿာ စ၊ ယေ ဗုဒ္ဓံ သရဏံ ဂတာ။
သင်္ဂမ္မ တံ နမဿန္တိ၊ မဟန္တံ ဝီတသာရဒံ။

‘‘ဒန္တော ဒမယတံ သေဋ္ဌော၊ သန္တော သမယတံ ဣသိ။
မုတ္တော မောစယတံ အဂ္ဂေါ၊ တိဏ္ဏော တာရယတံ ဝရော။

‘‘ဣတိ ဟေတံ နမဿန္တိ၊ မဟန္တံ ဝီတသာရဒံ။
သဒေဝကသ္မိံ လောကသ္မိံ၊ နတ္ထိ တေ [နတ္ထိ တေ (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)] ပဋိပုဂ္ဂလော’’တိ။ တတိယံ။

၄. ကာဠကာရာမသုတ္တံ

၂၄. ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ သာကေတေ ဝိဟရတိ ကာဠကာရာမေ [ကောဠကာရာမေ (က.)]။ တတြ ခေါ ဘဂဝါ ဘိက္ခူ အာမန္တေသိ – ‘‘ဘိက္ခဝေါ’’တိ။ ‘‘ဘဒန္တေ’’တိ တေ ဘိက္ခူ ဘဂဝတော ပစ္စဿောသုံ။ ဘဂဝါ ဧတဒဝေါစ –

‘‘ယံ , ဘိက္ခဝေ, သဒေဝကဿ လောကဿ သမာရကဿ သဗြဟ္မကဿ သဿမဏဗြာဟ္မဏိယာ ပဇာယ သဒေဝမနုဿာယ ဒိဋ္ဌံ သုတံ မုတံ ဝိညာတံ ပတ္တံ ပရိယေသိတံ အနုဝိစရိတံ မနသာ, တမဟံ ဇာနာမိ။

‘‘ယံ, ဘိက္ခဝေ, သဒေဝကဿ လောကဿ သမာရကဿ သဗြဟ္မကဿ သဿမဏဗြာဟ္မဏိယာ ပဇာယ သဒေဝမနုဿာယ ဒိဋ္ဌံ သုတံ မုတံ ဝိညာတံ ပတ္တံ ပရိယေသိတံ အနုဝိစရိတံ မနသာ, တမဟံ အဗ္ဘညာသိံ။ တံ တထာဂတဿ ဝိဒိတံ, တံ တထာဂတော န ဥပဋ္ဌာသိ။

‘‘ယံ , ဘိက္ခဝေ, သဒေဝကဿ လောကဿ သမာရကဿ သဗြဟ္မကဿ သဿမဏဗြာဟ္မဏိယာ ပဇာယ သဒေဝမနုဿာယ ဒိဋ္ဌံ သုတံ မုတံ ဝိညာတံ ပတ္တံ ပရိယေသိတံ အနုဝိစရိတံ မနသာ, တမဟံ န ဇာနာမီတိ ဝဒေယျံ, တံ မမဿ မုသာ။

‘‘ယံ, ဘိက္ခဝေ။ပေ။ တမဟံ ဇာနာမိ စ န စ ဇာနာမီတိ ဝဒေယျံ, တံပဿ [တံ ပိဿ (သျာ. ကံ.), တံ မမဿ (က.)] တာဒိသမေဝ။

‘‘ယံ, ဘိက္ခဝေ။ပေ။ တမဟံ နေဝ ဇာနာမိ န န ဇာနာမီတိ ဝဒေယျံ, တံ မမဿ ကလိ။

‘‘ဣတိ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, တထာဂတော ဒဋ္ဌာ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ, ဒိဋ္ဌံ န မညတိ, အဒိဋ္ဌံ န မညတိ, ဒဋ္ဌဗ္ဗံ န မညတိ, ဒဋ္ဌာရံ န မညတိ; သုတ္ဝာ သောတဗ္ဗံ, သုတံ န မညတိ, အသုတံ န မညတိ, သောတဗ္ဗံ န မညတိ, သောတာရံ န မညတိ; မုတွာ မောတဗ္ဗံ, မုတံ န မညတိ, အမုတံ န မညတိ, မောတဗ္ဗံ န မညတိ, မောတာရံ န မညတိ; ဝိညတွာ ဝိညာတဗ္ဗံ, ဝိညာတံ န မညတိ, အဝိညာတံ န မညတိ, ဝိညာတဗ္ဗံ န မညတိ, ဝိညာတာရံ န မညတိ။ ဣတိ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, တထာဂတော ဒိဋ္ဌသုတမုတဝိညာတဗ္ဗေသု ဓမ္မေသု တာဒီယေဝ တာဒီ [တာဒိသောဝ တာဒီ (သျာ. ကံ.), တာဒိသော ယေဝ တာဒီ (ပီ.), တာဒီယေဝ တာဒီယေဝေကာ (က.)]။ တမှာ စ ပန တာဒိမှာ [တာဒိတမှာ (သီ. ပီ.)] အညော တာဒီ ဥတ္တရိတရော ဝါ ပဏီတတရော ဝါ နတ္ထီတိ ဝဒါမီ’’တိ။

‘‘ယံ ကိဉ္စိ ဒိဋ္ဌံဝ သုတံ မုတံ ဝါ၊
အဇ္ဈောသိတံ သစ္စမုတံ ပရေသံ။
န တေသု တာဒီ သယသံဝုတေသု၊
သစ္စံ မုသာ ဝါပိ ပရံ ဒဟေယျ။

“တေဟူ သလ္လံ ပဋိကစ္စ [ပဋိဂစ္စ (သီ. ပီ.)] ဒိသ္ဝာ တ၊
အဇ္ဈောသိတာ ယတ္ထ ပဇာ ဝိသတ္တာ။
ဇာနာမိ ပဿာမိ တထေဝ တေ၊
အဇ္ဈောသိတံ နတ္ထိ တထာဂတာန”န္တိ။ စတုတ္ထံ။

၅. ဗြဟ္မစရိယသုတ္တံ

၂၅. “နယိဒံ, ဘိက္ခဝေ, ဗြဟ္မစရိယံ ဝုဿတိ ဇနကုဟနတ္ထံ, န ဇနလပနတ္ထံ, န လာဘသက္ကာရသိလောကာနိသံသတ္ထံ, န ကုတိတဒပ္ပမောက္ခာနိသံသတ္ထံ, န ‘ဣတိ မံ ဇနော ဇာနာတူ’တိ။ အထ ခော ဣဒံ, ဘိက္ခဝေ, ဗြဟ္မစရိယံ ဝုဿတိ သံဝရတ္ထံ ပဟာနတ္ထံ ဝိရာဂတ္ထံ နိရောဓတ္ထ”န္တိ။

“သံဝရတ္ထံ ပဟာနတ္ထံ၊ ဗြဟ္မစရိယံ အနီတိဟံ။
အဒေသယိ သော ဘဂဝါ၊ နိဗ္ဗာနောဂဓဂါမိနံ။
ဧသ မဂ္ဂေါ မဟန္တေဟိ [မဟတ္တေဘိ (က.) ဣတိဝု. ၃၅] ၊ အနုယာတော မဟေသိဘိ။

“ယေ စ တံ ပဋိပဇ္ဇန္တိ၊ ယထာ ဗုဒ္ဓေန ဒေသိတံ။
ဒုက္ခဿန္တံ ကရိဿန္တိ၊ သတ္ထုသာသနကာရိနော”တိ။ ပဉ္စမံ။

၆. ကုဟသုတ္တံ

၂၆. [ဣတိဝု. ၁၀၈ ဣတိဝုတ္တကေပိ] “ယေ တေ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခူ ကုဟာ ထဒ္ဓါ လပာ သိင်္ဂီ ဥန္နဠာ အသမာဟိတာ, န မေ တေ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခူ မာမကာ။ အပဂတာ စ တေ, ဘိက္ခဝေ , ဘိက္ခူ ဣမသ္မာ ဓမ္မဝိနယာ, န စ တေ ဣမသ္မိံ ဓမ္မဝိနယေ ဝုဒ္ဓိံ ဝိရူဠှိံ ဝေပုလ္လံ အာပဇ္ဇန္တိ။ ယေ စ ခော တေ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခူ နိက္ကုဟာ နိလ္လပာ ဓီရာ အတ္ထဒ္ဓါ သုသမာဟိတာ, တေ ခော မေ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခူ မာမကာ။ အနပဂတာ စ တေ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခူ ဣမသ္မာ ဓမ္မဝိနယာ။ တေ စ ဣမသ္မိံ ဓမ္မဝိနယေ ဝုဒ္ဓိံ ဝိရူဠှိံ ဝေပုလ္လံ အာပဇ္ဇန္တီ”တိ။

[ဣတိဝု. ၁၀၈ ဣတိဝုတ္တကေပိ] “ကုဟာ ထဒ္ဓါ လပာ သိင်္ဂီ၊ ဥန္နဠာ အသမာဟိတာ။
န တေ ဓမ္မေ ဝိရူဟန္တိ၊ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဒေသိတေ။

“နိက္ကုဟာ နိလ္လပာ ဓီရာ၊ အတ္ထဒ္ဓါ သုသမာဟိတာ။
တေ ဝေ ဓမ္မေ ဝိရူဟန္တိ၊ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဒေသိတေ”တိ။ ဆဋ္ဌံ။

၇. သန္တုဋ္ဌိသုတ္တံ

၂၇. “စတ္တာရိမာနိ , ဘိက္ခဝေ, အပ္ပာနိ စ [စေဝ (က.)] သုလဘာနိ စ, တာနိ စ အနဝဇ္ဇာနိ။ ကတမာနိ စတ္တာရိ? ပံသုကူလံ, ဘိက္ခဝေ, စီဝရာနံ အပ္ပဉ္စ သုလဘဉ္စ , တဉ္စ အနဝဇ္ဇံ။ ပိဏ္ဍိယာလောပေါ, ဘိက္ခဝေ, ဘောဇနာနံ အပ္ပဉ္စ သုလဘဉ္စ, တဉ္စ အနဝဇ္ဇံ။ ရုက္ခမူလံ, ဘိက္ခဝေ, သေနာသနာနံ အပ္ပဉ္စ သုလဘဉ္စ, တဉ္စ အနဝဇ္ဇံ။ ပူတိမုတ္တံ, ဘိက္ခဝေ, ဘေသဇ္ဇာနံ အပ္ပဉ္စ သုလဘဉ္စ, တဉ္စ အနဝဇ္ဇံ။ ဣမာနိ ခော, ဘိက္ခဝေ, စတ္တာရိ အပ္ပာနိ စ သုလဘာနိ စ, တာနိ စ အနဝဇ္ဇာနိ။ ယတော ခော, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု အပ္ပေန စ တုဋ္ဌော ဟောတိ သုလဘေန စ, ဣဒမဿာဟံ အညတရံ သာမညင်္ဂန္တိ [သာမညတ္ထိ (က.)] ဝဒါမီ”တိ။

“အနဝဇ္ဇေန တုဋ္ဌဿ၊ အပ္ပေန သုလဘေန စ။
န သေနာသနမာရဗ္ဘ၊ စီဝရံ ပါနဘောဇနံ။
ဝိဃာတော ဟောတိ စိတ္တဿ၊ ဒိသာ နပ္ပဋိဟညတိ။

“ယေ စဿ ဓမ္မာ အက္ခာတာ၊ သာမညဿာနုလောမိကာ။

အဓိဂ္ဂဟိတာ တုဠ္ဌသ္မ၊ အပ္ပမတ္တသ္မ သိက္ခတော’’တိ။ သတ္တမံ။

၈. အရိယဝံသသုတ္တံ

၂၈. ‘‘စတ္တာရောမေ , ဘိက္ခဝေ, အရိယဝံသာ အဂ္ဂညာ ရတ္တညာ ဝံသညာ ပောရာဏာ အသံကိဏ္ဏာ အသံကိဏ္ဏပုဗ္ဗာ, န သံကီယန္တိ န သံကီယိဿန္တိ, အပ္ပဋိကုဋ္ဌာ သမဏေဟိ ဗ္ရာဟ္မဏေဟိ ဝိညူဟိ။ ကတမေ စတ္တာရော? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု သန္တုဋ္ဌော ဟောတိ ဣတရီတရေန စီဝရေန, ဣတရီတရစီဝရသန္တုဋ္ဌိယာ စ ဝဏ္ဏဝါဒီ, န စ စီဝရဟေတု အနေသနံ အပ္ပတိရူပံ အာပဇ္ဇတိ, အလဒ္ဓာ စ စီဝရံ န ပရိတဿတိ, လဒ္ဓာ စ စီဝရံ အဂဓိတော [အဂထိတော (သီ. ပီ.)] အမုစ္ဆိတော အနဇ္ဈောပန္နော အာဒီနဝဒဿာဝီ နိဿရဏပညော ပရိဘုဉ္ဇတိ; တာယ စ ပန ဣတရီတရစီဝရသန္တုဋ္ဌိယာ နေဝတ္တာနုက္ကံသေတိ, နော [န (ဒီ. နိ. ၃.၃၀၉)] ပရံ ဝမ္ဘေတိ။ ယော ဟိ တတ္ထ ဒက္ခော အနလသော သမ္ပဇာနော ပတိဿတော, အယံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ပောရာဏေ အဂ္ဂညေ အရိယဝံသေ ဌိတော။

‘‘ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု သန္တုဋ္ဌော ဟောတိ ဣတရီတရေန ပိဏ္ဍပာတေန, ဣတရီတရပိဏ္ဍပာတသန္တုဋ္ဌိယာ စ ဝဏ္ဏဝါဒီ, န စ ပိဏ္ဍပာတဟေတု အနေသနံ အပ္ပတိရူပံ အာပဇ္ဇတိ, အလဒ္ဓာ စ ပိဏ္ဍပာတံ န ပရိတဿတိ, လဒ္ဓာ စ ပိဏ္ဍပာတံ အဂဓိတော အမုစ္ဆိတော အနဇ္ဈောပန္နော အာဒီနဝဒဿာဝီ နိဿရဏပညော ပရိဘုဉ္ဇတိ; တာယ စ ပန ဣတရီတရပိဏ္ဍပာတသန္တုဋ္ဌိယာ နေဝတ္တာနုက္ကံသေတိ , နော ပရံ ဝမ္ဘေတိ။ ယော ဟိ တတ္ထ ဒက္ခော အနလသော သမ္ပဇာနော ပတိဿတော, အယံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ပောရာဏေ အဂ္ဂညေ အရိယဝံသေ ဌိတော။

‘‘ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု သန္တုဋ္ဌော ဟောတိ ဣတရီတရေန သေနာသနေန, ဣတရီတရသေနာသနသန္တုဋ္ဌိယာ စ ဝဏ္ဏဝါဒီ, န စ သေနာသနဟေတု အနေသနံ အပ္ပတိရူပံ အာပဇ္ဇတိ, အလဒ္ဓာ စ သေနာသနံ န ပရိတဿတိ, လဒ္ဓာ စ သေနာသနံ အဂဓိတော အမုစ္ဆိတော အနဇ္ဈောပန္နော အာဒီနဝဒဿာဝီ နိဿရဏပညော ပရိဘုဉ္ဇတိ; တာယ စ ပန ဣတရီတရသေနာသနသန္တုဋ္ဌိယာ နေဝတ္တာနုက္ကံသေတိ, နော ပရံ ဝမ္ဘေတိ။ ယော ဟိ တတ္ထ ဒက္ခော အနလသော သမ္ပဇာနော ပတိဿတော, အယံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ပောရာဏေ အဂ္ဂညေ အရိယဝံသေ ဌိတော။

‘‘ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဘာဝနာရာမော ဟောတိ ဘာဝနာရတော, ပဟာနာရာမော ဟောတိ ပဟာနရတော; တာယ စ ပန ဘာဝနာရာမတာယ ဘာဝနာရတိယာ ပဟာနာရာမတာယ ပဟာနရတိယာ နေဝတ္တာနုက္ကံသေတိ, နော ပရံ ဝမ္ဘေတိ။ ယော ဟိ တတ္ထ ဒက္ခော အနလသော သမ္ပဇာနော ပတိဿတော, အယံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ပောရာဏေ အဂ္ဂညေ အရိယဝံသေ ဌိတော။ ဣမေ ခော, ဘိက္ခဝေ, စတ္တာရော အရိယဝံသာ အဂ္ဂညာ ရတ္တညာ ဝံသညာ ပောရာဏာ အသံကိဏ္ဏာ အသံကိဏ္ဏပုဗ္ဗာ, န သံကီယန္တိ န သံကီယိဿန္တိ, အပ္ပဋိကုဋ္ဌာ သမဏေဟိ ဗ္ရာဟ္မဏေဟိ ဝိညူဟိ။

‘‘ဣမေဟိ စ ပန, ဘိက္ခဝေ, စတူဟိ အရိယဝံသေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု ပုရတ္ထိမာယ စေပိ ဒိသာယ ဝိဟရတိ သွေဝ အရတိံ သဟတိ, န တံ အရတိ သဟတိ; ပစ္ဆိမာယ စေပိ ဒိသာယ ဝိဟရတိ သွေဝ အရတိံ သဟတိ, န တံ အရတိ သဟတိ; ဥတ္တရာယ စေပိ ဒိသာယ ဝိဟရတိ သွေဝ အရတိံ သဟတိ, န တံ အရတိ သဟတိ; ဒက္ခိဏာယ စေပိ ဒိသာယ ဝိဟရတိ သွေဝ အရတိံ သဟတိ, န တံ အရတိ သဟတိ။ တံ ကိဿ ဟေတု? အရတိရတိသဟော ဟိ, ဘိက္ခဝေ, ဓီရော’’တိ။

‘‘နာရတိ သဟတိ ဓီရံ [ဝီရံ (သီ.)]၊ နာရတိ ဓီရံ သဟတိ။
ဓီရောဝ အရတိံ သဟတိ၊ ဓီရော ဟိ အရတိဿဟော။

‘‘သဗ္ဗကမ္မဝိဟာယီနံ ၊ ပနုဏ္ဏံ [ပဏုန္နံ (?)] ကော နိဝာရယေ။
နေက္ခံ ဇမ္ဗောနဒဿေဝ၊ ကော တံ နိန္ဒိတုမရဟတိ။
ဒေဝာပိ နံ ပသံသန္တိ၊ ဗြဟ္မုနာပိ ပသံသိတော’’တိ။ အဋ္ဌမံ။

၉. ဓမ္မပဒသုတ္တံ

၂၉. ''စတ္တာရိမာနိ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မပဒါနိ အဂ္ဂညာနိ ရတ္တညာနိ ဝံသညာနိ ပောရာဏာနိ အသံကိဏ္ဏာနိ အသံကိဏ္ဏပုဗ္ဗာနိ, န သံကီယန္တိ န သံကီယိဿန္တိ, အပ္ပဋိကုဋ္ဌာနိ သမဏေဟိ ဗြာဟ္မဏေဟိ ဝိညူဟိ။ ကတမာနိ စတ္တာရိ? အနဘိဇ္ဈာ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မပဒံ အဂ္ဂညံ ရတ္တညံ ဝံသညံ ပောရာဏံ အသံကိဏ္ဏံ အသံကိဏ္ဏပုဗ္ဗံ, န သံကီယတိ န သံကီယိဿတိ, အပ္ပဋိကုဋ္ဌံ သမဏေဟိ ဗြာဟ္မဏေဟိ ဝိညူဟိ။

''အဗျာပာဒေါ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မပဒံ အဂ္ဂညံ ရတ္တညံ ဝံသညံ ပောရာဏံ အသံကိဏ္ဏံ အသံကိဏ္ဏပုဗ္ဗံ, န သံကီယတိ န သံကီယိဿတိ, အပ္ပဋိကုဋ္ဌံ သမဏေဟိ ဗြာဟ္မဏေဟိ ဝိညူဟိ။

''သမ္မာသတိ , ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မပဒံ အဂ္ဂညံ ရတ္တညံ ဝံသညံ ပောရာဏံ အသံကိဏ္ဏံ အသံကိဏ္ဏပုဗ္ဗံ, န သံကီယတိ န သံကီယိဿတိ, အပ္ပဋိကုဋ္ဌံ သမဏေဟိ ဗြာဟ္မဏေဟိ ဝိညူဟိ။

''သမ္မာသမာဓိ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မပဒံ အဂ္ဂညံ ရတ္တညံ ဝံသညံ ပောရာဏံ အသံကိဏ္ဏံ အသံကိဏ္ဏပုဗ္ဗံ, န သံကီယတိ န သံကီယိဿတိ, အပ္ပဋိကုဋ္ဌံ သမဏေဟိ ဗြာဟ္မဏေဟိ ဝိညူဟိ။ ဣမာနိ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, စတ္တာရိ ဓမ္မပဒါနိ အဂ္ဂညာနိ ရတ္တညာနိ ဝံသညာနိ ပောရာဏာနိ အသံကိဏ္ဏာနိ အသံကိဏ္ဏပုဗ္ဗာနိ, န သံကီယန္တိ န သံကီယိဿန္တိ, အပ္ပဋိကုဋ္ဌာနိ သမဏေဟိ ဗြာဟ္မဏေဟိ ဝိညူဟီ''တိ။

''အနဘိဇ္ဈာလု ဝိဟရေယျ၊ အဗျာပန္နေန စေတသာ။
သတော ဧကဂ္ဂစိတ္တဿ [ဧကဂ္ဂစိတ္တာယံ (က.)] ၊ အဇ္ဈတ္တံ သုသမာဟိတော''တိ။ နဝမံ။

၁၀. ပရိဗ္ဗာဇကသုတ္တံ

၃၀. ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ ရာဇဂဟေ ဝိဟရတိ ဂိဇ္ဈကူဋေ ပဗ္ဗတေ။ တေန ခေါ ပန သမယေန သမ္ဗဟုလာ အဘိညာတာ အဘိညာတာ ပရိဗ္ဗာဇကာ သိပ္ပိနိကာတီရေ [သပ္ပိနိယာ တီရေ (သီ. ပီ.), သိပ္ပိနိယာ တီရေ (သျာ. ကံ.), သိပ္ပိနိယာ နဒိယာ တီရေ (က.)] ပရိဗ္ဗာဇကာရာမေ ပဋိဝသန္တိ, သေယျထိဒံ အန္နဘာရော ဝရဓရော သကုလုဒာယီ စ ပရိဗ္ဗာဇကော အညေ စ အဘိညာတာ အဘိညာတာ ပရိဗ္ဗာဇကာ။ အထ ခေါ ဘဂဝါ သာယန္ဟသမယံ ပဋိသလ္လာနာ ဝုဋ္ဌိတော ယေန သိပ္ပိနိကာတီရံ ပရိဗ္ဗာဇကာရာမော တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ပညတ္တေ အာသနေ နိသီဒိ။ နိသဇ္ဇ ခေါ ဘဂဝါ တေ ပရိဗ္ဗာဇကေ ဧတဒဝေါစ –

''စတ္တာရိမာနိ, ပရိဗ္ဗာဇကာ, ဓမ္မပဒါနိ အဂ္ဂညာနိ ရတ္တညာနိ ဝံသညာနိ ပောရာဏာနိ အသံကိဏ္ဏာနိ အသံကိဏ္ဏပုဗ္ဗာနိ, န သံကီယန္တိ န သံကီယိဿန္တိ, အပ္ပဋိကုဋ္ဌာနိ သမဏေဟိ ဗြာဟ္မဏေဟိ ဝိညူဟိ။ ကတမာနိ စတ္တာရိ? အနဘိဇ္ဈာ, ပရိဗ္ဗာဇကာ, ဓမ္မပဒံ အဂ္ဂညံ ရတ္တညံ ဝံသညံ ပောရာဏံ အသံကိဏ္ဏံ အသံကိဏ္ဏပုဗ္ဗံ, န သံကီယတိ န သံကီယိဿတိ, အပ္ပဋိကုဋ္ဌံ သမဏေဟိ ဗြာဟ္မဏေဟိ ဝိညူဟိ။ အဗျာပာဒေါ, ပရိဗ္ဗာဇကာ, ဓမ္မပဒံ။ပေ။ သမ္မာသတိ, ပရိဗ္ဗာဇကာ, ဓမ္မပဒံ။ပေ။ သမ္မာသမာဓိ, ပရိဗ္ဗာဇကာ, ဓမ္မပဒံ အဂ္ဂညံ ရတ္တညံ ဝံသညံ ပောရာဏံ အသံကိဏ္ဏံ အသံကိဏ္ဏပုဗ္ဗံ, န သံကီယတိ န သံကီယိဿတိ, အပ္ပဋိကုဋ္ဌံ သမဏေဟိ ဗြာဟ္မဏေဟိ ဝိညူဟိ။ ဣမာနိ ခေါ , ပရိဗ္ဗာဇကာ, စတ္တာရိ ဓမ္မပဒါနိ အဂ္ဂညာနိ ရတ္တညာနိ ဝံသညာနိ ပောရာဏာနိ အသံကိဏ္ဏာနိ အသံကိဏ္ဏပုဗ္ဗာနိ, န သံကီယန္တိ န သံကီယိဿန္တိ, အပ္ပဋိကုဋ္ဌာနိ သမဏေဟိ ဗြာဟ္မဏေဟိ ဝိညူဟိ။

''ယော ခေါ, ပရိဗ္ဗာဇကာ, ဧဝံ ဝဒေယျ – 'အဟမေတံ အနဘိဇ္ဈံ ဓမ္မပဒံ ပစ္စက္ခာယ အဘိဇ္ဈာလုံ ကာမေသု တိဗ္ဗသာရာဂံ သမဏံ ဝါ ဗြာဟ္မဏံ ဝါ ပညာပေဿာမီ'တိ, တမဟံ တတ္ထ ဧဝံ ဝဒေယျံ – 'ဧတု ဝဒတု ဗျာဟရတု ပဿာမိဿာနုဘာဝ'န္တိ။ သော ဝတ, ပရိဗ္ဗာဇကာ, အနဘိဇ္ဈံ ဓမ္မပဒံ ပစ္စက္ခာယ အဘိဇ္ဈာလုံ ကာမေသု တိဗ္ဗသာရာဂံ သမဏံ ဝါ ဗြာဟ္မဏံ ဝါ ပညာပေဿတီတိ နေတံ ဌာနံ ဝိဇ္ဇတိ။

''ယော ခေါ, ပရိဗ္ဗာဇကာ, ဧဝံ ဝဒေယျ – 'အဟမေတံ အဗျာပာဒံ ဓမ္မပဒံ ပစ္စက္ခာယ ဗျာပန္နစိတ္တံ ပဒုဋ္ဌမနသင်္ကပ္ပံ သမဏံ ဝါ ဗြာဟ္မဏံ ဝါ ပညာပေဿာမီ'တိ, တမဟံ တတ္ထ ဧဝံ ဝဒေယျံ – 'ဧတု ဝဒတု ဗျာဟရတု

ပဿာမိဿာနုဘာဝ’န္တိ။ သော ဝတ, ပရိဗ္ဗာဇကာ, အဇ္ဈာဟဒံ ဓမ္မပဒံ ပစ္စက္ခာယ ဗျာပန္နစိတ္တံ ပဒုဋ္ဌမနသင်္ကပ္ပံ သမဏံ ဝါ ဗြာဟ္မဏံ ဝါ ပညာပေဿတီတိ နေတံ ဌာနံ ဝိဇ္ဇတိ။

“ယော ခေါ, ပရိဗ္ဗာဇကာ, ဇဝံ ဝဒေယျ – ‘အဟမေတံ သမ္မာသတိံ ဓမ္မပဒံ ပစ္စက္ခာယ မုဋ္ဌဿတိံ အသမ္ပဇာနံ သမဏံ ဝါ ဗြာဟ္မဏံ ဝါ ပညာပေဿာမီ’တိ, တမဟံ တတ္ထ ဧဝံ ဝဒေယျံ – ‘ဧတု ဝဒတု ဗျာဟရတု ပဿာမိဿာနုဘာဝ’န္တိ။ သော ဝတ, ပရိဗ္ဗာဇကာ, သမ္မာသတိံ ဓမ္မပဒံ ပစ္စက္ခာယ မုဋ္ဌဿတိံ အသမ္ပဇာနံ သမဏံ ဝါ ဗြာဟ္မဏံ ဝါ ပညာပေဿတီတိ နေတံ ဌာနံ ဝိဇ္ဇတိ။

“ယော ခေါ, ပရိဗ္ဗာဇကာ, ဇဝံ ဝဒေယျ – ‘အဟမေတံ သမ္မာသမာဓိံ ဓမ္မပဒံ ပစ္စက္ခာယ အသမာဟိတံ ဝိဗ္ဘန္တစိတ္တံ သမဏံ ဝါ ဗြာဟ္မဏံ ဝါ ပညာပေဿာမီ’တိ, တမဟံ တတ္ထ ဧဝံ ဝဒေယျံ – ‘ဧတု ဝဒတု ဗျာဟရတု ပဿာမိဿာနုဘာဝ’န္တိ။ သော ဝတ, ပရိဗ္ဗာဇကာ, သမ္မာသမာဓိံ ဓမ္မပဒံ ပစ္စက္ခာယ အသမာဟိတံ ဝိဗ္ဘန္တစိတ္တံ သမဏံ ဝါ ဗြာဟ္မဏံ ဝါ ပညာပေဿတီတိ နေတံ ဌာနံ ဝိဇ္ဇတိ။

“ယော ခေါ, ပရိဗ္ဗာဇကာ, ဣမာနိ စတ္တာရိ ဓမ္မပဒါနိ ဂရဟိတဗ္ဗံ ပဋိက္ကောသိတဗ္ဗံ မညေယျ, တဿ ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ စတ္တာရော သဟဓမ္မိကာ ဝါဒါနုပါတာ ဂါရယှာ ဌာနာ [ဝါဒါနုဝါဒါ ဂါရယှံ ဌာနံ (မ. နိ. ၃.၈)] အာဂစ္ဆန္တိ။ ကတမေ စတ္တာရော? အနဘိဇ္ဈံ စေ ဘဝံ ဓမ္မပဒံ ဂရဟတိ ပဋိက္ကောသတိ, ယေ စ ဟိ [ယေ စ (မ. နိ. ၃.၁၄၂-၁၄၃)] အဘိဇ္ဈာလူ ကာမေသု တိဗ္ဗသာရာဂါ သမဏဗြာဟ္မဏာ တေ ဘောတော ပုဇ္ဇာ တေ ဘောတော ပါသံသာ။ အဗျာပါဒံ စေ ဘဝံ ဓမ္မပဒံ ဂရဟတိ ပဋိက္ကောသတိ, ယေ စ ဟိ ဗျာပန္နစိတ္တာ ပဒုဋ္ဌမနသင်္ကပ္ပာ သမဏဗြာဟ္မဏာ တေ ဘောတော ပုဇ္ဇာ တေ ဘောတော ပါသံသာ။ သမ္မာသတိံ စေ ဘဝံ ဓမ္မပဒံ ဂရဟတိ ပဋိက္ကောသတိ, ယေ စ ဟိ မုဋ္ဌဿတီ အသမ္ပဇာနာ သမဏဗြာဟ္မဏာ တေ ဘောတော ပုဇ္ဇာ တေ ဘောတော ပါသံသာ။ သမ္မာသမာဓိံ စေ ဘဝံ ဓမ္မပဒံ ဂရဟတိ ပဋိက္ကောသတိ, ယေ စ ဟိ အသမာဟိတာ ဝိဗ္ဘန္တစိတ္တာ သမဏဗြာဟ္မဏာ တေ ဘောတော ပုဇ္ဇာ တေ ဘောတော ပါသံသာ။

“ယော ခေါ, ပရိဗ္ဗာဇကာ, ဣမာနိ စတ္တာရိ ဓမ္မပဒါနိ ဂရဟိတဗ္ဗံ ပဋိက္ကောသိတဗ္ဗံ မညေယျ, တဿ ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ ဣမေ စတ္တာရော သဟဓမ္မိကာ ဝါဒါနုပါတာ ဂါရယှာ ဌာနာ အာဂစ္ဆန္တိ။ ယေပိ တေ ပရိဗ္ဗာဇကာ အဟေသုံ ဥက္ကလာ ဝဿဘညာ [ဝဿဘိညာ (က.) သံ. နိ. ၃.၆၂ ပဿိတဗ္ဗံ] အဟေတုဝါဒါ အကိရိယဝါဒါ နတ္ထိကဝါဒါ, တေပိ ဣမာနိ စတ္တာရိ ဓမ္မပဒါနိ န ဂရဟိတဗ္ဗံ န ပဋိက္ကောသိတဗ္ဗံ အမညိံသု။ တံ ကိဿ ဟေတု? နိန္ဒာဗျာရောသဥပါရမ္ဘဘယာ”တိ [ဥပဝါဒဘယာတိ (က.) မ. နိ. ၃.၁၅၀; သံ. နိ. ၃.၆၂ ပဿိတဗ္ဗံ] ။

“အဗျာပန္နော သဒါ သတော၊ အဇ္ဈတ္တံ သုသမာဟိတော။
အဘိဇ္ဈာဝိနယေ သိက္ခံ၊ အပ္ပမတ္တောတိ ဝုစ္စတီ”တိ။ ဒသမံ။

ဥရုဝေလဝဂ္ဂေါ တတိယော။

တဿုဒ္ဒါနံ –

ဒွေ ဥရုဝေလာ လောကော ကာဠကော [ကောဠိကော (က.)]၊ ဗြဟ္မစရိယေန ပဉ္စမံ။
ကုဟံ သန္တုဋ္ဌိ ဝံသော စ၊ ဓမ္မပဒံ ပရိဗ္ဗာဇကေန စာတိ။

၄. စက္ကဝဂ္ဂေါ

၁. စက္ကသုတ္တံ

၃၁. ''စတ္တာရိမာနိ , ဘိက္ခဝေ, စက္ကာနိ, ယေဟိ သမန္နာဂတာနံ ဒေဝမနုဿာနံ စတုစက္ကံ ဝတ္တတိ, ယေဟိ သမန္နာဂတာ ဒေဝမနုဿာ နစိရဿေဝ မဟန္တတ္တံ ဝေပုလ္လတ္တံ ပာပုဏန္တိ ဘောဂေသု။ ကတမာနိ စတ္တာရိ? ပတိရူပဒေသဝါသော, သပ္ပုရိသာဝဿယော [သပ္ပုရိသူပဿယော (သီ. ဿျာ. ကံ. ပီ.)] , အတ္တသမ္မာပဏိဓိ, ပုဗ္ဗေ စ ကတပုညတာ – ဣမာနိ ခော, ဘိက္ခဝေ, စတ္တာရိ စက္ကာနိ, ယေဟိ သမန္နာဂတာနံ ဒေဝမနုဿာနံ စတုစက္ကံ ဝတ္တတိ, ယေဟိ သမန္နာဂတာ ဒေဝမနုဿာ နစိရဿေဝ မဟန္တတ္တံ ဝေပုလ္လတ္တံ ပာပုဏန္တိ ဘောဂေသူ''တိ။

''ပတိရူပေ ဝသေ ဒေသေ၊ အရိယမိတ္တကရော သိယာ။
သမ္မာပဏိဓိသမ္ပန္နော၊ ပုဗ္ဗေ ပုညကတော နရော။
ဓညံ ဓနံ ယသော ကိတ္တိ၊ သုခဉ္စေတံဓိဝတ္တတီ''တိ။ ပဌမံ။

၂. သင်္ဂဟသုတ္တံ

၃၂. ''စတ္တာရိမာနိ, ဘိက္ခဝေ, သင်္ဂဟဝတ္ထူနိ။ ကတမာနိ စတ္တာရိ? ဒာနံ, ပေယျဝဇ္ဇံ, အတ္ထစရိယာ, သမာနတ္တတာ – ဣမာနိ ခော, ဘိက္ခဝေ, စတ္တာရိ သင်္ဂဟဝတ္ထူနီ''တိ။

''ဒာနဉ္စ ပေယျဝဇ္ဇဉ္စ [သင်္ဂဟေ (အဋ္ဌကထာယံ ပာဌန္တရံ) ဒီ. နိ. ၃.၂၇၃ ပဿိတဗ္ဗံ] ၊ အတ္ထစရိယာ စ ယာ ဣဓ။
သမာနတ္တတာ စ ဓမ္မေသု၊ တတ္ထ တတ္ထ ယထာရဟံ။
ဧတေ ခော သင်္ဂဟာ လောကေ၊ ရထဿာဏီဝ ယာယတော။

''ဧတေ စ သင်္ဂဟာ နာဿု၊ န မာတာ ပုတ္တကာရဏာ။
လဘေထ မာနံ ပူဇံ ဝါ၊ ပိတာ ဝါ ပုတ္တကာရဏာ။

''ယသ္မာ စ သင်္ဂဟာ [သင်္ဂဟေ (အဋ္ဌကထာယံ ပာဌန္တရံ) ဒီ. နိ. ၃.၂၇၃ ပဿိတဗ္ဗံ] ဧတေ၊ သမဝေက္ခန္တိ ပဏ္ဍိတာ။
တသ္မာ မဟတ္တံ ပပ္ပောန္တိ၊ ပါသံသာ စ ဘဝန္တိ တေ''တိ။ ဒုတိယံ။

၃. သီဟသုတ္တံ

၃၃. ''သီဟော , ဘိက္ခဝေ, မိဂရာဇာ သာယန္ဟသမယံ အာသယာ နိက္ခမတိ။ အာသယာ နိက္ခမိတွာ ဝိဇမ္ဘတိ။ ဝိဇမ္ဘိတွာ သမန္တာ စတုဒ္ဒိသာ အနုဝိလောကေတိ။ သမန္တာ စတုဒ္ဒိသာ အနုဝိလောကေတွာ တိက္ခတ္တုံ သီဟနာဒံ နဒတိ။ တိက္ခတ္တုံ သီဟနာဒံ နဒိတွာ ဂေါစရာယ ပက္ကမတိ။ ယေ ခေါ ပန တေ, ဘိက္ခဝေ, တိရစ္ဆာနဂတာ ပါဏာ သီဟဿ မိဂရညော နဒတော သဒ္ဒံ သုဏန္တိ, တေ ယေဘုယျေန ဘယံ သံဝေဂံ သန္တာသံ အာပဇ္ဇန္တိ။ ဗိလံ ဗိလာသယာ ပဝိသန္တိ, ဒကံ ဒကာသယာ [ဥဒကံ ဥဒကာသယာ (က.) သံ. နိ. ၃.၇၈; ပဋိ. မ. အဋ္ဌ. ၁.၁.၃၇ ပဿိတဗ္ဗံ] ပဝိသန္တိ, ဝနံ ဝနာသယာ ပဝိသန္တိ, အာကာသံ ပက္ခိနော ဘဇန္တိ။ ယေပိ တေ, ဘိက္ခဝေ, ရညော နာဂါ ဂါမနိဂမရာဇဓာနီသု ဒဠှေဟိ ဝရတ္တေဟိ ဗန္ဓနေဟိ ဗဒ္ဓါ, တေပိ တာနိ ဗန္ဓနာနိ သဉ္ဆိန္ဒိတွာ သမ္ပဒါလေတွာ ဘီတာ မုတ္တကရီသံ စဇမာနာ ယေန ဝါ တေန ဝါ ပလာယန္တိ။ ဧဝံ မဟိဒ္ဓိကော ခေါ, ဘိက္ခဝေ, သီဟော မိဂရာဇာ တိရစ္ဆာနဂတာနံ ပါဏာနံ, ဧဝံ မဟေသက္ခော ဧဝံ မဟာနုဘာဝေါ။

''ဧဝမေဝံ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ယဒါ တထာဂတော လောကေ ဥပ္ပဇ္ဇတိ အရဟံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ ဝိဇ္ဇာစရဏသမ္ပန္နော သုဂတော လောကဝိဒူ အနုတ္တရော ပုရိသဒမ္မသာရထိ သတ္ထာ ဒေဝမနုဿာနံ ဗုဒ္ဓေါ ဘဂဝါ, သော ဓမ္မံ ဒေသေတိ –

‘ကတမံ သက္ကာယော, ကတမံ သက္ကာယသမုဒယော, ကတမံ သက္ကာယနိရောဓော [သက္ကာယသ္သ အတ္ထင်္ဂမော (အ ဌ., သံ. နိ. ၃.၇၈) “သက္ကာယနိရောဓဂါမိနီ”တိ ပစ္စိမပဒံ ပန ပဿိတဗ္ဗံ], ကတမံ သက္ကာယနိရောဓဂါမိနီ ပဋိပ အာ’တိ။ ယေပိ တေ, ဘိက္ခဝေ, ဒေဝာ ဒီဃာယုကာ ဝဏ္ဏဝန္တော သုခဗဟုလာ ဥစ္စေသု ဝိမာနေသု စိရဋ္ဌိတိကာ, တေပိ တ ထာဂတဿ ဓမ္မဒေသနံ သုတွာ ယေဘုယျေန ဘယံ သံဝေဂံ သန္တာသံ အာပဇ္ဇန္တိ – ‘အနိစ္စာ ဝတ ကိရ, ဘော, မယံ သမာနာ နိစ္စမှာတိ အမညိမှ; အဒ္ဓုဝါ ဝတ ကိရ, ဘော, မယံ သမာနာ ဓုဝမှာတိ အမညိမှ; အသဿတာ ဝတ ကိရ, ဘော, မယံ သမာနာ သဿတမှာတိ အမညိမှ။ မယံ ကိရ, ဘော, အနိစ္စာ အဒ္ဓုဝါ အသဿတာ သက္ကာယ ပရိယာပန္နာ’တိ။ ဧဝံ မဟိဒ္ဓိကော ခေါ, ဘိက္ခဝေ, တထာဂတော သဒေဝကဿ လောကဿ, ဧဝံ မဟေသက္ခော ဧဝံ မဟာနုဘာဝေါ”တိ။

“ယဒါ ဗုဒ္ဓေါ အဘိညာယ၊ ဓမ္မစက္ကံ ပဝတ္တယိ။
သဒေဝကဿ လောကဿ၊ သတ္ထာ အပ္ပဋိပုဂ္ဂလော။

“သက္ကာယဉ္စ နိရောဓဉ္စ၊ သက္ကာယဿ စ သမ္ဘဝံ။
အရိယဉ္စဋ္ဌင်္ဂိကံ မဂ္ဂံ၊ ဒုက္ခူပသမဂါမိနံ။

“ယေပိ ဒီဃာယုကာ ဒေဝါ၊ ဝဏ္ဏဝန္တော ယသဿိနော။
ဘီတာ သန္တာသမာပါဒုံ၊ သီဟဿေဝိ’တရေ မိဂါ။

“အဝီတိဝတ္တာ သက္ကာယံ၊ အနိစ္စာ ကိရ ဘော မယံ။
သုတွာ အရဟတော ဝါကျံ၊ ဝိပ္ပမုတ္တဿ တာဒိနော”တိ [သံ. နိ. ၃.၇၈]။ ဒသမံ။

၄. အဂ္ဂပ္ပသာဒသုတ္တံ

၃၄. “စတ္တာရောမေ, ဘိက္ခဝေ, အဂ္ဂပ္ပသာဒါ။ ကတမေ စတ္တာရော? ယာဝတာ, ဘိက္ခဝေ, သတ္တာ အပဒါ ဝါ ဒွိပဒါ [ဒိပဒါ (သီ. ပီ.) အ. နိ. ၅.၃၂; ဣတိဝု. ၉၀] ဝါ စတုပ္ပဒါ ဝါ ဗဟုပ္ပဒါ ဝါ ရူပိနော ဝါ အရူပိနော ဝါ သညိနော ဝါ အသညိနော ဝါ နေဝသညိနာသညိနော ဝါ, တထာဂတော တေသံ အဂ္ဂမက္ခာယတိ အရဟံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ။ ယေ, ဘိ က္ခဝေ, ဗုဒ္ဓေ ပသန္နာ, အဂ္ဂေ တေ ပသန္နာ။ အဂ္ဂေ ခေါ ပန ပသန္နာနံ အဂ္ဂေါ ဝိပါကော ဟောတိ။

“ယာဝတာ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မာ သင်္ခတာ, အရိယော အဋ္ဌင်္ဂိကော မဂ္ဂေါ တေသံ အဂ္ဂမက္ခာယတိ။ ယေ, ဘိက္ခ ဝေ, အရိယေ အဋ္ဌင်္ဂိကေ မဂ္ဂေ ပသန္နာ, အဂ္ဂေ တေ ပသန္နာ။ အဂ္ဂေ ခေါ ပန ပသန္နာနံ အဂ္ဂေါ ဝိပါကော ဟော တိ။

“ယာဝတာ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မာ သင်္ခတာ ဝါ အသင်္ခတာ ဝါ, ဝိရာဂေါ တေသံ အဂ္ဂမက္ခာယတိ, ယဒိဒံ မဒနိမ္မဒ နော ပိပာသဝိနယော အာလယသမုဂ္ဃာတော ဝဋ္ဋုပစ္ဆေဒော တဏှက္ခယော ဝိရာဂေါ နိရောဓော နိဗ္ဗာနံ။ ယေ, ဘိ က္ခဝေ, ဝိရာဂေ ဓမ္မေ ပသန္နာ, အဂ္ဂေ တေ ပသန္နာ။ အဂ္ဂေ ခေါ ပန ပသန္နာနံ အဂ္ဂေါ ဝိပါကော ဟောတိ။

“ယာဝတာ , ဘိက္ခဝေ, သင်္ဃာ ဝါ ဂဏာ ဝါ, တထာဂတသာဝကသင်္ဃော တေသံ အဂ္ဂမက္ခာယတိ, ယဒိဒံ စတ္ တာရိ ပုရိသယုဂါနိ အဋ္ဌ ပုရိသပုဂ္ဂလာ ဧသ ဘဂဝတော သာဝကသင်္ဃော အာဟုနေယျော ပါဟုနေယျော ဒက္ခိ ဏေယျော အဉ္ဇလိကရဏီယော အနုတ္တရံ ပုညက္ခေတ္တံ လောကဿ။ ယေ , ဘိက္ခဝေ, သင်္ဃေ ပသန္နာ , အဂ္ဂေ တေ ပသန္နာ။ အဂ္ဂေ ခေါ ပန ပသန္နာနံ အဂ္ဂေါ ဝိပါကော ဟောတိ။ ဣမေ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, စတ္တာရော အဂ္ဂပ္ပ သာဒါ”တိ။

“အဂ္ဂတော ဝေ ပသန္နာနံ၊ အဂ္ဂံ ဓမ္မံ ဝိဇာနတံ။
အဂ္ဂေ ဗုဒ္ဓေ ပသန္နာနံ၊ ဒက္ခိဏေယျေ အနုတ္တရေ။

“အဂ္ဂေ ဓမ္မေ ပသန္နာနံ၊ ဝိရာဂူပသမေ သုခေ။
အဂ္ဂေ သင်္ဃေ ပသန္နာနံ၊ ပုညက္ခေတ္တေ အနုတ္တရေ။

“အဂ္ဂသ္မိံ ဒါနံ ဒဒတံ၊ အဂ္ဂံ ပုညံ ပဝဍ္ဎတိ။
အဂ္ဂံ အာယု စ ဝဏ္ဏော စ၊ ယသော ကိတ္တိ သုခံ ဗလံ။

“အဂ္ဂဿ ဒာတာ မေဓာဝီ၊ အဂ္ဂဓမ္မသမာဟိတော။
ဒေဝဘူတော မနုဿော ဝါ၊ အဂ္ဂပ္ပတ္တော ပမောဒတီ”တိ [ဣတိဝု. ၉၀]။ စတုတ္ထံ။

၅. ဝဿကာရသုတ္တံ

၃၅. ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ ရာဇဂဟေ ဝိဟရတိ ဝေဠုဝနေ ကလန္ဒကနိဝါပေ။ အထ ခေါ ဝဿကာရော ဗြာဟ္မဏော မဂဓမဟာမတ္တော ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝတာ သဒ္ဓိံ သမ္မောဒိ။ သမ္မောဒနီယံ ကထံ သာရဏီယံ ဝီတိသာရေတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိ။ ဧကမန္တံ နိသိန္နော ခေါ ဝဿကာရော ဗြာဟ္မဏော မဂဓမဟာမတ္တော ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ –

“စတူဟိ ခေါ မယံ, ဘော ဂောတမ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတံ မဟာပညံ မဟာပုရိသံ ပညာပေမ ။ ကတမေဟိ စတူဟိ? ဣဓ, ဘော ဂောတမ, ဗဟုဿုတော ဟောတိ တဿ တဿေဝ သုတဇာတဿ တဿ တဿေဝ ခေါ ပန ဘာသိတဿ အတ္ထံ ဇာနာတိ – ‘အယံ ဣမဿ ဘာသိတဿ အတ္ထော, အယံ ဣမဿ ဘာသိတဿ အတ္ထော’တိ။ သတိမာ ခေါ ပန ဟောတိ စိရကတမ္ပိ စိရဘာသိတမ္ပိ သရိတာ အနုဿရိတာ ယာနိ ခေါ ပန တာနိ ဂဟဋ္ဌကာနိ ကိံကရဏီယာနိ, တတ္ထ ဒက္ခော ဟောတိ အနလသော, တတြုပာယာယ ဝီမံသာယ သမန္နာဂတော အလံ ကာတုံ အလံ သံဝိဓာတုံ။ ဣမေဟိ ခေါ မယံ, ဘော ဂောတမ, စတူဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတံ မဟာပညံ မဟာပုရိသံ ပညာပေမ။ သစေ မေ [သစေ ပန မေ (သီ. က.), သစေ မေ ပန (ပီ.)], ဘော ဂောတမ, အနုမောဒိတဗ္ဗံ အနုမောဒတု မေ ဘဝံ ဂောတမော; သစေ ပန မေ, ဘော ဂောတမ, ပဋိက္ကောသိတဗ္ဗံ ပဋိက္ကောသတု မေ ဘဝံ ဂောတမော”တိ။

“နေဝ ခေါ တျာဟံ, ဗြာဟ္မဏ, အနုမောဒာမိ န ပဋိက္ကောသာမိ ။ စတူဟိ ခေါ အဟံ, ဗြာဟ္မဏ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတံ မဟာပညံ မဟာပုရိသံ ပညာပေမိ။ ကတမေဟိ စတူဟိ? ဣဓ, ဗြာဟ္မဏ, ဗဟုဇနဟိတာယ ပဋိပန္နော ဟောတိ ဗဟုဇနသုခာယ; ဗဟုဿ ဇနတာ အရိယေ ဉာယေ ပတိဋ္ဌာပိတာ, ယဒိဒံ ကလျာဏဓမ္မတာ ကုသလဓမ္မတာ။ သော ယံ ဝိတက္ကံ အာကင်္ခတိ ဝိတက္ကေတုံ တံ ဝိတက္ကံ ဝိတက္ကေတိ, ယံ ဝိတက္ကံ နာကင်္ခတိ ဝိတက္ကေတုံ န တံ ဝိတက္ကံ ဝိတက္ကေတိ; ယံ သင်္ကပ္ပံ အာကင်္ခတိ သင်္ကပ္ပေတုံ တံ သင်္ကပ္ပံ သင်္ကပ္ပေတိ, ယံ သင်္ကပ္ပံ နာကင်္ခတိ သင်္ကပ္ပေတုံ န တံ သင်္ကပ္ပံ သင်္ကပ္ပေတိ။ ဣတိ စေတောဝသိပ္ပတ္တော ဟောတိ ဝိတက္ကပထေ။ စတုန္နံ ဈာနာနံ အာဘိစေတသိကာနံ ဒိဋ္ဌဓမ္မသုခဝိဟာရာနံ နိကာမလာဘီ ဟောတိ အကိစ္ဆလာဘီ အကသိရလာဘီ။ အာသဝါနံ ခယာ အနာသဝံ စေတောဝိမုတ္တိံ ပညာဝိမုတ္တိံ ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ သယံ အဘိညာ သစ္ဆိကတွာ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ။ နေဝ ခေါ တျာဟံ, ဗြာဟ္မဏ, အနုမောဒာမိ န ပန ပဋိက္ကောသာမိ။ ဣမေဟိ ခေါ အဟံ, ဗြာဟ္မဏ, စတူဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတံ မဟာပညံ မဟာပုရိသံ ပညာပေမီ”တိ။

“အစ္ဆရိယံ, ဘော ဂောတမ, အဗ္ဘုတံ, ဘော ဂောတမ! ယာဝ သုဘာသိတံ စိဒံ ဘောတာ ဂောတမေန။ ဣမေဟိ စ မယံ, ဘော ဂောတမ, စတူဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတံ ဘဝန္တံ ဂောတမံ ဓာရေမ; ဘဝဉှိ ဂောတမော ဗဟုဇနဟိတာယ ပဋိပန္နော ဗဟုဇနသုခာယ; ဗဟု တေ [ဗဟုဿ (သျာ. ကံ. က.)] ဇနတာ အရိယေ ဉာယေ ပတိဋ္ဌာပိတာ, ယဒိဒံ ကလျာဏဓမ္မတာ ကုသလဓမ္မတာ။ ဘဝဉှိ ဂောတမော ယံ ဝိတက္ကံ အာကင်္ခတိ ဝိတက္ကေတုံ တံ ဝိတက္ကံ ဝိတက္ကေတိ, ယံ ဝိတက္ကံ နာကင်္ခတိ ဝိတက္ကေတုံ န တံ ဝိတက္ကံ ဝိတက္ကေတိ, ယံ သင်္ကပ္ပံ အာကင်္ခတိ သင်္ကပ္ပေတုံ တံ သင်္ကပ္ပံ သင်္ကပ္ပေတိ, ယံ သင်္ကပ္ပံ နာကင်္ခတိ သင်္ကပ္ပေတုံ န တံ သင်္ကပ္ပံ သင်္ကပ္ပေတိ။ ဘဝဉှိ ဂောတမော စေတောဝသိပ္ပတ္တော ဝိတက္ကပထေ။ ဘဝဉှိ ဂောတမော စတုန္နံ ဈာနာနံ အာဘိစေတသိကာနံ ဒိဋ္ဌဓမ္မသုခဝိဟာရာနံ နိကာမလာဘီ အကိစ္ဆလာဘီ အကသိရလာဘီ ။ ဘဝဉှိ ဂောတမော အာသဝါနံ ခယာ အနာသဝံ စေတောဝိမုတ္တိံ ပညာဝိမုတ္တိံ ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ သယံ အဘိညာ သစ္ဆိကတွာ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတီ”တိ။

‘‘အဒ္ဒါ ခော တ္ဝာဟံ, ဗြာဟ္မဏ, အာသဇ္ဇ ဥပနီယ တစာ ဘာသိတာ။ အပိ စ, တ္ဝာဟံ ဗြာကရိဿာမိ – ‘အဟဉှိ, ဗြာဟ္မဏ, ဗဟုဇနဟိတာယ ပဋိပန္နော ဗဟုဇနသုခာယ; ဗဟု မေ [ဗဟုဿ (ဿျာ. ကံ. က.)] ဇနတာ အရိယေ ဉာယေ ပတိဋ္ဌာပိတာ, ယဒိဒံ ကလျာဏဓမ္မတာ ကုသလဓမ္မတာ။ အဟဉှိ, ဗြာဟ္မဏ, ယံ ဝိတက္ကံ အာကင်္ခာမိ ဝိတက္ကေတုံ တံ ဝိတက္ကံ ဝိတက္ကေမိ, ယံ ဝိတက္ကံ နာကင်္ခာမိ ဝိတက္ကေတုံ န တံ ဝိတက္ကံ ဝိတက္ကေမိ , ယံ သင်္ကပ္ပံ အာကင်္ခာမိ သင်္ကပ္ပေတုံ တံ သင်္ကပ္ပံ သင်္ကပ္ပေမိ, ယံ သင်္ကပ္ပံ နာကင်္ခာမိ သင်္ကပ္ပေတုံ န တံ သင်္ကပ္ပံ သင်္ကပ္ပေမိ။ အဟဉှိ, ဗြာဟ္မဏ, စေတောဝသိပ္ပတ္တော ဝိတက္ကပထေ။ အဟဉှိ, ဗြာဟ္မဏ, စတုန္နံ ဈာနာနံ အာဘိစေတသိကာနံ ဒိဋ္ဌဓမ္မသုခဝိဟာရာနံ နိကာမလာဘီ အကိစ္ဆလာဘီ အကသိရလာဘီ။ အဟဉှိ, ဗြာဟ္မဏ, အာသဝါနံ ခယာ အနာသဝံ စေတောဝိမုတ္တိံ ပညာဝိမုတ္တိံ ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ သယံ အဘိညာ သစ္ဆိကတွာ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရာမီ’’’တိ။

> ‘‘ယော ဝေဒိ သဗ္ဗသတ္တာနံ၊ မစ္စုပါသပ္ပမောစနံ။
> ဟိတံ ဒေဝမနုဿာနံ၊ ဉာယံ ဓမ္မံ ပကာသယိ။
> ယံ ဝေ ဒိသွာ စ သုတွာ စ၊ ပသီဒန္တိ ဗဟူ ဇနာ [ပသီဒတိ ဗဟုဇ္ဇနော (သီ. ဿျာ. ကံ. ပီ.)]॥
>
> ‘‘မဂ္ဂါမဂ္ဂဿ ကုသလော၊ ကတကိစ္စော အနာသဝေါ။
> ဗုဒ္ဓော အန္တိမသာရီရော [အန္တိမဓာရိတော (က.)]၊ ‘‘(မဟာပညော) [( ) ဿျာ. ပောတ္ထကေ နတ္ထိ] မဟာပုရိသော
> တိ ဝုစ္စတီ’’တိ။ ပဉ္စမံ။

၆. ဒောဏသုတ္တံ

၃၆. ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ အန္တရာ စ ဥက္ကဋ္ဌံ အန္တရာ စ သေတဗ္ဗံ အဒ္ဓာနမဂ္ဂပ္ပဋိပန္နော ဟောတိ။ ဒောဏောပိ သုဒံ ဗြာဟ္မဏော အန္တရာ စ ဥက္ကဋ္ဌံ အန္တရာ စ သေတဗ္ဗံ အဒ္ဓာနမဂ္ဂပ္ပဋိပန္နော ဟောတိ။ အဒ္ဒသာ ခော ဒောဏော ဗြာဟ္မဏော ဘဂဝတော ပါဒေသု စက္ကာနိ သဟဿာရာနိ သနေမိကာနိ သနာဘိကာနိ သဗ္ဗာကာရပရိပူရာနိ; ဒိသွာနဿ ဧတဒဟောသိ – ‘‘အစ္ဆရိယံ ဝတ, ဘော, အဗ္ဘုတံ ဝတ, ဘော! န ဝတိမာနိ မနုဿဘူတဿ ပဒါနိ ဘဝိဿန္တီ’’တိ!! အထ ခော ဘဂဝါ မဂ္ဂါ ဩက္ကမ္မ အညတရသ္မိံ ရုက္ခမူလေ နိသီဒိ ပလ္လင်္ကံ အာဘုဇိတွာ ဥဇုံ ကာယံ ပဏိဓာယ ပရိမုခံ သတိံ ဥပဋ္ဌပေတွာ။ အထ ခော ဒောဏော ဗြာဟ္မဏော ဘဂဝတော ပဒါနိ အနုဂစ္ဆန္တော အဒ္ဒသ ဘဂဝန္တံ အညတရသ္မိံ ရုက္ခမူလေ နိသိန္နံ ပာသာဒိကံ ပသာဒနီယံ သန္တိန္ဒြိယံ သန္တမာနသံ ဥတ္တမဒမထသမထမနုပ္ပတ္တံ ဒန္တံ ဂုတ္တံ သံယတိန္ဒြိယံ [ယတိန္ဒြိယံ (မဟာဝ. ၂၅၇)] နာဂံ။ ဒိသွာန ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ –

‘‘ဒေဝေါ နော ဘဝံ ဘဝိဿတီ’’တိ? ‘‘န ခော အဟံ, ဗြာဟ္မဏ, ဒေဝေါ ဘဝိဿာမီ’’တိ။ ‘‘ဂန္ဓဗ္ဗော နော ဘဝံ ဘဝိဿတီ’’တိ? ‘‘န ခော အဟံ, ဗြာဟ္မဏ, ဂန္ဓဗ္ဗော ဘဝိဿာမီ’’တိ။ ‘‘ယက္ခော နော ဘဝံ ဘဝိဿတီ’’တိ? ‘‘န ခော အဟံ, ဗြာဟ္မဏ, ယက္ခော ဘဝိဿာမီ’’တိ။ ‘‘မနုဿော နော ဘဝံ ဘဝိဿတီ’’တိ? ‘‘န ခော အဟံ, ဗြာဟ္မဏ, မနုဿော ဘဝိဿာမီ’’တိ။

‘‘‘ဒေဝေါ နော ဘဝံ ဘဝိဿတီ’တိ, ဣတိ ပုဋ္ဌော သမာနော – ‘န ခော အဟံ, ဗြာဟ္မဏ, ဒေဝေါ ဘဝိဿာမီ’တိ ဝဒေသိ။ ‘ဂန္ဓဗ္ဗော နော ဘဝံ ဘဝိဿတီ’တိ, ဣတိ ပုဋ္ဌော သမာနော – ‘န ခော အဟံ, ဗြာဟ္မဏ, ဂန္ဓဗ္ဗော ဘဝိဿာမီ’တိ ဝဒေသိ။ ‘ယက္ခော နော ဘဝံ ဘဝိဿတီ’တိ, ဣတိ ပုဋ္ဌော သမာနော – ‘န ခော အဟံ, ဗြာဟ္မဏ, ယက္ခော ဘဝိဿာမီ’တိ ဝဒေသိ။ ‘မနုဿော နော ဘဝံ ဘဝိဿတီ’တိ, ဣတိ ပုဋ္ဌော သမာနော – ‘န ခော အဟံ, ဗြာဟ္မဏ, မနုဿော ဘဝိဿာမီ’တိ ဝဒေသိ။ အထ ကော စရဟိ ဘဝံ ဘဝိဿတီ’’တိ?

‘‘ယေသံ ခော အဟံ, ဗြာဟ္မဏ, အာသဝါနံ အပ္ပဟီနတ္တာ ဒေဝေါ ဘဝေယျံ, တေ မေ အာသဝါ ပဟီနာ ဥစ္ဆိန္နမူလာ တာလာဝတ္ထုကတာ အနဘာဝံကတာ အာယတိံ အနုပ္ပာဒဓမ္မာ။ ယေသံ ခော အဟံ, ဗြာဟ္မဏ, အာသဝါနံ အပ္ပဟီနတ္တာ ဂန္ဓဗ္ဗော ဘဝေယျံ။ ယက္ခော ဘဝေယျံ။ မနုဿော ဘဝေယျံ, တေ မေ အာသဝါ ပဟီနာ ဥစ္ဆိန္နမူလာ တာလာဝတ္ထုကတာ အနဘာဝံကတာ အာယတိံ အနုပ္ပာဒဓမ္မာ။ သေယျထာပိ, ဗြာဟ္မဏ, ဥပ္ပလံ ဝါ ပဒုမံ ဝါ ပုဏ္ဍရီ

ကံ တ ဥဒကေ ဇာတံ ဥဒကေ သံဝဍ္ဎံ ဥဒကာ အစ္စုဂ္ဂမ္မ တိဋ္ဌတိ အနုပလိတ္တံ ဥဒကေန; ဧဝမေဝံ ခော အဟံ, ဗြာဟ္မဏ, လောကေ ဇာတော လောကေ သံဝဍ္ဎော လောကံ အဘိဘုယ္ယ ဝိဟရာမိ အနုပလိတ္တော လောကေန။ ဗုဒ္ဓေါတိ မံ, ဗြာဟ္မဏ, ဓာရေဟီ''တိ။

''ယေန ဒေဝူပပတျဿ၊ ဂန္ဓဗ္ဗော ဝါ ဝိဟင်္ဂမော။
ယက္ခတ္တံ ယေန ဂစ္ဆေယ္ယံ၊ မနုဿတ္တဉ္စ အဗ္ဗဇေ။
တေ မယှံ၊ အာသဝါ ခီဏာ၊ ဝိဒ္ဓဿ္တာ ဝိနဠီကတာ။

''ပုဏ္ဍရီကံ ယထာ ဝဂ္ဂု၊ တောယေန နုပလိပ္ပတိ [နုပလိမ္ပတိ (က.)] ။
နုပလိပ္ပာမိ [နုပလိမ္ပာမိ (က.)] လောကေန၊ တသ္မာ ဗုဒ္ဓေါသ္မိ ဗြာဟ္မဏာ''တိ။ ဆဋ္ဌံ။

၇. အပရိဟာနိယသုတ္တံ

၃၇. ''စတူဟိ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု အဘဗ္ဗော ပရိဟာနာယ နိဗ္ဗာနဿေဝ သန္တိကေ။ ကတမေဟိ စတူဟိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု သီလသမ္ပန္နော ဟောတိ, ဣန္ဒြိယေသု ဂုတ္တဒွါရော ဟောတိ, ဘောဇနေ မတ္တညူ ဟောတိ, ဇာဂရိယံ အနုယုတ္တော ဟောတိ။

''ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု သီလသမ္ပန္နော ဟောတိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု သီလဝါ ဟောတိ ပါတိမောက္ခသံဝရသံဝုတော ဝိဟရတိ အာစာရဂေါစရသမ္ပန္နော အဏုမတ္တေသု ဝဇ္ဇေသု ဘယဒဿာဝီ, သမာဒာယ သိက္ခတိ သိက္ခာပဒေသု။ ဧဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု သီလသမ္ပန္နော ဟောတိ။

''ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဣန္ဒြိယေသု ဂုတ္တဒွါရော ဟောတိ ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု စက္ခုနာ ရူပံ ဒိသွာ န နိမိတ္တဂ္ဂါဟီ ဟောတိ နာနုဗျဉ္ဇနဂ္ဂါဟီ။ ယတွာဓိကရဏမေနံ စက္ခုန္ဒြိယံ အသံဝုတံ ဝိဟရန္တံ အဘိဇ္ဈာဒေါမနဿာ ပာပကာ အကုသလာ ဓမ္မာ အနွာဿဝေယျုံ, တဿ သံဝရာယ ပဋိပဇ္ဇတိ; ရက္ခတိ စက္ခုန္ဒြိယံ; စက္ခုန္ဒြိယေ သံဝရံ အာပဇ္ဇတိ။ သောတေန သဒ္ဒံ သုတွာ။ ဃာနေန ဂန္ဓံ ဃာယိတွာ။ ဇိဝှာယ ရသံ သာယိတွာ။ ကာယေန ဖောဋ္ဌဗ္ဗံ ဖုသိတွာ။ မနသာ ဓမ္မံ ဝိညာယ န နိမိတ္တဂ္ဂါဟီ ဟောတိ နာနုဗျဉ္ဇနဂ္ဂါဟီ။ ယတွာဓိကရဏမေနံ မနိန္ဒြိယံ အသံဝုတံ ဝိဟရန္တံ အဘိဇ္ဈာဒေါမနဿာ ပာပကာ အကုသလာ ဓမ္မာ အနွာဿဝေယျုံ, တဿ သံဝရာယ ပဋိပဇ္ဇတိ; ရက္ခတိ မနိန္ဒြိယံ; မနိန္ဒြိယေ သံဝရံ အာပဇ္ဇတိ။ ဧဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဣန္ဒြိယေသု ဂုတ္တဒွါရော ဟောတိ။

''ကထဉ္စ , ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဘောဇနေ မတ္တညူ ဟောတိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ပဋိသင်္ခါ ယောနိသော အာဟာရံ အာဟာရေတိ – 'နေဝ ဒဝါယ န မဒါယ န မဏ္ဍနာယ န ဝိဘူသနာယ; ယာဝဒေဝ ဣမဿ ကာယဿ ဌိတိယာ ယာပနာယ ဝိဟိံသူပရတိယာ ဗြဟ္မစရိယာနုဂ္ဂဟာယ။ ဣတိ ပုရာဏဉ္စ ဝေဒနံ ပဋိဟင်္ခာမိ, နဝဉ္စ ဝေဒနံ န ဥပ္ပာဒေဿာမိ, ယာတြာ စ မေ ဘဝိဿတိ, အနဝဇ္ဇတာ စ ဖာသုဝိဟာရော စာ'တိ။ ဧဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဘောဇနေ မတ္တညူ ဟောတိ။

''ကထဉ္စ , ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဇာဂရိယံ အနုယုတ္တော ဟောတိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဒိဝသံ စင်္ကမေန နိသဇ္ဇာယ အာဝရဏီယေဟိ ဓမ္မေဟိ စိတ္တံ ပရိသောဓေတိ; ရတ္တိယာ ပဌမံ ယာမံ စင်္ကမေန နိသဇ္ဇာယ အာဝရဏီယေဟိ ဓမ္မေဟိ စိတ္တံ ပရိသောဓေတိ; ရတ္တိယာ မဇ္ဈိမံ ယာမံ ဒက္ခိဏေန ပဿေန သီဟသေယျံ ကပ္ပေတိ , ပါဒေ ပါဒံ အစ္စာဓာယ, သတော သမ္ပဇာနော ဥဋ္ဌာနသညံ မနသိ ကရိတွာ; ရတ္တိယာ ပစ္ဆိမံ ယာမံ ပစ္စုဋ္ဌာယ စင်္ကမေန နိသဇ္ဇာယ အာဝရဏီယေဟိ ဓမ္မေဟိ စိတ္တံ ပရိသောဓေတိ။ ဧဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဇာဂရိယံ အနုယုတ္တော ဟောတိ။ ဣမေဟိ ခော, ဘိက္ခဝေ, စတူဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု အဘဗ္ဗော ပရိဟာနာယ, နိဗ္ဗာနဿေဝ သန္တိကေတိ။

''သီလေ ပတိဋ္ဌိတော ဘိက္ခု၊ ဣန္ဒြိယေသု စ သံဝုတော။
ဘောဇနမှိ စ မတ္တညူ၊ ဇာဂရိယံ အနုယုဉ္ဇတိ။

“ဧဝံ ဝိဟာရီ အာတာပီ၊ အဟောရတ္တမတန္ဒိတော။
ဘာဝယံ ကုသလံ ဓမ္မံ၊ ယောဂက္ခေမဿ ပတ္တိယာ။

“အပ္ပမာဒရတော ဘိက္ခု၊ ပမာဒေ ဘယဒဿိ တ [ဘယဒဿာဝီ (က.) ဓ. ပ. ၃၂ ဓမ္မပဒေပိ] ။
အဘဗ္ဗော ပရိဟာနာယ၊ နိဗ္ဗာနဿေဝ သန္တိကေ”တိ။ သတ္တမံ။

၈. ပတိလီနသုတ္တံ

၃၈. “ပနုဏ္ဏပစ္စေကသစ္စော [ပဏုန္နပစ္စေကသစ္စော (?)] , ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ‘သမဝယသဋ္ဌေသနော ပဿဒ္ဓကာယသင်္ခာရော ပတိလီနော’တိ ဝုစ္စတိ။ ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ပနုဏ္ဏပစ္စေကသစ္စော ဟောတိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခုနော ယာနိ တာနိ ပုထုသမဏဗြာဟ္မဏာနံ ပုထုပစ္စေကသစ္စာနိ, သေယျထိဒံ – သဿတော လောကောတိ တ, အသဿတော လောကောတိ တ, အန္တဝာ လောကောတိ တ, အနန္တဝာ လောကောတိ တ, တံ ဇီဝံ တံ သရီရန္တိ တ, အညံ ဇီဝံ အညံ သရီရန္တိ တ, ဟောတိ တထာဂတော ပရံ မရဏာတိ တ, န ဟောတိ တထာဂတော ပရံ မရဏာတိ တ, ဟောတိ စ န စ ဟောတိ တထာဂတော ပရံ မရဏာတိ တ, နေဝ ဟောတိ န န ဟောတိ တထာဂတော ပရံ မရဏာတိ တ; သဗ္ဗာနိ တာနိ နုဏ္ဏာနိ ဟောန္တိ ပနုဏ္ဏာနိ စတ္တာနိ ဝန္တာနိ မုတ္တာနိ ပဟီနာနိ ပဋိနိဿဋ္ဌာနိ။ ဧဝံ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ပနုဏ္ဏပစ္စေကသစ္စော ဟောတိ။

“ကထဉ္စ , ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု သမဝယသဋ္ဌေသနော ဟောတိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခုနော ကာမေသနာ ပဟီနာ ဟောတိ, ဘဝေသနာ ပဟီနာ ဟောတိ, ဗြဟ္မစရိယေသနာ ပဋိပ္ပဿဒ္ဓါ။ ဧဝံ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု သမဝယသဋ္ဌေသနော ဟောတိ။

“ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ပဿဒ္ဓကာယသင်္ခာရော ဟောတိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု သုခဿ စ ပဟာနာ ဒုက္ခဿ စ ပဟာနာ ပုဗ္ဗေဝ သောမနဿဒောမနဿာနံ အတ္ထင်္ဂမာ အဒုက္ခမသုခံ ဥပေက္ခာသတိပာရိသုဒ္ဓိံ စတုတ္ထံ ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ။ ဧဝံ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ပဿဒ္ဓကာယသင်္ခာရော ဟောတိ။

“ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ပတိလီနော ဟောတိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခုနော အသ္မိမာနော ပဟီနော ဟောတိ ဥစ္ဆိန္နမူလော တာလာဝတ္ထုကတော အနဘာဝံကတော အာယတိံ အနုပ္ပါဒဓမ္မော။ ဧဝံ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ပတိလီနော ဟောတိ။ ပနုဏ္ဏပစ္စေကသစ္စော, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ‘သမဝယသဋ္ဌေသနော ပဿဒ္ဓကာယသင်္ခာရော ပတိလီနော’တိ ဝုစ္စတီ”တိ။

[ကတိဝု. ၅၅ ဣတိဝုတ္တကေပိ] “ကာမေသနာ ဘဝေသနာ၊ ဗြဟ္မစရိယေသနာ သဟ။
ဣတိ သစ္စပရာမာသော၊ ဒိဋ္ဌိဋ္ဌာနာ သမုဿယာ။

[ဣတိဝု. ၅၅ ဣတိဝုတ္တကေပိ] “သဗ္ဗရာဂဝိရတ္တဿ၊ တဏှက္ခယဝိမုတ္တိနော။
ဧသနာ ပဋိနိဿဋ္ဌာ၊ ဒိဋ္ဌိဋ္ဌာနာ သမူဟတာ။

“သ ဝေ သန္တော သတော ဘိက္ခု၊ ပဿဒ္ဓော အပရာဇိတော။
မာနာဘိသမယာ ဗုဒ္ဓေါ၊ ပတိလီနောတိ ဝုစ္စတီ”တိ။ အဋ္ဌမံ။

၉. ဥဇ္ဇယသုတ္တံ

၃၉. အထ ခေါ ဥဇ္ဇယော ဗြာဟ္မဏော ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝတာ သဒ္ဓိံ သမ္မောဒိ။ သမ္မောဒနီယံ ကထံ သာရဏီယံ ဝီတိသာရေတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိ။ ဧကမန္တံ နိသိန္နော ခေါ ဥဇ္ဇယော ဗြာဟ္မဏော ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ – “ဘဝံပိ နော ဂေါတမော ယညံ ဝဏ္ဏေတီ”တိ ? “န ခေါ အဟံ, ဗြာဟ္မဏ, သဗ္ဗံ ယညံ ဝဏ္ဏေမိ; န ပနာဟံ, ဗြာဟ္မဏ, သဗ္ဗံ ယညံ န ဝဏ္ဏေမိ။ ယထာရူပေ ခေါ, ဗြာဟ္မဏ, ယညေ ဂါဝေါ ဟညန္တိ

တိ, အဇ္ဈတ္တကာ ဟညန္တိ, ကုက္ကုစ္စသူကရာ ဟညန္တိ, ဝိဝိဓာ ဟဏ္ဏာ သင္ဃာတံ အာပဇ္ဇန္တိ; ဧဝရူပံ ခော အဟံ, ဗြာဟ္မဏ, သာရမ္ဘံ ယညံ န ဝဏ္ဏေမိ။ တံ ကိဿ ဟေတု? ဧဝရူပဉှိ, ဗြာဟ္မဏ, သာရမ္ဘံ ယညံ န ဥပသင်္ကမန္တိ အရဟန္တော တ အရဟတ္တမဂ္ဂံ တ သမာပန္နာ။

“ယထာရူပေ စ ခော, ဗြာဟ္မဏ, ယညေ နေဝ ကတေ ဟညန္တိ, န အဇ္ဈတ္တကာ ဟညန္တိ, န ကုက္ကုစ္စသူကရာ ဟညန္တိ, န ဝိဝိဓာ ဟဏ္ဏာ သင္ဃာတံ အာပဇ္ဇန္တိ; ဧဝရူပံ ခော အဟံ, ဗြာဟ္မဏ, နိရာရမ္ဘံ ယညံ ဝဏ္ဏေမိ, ယဒိဒံ နိစ္စဒါနံ အနုကုလယညံ။ တံ ကိဿ ဟေတု? ဧဝရူပဉှိ, ဗြာဟ္မဏ, နိရာရမ္ဘံ ယညံ ဥပသင်္ကမန္တိ အရဟန္တော တ အရဟတ္တမဂ္ဂံ တ သမာပန္နာ”တိ။

“အဿမေဓံ ပုရိသမေဓံ, သမ္မာပါသံ တဇပေယ္ယံ နိရဂ္ဂဠံ ။
မဟာယညာ မဟာရမ္ဘာ [သမ္မာပါသံ တဇပေယ္ယံ။ နိရဂ္ဂဠံ မဟာရမ္ဘာ (ပီ.) သံ. နိ. ၁.၁၂၀] ၊ န တေ ဟောန္တိ မဟပ္ဖလာ။

“အဇေဠကာ စ ကတေ စ, ဝိဝိဓာ ယတ္ထ ဟညရေ။
န တံ သမ္မဂ္ဂတာ ယညံ, ဥပယန္တိ မဟေသိနော။

“ယေ စ ယညာ နိရာရမ္ဘာ, ယဇန္တိ အနုကုလံ သဒါ။
အဇေဠကာ စ ကတေ စ, ဝိဝိဓာ နေတ္ထ ဟညရေ [နာဇေဠကာ စ ကတေ စ, ဝိဝိဓာ ယတ္ထ ဟညရေ (သျာ. ကံ.)]။
တဉ္စ သမ္မဂ္ဂတာ ယညံ, ဥပယန္တိ မဟေသိနော။

“ဧတံ [ဧဝံ (သျာ. ကံ.)] ယဇေထ မေဓာဝီ, ဧသော ယညော မဟပ္ဖလော။
ဧတံ [ဧဝံ (သျာ. ကံ. က.)] ဟိ ယဇမာနဿ, သေယျော ဟောတိ န ပါပိယော။
ယညော စ ဝိပုလော ဟောတိ, ပသီဒန္တိ စ ဒေဝတာ”တိ။ နဝမံ။

၁၀. ဥဒါယီသုတ္တံ

၄၀. အထ ခော ဥဒါယီ [ဥဒါယိ (သဗ္ဗတ္ထ)] ဗြာဟ္မဏော ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝတာ ။ပေ.။ ဧကမန္တံ နိသိန္နော ခော ဥဒါယီ ဗြာဟ္မဏော ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ – “ဘဝမ္ပိ နော ဂေါတမော ယညံ ဝဏ္ဏေတီ”တိ? “န ခော အဟံ, ဗြာဟ္မဏ, သဗ္ဗံ ယညံ ဝဏ္ဏေမိ; န ပနာဟံ, ဗြာဟ္မဏ, သဗ္ဗံ ယညံ န ဝဏ္ဏေမိ။ ယထာရူပေ ခော, ဗြာဟ္မဏ, ယညေ ကတေ ဟညန္တိ, အဇ္ဈတ္တကာ ဟညန္တိ, ကုက္ကုစ္စသူကရာ ဟညန္တိ, ဝိဝိဓာ ဟဏ္ဏာ သင္ဃာတံ အာပဇ္ဇန္တိ; ဧဝရူပံ ခော အဟံ, ဗြာဟ္မဏ, သာရမ္ဘံ ယညံ န ဝဏ္ဏေမိ။ တံ ကိဿ ဟေတု? ဧဝရူပဉှိ, ဗြာဟ္မဏ, သာရမ္ဘံ ယညံ န ဥပသင်္ကမန္တိ အရဟန္တော တ အရဟတ္တမဂ္ဂံ တ သမာပန္နာ။

“ယထာရူပေ စ ခော, ဗြာဟ္မဏ, ယညေ နေဝ ကတေ ဟညန္တိ, န အဇ္ဈတ္တကာ ဟညန္တိ, န ကုက္ကုစ္စသူကရာ ဟညန္တိ, န ဝိဝိဓာ ဟဏ္ဏာ သင္ဃာတံ အာပဇ္ဇန္တိ; ဧဝရူပံ ခော အဟံ, ဗြာဟ္မဏ, နိရာရမ္ဘံ ယညံ ဝဏ္ဏေမိ , ယဒိဒံ နိစ္စဒါနံ အနုကုလယညံ။ တံ ကိဿ ဟေတု? ဧဝရူပဉှိ, ဗြာဟ္မဏ, နိရာရမ္ဘံ ယညံ ဥပသင်္ကမန္တိ အရဟန္တော တ အရဟတ္တမဂ္ဂံ တ သမာပန္နာ”တိ။

“အဘိသင်္ခတံ နိရာရမ္ဘံ, ယညံ ကာလေန ကပ္ပိယံ။
တာဒိသံ ဥပသံယန္တိ, သညတာ ဗြဟ္မစာရယော။

“ဝိဝဋ္ဋစ္ဆဒါ [ဝိဝတ္တစ္ဆဒါ (သီ. ပီ.), ဝိဝဋ္ဋစ္ဆဒါ (က.)] ယေ လောကေ, ဝီတိဝတ္တာ ကုလံ ဂတိံ။
ယညမေတံ ပသံသန္တိ, ဗုဒ္ဓါ ယညဿ [ပုညဿ (သျာ. ကံ. ပီ.)] ကောဝိဒါ။

“ယညေ တ ယဒိ တ သဒ္ဓေ၊ ဟဗ္ဗံ [ဟဗ္ဗံ (သီ. ပီ.)၊ ဟုညံ (သျာ. ကံ.)] ကတ္ဝာ ယထာရဟံ။
ပသန္နစိတ္တော ယဇတိ [ပသန္နစိတ္တာ ယဇန္တိ (က.)] ၊ သုခေတ္တေ ဗြဟ္မစာရိသု။

“သုဟုတံ သုယိဋ္ဌံ သုပ္ပတ္တံ [သမ္ပတ္တံ (သျာ. ကံ. က.)] ၊ ဒက္ခိဏေယျေသု ယံ ကတံ။
ယညော စ ဝိပုလော ဟောတိ၊ ပသီဒန္တိ စ ဒေဝတာ။

“ဧဝံ [ဧတံ (က.) အ. နိ. ၆.၃၇] ယဇိတ္ဝာ မေဓာဝီ၊ သဒ္ဓော မုတ္တေန စေတသာ။
အဗျာဗဇ္ဈံ သုခံ လောကံ၊ ပဏ္ဍိတော ဥပပဇ္ဇတီ”တိ။ ဒသမံ။

စက္ကဝဂ္ဂေ စတုတ္ထော။

တဿုဒ္ဒာနံ –

စက္ကော သင်္ဂဟော သီဟော၊ ပသာဒေ ဝဿကာရေန ပဉ္စမံ။
ဒောဏော အပရိဟာနိယော ပတိလီနော၊ ဥဇ္ဇယော ဥဒာယိနာ တေ ဒသာတိ။

၅. ရောဟိတဿဝဂ္ဂေါ

၁. သမာဓိဘာဝနာသုတ္တံ

၄၁. "စတဿော   ဣမာ, ဘိက္ခဝေ, သမာဓိဘာဝနာ။ ကတမာ စတဿော? အတ္ထိ, ဘိက္ခဝေ, သမာဓိဘာဝနာ ဘာဝိတာ ဗဟုလီကတာ ဒိဋ္ဌဓမ္မသုခဝိဟာရာယ သံဝတ္တတိ; အတ္ထိ, ဘိက္ခဝေ, သမာဓိဘာဝနာ ဘာဝိတာ ဗဟုလီကတာ ဉာဏဒဿနပ္ပဋိလာဘာယ သံဝတ္တတိ; အတ္ထိ, ဘိက္ခဝေ, သမာဓိဘာဝနာ ဘာဝိတာ ဗဟုလီကတာ သတိသမ္ပဇညာယ သံဝတ္တတိ; အတ္ထိ, ဘိက္ခဝေ, သမာဓိဘာဝနာ ဘာဝိတာ ဗဟုလီကတာ အာသဝါနံ ခယာယ သံဝတ္တတိ။

"ကတမာ စ, ဘိက္ခဝေ, သမာဓိဘာဝနာ ဘာဝိတာ ဗဟုလီကတာ ဒိဋ္ဌဓမ္မသုခဝိဟာရာယ သံဝတ္တတိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဝိဝိစ္စေဝ ကာမေဟိ။ စတုတ္ထံ ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ။ အယံ, ဘိက္ခဝေ, သမာဓိဘာဝနာ ဘာဝိတာ ဗဟုလီကတာ ဒိဋ္ဌဓမ္မသုခဝိဟာရာယ သံဝတ္တတိ။

"ကတမာ စ, ဘိက္ခဝေ, သမာဓိဘာဝနာ ဘာဝိတာ ဗဟုလီကတာ ဉာဏဒဿနပ္ပဋိလာဘာယ သံဝတ္တတိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု အာလောကသညံ မနသိ ကရောတိ, ဒိဝါသညံ အဓိဋ္ဌာတိ – ယထာ ဒိဝါ တထာ ရတ္တိံ, ယထာ ရတ္တိံ တထာ ဒိဝါ။ ဣတိ ဝိဝဋေန စေတသာ အပရိယောနဒ္ဓေန သပ္ပဘာသံ စိတ္တံ ဘာဝေတိ။ အယံ, ဘိက္ခဝေ, သမာဓိဘာဝနာ ဘာဝိတာ ဗဟုလီကတာ ဉာဏဒဿနပ္ပဋိလာဘာယ သံဝတ္တတိ။

"ကတမာ စ, ဘိက္ခဝေ, သမာဓိဘာဝနာ ဘာဝိတာ ဗဟုလီကတာ သတိသမ္ပဇညာယ သံဝတ္တတိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခုနော ဝိဒိတာ ဝေဒနာ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ, ဝိဒိတာ ဥပဋ္ဌဟန္တိ, ဝိဒိတာ အဗ္ဘတ္ထံ ဂစ္ဆန္တိ; ဝိဒိတာ သညာ။ပေ.။ ဝိဒိတာ ဝိတက္ကာ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ, ဝိဒိတာ ဥပဋ္ဌဟန္တိ, ဝိဒိတာ အဗ္ဘတ္ထံ ဂစ္ဆန္တိ။ အယံ, ဘိက္ခဝေ, သမာဓိဘာဝနာ ဘာဝိတာ ဗဟုလီကတာ သတိသမ္ပဇညာယ သံဝတ္တတိ။

"ကတမာ စ, ဘိက္ခဝေ, သမာဓိဘာဝနာ ဘာဝိတာ ဗဟုလီကတာ အာသဝါနံ ခယာယ သံဝတ္တတိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ပဉ္စသု ဥပါဒါနက္ခန္ဓေသု ဥဒယဗ္ဗယာနုပဿီ ဝိဟရတိ – 'ဣတိ ရူပံ, ဣတိ ရူပဿ သမုဒယော, ဣတိ ရူပဿ အတ္ထင်္ဂမော [အတ္ထဂမော (သီ. ပီ.)] ; ဣတိ ဝေဒနာ, ဣတိ ဝေဒနာယ သမုဒယော, ဣတိ ဝေဒနာယ အတ္ထင်္ဂမော; ဣတိ သညာ, ဣတိ သညာယ သမုဒယော, ဣတိ သညာယ အတ္ထင်္ဂမော; ဣတိ သင်္ခါရာ, ဣတိ သင်္ခါရာနံ သမုဒယော, ဣတိ သင်္ခါရာနံ အတ္ထင်္ဂမော; ဣတိ ဝိညာဏံ, ဣတိ ဝိညာဏဿ သမုဒယော, ဣတိ ဝိညာဏဿ အတ္ထင်္ဂမော'တိ။ အယံ, ဘိက္ခဝေ, သမာဓိဘာဝနာ ဘာဝိတာ ဗဟုလီကတာ အာသဝါနံ ခယာယ သံဝတ္တတိ။ ဣမာ ခော, ဘိက္ခဝေ, စတဿော သမာဓိဘာဝနာ။ ဣဒဉ္စ ပန မေတံ, ဘိက္ခဝေ, သန္ဓာယ ဘာသိတံ ပါရာယနေ ပုဏ္ဏကပဉှေ –

"သင်္ခါယ လောကသ္မိ ပရောပရာနိ၊
ယဿိဉ္ဇိတံ နတ္ထိ ကုဟိဉ္စိ လောကေ။
သန္တော   ဝိဓူမော အနီဃော နိရာသော၊
အတာရိ သော ဇာတိဇရန္တိ ဗြူမီ"တိ [သု. နိ. ၁၀၅၄; စူဠနိ. ပုဏ္ဏကမာဏဝပုစ္ဆာ ၇၃]   ။ ပဌမံ။

၂. ပဉှဗျာကရဏသုတ္တံ

၄၂. "စတ္တာရိမာနိ   , ဘိက္ခဝေ, ပဉှဗျာကရဏာနိ   [ပဉှာဗျာကရဏာနိ (က.)]   ။ ကတမာနိ စတ္တာရိ? အတ္ထိ, ဘိက္ခဝေ, ပဉှော ဧကံသဗျာကရဏီယော; အတ္ထိ, ဘိက္ခဝေ, ပဉှော ဝိဘဇ္ဇဗျာကရဏီယော; အတ္ထိ, ဘိက္ခဝေ, ပဉှော ပဋိပုစ္ဆာဗျာကရဏီယော; အတ္ထိ, ဘိက္ခဝေ, ပဉှော ဌပနီယော။ ဣမာနိ ခော, ဘိက္ခဝေ, စတ္တာရိ ပဉှဗျာကရဏာနီ"တိ။

"ဧကံသဝစနံ ဧကံ၊ ဝိဘဇ္ဇဝစနာပရံ။

တတိယံ ပဋိပုစ္ဆေယျ၊ စတုတ္ထံ ပန ဌာပယေ။

“ယော စ တေသံ [နေသံ (သီ. သျာ. ကံ.)] တတ္ထ တတ္ထ၊ ဇာနာတိ အနုဓမ္မတံ။
စတုပဉှာဿ ကုသလော၊ အာဟု ဘိက္ခုံ တထာဝိဓံ။

“ဒုရာသဒေါ ဒုပ္ပသဟော၊ ဂမ္ဘီရော ဒုပ္ပဓံသိယော။
အထော အတ္ထေ အနတ္ထေ စ၊ ဥဘယဿ ဟောတိ ကောဝိဒေါ [ဥဘယတ္ထဿ ကောဝိဒေါ (သျာ. ကံ.)]။

“အနတ္ထံ ပရိဝဇ္ဇေတိ၊ အတ္ထံ ဂဏှာတိ ပဏ္ဍိတော။
အတ္ထာဘိသမယာ ဓီရော၊ ပဏ္ဍိတောတိ ပဝုစ္စတီ”တိ။ ဒုတိယံ။

၃. ပဌမကောဓဂရုသုတ္တံ

၄၃. “စတ္တာရောမေ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလာ သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနာ လောကသ္မိံ။ ကတမေ စတ္တာရော? ကောဓဂရု န သဒ္ဓမ္မဂရု, မက္ခဂရု န သဒ္ဓမ္မဂရု, လာဘဂရု န သဒ္ဓမ္မဂရု, သက္ကာရဂရု န သဒ္ဓမ္မဂရု။ ဣမေ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, စတ္တာရော ပုဂ္ဂလာ သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနာ လောကသ္မိံ။

“စတ္တာရောမေ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလာ သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနာ လောကသ္မိံ။ ကတမေ စတ္တာရော? သဒ္ဓမ္မဂရု န ကောဓဂရု, သဒ္ဓမ္မဂရု န မက္ခဂရု, သဒ္ဓမ္မဂရု န လာဘဂရု , သဒ္ဓမ္မဂရု န သက္ကာရဂရု။ ဣမေ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, စတ္တာရော ပုဂ္ဂလာ သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနာ လောကသ္မိ”န္တိ။

“ကောဓမက္ခဂရူ ဘိက္ခူ၊ လာဘသက္ကာရဂာရဝါ။
န တေ ဓမ္မေ ဝိရူဟန္တိ၊ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဒေသိတေ။

“ယေ စ သဒ္ဓမ္မဂရုနော၊ ဝိဟံသု ဝိဟရန္တိ စ။
တေ ဝေ ဓမ္မေ ဝိရူဟန္တိ၊ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဒေသိတေ”တိ။ တတိယံ။

၄. ဒုတိယကောဓဂရုသုတ္တံ

၄၄. “စတ္တာရောမေ , ဘိက္ခဝေ, အသဒ္ဓမ္မာ။ ကတမေ စတ္တာရော? ကောဓဂရုတာ န သဒ္ဓမ္မဂရုတာ, မက္ခဂရုတာ န သဒ္ဓမ္မဂရုတာ, လာဘဂရုတာ န သဒ္ဓမ္မဂရုတာ, သက္ကာရဂရုတာ န သဒ္ဓမ္မဂရုတာ။ ဣမေ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, စတ္တာရော အသဒ္ဓမ္မာ။

“စတ္တာရောမေ, ဘိက္ခဝေ, သဒ္ဓမ္မာ။ ကတမေ စတ္တာရော? သဒ္ဓမ္မဂရုတာ န ကောဓဂရုတာ, သဒ္ဓမ္မဂရုတာ န မက္ခဂရုတာ, သဒ္ဓမ္မဂရုတာ န လာဘဂရုတာ, သဒ္ဓမ္မဂရုတာ န သက္ကာရဂရုတာ။ ဣမေ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, စတ္တာရော သဒ္ဓမ္မာ”တိ။

“ကောဓမက္ခဂရု ဘိက္ခု၊ လာဘသက္ကာရဂာရဝေါ။
သုခေတ္တေ ပူတိဗီဇံဝ၊ သဒ္ဓမ္မေ န ဝိရူဟတိ။

“ယေ စ သဒ္ဓမ္မဂရုနော၊ ဝိဟံသု ဝိဟရန္တိ စ။
တေ ဝေ ဓမ္မေ ဝိရူဟန္တိ၊ သ္နေဟာန္ဝယမိဝောသဓာ”တိ [သ္နေဟမန္ဝါယမိဝေါသဓာတိ (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)]။ စတုတ္ထံ။

၅. ရောဟိတဿသုတ္တံ

၄၅. ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ [သံ. နိ. ၁.၁၀၇] သာဝတ္ထိယံ ဝိဟရတိ ဇေတဝနေ အနာထပိဏ္ဍိကဿ အာရာမေ။ အထ ခော ရောဟိတဿော ဒေဝပုတ္တော အဘိက္ကန္တာယ ရတ္တိယာ အဘိက္ကန္တဝဏ္ဏော ကေဝလကပ္ပံ ဇေတဝနံ ဩဘာသေတွာ ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝန္တံ အဘိဝါဒေတွာ ဧကမန္တံ အဋ္ဌာသိ။ ဧကမန္တံ ဌိတော ခော ရောဟိတဿော ဒေဝပုတ္တော ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ –

“ယတ္ထ နု ခော, ဘန္တေ, န ဇာယတိ န ဇီယတိ န မီယတိ န စဝတိ န ဥပပဇ္ဇတိ, သက္ကာ နု ခော သော, ဘန္တေ, ဂမနေန လောကဿ အန္တော ဉာတုံ ဝါ ဒဋ္ဌုံ ဝါ ပါပုဏိတုံ ဝါ”တိ? “ယတ္ထ ခော, အာဝုသော, န ဇာယတိ န ဇီယတိ န မီယတိ န စဝတိ န ဥပပဇ္ဇတိ, နာဟံ တံ ဂမနေန လောကဿ အန္တံ ဉာတေယျံ ဒဋ္ဌေယျံ ပတ္တေယျန္တိ ဝဒါမီ”တိ။

“အစ္ဆရိယံ, ဘန္တေ, အဗ္ဘုတံ, ဘန္တေ! ယာဝ သုဘာသိတမိဒံ, ဘန္တေ, ဘဂဝတာ – ‘ယတ္ထ ခော, အာဝုသော, န ဇာယတိ န ဇီယတိ န မီယတိ န စဝတိ န ဥပပဇ္ဇတိ, နာဟံ တံ ဂမနေန လောကဿ အန္တံ ဉာတေယျံ ဒဋ္ဌေယျံ ပတ္တေယျန္တိ ဝဒါမီ’”တိ။

“ဘူတပုဗ္ဗာဟံ, ဘန္တေ, ရောဟိတဿော နာမ ဣသိ အဟောသိံ ဘောဇပုတ္တော ဣဒ္ဓိမာ ဝေဟာသင်္ဂမော။ တဿ မယှံ, ဘန္တေ, ဧဝရူပော ဇဝော အဟောသိ, သေယျထာပိ နာမ ဒဠှဓမ္မာ [ဒဠှဓမ္မော, အ. နိ. ၉.၃၈; မ. နိ. ၁.၁၆၁ (သဗ္ဗတ္ထ) ဋီကာ စ မောဂ္ဂလ္လာနဗျာကရဏံ စ ဩလောကေတဗ္ဗံ] ဓနုဂ္ဂဟော သိက္ခိတော ကတဟတ္ထော ကတူပါသနော လဟုကေန အသနေန အပ္ပကသိရေန တိရိယံ တာလစ္ဆာယံ အတိပါတေယျ။ တဿ မယှံ, ဘန္တေ, ဧဝရူပော ပဒဝီတိဟာရော အဟောသိ, သေယျထာပိ နာမ ပုရတ္ထိမာ သမုဒ္ဒာ ပစ္ဆိမော သမုဒ္ဒော။ တဿ မယှံ, ဘန္တေ, ဧဝရူပေန ဇဝေန သမန္နာဂတဿ ဧဝရူပေန စ ပဒဝီတိဟာရေန ဧဝရူပံ ဣစ္ဆာဂတံ ဥပ္ပဇ္ဇိ – ‘အဟံ ဂမနေန လောကဿ အန္တံ ပါပုဏိဿာမီ’တိ။ သော ခော အဟံ, ဘန္တေ, အညတြေဝ အသိတပီတခါယိတသာယိတာ အညတြ ဥစ္စာရပဿာဝကမ္မာ အညတြ နိဒ္ဒါကိလမထပဋိဝိနောဒနာ ဝဿသတာယုကော ဝဿသတဇီဝီ ဝဿသတံ ဂန္တွာ အပ္ပတွာဝ လောကဿ အန္တံ အန္တရာယေဝ ကာလင်္ကတော။

“အစ္ဆရိယံ, ဘန္တေ, အဗ္ဘုတံ, ဘန္တေ! ယာဝ သုဘာသိတမိဒံ, ဘန္တေ, ဘဂဝတာ – ‘ယတ္ထ ခော, အာဝုသော, န ဇာယတိ န ဇီယတိ န မီယတိ န စဝတိ န ဥပပဇ္ဇတိ, နာဟံ တံ ဂမနေန လောကဿ အန္တံ ဉာတေယျံ ဒဋ္ဌေယျံ ပတ္တေယျန္တိ ဝဒါမီ’”တိ။

“‘ယတ္ထ ခော, အာဝုသော, န ဇာယတိ န ဇီယတိ န မီယတိ န စဝတိ န ဥပပဇ္ဇတိ, နာဟံ တံ ဂမနေန လောကဿ အန္တံ ဉာတေယျံ ဒဋ္ဌေယျံ ပတ္တေယျ’န္တိ ဝဒါမိ။ န စာဟံ, အာဝုသော, အပ္ပတွာ လောကဿ အန္တံ ဒုက္ခဿ အန္တကိရိယံ ဝဒါမိ။ အပိ စာဟံ, အာဝုသော, ဣမသ္မိံယေဝ ဗျာမမတ္တေ ကဠေဝရေ [ကဠေဗရေ (သီ. ပီ.)] သသညိမှိ သမနကေ လောကဉ္စ ပညပေမိ လောကသမုဒယဉ္စ လောကနိရောဓဉ္စ လောကနိရောဓဂါမိနိဉ္စ ပဋိပဒ”န္တိ။

“ဂမနေန န ပတ္တဗ္ဗော, လောကဿန္တော ကုဒာစနံ။
န စ အပ္ပတွာ လောကန္တံ, ဒုက္ခာ အတ္ထိ ပမောစနံ။

“တသ္မာ ဟဝေ လောကဝိဒူ သုမေဓော,
လောကန္တဂူ ဝုသိတဗြဟ္မစရိယော။
လောကဿ အန္တံ သမိတာဝိ ဉတွာ,
နာသီသတီ [နာသိံသတိ (သီ.)] လောကမိမံ ပရဉ္စာ”တိ။ ပဉ္စမံ။

၆. ဒုတိယရောဟိတဿသုတ္တံ

၄၆. အထ ခော ဘဂဝါ တဿာ ရတ္တိယာ အစ္စယေန ဘိက္ခူ အာမန္တေသိ – “ဣမံ, ဘိက္ခဝေ, ရတ္တိံ ရောဟိတဿော ဒေဝပုတ္တော အဘိက္ကန္တာယ ရတ္တိယာ အဘိက္ကန္တဝဏ္ဏော ကေဝလကပ္ပံ ဇေတဝနံ ဩဘာသေတွာ

ယေနာဟံ တေနုပသင်္ကမိံ; ဥပသင်္ကမိတွာ တံ မံ အဘိတဒေတ္တာ ဧကမန္တံ အဋ္ဌာသိ။ ဧကမန္တံ ဌိတော ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ရောဟိတဿော ဒေဝပုတ္တော မံ ဧတဒဝေါစ – ‘ယတ္ထ နု ခေါ, ဘန္တေ [သံ. နိ. ၁.၁၀၇], န ဇာယတိ န ဇီယတိ န မီယတိ န စဝတိ န ဥပပဇ္ဇတိ, သက္ကာ နု ခေါ သော, ဘန္တေ, ဂမနေန လောကဿ အန္တော ဉာတုံ ဝါ ဒဋ္ဌုံ ဝါ ပါပုဏိတုံ ဝါ’တိ? ဧဝံ ဝုတ္တေ အဟံ, ဘိက္ခဝေ, ရောဟိတဿံ ဒေဝပုတ္တံ ဧတဒဝေါစံ – ‘ယတ္ထ ခေါ, အာဝုသော, န ဇာယတိ န ဇီယတိ န မီယတိ န စဝတိ န ဥပပဇ္ဇတိ, နာဟံ တံ ဂမနေန လောကဿ အန္တံ ဉာတေယျံ ဒဋ္ဌေယျံ ပတ္တေယျန္တိ ဝဒါမီ’တိ။ ဧဝံ ဝုတ္တေ, ဘိက္ခဝေ, ရောဟိတဿော ဒေဝပုတ္တော မံ ဧတဒဝေါစ – ‘အစ္ဆရိယံ, ဘန္တေ, အဗ္ဘုတံ, ဘန္တေ! ယာဝ သုဘာသိတမိဒံ, ဘန္တေ, ဘဂဝတာ – ယတ္ထ ခေါ, အာဝုသော, န ဇာယတိ န ဇီယတိ န မီယတိ န စဝတိ န ဥပပဇ္ဇတိ, နာဟံ တံ ဂမနေန လောကဿ အန္တံ ဉာတေယျံ ဒဋ္ဌေယျံ ပတ္တေယျန္တိ ဝဒါမိ’’’။

‘‘ဘူတပုဗ္ဗာဟံ, ဘန္တေ, ရောဟိတဿော နာမ ဣသိ အဟောသိံ ဘောဇပုတ္တော ဣဒ္ဓိမာ ဝေဟာသင်္ဂမော။ တဿ မယှံ, ဘန္တေ, ဧဝရူပော ဇဝေါ အဟောသိ, သေယျထာပိ နာမ ဒဠှဓမ္မာ ဓနုဂ္ဂဟော သိက္ခိတော ကတဟတ္ထော ကတူပါသနော လဟုကေန အသနေန အပ္ပကသိရေန တိရိယံ တာလစ္ဆာယံ အတိပါတေယျ ။ တဿ မယှံ, ဘန္တေ, ဧဝရူပော ပဒဝီတိဟာရော အဟောသိ, သေယျထာပိ နာမ ပုရတ္ထိမာ သမုဒ္ဒာ ပစ္ဆိမော သမုဒ္ဒော။ တဿ မယှံ, ဘန္တေ, ဧဝရူပေန ဇဝေန သမန္နာဂတဿ ဧဝရူပေန စ ပဒဝီတိဟာရေန ဧဝရူပံ ဣစ္ဆာဂတံ ဥပ္ပဇ္ဇိ – အဟံ ဂမနေန လောကဿ အန္တံ ပါပုဏိဿာမီ’’တိ။ သော ခေါ အဟံ, ဘန္တေ, အညတြေဝ အသိတပီတခါယိတသာယိတာ အညတြ ဥစ္စာရပဿာဝကမ္မာ အညတြ နိဒ္ဒါကိလမထပဋိဝိနောဒနာ ဝဿသတာယုကော ဝဿသတဇီဝီ ဝဿသတံ ဂန္တွာ အပ္ပတွာဝ လောကဿ အန္တံ အန္တရာယေဝ ကာလင်္ကတော။

‘‘အစ္ဆရိယံ, ဘန္တေ, အဗ္ဘုတံ, ဘန္တေ! ယာဝ သုဘာသိတမိဒံ, ဘန္တေ, ဘဂဝတာ – ‘ယတ္ထ ခေါ, အာဝုသော, န ဇာယတိ န ဇီယတိ န မီယတိ န စဝတိ န ဥပပဇ္ဇတိ, နာဟံ တံ ဂမနေန လောကဿ အန္တံ ဉာတေယျံ ဒဋ္ဌေယျံ ပတ္တေယျန္တိ ဝဒါမိ’’’တိ။ ဧဝံ ဝုတ္တေ အဟံ, ဘိက္ခဝေ, ရောဟိတဿံ ဒေဝပုတ္တံ ဧတဒဝေါစံ –

‘‘‘ယတ္ထ ခေါ, အာဝုသော, န ဇာယတိ န ဇီယတိ န မီယတိ န စဝတိ န ဥပပဇ္ဇတိ, နာဟံ, တံ ဂမနေန လောကဿ အန္တံ ဉာတေယျံ ဒဋ္ဌေယျံ ပတ္တေယျန္တိ ဝဒါမီ’တိ။ န စာဟံ, အာဝုသော, အပ္ပတွာဝ လောကဿ အန္တံ ဒုက္ခဿန္တကိရိယံ ဝဒါမိ။ အပိ စာဟံ, အာဝုသော, ဣမသ္မိံယေဝ ဗျာမမတ္တေ ကဠေဝရေ သသညိမှိ သမနကေ လောကဉ္စ ပညပေမိ လောကသမုဒယဉ္စ လောကနိရောဓဉ္စ လောကနိရောဓဂါမိနိဉ္စ ပဋိပဒ’’န္တိ။

‘‘ဂမနေန န ပတ္တဗ္ဗော၊ လောကဿန္တော ကုဒါစနံ။
န စ အပ္ပတွာ လောကန္တံ၊ ဒုက္ခာ အတ္ထိ ပမောစနံ။

‘‘တသ္မာ ဟဝေ လောကဝိဒူ သုမေဓော၊
လောကန္တဂူ ဝုသိတဗြဟ္မစရိယော။
လောကဿ အန္တံ သမိတာဝိ ဉတွာ၊
နာသီသတီ လောကမိမံ ပရဉ္စာ’’တိ။ ဆဋ္ဌံ။

၇. သုဝိဒူရသုတ္တံ

၄၇. ‘‘စတ္တာရိမာနိ, ဘိက္ခဝေ, သုဝိဒူရဝိဒူရာနိ။ ကတမာနိ စတ္တာရိ? နဘဉ္စ   , ဘိက္ခဝေ, ပထဝီ စ; ဣဒံ ပဌမံ သုဝိဒူရဝိဒူရေ။ ဩရိမဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, တီရံ သမုဒ္ဒဿ ပါရိမဉ္စ; ဣဒံ ဒုတိယံ သုဝိဒူရဝိဒူရေ။ ယတော စ, ဘိက္ခဝေ, ဝေရောစနော အဗ္ဘုဒေတိ ယတ္ထ စ အတ္ထမေတိ [အတ္ထင်္ဂမေတိ (သျာ.), ဝေတိ (က.)]   ; ဣဒံ တတိယံ သုဝိဒူရဝိဒူရေ။ သတဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မော အသတဉ္စ ဓမ္မော; ဣဒံ စတုတ္ထံ သုဝိဒူရဝိဒူရေ။ ဣမာနိ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, စတ္တာရိ သုဝိဒူရဝိဒူရာနီ’’တိ။

[ဇာ. ၂.၂၁.၄၁၄၊ ၄၄၈] ‘‘နဘဉ္စ ဒူရေ ပထဝီ စ ဒူရေ၊
ပါရံ သမုဒ္ဒဿ တဒါဟု ဒူရေ။

យតោ ច ဝေရောစနော အဇ္ဈုဒေတိ၊
ပဘင်္ကရော ယတ္ထ စ အတ္ထမေတိ။
တတော ဟဝေ ဒူရတရံ ဝဒန္တိ၊
သတဉ္စ ဓမ္မံ အသတဉ္စ ဓမ္မံ။

“အဗ္ဗာယိကော ဟောတိ သတံ သမာဂမော၊
ယာတပိ [ယာဝမ္ပိ (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)] တိဋ္ဌေယျ တထေဝ ဟောတိ။
ခိပ္ပဉှိ ဝေတိ အသတံ သမာဂမော၊
တသ္မာ သတံ ဓမ္မော အသဗ္ဘိ အာရကာ”တိ။ သတ္တမံ။

၈. ဝိသာခသုတ္တံ

၄၈. ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ သာဝတ္ထိယံ ဝိဟရတိ ဇေတဝနေ အနာထပိဏ္ဍိကဿ အာရာမေ။ တေန ခော ပန သမယေန အာယသ္မာ ဝိသာခော ပဉ္စာလပုတ္တော [ပဉ္စာလိပုတ္တော (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)] ဥပဋ္ဌာနသာလာယံ ဘိက္ခူ ဓမ္မိယာ ကထာယ သန္ဒဿေတိ သမာဒပေတိ သမုတ္တေဇေတိ သမ္ပဟံသေတိ, ပေါရိယာ ဝါစာယ ဝိဿဋ္ဌာယ အနေလဂလာယ အတ္ထဿ ဝိညာပနိယာ ပရိယာပန္နာယ အနိဿိတာယ။ အထ ခော ဘဂဝါ သာယန္ဟသမယံ ပဋိသလ္လာနာ ဝုဋ္ဌိတော ယေန ဥပဋ္ဌာနသာလာ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ပညတ္တေ အာသနေ နိသီဒိ။ နိသဇ္ဇ ခော ဘဂဝါ ဘိက္ခူ အာမန္တေသိ –

“ကော နု ခော, ဘိက္ခဝေ, ဥပဋ္ဌာနသာလာယံ ဘိက္ခူ ဓမ္မိယာ ကထာယ သန္ဒဿေတိ သမာဒပေတိ သမုတ္တေဇေတိ သမ္ပဟံသေတိ ပေါရိယာ ဝါစာယ ဝိဿဋ္ဌာယ အနေလဂလာယ အတ္ထဿ ဝိညာပနိယာ ပရိယာပန္နာယ အနိဿိတာယာ”တိ ? “အာယသ္မာ, ဘန္တေ, ဝိသာခော ပဉ္စာလပုတ္တော ဥပဋ္ဌာနသာလာယံ ဘိက္ခူ ဓမ္မိယာ ကထာယ သန္ဒဿေတိ သမာဒပေတိ သမုတ္တေဇေတိ သမ္ပဟံသေတိ ပေါရိယာ ဝါစာယ ဝိဿဋ္ဌာယ အနေလဂလာယ အတ္ထဿ ဝိညာပနိယာ ပရိယာပန္နာယ အနိဿိတာယာ”တိ။

အထ ခော ဘဂဝါ အာယသ္မန္တံ ဝိသာခံ ပဉ္စာလပုတ္တံ အာမန္တေသိ – “သာဓု သာဓု, ဝိသာခ! သာဓု ခော တွံ, ဝိသာခ, ဘိက္ခူ ဓမ္မိယာ ကထာယ သန္ဒဿေသိ သမာဒပေသိ သမုတ္တေဇေသိ သမ္ပဟံသေသိ ပေါရိယာ ဝါစာယ ဝိဿဋ္ဌာယ အနေလဂလာယ အတ္ထဿ ဝိညာပနိယာ ပရိယာပန္နာယ အနိဿိတာယာတိ။

“နာဘာသမာနံ ဇာနန္တိ၊ မိဿံ ဗာလေဟိ ပဏ္ဍိတံ။
ဘာသမာနဉ္စ ဇာနန္တိ၊ ဒေသေန္တံ အမတံ ပဒံ။

“ဘာသယေ ဇောတယေ ဓမ္မံ၊ ပဂ္ဂဏှေ ဣသိနံ ဓဇံ။
သုဘာသိတဓဇာ ဣသယော၊ ဓမ္မော ဟိ ဣသိနံ ဓဇော”တိ။ အဋ္ဌမံ။

၉. ဝိပလ္လာသသုတ္တံ

၄၉. “စတ္တာရောမေ, ဘိက္ခဝေ, သညာဝိပလ္လာသာ စိတ္တဝိပလ္လာသာ ဒိဋ္ဌိဝိပလ္လာသာ။ ကတမေ စတ္တာရော? အနိစ္စေ, ဘိက္ခဝေ, နိစ္စန္တိ သညာဝိပလ္လာသော စိတ္တဝိပလ္လာသော ဒိဋ္ဌိဝိပလ္လာသော; ဒုက္ခေ, ဘိက္ခဝေ, သုခန္တိ သညာဝိပလ္လာသော စိတ္တဝိပလ္လာသော ဒိဋ္ဌိဝိပလ္လာသော; အနတ္တနိ, ဘိက္ခဝေ, အတ္တာတိ သညာဝိပလ္လာသော စိတ္တဝိပလ္လာသော ဒိဋ္ဌိဝိပလ္လာသော; အသုဘေ, ဘိက္ခဝေ, သုဘန္တိ သညာဝိပလ္လာသော စိတ္တဝိပလ္လာသော ဒိဋ္ဌိဝိပလ္လာသော။ ဣမေ ခော, ဘိက္ခဝေ, စတ္တာရော သညာဝိပလ္လာသာ စိတ္တဝိပလ္လာသာ ဒိဋ္ဌိဝိပလ္လာသာ။

“စတ္တာရောမေ, ဘိက္ခဝေ, နသညာဝိပလ္လာသာ နစိတ္တဝိပလ္လာသာ နဒိဋ္ဌိဝိပလ္လာသာ။ ကတမေ စတ္တာရော? အနိစ္စေ, ဘိက္ခဝေ, အနိစ္စန္တိ နသညာဝိပလ္လာသော နစိတ္တဝိပလ္လာသော နဒိဋ္ဌိဝိပလ္လာသော; ဒုက္ခေ, ဘိက္ခဝေ, ဒုက္ခန္တိ နသညာဝိပလ္လာသော နစိတ္တဝိပလ္လာသော နဒိဋ္ဌိဝိပလ္လာသော; အနတ္တနိ, ဘိက္ခဝေ, အနတ္တာတိ နသညာဝိပလ္လာသော နစိတ္တဝိပလ္လာသော နဒိဋ္ဌိဝိပလ္လာသော; အသုဘေ, ဘိက္ခဝေ, အသုဘန္တိ နသညာဝိပလ္လာသော နစိတ္တဝိပလ္လာသော နဒိဋ္ဌိဝိပလ္လာသော ။ ဣမေ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, စတ္တာရော နသညာဝိပလ္လာသာ နစိတ္တဝိပလ္လာသာ နဒိဋ္ဌိဝိပလ္လာသာ”တိ။

“အနိစ္စေ နိစ္စသညိနော၊ ဒုက္ခေ စ သုခသညိနော။
အနတ္တနိ စ အတ္တာတိ၊ အသုဘေ သုဘသညိနော။
မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိဟတာ သတ္တာ၊ ခိတ္တစိတ္တာ ဝိသညိနော။

“တေ ယောဂယုတ္တာ မာရဿ၊ အယောဂက္ခေမိနော ဇနာ။
သတ္တာ ဂစ္ဆန္တိ သံသာရံ၊ ဇာတိမရဏဂါမိနော။

“ယဒါ စ ဗုဒ္ဓါ လောကသ္မိံ၊ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ ပဘင်္ကရာ။
တေ ဣမံ ဓမ္မံ [တေမံ ဓမ္မံ (သီ. သျာ. ကံ.)] ပကာသေန္တိ၊ ဒုက္ခူပသမဂါမိနံ။

“တေသံ သုတွာန သပ္ပညာ၊ သစိတ္တံ ပစ္စလဒ္ဓါ တေ။
အနိစ္စံ အနိစ္စတော ဒက္ခုံ၊ ဒုက္ခမဒ္ဒက္ခု ဒုက္ခတော။

“အနတ္တနိ အနတ္တာတိ၊ အသုဘံ အသုဘတဒ္ဒသုံ။
သမ္မာဒိဋ္ဌိသမာဒါနာ၊ သဗ္ဗံ ဒုက္ခံ ဥပစ္စဂု”န္တိ [ပဋိ. မ. ၁.၂၃၆]။ နဝမံ။

၁၀. ဥပက္ကိလေသသုတ္တံ

၅၀. “စတ္တာရောမေ , ဘိက္ခဝေ [စူဠဝ. ၄၄၇], စန္ဒိမသူရိယာနံ ဥပက္ကိလေသာ, ယေဟိ ဥပက္ကိလေသေဟိ ဥပက္ကိလိဋ္ဌာ စန္ဒိမသူရိယာ န တပန္တိ န ဘာသန္တိ န ဝိရောစန္တိ။ ကတမေ စတ္တာရော? အဗ္ဘာ, ဘိက္ခဝေ, စန္ဒိမသူရိယာနံ ဥပက္ကိလေသာ, ယေန ဥပက္ကိလေသေန ဥပက္ကိလိဋ္ဌာ စန္ဒိမသူရိယာ န တပန္တိ န ဘာသန္တိ န ဝိရောစန္တိ။

“မဟိကာ, ဘိက္ခဝေ, စန္ဒိမသူရိယာနံ ဥပက္ကိလေသာ, ယေန ဥပက္ကိလေသေန ဥပက္ကိလိဋ္ဌာ စန္ဒိမသူရိယာ န တပန္တိ န ဘာသန္တိ န ဝိရောစန္တိ။

“ဓူမော ရဇော, ဘိက္ခဝေ, စန္ဒိမသူရိယာနံ ဥပက္ကိလေသော, ယေန ဥပက္ကိလေသေန ဥပက္ကိလိဋ္ဌာ စန္ဒိမသူရိယာ န တပန္တိ န ဘာသန္တိ န ဝိရောစန္တိ။

“ရာဟု , ဘိက္ခဝေ, အသုရိန္ဒော စန္ဒိမသူရိယာနံ ဥပက္ကိလေသော, ယေန ဥပက္ကိလေသေန ဥပက္ကိလိဋ္ဌာ စန္ဒိမသူရိယာ န တပန္တိ န ဘာသန္တိ န ဝိရောစန္တိ။ ဣမေ ခေါ , ဘိက္ခဝေ, စတ္တာရော စန္ဒိမသူရိယာနံ ဥပက္ကိလေသာ, ယေဟိ ဥပက္ကိလေသေဟိ ဥပက္ကိလိဋ္ဌာ စန္ဒိမသူရိယာ န တပန္တိ န ဘာသန္တိ န ဝိရောစန္တိ။

“ဧဝမေဝံ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, စတ္တာရောမေ သမဏဗြာဟ္မဏာနံ ဥပက္ကိလေသာ, ယေဟိ ဥပက္ကိလေသေဟိ ဥပက္ကိလိဋ္ဌာ ဧကေ သမဏဗြာဟ္မဏာ န တပန္တိ န ဘာသန္တိ န ဝိရောစန္တိ။ ကတမေ စတ္တာရော? သန္တိ, ဘိက္ခဝေ , ဧကေ သမဏဗြာဟ္မဏာ သုရံ ပိဝန္တိ မေရယံ, သုရာမေရယပါနာ အပ္ပဋိဝိရတာ။ အယံ, ဘိက္ခဝေ, ပဌမော သမဏဗြာဟ္မဏာနံ ဥပက္ကိလေသော, ယေန ဥပက္ကိလေသေန ဥပက္ကိလိဋ္ဌာ ဧကေ သမဏဗြာဟ္မဏာ န တပန္တိ န ဘာသန္တိ န ဝိရောစန္တိ။

“သန္တိ, ဘိက္ခဝေ, ဧကေ သမဏဗြာဟ္မဏာ မေထုနံ ဓမ္မံ ပဋိသေဝန္တိ, မေထုနသ္မာ ဓမ္မာ အပ္ပဋိဝိရတာ။ အယံ, ဘိက္ခဝေ, ဒုတိယော သမဏဗြာဟ္မဏာနံ ဥပက္ကိလေသော, ယေန ဥပက္ကိလေသေန ဥပက္ကိလိဋ္ဌာ ဧကေ သမဏဗြာဟ္မဏာ န တပန္တိ န ဘာသန္တိ န ဝိရောစန္တိ။

“သန္တိ, ဘိက္ခဝေ, ဧကေ သမဏဗြာဟ္မဏာ ဇာတရူပရဇတံ သာဒိယန္တိ, ဇာတရူပရဇတပဋိဂ္ဂဟဏာ အပ္ပဋိဝိရတာ။ အယံ, ဘိက္ခဝေ, တတိယော သမဏဗြာဟ္မဏာနံ ဥပက္ကိလေသော, ယေန ဥပက္ကိလေသေန ဥပက္ကိလိဋ္ဌာ ဧကေ သမဏဗြာဟ္မဏာ န တပန္တိ န ဘာသန္တိ န ဝိရောစန္တိ။

“သန္တိ, ဘိက္ခဝေ, ဧကေ သမဏဗြာဟ္မဏာ မိစ္ဆာဇီဝေန ဇီဝန္တိ, မိစ္ဆာဇီဝာ အပ္ပဋိဝိရတာ။ အယံ, ဘိက္ခဝေ, စတုတ္ထော သမဏဗြာဟ္မဏာနံ ဥပက္ကိလေသော, ယေန ဥပက္ကိလေသေန ဥပက္ကိလိဋ္ဌာ ဧကေ သမဏဗြာဟ္မဏာ န တပန္တိ န ဘာသန္တိ န ဝိရောစန္တိ။ ဣမေ ခော, ဘိက္ခဝေ, စတ္တာရော သမဏဗြာဟ္မဏာနံ ဥပက္ကိလေသာ , ယေဟိ ဥပက္ကိလေသေဟိ ဥပက္ကိလိဋ္ဌာ ဧကေ သမဏဗြာဟ္မဏာ န တပန္တိ န ဘာသန္တိ န ဝိရောစန္တီ”တိ။

“ရာဂဒောသပရိက္ကိဋ္ဌာ၊ ဧကေ သမဏဗြာဟ္မဏာ။
အဝိဇ္ဇာနိဝုတာ ပောသာ၊ ပိယရူပာဘိနန္ဒိနော။

“သုရံ ပိဝန္တိ မေရယံ၊ ပဋိသေဝန္တိ မေထုနံ။
ရဇတံ ဇာတရူပဉ္စ၊ သာဒိယန္တိ အဝိဒ္ဒသူ။
မိစ္ဆာဇီဝေန ဇီဝန္တိ၊ ဧကေ သမဏဗြာဟ္မဏာ။

“ဧတေ ဥပက္ကိလေသာ ဝုတ္တာ၊ ဗုဒ္ဓေနာဒိစ္စဗန္ဓုနာ။
ယေဟိ ဥပက္ကိလေသေဟိ [ဥပက္ကိလိဋ္ဌာ (သီ. ပီ.)] ၊ ဧကေ သမဏဗြာဟ္မဏာ။
န တပန္တိ န ဘာသန္တိ၊ အသုဒ္ဓါ သရဇာ မဂါ။

“အန္ဓကာရေန ဩနဒ္ဓါ၊ တဏှာဒာသာ သနေတ္တိကာ။
ဝဍ္ဎေန္တိ ကဋသိံ ဃောရံ၊ အာဒိယန္တိ ပုနဗ္ဘဝ”န္တိ။ ဒသမံ။

ရောဟိတဿဝဂ္ဂေါ ပဉ္စမော။

တဿုဒ္ဒာနံ –

သမာဓိပဉှာ ဒွေ ကောဓာ၊ ရောဟိတဿာပရေ ဒုဝေ။
သုဝိဒူရဝိသာခဝိပလ္လာသာ၊ ဥပက္ကိလေသေန တေ ဒသာတိ။

ပဌမပဏ္ဏာသကံ သမတ္တံ။

၂. ဒုတိယပဏ္ဏာသကံ

(၆) ၁. ပုညာဘိသန္ဒဝဂ္ဂော

၁. ပဌမပုညာဘိသန္ဒသုတ္တံ

၅၁. သာဝတ္ထိနိဒါနံ ။ စတ္တာရောမေ , ဘိက္ခဝေ, ပုညာဘိသန္ဒာ ကုသလာဘိသန္ဒာ သုခဿာဟာရာ သောဝဂ္ဂိကာ သုခဝိပါကာ သဂ္ဂသံဝတ္တနိကာ ဣဋ္ဌာယ ကန္တာယ မနာပါယ ဟိတာယ သုခါယ သံဝတ္တန္တိ။ ကတမေ စတ္တာရော? ယဿ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု စီဝရံ ပရိဘုဉ္ဇမာနော အပ္ပမာဏံ စေတောသမာဓိံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ, အပ္ပမာဏော တဿ ပုညာဘိသန္ဒော ကုသလာဘိသန္ဒော သုခဿာဟာရော သောဝဂ္ဂိကော သုခဝိပါကော သဂ္ဂသံဝတ္တနိကော ဣဋ္ဌာယ ကန္တာယ မနာပါယ ဟိတာယ သုခါယ သံဝတ္တတိ။

“ယဿ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ပိဏ္ဍပါတံ ပရိဘုဉ္ဇမာနော အပ္ပမာဏံ စေတောသမာဓိံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ, အပ္ပမာဏော တဿ ပုညာဘိသန္ဒော ကုသလာဘိသန္ဒော သုခဿာဟာရော သောဝဂ္ဂိကော သုခဝိပါကော သဂ္ဂသံဝတ္တနိကော ဣဋ္ဌာယ ကန္တာယ မနာပါယ ဟိတာယ သုခါယ သံဝတ္တတိ။

“ယဿ , ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု သေနာသနံ ပရိဘုဉ္ဇမာနော အပ္ပမာဏံ စေတောသမာဓိံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ, အပ္ပမာဏော တဿ ပုညာဘိသန္ဒော ကုသလာဘိသန္ဒော သုခဿာဟာရော သောဝဂ္ဂိကော သုခဝိပါကော သဂ္ဂသံဝတ္တနိကော ဣဋ္ဌာယ ကန္တာယ မနာပါယ ဟိတာယ သုခါယ သံဝတ္တတိ။

“ယဿ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဂိလာနပ္ပစ္စယဘေသဇ္ဇပရိက္ခာရံ ပရိဘုဉ္ဇမာနော အပ္ပမာဏံ စေတောသမာဓိံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ, အပ္ပမာဏော တဿ ပုညာဘိသန္ဒော ကုသလာဘိသန္ဒော သုခဿာဟာရော သောဝဂ္ဂိကော သုခဝိပါကော သဂ္ဂသံဝတ္တနိကော ဣဋ္ဌာယ ကန္တာယ မနာပါယ ဟိတာယ သုခါယ သံဝတ္တတိ။ ဣမေ ခော, ဘိက္ခဝေ, စတ္တာရော ပုညာဘိသန္ဒာ ကုသလာဘိသန္ဒာ သုခဿာဟာရာ သောဝဂ္ဂိကာ သုခဝိပါကာ သဂ္ဂသံဝတ္တနိကာ ဣဋ္ဌာယ ကန္တာယ မနာပါယ ဟိတာယ သုခါယ သံဝတ္တန္တိ။

“ဣမေဟိ စ ပန, ဘိက္ခဝေ, စတူဟိ ပုညာဘိသန္ဒေဟိ ကုသလာဘိသန္ဒေဟိ သမန္နာဂတဿ အရိယသာဝကဿ န သုကရံ ပုညဿ ပမာဏံ ဂဟေတုံ [ဂဏေတုံ (က.)] – ‘ဧတ္တကော ပုညာဘိသန္ဒော ကုသလာဘိသန္ဒော သုခဿာဟာရော သောဝဂ္ဂိကော သုခဝိပါကော သဂ္ဂသံဝတ္တနိကော ဣဋ္ဌာယ ကန္တာယ မနာပါယ ဟိတာယ သုခါယ သံဝတ္တတီ’တိ။ အထ ခော အသင်္ခေယျော [အသင်္ချေယျော (သီ. ဿာ. ကံ. ပီ.)] အပ္ပမေယျော မဟာပုညက္ခန္ဓောတွေဝ သင်္ခံ [သင်္ချံ (သီ. ဿာ. ကံ. ပီ.)] ဂစ္ဆတိ။

“သေယျထာပိ, ဘိက္ခဝေ, မဟာသမုဒ္ဒေ န သုကရံ ဥဒကဿ ပမာဏံ ဂဟေတုံ – ‘ဧတ္တကာနိ ဥဒကာဠှကာနီတိ ဝါ, ဧတ္တကာနိ ဥဒကာဠှကသတာနီတိ ဝါ, ဧတ္တကာနိ ဥဒကာဠှကသဟဿာနီတိ ဝါ, ဧတ္တကာနိ ဥဒကာဠှကသတသဟဿာနီတိ ဝါ’, အထ ခော အသင်္ခေယျော အပ္ပမေယျော မဟာဥဒကက္ခန္ဓောတွေဝ သင်္ခံ ဂစ္ဆတိ; ဧဝမေဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ဣမေဟိ စတူဟိ ပုညာဘိသန္ဒေဟိ ကုသလာဘိသန္ဒေဟိ သမန္နာဂတဿ အရိယသာဝကဿ န သုကရံ ပုညဿ ပမာဏံ ဂဟေတုံ – ‘ဧတ္တကော ပုညာဘိသန္ဒော ကုသလာဘိသန္ဒော သုခဿာဟာရော သောဝဂ္ဂိကော သုခဝိပါကော သဂ္ဂသံဝတ္တနိကော ဣဋ္ဌာယ ကန္တာယ မနာပါယ ဟိတာယ သုခါယ သံဝတ္တတီ’တိ။ အထ ခော အသင်္ခေယျော အပ္ပမေယျော မဟာပုညက္ခန္ဓောတွေဝ သင်္ခံ ဂစ္ဆတီ”တိ။

“မဟောဒဓိံ အပရိမိတံ မဟာသရံ၊
ဗဟုဘေရဝံ ရတနဝရာနမာလယံ [ရတနဂဏာနမာလယံ (သီ. ဿာ. ကံ. ပီ.)] ။
နဇ္ဇော ယထာ နရဂဏသင်္ဃသေဝိတာ [မစ္ဆဂဏသံဃသေဝိတာ (ဿာ. ကံ.)] ၊
ပုထူ သဝန္တိ ဥပယန္တိ သာဂရံ။

“ဧဝံ နရံ အန္နဒပါနဝတ္ထဒံ [အန္နပါနဝတ္ထံ (က.)] ၊

သေယျာနိသဇ္ဇတ္တရဏာသ္သ အာယကံ။
ပုညသ္သ ဓာရာ ဥပယန္တိ ပဏ္ဍိတံ၊
နဇ္ဇော ယထာ ဝါရိဝဟာဝ သာဂရ”န္တိ။ ပဌမံ။

၂. ဒုတိယပုညာဘိသန္ဒသုတ္တံ

၅၂. “စတ္တာရောမေ , ဘိက္ခဝေ, ပုညာဘိသန္ဒာ ကုသလာဘိသန္ဒာ သုခဿာဟာရာ သောဝဂ္ဂိကာ သုခဝိပါကာ သဂ္ဂသံဝတ္တနိကာ ဣဋ္ဌာယ ကန္တာယ မနာပါယ ဟိတာယ သုခာယ သံဝတ္တန္တိ။ ကတမေ စတ္တာရော? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, အရိယသာဝကော ဗုဒ္ဓေ အဝေစ္စပ္ပသာဒေန သမန္နာဂတော ဟောတိ – ‘ဣတိပိ သော ဘဂဝါ အရဟံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓော ဝိဇ္ဇာစရဏသမ္ပန္နော သုဂတော လောကဝိဒူ အနုတ္တရော ပုရိသဒမ္မသာရထိ သတ္ထာ ဒေဝမနုဿာနံ ဗုဒ္ဓော ဘဂဝါ’တိ။ အယံ, ဘိက္ခဝေ, ပဌမော ပုညာဘိသန္ဒော ကုသလာဘိသန္ဒော သုခဿာဟာရော သောဝဂ္ဂိကော သုခဝိပါကော သဂ္ဂသံဝတ္တနိကော ဣဋ္ဌာယ ကန္တာယ မနာပါယ ဟိတာယ သုခာယ သံဝတ္တတိ။

“ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ, အရိယသာဝကော ဓမ္မေ အဝေစ္စပ္ပသာဒေန သမန္နာဂတော ဟောတိ – ‘သွာက္ခာတော ဘဂဝတာ ဓမ္မော သန္ဒိဋ္ဌိကော အကာလိကော ဧဟိပဿိကော ဩပနေယျိကော ပစ္စတ္တံ ဝေဒိတဗ္ဗော ဝိညူဟီ’တိ။ အယံ, ဘိက္ခဝေ, ဒုတိယော ပုညာဘိသန္ဒော ကုသလာဘိသန္ဒော သုခဿာဟာရော သောဝဂ္ဂိကော သုခဝိပါကော သဂ္ဂသံဝတ္တနိကော ဣဋ္ဌာယ ကန္တာယ မနာပါယ ဟိတာယ သုခာယ သံဝတ္တတိ။

“ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ, အရိယသာဝကော သင်္ဃေ အဝေစ္စပ္ပသာဒေန သမန္နာဂတော ဟောတိ – ‘သုပ္ပဋိပန္နော ဘဂဝတော သာဝကသင်္ဃော, ဥဇုပ္ပဋိပန္နော ဘဂဝတော သာဝကသင်္ဃော, ဉာယပ္ပဋိပန္နော ဘဂဝတော သာဝကသင်္ဃော, သာမီစိပ္ပဋိပန္နော ဘဂဝတော သာဝကသင်္ဃော, ယဒိဒံ စတ္တာရိ ပုရိသယုဂါနိ အဋ္ဌ ပုရိသပုဂ္ဂလာ, ဧသ ဘဂဝတော သာဝကသင်္ဃော အာဟုနေယျော ပါဟုနေယျော ဒက္ခိဏေယျော အဉ္ဇလိကရဏီယော အနုတ္တရံ ပုညက္ခေတ္တံ လောကဿာ’တိ။ အယံ, ဘိက္ခဝေ, တတိယော ပုညာဘိသန္ဒော ကုသလာဘိသန္ဒော သုခဿာဟာရော သောဝဂ္ဂိကော သုခဝိပါကော သဂ္ဂသံဝတ္တနိကော ဣဋ္ဌာယ ကန္တာယ မနာပါယ ဟိတာယ သုခာယ သံဝတ္တတိ။

“ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ, အရိယသာဝကော အရိယကန္တေဟိ သီလေဟိ သမန္နာဂတော ဟောတိ အခဏ္ဍေဟိ အစ္ဆိဒ္ဒေဟိ အသဗလေဟိ အကမ္မာသေဟိ ဘုဇိဿေဟိ ဝိညုပ္ပသတ္ထေဟိ အပရာမဋ္ဌေဟိ သမာဓိသံဝတ္တနိကေဟိ။ အယံ, ဘိက္ခဝေ, စတုတ္ထော ပုညာဘိသန္ဒော ကုသလာဘိသန္ဒော သုခဿာဟာရော သောဝဂ္ဂိကော သုခဝိပါကော သဂ္ဂသံဝတ္တနိကော ဣဋ္ဌာယ ကန္တာယ မနာပါယ ဟိတာယ သုခာယ သံဝတ္တတိ ။ ဣမေ ခော, ဘိက္ခဝေ, စတ္တာရော ပုညာဘိသန္ဒာ ကုသလာဘိသန္ဒာ သုခဿာဟာရာ သောဝဂ္ဂိကာ သုခဝိပါကာ သဂ္ဂသံဝတ္တနိကာ ဣဋ္ဌာယ ကန္တာယ မနာပါယ ဟိတာယ သုခာယ သံဝတ္တန္တီ”တိ။

[အ. နိ. ၅.၄၇] “ယဿ သဒ္ဓါ တထာဂတေ၊ အစလာ သုပ္ပတိဋ္ဌိတာ။
သီလဉ္စ ယဿ ကလျာဏံ၊ အရိယကန္တံ ပသံသိတံ။

“သင်္ဃေ ပသာဒော ယဿတ္ထိ၊ ဥဇုဘူတဉ္စ ဒဿနံ။
အဒလိဒ္ဒေါတိ တံ အာဟု၊ အမောဃံ တဿ ဇီဝိတံ။

“တသ္မာ သဒ္ဓဉ္စ သီလဉ္စ၊ ပသာဒံ ဓမ္မဒဿနံ။
အနုယုဉ္ဇေထ မေဓာဝီ၊ သရံ ဗုဒ္ဓါန သာသန”န္တိ။ ဒုတိယံ။

၃. ပဌမသံဝါသသုတ္တံ

၅၃. ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ အန္တရာ စ မဓုရံ အန္တရာ စ ဝေရဉ္ဇံ အဒ္ဓါနမဂ္ဂပ္ပဋိပန္နော ဟောတိ။ သမ္ဗဟုလာပိ ခော ဂဟပတီ စ ဂဟပတာနိယော စ အန္တရာ စ မဓုရံ အန္တရာ စ ဝေရဉ္ဇံ အဒ္ဓါနမဂ္ဂပ္ပဋိပန္နာ ဟောန္တိ။ အထ ခော

ဘဂဝတ မဂ္ဂ သြက္ကမ္မ အညာတရသို့ ရုက္ခမူလေ ( ) [(ပညတ္တေ အာသနေ) (ပီ. က.)] နိသီဒိ။ အဒ္ဒသံသု ခေါ ဂဟပတိ စ ဂဟပတာနိယော စ ဘဂဝန္တံ အညာတရသို့ ရုက္ခမူလေ နိသိန္နံ။ ဒိသွာ ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိံသု; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝန္တံ အဘိဝါဒေတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိံသု။ ဧကမန္တံ နိသိန္နေ ခေါ တေ ဂဟပတိ စ ဂဟပတာနိယော စ ဘဂဝါ ဧတဒဝေါစ –

''စတ္တာရောမေ, ဂဟပတယော, သံဝါသာ။ ကတမေ စတ္တာရော? ဆဝေါ ဆဝါယ သဒ္ဓိံ သံဝသတိ, ဆဝေါ ဒေဝိယာ သဒ္ဓိံ သံဝသတိ, ဒေဝေါ ဆဝါယ သဒ္ဓိံ သံဝသတိ, ဒေဝေါ ဒေဝိယာ သဒ္ဓိံ သံဝသတိ။

''ကထဉ္စ, ဂဟပတယော, ဆဝေါ ဆဝါယ သဒ္ဓိံ သံဝသတိ? ဣဓ , ဂဟပတယော, သာမိကော ဟောတိ ပါဏာတိပါတီ အဒိန္နာဒါယီ ကာမေသုမိစ္ဆာစာရီ မုသာဝါဒီ သုရာမေရယမဇ္ဇပမာဒဋ္ဌာယီ ဒုဿီလော ပါပဓမ္မော မစ္ဆေရမလပရိယုဋ္ဌိတေန စေတသာ အဂါရံ အဇ္ဈာဝသတိ အက္ကောသကပရိဘာသကော သမဏဗြာဟ္မဏာနံ ; ဘရိယာပိဿ ဟောတိ ပါဏာတိပါတိနီ အဒိန္နာဒါယိနီ ကာမေသုမိစ္ဆာစာရိနီ မုသာဝါဒိနီ သုရာမေရယမဇ္ဇပမာဒဋ္ဌာယိနီ ဒုဿီလာ ပါပဓမ္မာ မစ္ဆေရမလပရိယုဋ္ဌိတေန စေတသာ အဂါရံ အဇ္ဈာဝသတိ အက္ကောသိကပရိဘာသိကာ သမဏဗြာဟ္မဏာနံ။ ဧဝံ ခေါ, ဂဟပတယော, ဆဝေါ ဆဝါယ သဒ္ဓိံ သံဝသတိ။

''ကထဉ္စ , ဂဟပတယော, ဆဝေါ ဒေဝိယာ သဒ္ဓိံ သံဝသတိ? ဣဓ, ဂဟပတယော, သာမိကော ဟောတိ ပါဏာတိပါတီ အဒိန္နာဒါယီ ကာမေသုမိစ္ဆာစာရီ မုသာဝါဒီ သုရာမေရယမဇ္ဇပမာဒဋ္ဌာယီ ဒုဿီလော ပါပဓမ္မော မစ္ဆေရမလပရိယုဋ္ဌိတေန စေတသာ အဂါရံ အဇ္ဈာဝသတိ အက္ကောသကပရိဘာသကော သမဏဗြာဟ္မဏာနံ; ဘရိယာ ခ္ဝဿ ဟောတိ ပါဏာတိပါတာ ပဋိဝိရတာ အဒိန္နာဒါနာ ပဋိဝိရတာ ကာမေသုမိစ္ဆာစာရာ ပဋိဝိရတာ မုသာဝါဒာ ပဋိဝိရတာ သုရာမေရယမဇ္ဇပမာဒဋ္ဌာနာ ပဋိဝိရတာ သီလဝတီ ကလျာဏဓမ္မာ ဝိဂတမလမစ္ဆေရေန စေတသာ အဂါရံ အဇ္ဈာဝသတိ အနက္ကောသိကပရိဘာသိကာ သမဏဗြာဟ္မဏာနံ။ ဧဝံ ခေါ, ဂဟပတယော, ဆဝေါ ဒေဝိယာ သဒ္ဓိံ သံဝသတိ။

''ကထဉ္စ, ဂဟပတယော, ဒေဝေါ ဆဝါယ သဒ္ဓိံ သံဝသတိ? ဣဓ, ဂဟပတယော, သာမိကော ဟောတိ ပါဏာတိပါတာ ပဋိဝိရတော အဒိန္နာဒါနာ ပဋိဝိရတော ကာမေသုမိစ္ဆာစာရာ ပဋိဝိရတော မုသာဝါဒာ ပဋိဝိရတော သုရာမေရယမဇ္ဇပမာဒဋ္ဌာနာ ပဋိဝိရတော သီလဝါ ကလျာဏဓမ္မော ဝိဂတမလမစ္ဆေရေန စေတသာ အဂါရံ အဇ္ဈာဝသတိ အနက္ကောသကပရိဘာသကော သမဏဗြာဟ္မဏာနံ; ဘရိယာ ခ္ဝဿ ဟောတိ ပါဏာတိပါတိနီ။ပေ။ သုရာမေရယမဇ္ဇပမာဒဋ္ဌာယိနီ ဒုဿီလာ ပါပဓမ္မာ မစ္ဆေရမလပရိယုဋ္ဌိတေန စေတသာ အဂါရံ အဇ္ဈာဝသတိ အက္ကောသိကပရိဘာသိကာ သမဏဗြာဟ္မဏာနံ။ ဧဝံ ခေါ, ဂဟပတယော, ဒေဝေါ ဆဝါယ သဒ္ဓိံ သံဝသတိ။

''ကထဉ္စ, ဂဟပတယော, ဒေဝေါ ဒေဝိယာ သဒ္ဓိံ သံဝသတိ? ဣဓ, ဂဟပတယော, သာမိကော ဟောတိ ပါဏာတိပါတာ ပဋိဝိရတော။ပေ။ သီလဝါ ကလျာဏဓမ္မော ဝိဂတမလမစ္ဆေရေန စေတသာ အဂါရံ အဇ္ဈာဝသတိ အနက္ကောသကပရိဘာသကော သမဏဗြာဟ္မဏာနံ; ဘရိယာပိဿ ဟောတိ ပါဏာတိပါတာ ပဋိဝိရတာ။ပေ။ သုရာမေရယမဇ္ဇပမာဒဋ္ဌာနာ ပဋိဝိရတာ သီလဝတီ ကလျာဏဓမ္မာ ဝိဂတမလမစ္ဆေရေန စေတသာ အဂါရံ အဇ္ဈာဝသတိ အနက္ကောသိကပရိဘာသိကာ သမဏဗြာဟ္မဏာနံ။ ဧဝံ ခေါ, ဂဟပတယော, ဒေဝေါ ဒေဝိယာ သဒ္ဓိံ သံဝသတိ။ ဣမေ ခေါ, ဂဟပတယော, စတ္တာရော သံဝါသာ''တိ။

''ဥဘော စ ဟောန္တိ ဒုဿီလာ၊ ကဒရိယာ ပရိဘာသကာ။
တေ ဟောန္တိ ဇာနိပတယော၊ ဆဝါ သံဝါသမာဂတာ။

''သာမိကော ဟောတိ ဒုဿီလော၊ ကဒရိယော ပရိဘာသကော။
ဘရိယာ သီလဝတီ ဟောတိ၊ ဝဒညူ ဝီတမစ္ဆရာ။
သာပိ ဒေဝီ သံဝသတိ၊ ဆဝေန ပတိနာ သဟ။

''သာမိကော သီလဝါ ဟောတိ၊ ဝဒညူ ဝီတမစ္ဆရော။
ဘရိယာ ဟောတိ ဒုဿီလာ၊ ကဒရိယာ ပရိဘာသိကာ။

သာပိ ဆတ သံဝသတိ၊ ဒေဝေန ပတိနာ သဟ။

‘‘ဥဘော သဒ္ဓါ ဝဒညူ စ၊ သညတာ ဓမ္မဇီဝိနော။
တေ ဟောန္တိ ဇာနိပတယော၊ အညမညံ ပိယံဝဒါ။

‘‘အတ္ထာသံ ပစုရာ ဟောန္တိ၊ ဖာသုကံ [ဖာသတ္တံ (သီ.)၊ တာသတ္တံ (ပီ.)] ဥပဇာယတိ။
အမိတ္တာ ဒုမ္မနာ ဟောန္တိ၊ ဥဘိန္နံ သမသီလိနံ။

‘‘ဣဓ ဓမ္မံ စရိတွာန၊ သမသီလဗ္ဗတာ ဥဘော။
နန္ဒိနော ဒေဝလောကသ္မိံ၊ မောဒန္တိ ကာမကာမိနော’’တိ။ တတိယံ။

၄. ဒုတိယသံဝါသသုတ္တံ

၅၄. ‘‘စတ္တာရောမေ, ဘိက္ခဝေ, သံဝါသာ။ ကတမေ စတ္တာရော? ဆဝော ဆဝာယ သဒ္ဓိံ သံဝသတိ, ဆဝော ဒေဝိယာ သဒ္ဓိံ သံဝသတိ, ဒေဝော ဆဝာယ သဒ္ဓိံ သံဝသတိ, ဒေဝော ဒေဝိယာ သဒ္ဓိံ သံဝသတိ။

‘‘ကထဉ္စ , ဘိက္ခဝေ, ဆဝော ဆဝာယ သဒ္ဓိံ သံဝသတိ။ ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, သာမိကော ဟောတိ ပာဏာတိပာတီ အဒိန္နာဒါယီ ကာမေသုမိစ္ဆာစာရီ မုသာဝာဒီ ပိသုဏာဝါစော ဖရုသာဝါစော သမ္ဖပ္ပလာပီ အဘိဇ္ဈာလု ဗျာပန္နစိတ္တော မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကော ဒုဿီလော ပာပဓမ္မော မစ္ဆေရမလပရိယုဋ္ဌိတေန စေတသာ အဂါရံ အဇ္ဈာဝသတိ အက္ကောသကပရိဘာသကော သမဏဗြာဟ္မဏာနံ; ဘရိယာပိဿ ဟောတိ ပာဏာတိပာတိနီ အဒိန္နာဒါယိနီ ကာမေသုမိစ္ဆာစာရိနီ မုသာဝာဒိနီ ပိသုဏာဝါစာ ဖရုသာဝါစာ သမ္ဖပ္ပလာပိနီ အဘိဇ္ဈာလုနီ ဗျာပန္နစိတ္တာ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကာ ဒုဿီလာ ပာပဓမ္မာ မစ္ဆေရမလပရိယုဋ္ဌိတေန စေတသာ အဂါရံ အဇ္ဈာဝသတိ အက္ကောသိကပရိဘာသိကာ သမဏဗြာဟ္မဏာနံ။ ဧဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ဆဝော ဆဝာယ သဒ္ဓိံ သံဝသတိ။

‘‘ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ဆဝော ဒေဝိယာ သဒ္ဓိံ သံဝသတိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, သာမိကော ဟောတိ ပာဏာတိပာတီ။ပေ။ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကော ဒုဿီလော ပာပဓမ္မော မစ္ဆေရမလပရိယုဋ္ဌိတေန စေတသာ အဂါရံ အဇ္ဈာဝသတိ အက္ကောသကပရိဘာသကော သမဏဗြာဟ္မဏာနံ; ဘရိယာ ခွဿ ဟောတိ ပာဏာတိပာတာ ပဋိဝိရတာ အဒိန္နာဒါနာ ပဋိဝိရတာ ကာမေသုမိစ္ဆာစာရာ ပဋိဝိရတာ မုသာဝာဒာ ပဋိဝိရတာ ပိသုဏာယ ဝါစာယ ပဋိဝိရတာ ဖရုသာယ ဝါစာယ ပဋိဝိရတာ သမ္ဖပ္ပလာပါ ပဋိဝိရတာ အနဘိဇ္ဈာလုနီ အဗျာပန္နစိတ္တာ သမ္မာဒိဋ္ဌိကာ သီလဝတီ ကလျာဏဓမ္မာ ဝိဂတမလမစ္ဆေရေန စေတသာ အဂါရံ အဇ္ဈာဝသတိ အနက္ကောသိကပရိဘာသိကာ သမဏဗြာဟ္မဏာနံ။ ဧဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ဆဝော ဒေဝိယာ သဒ္ဓိံ သံဝသတိ။

‘‘ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ဒေဝော ဆဝာယ သဒ္ဓိံ သံဝသတိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, သာမိကော ဟောတိ ပာဏာတိပာတာ ပဋိဝိရတော အဒိန္နာဒါနာ ပဋိဝိရတော ကာမေသုမိစ္ဆာစာရာ ပဋိဝိရတော မုသာဝါဒါ ပဋိဝိရတော ပိသုဏာယ ဝါစာယ ပဋိဝိရတော ဖရုသာယ ဝါစာယ ပဋိဝိရတော သမ္ဖပ္ပလာပါ ပဋိဝိရတော အနဘိဇ္ဈာလု အဗျာပန္နစိတ္တော သမ္မာဒိဋ္ဌိကော သီလဝါ ကလျာဏဓမ္မော ဝိဂတမလမစ္ဆေရေန စေတသာ အဂါရံ အဇ္ဈာဝသတိ အနက္ကောသကပရိဘာသကော သမဏဗြာဟ္မဏာနံ; ဘရိယာ ခွဿ ဟောတိ ပာဏာတိပာတိနီ။ပေ။ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကာ ဒုဿီလာ ပာပဓမ္မာ မစ္ဆေရမလပရိယုဋ္ဌိတေန စေတသာ အဂါရံ အဇ္ဈာဝသတိ အက္ကောသိကပရိဘာသိကာ သမဏဗြာဟ္မဏာနံ။ ဧဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ဒေဝော ဆဝာယ သဒ္ဓိံ သံဝသတိ။

‘‘ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ဒေဝော ဒေဝိယာ သဒ္ဓိံ သံဝသတိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, သာမိကော ဟောတိ ပာဏာတိပာတာ ပဋိဝိရတော။ပေ။ သမ္မာဒိဋ္ဌိကော သီလဝါ ကလျာဏဓမ္မော ဝိဂတမလမစ္ဆေရေန စေတသာ အဂါရံ အဇ္ဈာဝသတိ အနက္ကောသကပရိဘာသကော သမဏဗြာဟ္မဏာနံ; ဘရိယာပိဿ ဟောတိ ပာဏာတိပာတာ ပဋိဝိရတာ။ပေ။ သမ္မာဒိဋ္ဌိကာ သီလဝတီ ကလျာဏဓမ္မာ ဝိဂတမလမစ္ဆေရေန စေတသာ အဂါရံ အဇ္ဈာဝသတိ အနက္ကောသိကပရိဘာသိကာ

သမဏဗ္ရာဟ္မဏာနံ။ ဧဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ဒေဝတေ ဒေဝိယာ သဒ္ဓိံ သံဝသတိ။ ဣမေ ခော, ဘိက္ခဝေ, စတ္တာရော သံဝါသာ’’တိ။

‘‘ဥဘော စ ဟောန္တိ ဒုဿီလာ၊ ကဒရိယာ ပရိဘာသကာ။
တေ ဟောန္တိ ဇာနိပတယော၊ ဆဝာ သံဝါသမာဂတာ။

‘‘သာမိကော ဟောတိ ဒုဿီလော၊ ကဒရိယော ပရိဘာသကော။
ဘရိယာ သီလဝတီ ဟောတိ၊ ဝဒညူ ဝီတမစ္ဆရာ။
သာပိ ဒေဝီ သံဝသတိ၊ ဆဝေန ပတိနာ သဟ။

‘‘သာမိကော သီလဝါ ဟောတိ၊ ဝဒညူ ဝီတမစ္ဆရော။
ဘရိယာ ဟောတိ ဒုဿီလာ၊ ကဒရိယာ ပရိဘာသိကာ။
သာပိ ဆဝါ သံဝသတိ၊ ဒေဝေန ပတိနာ သဟ။

‘‘ဥဘော သဒ္ဓါ ဝဒညူ စ၊ သညတာ ဓမ္မဇီဝိနော။
တေ ဟောန္တိ ဇာနိပတယော၊ အညမညံ ပိယံဝဒါ။

‘‘အတ္ထာသံ ပစုရာ ဟောန္တိ၊ ဖာသုကံ ဥပဇာယတိ။
အမိတ္တာ ဒုမ္မနာ ဟောန္တိ၊ ဥဘိန္နံ သမသီလိနံ။

‘‘ဣဓ ဓမ္မံ စရိတွာန၊ သမသီလဗ္ဗတာ ဥဘော။
နန္ဒိနော ဒေဝလောကသ္မိံ၊ မောဒန္တိ ကာမကာမိနော’’တိ။ စတုတ္ထံ။

၅. ပဌမသမဇီဝီသုတ္တံ

၅၅. ဧဝံ မေ သုတံ – ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ ဘဂ္ဂေသု ဝိဟရတိ သုသုမာရဂိရေ [သုံသုမာရဂိရေ (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)] ဘေသကဠာဝနေ [ဘေသကလာဝနေ (သီ. ပီ. က.)] မိဂဒါယေ။ အထ ခော ဘဂဝါ ပုဗ္ဗဏှသမယံ နိဝါသေတွာ ပတ္တစီဝရမာဒါယ ယေန နကုလပိတုနော ဂဟပတိဿ နိဝေသနံ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ပညတ္တေ အာသနေ နိသီဒိ။ အထ ခော နကုလပိတာ စ ဂဟပတိ နကုလမာတာ စ ဂဟပတာနီ ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိံသု; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝန္တံ အဘိဝါဒေတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိံသု။ ဧကမန္တံ နိသိန္နော ခော နကုလပိတာ ဂဟပတိ ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ –

‘‘ယတော မေ, ဘန္တေ, နကုလမာတာ ဂဟပတာနီ ဒဟရဿေဝ ဒဟရာ အာနီတာ, နာဘိဇာနာမိ နကုလမာတရံ ဂဟပတာနိံ မနသာပိ အတိစရိတာ, ကုတော ပန ကာယေန! ဣစ္ဆေယျာမ မယံ, ဘန္တေ, ဒိဋ္ဌေ စေဝ ဓမ္မေ အညမညံ ပဿိတုံ အဘိသမ္ပရာယဉ္စ အညမညံ ပဿိတု’’န္တိ။ နကုလမာတာပိ ခော ဂဟပတာနီ ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ – ‘‘ယတောဟံ, ဘန္တေ, နကုလပိတုနော ဂဟပတိဿ ဒဟရဿေဝ ဒဟရာ အာနီတာ, နာဘိဇာနာမိ နကုလပိတရံ ဂဟပတိံ မနသာပိ အတိစရိတာ, ကုတော ပန ကာယေန! ဣစ္ဆေယျာမ မယံ, ဘန္တေ, ဒိဋ္ဌေ စေဝ ဓမ္မေ အညမညံ ပဿိတုံ အဘိသမ္ပရာယဉ္စ အညမညံ ပဿိတု’’န္တိ။

‘‘အာကင်္ခေယျုံ စေ, ဂဟပတယော, ဥဘော ဇာနိပတယော ဒိဋ္ဌေ စေဝ ဓမ္မေ အညမညံ ပဿိတုံ အဘိသမ္ပရာယဉ္စ အညမညံ ပဿိတုံ ဥဘောဝ [ဥဘော စ (သီ. ပီ.)] အဿု သမသဒ္ဓါ သမသီလာ သမစာဂါ သမပညာ, တေ ဒိဋ္ဌေ စေဝ ဓမ္မေ အညမညံ ပဿန္တိ အဘိသမ္ပရာယဉ္စ အညမညံ ပဿန္တီ’’တိ [ပဿိဿန္တီတိ (က.)]။

‘‘ဥဘော သဒ္ဓါ ဝဒညူ စ၊ သညတာ ဓမ္မဇီဝိနော။
တေ ဟောန္တိ ဇာနိပတယော၊ အညမညံ ပိယံဝဒါ။

‘‘အတ္ထာသံ ပစုရာ ဟောန္တိ၊ ဖာသုကံ ဥပဇာယတိ။

အမိတ္တာ ဒုမ္မနာ ဟောန္တိ၊ ဥဘိန္နံ သမသီလိနံ။

“ဣဓ ဓမ္မံ စရိတွာန၊ သမသီလဗ္ဗတာ ဥဘော။
နန္ဒိနော ဒေဝလောကသ္မိံ၊ မောဒန္တိ ကာမကာမိနော”တိ။ ပဉ္စမံ။

၆. ဒုတိယသမဇီဝီသုတ္တံ

၅၆. “အာကင်္ခေယျုံ စေ, ဘိက္ခဝေ, ဥဘော ဇာနိပတယော ဒိဋ္ဌေ စေဝ ဓမ္မေ အညမညံ ပဿိတုံ အဘိသမ္ပရာယဉ္စ အညမညံ ပဿိတုံ ဥဘောဝ အဿု သမသဒ္ဓါ သမသီလာ သမစာဂါ သမပညာ, တေ ဒိဋ္ဌေ စေဝ ဓမ္မေ အညမညံ ပဿန္တိ အဘိသမ္ပရာယဉ္စ အညမညံ ပဿန္တီ”တိ။

“ဥဘော သဒ္ဓါ ဝဒညူ စ၊ သညတာ ဓမ္မဇီဝိနော။
တေ ဟောန္တိ ဇာနိပတယော၊ အညမညံ ပိယံဝဒါ။

“အတ္ထာသံ ပစုရာ ဟောန္တိ၊ ဖာသုကံ ဥပဇာယတိ။
အမိတ္တာ ဒုမ္မနာ ဟောန္တိ၊ ဥဘိန္နံ သမသီလိနံ။

“ဣဓ ဓမ္မံ စရိတွာန၊ သမသီလဗ္ဗတာ ဥဘော။
နန္ဒိနော ဒေဝလောကသ္မိံ၊ မောဒန္တိ ကာမကာမိနော”တိ။ ဆဋ္ဌံ။

၇. သုပ္ပဝါသာသုတ္တံ

၅၇. ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ ကောလိယေသု ဝိဟရတိ ပဇ္ဇနိကံ [သဇ္ဇနေလံ (သီ. ပီ.), ပဇ္ဇနေလံ (သျာ. ကံ.)] နာမ ကောလိယာနံ နိဂမော။ အထ ခေါ ဘဂဝါ ပုဗ္ဗဏှသမယံ နိဝါသေတွာ ပတ္တစီဝရမာဒါယ ယေန သုပ္ပဝါသာယ ကောလိယဓီတုယာ နိဝေသနံ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ပညတ္တေ အာသနေ နိသီဒိ။ အထ ခေါ သုပ္ပဝါသာ ကောလိယဓီတာ ဘဂဝန္တံ ပဏီတေန ခါဒနီယေန ဘောဇနီယေန သဟတ္ထာ သန္တပ္ပေသိ သမ္ပဝါရေသိ။ အထ ခေါ သုပ္ပဝါသာ ကောလိယဓီတာ ဘဂဝန္တံ ဘုတ္တာဝိံ ဩနီတပတ္တပါဏိံ ဧကမန္တံ နိသီဒိ။ ဧကမန္တံ နိသိန္နံ ခေါ သုပ္ပဝါသံ ကောလိယဓီတရံ ဘဂဝါ ဧတဒဝေါစ –

“ဘောဇနံ , သုပ္ပဝါသေ, ဒေန္တီ အရိယသာဝိကာ ပဋိဂ္ဂါဟကာနံ စတ္တာရိ ဌာနာနိ ဒေတိ။ ကတမာနိ စတ္တာရိ? အာယုံ ဒေတိ, ဝဏ္ဏံ ဒေတိ, သုခံ ဒေတိ, ဗလံ ဒေတိ။ အာယုံ ခေါ ပန ဒတွာ အာယုဿ ဘာဂိနီ ဟောတိ ဒိဗ္ဗဿ ဝါ မာနုသဿ ဝါ။ ဝဏ္ဏံ ဒတွာ ဝဏ္ဏဿ ဘာဂိနီ ဟောတိ ဒိဗ္ဗဿ ဝါ မာနုသဿ ဝါ။ သုခံ ဒတွာ သုခဿ ဘာဂိနီ ဟောတိ ဒိဗ္ဗဿ ဝါ မာနုသဿ ဝါ။ ဗလံ ဒတွာ ဗလဿ ဘာဂိနီ ဟောတိ ဒိဗ္ဗဿ ဝါ မာနုသဿ ဝါ။ ဘောဇနံ, သုပ္ပဝါသေ, ဒေန္တီ အရိယသာဝိကာ ပဋိဂ္ဂါဟကာနံ ဣမာနိ စတ္တာရိ ဌာနာနိ ဒေတီ”တိ။

“သုသင်္ခတံ ဘောဇနံ ယာ ဒဒါတိ၊
သုစိံ ပဏီတံ [သုပဏီတံ (က.)] ရသသာ ဥပေတံ။
သာ ဒက္ခိဏာ ဥဇ္ဇုဂတေသု ဒိန္နာ၊
စရဏူပပန္နေသု မဟဂ္ဂတေသု။
ပုညေန ပုညံ သံသန္ဒမာနာ၊
မဟပ္ဖလာ လောကဝိဒူန ဝဏ္ဏိတာ။

“တာဒိသံ ယညမနုဿရန္တာ၊
ယေ ဝေဒဇာတာ ဝိစရန္တိ လောကေ။
ဝိနေယျ မစ္ဆေရမလံ သမူလံ၊

အနိဒ္ဒိတာ သဂ္ဂမုပေန္တိ ဌာန''န္တိ။ သတ္တမံ။

၈. သုဒတ္တသုတ္တံ

၅၈. အထ ခော အနာထပိဏ္ဍိကော ဂဟပတိ ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝန္တံ အဘိဝါဒေတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိ။ ဧကမန္တံ နိသိန္နံ ခော အနာထပိဏ္ဍိကံ ဂဟပတိံ ဘဂဝါ ဧတဒဝေါစ –

''ဘောဇနံ , ဂဟပတိ, ဒဒမာနော အရိယသာဝကော ပဋိဂ္ဂါဟကာနံ စတ္တာရိ ဌာနာနိ ဒေတိ။ ကတမာနိ စတ္တာရိ? အာယုံ ဒေတိ, ဝဏ္ဏံ ဒေတိ, သုခံ ဒေတိ, ဗလံ ဒေတိ။ အာယုံ ခော ပန ဒတွာ အာယုဿ ဘာဂီ ဟောတိ ဒိဗ္ဗဿ ဝါ မာနုသဿ ဝါ။ ဝဏ္ဏံ ဒတွာ။ သုခံ ဒတွာ။ ဗလံ ဒတွာ ဗလဿ ဘာဂီ ဟောတိ ဒိဗ္ဗဿ ဝါ မာနုသဿ ဝါ။ ဘောဇနံ, ဂဟပတိ, ဒဒမာနော အရိယသာဝကော ပဋိဂ္ဂါဟကာနံ ဣမာနိ စတ္တာရိ ဌာနာနိ ဒေတီ''တိ။

[မဟာဝ. ၂၈၂] ''ယော သညတာနံ ပရဒတ္တဘောဇိနံ၊
ကာလေန သက္ကစ္စ ဒဒါတိ ဘောဇနံ။
စတ္တာရိ ဌာနာနိ အနုပ္ပဝေစ္ဆတိ၊
အာယုဉ္စ ဝဏ္ဏဉ္စ သုခံ ဗလဉ္စ။

''သော အာယုဒါယီ ဝဏ္ဏဒါယီ [သော အာယုဒါယီ ဗလဒါယီ (သီ. ပီ.)၊ အာယုဒါယီ ဗလဒါယီ (သျာ. ကံ.)] ၊
သုခံ ဗလံ ဒဒေါ [သုခံ ဝဏ္ဏံ ဒဒေါ (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)၊ သုခဗလဒဒေါ (က.)] နရော။
ဒီဃာယု ယသဝါ ဟောတိ၊ ယတ္ထ ယတ္ထူပပဇ္ဇတီ''တိ။ အဋ္ဌမံ။

၉. ဘောဇနသုတ္တံ

၅၉. ''ဘောဇနံ , ဘိက္ခဝေ, ဒဒမာနော ဒါယကော ပဋိဂ္ဂါဟကာနံ စတ္တာရိ ဌာနာနိ ဒေတိ။ ကတမာနိ စတ္တာရိ? အာယုံ ဒေတိ, ဝဏ္ဏံ ဒေတိ, သုခံ ဒေတိ, ဗလံ ဒေတိ။ အာယုံ ခော ပန ဒတွာ အာယုဿ ဘာဂီ ဟောတိ ဒိဗ္ဗဿ ဝါ မာနုသဿ ဝါ။ ဝဏ္ဏံ ဒတွာ။ သုခံ ဒတွာ။ ဗလံ ဒတွာ ဗလဿ ဘာဂီ ဟောတိ ဒိဗ္ဗဿ ဝါ မာနုသဿ ဝါ။ ဘောဇနံ, ဘိက္ခဝေ, ဒဒမာနော ဒါယကော ပဋိဂ္ဂါဟကာနံ ဣမာနိ စတ္တာရိ ဌာနာနိ ဒေတီ''တိ။

[မဟာဝ. ၂၈၂] ''ယော သညတာနံ ပရဒတ္တဘောဇိနံ၊
ကာလေန သက္ကစ္စ ဒဒါတိ ဘောဇနံ။
စတ္တာရိ ဌာနာနိ အနုပ္ပဝေစ္ဆတိ၊
အာယုဉ္စ ဝဏ္ဏဉ္စ သုခံ ဗလဉ္စ။

''သော အာယုဒါယီ ဝဏ္ဏဒါယီ၊ သုခံ ဗလံ ဒဒေါ နရော။
ဒီဃာယု ယသဝါ ဟောတိ၊ ယတ္ထ ယတ္ထူပပဇ္ဇတီ''တိ။ နဝမံ။

၁၀. ဂိဟိသာမီစိသုတ္တံ

၆၀. အထ ခော အနာထပိဏ္ဍိကော ဂဟပတိ ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝန္တံ အဘိဝါဒေတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိ။ ဧကမန္တံ နိသိန္နံ ခော အနာထပိဏ္ဍိကံ ဂဟပတိံ ဘဂဝါ ဧတဒဝေါစ –

''စတူဟိ ခော, ဂဟပတိ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော အရိယသာဝကော ဂိဟိသာမီစိပဋိပဒံ ပဋိပန္နော ဟောတိ ယသောပဋိလာဘိနိံ သဂ္ဂသံဝတ္တနိကံ။ ကတမေဟိ စတူဟိ? ဣဓ, ဂဟပတိ, အရိယသာဝကော ဘိက္ခုသင်္ဃံ ပစ္စုပဋ္ဌိတော ဟောတိ စီဝရေန, ဘိက္ခုသင်္ဃံ ပစ္စုပဋ္ဌိတော ဟောတိ ပိဏ္ဍပာတေန, ဘိက္ခုသင်္ဃံ ပစ္စုပဋ္ဌိတော ဟောတိ သေနာသနေန , ဘိက္ခုသင်္ဃံ ပစ္စုပဋ္ဌိတော ဟောတိ ဂိလာနပ္ပစ္စယဘေသဇ္ဇပရိက္ခာရေန။ ဣမေဟိ ခော, ဂဟပတိ, စတူဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော အရိယသာဝကော ဂိဟိသာမီစိပဋိပဒံ ပဋိပန္နော ဟောတိ ယသောပဋိလာဘိနိံ သဂ္ဂသံဝတ္တနိက''န္တိ။

“ဂိဟိသာမီစိပဋိပဒံ၊ ပဋိပဇ္ဇန္တိ ပဏ္ဍိတာ။
သမ္မဂ္ဂတေ သီလဝန္တေ၊ စီဝရေန ဥပဋ္ဌိတာ။

ပိဏ္ဍပာတသယနေန၊ ဂိလာနပ္ပစ္စယေန စ။
တေသံ ဒိဝါ စ ရတ္တော စ၊ သဒါ ပုညံ ပဝဍ္ဎတိ။
သဂ္ဂဉ္စ ကမတိဋ္ဌာနံ [သဂ္ဂဉ္စ သပ္ပတိဋ္ဌာနံ (က.)] ၊ ကမ္မံ ကတ္ဝာန ဘဒ္ဒက”န္တိ။ ဒသမံ။

ပုညာဘိသန္ဒဝဂ္ဂေါ ပဌမော။

တဿုဒ္ဒာနံ –

ဒွေဝ ပုညာဘိသန္ဒာ ဒွေဝ စ၊ သံဝါသာ သမဇီဝိနော။
သုပ္ပဝါသာ သုဒတ္တော စ၊ ဘောဇနံ ဂိဟိသာမိစီတိ။

(၇) ၂. ပတ္တကမ္မဝဂ္ဂေါ

၁. ပတ္တကမ္မသုတ္တံ

၆၁. အထ ခေါ အနာထပိဏ္ဍိကော ဂဟပတိ ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝန္တံ အဘိဝါဒေတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိ။ ဧကမန္တံ နိသိန္နံ ခေါ အနာထပိဏ္ဍိကံ ဂဟပတိံ ဘဂဝါ ဧတဒဝေါစ –

''စတ္တာရောမေ , ဂဟပတိ, ဓမ္မာ ဣဋ္ဌာ ကန္တာ မနာပါ ဒုလ္လဘာ လောကသ္မိံ။ ကတမေ စတ္တာရော? ဘောဂါ မေ ဥပ္ပဇ္ဇန္တု သဟဓမ္မေနာတိ, အယံ ပဌမော ဓမ္မော ဣဋ္ဌော ကန္တော မနာပော ဒုလ္လဘော လောကသ္မိံ။

''ဘောဂေ လဒ္ဓါ သဟဓမ္မေန ယသော မေ အာဂစ္ဆတု သဟ ဉာတီဟိ သဟ ဥပဇ္ဈာယေဟီတိ, အယံ ဒုတိယော ဓမ္မော ဣဋ္ဌော ကန္တော မနာပော ဒုလ္လဘော လောကသ္မိံ။

''ဘောဂေ လဒ္ဓါ သဟဓမ္မေန ယသံ လဒ္ဓါ သဟ ဉာတီဟိ သဟ ဥပဇ္ဈာယေဟိ စိရံ ဇီဝါမိ ဒီဃမာယုံ ပါလေမီတိ, အယံ တတိယော ဓမ္မော ဣဋ္ဌော ကန္တော မနာပော ဒုလ္လဘော လောကသ္မိံ။

''ဘောဂေ လဒ္ဓါ သဟဓမ္မေန ယသံ လဒ္ဓါ သဟ ဉာတီဟိ သဟ ဥပဇ္ဈာယေဟိ စိရံ ဇီဝိတွာ ဒီဃမာယုံ ပါလေတွာ ကာယဿ ဘေဒါ ပရံ မရဏာ သုဂတိံ သဂ္ဂံ လောကံ ဥပပဇ္ဇာမီတိ, အယံ စတုတ္ထော ဓမ္မော ဣဋ္ဌော ကန္တော မနာပော ဒုလ္လဘော လောကသ္မိံ။ ဣမေ ခေါ, ဂဟပတိ, စတ္တာရော ဓမ္မာ ဣဋ္ဌာ ကန္တာ မနာပါ ဒုလ္လဘာ လောကသ္မိံ။

''ဣမေသံ ခေါ, ဂဟပတိ, စတုန္နံ ဓမ္မာနံ ဣဋ္ဌာနံ ကန္တာနံ မနာပါနံ ဒုလ္လဘာနံ လောကသ္မိံ စတ္တာရော ဓမ္မာ ပဋိလာဘာယ သံဝတ္တန္တိ။ ကတမေ စတ္တာရော? သဒ္ဓါသမ္ပဒါ, သီလသမ္ပဒါ, စာဂသမ္ပဒါ, ပညာသမ္ပဒါ။

''ကတမာ စ, ဂဟပတိ, သဒ္ဓါသမ္ပဒါ? ဣဓ, ဂဟပတိ, အရိယသာဝကော သဒ္ဓေါ ဟောတိ, သဒ္ဒဟတိ တထာဂတဿ ဗောဓိံ – 'ဣတိပိ သော ဘဂဝါ အရဟံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ ဝိဇ္ဇာစရဏသမ္ပန္နော သုဂတော လောကဝိဒူ အနုတ္တရော ပုရိသဒမ္မသာရထိ, သတ္ထာ ဒေဝမနုဿာနံ ဗုဒ္ဓေါ ဘဂဝါ'တိ။ အယံ ဝုစ္စတိ, ဂဟပတိ, သဒ္ဓါသမ္ပဒါ။

''ကတမာ စ, ဂဟပတိ, သီလသမ္ပဒါ? ဣဓ, ဂဟပတိ, အရိယသာဝကော ပါဏာတိပါတာ ပဋိဝိရတော ဟောတိ။ပေ.။ သုရာမေရယမဇ္ဇပမာဒဋ္ဌာနာ ပဋိဝိရတော ဟောတိ။ အယံ ဝုစ္စတိ, ဂဟပတိ, သီလသမ္ပဒါ။

''ကတမာ စ, ဂဟပတိ, စာဂသမ္ပဒါ? ဣဓ, ဂဟပတိ, အရိယသာဝကော ဝိဂတမလမစ္ဆေရေန စေတသာ အဂါရံ အဇ္ဈာဝသတိ မုတ္တစာဂေါ ပယတပါဏိ ဝောဿဂ္ဂရတော ယာစယောဂေါ ဒါနသံဝိဘာဂရတော။ အယံ ဝုစ္စတိ, ဂဟပတိ, စာဂသမ္ပဒါ။

''ကတမာ စ, ဂဟပတိ, ပညာသမ္ပဒါ? အဘိဇ္ဈာဝိသမလောဘာဘိဘူတေန , ဂဟပတိ, စေတသာ ဝိဟရန္တော အကိစ္စံ ကရောတိ, ကိစ္စံ အပရာဓေတိ။ အကိစ္စံ ကရောန္တော ကိစ္စံ အပရာဓေန္တော ယသာ စ သုခါ စ ဓံသတိ။ ဗျာပါဒါဘိဘူတေန, ဂဟပတိ, စေတသာ ဝိဟရန္တော အကိစ္စံ ကရောတိ, ကိစ္စံ အပရာဓေတိ။ အကိစ္စံ ကရောန္တော ကိစ္စံ အပရာဓေန္တော ယသာ စ သုခါ စ ဓံသတိ။ ထိနမိဒ္ဓါဘိဘူတေန, ဂဟပတိ, စေတသာ ဝိဟရန္တော အကိစ္စံ ကရောတိ ကိစ္စံ အပရာဓေတိ။ အကိစ္စံ ကရောန္တော ကိစ္စံ အပရာဓေန္တော ယသာ စ သုခါ စ ဓံသတိ။ ဥဒ္ဓစ္စကုက္ကုစ္စာဘိဘူတေန, ဂဟပတိ, စေတသာ ဝိဟရန္တော အကိစ္စံ ကရောတိ, ကိစ္စံ အပရာဓေတိ။ အကိစ္စံ ကရောန္တော ကိစ္စံ အပရာဓေန္တော ယသာ စ သုခါ စ ဓံသတိ။ ဝိစိကိစ္ဆာဘိဘူတေန, ဂဟပတိ, စေတသာ ဝိဟရန္တော အကိစ္စံ ကရောတိ, ကိစ္စံ အပရာဓေတိ။ အကိစ္စံ ကရောန္တော ကိစ္စံ အပရာဓေန္တော ယသာ စ သုခါ စ ဓံသတိ။

“သ ခော သော, ဂဟပတိ, အရိယသာဝကော အဘိဇ္ဈာဝိသမလောဘော စိတ္တဿ ဥပက္ကိလေသောတိ, ဣတိ ဝိဒိတွာ အဘိဇ္ဈာဝိသမလောဘံ စိတ္တဿ ဥပက္ကိလေသံ ပဇဟတိ။ ဗျာပာဒော စိတ္တဿ ဥပက္ကိလေသောတိ, ဣတိ ဝိဒိတွာ ဗျာပာဒံ စိတ္တဿ ဥပက္ကိလေသံ ပဇဟတိ။ ထိနမိဒ္ဓံ စိတ္တဿ ဥပက္ကိလေသောတိ, ဣတိ ဝိဒိတွာ ထိနမိဒ္ဓံ စိတ္တဿ ဥပက္ကိလေသံ ပဇဟတိ။ ဥဒ္ဓစ္စကုက္ကုစ္စံ စိတ္တဿ ဥပက္ကိလေသောတိ, ဣတိ ဝိဒိတွာ ဥဒ္ဓစ္စကုက္ကုစ္စံ စိတ္တဿ ဥပက္ကိလေသံ ပဇဟတိ။ ဝိစိကိစ္ဆာ စိတ္တဿ ဥပက္ကိလေသောတိ, ဣတိ ဝိဒိတွာ ဝိစိကိစ္ဆံ စိတ္တဿ ဥပက္ကိလေသံ ပဇဟတိ။

“ယတော စ ခော, ဂဟပတိ, အရိယသာဝကဿ အဘိဇ္ဈာဝိသမလောဘော စိတ္တဿ ဥပက္ကိလေသောတိ, ဣတိ ဝိဒိတွာ အဘိဇ္ဈာဝိသမလောဘော စိတ္တဿ ဥပက္ကိလေသော ပဟီနော ဟောတိ။ ဗျာပာဒော စိတ္တဿ ဥပက္ကိလေသောတိ, ဣတိ ဝိဒိတွာ ဗျာပာဒော စိတ္တဿ ဥပက္ကိလေသော ပဟီနော ဟောတိ။ ထိနမိဒ္ဓံ စိတ္တဿ ဥပက္ကိလေသောတိ, ဣတိ ဝိဒိတွာ ထိနမိဒ္ဓံ စိတ္တဿ ဥပက္ကိလေသော ပဟီနော ဟောတိ။ ဥဒ္ဓစ္စကုက္ကုစ္စံ စိတ္တဿ ဥပက္ကိလေသောတိ, ဣတိ ဝိဒိတွာ ဥဒ္ဓစ္စကုက္ကုစ္စံ စိတ္တဿ ဥပက္ကိလေသော ပဟီနော ဟောတိ။ ဝိစိကိစ္ဆာ စိတ္တဿ ဥပက္ကိလေသောတိ, ဣတိ ဝိဒိတွာ ဝိစိကိစ္ဆာ စိတ္တဿ ဥပက္ကိလေသော ပဟီနော ဟောတိ။ အယံ ဝုစ္စတိ, ဂဟပတိ, အရိယသာဝကော မဟာပညော ပုထုပညော အာပာတဒသော [အာပာထဒသော (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)] ပညာသမ္ပန္နော [ဟာသပညော (က.)]။ အယံ ဝုစ္စတိ, ဂဟပတိ , ပညာသမ္ပဒါ။ ဣမေသံ ခော, ဂဟပတိ, စတုန္နံ ဓမ္မာနံ ဣဋ္ဌာနံ ကန္တာနံ မနာပါနံ ဒုလ္လဘာနံ လောကသ္မိံ ဣမေ စတ္တာရော ဓမ္မာ ပဋိလာဘာယ သံဝတ္တန္တိ။

“သ ခော သော, ဂဟပတိ, အရိယသာဝကော ဥဋ္ဌာနဝီရိယာဓိဂတေဟိ ဘောဂေဟိ ဗာဟာဗလပရိစိတေဟိ သေဒာဝက္ခိတ္တေဟိ ဓမ္မိကေဟိ ဓမ္မလဒ္ဓေဟိ စတ္တာရိ ပတ္တကမ္မာနိ ကတ္တာ ဟောတိ။ ကတမာနိ စတ္တာရိ? ဣဓ ဂဟပတိ, အရိယသာဝကော ဥဋ္ဌာနဝီရိယာဓိဂတေဟိ ဘောဂေဟိ ဗာဟာဗလပရိစိတေဟိ သေဒာဝက္ခိတ္တေဟိ ဓမ္မိကေဟိ ဓမ္မလဒ္ဓေဟိ အတ္တာနံ သုခေတိ ပီဏေတိ သမ္မာ သုခံ ပရိဟရတိ။ မာတာပိတရော သုခေတိ ပီဏေတိ သမ္မာ သုခံ ပရိဟရတိ။ ပုတ္တဒါရဒါသကမ္မကရပေါရိသေ သုခေတိ ပီဏေတိ သမ္မာ သုခံ ပရိဟရတိ။ မိတ္တာမစ္စေ သုခေတိ ပီဏေတိ သမ္မာ သုခံ ပရိဟရတိ။ ဣဒမဿ ပဌမံ ဌာနဂတံ ဟောတိ ပတ္တဂတံ အာယတနသော ပရိဘုတ္တံ။

“ပုန စပရံ, ဂဟပတိ, အရိယသာဝကော ဥဋ္ဌာနဝီရိယာဓိဂတေဟိ ဘောဂေဟိ ဗာဟာဗလပရိစိတေဟိ သေဒာဝက္ခိတ္တေဟိ ဓမ္မိကေဟိ ဓမ္မလဒ္ဓေဟိ ယာ တာ ဟောန္တိ အာပဒါ အဂ္ဂိတော ဝါ ဥဒကတော ဝါ ရာဇတော ဝါ စောရတော ဝါ အပ္ပိယတော ဝါ ဒါယာဒတော [အ. နိ. ၅.၄၁], တထာရူပါသု အာပဒါသု ပရိယောဓာယ သံဝတ္တတိ။ သောတ္ထိံ အတ္တာနံ ကရောတိ။ ဣဒမဿ ဒုတိယံ ဌာနဂတံ ဟောတိ ပတ္တဂတံ အာယတနသော ပရိဘုတ္တံ။

“ပုန စပရံ, ဂဟပတိ, အရိယသာဝကော ဥဋ္ဌာနဝီရိယာဓိဂတေဟိ ဘောဂေဟိ ဗာဟာဗလပရိစိတေဟိ သေဒာဝက္ခိတ္တေဟိ ဓမ္မိကေဟိ ဓမ္မလဒ္ဓေဟိ ပဉ္စဗလိံ ကတ္တာ ဟောတိ – ဉာတိဗလိံ, အတိထိဗလိံ, ပုဗ္ဗပေတဗလိံ, ရာဇဗလိံ, ဒေဝတာဗလိံ။ ဣဒမဿ တတိယံ ဌာနဂတံ ဟောတိ ပတ္တဂတံ အာယတနသော ပရိဘုတ္တံ။

“ပုန စပရံ, ဂဟပတိ, အရိယသာဝကော ဥဋ္ဌာနဝီရိယာဓိဂတေဟိ ဘောဂေဟိ ဗာဟာဗလပရိစိတေဟိ သေဒာဝက္ခိတ္တေဟိ ဓမ္မိကေဟိ ဓမ္မလဒ္ဓေဟိ ယေ တေ သမဏဗြာဟ္မဏာ မဒပ္ပမာဒါ ပဋိဝိရတာ ခန္တိသောရစ္စေ နိဝိဋ္ဌာ ဧကမတ္တာနံ ဒမေန္တိ, ဧကမတ္တာနံ သမေန္တိ, ဧကမတ္တာနံ ပရိနိဗ္ဗာပေန္တိ, တထာရူပေသု သမဏဗြာဟ္မဏေသု ဥဒ္ဓဂ္ဂိကံ ဒက္ခိဏံ ပတိဋ္ဌာပေတိ သောဝဂ္ဂိကံ သုခဝိပါကံ သဂ္ဂသံဝတ္တနိကံ ။ ဣဒမဿ စတုတ္ထံ ဌာနဂတံ ဟောတိ ပတ္တဂတံ အာယတနသော ပရိဘုတ္တံ။

“သ ခော သော, ဂဟပတိ, အရိယသာဝကော ဥဋ္ဌာနဝီရိယာဓိဂတေဟိ ဘောဂေဟိ ဗာဟာဗလပရိစိတေဟိ သေဒာဝက္ခိတ္တေဟိ ဓမ္မိကေဟိ ဓမ္မလဒ္ဓေဟိ ဣမာနိ စတ္တာရိ ပတ္တကမ္မာနိ ကတ္တာ ဟောတိ။ ယဿ ကဿစိ, ဂဟပတိ, အညတြ ဣမေဟိ စတူဟိ ပတ္တကမ္မေဟိ ဘောဂါ ပရိက္ခယံ ဂစ္ဆန္တိ, ဣမေ ဝုစ္စန္တိ, ဂဟပတိ, ဘောဂါ အဋ္ဌာနဂတာ အပတ္တဂတာ အနာယတနသော ပရိဘုတ္တာ။ ယဿ ကဿစိ, ဂဟပတိ, ဣမေဟိ စတူဟိ ပတ္တကမ္မေဟိ

ဘောဂေ ပရိက္ခယံ ဂစ္ဆန္တိ, ဣမေ ဝုစ္စန္တိ, ဂဟပတိ, ဘောဂါ ဌာနဂတာ ပတ္တဂတာ အာယတနသော ပရိဘုတ္တာ”တိ။

“ဘုတ္တာ ဘောဂါ ဘတာ ဘစ္စာ [ဂတာ ဘူတာ (က.) ဘဋ္ဌာ ဘစ္စာ (သျာ. ကံ.)] ၊ ဝိတိဏ္ဏာ အာပဒါသု မေ။
ဥဒ္ဓဂ္ဂါ ဒက္ခိဏာ ဒိန္နာ၊ အထော ပဉ္စဗလီ ကတာ။
ဥပဋ္ဌိတာ သီလဝန္တော၊ သညတာ ဗြဟ္မစာရယော။

“ယဒတ္ထံ ဘောဂံ ဣစ္ဆေယျ၊ ပဏ္ဍိတော ဃရမာဝသံ။
သော မေ အတ္ထော အနုပ္ပတ္တော၊ ကတံ အနနုတာပိယံ။

“ဧတံ [ဧဝံ (က.)] အနုဿရံ မစ္စော၊ အရိယဓမ္မေ ဌိတော နရော။
ဣဓေဝ နံ ပသံသန္တိ၊ ပေစ္စ သဂ္ဂေ ပမောဒတီ”တိ။ ပဌမံ။

၂. အာနဏျသုတ္တံ

၆၂. အထ ခေါ အနာထပိဏ္ဍိကော ဂဟပတိ ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝန္တံ အဘိဝါဒေတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိ။ ဧကမန္တံ နိသိန္နံ ခေါ အနာထပိဏ္ဍိကံ ဂဟပတိံ ဘဂဝါ ဧတဒဝေါစ –

“စတ္တာရိမာနိ, ဂဟပတိ, သုခါနိ အဓိဂမနီယာနိ ဂိဟိနာ ကာမဘောဂိနာ ကာလေန ကာလံ သမယေန သမယံ ဥပါဒါယ။ ကတမာနိ စတ္တာရိ? အတ္ထိသုခံ, ဘောဂသုခံ, အာနဏျသုခံ [အဏဏသုခံ (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)] , အနဝဇ္ဇသုခံ။

“ကတမဉ္စ, ဂဟပတိ, အတ္ထိသုခံ? ဣဓ, ဂဟပတိ, ကုလပုတ္တဿ ဘောဂါ ဟောန္တိ ဥဋ္ဌာနဝီရိယာဓိဂတာ ဗာဟာဗလပရိစိတာ သေဒါဝက္ခိတ္တာ ဓမ္မိကာ ဓမ္မလဒ္ဓါ ။ သော ‘ဘောဂါ မေ အတ္ထိ ဥဋ္ဌာနဝီရိယာဓိဂတာ ဗာဟာဗလပရိစိတာ သေဒါဝက္ခိတ္တာ ဓမ္မိကာ ဓမ္မလဒ္ဓါ’တိ အဓိဂစ္ဆတိ သုခံ, အဓိဂစ္ဆတိ သောမနဿံ။ ဣဒံ ဝုစ္စတိ, ဂဟပတိ, အတ္ထိသုခံ။

“ကတမဉ္စ, ဂဟပတိ, ဘောဂသုခံ? ဣဓ, ဂဟပတိ, ကုလပုတ္တော ဥဋ္ဌာနဝီရိယာဓိဂတေဟိ ဘောဂေဟိ ဗာဟာဗလပရိစိတေဟိ သေဒါဝက္ခိတ္တေဟိ ဓမ္မိကေဟိ ဓမ္မလဒ္ဓေဟိ ပရိဘုဉ္ဇတိ ပုညာနိ စ ကရောတိ။ သော ‘ဥဋ္ဌာနဝီရိယာဓိဂတေဟိ ဘောဂေဟိ ဗာဟာဗလပရိစိတေဟိ သေဒါဝက္ခိတ္တေဟိ ဓမ္မိကေဟိ ဓမ္မလဒ္ဓေဟိ ပရိဘုဉ္ဇာမိ ပုညာနိ စ ကရောမီ’တိ အဓိဂစ္ဆတိ သုခံ, အဓိဂစ္ဆတိ သောမနဿံ။ ဣဒံ ဝုစ္စတိ, ဂဟပတိ, ဘောဂသုခံ ။

“ကတမဉ္စ, ဂဟပတိ, အာနဏျသုခံ? ဣဓ, ဂဟပတိ, ကုလပုတ္တော န ကဿစိ ကိဉ္စိ ဓာရေတိ အပ္ပံ ဝါ ဗဟုံ ဝါ။ သော ‘န ကဿစိ ကိဉ္စိ ဓာရေမိ [ကိဉ္စိ ဝါ ဒေမိ (က.)] အပ္ပံ ဝါ ဗဟုံ ဝါ’တိ အဓိဂစ္ဆတိ သုခံ, အဓိဂစ္ဆတိ သောမနဿံ။ ဣဒံ ဝုစ္စတိ, ဂဟပတိ, အာနဏျသုခံ။

“ကတမဉ္စ, ဂဟပတိ, အနဝဇ္ဇသုခံ? ဣဓ, ဂဟပတိ, အရိယသာဝကော အနဝဇ္ဇေန ကာယကမ္မေန သမန္နာဂတော ဟောတိ, အနဝဇ္ဇေန ဝစီကမ္မေန သမန္နာဂတော ဟောတိ, အနဝဇ္ဇေန မနောကမ္မေန သမန္နာဂတော ဟောတိ။ သော ‘အနဝဇ္ဇေနမှိ ကာယကမ္မေန သမန္နာဂတော, အနဝဇ္ဇေန ဝစီကမ္မေန သမန္နာဂတော, အနဝဇ္ဇေန မနောကမ္မေန သမန္နာဂတော’တိ အဓိဂစ္ဆတိ သုခံ, အဓိဂစ္ဆတိ သောမနဿံ။ ဣဒံ ဝုစ္စတိ, ဂဟပတိ, အနဝဇ္ဇသုခံ။ ဣမာနိ ခော, ဂဟပတိ, စတ္တာရိ သုခါနိ အဓိဂမနီယာနိ ဂိဟိနာ ကာမဘောဂိနာ ကာလေန ကာလံ သမယေန သမယံ ဥပါဒါယာ”တိ။

“အာနဏျသုခံ ဉတွာန၊ အထော အတ္ထိသုခံ ပရံ။
ဘုဉ္ဇံ ဘောဂသုခံ မစ္စော၊ တတော ပညာ ဝိပဿတိ။

“ဝိပဿမာနော ဇာနာတိ၊ ဥဘော ဘာဂေ သုမေဓသော။

အနုဝဇ္ဇသုခသ္သေတံ၊ ကလံ နာဂ္ဃတိ သောဠသိ”န္တိ။ ဒုတိယံ။

၃. ဗြဟ္မသုတ္တံ

၆၃. “သဗြဟ္မကာနိ, ဘိက္ခဝေ [ကြတိဝ. ၁၀၆], တာနိ ကုလာနိ ယေသံ ပုတ္တာနံ မာတာပိတရော အဇ္ဈာဂါရေ ပူဇိတာ ဟောန္တိ။ သပုဗ္ဗာစရိယကာနိ, ဘိက္ခဝေ, တာနိ ကုလာနိ , ယေသံ ပုတ္တာနံ မာတာပိတရော အဇ္ဈာဂါရေ ပူဇိတာ ဟောန္တိ။ သပုဗ္ဗဒေဝတာနိ [သပုဗ္ဗဒေဝတနိ (သျာ. ကံ.)] , ဘိက္ခဝေ, တာနိ ကုလာနိ ယေသံ ပုတ္တာနံ မာတာပိတရော အဇ္ဈာဂါရေ ပူဇိတာ ဟောန္တိ။ သာဟုနေယျကာနိ, ဘိက္ခဝေ, တာနိ ကုလာနိ ယေသံ ပုတ္တာနံ မာတာပိတရော အဇ္ဈာဂါရေ ပူဇိတာ ဟောန္တိ။

“ဗြဟ္မာတိ, ဘိက္ခဝေ, မာတာပိတူနံ [မာတာပိတုန္န (သီ. ပီ.)] ဧတံ အဓိဝစနံ။ ပုဗ္ဗာစရိယာတိ, ဘိက္ခဝေ, မာတာပိတူနံ ဧတံ အဓိဝစနံ။ ပုဗ္ဗဒေဝတာတိ [ပုဗ္ဗဒေဝတတိ (သီ. သျာ. ကံ.)] , ဘိက္ခဝေ, မာတာပိတူနံ ဧတံ အဓိဝစနံ။ အာဟုနေယျာတိ, ဘိက္ခဝေ, မာတာပိတူနံ ဧတံ အဓိဝစနံ။ တံ ကိဿ ဟေတု? ဗဟုကာရာ, ဘိက္ခဝေ, မာတာပိတရော, ပုတ္တာနံ အာပာဒကာ ပောသကာ ဣမဿ လောကဿ ဒဿေတာရော”တိ။

“ဗြဟ္မာတိ မာတာပိတရော၊ ပုဗ္ဗာစရိယာတိ ဝုစ္စရေ။
အာဟုနေယျာ စ ပုတ္တာနံ၊ ပဇာယ အနုကမ္ပကာ။

“တသ္မာ ဟိ နေ နမဿေယျ၊ သက္ကရေယျ စ ပဏ္ဍိတော။
အန္နေန အထ ပါနေန၊ ဝတ္ထေန သယနေန စ။
ဥစ္ဆာဒနေန နှာပနေန၊ ပါဒာနံ ဓောဝနေန စ။

“တာယ နံ ပါရိစရိယာယ၊ မာတာပိတူသု ပဏ္ဍိတာ။
ဣဓေဝ နံ ပသံသန္တိ၊ ပေစ္စ သဂ္ဂေ ပမောဒတီ”တိ။ တတိယံ။

၄. နိရယသုတ္တံ

၆၄. “စတူဟိ , ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ယထာဘတံ နိက္ခိတ္တော ဧဝံ နိရယေ။ ကတမေဟိ စတူဟိ? ပါဏာတိပာတီ ဟောတိ, အဒိန္နာဒာယီ ဟောတိ, ကာမေသုမိစ္ဆာစာရီ ဟောတိ, မုသာဝါဒီ ဟောတိ – ဣမေဟိ ခော, ဘိက္ခဝေ, စတူဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ယထာဘတံ နိက္ခိတ္တော ဧဝံ နိရယေ”တိ။

“ပါဏာတိပါတော အဒိန္နာဒာနံ၊ မုသာဝါဒော စ ဝုစ္စတိ။
ပရဒါရဂမနဉ္စာပိ၊ နပ္ပသံသန္တိ ပဏ္ဍိတာ”တိ။ စတုတ္ထံ။

၅. ရူပသုတ္တံ

၆၅. “စတ္တာရောမေ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလာ သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနာ လောကသ္မိံ။ ကတမေ စတ္တာရော? ရူပပ္ပမာဏော ရူပပ္ပသန္နော, ဃောသပ္ပမာဏော ဃောသပ္ပသန္နော , လူခပ္ပမာဏော လူခပ္ပသန္နော, ဓမ္မပ္ပမာဏော ဓမ္မပ္ပသန္နော – ဣမေ ခော, ဘိက္ခဝေ, စတ္တာရော ပုဂ္ဂလာ သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနာ လောကသ္မိ”န္တိ။

“ယေ စ ရူပေ ပမာဏိံသု [ယေ စ ရူပေန ပာမိံသု (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)] ၊ ယေ စ ဃောသေန အနွဂူ။
ဆန္ဒရာဂဝသူပေတာ၊ နာဘိဇာနန္တိ တေ ဇနာ [န တေ ဇာနန္တိ တံ ဇနာ (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)] ။

“အဇ္ဈတ္တဉ္စ န ဇာနာတိ၊ ဗဟိဒ္ဓာ စ န ပဿတိ။
သမန္တာဝရဏော ဗာလော၊ သ ဝေ ဃောသေန ဝုယှတိ။

“အဇ္ဈတ္တဉ္စ န ဇာနာတိ၊ ဗဟိဒ္ဓာ စ ဝိပဿတိ။
ဗဟိဒ္ဓာ ဖလဒဿာဝီ၊ သောပိ ဃောသေန ဝုယှတိ။

“အဇ္ဈတ္တဉ္စ ပဇာနာတိ၊ ဗဟိဒ္ဓာ စ ဝိပဿတိ။
ဝိနီဝရဏဒဿာဝီ၊ န သော ဃောသေန ဝုယှတီ”တိ။ ပဉ္စမံ။

၆. သရာဂသုတ္တံ

၆၆. “စတ္တာရောမေ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလာ သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနာ လောကသ္မိံ။ ကတမေ စတ္တာရော? သရာဂေ, သဒေါသော, သမောဟော, သမာနော – ဣမေ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, စတ္တာရော ပုဂ္ဂလာ သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနာ လောကသ္မိ”န္တိ။

“သာရတ္တာ ရဇနီယေသု၊ ပိယရူပါဘိနန္ဒိနော။
မောဟေန အာဝုတာ [အဓမာ (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)] သတ္တာ၊ ဗဒ္ဓာ [ဗန္ဓာ (က.)] ဝဍ္ဎေန္တိ ဗန္ဓနံ။

“ရာဂဇံ ဒေါသဇဉ္စာပိ၊ မောဟဇံ စာပဝိဒ္ဒသူ။
ကရောန္တာကုသလံ ကမ္မံ [ခမ္မံ (က.)] ၊ သဝိဃာတံ ဒုခုဒြယံ။

“အဝိဇ္ဇာနိဝုတာ ပောသာ၊ အန္ဓဘူတာ အစက္ခုကာ။
ယထာ ဓမ္မာ တထာ သန္တာ၊ န တဿေဝန္တိ [နဿေဝန္တိ (သီ.)] မညရေ”တိ။ ဆဋ္ဌံ။

၇. အဟိရာဇသုတ္တံ

၆၇. ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ သာဝတ္ထိယံ ဝိဟရတိ ဇေတဝနေ အနာထပိဏ္ဍိကဿ အာရာမေ။ တေန ခေါ ပန သမယေန သာဝတ္ထိယံ အညတရော ဘိက္ခု အဟိနာ ဒဋ္ဌော ကာလင်္ကတော ဟောတိ။ အထ ခေါ သမ္ဗဟုလာ ဘိက္ခူ ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိံသု; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝန္တံ အဘိဝါဒေတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိံသု။ ဧကမန္တံ နိသိန္နာ ခေါ တေ ဘိက္ခူ ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစုံ – “ဣဓ , ဘန္တေ, သာဝတ္ထိယံ အညတရော ဘိက္ခု အဟိနာ ဒဋ္ဌော ကာလင်္ကတော”တိ။

“န ဟိ နူန [န ဟ နူန (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)] သော, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု စတ္တာရိ အဟိရာဇကုလာနိ မေတ္တေန စိတ္တေန ဖရိ။ သစေ ဟိ သော, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု စတ္တာရိ အဟိရာဇကုလာနိ မေတ္တေန စိတ္တေန ဖရေယျ, န ဟိ သော, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု အဟိနာ ဒဋ္ဌော ကာလင်္ကရေယျ။

“ကတမာနိ စတ္တာရိ? ဝိရူပက္ခံ အဟိရာဇကုလံ, ဧရာပထံ အဟိရာဇကုလံ, ဆဗျာပုတ္တံ အဟိရာဇကုလံ, ကဏှာဂေါတမကံ အဟိရာဇကုလံ။ န ဟိ နူန သော, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဣမာနိ စတ္တာရိ အဟိရာဇကုလာနိ မေတ္တေန စိတ္တေန ဖရိ။ သစေ ဟိ သော, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဣမာနိ စတ္တာရိ အဟိရာဇကုလာနိ မေတ္တေန စိတ္တေန ဖရေယျ, န ဟိ သော, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု အဟိနာ ဒဋ္ဌော ကာလင်္ကရေယျ။

“အနုဇာနာမိ, ဘိက္ခဝေ, ဣမာနိ စတ္တာရိ အဟိရာဇကုလာနိ မေတ္တေန စိတ္တေန ဖရိတုံ အတ္တဂုတ္တိယာ အတ္တရက္ခာယ အတ္တပရိတ္တာယာ”တိ။

[စူဠဝ. ၂၅၁; ဇာ. ၁.၂.၁၀၅ ပဿိတဗ္ဗံ] “ဝိရူပက္ခေဟိ မေ မေတ္တံ၊ မေတ္တံ ဧရာပထေဟိ မေ။
ဆဗျာပုတ္တေဟိ မေ မေတ္တံ၊ မေတ္တံ ကဏှာဂေါတမကေဟိ စ။

“အပာဒကေဟိ မေ မေတ္တံ၊ မေတ္တံ ဒွိပါဒကေဟိ [ဒိပါဒကေဟိ (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)] မေ။
စတုပ္ပဒေဟိ မေ မေတ္တံ၊ မေတ္တံ ဗဟုပ္ပဒေဟိ မေ။

‘‘မာ မံ အဟာဒကော ဟိံသိ၊ မာ မံ ဟိံသိ ဒူဝိဟာဒကော [ဒိဟာဒကော (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)] ။
မာ မံ စတုပ္ပဒော ဟိံသိ၊ မာ မံ ဟိံသိ ဗဟုပ္ပဒော။

‘‘သဗ္ဗေ သတ္တာ သဗ္ဗေ ပါဏာ၊ သဗ္ဗေ ဘူတာ စ ကေဝလာ။
သဗ္ဗေ ဘဒြာနိ ပဿန္တု၊ မာ ကဉ္စိ [ကိဉ္စိ (သျာ. ကံ. က.)] ပါပမာဂမာ။

‘‘အပ္ပမာဏော ဗုဒ္ဓေါ၊ အပ္ပမာဏော ဓမ္မော။
အပ္ပမာဏော သင်္ဃော၊ ပမာဏဝန္တာနိ သရီသပါနိ [သိရိံသပါနိ (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)] ။

‘‘အဟိဝိစ္ဆိကာ သတပဒီ၊ ဥဏ္ဏာနာဘီ သရဗူ မူသိကာ။
ကတာ မေ ရက္ခာ ကတာ မေ ပရိတ္တာ [ကတံ မေ ပရိတ္တံ (?)] ၊ ပဋိက္ကမန္တု ဘူတာနိ။
သောဟံ နမော ဘဂဝတော၊ နမော သတ္တန္နံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓါန’’န္တိ။ သတ္တမံ။

၈. ဒေဝဒတ္တသုတ္တံ

၆၈. ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ ရာဇဂဟေ ဝိဟရတိ ဂိဇ္ဈကူဋေ ပဗ္ဗတေ အစိရပက္ကန္တေ ဒေဝဒတ္တေ။ တတြ ခေါ ဘဂဝါ ဒေဝဒတ္တံ အာရဗ္ဘ ဘိက္ခူ အာမန္တေသိ – ‘‘အတ္တဝဓာယ, ဘိက္ခဝေ [စူဠဝ. ၃၃၅; သံ. နိ. ၂.၁၈၄], ဒေဝဒတ္တဿ လာဘသက္ကာရသိလောကော ဥဒပါဒိ။ ပရာဘဝာယ, ဘိက္ခဝေ, ဒေဝဒတ္တဿ လာဘသက္ကာရသိလောကော ဥဒပါဒိ။

‘‘သေယျထာပိ, ဘိက္ခဝေ, ကဒလီ အတ္တဝဓာယ ဖလံ ဒေတိ, ပရာဘဝာယ ဖလံ ဒေတိ; ဧဝမေဝံ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, အတ္တဝဓာယ ဒေဝဒတ္တဿ လာဘသက္ကာရသိလောကော ဥဒပါဒိ, ပရာဘဝာယ ဒေဝဒတ္တဿ လာဘသက္ကာရသိလောကော ဥဒပါဒိ။

‘‘သေယျထာပိ, ဘိက္ခဝေ, ဝေဠု အတ္တဝဓာယ ဖလံ ဒေတိ, ပရာဘဝာယ ဖလံ ဒေတိ; ဧဝမေဝံ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, အတ္တဝဓာယ ဒေဝဒတ္တဿ လာဘသက္ကာရသိလောကော ဥဒပါဒိ, ပရာဘဝာယ ဒေဝဒတ္တဿ လာဘသက္ကာရသိလောကော ဥဒပါဒိ။

‘‘သေယျထာပိ, ဘိက္ခဝေ, နဠော အတ္တဝဓာယ ဖလံ ဒေတိ, ပရာဘဝာယ ဖလံ ဒေတိ; ဧဝမေဝံ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, အတ္တဝဓာယ ဒေဝဒတ္တဿ လာဘသက္ကာရသိလောကော ဥဒပါဒိ, ပရာဘဝာယ ဒေဝဒတ္တဿ လာဘသက္ကာရသိလောကော ဥဒပါဒိ။

‘‘သေယျထာပိ, ဘိက္ခဝေ, အဿတရီ အတ္တဝဓာယ ဂဗ္ဘံ ဂဏှာတိ, ပရာဘဝာယ ဂဗ္ဘံ ဂဏှာတိ; ဧဝမေဝံ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, အတ္တဝဓာယ ဒေဝဒတ္တဿ လာဘသက္ကာရသိလောကော ဥဒပါဒိ, ပရာဘဝာယ ဒေဝဒတ္တဿ လာဘသက္ကာရသိလောကော ဥဒပါဒီ’’တိ။

‘‘ဖလံ ဝေ ကဒလိံ ဟန္တိ, ဖလံ ဝေဠုံ ဖလံ နဠံ။
သက္ကာရော ကာပုရိသံ ဟန္တိ, ဂဗ္ဘော အဿတရိံ ယထာ’’တိ [စူဠဝ. ၃၃၅; သံ. နိ. ၁.၁၈၃; ၂.၁၈၄; နေတ္တိ. ၉၀]။ အဋ္ဌမံ။

၉. ပဓာနသုတ္တံ

၆၉. ‘‘စတ္တာရိမာနိ, ဘိက္ခဝေ, ပဓာနာနိ။ ကတမာနိ စတ္တာရိ? သံဝရပ္ပဓာနံ, ပဟာနပ္ပဓာနံ, ဘာဝနာပ္ပဓာနံ, အနုရက္ခဏာပ္ပဓာနံ။ ကတမဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, သံဝရပ္ပဓာနံ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု အနုပ္ပန္နာနံ ပါပကာနံ အကုသလာနံ ဓမ္မာနံ အနုပ္ပါဒာယ ဆန္ဒံ ဇနေတိ ဝါယမတိ ဝီရိယံ အာရဘတိ စိတ္တံ ပဂ္ဂဏှာတိ ပဒဟတိ။ ဣဒံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, သံဝရပ္ပဓာနံ။

“ကတမဥ္စ, ဘိက္ခဝေ, ပဟာနပ္ပဓာနံ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဥပ္ပန္နာနံ ပာပကာနံ အကုသလာနံ ဓမ္မာနံ ပဟာနာယ ဆန္ဒံ ဇနေတိ ဝါယမတိ ဝီရိယံ အာရဘတိ စိတ္တံ ပဂ္ဂဏှာတိ ပဒဟတိ။ ဣဒံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, ပဟာနပ္ပဓာနံ။

“ကတမဥ္စ, ဘိက္ခဝေ, ဘာဝနာပ္ပဓာနံ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု အနုပ္ပန္နာနံ ကုသလာနံ ဓမ္မာနံ ဥပ္ပာဒာယ ဆန္ဒံ ဇနေတိ ဝါယမတိ ဝီရိယံ အာရဘတိ စိတ္တံ ပဂ္ဂဏှာတိ ပဒဟတိ။ ဣဒံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, ဘာဝနာပ္ပဓာနံ။

“ကတမဥ္စ, ဘိက္ခဝေ, အနုရက္ခဏာပ္ပဓာနံ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဥပ္ပန္နာနံ ကုသလာနံ ဓမ္မာနံ ဌိတိယာ အသမ္မောသာယ ဘိယျောဘာဝာယ ဝေပုလ္လာယ ဘာဝနာယ ပါရိပူရိယာ ဆန္ဒံ ဇနေတိ ဝါယမတိ ဝီရိယံ အာရဘတိ စိတ္တံ ပဂ္ဂဏှာတိ ပဒဟတိ။ ဣဒံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, အနုရက္ခဏာပ္ပဓာနံ။ ဣမာနိ ခော, ဘိက္ခဝေ, စတ္တာရိ ပဓာနာနီ”တိ။

“သံဝရော စ ပဟာနဉ္စ, ဘာဝနာ အနုရက္ခဏာ။
ဧတေ ပဓာနာ စတ္တာရော, ဒေသိတာဒိစ္စဗန္ဓုနာ။
ယေဟိ ဟိ [ယေဟိ (?)] ဘိက္ခု ဣဓာတာပီ, ခယံ ဒုက္ခဿ ပာပုဏေ”တိ။ နဝမံ။

၁၀. အဓမ္မိကသုတ္တံ

၇၀. “ယသ္မိံ , ဘိက္ခဝေ, သမယေ ရာဇာနော အဓမ္မိကာ ဟောန္တိ, ရာဇယုတ္တာပိ တသ္မိံ သမယေ အဓမ္မိကာ ဟောန္တိ။ ရာဇယုတ္တေသု အဓမ္မိကေသု ဗြာဟ္မဏဂဟပတိကာပိ တသ္မိံ သမယေ အဓမ္မိကာ ဟောန္တိ။ ဗြာဟ္မဏဂဟပတိကေသု အဓမ္မိကေသု နေဂမဇာနပဒာပိ တသ္မိံ သမယေ အဓမ္မိကာ ဟောန္တိ။ နေဂမဇာနပဒေသု အဓမ္မိကေသု ဝိသမံ စန္ဒိမသူရိယာ ပရိဝတ္တန္တိ ။ ဝိသမံ စန္ဒိမသူရိယေသု ပရိဝတ္တန္တေသု ဝိသမံ နက္ခတ္တာနိ တာရကရူပာနိ ပရိဝတ္တန္တိ။ ဝိသမံ နက္ခတ္တေသု တာရကရူပေသု ပရိဝတ္တန္တေသု ဝိသမံ ရတ္တိန္ဒိဝ [ရတ္တိဒိဝ (က.)] ပရိဝတ္တန္တိ။ ဝိသမံ ရတ္တိန္ဒိဝေသု ပရိဝတ္တန္တေသု ဝိသမံ မာသဍ္ဎမာသာ ပရိဝတ္တန္တိ။ ဝိသမံ မာသဍ္ဎမာသေသု ပရိဝတ္တန္တေသု ဝိသမံ ဥတုသံဝစ္ဆရာ ပရိဝတ္တန္တိ။ ဝိသမံ ဥတုသံဝစ္ဆရေသု ပရိဝတ္တန္တေသု ဝိသမံ ဝါတာ ဝါယန္တိ ဝိသမာ အပဉ္ဇသာ ။ ဝိသမံ ဝါတေသု ဝါယန္တေသု ဝိသမေသု အပဉ္ဇသေသု ဒေဝတာ ပရိကုပိတာ ဘဝန္တိ။ ဒေဝတာသု ပရိကုပိတာသု ဒေဝေါ န သမ္မာ ဓာရံ အနုပ္ပဝေစ္ဆတိ။ ဒေဝေ န သမ္မာ ဓာရံ အနုပ္ပဝေစ္ဆန္တေ ဝိသမပါကာနိ [ဝိသမပါကီနိ (သီ. သျာ. ကံ.), ဝိသမံ ပါကာနိ (က.)] သဿာနိ ဘဝန္တိ။ ဝိသမပါကာနိ, ဘိက္ခဝေ, သဿာနိ မနုဿာ ပရိဘုဉ္ဇန္တာ အပ္ပာယုကာ ဟောန္တိ ဒုဗ္ဗဏ္ဏာ စ ဗဝှာဗာဓာ [ဗဟွာဗာဓာ (က.)] စ။

“ယသ္မိံ, ဘိက္ခဝေ, သမယေ ရာဇာနော ဓမ္မိကာ ဟောန္တိ, ရာဇယုတ္တာပိ တသ္မိံ သမယေ ဓမ္မိကာ ဟောန္တိ။ ရာဇယုတ္တေသု ဓမ္မိကေသု ဗြာဟ္မဏဂဟပတိကာပိ တသ္မိံ သမယေ ဓမ္မိကာ ဟောန္တိ။ ဗြာဟ္မဏဂဟပတိကေသု ဓမ္မိကေသု နေဂမဇာနပဒာပိ တသ္မိံ သမယေ ဓမ္မိကာ ဟောန္တိ။ နေဂမဇာနပဒေသု ဓမ္မိကေသု သမံ စန္ဒိမသူရိယာ ပရိဝတ္တန္တိ။ သမံ စန္ဒိမသူရိယေသု ပရိဝတ္တန္တေသု သမံ နက္ခတ္တာနိ တာရကရူပာနိ ပရိဝတ္တန္တိ။ သမံ နက္ခတ္တေသု တာရကရူပေသု ပရိဝတ္တန္တေသု သမံ ရတ္တိန္ဒိဝ ပရိဝတ္တန္တိ။ သမံ ရတ္တိန္ဒိဝေသု ပရိဝတ္တန္တေသု သမံ မာသဍ္ဎမာသာ ပရိဝတ္တန္တိ။ သမံ မာသဍ္ဎမာသေသု ပရိဝတ္တန္တေသု သမံ ဥတုသံဝစ္ဆရာ ပရိဝတ္တန္တိ။ သမံ ဥတုသံဝစ္ဆရေသု ပရိဝတ္တန္တေသု သမံ ဝါတာ ဝါယန္တိ သမာ ပဉ္ဇသာ။ သမံ ဝါတေသု ဝါယန္တေသု သမေသု ပဉ္ဇသေသု ဒေဝတာ အပရိကုပိတာ ဘဝန္တိ။ ဒေဝတာသု အပရိကုပိတာသု ဒေဝေါ သမ္မာ ဓာရံ အနုပ္ပဝေစ္ဆတိ။ ဒေဝေ သမ္မာ ဓာရံ အနုပ္ပဝေစ္ဆန္တေ သမပါကာနိ သဿာနိ ဘဝန္တိ။ သမပါကာနိ, ဘိက္ခဝေ, သဿာနိ မနုဿာ ပရိဘုဉ္ဇန္တာ ဒီဃာယုကာ စ ဟောန္တိ ဝဏ္ဏဝန္တော စ ဗလဝန္တော စ အပ္ပာဗာဓာ စာ”တိ။

“ဂုန္နံ စေ တရမာနာနံ, ဇိမ္ဟံ ဂစ္ဆတိ ပုင်္ဂဝေါ။
သဗ္ဗာ တာ ဇိမ္ဟံ ဂစ္ဆန္တိ, နေတ္တေ ဇိမ္ဟံ ဂတေ သတိ။

“ဧဝမေဝံ မနုဿေသု, ယော ဟောတိ သေဋ္ဌသမ္မတော။
သော စေ အဓမ္မံ စရတိ, ပဂေဝ ဣတရာ ပဇာ။
သဗ္ဗံ ရဋ္ဌံ ဒုက္ခံ သေတိ, ရာဇာ စေ ဟောတိ အဓမ္မိကော။

‘‘ဂုန္နံ စေ တရမာနာနံ၊ ဥဇုံ ဂစ္ဆတိ ပုင်္ဂဝေါ။
သဗ္ဗာ တာ ဥဇုံ ဂစ္ဆန္တိ၊ နေတ္တေ ဥဇုံ ဂတေ သတိ။

‘‘ဧဝမေဝံ မနုဿေသု၊ ယော ဟောတိ သေဋ္ဌသမ္မတော။
သော သစေ [သော စေဝ (သီ. ပီ.)၊ သော စေ (သျာ.)] ဓမ္မံ စရတိ၊ ပဂေဝ ဣတရာ ပဇာ။
သဗ္ဗံ ရဋ္ဌံ သုခံ သေတိ၊ ရာဇာ စေ ဟောတိ ဓမ္မိကော’’တိ။ ဒသမံ။

ပတ္တကမ္မဝဂ္ဂေါ ဒုတိယော။

တဿုဒ္ဒာနံ –

ပတ္တကမ္မံ အာနဏျကော [အနဏကော (သီ. ပီ.)၊ အနဏျကော (က.)] ၊ သဗြဟ္မနိရယာ ရူပေန ပဉ္စမံ။
သရာဂအဟိရာဇာ ဒေဝဒတ္တော၊ ပဓာနံ အဓမ္မိကေန စာတိ။

(၈) ၃. အပဏ္ဏကဝဂ္ဂေါ

၁. ပဓာနသုတ္တံ

၇၁. ''စတူဟိ , ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု အပဏ္ဏကပဋိပဒံ ပဋိပန္နော ဟောတိ, ယောနိ စဿ အာရဒ္ဓာ ဟောတိ အာသဝါနံ ခယာယ။ ကတမေဟိ စတူဟိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု သီလဝါ ဟောတိ, ဗဟုဿုတော ဟောတိ, အာရဒ္ဓဝီရိယော ဟောတိ, ပညဝါ ဟောတိ။ ဣမေဟိ ခော, ဘိက္ခဝေ, စတူဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု အပဏ္ဏကပဋိပဒံ ပဋိပန္နော ဟောတိ, ယောနိ စဿ အာရဒ္ဓာ ဟောတိ အာသဝါနံ ခယာယာ''တိ။ ပဌမံ။

၂. သမ္မာဒိဋ္ဌိသုတ္တံ

၇၂. ''စတူဟိ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု အပဏ္ဏကပဋိပဒံ ပဋိပန္နော ဟောတိ, ယောနိ စဿ အာရဒ္ဓာ ဟောတိ အာသဝါနံ ခယာယ။ ကတမေဟိ စတူဟိ? နေက္ခမ္မဝိတက္ကေန, အဗျာပာဒဝိတက္ကေန, အဝိဟိံသာဝိတက္ကေန, သမ္မာဒိဋ္ဌိယာ – ဣမေဟိ ခော, ဘိက္ခဝေ, စတူဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု အပဏ္ဏကပဋိပဒံ ပဋိပန္နော ဟောတိ, ယောနိ စဿ အာရဒ္ဓာ ဟောတိ အာသဝါနံ ခယာယာ''တိ။ ဒုတိယံ။

၃. သပ္ပုရိသသုတ္တံ

၇၃. ''စတူဟိ , ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော အသပ္ပုရိသော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ကတမေဟိ စတူဟိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, အသပ္ပုရိသော ယော ဟောတိ ပရဿ အဝဏ္ဏော တံ အပုဋ္ဌောပိ ပာတု ကရောတိ, ကော ပန ဝါဒော ပုဋ္ဌဿ! ပုဋ္ဌော ခော ပန ပဉ္ဟာဘိနီတော အဟာပေတွာ အလမ္ဗိတွာ ပရိပူရံ ဝိတ္ထာရေန ပရဿ အဝဏ္ဏံ ဘာသိတာ ဟောတိ။ ဝေဒိတဗ္ဗမေတံ, ဘိက္ခဝေ, အသပ္ပုရိသော အယံ ဘဝန္တိ။

''ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ, အသပ္ပုရိသော ယော ဟောတိ ပရဿ ဝဏ္ဏော တံ ပုဋ္ဌောပိ န ပာတု ကရောတိ, ကော ပန ဝါဒော အပုဋ္ဌဿ! ပုဋ္ဌော ခော ပန ပဉ္ဟာဘိနီတော ဟာပေတွာ လမ္ဗိတွာ အပရိပူရံ အဝိတ္ထာရေန ပရဿ ဝဏ္ဏံ ဘာသိတာ ဟောတိ။ ဝေဒိတဗ္ဗမေတံ, ဘိက္ခဝေ, အသပ္ပုရိသော အယံ ဘဝန္တိ။

''ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ, အသပ္ပုရိသော ယော ဟောတိ အတ္တနော အဝဏ္ဏော တံ ပုဋ္ဌောပိ န ပာတု ကရောတိ, ကော ပန ဝါဒော အပုဋ္ဌဿ! ပုဋ္ဌော ခော ပန ပဉ္ဟာဘိနီတော ဟာပေတွာ လမ္ဗိတွာ အပရိပူရံ အဝိတ္ထာရေန အတ္တနော အဝဏ္ဏံ ဘာသိတာ ဟောတိ။ ဝေဒိတဗ္ဗမေတံ, ဘိက္ခဝေ, အသပ္ပုရိသော အယံ ဘဝန္တိ။

''ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ, အသပ္ပုရိသော ယော ဟောတိ အတ္တနော ဝဏ္ဏော တံ အပုဋ္ဌောပိ ပာတု ကရောတိ, ကော ပန ဝါဒော ပုဋ္ဌဿ! ပုဋ္ဌော ခော ပန ပဉ္ဟာဘိနီတော အဟာပေတွာ အလမ္ဗိတွာ ပရိပူရံ ဝိတ္ထာရေန အတ္တနော ဝဏ္ဏံ ဘာသိတာ ဟောတိ။ ဝေဒိတဗ္ဗမေတံ, ဘိက္ခဝေ, အသပ္ပုရိသော အယံ ဘဝန္တိ။ ဣမေဟိ ခော, ဘိက္ခဝေ, စတူဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော အသပ္ပုရိသော ဝေဒိတဗ္ဗော။

''စတူဟိ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော သပ္ပုရိသော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ကတမေဟိ စတူဟိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, သပ္ပုရိသော ယော ဟောတိ ပရဿ အဝဏ္ဏော တံ ပုဋ္ဌောပိ န ပာတု ကရောတိ, ကော ပန ဝါဒော အပုဋ္ဌဿ! ပုဋ္ဌော ခော ပန ပဉ္ဟာဘိနီတော ဟာပေတွာ လမ္ဗိတွာ အပရိပူရံ အဝိတ္ထာရေန ပရဿ အဝဏ္ဏံ ဘာသိတာ ဟောတိ။ ဝေဒိတဗ္ဗမေတံ, ဘိက္ခဝေ, သပ္ပုရိသော အယံ ဘဝန္တိ။

''ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ, သပ္ပုရိသော ယော ဟောတိ ပရဿ ဝဏ္ဏော တံ အပုဋ္ဌောပိ ပာတု ကရောတိ, ကော ပန ဝါဒော ပုဋ္ဌဿ! ပုဋ္ဌော ခော ပန ပဉ္ဟာဘိနီတော အဟာပေတွာ အလမ္ဗိတွာ ပရိပူရံ ဝိတ္ထာရေန ပရဿ ဝဏ္ဏံ ဘာသိတာ ဟောတိ။ ဝေဒိတဗ္ဗမေတံ, ဘိက္ခဝေ, သပ္ပုရိသော အယံ ဘဝန္တိ။

“ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ, သပ္ပုရိသော ယော ဟောတိ အတ္တနော အဝဏ္ဏော တံ အပုဋ္ဌောပိ ဟတု ကရောတိ, ကော ပန တအော ပုဋ္ဌဿ! ပုဋ္ဌော ခော ပန ပဉှာဘိနီတော အဟာပေတွာ အလမ္ဗိတွာ ပရိပူရံ ဝိတ္ထာရေန အတ္တနော အဝဏ္ဏံ ဘာသိတာ ဟောတိ။ ဝေဒိတဗ္ဗမေတံ, ဘိက္ခဝေ, သပ္ပုရိသော အယံ ဘဝန္တိ။

“ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ, သပ္ပုရိသော ယော ဟောတိ အတ္တနော ဝဏ္ဏော တံ ပုဋ္ဌောပိ န ဟတု ကရောတိ, ကော ပန တအော အပုဋ္ဌဿ! ပုဋ္ဌော ခော ပန ပဉှာဘိနီတော ဟာပေတွာ လမ္ဗိတွာ အပရိပူရံ အဝိတ္ထာရေန အတ္တနော ဝဏ္ဏံ ဘာသိတာ ဟောတိ။ ဝေဒိတဗ္ဗမေတံ , ဘိက္ခဝေ, သပ္ပုရိသော အယံ ဘဝန္တိ။ ဣမေဟိ ခော, ဘိက္ခဝေ, စတူဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော သပ္ပုရိသော ဝေဒိတဗ္ဗော။

“သေယ္ယထာပိ, ဘိက္ခဝေ, ဝဓုကာ ယညဒေဝ ရတ္တိံ ဝါ ဒိဝံ ဝါ အာနီတာ ဟောတိ, တာဝဒေဝဿာ တိဗ္ဗံ ဟိရောတ္တပ္ပံ ပစ္စုပဋ္ဌိတံ ဟောတိ သဿုယာပိ သသုရေပိ သာမိကေပိ အန္တမသော ဒာသကမ္မကရပောရိသေသု။ သာ အပရေန သမယေန သံဝါသမန္ဝာယ ဝိဿာသမန္ဝာယ သဿုမ္ပိ သသုရမ္ပိ သာမိကမ္ပိ ဧဝမာဟ – ‘အပေထ, ကိံ ပန တုမ္ဟေ ဇာနာထာ’တိ! ဧဝမေဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ဣဓေကစ္စော ဘိက္ခု ယညဒေဝ ရတ္တိံ ဝါ ဒိဝံ ဝါ အဂါရသ္မာ အနဂါရိယံ ပဗ္ဗဇိတော ဟောတိ, တာဝဒေဝဿ တိဗ္ဗံ ဟိရောတ္တပ္ပံ ပစ္စုပဋ္ဌိတံ ဟောတိ ဘိက္ခူသု ဘိက္ခုနီသု ဥပာသကေသု ဥပာသိကာသု အန္တမသော အာရာမိကသမဏုဒ္ဒေသေသု။ သော အပရေန သမယေန သံဝါသမန္ဝာယ ဝိဿာသမန္ဝာယ အာစရိယမ္ပိ ဥပဇ္ဈာယမ္ပိ ဧဝမာဟ – ‘အပေထ, ကိံ ပန တုမ္ဟေ ဇာနာထာ’တိ! တသ္မာတိဟ, ဘိက္ခဝေ, ဧဝံ သိက္ခိတဗ္ဗံ – ‘အဓုနာဂတဝဓုကာသမေန စေတသာ ဝိဟရိဿာမာ’တိ။ ဧဝဉှိ ဝော, ဘိက္ခဝေ, သိက္ခိတဗ္ဗ”န္တိ။ တတိယံ။

၄. ပဌမအဂ္ဂသုတ္တံ

၇၄. “စတ္တာရိမာနိ, ဘိက္ခဝေ, အဂ္ဂါနိ။ ကတမာနိ စတ္တာရိ? သီလဂ္ဂံ, သမာဓိဂ္ဂံ [သမာဓဂ္ဂံ (သီ. သျာ. ကံ)], ပညာဂ္ဂံ, ဝိမုတ္တဂ္ဂံ – ဣမာနိ ခော, ဘိက္ခဝေ, စတ္တာရိ အဂ္ဂါနီ”တိ။ စတုတ္ထံ။

၅. ဒုတိယအဂ္ဂသုတ္တံ

၇၅. “စတ္တာရိမာနိ, ဘိက္ခဝေ, အဂ္ဂါနိ။ ကတမာနိ စတ္တာရိ? ရူပဂ္ဂံ, ဝေဒနာဂ္ဂံ, သညာဂ္ဂံ, ဘဝဂ္ဂံ – ဣမာနိ ခော, ဘိက္ခဝေ, စတ္တာရိ အဂ္ဂါနီ”တိ။ ပဉ္စမံ။

၆. ကုသိနာရသုတ္တံ

၇၆. ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ ကုသိနာရာယံ ဝိဟရတိ ဥပဝတ္တနေ မလ္လာနံ သာလဝနေ အန္တရေန ယမကသာလာနံ ပရိနိဗ္ဗာနသမယေ။ တတြ ခော ဘဂဝါ ဘိက္ခူ အာမန္တေသိ – “ဘိက္ခဝေ”တိ။ “ဘဒန္တေ”တိ တေ ဘိက္ခူ ဘဂဝတော ပစ္စဿောသုံ။ ဘဂဝါ ဧတဒဝေါစ –

“သိယာ ခော ပန, ဘိက္ခဝေ [ဒီ. နိ. ၂.၂၀၇], ဧကဘိက္ခုဿာပိ ကင်္ခါ ဝါ ဝိမတိ ဝါ ဗုဒ္ဓေ ဝါ ဓမ္မေ ဝါ သင်္ဃေ ဝါ မဂ္ဂေ ဝါ ပဋိပဒာယ ဝါ, ပုစ္ဆထ, ဘိက္ခဝေ, မာ ပစ္ဆာ ဝိပ္ပဋိသာရိနော အဟုဝတ္ထ – ‘သမ္မုခီဘူတော နော သတ္ထာ အဟောသိ, နာသက္ခိမှ ဘဂဝန္တံ သမ္မုခါ ပဋိပုစ္ဆိတု’”န္တိ။ ဧဝံ ဝုတ္တေ တေ ဘိက္ခူ တုဏှီ အဟေသုံ။ ဒုတိယမ္ပိ ခော ဘဂဝါ ဘိက္ခူ အာမန္တေသိ – “သိယာ ခော ပန, ဘိက္ခဝေ, ဧကဘိက္ခုဿာပိ ကင်္ခါ ဝါ ဝိမတိ ဝါ ဗုဒ္ဓေ ဝါ ဓမ္မေ ဝါ သင်္ဃေ ဝါ မဂ္ဂေ ဝါ ပဋိပဒာယ ဝါ, ပုစ္ဆထ, ဘိက္ခဝေ, မာ ပစ္ဆာ ဝိပ္ပဋိသာရိနော အဟုဝတ္ထ – ‘သမ္မုခီဘူတော နော သတ္ထာ အဟောသိ, နာသက္ခိမှ ဘဂဝန္တံ သမ္မုခါ ပဋိပုစ္ဆိတု’”န္တိ။ ဒုတိယမ္ပိ ခော တေ ဘိက္ခူ တုဏှီ အဟေသုံ။ တတိယမ္ပိ ခော ဘဂဝါ ဘိက္ခူ အာမန္တေသိ – “သိယာ ခော ပန, ဘိက္ခဝေ, ဧကဘိက္ခုဿာပိ ကင်္ခါ ဝါ ဝိမတိ ဝါ ဗုဒ္ဓေ ဝါ ဓမ္မေ ဝါ သင်္ဃေ ဝါ မဂ္ဂေ ဝါ ပဋိပဒာယ ဝါ, ပုစ္ဆထ, ဘိက္ခဝေ, မာ ပစ္ဆာ ဝိပ္ပဋိသာရိနော အဟုဝတ္ထ – ‘သမ္မုခီဘူတော နော သတ္ထာ အဟောသိ, နာသက္ခိမှ ဘဂဝန္တံ သမ္မုခါ ပဋိပုစ္ဆိတု’”န္တိ။ တတိယမ္ပိ ခော တေ ဘိက္ခူ တုဏှီ အဟေသုံ။

အထ ခော ဘဂဝါ ဘိက္ခူ အာမန္တေသိ – ''သိယာ ခေါ ပန, ဘိက္ခဝေ, သတ္ထုဂါရဝေနပိ န ပုစ္ဆေယ္ယာထ, သဟာယကောပိ, ဘိက္ခဝေ, သဟာယကဿ အာရောစေတူ''တိ။ ဧဝံ ဝုတ္တေ တေ ဘိက္ခူ တုဏှီ အဟေသုံ။ အထ ခော အာယသ္မာ အာနန္ဒော ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ – ''အစ္ဆရိယံ, ဘန္တေ, အဗ္ဘုတံ, ဘန္တေ! ဧဝံ ပသန္နော အဟံ, ဘန္တေ! နတ္ထိ ဣမသ္မိံ ဘိက္ခုသင်္ဃေ ဧကဘိက္ခုဿပိ ကင်္ခါ ဝါ ဝိမတိ ဝါ ဗုဒ္ဓေ ဝါ ဓမ္မေ ဝါ သင်္ဃေ ဝါ မဂ္ဂေ ဝါ ပဋိပဒာယ ဝါ''တိ။

''ပသာဒါ ခော တွံ, အာနန္ဒ, ဝဒေသိ။ ဉာဏမေဝ ဟေတ္ထ, အာနန္ဒ, တထာဂတဿ – 'နတ္ထိ ဣမသ္မိံ ဘိက္ခုသင်္ဃေ ဧကဘိက္ခုဿပိ ကင်္ခါ ဝါ ဝိမတိ ဝါ ဗုဒ္ဓေ ဝါ ဓမ္မေ ဝါ သင်္ဃေ ဝါ မဂ္ဂေ ဝါ ပဋိပဒာယ ဝါ'။ ဣမေသဉှိ, အာနန္ဒ, ပဉ္စန္နံ ဘိက္ခုသတာနံ ယော ပစ္ဆိမကော ဘိက္ခု သော သောတာပန္နော အဝိနိပါတဓမ္မော နိယတော သမ္ဗောဓိပရာယဏော''တိ။ ဆဋ္ဌံ။

၇. အစိန္တေယျသုတ္တံ

၇၇. ''စတ္တာရိမာနိ, ဘိက္ခဝေ, အစိန္တေယျာနိ, န စိန္တေတဗ္ဗာနိ; ယာနိ စိန္တေန္တော ဥမ္မာဒဿ ဝိဃာတဿ ဘာဂီ အဿ။ ကတမာနိ စတ္တာရိ? ဗုဒ္ဓါနံ, ဘိက္ခဝေ, ဗုဒ္ဓဝိသယော အစိန္တေယျော, န စိန္တေတဗ္ဗော; ယံ စိန္တေန္တော ဥမ္မာဒဿ ဝိဃာတဿ ဘာဂီ အဿ။ ဈာနဝိသယော, ဘိက္ခဝေ, ဈာနဝိသယော အစိန္တေယျော, န စိန္တေတဗ္ဗော; ယံ စိန္တေန္တော ဥမ္မာဒဿ ဝိဃာတဿ ဘာဂီ အဿ။ ကမ္မဝိပါကော, ဘိက္ခဝေ, အစိန္တေယျော, န စိန္တေတဗ္ဗော; ယံ စိန္တေန္တော ဥမ္မာဒဿ ဝိဃာတဿ ဘာဂီ အဿ။ လောကစိန္တာ, ဘိက္ခဝေ, အစိန္တေယျာ, န စိန္တေတဗ္ဗာ; ယံ စိန္တေန္တော ဥမ္မာဒဿ ဝိဃာတဿ ဘာဂီ အဿ။ ဣမာနိ ခော, ဘိက္ခဝေ, စတ္တာရိ အစိန္တေယျာနိ, န စိန္တေတဗ္ဗာနိ; ယာနိ စိန္တေန္တော ဥမ္မာဒဿ ဝိဃာတဿ ဘာဂီ အဿာ''တိ။ သတ္တမံ။

၈. ဒက္ခိဏသုတ္တံ

၇၈. ''စတဿော ဣမာ, ဘိက္ခဝေ, ဒက္ခိဏာ ဝိသုဒ္ဓိယော။ ကတမာ စတဿော? အတ္ထိ, ဘိက္ခဝေ, ဒက္ခိဏာ ဒါယကတော ဝိသုဇ္ဈတိ, နော ပဋိဂ္ဂါဟကတော; အတ္ထိ, ဘိက္ခဝေ, ဒက္ခိဏာ ပဋိဂ္ဂါဟကတော ဝိသုဇ္ဈတိ, နော ဒါယကတော; အတ္ထိ, ဘိက္ခဝေ, ဒက္ခိဏာ နေဝ ဒါယကတော ဝိသုဇ္ဈတိ, နော ပဋိဂ္ဂါဟကတော; အတ္ထိ, ဘိက္ခဝေ, ဒက္ခိဏာ ဒါယကတော စေဝ ဝိသုဇ္ဈတိ ပဋိဂ္ဂါဟကတော စ။

''ကထဉ္စ , ဘိက္ခဝေ, ဒက္ခိဏာ ဒါယကတော ဝိသုဇ္ဈတိ, နော ပဋိဂ္ဂါဟကတော? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဒါယကော ဟောတိ သီလဝါ ကလျာဏဓမ္မော; ပဋိဂ္ဂါဟကာ ဟောန္တိ ဒုဿီလာ ပါပဓမ္မာ [ပဋိဂ္ဂါဟကော ဟောတိ ဒုဿီလော ပါပဓမ္မော (သျာ. ကံ. က.) မ. နိ. ၃.၃၈၁ ဩလောကေတဗ္ဗံ]။ ဧဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ဒက္ခိဏာ ဒါယကတော ဝိသုဇ္ဈတိ, နော ပဋိဂ္ဂါဟကတော။

''ကထဉ္စ , ဘိက္ခဝေ, ဒက္ခိဏာ ပဋိဂ္ဂါဟကတော ဝိသုဇ္ဈတိ, နော ဒါယကတော? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ , ဒါယကော ဟောတိ ဒုဿီလော ပါပဓမ္မော; ပဋိဂ္ဂါဟကာ ဟောန္တိ သီလဝန္တော ကလျာဏဓမ္မာ။ ဧဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ဒက္ခိဏာ ပဋိဂ္ဂါဟကတော ဝိသုဇ္ဈတိ, နော ဒါယကတော။

''ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ဒက္ခိဏာ နေဝ ဒါယကတော ဝိသုဇ္ဈတိ, နော ပဋိဂ္ဂါဟကတော? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဒါယကော ဟောတိ ဒုဿီလော ပါပဓမ္မော; ပဋိဂ္ဂါဟကာပိ ဟောန္တိ ဒုဿီလာ ပါပဓမ္မာ။ ဧဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ဒက္ခိဏာ နေဝ ဒါယကတော ဝိသုဇ္ဈတိ, နော ပဋိဂ္ဂါဟကတော။

''ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ဒက္ခိဏာ ဒါယကတော စေဝ ဝိသုဇ္ဈတိ ပဋိဂ္ဂါဟကတော စ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဒါယကော ဟောတိ သီလဝါ ကလျာဏဓမ္မော; ပဋိဂ္ဂါဟကာပိ ဟောန္တိ သီလဝန္တော ကလျာဏဓမ္မာ။ ဧဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ဒက္ခိဏာ ဒါယကတော စေဝ ဝိသုဇ္ဈတိ ပဋိဂ္ဂါဟကတော စ။ ဣမာ ခော, ဘိက္ခဝေ, စတဿော ဒက္ခိဏာ ဝိသုဒ္ဓိယော''တိ။ အဋ္ဌမံ။

၉. ဝဏ္ဏိဇ္ဇသုတ္တံ

၇၉. အထ ခော အာယသ္မာ သာရိပုတ္တော ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝန္တံ အဘိဝါဒေတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိ။ ဧကမန္တံ နိသိန္နော ခော အာယသ္မာ သာရိပုတ္တော ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ – ''ကော နု ခော, ဘန္တေ, ဟေတု ကော ပစ္စယော, ယေန မိဓေကစ္စဿ တာဒိသာဝ ဝဏိဇ္ဇာ ပယုတ္တာ ဆေဒဂါမိနီ ဟောတိ? ကော ပန, ဘန္တေ, ဟေတု ကော ပစ္စယော, ယေန မိဓေကစ္စဿ တာဒိသာဝ ဝဏိဇ္ဇာ ပယုတ္တာ န ယထာဓိပ္ပာယာ [ယထာဓိပ္ပာယံ (သီ.)] ဟောတိ? ကော နု ခော, ဘန္တေ ဟေတု ကော ပစ္စယော, ယေန မိဓေကစ္စဿ တာဒိသာဝ ဝဏိဇ္ဇာ ပယုတ္တာ ယထာဓိပ္ပာယာ [ယထာဓိပ္ပာယံ (သီ.)] ဟောတိ? ကော ပန, ဘန္တေ, ဟေတု ကော ပစ္စယော, ယေန မိဓေကစ္စဿ တာဒိသာဝ ဝဏိဇ္ဇာ ပယုတ္တာ ပရာဓိပ္ပာယာ ဟောတီ''တိ?

''ဣဓ, သာရိပုတ္တ, ဧကစ္စော သမဏံ ဝါ ဗြာဟ္မဏံ ဝါ ဥပသင်္ကမိတွာ ပဝါရေတိ – 'ဝဒ, ဘန္တေ, ပစ္စယေနာ'တိ။ သော ယေန ပဝါရေတိ တံ န ဒေတိ။ သော စေ တတော စုတော ဣတ္ထတ္တံ အာဂစ္ဆတိ, သော ယံ ယဒေဝ ဝဏိဇ္ဇံ ပယောဇေတိ, သာဿ ဟောတိ ဆေဒဂါမိနီ။

''ဣဓ ပန, သာရိပုတ္တ, ဧကစ္စော သမဏံ ဝါ ဗြာဟ္မဏံ ဝါ ဥပသင်္ကမိတွာ ပဝါရေတိ – 'ဝဒ , ဘန္တေ, ပစ္စယေနာ'တိ။ သော ယေန ပဝါရေတိ တံ န ယထာဓိပ္ပာယံ ဒေတိ။ သော စေ တတော စုတော ဣတ္ထတ္တံ အာဂစ္ဆတိ, သော ယံ ယဒေဝ ဝဏိဇ္ဇံ ပယောဇေတိ, သာဿ န ဟောတိ ယထာဓိပ္ပာယာ [ယထာဓိပ္ပာယံ (သီ. က.)] ။

''ဣဓ ပန, သာရိပုတ္တ, ဧကစ္စော သမဏံ ဝါ ဗြာဟ္မဏံ ဝါ ဥပသင်္ကမိတွာ ပဝါရေတိ – 'ဝဒ, ဘန္တေ, ပစ္စယေနာ'တိ။ သော ယေန ပဝါရေတိ တံ ယထာဓိပ္ပာယံ ဒေတိ။ သော စေ တတော စုတော ဣတ္ထတ္တံ အာဂစ္ဆတိ, သော ယံ ယဒေဝ ဝဏိဇ္ဇံ ပယောဇေတိ, သာဿ ဟောတိ ယထာဓိပ္ပာယာ [ယထာဓိပ္ပာယံ (သီ. က.)] ။

''ဣဓ, သာရိပုတ္တ, ဧကစ္စော သမဏံ ဝါ ဗြာဟ္မဏံ ဝါ ဥပသင်္ကမိတွာ ပဝါရေတိ – 'ဝဒ, ဘန္တေ, ပစ္စယေနာ'တိ။ သော ယေန ပဝါရေတိ တံ ပရာဓိပ္ပာယံ ဒေတိ။ သော စေ တတော စုတော ဣတ္ထတ္တံ အာဂစ္ဆတိ, သော ယံ ယဒေဝ ဝဏိဇ္ဇံ ပယောဇေတိ, သာဿ ဟောတိ ပရာဓိပ္ပာယာ [ပရာဓိပ္ပာယံ (က.)] ။

''အယံ ခော, သာရိပုတ္တ, ဟေတု အယံ ပစ္စယော, ယေန မိဓေကစ္စဿ တာဒိသာဝ ဝဏိဇ္ဇာ ပယုတ္တာ ဆေဒဂါမိနီ ဟောတိ။ အယံ ပန, သာရိပုတ္တ, ဟေတု အယံ ပစ္စယော, ယေန မိဓေကစ္စဿ တာဒိသာဝ ဝဏိဇ္ဇာ ပယုတ္တာ န ယထာဓိပ္ပာယာ ဟောတိ။ အယံ ခော ပန, သာရိပုတ္တ, ဟေတု အယံ ပစ္စယော, ယေန မိဓေကစ္စဿ တာဒိသာဝ ဝဏိဇ္ဇာ ပယုတ္တာ ယထာဓိပ္ပာယာ ဟောတိ။ အယံ ပန, သာရိပုတ္တ, ဟေတု အယံ ပစ္စယော, ယေန မိဓေကစ္စဿ တာဒိသာဝ ဝဏိဇ္ဇာ ပယုတ္တာ ပရာဓိပ္ပာယာ ဟောတီ''တိ။ နဝမံ။

၁၀. ကမ္ဗောဇသုတ္တံ

၈၀. ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ ကောသမ္ဗိယံ ဝိဟရတိ ဃောသိတာရာမေ။ အထ ခော အာယသ္မာ အာနန္ဒော ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝန္တံ အဘိဝါဒေတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိ။ ဧကမန္တံ နိသိန္နော ခော အာယသ္မာ အာနန္ဒော ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ –

''ကော နု ခော, ဘန္တေ, ဟေတု ကော ပစ္စယော, ယေန မာတုဂါမော နေဝ သဘာယံ နိသီဒတိ, န ကမ္မန္တံ ပယောဇေတိ, န ကမ္ဗောဇံ ဂစ္ဆတီ''တိ? ''ကောဓနော, အာနန္ဒ, မာတုဂါမော; ဣဿုကီ, အာနန္ဒ, မာတုဂါမော; မစ္ဆရီ , အာနန္ဒ, မာတုဂါမော; ဒုပ္ပညော, အာနန္ဒ, မာတုဂါမော – အယံ ခော , အာနန္ဒ, ဟေတု အယံ ပစ္စယော, ယေန မာတုဂါမော နေဝ သဘာယံ နိသီဒတိ, န ကမ္မန္တံ ပယောဇေတိ, န ကမ္ဗောဇံ ဂစ္ဆတီ''တိ။ ဒသမံ။

အပဏ္ဏကဝဂ္ဂေါ တတိယော။

တဿုဒ္ဒါနံ –

ပဓာနံ ဒိဋ္ဌိသပ္ပုရိသ၊ ဝဓုကာ ဒွေ စ ဟောန္တိ အဂ္ဂါနိ။
ကုသိနာရအစိန္တေယျာ၊ ဒက္ခိဏာ စ ဝဏိဇ္ဇာ ကမ္ဗောဇန္တိ။

(၉) ၄. မစလဝဂ္ဂေ

၁. ပာဏာတိပာတသုတ္တံ

၈၁. ‘‘စတူဟိ , ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ယထာဘတံ နိက္ခိတ္တော ဧဝံ နိရယေ။ ကတမေဟိ စတူဟိ? ပာဏာတိပာတီ ဟောတိ, အဒိန္နာဒာယီ ဟောတိ , ကာမေသုမိစ္ဆာစာရီ ဟောတိ, မုသာဝါဒီ ဟောတိ – ဣမေဟိ ခော, ဘိက္ခဝေ, စတူဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ယထာဘတံ နိက္ခိတ္တော ဧဝံ နိရယေ။

‘‘စတူဟိ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ယထာဘတံ နိက္ခိတ္တော ဧဝံ သဂ္ဂေ။ ကတမေဟိ စတူဟိ? ပာဏာတိပာတာ ပဋိဝိရတော ဟောတိ, အဒိန္နာဒာနာ ပဋိဝိရတော ဟောတိ, ကာမေသုမိစ္ဆာစာရာ ပဋိဝိရတော ဟောတိ, မုသာဝါဒာ ပဋိဝိရတော ဟောတိ – ဣမေဟိ ခော, ဘိက္ခဝေ, စတူဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ယထာဘတံ နိက္ခိတ္တော ဧဝံ သဂ္ဂေ’’တိ။ ပဌမံ။

၂. မုသာဝါဒသုတ္တံ

၈၂. ‘‘စတူဟိ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ယထာဘတံ နိက္ခိတ္တော ဧဝံ နိရယေ။ ကတမေဟိ စတူဟိ? မုသာဝါဒီ ဟောတိ, ပိသုဏာဝါစော ဟောတိ, ဖရုသဝါစော ဟောတိ, သမ္ဖပ္ပလာပီ ဟောတိ – ဣမေဟိ ခော, ဘိက္ခဝေ, စတူဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ယထာဘတံ နိက္ခိတ္တော ဧဝံ နိရယေ။

‘‘စတူဟိ , ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ယထာဘတံ နိက္ခိတ္တော ဧဝံ သဂ္ဂေ။ ကတမေဟိ စတူဟိ? မုသာဝါဒာ ပဋိဝိရတော ဟောတိ, ပိသုဏာယ ဝါစာယ ပဋိဝိရတော ဟောတိ, ဖရုသာယ ဝါစာယ ပဋိဝိရတော ဟောတိ, သမ္ဖပ္ပလာပာ ပဋိဝိရတော ဟောတိ – ဣမေဟိ ခော, ဘိက္ခဝေ, စတူဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ယထာဘတံ နိက္ခိတ္တော ဧဝံ သဂ္ဂေ’’တိ။ ဒုတိယံ။

၃. အဝဏ္ဏာရဟသုတ္တံ

၈၃. ‘‘စတူဟိ , ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ယထာဘတံ နိက္ခိတ္တော ဧဝံ နိရယေ။ ကတမေဟိ စတူဟိ? အနနုဝိစ္စ အပရိယောဂာဟေတ္ွာ အဝဏ္ဏာရဟဿ ဝဏ္ဏံ ဘာသတိ, အနနုဝိစ္စ အပရိယောဂာဟေတ္ွာ ဝဏ္ဏာရဟဿ အဝဏ္ဏံ ဘာသတိ, အနနုဝိစ္စ အပရိယောဂာဟေတ္ွာ အပ္ပသာဒနီယေ ဌာနေ ပသာဒံ ဥပဒံသေတိ, အနနုဝိစ္စ အပရိယောဂာဟေတ္ွာ ပသာဒနီယေ ဌာနေ အပ္ပသာဒံ ဥပဒံသေတိ – ဣမေဟိ ခော, ဘိက္ခဝေ, စတူဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ယထာဘတံ နိက္ခိတ္တော ဧဝံ နိရယေ။

‘‘စတူဟိ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ယထာဘတံ နိက္ခိတ္တော ဧဝံ သဂ္ဂေ။ ကတမေဟိ စတူဟိ? အနုဝိစ္စ ပရိယောဂာဟေတ္ွာ အဝဏ္ဏာရဟဿ အဝဏ္ဏံ ဘာသတိ, အနုဝိစ္စ ပရိယောဂာဟေတ္ွာ ဝဏ္ဏာရဟဿ ဝဏ္ဏံ ဘာသတိ, အနုဝိစ္စ ပရိယောဂာဟေတ္ွာ အပ္ပသာဒနီယေ ဌာနေ အပ္ပသာဒံ ဥပဒံသေတိ အနုဝိစ္စ ပရိယောဂာဟေတ္ွာ ပသာဒနီယေ ဌာနေ ပသာဒံ ဥပဒံသေတိ – ဣမေဟိ ခော, ဘိက္ခဝေ, စတူဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ယထာဘတံ နိက္ခိတ္တော ဧဝံ သဂ္ဂေ’’တိ။ တတိယံ။

၄. ကောဓဂရုသုတ္တံ

၈၄. ‘‘စတူဟိ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ယထာဘတံ နိက္ခိတ္တော ဧဝံ နိရယေ။ ကတမေဟိ စတူဟိ? ကောဓဂရု ဟောတိ န သဒ္ဓမ္မဂရု, မက္ခဂရု ဟောတိ န သဒ္ဓမ္မဂရု, လာဘဂရု ဟောတိ န သဒ္ဓမ္မဂရု, သက္ကာရဂရု ဟောတိ န သဒ္ဓမ္မဂရု – ဣမေဟိ ခော, ဘိက္ခဝေ, စတူဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ယထာဘတံ နိက္ခိတ္တော ဧဝံ နိရယေ။

“စတူဟိ , ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ယထာဘတံ နိက္ခိတ္တော ဧဝံ သဂ္ဂေ။ ကတမေဟိ စတူဟိ? သဒ္ဓမ္မ ဂရု ဟောတိ န ကောဓဂရု, သဒ္ဓမ္မဂရု ဟောတိ န မက္ခဂရု, သဒ္ဓမ္မဂရု ဟောတိ န လာဘဂရု, သဒ္ဓမ္မဂရု ဟောတိ န သက္ကာရဂရု – ဣမေဟိ ခော, ဘိက္ခဝေ, စတူဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ယထာဘတံ နိက္ခိတ္တော ဧဝံ သဂ္ဂေ”တိ။ စတုတ္ထံ။

၅. တမောတမသုတ္တံ

၈၅. “စတ္တာရောမေ , ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလာ သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနာ လောကသ္မိံ။ ကတမေ စတ္တာရော? တမော တမပရာယဏော [။ ပရာယနော (သျာ. ကံ. ပီ.) ပု. ပ. ၁၆၈; သံ. နိ. ၁.၁၃၂] , တမော ဇောတိပရာယဏော, ဇောတိ တမပ ရာယဏော , ဇောတိ ဇောတိပရာယဏော။

“ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော တမော ဟောတိ တမပရာယဏော? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ပုဂ္ဂလော နီစေ ကုလေ ပစ္စာဇာတော ဟောတိ – စဏ္ဍာလကုလေ ဝါ ဝေနကုလေ ဝါ နေသာဒကုလေ ဝါ ရထကာရကုလေ ဝါ ပုက္ကုသကုလေ ဝါ ဒလိဒ္ဒေ အပ္ပန္နပါနဘောဇနေ ကသိရဝုတ္တိကေ, ယတ္ထ ကသိရေန ဃာသစ္ဆာဒော လဗ္ဘတိ။ သော စ ဟောတိ ဒု ဗ္ဗဏ္ဏော ဒုဒ္ဒသိကော ဩကောဋိမကော ဗဝှာဗာဓော ကာဏော ဝါ ကုဏီ ဝါ ခဉ္ဇော ဝါ ပက္ခဟတော ဝါ, န လာဘီ အ န္နဿ ပါနဿ ဝတ္ထဿ ယာနဿ မာလာဂန္ဓဝိလေပနဿ သေယျာဝသထပဒီပေယျဿ။ သော ကာယေန ဒုစ္စရိတံ စရတိ, ဝါစာယ ဒုစ္စရိတံ စရတိ, မနသာ ဒုစ္စရိတံ စရတိ။ သော ကာယေန ဒုစ္စရိတံ စရိတွာ, ဝါစာယ ဒုစ္စရိတံ စရိတွာ, မနသာ ဒုစ္စရိတံ စရိတွာ ကာယဿ ဘေဒာ ပရံ မရဏာ အပါယံ ဒုဂ္ဂတိံ ဝိနိပါတံ နိရယံ ဥပပဇ္ဇတိ။ ဧဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော တမော ဟောတိ တမပရာယဏော။

“ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော တမော ဟောတိ ဇောတိပရာယဏော? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ပုဂ္ဂလော နီစေ ကုလေ ပစ္စာဇာတော ဟောတိ – စဏ္ဍာလကုလေ ဝါ ဝေနကုလေ ဝါ နေသာဒကုလေ ဝါ ရထကာရကုလေ ဝါ ပုက္ကုသကု လေ ဝါ ဒလိဒ္ဒေ အပ္ပန္နပါနဘောဇနေ ကသိရဝုတ္တိကေ, ယတ္ထ ကသိရေန ဃာသစ္ဆာဒော လဗ္ဘတိ; သော စ ဟော တိ ဒုဗ္ဗဏ္ဏော ဒုဒ္ဒသိကော ဩကောဋိမကော ဗဝှာဗာဓော ကာဏော ဝါ ကုဏီ ဝါ ခဉ္ဇော ဝါ ပက္ခဟတော ဝါ န လာ ဘီ အန္နဿ ပါနဿ ဝတ္ထဿ ယာနဿ မာလာဂန္ဓဝိလေပနဿ သေယျာဝသထပဒီပေယျဿ။ သော ကာ ယေန သုစရိတံ စရတိ, ဝါစာယ သုစရိတံ စရတိ, မနသာ သုစရိတံ စရတိ။ သော ကာယေန သုစရိတံ စရိတွာ, ဝါစာယ သုစ ရိတံ စရိတွာ, မနသာ သုစရိတံ စရိတွာ ကာယဿ ဘေဒာ ပရံ မရဏာ သုဂတိံ သဂ္ဂံ လောကံ ဥပပဇ္ဇတိ။ ဧဝံ ခော, ဘိ က္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော တမော ဟောတိ ဇောတိပရာယဏော။

“ကထဉ္စ , ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော ဇောတိ ဟောတိ တမပရာယဏော? ဣဓ , ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ပုဂ္ဂလော ဥစ္စေ ကုလေ ပစ္စာဇာတော ဟောတိ – ခတ္တိယမဟာသာလကုလေ ဝါ ဗြာဟ္မဏမဟာသာလကုလေ ဝါ ဂဟပတိမဟာသာလကု လေ ဝါ အဍ္ဍေ မဟဒ္ဓနေ မဟာဘောဂေ ပဟူတဇာတရူပရဇတေ ပဟူတဝိတ္တူပကရဏေ ပဟူတဓနဓညေ; သော စ ဟောတိ အဘိရူပေါ ဒဿနီယော ပါသာဒိကော ပရမာယ ဝဏ္ဏပေါက္ခရတာယ သမန္နာဂတော, လာဘီ အန္နဿ ပါ နဿ ဝတ္ထဿ ယာနဿ မာလာဂန္ဓဝိလေပနဿ သေယျာဝသထပဒီပေယျဿ။ သော ကာယေန ဒုစ္စရိတံ စရ တိ, ဝါစာယ ဒုစ္စရိတံ စရတိ, မနသာ ဒုစ္စရိတံ စရတိ။ သော ကာယေန ဒုစ္စရိတံ စရိတွာ, ဝါစာယ ဒုစ္စရိတံ စရိတွာ, မန သာ ဒုစ္စရိတံ စရိတွာ ကာယဿ ဘေဒာ ပရံ မရဏာ အပါယံ ဒုဂ္ဂတိံ ဝိနိပါတံ နိရယံ ဥပပဇ္ဇတိ။ ဧဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော ဇောတိ ဟောတိ တမပရာယဏော။

“ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော ဇောတိ ဟောတိ ဇောတိပရာယဏော? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ပုဂ္ဂလော ဥစ္စေ ကုလေ ပစ္စာဇာတော ဟောတိ – ခတ္တိယမဟာသာလကုလေ ဝါ ဗြာဟ္မဏမဟာသာလကုလေ ဝါ ဂဟပတိမဟာသာလ ကုလေ ဝါ အဍ္ဍေ မဟဒ္ဓနေ မဟာဘောဂေ ပဟူတဇာတရူပရဇတေ ပဟူတဝိတ္တူပကရဏေ ပဟူတဓနဓညေ; သော စ ဟောတိ အဘိရူပေါ ဒဿနီယော ပါသာဒိကော ပရမာယ ဝဏ္ဏပေါက္ခရတာယ သမန္နာဂတော, လာဘီ အန္နဿ ပါ နဿ ဝတ္ထဿ ယာနဿ မာလာဂန္ဓဝိလေပနဿ သေယျာဝသထပဒီပေယျဿ။ သော ကာယေန သုစရိတံ စရ တိ , ဝါစာယ သုစရိတံ စရတိ, မနသာ သုစရိတံ စရတိ။ သော ကာယေန သုစရိတံ စရိတွာ, ဝါစာယ သုစရိတံ စရိတွာ, မန

သာ သုစရိတံ စရိတ္ဝာ ကာယဿ ဘေဒါ ပရံ မရဏာ သုဂတိံ သဂ္ဂံ လောကံ ဥပပဇ္ဇတိ။ ဧဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော ဇောတိ ဟောတိ ဇောတိပရာယဏော။ ဣမေ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, စတ္တာရော ပုဂ္ဂလာ သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနာ လောကသ္မိ''န္တိ။ ပဉ္စမံ။

၆. ဩဏတောဏတသုတ္တံ

၈၆. ''စတ္တာရောမေ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလာ သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနာ လောကသ္မိံ။ ကတမေ စတ္တာရော? ဩဏတောဏတော, ဩဏတုဏ္ဏတော, ဥဏ္ဏတောဏတော, ဥဏ္ဏတုဏ္ဏတော။ ဣမေ ခော, ဘိက္ခဝေ, စတ္တာရော ပုဂ္ဂလာ သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနာ လောကသ္မိ''န္တိ [ပု. ပ. ၁၆၉]။ ဆဋ္ဌံ။

၇. ပုတ္တသုတ္တံ

၈၇. ''စတ္တာရောမေ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလာ သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနာ လောကသ္မိံ။ ကတမေ စတ္တာရော? သမဏမစလော, သမဏပုဏ္ဍရီကော, သမဏပဒုမော, သမဏေသု သမဏသုခုမာလော။

''ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော သမဏမစလော ဟောတိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု သေခော ဟောတိ ပာဋိပဒော [ပဋိပဒော (သျာ. ကံ. ပီ.) မ. နိ. ၂ သေခသုတ္တဝဏ္ဏနာ ဩလောကေတဗ္ဗာ]; အနုတ္တရံ ယောဂက္ခေမံ ပတ္ထယမာနော ဝိဟရတိ။ သေယျထာပိ, ဘိက္ခဝေ, ရညော ခတ္တိယဿ မုဒ္ဓာဝသိတ္တဿ ဇေဋ္ဌော ပုတ္တော အာဘိသေကော အနဘိသိတ္တော မစလပ္ပတ္တော; ဧဝမေဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု သေခော ဟောတိ ပာဋိပဒော, အနုတ္တရံ ယောဂက္ခေမံ ပတ္ထယမာနော ဝိဟရတိ။ ဧဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော သမဏမစလော ဟောတိ။

''ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော သမဏပုဏ္ဍရီကော ဟောတိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု အာသဝါနံ ခယာ အနာသဝံ စေတောဝိမုတ္တိံ ပညာဝိမုတ္တိံ ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ သယံ အဘိညာ သစ္ဆိကတ္ဝာ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ, နော စ ခော အဋ္ဌ ဝိမောက္ခေ ကာယေန ဖုသိတ္ဝာ ဝိဟရတိ [ဖဿိတ္ဝာ (သီ. ပီ.)]။ ဧဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော သမဏပုဏ္ဍရီကော ဟောတိ။

''ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော သမဏပဒုမော ဟောတိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု အာသဝါနံ ခယာ အနာသဝံ စေတောဝိမုတ္တိံ ပညာဝိမုတ္တိံ ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ သယံ အဘိညာ သစ္ဆိကတ္ဝာ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ, အဋ္ဌ စ ဝိမောက္ခေ ကာယေန ဖုသိတ္ဝာ ဝိဟရတိ။ ဧဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော သမဏပဒုမော ဟောတိ။

''ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော သမဏေသု သမဏသုခုမာလော ဟောတိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ယာစိတောဝ ဗဟုလံ စီဝရံ ပရိဘုဉ္ဇတိ, အပ္ပံ အယာစိတော; ယာစိတောဝ ဗဟုလံ ပိဏ္ဍပာတံ ပရိဘုဉ္ဇတိ, အပ္ပံ အယာစိတော; ယာစိတောဝ ဗဟုလံ သေနာသနံ ပရိဘုဉ္ဇတိ, အပ္ပံ အယာစိတော; ယာစိတောဝ ဗဟုလံ ဂိလာနပ္ပစ္စယဘေသဇ္ဇပရိက္ခာရံ ပရိဘုဉ္ဇတိ, အပ္ပံ အယာစိတော။ ယေဟိ ခော ပန သဗြဟ္မစာရီဟိ သဒ္ဓိံ ဝိဟရတိ, တျဿ [တျာဿ (သီ.) အ. နိ. ၅.၁၀၄] မနာပေနေဝ ဗဟုလံ ကာယကမ္မေန သမုဒာစရန္တိ, အပ္ပံ အမနာပေန; မနာပေနေဝ ဗဟုလံ ဝစီကမ္မေန သမုဒာစရန္တိ, အပ္ပံ အမနာပေန; မနာပေနေဝ ဗဟုလံ မနောကမ္မေန သမုဒာစရန္တိ, အပ္ပံ အမနာပေန; မနာပံယေဝ ဗဟုလံ ဥပဟာရံ ဥပဟရန္တိ, အပ္ပံ အမနာပံ။ ယာနိ ခော ပန တာနိ ဝေဒယိတာနိ ပိတ္တသမုဋ္ဌာနာနိ ဝါ သေမ္ဟသမုဋ္ဌာနာနိ ဝါ ဝါတသမုဋ္ဌာနာနိ ဝါ သန္နိပါတိကာနိ ဝါ ဥတုပရိဏာမဇာနိ ဝါ ဝိသမပရိဟာရဇာနိ ဝါ ဩပက္ကမိကာနိ ဝါ ကမ္မဝိပာကဇာနိ ဝါ, တာနိ ပနဿ န ဗဟုဒေဝ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ။ အပ္ပာဗာဓော ဟောတိ။ စတုန္နံ ဈာနာနံ အာဘိစေတသိကာနံ ဒိဋ္ဌဓမ္မသုခဝိဟာရာနံ နိကာမလာဘီ ဟောတိ အကိစ္ဆလာဘီ အကသိရလာဘီ, အာသဝါနံ ခယာ အနာသဝံ စေတောဝိမုတ္တိံ ပညာဝိမုတ္တိံ ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ သယံ အဘိညာ သစ္ဆိကတ္ဝာ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ။ ဧဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော သမဏေသု သမဏသုခုမာလော ဟောတိ။

''ယဉ္ဟိ တံ, ဘိက္ခဝေ, သမ္မာ ဝဒမာနော ဝဒေယျ သမဏေသု သမဏသုခုမာလောတိ, မမေဝ တံ, ဘိက္ခဝေ, သမ္မာ ဝဒမာနော ဝဒေယျ သမဏေသု သမဏသုခုမာလောတိ။ အဟဉ္ဟိ, ဘိက္ခဝေ, ယာစိတောဝ ဗဟုလံ စီဝရံ ပရိဘုဉ္ဇာမိ, အ

ပွံ အယာစိတော; ယာစိတောဝ ဗဟုလံ ပိဏ္ဍပာတံ ပရိဘုဉ္ဇာမိ, အပ္ပံ အယာစိတော; ယာစိတောဝ ဗဟုလံ သေနာသနံ ပရိဘုဉ္ဇာမိ, အပ္ပံ အယာစိတော; ယာစိတောဝ ဗဟုလံ ဂိလာနပ္ပစ္စယဘေသဇ္ဇပရိက္ခာရံ ပရိဘုဉ္ဇာမိ, အပ္ပံ အယာစိတော။ ယေဟိ ခော ပန ဘိက္ခူဟိ သဒ္ဓိံ ဝိဟရာမိ တေ မေ မနာပေနေဝ ဗဟုလံ ကာယကမ္မေန သမုဒာစရန္တိ, အပ္ပံ အမနာပေန; မနာပေနေဝ ဗဟုလံ ဝစီကမ္မေန သမုဒာစရန္တိ, အပ္ပံ အမနာပေန; မနာပေနေဝ ဗဟုလံ မနောကမ္မေန သမုဒာစရန္တိ, အပ္ပံ အမနာပေန; မနာပံယေဝ ဗဟုလံ ဥပဟာရံ ဥပဟရန္တိ, အပ္ပံ အမနာပံ။ ယာနိ ခော ပန တာနိ ဝေဒယိတာနိ ပိတ္တသမုဋ္ဌာနာနိ ဝါ သေမ္ဟသမုဋ္ဌာနာနိ ဝါ ဝါတသမုဋ္ဌာနာနိ ဝါ သန္နိပါတိကာနိ ဝါ ဥတုပရိဏာမဇာနိ ဝါ ဝိသမပရိဟာရဇာနိ ဝါ ဩပက္ကမိကာနိ ဝါ ကမ္မဝိပါကဇာနိ ဝါ, တာနိ မေ န ဗဟုဒေဝ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ။ အပ္ပာဗာဓောဟမသ္မိ။ စတုန္နံ ခော ပန သမ္ဗိ ဈာနာနံ အာဘိစေတသိကာနံ ဒိဋ္ဌဓမ္မသုခဝိဟာရာနံ နိကာမလာဘီ အကိစ္ဆလာဘီ အကသိရလာဘီ, အာသဝာနံ ခယာ အနာသဝံ စေတောဝိမုတ္တိံ ပညာဝိမုတ္တိံ ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ သယံ အဘိညာ သစ္ဆိကတွာ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရာမိ။

“ယဉှိ တံ, ဘိက္ခဝေ, သမ္မာ ဝဒမာနော ဝဒေယျ သမဏေသု သမဏသုခုမာလောတိ, မမေဝ တံ, ဘိက္ခဝေ, သမ္မာ ဝဒမာနော ဝဒေယျ သမဏေသု သမဏသုခုမာလောတိ။ ဣမေ ခော, ဘိက္ခဝေ, စတ္တာရော ပုဂ္ဂလာ သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနာ လောကသ္မိ”န္တိ။ သတ္တမံ။

၈. သံယောဇနသုတ္တံ

၈၈. “စတ္တာရောမေ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလာ သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနာ လောကသ္မိံ။ ကတမေ စတ္တာရော? သမဏမစလော, သမဏပုဏ္ဍရီကော, သမဏပဒုမော, သမဏေသု သမဏသုခုမာလော။

“ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော [ပု. ပ. ၁၉၀ (ထောကံ ဝိသဒိသံ)] သမဏမစလော ဟောတိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု တိဏ္ဏံ သံယောဇနာနံ ပရိက္ခယာ သောတာပန္နော ဟောတိ အဝိနိပါတဓမ္မော နိယတော သမ္ဗောဓိပရာယဏော။ ဧဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော သမဏမစလော ဟောတိ။

“ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော သမဏပုဏ္ဍရီကော ဟောတိ? ဣဓ ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု တိဏ္ဏံ သံယောဇနာနံ ပရိက္ခယာ, ရာဂဒောသမောဟာနံ တနုတ္တာ သကဒာဂါမီ ဟောတိ, သကိဒေဝ ဣမံ လောကံ အာဂန္တွာ ဒုက္ခဿန္တံ ကရောတိ။ ဧဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော သမဏပုဏ္ဍရီကော ဟောတိ။

“ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော သမဏပဒုမော ဟောတိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ပဉ္စန္နံ ဩရမ္ဘာဂိယာနံ သံယောဇနာနံ ပရိက္ခယာ ဩပပါတိကော ဟောတိ တတ္ထ ပရိနိဗ္ဗာယီ အနာဝတ္တိဓမ္မော တသ္မာ လောကာ။ ဧဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော သမဏပဒုမော ဟောတိ။

“ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော သမဏေသု သမဏသုခုမာလော ဟောတိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု အာသဝာနံ ခယာ အနာသဝံ စေတောဝိမုတ္တိံ ပညာဝိမုတ္တိံ ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ သယံ အဘိညာ သစ္ဆိကတွာ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ။ ဧဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော သမဏေသု သမဏသုခုမာလော ဟောတိ။ ဣမေ ခော, ဘိက္ခဝေ, စတ္တာရော ပုဂ္ဂလာ သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနာ လောကသ္မိ”န္တိ။ အဋ္ဌမံ။

၉. သမ္မာဒိဋ္ဌိသုတ္တံ

၈၉. “စတ္တာရောမေ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလာ သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနာ လောကသ္မိံ။ ကတမေ စတ္တာရော? သမဏမစလော, သမဏပုဏ္ဍရီကော, သမဏပဒုမော, သမဏေသု သမဏသုခုမာလော။

“ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော သမဏမစလော ဟောတိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု သမ္မာဒိဋ္ဌိကော ဟောတိ, သမ္မာသင်္ကပ္ပော ဟောတိ, သမ္မာဝါစော ဟောတိ, သမ္မာကမ္မန္တော ဟောတိ, သမ္မာအာဇီဝေါ ဟောတိ, သမ္မာဝါယာမော ဟောတိ, သမ္မာသတိ [သမ္မာသတီ (သီ. က.)] ဟောတိ, သမ္မာသမာဓိ [သမ္မာသမာဓီ (သီ. က.)] ဟောတိ။ ဧဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော သမဏမစလော ဟောတိ။

‘‘ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော သမဏပုဏ္ဍရီကော ဟောတိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု သမ္မာဒိဋ္ဌိကော ဟောတိ, သမ္မာသင်္ကပ္ပော ဟောတိ, သမ္မာဝါစော ဟောတိ, သမ္မာကမ္မန္တော ဟောတိ, သမ္မာအာဇီဝေါ ဟောတိ, သမ္မာဝါယာမော ဟောတိ, သမ္မာသတိ ဟောတိ, သမ္မာသမာဓိ ဟောတိ, သမ္မာဉာဏီ ဟောတိ, သမ္မာဝိမုတ္တိ [သမ္မာဝိမုတ္တိ (သီ. က.)] ဟောတိ, နော စ ခော အဋ္ဌ ဝိမောက္ခေ ကာယေန ဖုသိတွာ ဝိဟရတိ ။ ဧဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော သမဏပုဏ္ဍရီကော ဟောတိ။

‘‘ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော သမဏပဒုမော ဟောတိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု သမ္မာဒိဋ္ဌိကော ဟောတိ။ပေ။ သမ္မာဝိမုတ္တိ ဟောတိ, အဋ္ဌ စ ဝိမောက္ခေ ကာယေန ဖုသိတွာ ဝိဟရတိ။ ဧဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော သမဏပဒုမော ဟောတိ။

‘‘ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော သမဏေသု သမဏသုခုမာလော ဟောတိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ယာစိတောဝ ဗဟုလံ စီဝရံ ပရိဘုဉ္ဇတိ, အပ္ပံ အယာစိတော။ပေ။ ယဉှိ တံ, ဘိက္ခဝေ, သမ္မာ ဝဒမာနော ဝဒေယျ သမဏေသု သမဏသုခုမာလောတိ, မမေဝ တံ, ဘိက္ခဝေ , သမ္မာ ဝဒမာနော ဝဒေယျ သမဏေသု သမဏသုခုမာလောတိ။ ဣမေ ခော, ဘိက္ခဝေ, စတ္တာရော ပုဂ္ဂလာ သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနာ လောကသ္မိ’’န္တိ။ နဝမံ။

၁၀. ခန္ဓသုတ္တံ

၉၀. ‘‘စတ္တာရောမေ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလာ သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနာ လောကသ္မိံ။ ကတမေ စတ္တာရော? သမဏမစလော, သမဏပုဏ္ဍရီကော, သမဏပဒုမော, သမဏေသု သမဏသုခုမာလော။

‘‘ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော သမဏမစလော ဟောတိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု သေခော ဟောတိ အပ္ပတ္တမာနသော, အနုတ္တရံ ယောဂက္ခေမံ ပတ္ထယမာနော ဝိဟရတိ။ ဧဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော သမဏမစလော ဟောတိ။

‘‘ကထဉ္စ , ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော သမဏပုဏ္ဍရီကော ဟောတိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ပဉ္စသု ဥပါဒါနက္ခန္ဓေသု ဥဒယဗ္ဗယာနုပဿီ ဝိဟရတိ – ‘ဣတိ ရူပံ, ဣတိ ရူပဿ သမုဒယော, ဣတိ ရူပဿ အတ္ထင်္ဂမော; ဣတိ ဝေဒနာ။ပေ။ ဣတိ သညာ။ပေ။ ဣတိ သင်္ခါရာ။ပေ။ ဣတိ ဝိညာဏံ, ဣတိ ဝိညာဏဿ သမုဒယော, ဣတိ ဝိညာဏဿ အတ္ထင်္ဂမော’တိ ; နော စ ခော အဋ္ဌ ဝိမောက္ခေ ကာယေန ဖုသိတွာ ဝိဟရတိ။ ဧဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော သမဏပုဏ္ဍရီကော ဟောတိ။

‘‘ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော သမဏပဒုမော ဟောတိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ပဉ္စသု ဥပါဒါနက္ခန္ဓေသု ဥဒယဗ္ဗယာနုပဿီ ဝိဟရတိ – ‘ဣတိ ရူပံ, ဣတိ ရူပဿ သမုဒယော, ဣတိ ရူပဿ အတ္ထင်္ဂမော; ဣတိ ဝေဒနာ။ပေ။ ဣတိ သညာ။ပေ။ ဣတိ သင်္ခါရာ။ပေ။ ဣတိ ဝိညာဏံ, ဣတိ ဝိညာဏဿ သမုဒယော, ဣတိ ဝိညာဏဿ အတ္ထင်္ဂမော’တိ ; အဋ္ဌ စ ဝိမောက္ခေ ကာယေန ဖုသိတွာ ဝိဟရတိ ။ ဧဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော သမဏပဒုမော ဟောတိ။

‘‘ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော သမဏေသု သမဏသုခုမာလော ဟောတိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ယာစိတောဝ ဗဟုလံ စီဝရံ ပရိဘုဉ္ဇတိ, အပ္ပံ အယာစိတော။ပေ။ မမေဝ တံ, ဘိက္ခဝေ, သမ္မာ ဝဒမာနော ဝဒေယျ သမဏေသု သမဏသုခုမာလောတိ။ ဣမေ ခော, ဘိက္ခဝေ, စတ္တာရော ပုဂ္ဂလာ သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနာ လောကသ္မိ’’န္တိ။ ဒသမံ။

မစလဝဂ္ဂေါ စတုတ္ထော။

တဿုဒ္ဒာနံ –

ပါဏာတိပါတော စ မုသာ၊ အဝဏ္ဏကောဓတမောဏတာ။
ပုတ္တော သံယောဇနဉ္စေဝ၊ ဒိဋ္ဌိ ခန္ဓေန တေ ဒသာတိ။

(၁၀) ၅. အသုရဝဂ္ဂေါ

၁. အသုရသုတ္တံ

၉၁. ‘‘စတ္တာရောမေ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလာ သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနာ လောကသ္မိံ။ ကတမေ စတ္တာရော? အသုရော အသုရပရိဝါရော, အသုရော ဒေဝပရိဝါရော, ဒေဝေါ အသုရပရိဝါရော, ဒေဝေါ ဒေဝပရိဝါရော။

‘‘ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော အသုရော ဟောတိ အသုရပရိဝါရော? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ပုဂ္ဂလော ဒုဿီလော ဟောတိ ပာပဓမ္မော, ပရိသာပိဿ ဟောတိ ဒုဿီလာ ပာပဓမ္မာ။ ဧဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော အသုရော ဟောတိ အသုရပရိဝါရော။

‘‘ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော အသုရော ဟောတိ ဒေဝပရိဝါရော? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ပုဂ္ဂလော ဒုဿီလော ဟောတိ ပာပဓမ္မော, ပရိသာ စ ခ္ဝဿ ဟောတိ သီလဝတီ ကလျာဏဓမ္မာ။ ဧဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော အသုရော ဟောတိ ဒေဝပရိဝါရော။

‘‘ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော ဒေဝေါ ဟောတိ အသုရပရိဝါရော? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ပုဂ္ဂလော သီလဝါ ဟောတိ ကလျာဏဓမ္မော, ပရိသာ စ ခ္ဝဿ ဟောတိ ဒုဿီလာ ပာပဓမ္မာ။ ဧဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော ဒေဝေါ ဟောတိ အသုရပရိဝါရော။

‘‘ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော ဒေဝေါ ဟောတိ ဒေဝပရိဝါရော? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ပုဂ္ဂလော သီလဝါ ဟောတိ ကလျာဏဓမ္မော, ပရိသာပိဿ ဟောတိ သီလဝတီ ကလျာဏဓမ္မာ။ ဧဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော ဒေဝေါ ဟောတိ, ဒေဝပရိဝါရော။ ဣမေ ခော, ဘိက္ခဝေ, စတ္တာရော ပုဂ္ဂလာ သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနာ လောကသ္မိ’’န္တိ။ ပဌမံ။

၂. ပဌမသမာဓိသုတ္တံ

၉၂. ‘‘စတ္တာရောမေ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလာ သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနာ လောကသ္မိံ။ ကတမေ စတ္တာရော? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ပုဂ္ဂလော လာဘီ ဟောတိ အဇ္ဈတ္တံ စေတောသမထဿ, န လာဘီ အဓိပညာဓမ္မဝိပဿနာယ။ ဣဓ ပန, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ပုဂ္ဂလော လာဘီ ဟောတိ အဓိပညာဓမ္မဝိပဿနာယ, န လာဘီ အဇ္ဈတ္တံ စေတောသမထဿ။ ဣဓ ပန, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ပုဂ္ဂလော န စေဝ လာဘီ ဟောတိ အဇ္ဈတ္တံ စေတောသမထဿ န စ လာဘီ အဓိပညာဓမ္မဝိပဿနာယ။ ဣဓ ပန, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ပုဂ္ဂလော လာဘီ စေဝ ဟောတိ အဇ္ဈတ္တံ စေတောသမထဿ လာဘီ စ အဓိပညာဓမ္မဝိပဿနာယ။ ဣမေ ခော, ဘိက္ခဝေ, စတ္တာရော ပုဂ္ဂလာ သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနာ လောကသ္မိ’’န္တိ။ ဒုတိယံ။

၃. ဒုတိယသမာဓိသုတ္တံ

၉၃. ‘‘စတ္တာရောမေ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလာ သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနာ လောကသ္မိံ။ ကတမေ စတ္တာရော? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ပုဂ္ဂလော လာဘီ ဟောတိ အဇ္ဈတ္တံ စေတောသမထဿ, န လာဘီ အဓိပညာဓမ္မဝိပဿနာယ။ ဣဓ ပန, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ပုဂ္ဂလော လာဘီ ဟောတိ အဓိပညာဓမ္မဝိပဿနာယ, န လာဘီ အဇ္ဈတ္တံ စေတောသမထဿ။ ဣဓ ပန, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ပုဂ္ဂလော န စေဝ လာဘီ ဟောတိ အဇ္ဈတ္တံ စေတောသမထဿ န စ လာဘီ အဓိပညာဓမ္မဝိပဿနာယ။ ဣဓ ပန, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ပုဂ္ဂလော လာဘီ စေဝ ဟောတိ အဇ္ဈတ္တံ စေတောသမထဿ လာဘီ စ အဓိပညာဓမ္မဝိပဿနာယ။

‘‘တတြ, ဘိက္ခဝေ, ယွာယံ ပုဂ္ဂလော လာဘီ ဟောတိ အဇ္ဈတ္တံ စေတောသမထဿ န လာဘီ အဓိပညာဓမ္မဝိပဿနာယ, တေန, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလေန အဇ္ဈတ္တံ စေတောသမထေ ပတိဋ္ဌာယ အဓိပညာဓမ္မဝိပဿနာယ ယောဂေ

ကရဏီယော။ သော အပရေန သမယေန လာဘီ စေဝ ဟောတိ အဇ္ဈတ္တံ စေတောသမထဿ လာဘီ စ အဓိပညာဓမ္မဝိပဿနာယ။

"တတြ, ဘိက္ခဝေ, ယွာယံ ပုဂ္ဂလော လာဘီ အဓိပညာဓမ္မဝိပဿနာယ န လာဘီ အဇ္ဈတ္တံ စေတောသမထဿ, တေန, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလေန အဓိပညာဓမ္မဝိပဿနာယ ပတိဋ္ဌာယ အဇ္ဈတ္တံ စေတောသမထေ ယောဂေါ ကရဏီယော။ သော အပရေန သမယေန လာဘီ စေဝ ဟောတိ အဓိပညာဓမ္မဝိပဿနာယ လာဘီ စ အဇ္ဈတ္တံ စေတောသမထဿ။

"တတြ, ဘိက္ခဝေ, ယွာယံ ပုဂ္ဂလော န စေဝ လာဘီ အဇ္ဈတ္တံ စေတောသမထဿ န စ လာဘီ အဓိပညာဓမ္မဝိပဿနာယ, တေန, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလေန တေသံယေဝ ကုသလာနံ ဓမ္မာနံ ပဋိလာဘာယ အဓိမတ္တော ဆန္ဒော စ ဝါယာမော စ ဥဿာဟော စ ဥဿောဠှီ စ အပ္ပဋိဝါနီ စ သတိ စ သမ္ပဇညဉ္စ ကရဏီယံ။ သေယျထာပိ, ဘိက္ခဝေ, အာဒိတ္တစေလော ဝါ အာဒိတ္တသီသော ဝါ တဿေဝ [တဿ တဿေဝ (သီ. ဿျာ. ကံ.)] စေလဿ ဝါ သီသဿ ဝါ နိဗ္ဗာပနာယ အဓိမတ္တံ ဆန္ဒဉ္စ ဝါယာမဉ္စ ဥဿာဟဉ္စ ဥဿောဠှိဉ္စ အပ္ပဋိဝါနိဉ္စ သတိဉ္စ သမ္ပဇညဉ္စ ကရေယျ; ဧဝမေဝံ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, တေန ပုဂ္ဂလေန တေသံယေဝ ကုသလာနံ ဓမ္မာနံ ပဋိလာဘာယ အဓိမတ္တော ဆန္ဒော စ ဝါယာမော စ ဥဿာဟော စ ဥဿောဠှီ စ အပ္ပဋိဝါနီ စ သတိ စ သမ္ပဇညဉ္စ ကရဏီယံ။ သော အပရေန သမယေန လာဘီ စေဝ ဟောတိ အဇ္ဈတ္တံ စေတောသမထဿ လာဘီ စ အဓိပညာဓမ္မဝိပဿနာယ။

"တတြ, ဘိက္ခဝေ, ယွာယံ ပုဂ္ဂလော လာဘီ စေဝ ဟောတိ အဇ္ဈတ္တံ စေတောသမထဿ လာဘီ စ အဓိပညာဓမ္မဝိပဿနာယ, တေန, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလေန တေသုယေဝ ကုသလေသု ဓမ္မေသု ပတိဋ္ဌာယ ဥတ္တရိ [ဥတ္တရိံ (သီ. ဿျာ. ကံ. ပီ.)] အာသဝာနံ ခယာယ ယောဂေါ ကရဏီယော။ ဣမေ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, စတ္တာရော ပုဂ္ဂလာ သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနာ လောကသ္မိ"န္တိ။ တတိယံ။

၄. ဒုတိယသမာဓိသုတ္တံ

၉၄. "စတ္တာရောမေ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလာ သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနာ လောကသ္မိံ။ ကတမေ စတ္တာရော? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ပုဂ္ဂလော လာဘီ ဟောတိ အဇ္ဈတ္တံ စေတောသမထဿ, န လာဘီ အဓိပညာဓမ္မဝိပဿနာယ။ ဣဓ ပန, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ပုဂ္ဂလော လာဘီ ဟောတိ အဓိပညာဓမ္မဝိပဿနာယ, န လာဘီ အဇ္ဈတ္တံ စေတောသမထဿ။ ဣဓ ပန, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ပုဂ္ဂလော န စေဝ လာဘီ ဟောတိ အဇ္ဈတ္တံ စေတောသမထဿ န စ လာဘီ အဓိပညာဓမ္မဝိပဿနာယ။ ဣဓ ပန, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ပုဂ္ဂလော လာဘီ စေဝ ဟောတိ အဇ္ဈတ္တံ စေတောသမထဿ လာဘီ စ အဓိပညာဓမ္မဝိပဿနာယ။

"တတြ , ဘိက္ခဝေ, ယွာယံ ပုဂ္ဂလော လာဘီ အဇ္ဈတ္တံ စေတောသမထဿ န လာဘီ အဓိပညာဓမ္မဝိပဿနာယ, တေန, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလေန ယွာယံ ပုဂ္ဂလော လာဘီ အဓိပညာဓမ္မဝိပဿနာယ သော ဥပသင်္ကမိတွာ ဧဝမဿ ဝစနီယော – 'ကထံ နု ခေါ, အာဝုသော, သင်္ခါရာ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ? ကထံ သင်္ခါရာ သမ္မသိတဗ္ဗာ? ကထံ သင်္ခါရာ ဝိပဿိတဗ္ဗာ' [ပဿိတဗ္ဗာ (က.)] တိ? တဿ သော ယထာဒိဋ္ဌံ ယထာဝိဒိတံ ဗျာကရောတိ – 'ဧဝံ ခေါ, အာဝုသော, သင်္ခါရာ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ, ဧဝံ သင်္ခါရာ သမ္မသိတဗ္ဗာ, ဧဝံ သင်္ခါရာ ဝိပဿိတဗ္ဗာ'တိ။ သော အပရေန သမယေန လာဘီ စေဝ ဟောတိ အဇ္ဈတ္တံ စေတောသမထဿ လာဘီ စ အဓိပညာဓမ္မဝိပဿနာယ။

"တတြ, ဘိက္ခဝေ, ယွာယံ ပုဂ္ဂလော လာဘီ အဓိပညာဓမ္မဝိပဿနာယ န လာဘီ အဇ္ဈတ္တံ စေတောသမထဿ, တေန, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလေန ယွာယံ ပုဂ္ဂလော လာဘီ အဇ္ဈတ္တံ စေတောသမထဿ သော ဥပသင်္ကမိတွာ ဧဝမဿ ဝစနီယော – 'ကထံ နု ခေါ, အာဝုသော, စိတ္တံ သဏ္ဌပေတဗ္ဗံ? ကထံ စိတ္တံ သန္နိသာဒေတဗ္ဗံ ? ကထံ စိတ္တံ ဧကောဒိ ကာတဗ္ဗံ? ကထံ စိတ္တံ သမာဒဟာတဗ္ဗ'န္တိ? တဿ သော ယထာဒိဋ္ဌံ ယထာဝိဒိတံ ဗျာကရောတိ – 'ဧဝံ ခေါ, အာဝုသော, စိတ္တံ သဏ္ဌပေတဗ္ဗံ, ဧဝံ စိတ္တံ သန္နိသာဒေတဗ္ဗံ, ဧဝံ စိတ္တံ ဧကောဒိ ကာတဗ္ဗံ [ဧကောဒိ ကတဗ္ဗံ (ပီ.)], ဧဝံ စိတ္တံ သမာဒဟာတဗ္ဗ'န္တိ။ သော အပရေန သမယေ လာဘီ စေဝ ဟောတိ အဓိပညာဓမ္မဝိပဿနာယ လာဘီ စ အဇ္ဈတ္တံ စေတောသမထဿ။

“တတြ, ဘိက္ခဝေ, ယွာယံ ပုဂ္ဂလော န စေဝ လာဘီ အဇ္ဈတ္တံ စေတောသမထဿ န စ လာဘီ အဓိပညာဓမ္မဝိပဿနာယ, တေန, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလေန ယွာယံ ပုဂ္ဂလော လာဘီ စေဝ အဇ္ဈတ္တံ စေတောသမထဿ လာဘီ စ အဓိပညာဓမ္မဝိပဿနာယ သော ဥပသင်္ကမိတွာ ဧဝမဿ ဝစနီယော – ‘ကထံ နု ခော, အာဝုသော, စိတ္တံ သဏ္ဌပေတဗ္ဗံ? ကထံ စိတ္တံ သန္နိသာဒေတဗ္ဗံ? ကထံ စိတ္တံ ဧကောဒိ ကာတဗ္ဗံ? ကထံ စိတ္တံ သမာဒဟာတဗ္ဗံ? ကထံ သင်္ခါရာ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ? ကထံ သင်္ခါရာ သမ္မသိတဗ္ဗာ? ကထံ သင်္ခါရာ ဝိပဿိတဗ္ဗာ’တိ? တဿ သော ယထာဒိဋ္ဌံ ယထာဝိဒိတံ ဗျာကရောတိ – ‘ဧဝံ ခော, အာဝုသော, စိတ္တံ သဏ္ဌပေတဗ္ဗံ, ဧဝံ စိတ္တံ သန္နိသာဒေတဗ္ဗံ, ဧဝံ စိတ္တံ ဧကောဒိ ကာတဗ္ဗံ, ဧဝံ စိတ္တံ သမာဒဟာတဗ္ဗံ, ဧဝံ သင်္ခါရာ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ, ဧဝံ သင်္ခါရာ သမ္မသိတဗ္ဗာ, ဧဝံ သင်္ခါရာ ဝိပဿိတဗ္ဗာ’တိ။ သော အပရေန သမယေန လာဘီ စေဝ ဟောတိ အဇ္ဈတ္တံ စေတောသမထဿ လာဘီ စ အဓိပညာဓမ္မဝိပဿနာယ။

“တတြ, ဘိက္ခဝေ, ယွာယံ ပုဂ္ဂလော လာဘီ စေဝ ဟောတိ အဇ္ဈတ္တံ စေတောသမထဿ လာဘီ အဓိပညာဓမ္မဝိပဿနာယ , တေန, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလေန တေသု စေဝ ကုသလေသု ဓမ္မေသု ပတိဋ္ဌာယ ဥတ္တရိ အာသဝါနံ ခယာယ ယောဂေါ ကရဏီယော။ ဣမေ ခော, ဘိက္ခဝေ, စတ္တာရော ပုဂ္ဂလာ သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနာ လောကသ္မိ”န္တိ။ စတုတ္ထံ။

၅. ဆဝါလာတသုတ္တံ

၉၅. “စတ္တာရောမေ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလာ သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနာ လောကသ္မိံ။ ကတမေ စတ္တာရော? နေဝတ္တဟိတာယ ပဋိပန္နော နော ပရဟိတာယ, ပရဟိတာယ ပဋိပန္နော နော အတ္တဟိတာယ, အတ္တဟိတာယ ပဋိပန္နော နော ပရဟိတာယ, အတ္တဟိတာယ စေဝ [အတ္တဟိတာယ စ (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)] ပဋိပန္နော ပရဟိတာယ စ။

“သေယျထာပိ , ဘိက္ခဝေ, ဆဝါလာတံ ဥဘတော ပဒိတ္တံ [အာဒိတ္တံ (က.)] , မဇ္ဈေ ဂူထဂတံ, နေဝ ကမေ ကဋ္ဌတ္ထံ ဖရတိ န အရညေ ( ) [(ကဋ္ဌတ္ထံ ဖရတိ) ကတ္ထစိ] ; တထူပမာဟံ , ဘိက္ခဝေ, ဣမံ ပုဂ္ဂလံ ဝဒါမိ ယွာယံ ပုဂ္ဂလော နေဝတ္တဟိတာယ ပဋိပန္နော နော ပရဟိတာယ။

“တတြ, ဘိက္ခဝေ, ယွာယံ ပုဂ္ဂလော ပရဟိတာယ ပဋိပန္နော နော အတ္တဟိတာယ, အယံ ဣမေသံ ဒွိန္နံ ပုဂ္ဂလာနံ အဘိက္ကန္တတရော စ ပဏီတတရော စ။ တတြ, ဘိက္ခဝေ, ယွာယံ ပုဂ္ဂလော အတ္တဟိတာယ ပဋိပန္နော နော ပရဟိတာယ, အယံ ဣမေသံ တိဏ္ဏံ ပုဂ္ဂလာနံ အဘိက္ကန္တတရော စ ပဏီတတရော စ။ တတြ, ဘိက္ခဝေ, ယွာယံ ပုဂ္ဂလော အတ္တဟိတာယ စေဝ ပဋိပန္နော ပရဟိတာယ စ, အယံ ဣမေသံ စတုန္နံ ပုဂ္ဂလာနံ အဂ္ဂေါ စ သေဋ္ဌော စ ပါမောက္ခော [မောက္ခော (ပီ.) သံ. နိ. ၃.၆၆၂-၆၆၃; အ. နိ. ၅.၁၈၁] စ ဥတ္တမော စ ပဝရော စ။

“သေယျထာပိ, ဘိက္ခဝေ, ဂဝါ ခီရံ, ခီရမှာ ဒဓိ, ဒဓိမှာ နဝနီတံ, နဝနီတမှာ သပ္ပိ, သပ္ပိမှာ သပ္ပိမဏ္ဍော, သပ္ပိမဏ္ဍော [သပ္ပိမှာ သပ္ပိမဏ္ဍော (က.)] တတ္ထ [တတြ (သံ. နိ. ၃.၆၆၂-၆၆၂)] အဂ္ဂမက္ခာယတိ; ဧဝမေဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ယွာယံ ပုဂ္ဂလော အတ္တဟိတာယ စေဝ ပဋိပန္နော ပရဟိတာယ စ, အယံ ဣမေသံ စတုန္နံ ပုဂ္ဂလာနံ အဂ္ဂေါ စ သေဋ္ဌော စ ပါမောက္ခော စ ဥတ္တမော စ ပဝရော စ။ ဣမေ ခော, ဘိက္ခဝေ, စတ္တာရော ပုဂ္ဂလာ သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနာ လောကသ္မိ”န္တိ။ ပဉ္စမံ။

၆. ရာဂဝိနယသုတ္တံ

၉၆. “စတ္တာရောမေ , ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလာ သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနာ လောကသ္မိံ။ ကတမေ စတ္တာရော? အတ္တဟိတာယ ပဋိပန္နော နော ပရဟိတာယ, ပရဟိတာယ ပဋိပန္နော နော အတ္တဟိတာယ, နေဝတ္တဟိတာယ ပဋိပန္နော နော ပရဟိတာယ, အတ္တဟိတာယ စေဝ ပဋိပန္နော ပရဟိတာယ စ။

“ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော အတ္တဟိတာယ ပဋိပန္နော ဟောတိ နော ပရဟိတာယ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ပုဂ္ဂလော အတ္တနာ ရာဂဝိနယာယ ပဋိပန္နော ဟောတိ, နော ပရံ ရာဂဝိနယာယ သမာဒပေတိ; အတ္တနာ ဒောသဝိနယာယ ပဋိ

ပန္နော ဟောတိ, နော ပရံ ဒေါသဝိနယာယ သမာဒပေတိ; အတ္တနာ မောဟဝိနယာယ ပဋိပန္နော ဟောတိ, နော ပရံ မောဟဝိ နယာယ သမာဒပေတိ။ ဧဝံ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော အတ္တဟိတာယ ပဋိပန္နော ဟောတိ, နော ပရဟိတာယ။

''ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော ပရဟိတာယ ပဋိပန္နော ဟောတိ, နော အတ္တဟိတာယ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ပုဂ္ဂလော အတ္တနာ န ရာဂဝိနယာယ ပဋိပန္နော ဟောတိ, ပရံ ရာဂဝိနယာယ သမာဒပေတိ; အတ္တနာ န ဒေါသဝိနယာယ ပဋိပန္နော ဟောတိ, ပရံ ဒေါသဝိနယာယ သမာဒပေတိ; အတ္တနာ န မောဟဝိနယာယ ပဋိပန္နော ဟောတိ, ပရံ မောဟဝိနယာယ သမာဒပေတိ။ ဧဝံ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော ပရဟိတာယ ပဋိပန္နော ဟောတိ, နော အတ္တဟိတာယ။

''ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော နေဝတ္တဟိတာယ ပဋိပန္နော ဟောတိ, နော ပရဟိတာယ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ပုဂ္ဂလော အတ္တနာ န ရာဂဝိနယာယ ပဋိပန္နော ဟောတိ, နော ပရံ ရာဂဝိနယာယ သမာဒပေတိ; အတ္တနာ န ဒေါသဝိနယာယ ပဋိပန္နော ဟောတိ, နော ပရံ ဒေါသဝိနယာယ သမာဒပေတိ; အတ္တနာ န မောဟဝိနယာယ ပဋိပန္နော ဟောတိ, နော ပရံ မောဟဝိနယာယ သမာဒပေတိ။ ဧဝံ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော နေဝတ္တဟိတာယ ပဋိပန္နော ဟောတိ, နော ပရဟိတာယ။

''ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော အတ္တဟိတာယ စေဝ ပဋိပန္နော ဟောတိ ပရဟိတာယ စ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ပုဂ္ဂလော အတ္တနာ စ ရာဂဝိနယာယ ပဋိပန္နော ဟောတိ, ပရဉ္စ ရာဂဝိနယာယ သမာဒပေတိ; အတ္တနာ စ ဒေါသဝိနယာယ ပဋိပန္နော ဟောတိ, ပရဉ္စ ဒေါသဝိနယာယ သမာဒပေတိ; အတ္တနာ စ မောဟဝိနယာယ ပဋိပန္နော ဟောတိ, ပရဉ္စ မောဟဝိနယာယ သမာဒပေတိ။ ဧဝံ ခေါ, ဘိက္ခဝေ , ပုဂ္ဂလော အတ္တဟိတာယ စေဝ ပဋိပန္နော ဟောတိ ပရဟိတာယ စ။ ဣမေ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, စတ္တာရော ပုဂ္ဂလာ သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနာ လောကသ္မိ''န္တိ။ ဆဋ္ဌံ။

၇. ခိပ္ပနိသန္တိသုတ္တံ

၉၇. ''စတ္တာရောမေ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလာ သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနာ လောကသ္မိံ။ ကတမေ စတ္တာရော? အတ္တဟိတာယ ပဋိပန္နော နော ပရဟိတာယ, ပရဟိတာယ ပဋိပန္နော နော အတ္တဟိတာယ, နေဝတ္တဟိတာယ ပဋိပန္နော နော ပရဟိတာယ, အတ္တဟိတာယ စေဝ ပဋိပန္နော ပရဟိတာယ စ။

''ကထဉ္စ , ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော အတ္တဟိတာယ ပဋိပန္နော ဟောတိ, နော ပရဟိတာယ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ပုဂ္ဂလော ခိပ္ပနိသန္တိ စ ဟောတိ ကုသလေသု ဓမ္မေသု, သုတာနဉ္စ ဓမ္မာနံ ဓာရကဇာတိကော [ဓာရဏဇာတိကော (က.)] ဟောတိ, ဓာတာနဉ္စ [ဓတာနဉ္စ (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)] ဓမ္မာနံ အတ္ထူပပရိက္ခီ ဟောတိ အတ္ထမညာယ ဓမ္မမညာယ, ဓမ္မာနုဓမ္မပ္ပဋိပန္နော ဟောတိ; နော စ ကလျာဏဝါစော ဟောတိ ကလျာဏဝါက္ကရဏော ပေါရိယာ ဝါစာယ သမန္နာဂတော ဝိဿဋ္ဌာယ အနေလဂလာယ အတ္ထဿ ဝိညာပနိယာ, နော စ သန္ဒဿကော ဟောတိ သမာဒပကော [သမာအပကော (?)] သမုတ္တေဇကော သမ္ပဟံသကော သဗြဟ္မစာရီနံ။ ဧဝံ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော အတ္တဟိတာယ ပဋိပန္နော ဟောတိ, နော ပရဟိတာယ။

''ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော ပရဟိတာယ ပဋိပန္နော ဟောတိ, နော အတ္တဟိတာယ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ပုဂ္ဂလော န ဟေဝ ခေါ ခိပ္ပနိသန္တိ ဟောတိ ကုသလေသု ဓမ္မေသု, နော စ သုတာနံ ဓမ္မာနံ ဓာရကဇာတိကော ဟောတိ, နော စ ဓာတာနံ ဓမ္မာနံ အတ္ထူပပရိက္ခီ ဟောတိ, နော စ အတ္ထမညာယ ဓမ္မမညာယ ဓမ္မာနုဓမ္မပ္ပဋိပန္နော ဟောတိ; ကလျာဏဝါစော စ ဟောတိ ကလျာဏဝါက္ကရဏော ပေါရိယာ ဝါစာယ သမန္နာဂတော ဝိဿဋ္ဌာယ အနေလဂလာယ အတ္ထဿ ဝိညာပနိယာ, သန္ဒဿကော စ ဟောတိ သမာဒပကော သမုတ္တေဇကော သမ္ပဟံသကော သဗြဟ္မစာရီနံ။ ဧဝံ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော ပရဟိတာယ ပဋိပန္နော ဟောတိ, နော အတ္တဟိတာယ။

''ကထဉ္စ , ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော နေဝတ္တဟိတာယ ပဋိပန္နော ဟောတိ, နော ပရဟိတာယ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ပုဂ္ဂလော န ဟေဝ ခေါ ခိပ္ပနိသန္တိ ဟောတိ ကုသလေသု ဓမ္မေသု, နော စ သုတာနံ ဓမ္မာနံ ဓာရကဇာတိကော ဟောတိ, နော စ ဓာတာနံ ဓမ္မာနံ အတ္ထူပပရိက္ခီ ဟောတိ, နော စ အတ္ထမညာယ ဓမ္မမညာယ ဓမ္မာနုဓမ္မပ္ပဋိပန္နော ဟောတိ; နော စ ကလျာဏဝါစော ဟောတိ ကလျာဏဝါက္ကရဏော ပေါရိယာ ဝါစာယ သမန္နာဂတော ဝိဿဋ္ဌာ

ယ အနေလဂလာယ အတ္တသ္သ ဝိညာပနိယာ, နော စ သန္ဒဿကော ဟောတိ သမာဒပကော သမုတ္တေဇကော သမ္ပ
ဟံသကော သဗ္ရဟ္မစာရီနံ။ ဧဝံ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော နေဝတ္တဟိတာယ ပဋိပန္နော ဟောတိ, နော ပရဟိတာယ။

“ကထဉ္စ , ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော အတ္တဟိတာယ စေဝ ပဋိပန္နော ဟောတိ ပရဟိတာယ စ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ပုဂ္ဂလော ခိပ္ပနိသန္တိ စ ဟောတိ ကုသလေသု ဓမ္မေသု, သုတာနဉ္စ ဓမ္မာနံ ဓာရဏဇာတိကော ဟောတိ, ဓာတာနဉ္စ ဓမ္မာနံ အတ္ထူပပရိက္ခီ ဟောတိ အတ္ထမညာယ ဓမ္မမညာယ, ဓမ္မာနုဓမ္မပ္ပဋိပန္နော ဟောတိ; ကလျာဏဝါစော စ ဟောတိ ကလျာဏဝါက္ကရဏော ပေါရိယာ ဝါစာယ သမန္နာဂတော ဝိဿဋ္ဌာယ အနေလဂလာယ အတ္တဿ ဝိညာပနိယာ, သန္ဒဿကော စ ဟောတိ သမာဒပကော သမုတ္တေဇကော သမ္ပဟံသကော သဗ္ရဟ္မစာရီနံ။ ဧဝံ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော အတ္တဟိတာယ စေဝ ပဋိပန္နော ဟောတိ ပရဟိတာယ စ။ ဣမေ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, စတ္တာရော ပုဂ္ဂလာ သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနာ လောကသ္မိ”န္တိ။ သတ္တမံ။

၈. အတ္တဟိတသုတ္တံ

၉၈. “စတ္တာရောမေ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလာ သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနာ လောကသ္မိံ။ ကတမေ စတ္တာရော? အတ္တဟိတာယ ပဋိပန္နော နော ပရဟိတာယ, ပရဟိတာယ ပဋိပန္နော နော အတ္တဟိတာယ, နေဝတ္တဟိတာယ ပဋိပန္နော နော ပရဟိတာယ, အတ္တဟိတာယ စေဝ ပဋိပန္နော ပရဟိတာယ စ။ ဣမေ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, စတ္တာရော ပုဂ္ဂလာ သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနာ လောကသ္မိ”န္တိ။ အဋ္ဌမံ။

၉. သိက္ခာပဒသုတ္တံ

၉၉. “စတ္တာရောမေ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလာ သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနာ လောကသ္မိံ။ ကတမေ စတ္တာရော? အတ္တဟိတာယ ပဋိပန္နော နော ပရဟိတာယ, ပရဟိတာယ ပဋိပန္နော နော အတ္တဟိတာယ, နေဝတ္တဟိတာယ ပဋိပန္နော နော ပရဟိတာယ, အတ္တဟိတာယ စေဝ ပဋိပန္နော ပရဟိတာယ စ။

“ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော အတ္တဟိတာယ ပဋိပန္နော ဟောတိ, နော ပရဟိတာယ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ , ဧကစ္စော ပုဂ္ဂလော အတ္တနာ ပါဏာတိပါတာ ပဋိဝိရတော ဟောတိ, နော ပရံ ပါဏာတိပါတာ ဝေရမဏိယာ သမာဒပေတိ; အတ္တနာ အဒိန္နာဒါနာ ပဋိဝိရတော ဟောတိ, နော ပရံ အဒိန္နာဒါနာ ဝေရမဏိယာ သမာဒပေတိ; အတ္တနာ ကာမေသုမိစ္ဆာစာရာ ပဋိဝိရတော ဟောတိ, နော ပရံ ကာမေသုမိစ္ဆာစာရာ ဝေရမဏိယာ သမာဒပေတိ ; အတ္တနာ မုသာဝါဒါ ပဋိဝိရတော ဟောတိ, နော ပရံ မုသာဝါဒါ ဝေရမဏိယာ သမာဒပေတိ; အတ္တနာ သုရာမေရယမဇ္ဇပမာဒဋ္ဌာနာ ပဋိဝိရတော ဟောတိ, နော ပရံ သုရာမေရယမဇ္ဇပမာဒဋ္ဌာနာ ဝေရမဏိယာ သမာဒပေတိ။ ဧဝံ ခေါ, ဘိက္ခဝေ , ပုဂ္ဂလော အတ္တဟိတာယ ပဋိပန္နော ဟောတိ, နော ပရဟိတာယ။

“ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော ပရဟိတာယ ပဋိပန္နော ဟောတိ, နော အတ္တဟိတာယ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ပုဂ္ဂလော အတ္တနာ ပါဏာတိပါတာ အပ္ပဋိဝိရတော ဟောတိ, ပရံ ပါဏာတိပါတာ ဝေရမဏိယာ သမာဒပေတိ; အတ္တနာ အဒိန္နာဒါနာ အပ္ပဋိဝိရတော ဟောတိ, ပရံ အဒိန္နာဒါနာ ဝေရမဏိယာ သမာဒပေတိ; အတ္တနာ ကာမေသုမိစ္ဆာစာရာ အပ္ပဋိဝိရတော ဟောတိ, ပရံ ကာမေသုမိစ္ဆာစာရာ ဝေရမဏိယာ သမာဒပေတိ; အတ္တနာ မုသာဝါဒါ အပ္ပဋိဝိရတော ဟောတိ, ပရံ မုသာဝါဒါ ဝေရမဏိယာ သမာဒပေတိ; အတ္တနာ သုရာမေရယမဇ္ဇပမာဒဋ္ဌာနာ အပ္ပဋိဝိရတော ဟောတိ, ပရံ သုရာမေရယမဇ္ဇပမာဒဋ္ဌာနာ ဝေရမဏိယာ သမာဒပေတိ။ ဧဝံ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော ပရဟိတာယ ပဋိပန္နော ဟောတိ, နော အတ္တဟိတာယ။

“ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော နေဝတ္တဟိတာယ ပဋိပန္နော ဟောတိ နော ပရဟိတာယ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ပုဂ္ဂလော အတ္တနာ ပါဏာတိပါတာ အပ္ပဋိဝိရတော ဟောတိ, နော ပရံ ပါဏာတိပါတာ ဝေရမဏိယာ သမာဒပေတိ။ ပေ.။ အတ္တနာ သုရာမေရယမဇ္ဇပမာဒဋ္ဌာနာ အပ္ပဋိဝိရတော ဟောတိ, နော ပရံ သုရာမေရယမဇ္ဇပမာဒဋ္ဌာနာ ဝေရမဏိယာ သမာဒပေတိ။ ဧဝံ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော နေဝတ္တဟိတာယ ပဋိပန္နော ဟောတိ, နော ပရဟိတာယ။

“ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော အတ္တဟိတာယ စေဝ ပဋိပန္နော ဟောတိ ပရဟိတာယ စ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ပုဂ္ဂလော အတ္တနာ စ ပါဏာတိပာတာ ပဋိဝိရတော ဟောတိ, ပရဉ္စ ပါဏာတိပာတာ ဝေရမဏိယာ သမာဒပေတိ။ပေ.။ အတ္တနာ စ သုရာမေရယမဇ္ဇပမာဒဋ္ဌာနာ ပဋိဝိရတော ဟောတိ, ပရဉ္စ သုရာမေရယမဇ္ဇပမာဒဋ္ဌာနာ ဝေရမဏိယာ သမာဒပေတိ။ ဧဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော အတ္တဟိတာယ စေဝ ပဋိပန္နော ဟောတိ ပရဟိတာယ စ။ ဣမေ ခော, ဘိက္ခဝေ, စတ္တာရော ပုဂ္ဂလာ သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနာ လောကသ္မိ”န္တိ။ နဝမံ။

၁၀. ပောတလိယသုတ္တံ

၁၀၀. အထ ခော ပောတလိယော ပရိဗ္ဗာဇကော ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝတာ သဒ္ဓိံ သမ္မောဒိ။ သမ္မောဒနီယံ ကထံ သာရဏီယံ ဝီတိသာရေတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိ။ ဧကမန္တံ နိသိန္နံ ခော ပောတလိယံ ပရိဗ္ဗာဇကံ ဘဂဝါ ဧတဒဝေါစ –

“စတ္တာရောမေ, ပောတလိယ, ပုဂ္ဂလာ သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနာ လောကသ္မိံ။ ကတမေ စတ္တာရော? ဣဓ, ပောတလိယ, ဧကစ္စော ပုဂ္ဂလော [ပု. ပ. ၁၆၅] အဝဏ္ဏာရဟဿ အဝဏ္ဏံ ဘာသိတာ ဟောတိ ဘူတံ တစ္ဆံ ကာလေန, နော စ ခော ဝဏ္ဏာရဟဿ ဝဏ္ဏံ ဘာသိတာ ဟောတိ ဘူတံ တစ္ဆံ ကာလေန။ ဣဓ ပန, ပောတလိယ, ဧကစ္စော ပုဂ္ဂလော ဝဏ္ဏာရဟဿ ဝဏ္ဏံ ဘာသိတာ ဟောတိ ဘူတံ တစ္ဆံ ကာလေန, နော စ ခော အဝဏ္ဏာရဟဿ အဝဏ္ဏံ ဘာသိတာ ဟောတိ ဘူတံ တစ္ဆံ ကာလေန။ ဣဓ ပန, ပောတလိယ, ဧကစ္စော ပုဂ္ဂလော နေဝ အဝဏ္ဏာရဟဿ အဝဏ္ဏံ ဘာသိတာ ဟောတိ ဘူတံ တစ္ဆံ ကာလေန, နော စ ဝဏ္ဏာရဟဿ ဝဏ္ဏံ ဘာသိတာ ဟောတိ ဘူတံ တစ္ဆံ ကာလေန။ ဣဓ ပန, ပောတလိယ, ဧကစ္စော ပုဂ္ဂလော အဝဏ္ဏာရဟဿ စ အဝဏ္ဏံ ဘာသိတာ ဟောတိ ဘူတံ တစ္ဆံ ကာလေန, ဝဏ္ဏာရဟဿ စ ဝဏ္ဏံ ဘာသိတာ ဟောတိ ဘူတံ တစ္ဆံ ကာလေန။ ဣမေ ခော, ပောတလိယ, စတ္တာရော ပုဂ္ဂလာ သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနာ လောကသ္မိံ။ ဣမေသံ ခော, ပောတလိယ, စတုန္နံ ပုဂ္ဂလာနံ ကတမော တေ ပုဂ္ဂလော ခမတိ အဘိက္ကန္တတရော စ ပဏီတတရော စာ”တိ?

“စတ္တာရောမေ, ဘော ဂောတမ, ပုဂ္ဂလာ သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနာ လောကသ္မိံ။ ကတမေ စတ္တာရော? ဣဓ, ဘော ဂောတမ, ဧကစ္စော ပုဂ္ဂလော အဝဏ္ဏာရဟဿ အဝဏ္ဏံ ဘာသိတာ ဟောတိ ဘူတံ တစ္ဆံ ကာလေန, နော စ ခော ဝဏ္ဏာရဟဿ ဝဏ္ဏံ ဘာသိတာ ဟောတိ ဘူတံ တစ္ဆံ ကာလေန။ ဣဓ ပန, ဘော ဂောတမ, ဧကစ္စော ပုဂ္ဂလော ဝဏ္ဏာရဟဿ ဝဏ္ဏံ ဘာသိတာ ဟောတိ ဘူတံ တစ္ဆံ ကာလေန, နော စ ခော အဝဏ္ဏာရဟဿ အဝဏ္ဏံ ဘာသိတာ ဟောတိ ဘူတံ တစ္ဆံ ကာလေန။ ဣဓ ပန, ဘော ဂောတမ, ဧကစ္စော ပုဂ္ဂလော နေဝ အဝဏ္ဏာရဟဿ အဝဏ္ဏံ ဘာသိတာ ဟောတိ ဘူတံ တစ္ဆံ ကာလေန, နော စ ဝဏ္ဏာရဟဿ ဝဏ္ဏံ ဘာသိတာ ဟောတိ ဘူတံ တစ္ဆံ ကာလေန။ ဣဓ ပန, ဘော ဂောတမ, ဧကစ္စော ပုဂ္ဂလော အဝဏ္ဏာရဟဿ စ အဝဏ္ဏံ ဘာသိတာ ဟောတိ ဘူတံ တစ္ဆံ ကာလေန, ဝဏ္ဏာရဟဿ စ ဝဏ္ဏံ ဘာသိတာ ဟောတိ ဘူတံ တစ္ဆံ ကာလေန။ ဣမေ ခော, ဘော ဂောတမ, စတ္တာရော ပုဂ္ဂလာ သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနာ လောကသ္မိံ။ ဣမေသံ, ဘော ဂောတမ, စတုန္နံ ပုဂ္ဂလာနံ ယွာယံ ပုဂ္ဂလော နေဝ အဝဏ္ဏာရဟဿ အဝဏ္ဏံ ဘာသိတာ ဟောတိ ဘူတံ တစ္ဆံ ကာလေန, နော စ ဝဏ္ဏာရဟဿ ဝဏ္ဏံ ဘာသိတာ ဟောတိ ဘူတံ တစ္ဆံ ကာလေန; အယံ မေ ပုဂ္ဂလော ခမတိ ဣမေသံ စတုန္နံ ပုဂ္ဂလာနံ အဘိက္ကန္တတရော စ ပဏီတတရော စ။ တံ ကိဿ ဟေတု? အဘိက္ကန္တာ [အဘိက္ကန္တတရာ (က.)] ဟေသာ, ဘော ဂောတမ, ယဒိဒံ ဥပေက္ခာ”တိ။

“စတ္တာရောမေ, ပောတလိယ, ပုဂ္ဂလာ သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနာ လောကသ္မိံ။ ကတမေ စတ္တာရော။ပေ.။ ဣမေ ခော, ပောတလိယ, စတ္တာရော ပုဂ္ဂလာ သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနာ လောကသ္မိံ။ ဣမေသံ ခော, ပောတလိယ, စတုန္နံ ပုဂ္ဂလာနံ ယွာယံ ပုဂ္ဂလော အဝဏ္ဏာရဟဿ စ အဝဏ္ဏံ ဘာသိတာ ဟောတိ ဘူတံ တစ္ဆံ ကာလေန, ဝဏ္ဏာရဟဿ စ ဝဏ္ဏံ ဘာသိတာ ဟောတိ ဘူတံ တစ္ဆံ ကာလေန; အယံ ဣမေသံ စတုန္နံ ပုဂ္ဂလာနံ အဘိက္ကန္တတရော စ ပဏီတတရော စ။ တံ ကိဿ ဟေတု? အဘိက္ကန္တာ ဟေသာ, ပောတလိယ, ယဒိဒံ တတ္ထ တတ္ထ ကာလညုတာ”တိ။

‘‘စတ္တာရောမေ, ဘော ဂောတမ, ပုဂ္ဂလာ သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနာ လောကသ္မိံ။ ကတမေ စတ္တာရော။ပေ.။ ဣမေ ခေါ, ဘော ဂောတမ, စတ္တာရော ပုဂ္ဂလာ သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနာ လောကသ္မိံ။ ဣမေသံ, ဘော ဂောတမ, စတုန္နံ ပုဂ္ဂလာနံ ယွာယံ ပုဂ္ဂလော အဝဏ္ဏာရဟဿ စ အဝဏ္ဏံ ဘာသိတာ ဘူတံ တစ္ဆံ ကာလေန, ဝဏ္ဏာရဟဿ စ ဝဏ္ဏံ ဘာသိတာ ဘူတံ တစ္ဆံ ကာလေန; အယံ မေ ပုဂ္ဂလော ခမတိ ဣမေသံ စတုန္နံ ပုဂ္ဂလာနံ အဘိက္ကန္တတရော စ ပဏီတတရော စ။ တံ ကိဿ ဟေတု? အဘိက္ကန္တာ ဟေသာ, ဘော ဂောတမ, ယဒိဒံ တတ္ထ တတ္ထ ကာလညုတာ။

‘‘အဘိက္ကန္တံ, ဘော ဂောတမ, အဘိက္ကန္တံ, ဘော ဂောတမ! သေယျထာပိ, ဘော ဂောတမ, နိက္ကုဇ္ဇိတံ ဝါ ဥက္ကုဇ္ဇေယျ, ပဋိစ္ဆန္နံ ဝါ ဝိဝရေယျ, မူဠှဿ ဝါ မဂ္ဂံ အာစိက္ခေယျ, အန္ဓကာရေ ဝါ တေလပဇ္ဇောတံ ဓာရေယျ – စက္ခုမန္တော ရူပါနိ ဒက္ခန္တီတိ, ဧဝမေဝံ ဘောတာ ဂောတမေန အနေကပရိယာယေန ဓမ္မော ပကာသိတော ။ ဧသာဟံ ဘဝန္တံ ဂောတမံ သရဏံ ဂစ္ဆာမိ ဓမ္မဉ္စ ဘိက္ခုသင်္ဃဉ္စ။ ဥပာသကံ မံ ဘဝံ ဂောတမော ဓာရေတု အဇ္ဇတဂ္ဂေ ပါဏုပေတံ သရဏံ ဂတ’’န္တိ။ ဒသမံ။

အသုရဝဂ္ဂေါ ပဉ္စမော။

တဿုဒ္ဒာနံ –

အသုရော တယော သမာဓိ, ဆဝါလာတေန ပဉ္စမံ။
ရာဂေ နိသန္တိ အတ္တဟိတံ, သိက္ခာ ပေါတလိယေန စာတိ။

ဒုတိယပဏ္ဏာသကံ သမတ္တံ။

၃. တတိယပဏ္ဏာသကံ

(၁၁) ၁. ဝလာဟကဝဂ္ဂေါ

၁. ပဌမဝလာဟကသုတ္တံ

၁၀၁. ဧဝံ မေ သုတံ – ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ သာဝတ္ထိယံ ဝိဟရတိ ဇေတဝနေ အနာထပိဏ္ဍိကဿ အာရာမေ။ တတြ ခေါ ဘဂဝါ ဘိက္ခူ အာမန္တေသိ – ''ဘိက္ခဝေါ''တိ။ ''ဘဒန္တေ''တိ တေ ဘိက္ခူ ဘဂဝတော ပစ္စဿောသုံ။ ဘဂဝါ ဧတဒဝေါစ –

''စတ္တာရောမေ, ဘိက္ခဝေ, ဝလာဟကာ။ ကတမေ စတ္တာရော? ဂဇ္ဇိတာ နော ဝဿိတာ, ဝဿိတာ နော ဂဇ္ဇိတာ, နေဝ ဂဇ္ဇိတာ နော ဝဿိတာ, ဂဇ္ဇိတာ စ ဝဿိတာ စ။ ဣမေ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, စတ္တာရော ဝလာဟကာ။ ဧဝမေဝံ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, စတ္တာရော ဝလာဟကူပမာ [ပု. ပ. ၁၅၇] ပုဂ္ဂလာ သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနာ လောကသ္မိံ။ ကတမေ စတ္တာရော? ဂဇ္ဇိတာ နော ဝဿိတာ, ဝဿိတာ နော ဂဇ္ဇိတာ, နေဝ ဂဇ္ဇိတာ နော ဝဿိတာ, ဂဇ္ဇိတာ စ ဝဿိတာ စ။

''ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော ဂဇ္ဇိတာ ဟောတိ နော ဝဿိတာ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ပုဂ္ဂလော ဘာသိတာ ဟောတိ, နော ကတ္တာ။ ဧဝံ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော ဂဇ္ဇိတာ ဟောတိ, နော ဝဿိတာ။ သေယျထာပိ သော, ဘိက္ခဝေ, ဝလာဟကော ဂဇ္ဇိတာ, နော ဝဿိတာ; တထူပမာဟံ, ဘိက္ခဝေ, ဣမံ ပုဂ္ဂလံ ဝဒါမိ။

''ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော ဝဿိတာ ဟောတိ, နော ဂဇ္ဇိတာ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ပုဂ္ဂလော ကတ္တာ ဟောတိ, နော ဘာသိတာ။ ဧဝံ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော ဝဿိတာ ဟောတိ, နော ဂဇ္ဇိတာ။ သေယျထာပိ သော, ဘိက္ခဝေ, ဝလာဟကော ဝဿိတာ, နော ဂဇ္ဇိတာ; တထူပမာဟံ, ဘိက္ခဝေ , ဣမံ ပုဂ္ဂလံ ဝဒါမိ။

''ကထဉ္စ , ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော နေဝ ဂဇ္ဇိတာ ဟောတိ, နော ဝဿိတာ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ပုဂ္ဂလော နေဝ ဘာသိတာ ဟောတိ, နော ကတ္တာ။ ဧဝံ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော နေဝ ဂဇ္ဇိတာ ဟောတိ, နော ဝဿိတာ။ သေယျထာပိ သော, ဘိက္ခဝေ, ဝလာဟကော နေဝ ဂဇ္ဇိတာ [နေဝ ဂဇ္ဇိတာ ဟောတိ (က.)] , နော ဝဿိတာ; တထူပမာဟံ, ဘိက္ခဝေ, ဣမံ ပုဂ္ဂလံ ဝဒါမိ။

''ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော ဂဇ္ဇိတာ စ ဟောတိ ဝဿိတာ စ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ပုဂ္ဂလော ဘာသိတာ စ ဟောတိ ကတ္တာ စ။ ဧဝံ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော ဂဇ္ဇိတာ စ ဟောတိ ဝဿိတာ စ။ သေယျထာပိ သော, ဘိက္ခဝေ, ဝလာဟကော ဂဇ္ဇိတာ စ [ဂဇ္ဇိတာ စ ဟောတိ (က.)] ဝဿိတာ စ; တထူပမာဟံ, ဘိက္ခဝေ, ဣမံ ပုဂ္ဂလံ ဝဒါမိ။ ဣမေ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, စတ္တာရော ဝလာဟကူပမာ ပုဂ္ဂလာ သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနာ လောကသ္မိ''န္တိ။ ပဌမံ။

၂. ဒုတိယဝလာဟကသုတ္တံ

၁၀၂. ''စတ္တာရောမေ , ဘိက္ခဝေ, ဝလာဟကာ။ ကတမေ စတ္တာရော? ဂဇ္ဇိတာ နော ဝဿိတာ, ဝဿိတာ နော ဂဇ္ဇိတာ, နေဝ ဂဇ္ဇိတာ နော ဝဿိတာ ဂဇ္ဇိတာ စ ဝဿိတာ စ။ ဣမေ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, စတ္တာရော ဝလာဟကာ။ ဧဝမေဝံ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, စတ္တာရော ဝလာဟကူပမာ ပုဂ္ဂလာ သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနာ လောကသ္မိံ။ ကတမေ စတ္တာရော? ဂဇ္ဇိတာ နော ဝဿိတာ, ဝဿိတာ နော ဂဇ္ဇိတာ, နေဝ ဂဇ္ဇိတာ နော ဝဿိတာ, ဂဇ္ဇိတာ စ ဝဿိတာ စ။

''ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော ဂဇ္ဇိတာ ဟောတိ, နော ဝဿိတာ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ပုဂ္ဂလော ဓမ္မံ ပရိယာပုဏာတိ – သုတ္တံ, ဂေယျံ, ဝေယျာကရဏံ, ဂာထံ, ဥဒါနံ, ဣတိဝုတ္တကံ, ဇာတကံ, အဗ္ဘုတဓမ္မံ, ဝေဒလ္လံ။ သော 'ဣဒံ ဒုက္ခ'န္တိ ယထာဘူတံ နပ္ပဇာနာတိ, 'အယံ ဒုက္ခသမုဒယော'တိ ယထာဘူတံ နပ္ပဇာနာတိ, 'အယံ ဒုက္ခနိရောဓော'တိ ယထာဘူတံ နပ္ပဇာနာတိ, 'အယံ ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနီ ပဋိပဒါ'တိ ယထာဘူတံ နပ္ပဇာနာတိ။ ဧဝံ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော ဂဇ္ဇိတာ ဟောတိ, နော ဝဿိတာ။ သေယျထာပိ သော, ဘိက္ခဝေ, ဝလာဟကော ဂဇ္ဇိတာ, နော ဝဿိတာ; တထူပမာဟံ, ဘိက္ခဝေ, ဣမံ ပုဂ္ဂလံ ဝဒါမိ။

"ကတမော စ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော ဝဿိတာ ဟောတိ, နော ဂဇ္ဇိတာ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ပုဂ္ဂလော ဓမ္မံ န ပရိယာပုဏာတိ – သုတ္တံ, ဂေယျံ, ဝေယျာကရဏံ, ဂါထံ, ဥဒါနံ, ဣတိဝုတ္တကံ, ဇာတကံ, အဗ္ဘုတဓမ္မံ, ဝေဒလ္လံ။ သော 'ဣဒံ ဒုက္ခ'န္တိ ယထာဘူတံ ပဇာနာတိ။ပေ။ 'အယံ ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနီ ပဋိပဒါ'တိ ယထာဘူတံ ပဇာနာတိ။ ဧဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော ဝဿိတာ ဟောတိ, နော ဂဇ္ဇိတာ။ သေယျထာပိ သော, ဘိက္ခဝေ, ဝလာဟကော ဝဿိတာ, နော ဂဇ္ဇိတာ; တထူပမာဟံ, ဘိက္ခဝေ, ဣမံ ပုဂ္ဂလံ ဝဒါမိ။

"ကတမော စ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော နေဝ ဂဇ္ဇိတာ ဟောတိ, နော ဝဿိတာ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ပုဂ္ဂလော နေဝ ဓမ္မံ ပရိယာပုဏာတိ – သုတ္တံ, ဂေယျံ, ဝေယျာကရဏံ, ဂါထံ, ဥဒါနံ, ဣတိဝုတ္တကံ, ဇာတကံ, အဗ္ဘုတဓမ္မံ, ဝေဒလ္လံ။ သော 'ဣဒံ ဒုက္ခ'န္တိ ယထာဘူတံ နပ္ပဇာနာတိ။ပေ။ 'အယံ ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနီ ပဋိပဒါ'တိ ယထာဘူတံ နပ္ပဇာနာတိ။ ဧဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော နေဝ ဂဇ္ဇိတာ ဟောတိ, နော ဝဿိတာ။ သေယျထာပိ သော, ဘိက္ခဝေ, ဝလာဟကော နေဝ ဂဇ္ဇိတာ, နော ဝဿိတာ; တထူပမာဟံ, ဘိက္ခဝေ, ဣမံ ပုဂ္ဂလံ ဝဒါမိ။

"ကတမော စ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော ဂဇ္ဇိတာ စ ဟောတိ ဝဿိတာ စ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ပုဂ္ဂလော ဓမ္မံ ပရိယာပုဏာတိ – သုတ္တံ, ဂေယျံ, ဝေယျာကရဏံ, ဂါထံ, ဥဒါနံ, ဣတိဝုတ္တကံ, ဇာတကံ, အဗ္ဘုတဓမ္မံ, ဝေဒလ္လံ။ သော 'ဣဒံ ဒုက္ခ'န္တိ ယထာဘူတံ ပဇာနာတိ။ပေ။ 'အယံ ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနီ ပဋိပဒါ'တိ ယထာဘူတံ ပဇာနာတိ။ ဧဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော ဂဇ္ဇိတာ စ ဟောတိ ဝဿိတာ စ။ သေယျထာပိ သော, ဘိက္ခဝေ, ဝလာဟကော ဂဇ္ဇိတာ စ ဝဿိတာ စ; တထူပမာဟံ, ဘိက္ခဝေ, ဣမံ ပုဂ္ဂလံ ဝဒါမိ။ ဣမေ ခော, ဘိက္ခဝေ, စတ္တာရော ဝလာဟကူပမာ ပုဂ္ဂလာ သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနာ လောကသ္မိ"န္တိ။ ဒုတိယံ။

၃. ကုမ္ဘသုတ္တံ

၁၀၃. "စတ္တာရောမေ, ဘိက္ခဝေ, ကုမ္ဘာ။ ကတမေ စတ္တာရော? တုစ္ဆော ပိဟိတော, ပူရော ဝိဝဋော, တုစ္ဆော ဝိဝဋော, ပူရော ပိဟိတော – ဣမေ ခော, ဘိက္ခဝေ, စတ္တာရော ကုမ္ဘာ။ ဧဝမေဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ , စတ္တာရော ကုမ္ဘူပမာ [ပု. ပ. ၁၆၀] ပုဂ္ဂလာ သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနာ လောကသ္မိံ။ ကတမေ စတ္တာရော? တုစ္ဆော ပိဟိတော, ပူရော ဝိဝဋော, တုစ္ဆော ဝိဝဋော, ပူရော ပိဟိတော။

"ကတမော စ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော တုစ္ဆော ဟောတိ ပိဟိတော? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စဿ ပုဂ္ဂလဿ ပာသာဒိကံ ဟောတိ အဘိက္ကန္တံ ပဋိက္ကန္တံ အာလောကိတံ ဝိလောကိတံ သမိဉ္ဇိတံ ပသာရိတံ သင်္ဃာဋိပတ္တစီဝရဓာရဏံ။ သော 'ဣဒံ ဒုက္ခ'န္တိ ယထာဘူတံ နပ္ပဇာနာတိ။ပေ။ 'အယံ ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနီ ပဋိပဒါ'တိ ယထာဘူတံ နပ္ပဇာနာတိ။ ဧဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော တုစ္ဆော ဟောတိ ပိဟိတော ။ သေယျထာပိ သော, ဘိက္ခဝေ, ကုမ္ဘော တုစ္ဆော ပိဟိတော; တထူပမာဟံ, ဘိက္ခဝေ, ဣမံ ပုဂ္ဂလံ ဝဒါမိ။

"ကတမော စ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော ပူရော ဟောတိ ဝိဝဋော? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စဿ ပုဂ္ဂလဿ န ပာသာဒိကံ ဟောတိ အဘိက္ကန္တံ ပဋိက္ကန္တံ အာလောကိတံ ဝိလောကိတံ သမိဉ္ဇိတံ ပသာရိတံ သင်္ဃာဋိပတ္တစီဝရဓာရဏံ။ သော 'ဣဒံ ဒုက္ခ'န္တိ ယထာဘူတံ ပဇာနာတိ။ပေ။ 'အယံ ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနီ ပဋိပဒါ'တိ ယထာဘူတံ ပဇာနာတိ။ ဧဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော ပူရော ဟောတိ ဝိဝဋော။ သေယျထာပိ သော, ဘိက္ခဝေ, ကုမ္ဘော ပူရော ဝိဝဋော; တထူပမာဟံ, ဘိက္ခဝေ, ဣမံ ပုဂ္ဂလံ ဝဒါမိ။

"ကတမော စ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော တုစ္ဆော ဟောတိ ဝိဝဋော? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စဿ ပုဂ္ဂလဿ န ပာသာဒိကံ ဟောတိ အဘိက္ကန္တံ ပဋိက္ကန္တံ အာလောကိတံ ဝိလောကိတံ သမိဉ္ဇိတံ ပသာရိတံ သင်္ဃာဋိပတ္တစီဝရဓာရဏံ။ သော 'ဣဒံ ဒုက္ခ'န္တိ ယထာဘူတံ နပ္ပဇာနာတိ။ပေ။ 'အယံ ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနီ ပဋိပဒါ'တိ ယထာဘူတံ နပ္ပဇာနာတိ။ ဧဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော တုစ္ဆော ဟောတိ ဝိဝဋော။ သေယျထာပိ သော, ဘိက္ခဝေ, ကုမ္ဘော တုစ္ဆော ဝိဝဋော; တထူပမာဟံ, ဘိက္ခဝေ, ဣမံ ပုဂ္ဂလံ ဝဒါမိ။

‘‘ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော ပူရော ဟောတိ ပိဟိတော? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စဿ ပုဂ္ဂလဿ ဟသာဒိကံ ဟောတိ အဘိက္ကန္တံ ပဋိက္ကန္တံ အာလောကိတံ ဝိလောကိတံ သမိဉ္ဇိတံ ပသာရိတံ သင်္ဃာဋိပတ္တစီဝရဓာရဏံ။ သော ‘ဣဒံ ဒုက္ခ’န္တိ ယထာဘူတံ ပဇာနာတိ။ပေ.။ ‘အယံ ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနီ ပဋိပဒါ’တိ ယထာဘူတံ ပဇာနာတိ။ ဧဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော ပူရော ဟောတိ ပိဟိတော။ သေယျထာပိ သော, ဘိက္ခဝေ, ကုမ္ဘော ပူရော ပိဟိတော; တထူပမာဟံ, ဘိက္ခဝေ, ဣမံ ပုဂ္ဂလံ ဝဒာမိ။ ဣမေ ခော, ဘိက္ခဝေ, စတ္တာရော ကုမ္ဘူပမာ ပုဂ္ဂလာ သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနာ လောကသ္မိ’’န္တိ။ တတိယံ။

၄. ဥဒကရဟဒသုတ္တံ

၁၀၄. ‘‘စတ္တာရောမေ, ဘိက္ခဝေ, ဥဒကရဟဒာ။ ကတမေ စတ္တာရော? ဥတ္တာနော ဂမ္ဘီရောဘာသော, ဂမ္ဘီရော ဥတ္တာနောဘာသော, ဥတ္တာနော ဥတ္တာနောဘာသော, ဂမ္ဘီရော ဂမ္ဘီရောဘာသော – ဣမေ ခော, ဘိက္ခဝေ, စတ္တာရော ဥဒကရဟဒာ။ ဧဝမေဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, စတ္တာရော ဥဒကရဟဒူပမာ [ပု. ပ. ၁၆၁] ပုဂ္ဂလာ သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနာ လောကသ္မိံ။ ကတမေ စတ္တာရော? ဥတ္တာနော ဂမ္ဘီရောဘာသော , ဂမ္ဘီရော ဥတ္တာနောဘာသော, ဥတ္တာနော ဥတ္တာနောဘာသော, ဂမ္ဘီရော ဂမ္ဘီရောဘာသော။

‘‘ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော ဥတ္တာနော ဟောတိ ဂမ္ဘီရောဘာသော? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စဿ ပုဂ္ဂလဿ ဟသာဒိကံ ဟောတိ အဘိက္ကန္တံ ပဋိက္ကန္တံ အာလောကိတံ ဝိလောကိတံ သမိဉ္ဇိတံ ပသာရိတံ သင်္ဃာဋိပတ္တစီဝရဓာရဏံ။ သော ‘ဣဒံ ဒုက္ခ’န္တိ ယထာဘူတံ နပ္ပဇာနာတိ။ပေ.။ ‘အယံ ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနီ ပဋိပဒါ’တိ ယထာဘူတံ နပ္ပဇာနာတိ။ ဧဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော ဥတ္တာနော ဟောတိ ဂမ္ဘီရောဘာသော။ သေယျထာပိ သော, ဘိက္ခဝေ, ဥဒကရဟဒော ဥတ္တာနော ဂမ္ဘီရောဘာသော; တထူပမာဟံ, ဘိက္ခဝေ, ဣမံ ပုဂ္ဂလံ ဝဒာမိ။

‘‘ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော ဂမ္ဘီရော ဟောတိ ဥတ္တာနောဘာသော? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စဿ ပုဂ္ဂလဿ န ဟသာဒိကံ ဟောတိ အဘိက္ကန္တံ ပဋိက္ကန္တံ အာလောကိတံ ဝိလောကိတံ သမိဉ္ဇိတံ ပသာရိတံ သင်္ဃာဋိပတ္တစီဝရဓာရဏံ။ သော ‘ဣဒံ ဒုက္ခ’န္တိ ယထာဘူတံ ပဇာနာတိ။ပေ.။ ‘အယံ ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနီ ပဋိပဒါ’တိ ယထာဘူတံ ပဇာနာတိ။ ဧဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော ဂမ္ဘီရော ဟောတိ ဥတ္တာနောဘာသော။ သေယျထာပိ သော, ဘိက္ခဝေ, ဥဒကရဟဒော ဂမ္ဘီရော ဥတ္တာနောဘာသော; တထူပမာဟံ, ဘိက္ခဝေ, ဣမံ ပုဂ္ဂလံ ဝဒာမိ။

‘‘ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော ဥတ္တာနော ဟောတိ ဥတ္တာနောဘာသော? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စဿ ပုဂ္ဂလဿ န ဟသာဒိကံ ဟောတိ အဘိက္ကန္တံ ပဋိက္ကန္တံ အာလောကိတံ ဝိလောကိတံ သမိဉ္ဇိတံ ပသာရိတံ သင်္ဃာဋိပတ္တစီဝရဓာရဏံ။ သော ‘ဣဒံ ဒုက္ခ’န္တိ ယထာဘူတံ နပ္ပဇာနာတိ။ပေ.။ ‘အယံ ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနီ ပဋိပဒါ’တိ ယထာဘူတံ နပ္ပဇာနာတိ။ ဧဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော ဥတ္တာနော ဟောတိ ဥတ္တာနောဘာသော။ သေယျထာပိ သော, ဘိက္ခဝေ, ဥဒကရဟဒော ဥတ္တာနော ဥတ္တာနောဘာသော; တထူပမာဟံ, ဘိက္ခဝေ, ဣမံ ပုဂ္ဂလံ ဝဒာမိ။

‘‘ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော ဂမ္ဘီရော ဟောတိ ဂမ္ဘီရောဘာသော? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စဿ ပုဂ္ဂလဿ ဟသာဒိကံ ဟောတိ အဘိက္ကန္တံ ပဋိက္ကန္တံ အာလောကိတံ ဝိလောကိတံ သမိဉ္ဇိတံ ပသာရိတံ သင်္ဃာဋိပတ္တစီဝရဓာရဏံ။ သော ‘ဣဒံ ဒုက္ခ’န္တိ ယထာဘူတံ ပဇာနာတိ။ပေ.။ ‘အယံ ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနီ ပဋိပဒါ’တိ ယထာဘူတံ ပဇာနာတိ။ ဧဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော ဂမ္ဘီရော ဟောတိ ဂမ္ဘီရောဘာသော။ သေယျထာပိ သော, ဘိက္ခဝေ, ဥဒကရဟဒော ဂမ္ဘီရော ဂမ္ဘီရောဘာသော; တထူပမာဟံ, ဘိက္ခဝေ, ဣမံ ပုဂ္ဂလံ ဝဒာမိ။ ဣမေ ခော , ဘိက္ခဝေ, စတ္တာရော ဥဒကရဟဒူပမာ ပုဂ္ဂလာ သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနာ လောကသ္မိ’’န္တိ။ စတုတ္ထံ။

၅. အမ္ဗသုတ္တံ

၁၀၅. ‘‘စတ္တာရိမာနိ, ဘိက္ခဝေ, အမ္ဗာနိ။ ကတမာနိ စတ္တာရိ? အာမံ ပက္ကဝဏ္ဏိ [ပက္ကဝဏ္ဏီ (ပု. ပ. ၁၅၉)], ပက္ကံ အာမဝဏ္ဏိ [အာမဝဏ္ဏီ (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)], အာမံ အာမဝဏ္ဏိ, ပက္ကံ ပက္ကဝဏ္ဏိ – ဣမာနိ ခော, ဘိက္ခဝေ, စတ္တာရိ အမ္ဗာနိ။ ဧဝမေဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, စတ္တာရော အမ္ဗူပမာ [ပက္ကဝဏ္ဏီ (ပု. ပ. ၁၅၉)] ပုဂ္ဂ

လာ သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနာ လောကသ္မိံ။ ကတမေ စတ္တာရော? အာမော ပက္ကဝဏ္ဏီ, ပက္ကော အာမဝဏ္ဏီ, အာမော အာမဝဏ္ဏီ, ပက္ကော ပက္ကဝဏ္ဏီ။

“ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော အာမော ဟောတိ ပက္ကဝဏ္ဏီ? ဣဓ , ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စဿ ပုဂ္ဂလဿ ဟသာဒိကံ ဟောတိ အဘိက္ကန္တံ ပဋိက္ကန္တံ အာလောကိတံ ဝိလောကိတံ သမိဉ္ဇိတံ ပသာရိတံ သင်္ဃာဋိပတ္တစီဝရဓာရဏံ။ သော ‘ဣဒံ ဒုက္ခ’န္တိ ယထာဘူတံ နပ္ပဇာနာတိ။ပေ.။ ‘အယံ ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနီ ပဋိပဒါ’တိ ယထာဘူတံ နပ္ပဇာနာတိ။ ဧဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော အာမော ဟောတိ ပက္ကဝဏ္ဏီ။ သေယျထာပိ တံ, ဘိက္ခဝေ, အမ္ဗံ အာမံ ပက္ကဝဏ္ဏိ; တထူပမာဟံ, ဘိက္ခဝေ, ဣမံ ပုဂ္ဂလံ ဝဒါမိ။

“ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော ပက္ကော ဟောတိ အာမဝဏ္ဏီ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စဿ ပုဂ္ဂလဿ န ပာသာဒိကံ ဟောတိ အဘိက္ကန္တံ ပဋိက္ကန္တံ အာလောကိတံ ဝိလောကိတံ သမိဉ္ဇိတံ ပသာရိတံ သင်္ဃာဋိပတ္တစီဝရဓာရဏံ။ သော ‘ဣဒံ ဒုက္ခ’န္တိ ယထာဘူတံ ပဇာနာတိ။ပေ.။ ‘အယံ ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနီ ပဋိပဒါ’တိ ယထာဘူတံ ပဇာနာတိ။ ဧဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော ပက္ကော ဟောတိ အာမဝဏ္ဏီ။ သေယျထာပိ တံ, ဘိက္ခဝေ, အမ္ဗံ ပက္ကံ အာမဝဏ္ဏိ; တထူပမာဟံ, ဘိက္ခဝေ, ဣမံ ပုဂ္ဂလံ ဝဒါမိ။

“ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော အာမော ဟောတိ အာမဝဏ္ဏီ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စဿ ပုဂ္ဂလဿ န ပာသာဒိကံ ဟောတိ အဘိက္ကန္တံ ပဋိက္ကန္တံ အာလောကိတံ ဝိလောကိတံ သမိဉ္ဇိတံ ပသာရိတံ သင်္ဃာဋိပတ္တစီဝရဓာရဏံ။ သော ‘ဣဒံ ဒုက္ခ’န္တိ ယထာဘူတံ နပ္ပဇာနာတိ။ပေ.။ ‘အယံ ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနီ ပဋိပဒါ’တိ ယထာဘူတံ နပ္ပဇာနာတိ။ ဧဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော အာမော ဟောတိ အာမဝဏ္ဏီ ။ သေယျထာပိ တံ, ဘိက္ခဝေ, အမ္ဗံ အာမံ အာမဝဏ္ဏိ; တထူပမာဟံ, ဘိက္ခဝေ, ဣမံ ပုဂ္ဂလံ ဝဒါမိ။

“ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော ပက္ကော ဟောတိ ပက္ကဝဏ္ဏီ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စဿ ပုဂ္ဂလဿ ပာသာဒိကံ ဟောတိ အဘိက္ကန္တံ ပဋိက္ကန္တံ အာလောကိတံ ဝိလောကိတံ သမိဉ္ဇိတံ ပသာရိတံ သင်္ဃာဋိပတ္တစီဝရဓာရဏံ။ သော ‘ဣဒံ ဒုက္ခ’န္တိ ယထာဘူတံ ပဇာနာတိ။ပေ.။ ‘အယံ ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနီ ပဋိပဒါ’တိ ယထာဘူတံ ပဇာနာတိ။ ဧဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော ပက္ကော ဟောတိ ပက္ကဝဏ္ဏီ။ သေယျထာပိ တံ, ဘိက္ခဝေ, အမ္ဗံ ပက္ကံ ပက္ကဝဏ္ဏိ; တထူပမာဟံ, ဘိက္ခဝေ, ဣမံ ပုဂ္ဂလံ ဝဒါမိ။ ဣမေ ခော, ဘိက္ခဝေ, စတ္တာရော အမ္ဗူပမာ ပုဂ္ဂလာ သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနာ လောကသ္မိ”န္တိ။ ပဉ္စမံ။

၆. ဒုတိယအမ္ဗသုတ္တံ

(ဆဋ္ဌံ ဥတ္တာနတ္ထမေဝ[တိ] အဋ္ဌကထာယံ ဒဿိတံ, ဟဋ္ဌိမေဟတ္ထကေသု ပန ကတ္ထစိပိ န ဒိဿတိ။) [( ) “ဆဋ္ဌံ ဥတ္တာနတ္ထမေဝ”တိ အဋ္ဌကထာယံ ဒဿိတံ, ဟဋ္ဌိမေဟတ္ထကေသု ပန ကတ္ထစိပိ န ဒိဿတိ။ “။ အာမံ ပက္ကောဘာသံ, ပက္ကံ အာမောဘာသ”န္တိအာဒိနာ ဟဝေ္ဗာ ဘဝေယျ]

၇. မူသိကသုတ္တံ

၁၀၇. “စတဿော ဣမာ, ဘိက္ခဝေ, မူသိကာ။ ကတမာ စတဿော? ကာမံ ကတ္တာ နော ဝသိတာ, ဝသိတာ နော ကာမံ ကတ္တာ, နေဝ ကာမံ ကတ္တာ နော ဝသိတာ, ကာမံ ကတ္တာ စ ဝသိတာ စ – ဣမာ ခော, ဘိက္ခဝေ, စတဿော မူသိကာ။ ဧဝမေဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, စတ္တာရော မူသိကူပမာ ပုဂ္ဂလာ သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနာ လောကသ္မိံ။ ကတမေ စတ္တာရော? ကာမံ ကတ္တာ နော ဝသိတာ, ဝသိတာ နော ကာမံ ကတ္တာ, နေဝ ကာမံ ကတ္တာ နော ဝသိတာ, ကာမံ ကတ္တာ စ ဝသိတာ စ။

“ကထဉ္စ , ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော ကာမံ ကတ္တာ ဟောတိ နော ဝသိတာ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ပုဂ္ဂလော ဓမ္မံ ပရိယာပုဏာတိ – သုတ္တံ, ဂေယျံ, ဝေယျာကရဏံ, ဂာထံ, ဥဒါနံ, ဣတိဝုတ္တကံ, ဇာတကံ, အဗ္ဘုတဓမ္မံ, ဝေဒလ္လံ။ သော ‘ဣဒံ ဒုက္ခ’န္တိ ယထာဘူတံ နပ္ပဇာနာတိ။ပေ.။ ‘အယံ ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနီ ပဋိပဒါ’တိ ယထာဘူတံ နပ္ပဇာနာတိ။ ဧဝံ

ခော, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော ကမံ ကတ္တာ ဟောတိ, နော ဝသိတာ။ သေယျထာပိ သာ , ဘိက္ခဝေ, မူသိကာ ကမံ ကတ္တာ, နော ဝသိတာ; တထူပမာဟံ, ဘိက္ခဝေ, ဣမံ ပုဂ္ဂလံ ဝဒါမိ။

"ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော ဝသိတာ ဟောတိ, နော ကမံ ကတ္တာ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ပုဂ္ဂလော ဓမ္မံ န ပရိယာပုဏာတိ – သုတ္တံ, ဂေယျံ, ဝေယျာကရဏံ, ဂါထံ , ဥဒါနံ, ဣတိဝုတ္တကံ, ဇာတကံ, အဗ္ဘုတဓမ္မံ, ဝေဒလ္လံ။ သော 'ဣဒံ ဒုက္ခ'န္တိ ယထာဘူတံ ပဇာနာတိ။ပေ။ 'အယံ ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနီ ပဋိပဒါ'တိ ယထာဘူတံ ပဇာနာတိ။ ဧဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော ဝသိတာ ဟောတိ, နော ကမံ ကတ္တာ။ သေယျထာပိ သာ, ဘိက္ခဝေ, မူသိကာ ဝသိတာ ဟောတိ, နော ကမံ ကတ္တာ; တထူပမာဟံ, ဘိက္ခဝေ, ဣမံ, ပုဂ္ဂလံ ဝဒါမိ။

"ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော နေဝ ကမံ ကတ္တာ ဟောတိ နော ဝသိတာ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ပုဂ္ဂလော ဓမ္မံ န ပရိယာပုဏာတိ – သုတ္တံ, ဂေယျံ, ဝေယျာကရဏံ, ဂါထံ, ဥဒါနံ, ဣတိဝုတ္တကံ, ဇာတကံ, အဗ္ဘုတဓမ္မံ, ဝေဒလ္လံ။ သော 'ဣဒံ ဒုက္ခ'န္တိ ယထာဘူတံ နပ္ပဇာနာတိ။ပေ။ 'အယံ ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနီ ပဋိပဒါ'တိ ယထာဘူတံ နပ္ပဇာနာတိ။ ဧဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ , ပုဂ္ဂလော နေဝ ကမံ ကတ္တာ ဟောတိ, နော ဝသိတာ။ သေယျထာပိ သာ, ဘိက္ခဝေ, မူသိကာ နေဝ ကမံ ကတ္တာ ဟောတိ, နော ဝသိတာ; တထူပမာဟံ, ဘိက္ခဝေ, ဣမံ ပုဂ္ဂလံ ဝဒါမိ။

"ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော ကမံ ကတ္တာ စ ဟောတိ ဝသိတာ စ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ပုဂ္ဂလော ဓမ္မံ ပရိယာပုဏာတိ – သုတ္တံ, ဂေယျံ, ဝေယျာကရဏံ, ဂါထံ, ဥဒါနံ, ဣတိဝုတ္တကံ, ဇာတကံ, အဗ္ဘုတဓမ္မံ, ဝေဒလ္လံ။ သော 'ဣဒံ ဒုက္ခ'န္တိ ယထာဘူတံ ပဇာနာတိ။ပေ။ 'အယံ ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနီ ပဋိပဒါ'တိ ယထာဘူတံ ပဇာနာတိ။ ဧဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော ကမံ ကတ္တာ စ ဟောတိ ဝသိတာ စ။ သေယျထာပိ သာ, ဘိက္ခဝေ, မူသိကာ ကမံ ကတ္တာ စ ဟောတိ ဝသိတာ စ; တထူပမာဟံ, ဘိက္ခဝေ, ဣမံ ပုဂ္ဂလံ ဝဒါမိ။ ဣမေ ခော, ဘိက္ခဝေ, စတ္တာရော မူသိကူပမာ ပုဂ္ဂလာ သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနာ လောကသ္မိ"န္တိ။ သတ္တမံ။

၈. ဗလီဗဒ္ဒသုတ္တံ

၁၀၈. "စတ္တာရောမေ, ဘိက္ခဝေ, ဗလီဗဒ္ဒာ [ဗလိဝဒ္ဒါ (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.), ဗလိဗဒ္ဓာ (က.) ပု. ပ. ၁၆၂] ။ ကတမေ စတ္တာရော? သဂဝစဏ္ဍော နော ပရဂဝစဏ္ဍော, ပရဂဝစဏ္ဍော နော သဂဝစဏ္ဍော, သဂဝစဏ္ဍော စ ပရဂဝစဏ္ဍော စ, နေဝ သဂဝစဏ္ဍော နော ပရဂဝစဏ္ဍော – ဣမေ ခော, ဘိက္ခဝေ, စတ္တာရော ဗလီဗဒ္ဒာ။ ဧဝမေဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, စတ္တာရော ဗလီဗဒ္ဒူပမာ ပုဂ္ဂလာ သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနာ လောကသ္မိံ။ ကတမေ စတ္တာရော? သဂဝစဏ္ဍော နော ပရဂဝစဏ္ဍော, ပရဂဝစဏ္ဍော နော သဂဝစဏ္ဍော, သဂဝစဏ္ဍော စ ပရဂဝစဏ္ဍော စ, နေဝ သဂဝစဏ္ဍော နော ပရဂဝစဏ္ဍော။

"ကထဉ္စ , ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော သဂဝစဏ္ဍော ဟောတိ, နော ပရဂဝစဏ္ဍော? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ပုဂ္ဂလော သကပရိသံ ဥဗ္ဗေဇေတာ ဟောတိ, နော ပရပရိသံ။ ဧဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော သဂဝစဏ္ဍော ဟောတိ, နော ပရဂဝစဏ္ဍော။ သေယျထာပိ သော, ဘိက္ခဝေ, ဗလီဗဒ္ဒော သဂဝစဏ္ဍော, နော ပရဂဝစဏ္ဍော; တထူပမာဟံ, ဘိက္ခဝေ, ဣမံ ပုဂ္ဂလံ ဝဒါမိ။

"ကထဉ္စ , ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော ပရဂဝစဏ္ဍော ဟောတိ, နော သဂဝစဏ္ဍော? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ပုဂ္ဂလော ပရပရိသံ ဥဗ္ဗေဇေတာ ဟောတိ, နော သကပရိသံ။ ဧဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော ပရဂဝစဏ္ဍော ဟောတိ, နော သဂဝစဏ္ဍော။ သေယျထာပိ သော, ဘိက္ခဝေ, ဗလီဗဒ္ဒော ပရဂဝစဏ္ဍော, နော သဂဝစဏ္ဍော; တထူပမာဟံ, ဘိက္ခဝေ, ဣမံ ပုဂ္ဂလံ ဝဒါမိ။

"ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော သဂဝစဏ္ဍော စ ဟောတိ ပရဂဝစဏ္ဍော စ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ပုဂ္ဂလော သကပရိသံ ဥဗ္ဗေဇေတာ ဟောတိ ပရပရိသဉ္စ။ ဧဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော သဂဝစဏ္ဍော စ ဟောတိ ပရဂဝစဏ္ဍော စ။ သေယျထာပိ သော, ဘိက္ခဝေ, ဗလီဗဒ္ဒော သဂဝစဏ္ဍော စ ပရဂဝစဏ္ဍော စ; တထူပမာဟံ, ဘိက္ခဝေ, ဣမံ ပုဂ္ဂလံ ဝဒါမိ။

‘‘ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော နေဝ သဂဝစဏ္ဍော ဟောတိ နော ပရဂဝစဏ္ဍော? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ပုဂ္ဂလော နေဝ သကပရိသံ ဥဗ္ဗေဇေတာ ဟောတိ, နော ပရပရိသံ။ ဧဝံ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော နေဝ သဂဝစဏ္ဍော ဟောတိ, နော ပရဂဝစဏ္ဍော။ သေယျထာပိ သော, ဘိက္ခဝေ, ဗလီဗဒ္ဒော နေဝ သဂဝစဏ္ဍော, နော ပရဂဝစဏ္ဍော; တထူပမာဟံ, ဘိက္ခဝေ, ဣမံ ပုဂ္ဂလံ ဝဒာမိ။ ဣမေ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, စတ္တာရော ဗလီဗဒ္ဒူပမာ ပုဂ္ဂလာ သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနာ လောကသ္မိ’’န္တိ။ အဋ္ဌမံ။

၉. ရုက္ခသုတ္တံ

၁၀၉. ‘‘စတ္တာရောမေ, ဘိက္ခဝေ, ရုက္ခာ။ ကတမေ စတ္တာရော? ဖေဂ္ဂု ဖေဂ္ဂုပရိဝါရော, ဖေဂ္ဂု သာရပရိဝါရော, သာရော ဖေဂ္ဂုပရိဝါရော, သာရော သာရပရိဝါရော – ဣမေ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, စတ္တာရော ရုက္ခာ။ ဧဝမေဝံ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, စတ္တာရော ရုက္ခူပမာ ပုဂ္ဂလာ သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနာ လောကသ္မိံ။ ကတမေ စတ္တာရော? ဖေဂ္ဂု ဖေဂ္ဂုပရိဝါရော, ဖေဂ္ဂု သာရပရိဝါရော, သာရော ဖေဂ္ဂုပရိဝါရော, သာရော သာရပရိဝါရော။

‘‘ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော ဖေဂ္ဂု ဟောတိ ဖေဂ္ဂုပရိဝါရော? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ပုဂ္ဂလော ဒုဿီလော ဟောတိ ပာပဓမ္မော; ပရိသာပိဿ ဟောတိ ဒုဿီလာ ပာပဓမ္မာ။ ဧဝံ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော ဖေဂ္ဂု ဟောတိ ဖေဂ္ဂုပရိဝါရော။ သေယျထာပိ သော, ဘိက္ခဝေ, ရုက္ခော ဖေဂ္ဂု ဖေဂ္ဂုပရိဝါရော; တထူပမာဟံ, ဘိက္ခဝေ, ဣမံ ပုဂ္ဂလံ ဝဒာမိ။

‘‘ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော ဖေဂ္ဂု ဟောတိ သာရပရိဝါရော? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ပုဂ္ဂလော ဒုဿီလော ဟောတိ ပာပဓမ္မော; ပရိသာ စ ခွဿ ဟောတိ သီလဝတီ ကလျာဏဓမ္မာ။ ဧဝံ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော ဖေဂ္ဂု ဟောတိ သာရပရိဝါရော။ သေယျထာပိ သော, ဘိက္ခဝေ, ရုက္ခော ဖေဂ္ဂု သာရပရိဝါရော; တထူပမာဟံ, ဘိက္ခဝေ, ဣမံ ပုဂ္ဂလံ ဝဒာမိ။

‘‘ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော သာရော ဟောတိ ဖေဂ္ဂုပရိဝါရော? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ပုဂ္ဂလော သီလဝာ ဟောတိ ကလျာဏဓမ္မော; ပရိသာ စ ခွဿ ဟောတိ ဒုဿီလာ ပာပဓမ္မာ။ ဧဝံ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော သာရော ဟောတိ ဖေဂ္ဂုပရိဝါရော။ သေယျထာပိ သော, ဘိက္ခဝေ, ရုက္ခော သာရော ဖေဂ္ဂုပရိဝါရော; တထူပမာဟံ, ဘိက္ခဝေ, ဣမံ ပုဂ္ဂလံ ဝဒာမိ။

‘‘ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော သာရော ဟောတိ သာရပရိဝါရော? ဣဓ ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ပုဂ္ဂလော သီလဝာ ဟောတိ ကလျာဏဓမ္မော; ပရိသာပိဿ ဟောတိ သီလဝတီ ကလျာဏဓမ္မာ။ ဧဝံ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော သာရော ဟောတိ သာရပရိဝါရော။ သေယျထာပိ သော, ဘိက္ခဝေ, ရုက္ခော သာရော သာရပရိဝါရော; တထူပမာဟံ, ဘိက္ခဝေ, ဣမံ ပုဂ္ဂလံ ဝဒာမိ။ ဣမေ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, စတ္တာရော ရုက္ခူပမာ ပုဂ္ဂလာ သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနာ လောကသ္မိ’’န္တိ [ပု. ပ. ၁၇၀]။ နဝမံ။

၁၀. အာသီဝိသသုတ္တံ

၁၁၀. ‘‘စတ္တာရောမေ, ဘိက္ခဝေ, အာသီဝိသာ [အာသိဝိသာ (က.) ပု. ပ. ၁၆၃]။ ကတမေ စတ္တာရော? အာဂတဝိသော န ဃောရဝိသော, ဃောရဝိသော န အာဂတဝိသော, အာဂတဝိသော စ ဃောရဝိသော စ, နေဝာဂတဝိသော န ဃောရဝိသော – ဣမေ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, စတ္တာရော အာသီဝိသာ။ ဧဝမေဝံ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, စတ္တာရော အာသီဝိသူပမာ ပုဂ္ဂလာ သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနာ လောကသ္မိံ။ ကတမေ စတ္တာရော? အာဂတဝိသော န ဃောရဝိသော, ဃောရဝိသော န အာဂတဝိသော , အာဂတဝိသော စ ဃောရဝိသော စ, နေဝာဂတဝိသော န ဃောရဝိသော။

‘‘ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော အာဂတဝိသော ဟောတိ, န ဃောရဝိသော? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ပုဂ္ဂလော အဘိဏှံ ကုဇ္ဈတိ။ သော စ ခွဿ ကောဓော [ကောပေါ (က.) ပု. ပ. ၁၆၃] န ဒီဃရတ္တံ အနုသေတိ။ ဧဝံ ခေါ , ဘိက္ခ

ခဝေ, ပုဂ္ဂလော အာဂတဝိသော ဟောတိ, န ဃောရဝိသော။ သေယျထာပိ သော, ဘိက္ခဝေ, အာသီဝိသော အာဂတဝိသော, န ဃောရဝိသော; တထူပမာဟံ, ဘိက္ခဝေ, ဣမံ ပုဂ္ဂလံ ဝဒာမိ။

“ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော ဃောရဝိသော ဟောတိ, န အာဂတဝိသော? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ပုဂ္ဂလော န ဟေဝ ခော အဘိဏှံ ကုဇ္ဈတိ။ သော စ ခွဝဿ ကောဓော ဒီဃရတ္တံ အနုသေတိ။ ဧဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော ဃောရဝိသော ဟောတိ, န အာဂတဝိသော။ သေယျထာပိ သော, ဘိက္ခဝေ, အာသီဝိသော ဃောရဝိသော, န အာဂတဝိသော; တထူပမာဟံ, ဘိက္ခဝေ, ဣမံ ပုဂ္ဂလံ ဝဒာမိ။

“ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော အာဂတဝိသော စ ဟောတိ ဃောရဝိသော စ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ပုဂ္ဂလော အဘိဏှံ ကုဇ္ဈတိ။ သော စ ခွဝဿ ကောဓော ဒီဃရတ္တံ အနုသေတိ။ ဧဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော အာဂတဝိသော စ ဟောတိ ဃောရဝိသော စ။ သေယျထာပိ သော, ဘိက္ခဝေ, အာသီဝိသော အာဂတဝိသော စ ဃောရဝိသော စ; တထူပမာဟံ, ဘိက္ခဝေ, ဣမံ ပုဂ္ဂလံ ဝဒာမိ။

“ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော နေဝါဂတဝိသော ဟောတိ န ဃောရဝိသော? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ပုဂ္ဂလော န ဟေဝ ခော အဘိဏှံ ကုဇ္ဈတိ။ သော စ ခွဝဿ ကောဓော န ဒီဃရတ္တံ အနုသေတိ။ ဧဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော နေဝါဂတဝိသော ဟောတိ, န ဃောရဝိသော။ သေယျထာပိ သော, ဘိက္ခဝေ, အာသီဝိသော နေဝါဂတဝိသော န ဃောရဝိသော; တထူပမာဟံ, ဘိက္ခဝေ, ဣမံ ပုဂ္ဂလံ ဝဒာမိ။ ဣမေ ခော, ဘိက္ခဝေ, စတ္တာရော အာသီဝိသူပမာ ပုဂ္ဂလာ သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနာ လောကသ္မိ”န္တိ။ ဒသမံ။

ဝလာဟကဝဂ္ဂေါ ပဉ္စမော။

တဿုဒ္ဒာနံ –

ဒွေ ဝလာဟာ ကုမ္ဘ-ဥဒကာ၊ ရဟာအ ဒွေဝ ဟောန္တိ အမ္ဗာနိ။
မူသိကာ ဗလီဗဒ္ဒာ ရုက္ခာ၊ အာသီဝိသေန တေ ဒသာတိ။

(၁၂) ၂. ကေသိဝဂ္ဂော

၁. ကေသိသုတ္တံ

၁၁၁. အထ ခော ကေသိ အဿဒမ္မသာရထိ ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝန္တံ အဘိဝါဒေတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိ။ ဧကမန္တံ နိသိန္နံ ခော ကေသိံ အဿဒမ္မသာရထိံ ဘဂဝါ ဧတဒဝေါစ – ''တွံ ခေါသိ, ကေသိ, ပညာတော အဿဒမ္မသာရထီတိ [သညာတော အဿဒမ္မသာရထိ (သီ. ဿျာ. ကံ. ပီ.)] ။ ကထံ ပန တွံ, ကေသိ, အဿဒမ္မံ ဝိနေသီ''တိ? ''အဟံ ခေါ, ဘန္တေ, အဿဒမ္မံ သဏှေနပိ ဝိနေမိ, ဖရုသေနပိ ဝိနေမိ , သဏှဖရုသေနပိ ဝိနေမီ''တိ။ ''သစေ တေ, ကေသိ, အဿဒမ္မော သဏှေန ဝိနယံ န ဥပေတိ, ဖရုသေန ဝိနယံ န ဥပေတိ, သဏှဖရုသေန ဝိနယံ န ဥပေတိ, ကိန္တိ နံ ကရောသီ''တိ? ''သစေ မေ, ဘန္တေ, အဿဒမ္မော သဏှေန ဝိနယံ န ဥပေတိ, ဖရုသေန ဝိနယံ န ဥပေတိ, သဏှဖရုသေန ဝိနယံ န ဥပေတိ; ဟနာမိ နံ, ဘန္တေ။ တံ ကိဿ ဟေတု? မာ မေ အာစရိယကုလဿ အဝဏ္ဏော အဟောသီ''တိ။

''ဘဂဝါ ပန, ဘန္တေ, အနုတ္တရော ပုရိသဒမ္မသာရထိ။ ကထံ ပန, ဘန္တေ, ဘဂဝါ ပုရိသဒမ္မံ ဝိနေတီ''တိ? ''အဟံ ခေါ, ကေသိ, ပုရိသဒမ္မံ သဏှေနပိ ဝိနေမိ, ဖရုသေနပိ ဝိနေမိ, သဏှဖရုသေနပိ ဝိနေမိ။ တတြိဒံ, ကေသိ, သဏှသ္မိံ – ဣတိ ကာယသုစရိတံ ဣတိ ကာယသုစရိတဿ ဝိပါကော, ဣတိ ဝစီသုစရိတံ ဣတိ ဝစီသုစရိတဿ ဝိပါကော, ဣတိ မနောသုစရိတံ ဣတိ မနောသုစရိတဿ ဝိပါကော, ဣတိ ဒေဝါ, ဣတိ မနုဿာတိ။ တတြိဒံ, ကေသိ, ဖရုသသ္မိံ – ဣတိ ကာယဒုစ္စရိတံ ဣတိ ကာယဒုစ္စရိတဿ ဝိပါကော, ဣတိ ဝစီဒုစ္စရိတံ ဣတိ ဝစီဒုစ္စရိတဿ ဝိပါကော, ဣတိ မနောဒုစ္စရိတံ ဣတိ မနောဒုစ္စရိတဿ ဝိပါကော, ဣတိ နိရယော, ဣတိ တိရစ္ဆာနယောနိ, ဣတိ ပေတ္တိဝိသယော''တိ။

''တတြိဒံ, ကေသိ, သဏှဖရုသသ္မိံ – ဣတိ ကာယသုစရိတံ ဣတိ ကာယသုစရိတဿ ဝိပါကော, ဣတိ ကာယဒုစ္စရိတံ ဣတိ ကာယဒုစ္စရိတဿ ဝိပါကော, ဣတိ ဝစီသုစရိတံ ဣတိ ဝစီသုစရိတဿ ဝိပါကော, ဣတိ ဝစီဒုစ္စရိတံ ဣတိ ဝစီဒုစ္စရိတဿ ဝိပါကော, ဣတိ မနောသုစရိတံ ဣတိ မနောသုစရိတဿ ဝိပါကော, ဣတိ မနောဒုစ္စရိတံ ဣတိ မနောဒုစ္စရိတဿ ဝိပါကော, ဣတိ ဒေဝါ, ဣတိ မနုဿာ, ဣတိ နိရယော, ဣတိ တိရစ္ဆာနယောနိ, ဣတိ ပေတ္တိဝိသယော''တိ။

''သစေ တေ, ဘန္တေ, ပုရိသဒမ္မော သဏှေန ဝိနယံ န ဥပေတိ, ဖရုသေန ဝိနယံ န ဥပေတိ, သဏှဖရုသေန ဝိနယံ န ဥပေတိ, ကိန္တိ နံ ဘဂဝါ ကရောတီ''တိ? ''သစေ မေ, ကေသိ, ပုရိသဒမ္မော သဏှေန ဝိနယံ န ဥပေတိ, ဖရုသေန ဝိနယံ န ဥပေတိ, သဏှဖရုသေန ဝိနယံ န ဥပေတိ, ဟနာမိ နံ, ကေသီ''တိ။ ''န ခေါ, ဘန္တေ, ဘဂဝတော ပါဏာတိပါတော ကပ္ပတိ။ အထ စ ပန ဘဂဝါ ဧဝမာဟ – 'ဟနာမိ, နံ ကေသီ'''တိ! ''သစ္စံ, ကေသိ! န တထာဂတဿ ပါဏာတိပါတော ကပ္ပတိ။ အပိ စ ယော ပုရိသဒမ္မော သဏှေန ဝိနယံ န ဥပေတိ, ဖရုသေန ဝိနယံ န ဥပေတိ, သဏှဖရုသေန ဝိနယံ န ဥပေတိ, န တံ တထာဂတော ဝတ္တဗ္ဗံ အနုသာသိတဗ္ဗံ မညတိ, နာပိ ဝိညူ သဗ္ရဟ္မစာရီ ဝတ္တဗ္ဗံ အနုသာသိတဗ္ဗံ မညန္တိ။ ဝဓော ဟေသော, ကေသိ, အရိယဿ ဝိနယေ – ယံ န တထာဂတော ဝတ္တဗ္ဗံ အနုသာသိတဗ္ဗံ မညတိ, နာပိ ဝိညူ သဗ္ရဟ္မစာရီ ဝတ္တဗ္ဗံ အနုသာသိတဗ္ဗံ မညန္တီ''တိ။

''သော ဟိ နူန, ဘန္တေ, သုဟတော ဟောတိ – ယံ န တထာဂတော ဝတ္တဗ္ဗံ အနုသာသိတဗ္ဗံ မညတိ, နာပိ ဝိညူ သဗ္ရဟ္မစာရီ ဝတ္တဗ္ဗံ အနုသာသိတဗ္ဗံ မညန္တီတိ။ အဘိက္ကန္တံ, ဘန္တေ, အဘိက္ကန္တံ, ဘန္တေ။ပေ.။ ဥပါသကံ မံ, ဘန္တေ, ဘဂဝါ ဓာရေတု အဇ္ဇတဂ္ဂေ ပါဏုပေတံ သရဏံ ဂတ''န္တိ။ ပဌမံ။

၂. ဇဝသုတ္တံ

၁၁၂. ''စတူဟိ , ဘိက္ခဝေ, အင်္ဂေဟိ သမန္နာဂတော ရညော ဘဒြော အဿာဇာနီယော ရာဇာရဟော ဟောတိ ရာဇဘောဂ္ဂေါ, ရညော အင်္ဂန္တွေဝ သင်္ခံ ဂစ္ဆတိ။ ကတမေဟိ စတူဟိ? အဇ္ဇဝေန, ဇဝေန, ခန္တိယာ, သောရစ္စေန –

ကမေဟိ ခော, ဘိက္ခဝေ, စတူဟိ အင်္ဂေဟိ သမန္နာဂတော ရညော ဘဒြော အဿာဇာနီယော ရာဇာရဟော ဟောတိ, ရာဇဘောဂ္ဂော, ရညော အင်္ဂန္တေဝ သင်္ခံ ဂစ္ဆတိ။

''ဧဝမေဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, စတူဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု အာဟုနေယျော ဟောတိ။ပေ။ အနုတ္တရံ ပုညက္ခေတ္တံ လောကဿ။ ကတမေဟိ စတူဟိ? အဇ္ဇဝေန, ဇဝေန, ခန္တိယာ, သောရစ္စေန – ကမေဟိ ခော, ဘိက္ခဝေ, စတူဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု အာဟုနေယျော ဟောတိ။ပေ။ အနုတ္တရံ ပုညက္ခေတ္တံ လောကဿာ''တိ။ ဒုတိယံ။

၃. ပတောဒသုတ္တံ

၁၁၃. ''စတ္တာရောမေ , ဘိက္ခဝေ, ဘဒြာ အဿာဇာနီယာ သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနာ လောကသ္မိံ။ ကတမေ စတ္တာရော? ကမေ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ဘဒြော အဿာဇာနီယော ပတောဒစ္ဆာယံ ဒိသွာ သံဝိဇ္ဇတိ သံဝေဂံ အာပဇ္ဇတိ – 'ကိံ နု ခော မံ အဇ္ဇ အဿဒမ္မသာရထိ ကာရဏံ ကာရေဿတိ, ကိမဿာဟံ [ကထမဿာဟံ (က.)] ပဋိကရောမီ'တိ! ဧဝရူပောပိ, ဘိက္ခဝေ, ကမေကစ္စော ဘဒြော အဿာဇာနီယော ဟောတိ။ အယံ, ဘိက္ခဝေ, ပဌမော ဘဒြော အဿာဇာနီယော သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနော လောကသ္မိံ။

''ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ, ကမေကစ္စော ဘဒြော အဿာဇာနီယော န ဟေဝ ခော ပတောဒစ္ဆာယံ ဒိသွာ သံဝိဇ္ဇတိ သံဝေဂံ အာပဇ္ဇတိ, အပိ စ ခော လောမဝေဓဝိဒ္ဓေါ သံဝိဇ္ဇတိ သံဝေဂံ အာပဇ္ဇတိ – 'ကိံ နု ခော မံ အဇ္ဇ အဿဒမ္မသာရထိ ကာရဏံ ကာရေဿတိ, ကိမဿာဟံ ပဋိကရောမီ'တိ! ဧဝရူပောပိ, ဘိက္ခဝေ, ကမေကစ္စော ဘဒြော အဿာဇာနီယော ဟောတိ။ အယံ, ဘိက္ခဝေ, ဒုတိယော ဘဒြော အဿာဇာနီယော သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနော လောကသ္မိံ။

''ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ, ကမေကစ္စော ဘဒြော အဿာဇာနီယော န ဟေဝ ခော ပတောဒစ္ဆာယံ ဒိသွာ သံဝိဇ္ဇတိ သံဝေဂံ အာပဇ္ဇတိ နာပိ လောမဝေဓဝိဒ္ဓေါ သံဝိဇ္ဇတိ သံဝေဂံ အာပဇ္ဇတိ, အပိ စ ခော စမ္မဝေဓဝိဒ္ဓေါ သံဝိဇ္ဇတိ သံဝေဂံ အာပဇ္ဇတိ – 'ကိံ နု ခော မံ အဇ္ဇ အဿဒမ္မသာရထိ ကာရဏံ ကာရေဿတိ, ကိမဿာဟံ ပဋိကရောမီ'တိ! ဧဝရူပောပိ, ဘိက္ခဝေ, ကမေကစ္စော ဘဒြော အဿာဇာနီယော ဟောတိ။ အယံ, ဘိက္ခဝေ, တတိယော ဘဒြော အဿာဇာနီယော သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနော လောကသ္မိံ။

''ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ, ကမေကစ္စော ဘဒြော အဿာဇာနီယော န ဟေဝ ခော ပတောဒစ္ဆာယံ ဒိသွာ သံဝိဇ္ဇတိ သံဝေဂံ အာပဇ္ဇတိ နာပိ လောမဝေဓဝိဒ္ဓေါ သံဝိဇ္ဇတိ သံဝေဂံ အာပဇ္ဇတိ နာပိ စမ္မဝေဓဝိဒ္ဓေါ သံဝိဇ္ဇတိ သံဝေဂံ အာပဇ္ဇတိ, အပိ စ ခော အဋ္ဌိဝေဓဝိဒ္ဓေါ သံဝိဇ္ဇတိ သံဝေဂံ အာပဇ္ဇတိ – 'ကိံ နု ခော မံ အဇ္ဇ အဿဒမ္မသာရထိ ကာရဏံ ကာရေဿတိ, ကိမဿာဟံ ပဋိကရောမီ'တိ ! ဧဝရူပောပိ, ဘိက္ခဝေ, ကမေကစ္စော ဘဒြော အဿာဇာနီယော ဟောတိ။ အယံ, ဘိက္ခဝေ, စတုတ္ထော ဘဒြော အဿာဇာနီယော သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနော လောကသ္မိံ။ ကမေ ခော, ဘိက္ခဝေ, စတ္တာရော ဘဒြာ အဿာဇာနီယာ သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနာ လောကသ္မိံ။

''ဧဝမေဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, စတ္တာရောမေ ဘဒြာ ပုရိသာဇာနီယာ သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနာ လောကသ္မိံ။ ကတမေ စတ္တာရော? ကမေ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ဘဒြော ပုရိသာဇာနီယော သုဏာတိ – 'အမုကသ္မိံ နာမ ဂါမေ ဝါ နိဂမေ ဝါ ကတ္ထီ ဝါ ပုရိသော ဝါ ဒုက္ခိတော ဝါ ကာလင်္ကတော [ကာလကတော (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)] ဝါ'တိ။ သော တေန သံဝိဇ္ဇတိ, သံဝေဂံ အာပဇ္ဇတိ။ သံဝိဂ္ဂေါ ယောနိသော ပဒဟတိ။ ပဟိတတ္တော ကာယေန စေဝ ပရမသစ္စံ [ပရမတ္ထသစ္စံ (က.) မ. နိ. ၂.၁၈၃ ပဿိတဗ္ဗံ] သစ္ဆိကရောတိ, ပညာယ စ အတိဝိဇ္ဈ ပဿတိ။ သေယျထာပိ သော, ဘိက္ခဝေ, ဘဒြော အဿာဇာနီယော ပတောဒစ္ဆာယံ ဒိသွာ သံဝိဇ္ဇတိ သံဝေဂံ အာပဇ္ဇတိ; တထူပမာဟံ, ဘိက္ခဝေ, ကမံ ဘဒြံ ပုရိသာဇာနီယံ ဝဒါမိ။ ဧဝရူပောပိ, ဘိက္ခဝေ, ကမေကစ္စော ဘဒြော ပုရိသာဇာနီယော ဟောတိ။ အယံ, ဘိက္ခဝေ, ပဌမော ဘဒြော ပုရိသာဇာနီယော သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနော လောကသ္မိံ။

''ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ, ကမေကစ္စော ဘဒြော ပုရိသာဇာနီယော န ဟေဝ ခော သုဏာတိ – 'အမုကသ္မိံ နာမ ဂါမေ ဝါ နိဂမေ ဝါ ကတ္ထီ ဝါ ပုရိသော ဝါ ဒုက္ခိတော ဝါ ကာလင်္ကတော ဝါ'တိ, အပိ စ ခော သာမံ ပဿတိ ကတ္ထိံ ဝါ ပု

ရိယံ တ ဒုက္ခိတံ တ ကာလင်္ကတံ တ။ သော တေန သံဝိဇ္ဇတိ, သံဝေဂံ အာပဇ္ဇတိ။ သံဝိဂ္ဂော ယောနိသော ပဒဟတိ။ ပဟိတတ္တော ကာယေန စေဝ ပရမသစ္စံ သစ္ဆိကရောတိ, ပညာယ စ အတိဝိဇ္ဈ ပဿတိ။ သေယျထာပိ သော, ဘိက္ခဝေ, ဘဒြော အဿာဇာနီယော လောမဝေဓဝိဒ္ဓော သံဝိဇ္ဇတိ သံဝေဂံ အာပဇ္ဇတိ; တထူပမာဟံ, ဘိက္ခဝေ, ဣမံ ဘဒြံ ပုရိသာဇာနီယံ ဝဒါမိ။ ဧဝရူပောပိ, ဘိက္ခဝေ, ဣဓေကစ္စော ဘဒြော ပုရိသာဇာနီယော ဟောတိ။ အယံ, ဘိက္ခဝေ, ဒုတိယော ဘဒြော ပုရိသာဇာနီယော သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနော လောကသ္မိံ။

“ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ, ဣဓေကစ္စော ဘဒြော ပုရိသာဇာနီယော န ဟေဝ ခော သုဏာတိ – ‘အမုကသ္မိံ နာမ ဂါမေ ဝါ နိဂမေ ဝါ ဣတ္ထီ ဝါ ပုရိသော ဝါ ဒုက္ခိတော ဝါ ကာလင်္ကတော ဝါ’တိ, နာပိ သာမံ ပဿတိ ဣတ္ထိံ ဝါ ပုရိသံ ဝါ ဒုက္ခိတံ ဝါ ကာလင်္ကတံ ဝါ, အပိ စ ခွဿ ဉာတိ ဝါ သာလောဟိတော ဝါ ဒုက္ခိတော ဝါ ဟောတိ ကာလင်္ကတော ဝါ။ သော တေန သံဝိဇ္ဇတိ, သံဝေဂံ အာပဇ္ဇတိ။ သံဝိဂ္ဂော ယောနိသော ပဒဟတိ။ ပဟိတတ္တော ကာယေန စေဝ ပရမသစ္စံ သစ္ဆိကရောတိ, ပညာယ စ အတိဝိဇ္ဈ ပဿတိ။ သေယျထာပိ သော, ဘိက္ခဝေ, ဘဒြော အဿာဇာနီယော မံသဝေဓဝိဒ္ဓော သံဝိဇ္ဇတိ သံဝေဂံ အာပဇ္ဇတိ; တထူပမာဟံ, ဘိက္ခဝေ, ဣမံ ဘဒြံ ပုရိသာဇာနီယံ ဝဒါမိ။ ဧဝရူပောပိ, ဘိက္ခဝေ, ဣဓေကစ္စော ဘဒြော ပုရိသာဇာနီယော ဟောတိ။ အယံ, ဘိက္ခဝေ, တတိယော ဘဒြော ပုရိသာဇာနီယော သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနော လောကသ္မိံ။

“ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ, ဣဓေကစ္စော ဘဒြော ပုရိသာဇာနီယော န ဟေဝ ခော သုဏာတိ – ‘အမုကသ္မိံ နာမ ဂါမေ ဝါ နိဂမေ ဝါ ဣတ္ထီ ဝါ ပုရိသော ဝါ ဒုက္ခိတော ဝါ ကာလင်္ကတော ဝါ’တိ, နာပိ သာမံ ပဿတိ ဣတ္ထိံ ဝါ ပုရိသံ ဝါ ဒုက္ခိတံ ဝါ ကာလင်္ကတံ ဝါ, နာပိဿ ဉာတိ ဝါ သာလောဟိတော ဝါ ဒုက္ခိတော ဝါ ဟောတိ ကာလင်္ကတော ဝါ, အပိ စ ခော သာမညေဝ ဖုဋ္ဌော ဟောတိ သာရီရိကာဟိ ဝေဒနာဟိ ဒုက္ခာဟိ တိဗ္ဗာဟိ [တိပ္ပာဟိ (သီ. ပီ.)] ခရာဟိ ကဋုကာဟိ အသာတာဟိ အမနာပာဟိ ပါဏဟရာဟိ။ သော တေန သံဝိဇ္ဇတိ, သံဝေဂံ အာပဇ္ဇတိ။ သံဝိဂ္ဂော ယောနိသော ပဒဟတိ။ ပဟိတတ္တော ကာယေန စေဝ ပရမသစ္စံ သစ္ဆိကရောတိ, ပညာယ စ အတိဝိဇ္ဈ ပဿတိ။ သေယျထာပိ သော, ဘိက္ခဝေ, ဘဒြော အဿာဇာနီယော အဋ္ဌိဝေဓဝိဒ္ဓော သံဝိဇ္ဇတိ သံဝေဂံ အာပဇ္ဇတိ; တထူပမာဟံ, ဘိက္ခဝေ, ဣမံ ဘဒြံ ပုရိသာဇာနီယံ ဝဒါမိ။ ဧဝရူပောပိ, ဘိက္ခဝေ, ဣဓေကစ္စော ဘဒြော ပုရိသာဇာနီယော ဟောတိ။ အယံ, ဘိက္ခဝေ, စတုတ္ထော ဘဒြော ပုရိသာဇာနီယော သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနော လောကသ္မိံ။ ဣမေ ခော, ဘိက္ခဝေ, စတ္တာရော ဘဒြာ ပုရိသာဇာနီယာ သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနာ လောကသ္မိ”န္တိ။ တတိယံ။

၄. နာဂသုတ္တံ

၁၁၄. “စတူဟိ, ဘိက္ခဝေ, အင်္ဂေဟိ သမန္နာဂတော ရညော နာဂေါ ရာဇာရဟော ဟောတိ ရာဇဘောဂ္ဂေါ, ရညော အင်္ဂန္တွေဝ သင်္ခံ ဂစ္ဆတိ။ ကတမေဟိ စတူဟိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ရညော နာဂေါ သောတာ စ ဟောတိ, ဟန္တာ စ, ခန္တာ စ, ဂန္တာ စ။

“ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ရညော နာဂေါ သောတာ ဟောတိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ရညော နာဂေါ ယမေနံ ဟတ္ထိဒမ္မသာရထိ ကာရဏံ ကာရေတိ – ယဒိ ဝါ ကတပုဗ္ဗံ ယဒိ ဝါ အကတပုဗ္ဗံ – တံ အဋ္ဌိံ ကတွာ [အဋ္ဌိကတွာ (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.) အ. နိ. ၅.၁၄၀] မနသိ ကတွာ သဗ္ဗစေတသာ [သဗ္ဗံ စေတသော (သဗ္ဗတ္ထ)] သမန္နာဟရိတွာ ဩဟိတသောတော သုဏာတိ။ ဧဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ရညော နာဂေါ သောတာ ဟောတိ။

“ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ရညော နာဂေါ ဟန္တာ ဟောတိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ရညော နာဂေါ သင်္ဂါမဂတော ဟတ္ထိမ္ပိ ဟနတိ, ဟတ္ထာရုဟမ္ပိ ဟနတိ, အဿမ္ပိ ဟနတိ, အဿာရုဟမ္ပိ ဟနတိ , ရထမ္ပိ ဟနတိ, ရထိကမ္ပိ ဟနတိ, ပတ္တိကမ္ပိ ဟနတိ။ ဧဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ရညော နာဂေါ ဟန္တာ ဟောတိ။

“ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ရညော နာဂေါ ခန္တာ ဟောတိ? ဣဓ ဘိက္ခဝေ, ရညော နာဂေါ သင်္ဂါမဂတော ခမော ဟောတိ သတ္တိပ္ပဟာရာနံ အသိပ္ပဟာရာနံ ဥသုပ္ပဟာရာနံ ဖရသုပ္ပဟာရာနံ [“ဖရသုပ္ပဟာရာန”န္တိ ဣဒံ ပဒံ သျာမပောတ္ထကေ နတ္ထိ။ မ. နိ. ၃.၂၁၇ ပဿိတဗ္ဗံ] ဘေရိပဏဝသင်္ခတိဏဝနိန္နာဒသဒ္ဒါနံ။ ဧဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ရညော နာဂေါ ခန္တာ ဟောတိ။

“ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ရညော နာဂေါ ဂန္တာ ဟောတိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ရညော နာဂေါ ယမေနံ ဟတ္ထိဒမ္မသာရထိ ဒိသံ ပေသေတိ – ယဒိ ဝါ ဂတပုဗ္ဗံ ယဒိ ဝါ အဂတပုဗ္ဗံ – တံ ခိပ္ပမေဝ ဂန္တာ ဟောတိ။ ဧဝံ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ရညော နာဂေါ ဂန္တာ ဟောတိ။ ဣမေဟိ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, စတူဟိ အင်္ဂေဟိ သမန္နာဂတော ရညော နာဂေါ ရာဇာရဟော ဟောတိ ရာဇဘောဂ္ဂေါ, ရညော အင်္ဂန္တွေဝ သင်္ခံ ဂစ္ဆတိ။

“ဧဝမေဝံ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, စတူဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု အာဟုနေယျော ဟောတိ ။ပေ။ အနုတ္တရံ ပုညက္ခေတ္တံ လောကဿ။ ကတမေဟိ စတူဟိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု သောတာ စ ဟောတိ, ဟန္တာ စ, ခန္တာ စ, ဂန္တာ စ။

“ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု သောတာ ဟောတိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု တထာဂတပ္ပဝေဒိတေ ဓမ္မဝိနယေ ဒေသိယမာနေ အဋ္ဌိံ ကတွာ မနသိ ကတွာ သဗ္ဗစေတသာ သမန္နာဟရိတွာ ဩဟိတသောတော ဓမ္မံ သုဏာတိ။ ဧဝံ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု သောတာ ဟောတိ။

“ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဟန္တာ ဟောတိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဥပ္ပန္နံ ကာမဝိတက္ကံ နာဓိဝါသေတိ ပဇဟတိ ဝိနောဒေတိ (ဟနတိ) [( ) နတ္ထိ သီ. သျာ. ပီ. ပောတ္ထကေသု။ အ. နိ. ၄.၁၆၄ ပဋိပဒါဝဂ္ဂေ စတုတ္ထသုတ္တေ ပန “ဒမေတီ”တိ ပဒံ သဗ္ဗတ္ထပိ ဒိဿတိ] ဗျန္တီကရောတိ အနဘာဝံ ဂမေတိ, ဥပ္ပန္နံ ဗျာပါဒဝိတက္ကံ။ပေ။ ဥပ္ပန္နံ ဝိဟိံသာဝိတက္ကံ။ပေ။ ဥပ္ပန္နုပ္ပန္နေ ပာပကေ အကုသလေ ဓမ္မေ နာဓိဝါသေတိ ပဇဟတိ ဝိနောဒေတိ ဟနတိ ဗျန္တီကရောတိ အနဘာဝံ ဂမေတိ။ ဧဝံ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဟန္တာ ဟောတိ။

“ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ခန္တာ ဟောတိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ခမော ဟောတိ သီတဿ ဥဏှဿ ဇိဃစ္ဆာယ ပိပါသာယ, ဍံသမကသဝါတာတပသရီသပသမ္ဖဿာနံ ဒုရုတ္တာနံ ဒုရာဂတာနံ ဝစနပထာနံ ဥပ္ပန္နာနံ သာရီရိကာနံ ဝေဒနာနံ ဒုက္ခာနံ တိဗ္ဗာနံ ခရာနံ ကဋုကာနံ အသာတာနံ အမနာပါနံ ပါဏဟရာနံ အဓိဝါသကဇာတိကော ဟောတိ။ ဧဝံ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ခန္တာ ဟောတိ။

“ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဂန္တာ ဟောတိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ယာယံ ဒိသာ အဂတပုဗ္ဗာ ဣမိနာ ဒီဃေန အဒ္ဓုနာ ယဒိဒံ သဗ္ဗသင်္ခါရသမထော သဗ္ဗူပဓိပဋိနိဿဂ္ဂေါ တဏှက္ခယော ဝိရာဂေါ နိရောဓော နိဗ္ဗာနံ, တံ ခိပ္ပညေဝ ဂန္တာ ဟောတိ။ ဧဝံ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဂန္တာ ဟောတိ။ ဣမေဟိ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, စတူဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု အာဟုနေယျော ဟောတိ။ပေ။ အနုတ္တရံ ပုညက္ခေတ္တံ လောကဿာ”တိ။ စတုတ္ထံ။

၅. ဌာနသုတ္တံ

၁၁၅. “စတ္တာရိမာနိ, ဘိက္ခဝေ, ဌာနာနိ။ ကတမာနိ စတ္တာရိ? အတ္ထိ, ဘိက္ခဝေ, ဌာနံ အမနာပံ ကာတုံ; တဉ္စ ကယိရမာနံ အနတ္ထာယ သံဝတ္တတိ။ အတ္ထိ, ဘိက္ခဝေ, ဌာနံ အမနာပံ ကာတုံ; တဉ္စ ကယိရမာနံ အတ္ထာယ သံဝတ္တတိ။ အတ္ထိ, ဘိက္ခဝေ, ဌာနံ မနာပံ ကာတုံ; တဉ္စ ကယိရမာနံ အနတ္ထာယ သံဝတ္တတိ။ အတ္ထိ, ဘိက္ခဝေ, ဌာနံ မနာပံ ကာတုံ; တဉ္စ ကယိရမာနံ အတ္ထာယ သံဝတ္တတိ။

“တတြ, ဘိက္ခဝေ, ယမိဒံ [ယဒိဒံ (သျာ. ကံ. က.)] ဌာနံ အမနာပံ ကာတုံ; တဉ္စ ကယိရမာနံ အနတ္ထာယ သံဝတ္တတိ – ဣဒံ, ဘိက္ခဝေ, ဌာနံ ဥဘယေနေဝ န ကတ္တဗ္ဗံ မညတိ [ပညာယတိ (?)]။ ယမ္ပိဒံ [ယဒိဒံ (က.)] ဌာနံ အမနာပံ ကာတုံ; ဣမိနာပိ နံ [တံ (သီ. ပီ.) သျာမပောတ္ထကေ နတ္ထိ] န ကတ္တဗ္ဗံ မညတိ။ ယမ္ပိဒံ ဌာနံ ကယိရမာနံ အနတ္ထာယ သံဝတ္တတိ; ဣမိနာပိ နံ [တံ (ပီ.) သီ. သျာ. ပောတ္ထကေသု နတ္ထိ] န ကတ္တဗ္ဗံ မညတိ။ ဣဒံ, ဘိက္ခဝေ, ဌာနံ ဥဘယေနေဝ န ကတ္တဗ္ဗံ မညတိ။

“တတြ, ဘိက္ခဝေ, ယမိဒံ ဌာနံ အမနာပံ ကာတုံ; တဉ္စ ကယိရမာနံ အတ္ထာယ သံဝတ္တတိ – ဣမသ္မိံ, ဘိက္ခဝေ, ဌာနေ ဗာလော စ ပဏ္ဍိတော စ ဝေဒိတဗ္ဗော ပုရိသထာမေ ပုရိသဝီရိယေ ပုရိသပရက္ကမေ။ န, ဘိက္ခဝေ, ဗာလော ဣတိ ပဋိသဉ္စိက္ခတိ – ‘ကိဉ္စာပိ ခော ဣဒံ ဌာနံ အမနာပံ ကာတုံ; အထ စရဟိဒံ ဌာနံ ကယိရမာနံ အတ္ထာယ သံဝတ္တ

တီ’တိ။ သော တံ ဌာနံ န ကရောတိ။ တဿ တံ ဌာနံ အကယိရမာနံ အနတ္ထာယ သံဝတ္တတိ။ ပဏ္ဍိတော စ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ဣတိ ပဋိသဉ္စိက္ခတိ – ‘ကိဉ္စာပိ ခေါ ဣဒံ ဌာနံ အမနာပံ ကာတုံ; အထ စရဟိဒံ ဌာနံ ကယိရမာနံ အတ္ထာယ သံဝတ္တတီ’တိ။ သော တံ ဌာနံ ကရောတိ။ တဿ တံ ဌာနံ ကယိရမာနံ အတ္ထာယ သံဝတ္တတိ။

“တတြ, ဘိက္ခဝေ, ယမိဒံ [ယဒိဒံ (သျာ. ကံ.)] ဌာနံ မနာပံ ကာတုံ; တဉ္စ ကယိရမာနံ အနတ္ထာယ သံဝတ္တတိ – ဣမသ္မိမ္ပိ, ဘိက္ခဝေ, ဌာနေ ဗာလော စ ပဏ္ဍိတော စ ဝေဒိတဗ္ဗော ပုရိသထာမေ ပုရိသဝီရိယေ ပုရိသပရက္ကမေ။ န, ဘိက္ခဝေ, ဗာလော ဣတိ ပဋိသဉ္စိက္ခတိ – ‘ကိဉ္စာပိ ခေါ ဣဒံ ဌာနံ မနာပံ ကာတုံ; အထ စရဟိဒံ ဌာနံ ကယိရမာနံ အနတ္ထာယ သံဝတ္တတီ’တိ။ သော တံ ဌာနံ ကရောတိ။ တဿ တံ ဌာနံ ကယိရမာနံ အနတ္ထာယ သံဝတ္တတိ။ ပဏ္ဍိတော စ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ဣတိ ပဋိသဉ္စိက္ခတိ – ‘ကိဉ္စာပိ ခေါ ဣဒံ ဌာနံ မနာပံ ကာတုံ; အထ စရဟိဒံ ဌာနံ ကယိရမာနံ အနတ္ထာယ သံဝတ္တတီ’တိ။ သော တံ ဌာနံ န ကရောတိ။ တဿ တံ ဌာနံ အကယိရမာနံ အတ္ထာယ သံဝတ္တတိ။

“တတြ, ဘိက္ခဝေ, ယမိဒံ ဌာနံ မနာပံ ကာတုံ, တဉ္စ ကယိရမာနံ အတ္ထာယ သံဝတ္တတိ – ဣဒံ, ဘိက္ခဝေ, ဌာနံ ဥဘယေနေဝ ကတ္တဗ္ဗံ မညတိ။ ယမ္ပိဒံ ဌာနံ မနာပံ ကာတုံ, ဣမိနာပိ နံ ကတ္တဗ္ဗံ မညတိ; ယမ္ပိဒံ ဌာနံ ကယိရမာနံ အတ္ထာယ သံဝတ္တတိ, ဣမိနာပိ နံ ကတ္တဗ္ဗံ မညတိ။ ဣဒံ, ဘိက္ခဝေ, ဌာနံ ဥဘယေနေဝ ကတ္တဗ္ဗံ မညတိ။ ဣမာနိ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, စတ္တာရိ ဌာနာနီ”တိ။ ပဉ္စမံ။

၆. အပ္ပမာဒသုတ္တံ

၁၁၆. “စတူဟိ, ဘိက္ခဝေ, ဌာနေဟိ အပ္ပမာဒော ကရဏီယော။ ကတမေဟိ စတူဟိ? ကာယဒုစ္စရိတံ, ဘိက္ခဝေ, ပဇဟထ, ကာယသုစရိတံ ဘာဝေထ; တတ္ထ စ မာ ပမာဒတ္ထ။ ဝစီဒုစ္စရိတံ, ဘိက္ခဝေ, ပဇဟထ, ဝစီသုစရိတံ ဘာဝေထ; တတ္ထ စ မာ ပမာဒတ္ထ။ မနောဒုစ္စရိတံ, ဘိက္ခဝေ, ပဇဟထ, မနောသုစရိတံ ဘာဝေထ; တတ္ထ စ မာ ပမာဒတ္ထ။ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိံ, ဘိက္ခဝေ, ပဇဟထ, သမ္မာဒိဋ္ဌိံ ဘာဝေထ ; တတ္ထ စ မာ ပမာဒတ္ထ။

“ယတော ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခုနော ကာယဒုစ္စရိတံ ပဟီနံ ဟောတိ ကာယသုစရိတံ ဘာဝိတံ, ဝစီဒုစ္စရိတံ ပဟီနံ ဟောတိ ဝစီသုစရိတံ ဘာဝိတံ, မနောဒုစ္စရိတံ ပဟီနံ ဟောတိ မနောသုစရိတံ ဘာဝိတံ, မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ ပဟီနာ ဟောတိ သမ္မာဒိဋ္ဌိ ဘာဝိတာ, သော န ဘာယတိ သမ္ပရာယိကဿ မရဏဿာ”တိ။ ဆဋ္ဌံ။

၇. အာရက္ခသုတ္တံ

၁၁၇. “စတူသု, ဘိက္ခဝေ, ဌာနေသု အတ္တရူပေန အပ္ပမာဒော သတိ စေတသော အာရက္ခော ကရဏီယော။ ကတမေသု စတူသု? ‘မာ မေ ရဇနီယေသု ဓမ္မေသု စိတ္တံ ရဇ္ဇီ’တိ အတ္တရူပေန အပ္ပမာဒော သတိ စေတသော အာရက္ခော ကရဏီယော; ‘မာ မေ ဒောသနီယေသု ဓမ္မေသု စိတ္တံ ဒုဿီ’တိ အတ္တရူပေန အပ္ပမာဒော သတိ စေတသော အာရက္ခော ကရဏီယော; ‘မာ မေ မောဟနီယေသု ဓမ္မေသု စိတ္တံ မုယှီ’တိ အတ္တရူပေန အပ္ပမာဒော သတိ စေတသော အာရက္ခော ကရဏီယော; ‘မာ မေ မဒနီယေသု ဓမ္မေသု စိတ္တံ မဇ္ဇီ’တိ အတ္တရူပေန အပ္ပမာဒော သတိ စေတသော အာရက္ခော ကရဏီယော။

“ယတော ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခုနော ရဇနီယေသု ဓမ္မေသု စိတ္တံ န ရဇ္ဇတိ ဝီတရာဂတ္တာ, ဒောသနီယေသု ဓမ္မေသု စိတ္တံ န ဒုဿတိ ဝီတဒောသတ္တာ, မောဟနီယေသု ဓမ္မေသု စိတ္တံ န မုယှတိ ဝီတမောဟတ္တာ, မဒနီယေသု ဓမ္မေသု စိတ္တံ န မဇ္ဇတိ ဝီတမဒတ္တာ, သော န ဆမ္ဘတိ န ကမ္ပတိ န ဝေဓတိ န သန္တာသံ အာပဇ္ဇတိ, န စ ပန သမဏဝစနဟေတုပိ ဂစ္ဆတီ”တိ။ သတ္တမံ။

၈. သံဝေဇနီယသုတ္တံ

၁၁၈. “စတ္တာရိမာနိ, ဘိက္ခဝေ, သဒ္ဓဿ ကုလပုတ္တဿ ဒဿနီယာနိ သံဝေဇနီယာနိ ဌာနာနိ။ ကတမာနိ စတ္တာရိ? ‘ဣဓ တထာဂတော ဇာတော’တိ, ဘိက္ခဝေ, သဒ္ဓဿ ကုလပုတ္တဿ ဒဿနီယံ သံဝေဇနီယံ ဌာနံ။ ‘ဣဓ

တထာဂတော အနုတ္တရံ သမ္မာသမ္ဗောဓိံ အဘိသမ္ဗုဒ္ဓော’တိ, ဘိက္ခဝေ, သဒ္ဓေဿ ကုလပုတ္တဿ ဒဿနီယံ သံဝေဇနီယံ ဌာနံ။ ‘ဣဓ တထာဂတော အနုတ္တရံ ဓမ္မစက္ကံ ပဝတ္တေသီ’တိ, ဘိက္ခဝေ, သဒ္ဓေဿ ကုလပုတ္တဿ ဒဿနီယံ သံဝေဇနီယံ ဌာနံ။ ‘ဣဓ တထာဂတော အနုပာဒိသေသာယ နိဗ္ဗာနဓာတုယာ ပရိနိဗ္ဗုတော’တိ , ဘိက္ခဝေ, သဒ္ဓေဿ ကုလပုတ္တဿ ဒဿနီယံ သံဝေဇနီယံ ဌာနံ။ ဣမာနိ ခော, ဘိက္ခဝေ, စတ္တာရိ သဒ္ဓေဿ ကုလပုတ္တဿ ဒဿနီယာနိ သံဝေဇနီယာနိ ဌာနာနီ’’တိ။ အဋ္ဌမံ။

၉. ပဌမဘယသုတ္တံ

၁၁၉. ‘‘စတ္တာရိမာနိ , ဘိက္ခဝေ, ဘယာနိ။ ကတမာနိ စတ္တာရိ? ဇာတိဘယံ, ဇရာဘယံ, ဗျာဓိဘယံ, မရဏဘယံ – ဣမာနိ ခော, ဘိက္ခဝေ, စတ္တာရိ ဘယာနီ’’တိ။ နဝမံ။

၁၀. ဒုတိယဘယသုတ္တံ

၁၂၀. ‘‘စတ္တာရိမာနိ, ဘိက္ခဝေ, ဘယာနိ။ ကတမာနိ စတ္တာရိ? အဂ္ဂိဘယံ, ဥဒကဘယံ, ရာဇဘယံ, စောရဘယံ – ဣမာနိ ခော, ဘိက္ခဝေ, စတ္တာရိ ဘယာနီ’’တိ။ ဒသမံ။

ကေသိဝဂ္ဂေါ ဒုတိယော။

တဿုဒ္ဒာနံ –

ကေသိ ဇဝေါ ပတောဒေါ စ၊ နာဂေါ ဌာနေန ပဉ္စမံ။
အပ္ပမာဒေါ စ အာရက္ခော၊ သံဝေဇနီယဉ္စ ဒွေ ဘယာတိ။

(၁၃) ၃. ဘယဝဂ္ဂော

၁. အတ္တာနုဝါဒသုတ္တံ

၁၂၁. “စတ္တာရိမာနိ , ဘိက္ခဝေ, ဘယာနိ။ ကတမာနိ စတ္တာရိ? အတ္တာနုဝါဒဘယံ, ပရာနုဝါဒဘယံ, ဒဏ္ဍဘယံ, ဒုဂ္ဂတိဘယံ။

“ကတမဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, အတ္တာနုဝါဒဘယံ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ဣတိ ပဋိသဉ္စိက္ခတိ – ‘အဟဉ္စေဝ [အဟဉ္စေ (?)] ခော ပန ကာယေန ဒုစ္စရိတံ စရေယျံ, ဝါစာယ ဒုစ္စရိတံ စရေယျံ, မနသာ ဒုစ္စရိတံ စရေယျံ, ကိဉ္စ တံ ယံ မံ [ကိဉ္စ တံ မံ (သီ.), ကိဉ္စ မံ (သျာ. ကံ.), ကိဉ္စ တံ ကမ္မံ (ပီ. က.)] အတ္တာ သီလတော န ဥပဝဒေယျာ’တိ! သော အတ္တာနုဝါဒဘယဿ ဘီတော ကာယဒုစ္စရိတံ ပဟာယ ကာယသုစရိတံ ဘာဝေတိ, ဝစီဒုစ္စရိတံ ပဟာယ ဝစီသုစရိတံ ဘာဝေတိ, မနောဒုစ္စရိတံ ပဟာယ မနောသုစရိတံ ဘာဝေတိ, သုဒ္ဓံ အတ္တာနံ ပရိဟရတိ။ ဣဒံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, အတ္တာနုဝါဒဘယံ။

“ကတမဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ပရာနုဝါဒဘယံ? ဣဓ , ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ဣတိ ပဋိသဉ္စိက္ခတိ – ‘အဟဉ္စေဝ ခော ပန ကာယေန ဒုစ္စရိတံ စရေယျံ, ဝါစာယ ဒုစ္စရိတံ စရေယျံ, မနသာ ဒုစ္စရိတံ စရေယျံ, ကိဉ္စ တံ ယံ မံ ပရေ သီလတော န ဥပဝဒေယျု’န္တိ! သော ပရာနုဝါဒဘယဿ ဘီတော ကာယဒုစ္စရိတံ ပဟာယ ကာယသုစရိတံ ဘာဝေတိ, ဝစီဒုစ္စရိတံ ပဟာယ ဝစီသုစရိတံ ဘာဝေတိ, မနောဒုစ္စရိတံ ပဟာယ မနောသုစရိတံ ဘာဝေတိ, သုဒ္ဓံ အတ္တာနံ ပရိဟရတိ။ ဣဒံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, ပရာနုဝါဒဘယံ။

“ကတမဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ဒဏ္ဍဘယံ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ပဿတိ စောရံ အာဂုစာရိံ, ရာဇာနော ဂဟေတွာ ဝိဝိဓာ ကမ္မကာရဏာ ကာရေန္တေ, ကသာဟိပိ တာဠေန္တေ, ဝေတ္တေဟိပိ တာဠေန္တေ, အဍ္ဎဒဏ္ဍကေဟိပိ တာဠေန္တေ, ဟတ္ထမ္ပိ ဆိန္ဒန္တေ, ပါဒမ္ပိ ဆိန္ဒန္တေ, ဟတ္ထပါဒမ္ပိ ဆိန္ဒန္တေ, ကဏ္ဏမ္ပိ ဆိန္ဒန္တေ, နာသမ္ပိ ဆိန္ဒန္တေ, ကဏ္ဏနာသမ္ပိ ဆိန္ဒန္တေ, ဗိလင်္ဂထာလိကမ္ပိ ကရောန္တေ, သင်္ခမုဏ္ဍိကမ္ပိ ကရောန္တေ, ရာဟုမုခမ္ပိ ကရောန္တေ, ဇောတိမာလိကမ္ပိ ကရောန္တေ, ဟတ္ထပဇ္ဇောတိကမ္ပိ ကရောန္တေ, ဧရကဝတ္တိကမ္ပိ ကရောန္တေ, စီရကဝါသိကမ္ပိ ကရောန္တေ, ဧဏေယျကမ္ပိ ကရောန္တေ, ဗလိသမံသိကမ္ပိ ကရောန္တေ, ကဟာပဏကမ္ပိ ကရောန္တေ, ခါရာပတစ္ဆိကမ္ပိ ကရောန္တေ, ပလိဃပရိဝတ္တိကမ္ပိ ကရောန္တေ, ပလာလပီဌကမ္ပိ ကရောန္တေ, တတ္တေနပိ တေလေန ဩသိဉ္စန္တေ, သုနခေဟိပိ ခါဒာပေန္တေ, ဇီဝန္တမ္ပိ သူလေ ဥတ္တာသေန္တေ, အသိနာပိ သီသံ ဆိန္ဒန္တေ။

“တဿ ဧဝံ ဟောတိ – ‘ယထာရူပါနံ ခော ပာပကာနံ ကမ္မာနံ ဟေတု စောရံ အာဂုစာရိံ ရာဇာနော ဂဟေတွာ ဝိဝိဓာ ကမ္မကာရဏာ ကာရေန္တိ, ကသာဟိပိ တာဠေန္တိ။ပေ.။ အသိနာပိ သီသံ ဆိန္ဒန္တိ, အဟဉ္စေဝ ခော ပန ဧဝရူပံ ပာပကမ္မံ ကရေယျံ, မမ္ပိ ရာဇာနော ဂဟေတွာ ဧဝရူပါ ဝိဝိဓာ ကမ္မကာရဏာ ကာရေယျုံ, ကသာဟိပိ တာဠေယျုံ, ဝေတ္တေဟိပိ တာဠေယျုံ, အဍ္ဎဒဏ္ဍကေဟိပိ တာဠေယျုံ, ဟတ္ထမ္ပိ ဆိန္ဒေယျုံ, ပါဒမ္ပိ ဆိန္ဒေယျုံ, ဟတ္ထပါဒမ္ပိ ဆိန္ဒေယျုံ, ကဏ္ဏမ္ပိ ဆိန္ဒေယျုံ, နာသမ္ပိ ဆိန္ဒေယျုံ, ကဏ္ဏနာသမ္ပိ ဆိန္ဒေယျုံ, ဗိလင်္ဂထာလိကမ္ပိ ကရေယျုံ, သင်္ခမုဏ္ဍိကမ္ပိ ကရေယျုံ; ရာဟုမုခမ္ပိ ကရေယျုံ, ဇောတိမာလိကမ္ပိ ကရေယျုံ, ဟတ္ထပဇ္ဇောတိကမ္ပိ ကရေယျုံ, ဧရကဝတ္တိကမ္ပိ ကရေယျုံ, စီရကဝါသိကမ္ပိ ကရေယျုံ, ဧဏေယျကမ္ပိ ကရေယျုံ, ဗလိသမံသိကမ္ပိ ကရေယျုံ, ကဟာပဏကမ္ပိ ကရေယျုံ, ခါရာပတစ္ဆိကမ္ပိ ကရေယျုံ, ပလိဃပရိဝတ္တိကမ္ပိ ကရေယျုံ, ပလာလပီဌကမ္ပိ ကရေယျုံ, တတ္တေနပိ တေလေန ဩသိဉ္စေယျုံ, သုနခေဟိပိ ခါဒာပေယျုံ, ဇီဝန္တမ္ပိ သူလေ ဥတ္တာသေယျုံ, အသိနာပိ သီသံ ဆိန္ဒေယျု’န္တိ။ သော ဒဏ္ဍဘယဿ ဘီတော န ပရေသံ ပာဘတံ ဝိလုမ္ပန္တော စရတိ။ ကာယဒုစ္စရိတံ ပဟာယ။ပေ.။ သုဒ္ဓံ အတ္တာနံ ပရိဟရတိ။ ဣဒံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, ဒဏ္ဍဘယံ။

“ကတမဉ္စ , ဘိက္ခဝေ, ဒုဂ္ဂတိဘယံ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ဣတိ ပဋိသဉ္စိက္ခတိ – ‘ကာယဒုစ္စရိတဿ ခော ပာပကော ဝိပါကော အဘိသမ္ပရာယံ, ဝစီဒုစ္စရိတဿ ပာပကော ဝိပါကော အဘိသမ္ပရာယံ, မနောဒုစ္စရိတဿ

ဟပကော ဝိဟကော အဘိသမ္ပရာယံ။ အပဟဉ္စေဝ ခော ပန ကာယေန ဒုစ္စရိတံ စရေယျံ, တစာယ ဒုစ္စရိတံ စရေယျံ, မနသာ ဒုစ္စရိတံ စရေယျံ, ကိဥ္စ တံ ယာဟံ န ကာယဿ ဘေဒာ ပရံ မရဏာ အပာယံ ဒုဂ္ဂတိံ ဝိနိပာတံ နိရယံ ဥပပဇ္ဇေယျ'န္တိ! သော ဒုဂ္ဂတိဘယဿ ဘီတော ကာယဒုစ္စရိတံ ပဟာယ ကာယသုစရိတံ ဘာဝေတိ, ဝစီဒုစ္စရိတံ ပဟာယ ဝစီသုစရိတံ ဘာဝေတိ, မနောဒုစ္စရိတံ ပဟာယ မနောသုစရိတံ ဘာဝေတိ, သုဒ္ဓံ အတ္တာနံ ပရိဟရတိ။ ဣဒံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, ဒုဂ္ဂတိဘယံ။ ဣမာနိ ခော, ဘိက္ခဝေ, စတ္တာရိ ဘယာနီ''တိ။ ပဌမံ။

၂. ဦမိဘယသုတ္တံ

၁၂၂. ''စတ္တာရိမာနိ , ဘိက္ခဝေ, ဘယာနိ ဥဒကောရောဟန္တဿ [ဥဒကောရောဟန္တေ (မ. နိ. ၂.၁၆၁)] ပာဋိကင်္ခိတဗ္ဗာနိ ။ ကတမာနိ စတ္တာရိ? ဦမိဘယံ, ကုမ္ဘီလဘယံ, အာဝဋ္ဋဘယံ, သုသုကာဘယံ – ဣမာနိ ခော, ဘိက္ခဝေ, စတ္တာရိ ဘယာနိ ဥဒကောရောဟန္တဿ ပာဋိကင်္ခိတဗ္ဗာနိ။ ဧဝမေဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, စတ္တာရိ ဘယာနိ ဣဓေကစ္စဿ ကုလပုတ္တဿ ဣမသ္မိံ ဓမ္မဝိနယေ အဂါရသ္မာ [သဒ္ဓာ အဂါရသ္မာ (သီ. သျာ. ကံ.)] အနဂါရိယံ ပဗ္ဗဇိတဿ [ပဗ္ဗဇတော (သီ.)] ပာဋိကင်္ခိတဗ္ဗာနိ။ ကတမာနိ စတ္တာရိ? ဦမိဘယံ, ကုမ္ဘီလဘယံ, အာဝဋ္ဋဘယံ, သုသုကာဘယံ။

''ကတမဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ဦမိဘယံ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ကုလပုတ္တော သဒ္ဓာ အဂါရသ္မာ အနဂါရိယံ ပဗ္ဗဇိတော ဟောတိ – 'ဩတိဏ္ဏောမှိ ဇာတိယာ ဇရာယ မရဏေန သောကေဟိ ပရိဒေဝေဟိ ဒုက္ခေဟိ ဒောမနဿေဟိ ဥပာယာသေဟိ, ဒုက္ခောတိဏ္ဏော ဒုက္ခပရေတော; အပ္ပေဝ နာမ ဣမဿ ကေဝလဿ ဒုက္ခက္ခန္ဓဿ အန္တကိရိယာ ပညာယေထာ'တိ! တမေနံ တထာ ပဗ္ဗဇိတံ သမာနံ သဗ္ရဟ္မစာရိနော ဩဝဒန္တိ အနုသာသန္တိ – 'ဧဝံ တေ အဘိက္ကမိတဗ္ဗံ, ဧဝံ တေ ပဋိက္ကမိတဗ္ဗံ, ဧဝံ တေ အာလောကေတဗ္ဗံ , ဧဝံ တေ ဝိလောကေတဗ္ဗံ, ဧဝံ တေ သမိဉ္ဇိတဗ္ဗံ, ဧဝံ တေ ပသာရိတဗ္ဗံ, ဧဝံ တေ သင်္ဃာဋိပတ္တစီဝရံ ဓာရေတဗ္ဗ'န္တိ။ တဿ ဧဝံ ဟောတိ – 'မယံ ခော ပုဗ္ဗေ အဂါရိယဘူတာ သမာနာ အညေ ဩဝဒာမပိ အနုသာသာမပိ။ ဣမေ ပနမှာကံ ပုတ္တမတ္တာ မညေ နတ္တမတ္တာ မညေ ဩဝဒိတဗ္ဗံ အနုသာသိတဗ္ဗံ မညန္တီ'တိ။ သော ကုပိတော အနတ္တမနော သိက္ခံ ပစ္စက္ခာယ ဟီနာယာဝတ္တတိ။ အယံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဦမိဘယဿ ဘီတော သိက္ခံ ပစ္စက္ခာယ ဟီနာယာဝတ္တော။ ဦမိဘယန္တိ ခော, ဘိက္ခဝေ, ကောဓူပါယာသဿေတံ အဓိဝစနံ။ ဣဒံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, ဦမိဘယံ။

''ကတမဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ကုမ္ဘီလဘယံ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ကုလပုတ္တော သဒ္ဓာ အဂါရသ္မာ အနဂါရိယံ ပဗ္ဗဇိတော ဟောတိ – 'ဩတိဏ္ဏောမှိ ဇာတိယာ ဇရာယ မရဏေန သောကေဟိ ပရိဒေဝေဟိ ဒုက္ခေဟိ ဒောမနဿေဟိ ဥပာယာသေဟိ, ဒုက္ခောတိဏ္ဏော ဒုက္ခပရေတော; အပ္ပေဝ နာမ ဣမဿ ကေဝလဿ ဒုက္ခက္ခန္ဓဿ အန္တကိရိယာ ပညာယေထာ'တိ! တမေနံ တထာ ပဗ္ဗဇိတံ သမာနံ သဗ္ရဟ္မစာရိနော ဩဝဒန္တိ အနုသာသန္တိ – 'ဣဒံ တေ ခါဒိတဗ္ဗံ, ဣဒံ တေ န ခါဒိတဗ္ဗံ, ဣဒံ တေ ဘုဉ္ဇိတဗ္ဗံ, ဣဒံ တေ န ဘုဉ္ဇိတဗ္ဗံ, ဣဒံ တေ သာယိတဗ္ဗံ, ဣဒံ တေ န သာယိတဗ္ဗံ, ဣဒံ တေ ပာတဗ္ဗံ , ဣဒံ တေ န ပာတဗ္ဗံ, ကပ္ပိယံ တေ ခါဒိတဗ္ဗံ, အကပ္ပိယံ တေ န ခါဒိတဗ္ဗံ, ကပ္ပိယံ တေ ဘုဉ္ဇိတဗ္ဗံ, အကပ္ပိယံ တေ န ဘုဉ္ဇိတဗ္ဗံ, ကပ္ပိယံ တေ သာယိတဗ္ဗံ, အကပ္ပိယံ တေ န သာယိတဗ္ဗံ, ကပ္ပိယံ တေ ပာတဗ္ဗံ, အကပ္ပိယံ တေ န ပာတဗ္ဗံ, ကာလေ တေ ခါဒိတဗ္ဗံ, ဝိကာလေ တေ န ခါဒိတဗ္ဗံ, ကာလေ တေ ဘုဉ္ဇိတဗ္ဗံ, ဝိကာလေ တေ န ဘုဉ္ဇိတဗ္ဗံ, ကာလေ တေ သာယိတဗ္ဗံ, ဝိကာလေ တေ န သာယိတဗ္ဗံ, ကာလေ တေ ပာတဗ္ဗံ, ဝိကာလေ တေ န ပာတဗ္ဗ'န္တိ။ တဿ ဧဝံ ဟောတိ – 'မယံ ခော ပုဗ္ဗေ အဂါရိယဘူတာ သမာနာ ယံ ဣစ္ဆာမ တံ ခါဒာမ, ယံ န ဣစ္ဆာမ န တံ ခါဒာမ; ယံ ဣစ္ဆာမ တံ ဘုဉ္ဇာမ, ယံ န ဣစ္ဆာမ န တံ ဘုဉ္ဇာမ; ယံ ဣစ္ဆာမ တံ သာယာမ, ယံ န ဣစ္ဆာမ န တံ သာယာမ; ယံ ဣစ္ဆာမ တံ ပိဝာမ, ယံ န ဣစ္ဆာမ န တံ ပိဝာမ; ကပ္ပိယမ္ပိ ခါဒာမ အကပ္ပိယမ္ပိ ခါဒာမ ကပ္ပိယမ္ပိ ဘုဉ္ဇာမ အကပ္ပိယမ္ပိ ဘုဉ္ဇာမ ကပ္ပိယမ္ပိ သာယာမ အကပ္ပိယမ္ပိ သာယာမ ကပ္ပိယမ္ပိ ပိဝာမ အကပ္ပိယမ္ပိ ပိဝာမ, ကာလေပိ ခါဒာမ ဝိကာလေပိ ခါဒာမ ကာလေပိ ဘုဉ္ဇာမ ဝိကာလေပိ ဘုဉ္ဇာမ ကာလေပိ သာယာမ ဝိကာလေပိ သာယာမ ကာလေပိ ပိဝာမ ဝိကာလေပိ ပိဝာမ; ယမ္ပိ နော သဒ္ဓာ ဂဟပတိကာ ဒိဝါ ဝိကာလေ ပဏီတံ ခါဒနီယံ ဝါ ဘောဇနီယံ ဝါ ဒေန္တိ, တတ္ရပိမေ [တတ္ထပိမေ (မ. နိ. ၂.၁၆၃)] မုခါဝရဏံ မညေ ကရောန္တီ'တိ။ သော ကုပိတော အနတ္တမနော သိက္ခံ ပစ္စက္ခာယ ဟီနာယာဝတ္တတိ။ အယံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ကုမ္ဘီလဘယဿ ဘီတော သိက္ခံ ပစ္စက္ခာယ

ဟီနာယာဝတ္တော။ ကုမ္ဘီလဘာယန္တိ ခော, ဘိက္ခဝေ, ဩဒရိကတ္တဿေတံ အဓိဝစနံ။ ဣဒံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, ကုမ္ဘီလဘာယံ။

“ကတမဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, အာဝဋ္ဋဘယံ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ကုလပုတ္တော သဒ္ဓာ အဂါရသ္မာ အနဂါရိယံ ပဗ္ဗဇိတော ဟောတိ – ‘ဩတိဏ္ဏောမှိ ဇာတိယာ ဇရာယ မရဏေန သောကေဟိ ပရိဒေဝေဟိ, ဒုက္ခေဟိ ဒောမနဿေဟိ ဥပါယာသေဟိ ဒုက္ခောတိဏ္ဏော ဒုက္ခပရေတော; အပ္ပေဝ နာမ ဣမဿ ကေဝလဿ ဒုက္ခက္ခန္ဓဿ အန္တကိရိယာ ပညာယေထာ’တိ! သော ဧဝံ ပဗ္ဗဇိတော သမာနော ပုဗ္ဗဏှသမယံ နိဝါသေတွာ ပတ္တစီဝရမာဒါယ ဂါမံ ဝါ နိဂမံ ဝါ ပိဏ္ဍာယ ပဝိသတိ အရက္ခိတေနေဝ ကာယေန အရက္ခိတာယ ဝါစာယ အရက္ခိတေန စိတ္တေန အနုပဋ္ဌိတာယ သတိယာ အသံဝုတေဟိ ဣန္ဒြိယေဟိ။ သော တတ္ထ ပဿတိ ဂဟပတိံ ဝါ ဂဟပတိပုတ္တံ ဝါ ပဉ္စဟိ ကာမဂုဏေဟိ သမပ္ပိတံ သမင်္ဂီဘူတံ ပရိစာရယမာနံ။ တဿ ဧဝံ ဟောတိ – ‘မယံ ခော ပုဗ္ဗေ အဂါရိယဘူတာ သမာနာ ပဉ္စဟိ ကာမဂုဏေဟိ သမပ္ပိတာ သမင်္ဂီဘူတာ ပရိစာရိမှာ; သံဝိဇ္ဇန္တိ ခော ပန မေ ကုလေ ဘောဂါ။ သက္ကာ ဘောဂေ စ ဘုဉ္ဇိတုံ ပုညာနိ စ ကာတုံ။ ယံနူနာဟံ သိက္ခံ ပစ္စက္ခာယ ဟီနာယာဝတ္တိတွာ ဘောဂေ စ ဘုဉ္ဇေယျံ ပုညာနိ စ ကရေယျ’န္တိ! သော သိက္ခံ ပစ္စက္ခာယ ဟီနာယာဝတ္တတိ ။ အယံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု အာဝဋ္ဋဘယဿ ဘီတော သိက္ခံ ပစ္စက္ခာယ ဟီနာယာဝတ္တော။ အာဝဋ္ဋဘယန္တိ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စန္နေတံ ကာမဂုဏာနံ အဓိဝစနံ။ ဣဒံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, အာဝဋ္ဋဘယံ။

“ကတမဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, သုသုကာဘယံ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ကုလပုတ္တော သဒ္ဓာ အဂါရသ္မာ အနဂါရိယံ ပဗ္ဗဇိတော ဟောတိ – ‘ဩတိဏ္ဏောမှိ ဇာတိယာ ဇရာယ မရဏေန သောကေဟိ ပရိဒေဝေဟိ ဒုက္ခေဟိ ဒောမနဿေဟိ ဥပါယာသေဟိ, ဒုက္ခောတိဏ္ဏော ဒုက္ခပရေတော; အပ္ပေဝ နာမ ဣမဿ ကေဝလဿ ဒုက္ခက္ခန္ဓဿ အန္တကိရိယာ ပညာယေထာ’တိ! သော ဧဝံ ပဗ္ဗဇိတော သမာနော ပုဗ္ဗဏှသမယံ နိဝါသေတွာ ပတ္တစီဝရမာဒါယ ဂါမံ ဝါ နိဂမံ ဝါ ပိဏ္ဍာယ ပဝိသတိ အရက္ခိတေနေဝ ကာယေန အရက္ခိတာယ ဝါစာယ အရက္ခိတေန စိတ္တေန အနုပဋ္ဌိတာယ သတိယာ အသံဝုတေဟိ ဣန္ဒြိယေဟိ။ သော တတ္ထ ပဿတိ မာတုဂါမံ ဒုန္နိဝတ္ထံ ဝါ ဒုပ္ပာရုတံ ဝါ။ တဿ မာတုဂါမံ ဒိသွာ ဒုန္နိဝတ္ထံ ဝါ ဒုပ္ပာရုတံ ဝါ ရာဂေါ စိတ္တံ အနုဒ္ဓံသေတိ။ သော ရာဂါနုဒ္ဓံသိတေန စိတ္တေန သိက္ခံ ပစ္စက္ခာယ ဟီနာယာဝတ္တတိ။ အယံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု သုသုကာဘယဿ ဘီတော သိက္ခံ ပစ္စက္ခာယ ဟီနာယာဝတ္တော။ သုသုကာဘယန္တိ ခော, ဘိက္ခဝေ, မာတုဂါမဿေတံ အဓိဝစနံ။ ဣဒံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, သုသုကာဘယံ။ ဣမာနိ ခော, ဘိက္ခဝေ, စတ္တာရိ ဘယာနိ ဣဓေကစ္စဿ ကုလပုတ္တဿ ဣမသ္မိံ ဓမ္မဝိနယေ အဂါရသ္မာ အနဂါရိယံ ပဗ္ဗဇိတဿ ပါဋိကင်္ခိတဗ္ဗာနီ”တိ။ ဒုတိယံ။

၃. ပဌမနာနာကရဏသုတ္တံ

၁၂၃. “စတ္တာရောမေ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလာ သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနာ လောကသ္မိံ။ ကတမေ စတ္တာရော? [ကထာ. ၆၇၁ အာဒယော] ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ပုဂ္ဂလော ဝိဝိစ္စေဝ ကာမေဟိ ဝိဝိစ္စ အကုသလေဟိ ဓမ္မေဟိ သဝိတက္ကံ သဝိစာရံ ဝိဝေကဇံ ပီတိသုခံ ပဌမံ ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ။ သော တဒဿာဒေတိ, တံ နိကာမေတိ, တေန စ ဝိတ္တိံ အာပဇ္ဇတိ။ တတ္ထ ဌိတော တဒဓိမုတ္တော တဗ္ဗဟုလဝိဟာရီ အပရိဟီနော ကာလံ ကုရုမာနော ဗြဟ္မကာယိကာနံ ဒေဝါနံ သဟဗျတံ ဥပပဇ္ဇတိ။ ဗြဟ္မကာယိကာနံ, ဘိက္ခဝေ, ဒေဝါနံ ကပ္ပော အာယုပ္ပမာဏံ။ တတ္ထ ပုထုဇ္ဇနော ယာဝတာယုကံ ဌတွာ ယာဝတကံ တေသံ ဒေဝါနံ အာယုပ္ပမာဏံ တံ သဗ္ဗံ ခေပေတွာ နိရယမ္ပိ ဂစ္ဆတိ တိရစ္ဆာနယောနိမ္ပိ ဂစ္ဆတိ ပေတ္တိဝိသယမ္ပိ ဂစ္ဆတိ။ ဘဂဝတော ပန သာဝကော တတ္ထ ယာဝတာယုကံ ဌတွာ ယာဝတကံ တေသံ ဒေဝါနံ အာယုပ္ပမာဏံ တံ သဗ္ဗံ ခေပေတွာ တသ္မိံယေဝ ဘဝေ ပရိနိဗ္ဗာယတိ။ အယံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ဝိသေသော အယံ အဓိပ္ပယာသော ဣဒံ နာနာကရဏံ သုတဝတော အရိယသာဝကဿ အဿုတဝတာ ပုထုဇ္ဇနေန, ယဒိဒံ ဂတိယာ ဥပပတ္တိယာ သတိ [ယဒိဒံ စုတိယာ ဥပပတ္တိယာ စာတိ (က.) အ. နိ. ၃.၁၁၇ ပဿိတဗ္ဗံ] ။

“ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ, ဣဓေကစ္စော ပုဂ္ဂလော ဝိတက္ကဝိစာရာနံ ဝူပသမာ အဇ္ဈတ္တံ သမ္ပသာဒနံ စေတသော ဧကောဒိဘာဝံ အဝိတက္ကံ အဝိစာရံ သမာဓိဇံ ပီတိသုခံ ဒုတိယံ ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ။ သော တဒဿာဒေတိ, တံ နိကာမေတိ, တေန စ ဝိတ္တိံ အာပဇ္ဇတိ။ တတ္ထ ဌိတော တဒဓိမုတ္တော တဗ္ဗဟုလဝိဟာရီ အပရိဟီနော ကာလံ ကုရုမာ

နော အာဘဿရာနံ ဒေဝါနံ သဟဗျတံ ဥပပဇ္ဇတိ။ အာဘဿရာနံ, ဘိက္ခဝေ, ဒေဝါနံ ဒွေ ကပ္ပါ အာယုပ္ပမာဏံ။ တတ္ထ ပုထုဇ္ဇနော ယာဝတာယုကံ ဌတွာ ယာဝတကံ တေသံ ဒေဝါနံ အာယုပ္ပမာဏံ တံ သဗ္ဗံ ခေပေတွာ နိရယမ္ပိ ဂစ္ဆတိ တိရစ္ဆာနယောနိမ္ပိ ဂစ္ဆတိ ပေတ္တိဝိသယမ္ပိ ဂစ္ဆတိ။ ဘဂဝတော ပန သာဝကော တတ္ထ ယာဝတာယုကံ ဌတွာ ယာဝတကံ တေသံ ဒေဝါနံ အာယုပ္ပမာဏံ တံ သဗ္ဗံ ခေပေတွာ တသ္မိံယေဝ ဘဝေ ပရိနိဗ္ဗာယတိ။ အယံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ဝိသေသော အယံ အဓိပ္ပယာသော ဣဒံ နာနာကရဏံ သုတဝတော အရိယသာဝကဿ အဿုတဝတာ ပုထုဇ္ဇနေန, ယဒိဒံ ဂတိယာ ဥပပတ္တိယာ သတိ။

''ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ, ဣဓေကစ္စော ပုဂ္ဂလော ပီတိယာ စ ဝိရာဂါ ဥပေက္ခကော စ ဝိဟရတိ သတော စ သမ္ပဇာနော သုခဉ္စ ကာယေန ပဋိသံဝေဒေတိ ယံ တံ အရိယာ အာစိက္ခန္တိ – 'ဥပေက္ခကော သတိမာ သုခဝိဟာရီ'တိ တတိယံ ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ။ သော တဒဿာဒေတိ, တံ နိကာမေတိ, တေန စ ဝိတ္တိံ အာပဇ္ဇတိ။ တတ္ထ ဌိတော တဒဓိမုတ္တော တဗ္ဗဟုလဝိဟာရီ အပရိဟီနော, ကာလံ ကုရုမာနော သုဘကိဏှာနံ ဒေဝါနံ သဟဗျတံ ဥပပဇ္ဇတိ။ သုဘကိဏှာနံ, ဘိက္ခဝေ, ဒေဝါနံ စတ္တာရော ကပ္ပါ အာယုပ္ပမာဏံ။ တတ္ထ ပုထုဇ္ဇနော ယာဝတာယုကံ ဌတွာ ယာဝတကံ တေသံ ဒေဝါနံ အာယုပ္ပမာဏံ တံ သဗ္ဗံ ခေပေတွာ နိရယမ္ပိ ဂစ္ဆတိ တိရစ္ဆာနယောနိမ္ပိ ဂစ္ဆတိ ပေတ္တိဝိသယမ္ပိ ဂစ္ဆတိ။ ဘဂဝတော ပန သာဝကော တတ္ထ ယာဝတာယုကံ ဌတွာ ယာဝတကံ တေသံ ဒေဝါနံ အာယုပ္ပမာဏံ တံ သဗ္ဗံ ခေပေတွာ တသ္မိံယေဝ ဘဝေ ပရိနိဗ္ဗာယတိ။ အယံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ဝိသေသော အယံ အဓိပ္ပယာသော ဣဒံ နာနာကရဏံ သုတဝတော အရိယသာဝကဿ အဿုတဝတာ ပုထုဇ္ဇနေန, ယဒိဒံ ဂတိယာ ဥပပတ္တိယာ သတိ။

''ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ, ဣဓေကစ္စော ပုဂ္ဂလော သုခဿ စ ပဟာနာ ဒုက္ခဿ စ ပဟာနာ ပုဗ္ဗေဝ သောမနဿဒောမနဿာနံ အတ္ထင်္ဂမာ အဒုက္ခမသုခံ ဥပေက္ခာသတိပါရိသုဒ္ဓိံ စတုတ္ထံ ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ။ သော တဒဿာဒေတိ, တံ နိကာမေတိ, တေန စ ဝိတ္တိံ အာပဇ္ဇတိ။ တတ္ထ ဌိတော တဒဓိမုတ္တော တဗ္ဗဟုလဝိဟာရီ အပရိဟီနော ကာလံ ကုရုမာနော ဝေဟပ္ဖလာနံ ဒေဝါနံ သဟဗျတံ ဥပပဇ္ဇတိ။ ဝေဟပ္ဖလာနံ, ဘိက္ခဝေ, ဒေဝါနံ ပဉ္စ ကပ္ပသတာနိ အာယုပ္ပမာဏံ။ တတ္ထ ပုထုဇ္ဇနော ယာဝတာယုကံ ဌတွာ ယာဝတကံ တေသံ ဒေဝါနံ အာယုပ္ပမာဏံ တံ သဗ္ဗံ ခေပေတွာ နိရယမ္ပိ ဂစ္ဆတိ တိရစ္ဆာနယောနိမ္ပိ ဂစ္ဆတိ ပေတ္တိဝိသယမ္ပိ ဂစ္ဆတိ။ ဘဂဝတော ပန သာဝကော တတ္ထ ယာဝတာယုကံ ဌတွာ ယာဝတကံ တေသံ ဒေဝါနံ အာယုပ္ပမာဏံ တံ သဗ္ဗံ ခေပေတွာ တသ္မိံယေဝ ဘဝေ ပရိနိဗ္ဗာယတိ။ အယံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ဝိသေသော အယံ အဓိပ္ပယာသော ဣဒံ နာနာကရဏံ သုတဝတော အရိယသာဝကဿ အဿုတဝတာ ပုထုဇ္ဇနေန, ယဒိဒံ ဂတိယာ ဥပပတ္တိယာ သတိ။ ဣမေ ခော, ဘိက္ခဝေ, စတ္တာရော ပုဂ္ဂလာ သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနာ လောကသ္မိ''န္တိ။ တတိယံ။

၄. ဒုတိယနာနာကရဏသုတ္တံ

၁၂၄. ''စတ္တာရောမေ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလာ သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနာ လောကသ္မိံ။ ကတမေ စတ္တာရော? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ပုဂ္ဂလော ဝိဝိစ္စေဝ ကာမေဟိ။ပေ။ ပဌမံ ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ။ သော ယဒေဝ တတ္ထ ဟောတိ ရူပဂတံ ဝေဒနာဂတံ သညာဂတံ သင်္ခါရဂတံ ဝိညာဏဂတံ, တေ ဓမ္မေ အနိစ္စတော ဒုက္ခတော ရောဂတော ဂဏ္ဍတော သလ္လတော အဃတော အာဗာဓတော ပရတော ပလောကတော သုညတော အနတ္တတော သမနုပဿတိ။ သော ကာယဿ ဘေဒာ ပရံ မရဏာ သုဒ္ဓါဝါသာနံ ဒေဝါနံ သဟဗျတံ ဥပပဇ္ဇတိ။ အယံ, ဘိက္ခဝေ, ဥပပတ္တိ အသာဓာရဏာ ပုထုဇ္ဇနေဟိ။

''ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ, ဣဓေကစ္စော ပုဂ္ဂလော ဝိတက္ကဝိစာရာနံ ဝူပသမာ။ပေ။ ဒုတိယံ ဈာနံ။ပေ။ တတိယံ ဈာနံ။ပေ။ စတုတ္ထံ ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ။ သော ယဒေဝ တတ္ထ ဟောတိ ရူပဂတံ ဝေဒနာဂတံ သညာဂတံ သင်္ခါရဂတံ ဝိညာဏဂတံ, တေ ဓမ္မေ အနိစ္စတော ဒုက္ခတော ရောဂတော ဂဏ္ဍတော သလ္လတော အဃတော အာဗာဓတော ပရတော ပလောကတော သုညတော အနတ္တတော သမနုပဿတိ။ သော ကာယဿ ဘေဒာ ပရံ မရဏာ သုဒ္ဓါဝါသာနံ ဒေဝါနံ သဟဗျတံ ဥပပဇ္ဇတိ။ အယံ, ဘိက္ခဝေ, ဥပပတ္တိ အသာဓာရဏာ ပုထုဇ္ဇနေဟိ။ ဣမေ ခော, ဘိက္ခဝေ, စတ္တာရော ပုဂ္ဂလာ သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနာ လောကသ္မိ''န္တိ။ စတုတ္ထံ။

၅. ပဌမမေတ္တာသုတ္တံ

၁၂၅. ‘‘စတ္တာရောမေ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလာ သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနာ လောကသ္မိံ။ ကတမေ စတ္တာရော? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ပုဂ္ဂလော မေတ္တာသဟဂတေန စေတသာ ဧကံ ဒိသံ ဖရိတွာ ဝိဟရတိ, တထာ ဒုတိယံ တထာ တတိယံ တထာ စတုတ္ထံ။ ဣတိ ဥဒ္ဓမဓော တိရိယံ သဗ္ဗဓိ သဗ္ဗတ္တတာယ သဗ္ဗာဝန္တံ လောကံ မေတ္တာသဟဂတေန စေတသာ ဝိပုလေန မဟဂ္ဂတေန အပ္ပမာဏေန အဝေရေန အဗျာပဇ္ဇေန ဖရိတွာ ဝိဟရတိ။ သော တဒဿာဒေတိ, တံ နိကာမေတိ, တေန စ ဝိတ္တိံ အာပဇ္ဇတိ။ တတ္ထ ဌိတော တဒဓိမုတ္တော တဗ္ဗဟုလဝိဟာရီ အပရိဟီနော ကာလံ ကုရုမာနော ဗြဟ္မကာယိကာနံ ဒေဝါနံ သဟဗျတံ ဥပပဇ္ဇတိ။ ဗြဟ္မကာယိကာနံ, ဘိက္ခဝေ, ဒေဝါနံ ကပ္ပော အာယုပ္ပမာဏံ။ တတ္ထ ပုထုဇ္ဇနော ယာဝတာယုကံ ဌတွာ ယာဝတကံ တေသံ ဒေဝါနံ အာယုပ္ပမာဏံ တံ သဗ္ဗံ ခေပေတွာ နိရယမ္ပိ ဂစ္ဆတိ တိရစ္ဆာနယောနိမ္ပိ ဂစ္ဆတိ ပေတ္တိဝိသယမ္ပိ ဂစ္ဆတိ။ ဘဂဝတော ပန သာဝကော တတ္ထ ယာဝတာယုကံ ဌတွာ ယာဝတကံ တေသံ ဒေဝါနံ အာယုပ္ပမာဏံ တံ သဗ္ဗံ ခေပေတွာ တသ္မိံယေဝ ဘဝေ ပရိနိဗ္ဗာယတိ။ အယံ ခော , ဘိက္ခဝေ, ဝိသေသော အယံ အဓိပ္ပယာသော ဣဒံ နာနာကရဏံ သုတဝတော အရိယသာဝကဿ အဿုတဝတာ ပုထုဇ္ဇနေန, ယဒိဒံ ဂတိယာ ဥပပတ္တိယာ သတိ။

‘‘ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ, ဣဓေကစ္စော ပုဂ္ဂလော ကရုဏာသဟဂတေန စေတသာ။ပေ။ မုဒိတာသဟဂတေန စေတသာ။ပေ။ ဥပေက္ခာသဟဂတေန စေတသာ ဧကံ ဒိသံ ဖရိတွာ ဝိဟရတိ, တထာ ဒုတိယံ တထာ တတိယံ တထာ စတုတ္ထံ။ ဣတိ ဥဒ္ဓမဓော တိရိယံ သဗ္ဗဓိ သဗ္ဗတ္တတာယ သဗ္ဗာဝန္တံ လောကံ ဥပေက္ခာသဟဂတေန စေတသာ ဝိပုလေန မဟဂ္ဂတေန အပ္ပမာဏေန အဝေရေန အဗျာပဇ္ဇေန ဖရိတွာ ဝိဟရတိ။ သော တဒဿာဒေတိ, တံ နိကာမေတိ, တေန စ ဝိတ္တိံ အာပဇ္ဇတိ။ တတ္ထ ဌိတော တဒဓိမုတ္တော တဗ္ဗဟုလဝိဟာရီ အပရိဟီနော ကာလံ ကုရုမာနော အာဘဿရာနံ [သုဘကိဏ္ဟာနံ (က.) ဣမသ္မိံ ဌာနေ, ဥပရိ စ စတုတ္ထနိဒ္ဒေသေ ဒီဃနိကာယေ တိကနိပါတေ ဝုတ္တနယေန ဘဝိတဗ္ဗံ။ ‘‘ယာမဟေတ္တကေ ပန ကရုဏာဒယော တယော ဝိဟာရာ အာဘဿရာဒီဟိ တီဟိ ဝိသုံ ဝိသုံ ယောဇေတွာ ပရိပုဏ္ဏာမေဝ ဒဿိတံ] ဒေဝါနံ သဟဗျတံ ဥပပဇ္ဇတိ။ အာဘဿရာနံ, ဘိက္ခဝေ, ဒေဝါနံ ဒွေ ကပ္ပာ အာယုပ္ပမာဏံ။ပေ။ သုဘကိဏှာနံ [သုဘာမဟေတ္တကေ ပန ကရုဏာဒယော တယော ဝိဟာရာ အာဘဿရာဒီဟိ တီဟိ ဝိသုံ ဝိသုံ ယောဇေတွာ ပရိပုဏ္ဏာမေဝ ဒဿိတံ] ဒေဝါနံ သဟဗျတံ ဥပပဇ္ဇတိ။ သုဘကိဏှာနံ, ဘိက္ခဝေ, ဒေဝါနံ စတ္တာရော ကပ္ပာ အာယုပ္ပမာဏံ။ပေ။ ဝေဟပ္ဖလာနံ ဒေဝါနံ သဟဗျတံ ဥပပဇ္ဇတိ။ ဝေဟပ္ဖလာနံ, ဘိက္ခဝေ, ဒေဝါနံ ပဉ္စ ကပ္ပသတာနိ အာယုပ္ပမာဏံ။ တတ္ထ ပုထုဇ္ဇနော ယာဝတာယုကံ ဌတွာ ယာဝတကံ တေသံ ဒေဝါနံ အာယုပ္ပမာဏံ တံ သဗ္ဗံ ခေပေတွာ နိရယမ္ပိ ဂစ္ဆတိ တိရစ္ဆာနယောနိမ္ပိ ဂစ္ဆတိ ပေတ္တိဝိသယမ္ပိ ဂစ္ဆတိ။ ဘဂဝတော ပန သာဝကော တတ္ထ ယာဝတာယုကံ ဌတွာ ယာဝတကံ တေသံ ဒေဝါနံ အာယုပ္ပမာဏံ တံ သဗ္ဗံ ခေပေတွာ တသ္မိံယေဝ ဘဝေ ပရိနိဗ္ဗာယတိ။ အယံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ဝိသေသော အယံ အဓိပ္ပယာသော ဣဒံ နာနာကရဏံ သုတဝတော အရိယသာဝကဿ အဿုတဝတာ ပုထုဇ္ဇနေန, ယဒိဒံ ဂတိယာ ဥပပတ္တိယာ သတိ။ ဣမေ ခော, ဘိက္ခဝေ, စတ္တာရော ပုဂ္ဂလာ သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနာ လောကသ္မိ’’န္တိ။ ပဉ္စမံ။

၆. ဒုတိယမေတ္တာသုတ္တံ

၁၂၆. ‘‘စတ္တာရောမေ , ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလာ သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနာ လောကသ္မိံ။ ကတမေ စတ္တာရော? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ပုဂ္ဂလော မေတ္တာသဟဂတေန စေတသာ ဧကံ ဒိသံ ဖရိတွာ ဝိဟရတိ, တထာ ဒုတိယံ တထာ တတိယံ တထာ စတုတ္ထံ။ ဣတိ ဥဒ္ဓမဓော တိရိယံ သဗ္ဗဓိ သဗ္ဗတ္တတာယ သဗ္ဗာဝန္တံ လောကံ မေတ္တာသဟဂတေန စေတသာ ဝိပုလေန မဟဂ္ဂတေန အပ္ပမာဏေန အဝေရေန အဗျာပဇ္ဇေန ဖရိတွာ ဝိဟရတိ။ သော ယဒေဝ တတ္ထ ဟောတိ ရူပဂတံ ဝေဒနာဂတံ သညာဂတံ သင်္ခါရဂတံ ဝိညာဏဂတံ တေ ဓမ္မေ အနိစ္စတော ဒုက္ခတော ရောဂတော ဂဏ္ဍတော သလ္လတော အဃတော အာဗာဓတော ပရတော ပလောကတော သုညတော အနတ္တတော သမနုပဿတိ။ သော ကာယဿ ဘေဒာ ပရံ မရဏာ သုဒ္ဓါဝါသာနံ ဒေဝါနံ သဟဗျတံ ဥပပဇ္ဇတိ။ အယံ, ဘိက္ခဝေ, ဥပပတ္တိ အသာဓာရဏာ ပုထုဇ္ဇနေဟိ။

‘‘ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ, ဣဓေကစ္စော ပုဂ္ဂလော ကရုဏာ။ပေ။ မုဒိတာ။ပေ။ ဥပေက္ခာသဟဂတေန စေတသာ ဧကံ ဒိသံ ဖရိတွာ ဝိဟရတိ, တထာ ဒုတိယံ တထာ တတိယံ တထာ စတုတ္ထံ။ ဣတိ ဥဒ္ဓမဓော တိရိယံ သဗ္ဗဓိ သဗ္ဗတ္တတာ

ယ သဗ္ဗာဝန္တံ လောကံ ဥပေက္ခာသဟဂတေန စေတသာ ဝိပုလေန မဟဂ္ဂတေန အပ္ပမာဏေန အဝေရေန အဗျာပဇ္ဇေန ဖရိတွာ ဝိဟရတိ ။ သော ယဒေဝ တတ္ထ ဟောတိ ရူပဂတံ ဝေဒနာဂတံ သညာဂတံ သင်္ခါရဂတံ ဝိညာဏဂတံ တေ ဓမ္မေ အနိစ္စတော ဒုက္ခတော ရောဂတော ဂဏ္ဍတော သလ္လတော အဃတော အာဗာဓတော ပရတော ပလောကတော သုညတော အနတ္တတော သမနုပဿတိ။ သော ကာယဿ ဘေဒာ ပရံ မရဏာ သုဒ္ဓါဝါသာနံ ဒေဝာနံ သဟဗျတံ ဥပပဇ္ဇတိ။ အယံ, ဘိက္ခဝေ, ဥပပတ္တိ အသာဓာရဏာ ပုထုဇ္ဇနေဟိ။ ဣမေ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, စတ္တာရော ပုဂ္ဂလာ သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနာ လောကသ္မိ”န္တိ။ ဆဋ္ဌံ။

၇. ပဌမတထာဂတအစ္ဆရိယသုတ္တံ

၁၂၇. “တထာဂတဿ , ဘိက္ခဝေ, အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ ပာတုဘာဝါ စတ္တာရော အစ္ဆရိယာ အဗ္ဘုတာ ဓမ္မာ [အဗ္ဘုတဓမ္မာ (သျာ. ကံ. က.)] ပာတုဘဝန္တိ။ ကတမေ စတ္တာရော? ယဒါ, ဘိက္ခဝေ, ဗောဓိသတ္တော တုသိတာ ကာယာ စဝိတွာ သတော သမ္ပဇာနော မာတုကုစ္ဆိံ ဩက္ကမတိ, အထ သဒေဝကေ လောကေ သမာရကေ သဗြဟ္မကေ သဿမဏဗြာဟ္မဏိယာ ပဇာယ သဒေဝမနုဿာယ အပ္ပမာဏော ဥဠာရော ဩဘာသော ပာတုဘဝတိ အတိက္ကမ္မေဝ ဒေဝါနံ ဒေဝါနုဘာဝံ။ ယာပိ တာ လောကန္တရိကာ အဃာ အသံဝုတာ အန္ဓကာရာ အန္ဓကာရတိမိသာ ယတ္ထပိမေသံ [ယတ္ထိမေသံ (သီ. သျာ. ကံ.)] စန္ဒိမသူရိယာနံ ဧဝံမဟိဒ္ဓိကာနံ ဧဝံမဟာနုဘာဝါနံ အာဘာ နာနုဘောန္တိ, တတ္ထပိ အပ္ပမာဏော ဥဠာရော ဩဘာသော ပာတုဘဝတိ အတိက္ကမ္မေဝ ဒေဝါနံ ဒေဝါနုဘာဝံ။ ယေပိ တတ္ထ သတ္တာ ဥပပန္နာ တေပိ တေနောဘာသေန အညမညံ သဉ္ဇာနန္တိ – ‘အညေပိ ကိရ, ဘော, သန္တိ သတ္တာ ဣဓူပပန္နာ’တိ။ တထာဂတဿ , ဘိက္ခဝေ, အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ ပာတုဘာဝါ အယံ ပဌမော အစ္ဆရိယော အဗ္ဘုတော ဓမ္မော [အဗ္ဘုတဓမ္မော (သျာ. ကံ. က.)] ပာတုဘဝတိ။

“ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ, ယဒါ ဗောဓိသတ္တော သတော သမ္ပဇာနော မာတုကုစ္ဆိမှာ နိက္ခမတိ, အထ သဒေဝကေ လောကေ သမာရကေ သဗြဟ္မကေ သဿမဏဗြာဟ္မဏိယာ ပဇာယ သဒေဝမနုဿာယ အပ္ပမာဏော ဥဠာရော ဩဘာသော ပာတုဘဝတိ အတိက္ကမ္မေဝ ဒေဝါနံ ဒေဝါနုဘာဝံ။ ယာပိ တာ လောကန္တရိကာ အဃာ အသံဝုတာ အန္ဓကာရာ အန္ဓကာရတိမိသာ ယတ္ထပိမေသံ စန္ဒိမသူရိယာနံ ဧဝံမဟိဒ္ဓိကာနံ ဧဝံမဟာနုဘာဝါနံ အာဘာ နာနုဘောန္တိ, တတ္ထပိ အပ္ပမာဏော ဥဠာရော ဩဘာသော ပာတုဘဝတိ အတိက္ကမ္မေဝ ဒေဝါနံ ဒေဝါနုဘာဝံ။ ယေပိ တတ္ထ သတ္တာ ဥပပန္နာ တေပိ တေနောဘာသေန အညမညံ သဉ္ဇာနန္တိ – ‘အညေပိ ကိရ, ဘော, သန္တိ သတ္တာ ဣဓူပပန္နာ’တိ။ တထာဂတဿ, ဘိက္ခဝေ, အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ ပာတုဘာဝါ အယံ ဒုတိယော အစ္ဆရိယော အဗ္ဘုတော ဓမ္မော ပာတုဘဝတိ။

“ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ, ယဒါ တထာဂတော အနုတ္တရံ သမ္မာသမ္ဗောဓိံ အဘိသမ္ဗုဇ္ဈတိ, အထ သဒေဝကေ လောကေ သမာရကေ သဗြဟ္မကေ သဿမဏဗြာဟ္မဏိယာ ပဇာယ သဒေဝမနုဿာယ အပ္ပမာဏော ဥဠာရော ဩဘာသော ပာတုဘဝတိ အတိက္ကမ္မေဝ ဒေဝါနံ ဒေဝါနုဘာဝံ။ ယာပိ တာ လောကန္တရိကာ အဃာ အသံဝုတာ အန္ဓကာရာ အန္ဓကာရတိမိသာ ယတ္ထပိမေသံ စန္ဒိမသူရိယာနံ ဧဝံမဟိဒ္ဓိကာနံ ဧဝံမဟာနုဘာဝါနံ အာဘာ နာနုဘောန္တိ, တတ္ထပိ အပ္ပမာဏော ဥဠာရော ဩဘာသော ပာတုဘဝတိ အတိက္ကမ္မေဝ ဒေဝါနံ ဒေဝါနုဘာဝံ။ ယေပိ တတ္ထ သတ္တာ ဥပပန္နာ တေပိ တေနောဘာသေန အညမညံ သဉ္ဇာနန္တိ – ‘အညေပိ ကိရ, ဘော, သန္တိ သတ္တာ ဣဓူပပန္နာ’တိ။ တထာဂတဿ, ဘိက္ခဝေ, အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ ပာတုဘာဝါ အယံ တတိယော အစ္ဆရိယော အဗ္ဘုတော ဓမ္မော ပာတုဘဝတိ။

“ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ, ယဒါ တထာဂတော အနုတ္တရံ ဓမ္မစက္ကံ ပဝတ္တေတိ, အထ သဒေဝကေ လောကေ သမာရကေ သဗြဟ္မကေ သဿမဏဗြာဟ္မဏိယာ ပဇာယ သဒေဝမနုဿာယ အပ္ပမာဏော ဥဠာရော ဩဘာသော ပာတုဘဝတိ အတိက္ကမ္မေဝ ဒေဝါနံ ဒေဝါနုဘာဝံ။ ယာပိ တာ လောကန္တရိကာ အဃာ အသံဝုတာ အန္ဓကာရာ အန္ဓကာရတိမိသာ ယတ္ထပိမေသံ စန္ဒိမသူရိယာနံ ဧဝံမဟိဒ္ဓိကာနံ ဧဝံမဟာနုဘာဝါနံ အာဘာ နာနုဘောန္တိ, တတ္ထပိ အပ္ပမာဏော ဥဠာရော ဩဘာသော ပာတုဘဝတိ အတိက္ကမ္မေဝ ဒေဝါနံ ဒေဝါနုဘာဝံ။ ယေပိ တတ္ထ သတ္တာ ဥပပန္နာ တေပိ တေနောဘာသေန အညမညံ သဉ္ဇာနန္တိ – ‘အညေပိ ကိရ, ဘော, သန္တိ သတ္တာ ဣဓူပပန္နာ’တိ။ တထာဂတဿ, ဘိက္ခဝေ,

အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ ဟတုဘာတ အယံ စတုတ္ထော အစ္ဆရိယော အဗ္ဘုတော ဓမ္မော ဟတုဘာဝတိ။ တထာဂ
တဿ, ဘိက္ခဝေ, အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ ဟတုဘာတ ဣမေ စတ္တာရော အစ္ဆရိယာ အဗ္ဘုတာ ဓမ္မာ ဟတု
ဘာဝန္တီ''တိ။ သတ္တမံ။

၈. ဒုတိယတထာဂတအစ္ဆရိယသုတ္တံ

၁၂၈. ''တထာဂတဿ, ဘိက္ခဝေ, အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ ဟတုဘာတ စတ္တာရော အစ္ဆရိယာ အဗ္ဘု
တာ ဓမ္မာ ဟတုဘာဝန္တိ။ ကတမေ စတ္တာရော? အာလယာရာမာ [အာလယရာမာ (အညသုတ္တေသု)] , ဘိက္ခဝေ, ပဇာ
အာလယရတာ အာလယသမ္မုဒိတာ; သာ တထာဂတေန အနာလယေ ဓမ္မေ ဒေသိယမာနေ သုဿူသတိ သောတံ ဩဒဟ
တိ အညာ စိတ္တံ ဥပဋ္ဌပေတိ ။ တထာဂတဿ, ဘိက္ခဝေ, အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ ဟတုဘာတ အယံ ပဌမော
အစ္ဆရိယော အဗ္ဘုတော ဓမ္မော ဟတုဘာဝတိ။

''မာနာရာမာ , ဘိက္ခဝေ, ပဇာ မာနရတာ မာနသမ္မုဒိတာ။ သာ တထာဂတေန မာနဝိနယေ ဓမ္မေ ဒေသိယမာနေ သု
ဿူသတိ သောတံ ဩဒဟတိ အညာ စိတ္တံ ဥပဋ္ဌပေတိ။ တထာဂတဿ, ဘိက္ခဝေ, အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ
ဟတုဘာတ အယံ ဒုတိယော အစ္ဆရိယော အဗ္ဘုတော ဓမ္မော ဟတုဘာဝတိ။

''အနုပသမာရာမာ, ဘိက္ခဝေ, ပဇာ အနုပသမရတာ အနုပသမသမ္မုဒိတာ။ သာ တထာဂတေန ဩပသမိကေ ဓမ္မေ
ဒေသိယမာနေ သုဿူသတိ သောတံ ဩဒဟတိ အညာ စိတ္တံ ဥပဋ္ဌပေတိ။ တထာဂတဿ , ဘိက္ခဝေ, အရဟတော
သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ ဟတုဘာတ အယံ တတိယော အစ္ဆရိယော အဗ္ဘုတော ဓမ္မော ဟတုဘာဝတိ။

''အဝိဇ္ဇာဂတာ, ဘိက္ခဝေ, ပဇာ အဏ္ဍဘူတာ ပရိယောနဒ္ဓာ။ သာ တထာဂတေန အဝိဇ္ဇာဝိနယေ ဓမ္မေ ဒေသိယမာ
နေ သုဿူသတိ သောတံ ဩဒဟတိ အညာ စိတ္တံ ဥပဋ္ဌပေတိ။ တထာဂတဿ, ဘိက္ခဝေ, အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓ
ဿ ဟတုဘာတ အယံ စတုတ္ထော အစ္ဆရိယော အဗ္ဘုတော ဓမ္မော ဟတုဘာဝတိ။ တထာဂတဿ, ဘိက္ခဝေ, အရ
ဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ ဟတုဘာတ ဣမေ စတ္တာရော အစ္ဆရိယာ အဗ္ဘုတာ ဓမ္မာ ဟတုဘာဝန္တီ''တိ။ အဋ္ဌမံ။

၉. အာနန္ဒအစ္ဆရိယသုတ္တံ

၁၂၉. ''စတ္တာရောမေ, ဘိက္ခဝေ, အစ္ဆရိယာ အဗ္ဘုတာ ဓမ္မာ အာနန္ဒေ။ ကတမေ စတ္တာရော? သစေ, ဘိက္ခ
ဝေ, ဘိက္ခုပရိသာ အာနန္ဒံ ဒဿနာယ ဥပသင်္ကမတိ, ဒဿနေနပိ သာ အတ္တမနာ ဟောတိ။ တတ္ထ စေ အာနန္ဒော ဓမ္မံ
ဘာသတိ, ဘာသိတေနပိ သာ အတ္တမနာ ဟောတိ။ အတိတ္တာဝ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခုပရိသာ ဟောတိ, အထ အာနန္ဒော တုဏှီ
ဘဝတိ။

''သစေ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခုနိပရိသာ အာနန္ဒံ ဒဿနာယ ဥပသင်္ကမတိ, ဒဿနေနပိ သာ အတ္တမနာ ဟောတိ။ တတ္
ထ စေ အာနန္ဒော ဓမ္မံ ဘာသတိ, ဘာသိတေနပိ သာ အတ္တမနာ ဟောတိ။ အတိတ္တာဝ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခုနိပရိသာ ဟော
တိ, အထ အာနန္ဒော တုဏှီ ဘဝတိ။

''သစေ, ဘိက္ခဝေ, ဥပာသကပရိသာ အာနန္ဒံ ဒဿနာယ ဥပသင်္ကမတိ, ဒဿနေနပိ သာ အတ္တမနာ ဟောတိ။ တ
တ္ထ စေ အာနန္ဒော ဓမ္မံ ဘာသတိ, ဘာသိတေနပိ သာ အတ္တမနာ ဟောတိ။ အတိတ္တာဝ, ဘိက္ခဝေ, ဥပာသကပရိသာ
ဟောတိ, အထ အာနန္ဒော တုဏှီ ဘဝတိ။

''သစေ, ဘိက္ခဝေ, ဥပာသိကာပရိသာ အာနန္ဒံ ဒဿနာယ ဥပသင်္ကမတိ, ဒဿနေနပိ သာ အတ္တမနာ ဟောတိ။
တတ္ထ စေ အာနန္ဒော ဓမ္မံ ဘာသတိ, ဘာသိတေနပိ သာ အတ္တမနာ ဟောတိ။ အတိတ္တာဝ, ဘိက္ခဝေ, ဥပာသိကာပရိ
သာ ဟောတိ, အထ အာနန္ဒော တုဏှီ ဘဝတိ။ ဣမေ ခော, ဘိက္ခဝေ, စတ္တာရော အစ္ဆရိယာ အဗ္ဘုတာ ဓမ္မာ အာန
န္ဒေ''တိ။ နဝမံ။

၁၀. စက္ကဝတ္တိအစ္ဆရိယသုတ္တံ

၁၃၀. ‘‘စတ္တာရောမေ , ဘိက္ခဝေ, အစ္ဆရိယာ အဗ္ဘုတာ ဓမ္မာ ရညော စက္ကဝတ္တိမှိ။ ကတမေ စတ္တာရော? သစေ, ဘိက္ခဝေ, ခတ္တိယပရိသာ ရာဇာနံ စက္ကဝတ္တိံ ဒဿနာယ ဥပသင်္ကမတိ, ဒဿနေနပိ သာ အတ္တမနာ ဟောတိ။ တတ္ထ စေ ရာဇာ စက္ကဝတ္တီ ဘာသတိ, ဘာသိတေနပိ သာ အတ္တမနာ ဟောတိ။ အတိတ္တာဝ, ဘိက္ခဝေ, ခတ္တိယပရိသာ ဟောတိ, အထ ရာဇာ စက္ကဝတ္တီ တုဏှီ ဘဝတိ။

‘‘သစေ, ဘိက္ခဝေ, ဗြာဟ္မဏပရိသာ ရာဇာနံ စက္ကဝတ္တိံ ဒဿနာယ ဥပသင်္ကမတိ, ဒဿနေနပိ သာ အတ္တမနာ ဟောတိ။ တတ္ထ စေ ရာဇာ စက္ကဝတ္တီ ဘာသတိ, ဘာသိတေနပိ သာ အတ္တမနာ ဟောတိ။ အတိတ္တာဝ, ဘိက္ခဝေ, ဗြာဟ္မဏပရိသာ ဟောတိ, အထ ရာဇာ စက္ကဝတ္တီ တုဏှီ ဘဝတိ။

‘‘သစေ, ဘိက္ခဝေ, ဂဟပတိပရိသာ ရာဇာနံ စက္ကဝတ္တိံ ဒဿနာယ ဥပသင်္ကမတိ, ဒဿနေနပိ သာ အတ္တမနာ ဟောတိ။ တတ္ထ စေ ရာဇာ စက္ကဝတ္တီ ဘာသတိ, ဘာသိတေနပိ သာ အတ္တမနာ ဟောတိ။ အတိတ္တာဝ, ဘိက္ခဝေ, ဂဟပတိပရိသာ ဟောတိ, အထ ရာဇာ စက္ကဝတ္တီ တုဏှီ ဘဝတိ။

‘‘သစေ, ဘိက္ခဝေ, သမဏပရိသာ ရာဇာနံ စက္ကဝတ္တိံ ဒဿနာယ ဥပသင်္ကမတိ, ဒဿနေနပိ သာ အတ္တမနာ ဟောတိ။ တတ္ထ စေ ရာဇာ စက္ကဝတ္တီ ဘာသတိ, ဘာသိတေနပိ သာ အတ္တမနာ ဟောတိ။ အတိတ္တာဝ, ဘိက္ခဝေ, သမဏပရိသာ ဟောတိ, အထ ရာဇာ စက္ကဝတ္တီ တုဏှီ ဘဝတိ။ ဣမေ ခော, ဘိက္ခဝေ, စတ္တာရော အစ္ဆရိယာ အဗ္ဘုတာ ဓမ္မာ ရညော စက္ကဝတ္တိမှိ။

‘‘ဧဝမေဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, စတ္တာရော [စတ္တာရောမေ (က.)] အစ္ဆရိယာ အဗ္ဘုတာ ဓမ္မာ အာနန္ဒေ။ ကတမေ စတ္တာရော? သစေ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခုပရိသာ အာနန္ဒံ ဒဿနာယ ဥပသင်္ကမတိ, ဒဿနေနပိ သာ အတ္တမနာ ဟောတိ။ တတ္ထ စေ အာနန္ဒော ဓမ္မံ ဘာသတိ, ဘာသိတေနပိ သာ အတ္တမနာ ဟောတိ။ အတိတ္တာဝ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခုပရိသာ ဟောတိ, အထ အာနန္ဒော တုဏှီ ဘဝတိ။

‘‘သစေ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခုနိပရိသာ။ပေ.။ သစေ, ဘိက္ခဝေ, ဥပာသကပရိသာ။ပေ.။ သစေ , ဘိက္ခဝေ, ဥပာသိကာပရိသာ အာနန္ဒံ ဒဿနာယ ဥပသင်္ကမတိ, ဒဿနေနပိ သာ အတ္တမနာ ဟောတိ။ တတ္ထ စေ အာနန္ဒော ဓမ္မံ ဘာသတိ, ဘာသိတေနပိ သာ အတ္တမနာ ဟောတိ။ အတိတ္တာဝ, ဘိက္ခဝေ, ဥပာသိကာပရိသာ ဟောတိ, အထ အာနန္ဒော တုဏှီ ဘဝတိ။ ဣမေ ခော, ဘိက္ခဝေ, စတ္တာရော အစ္ဆရိယာ အဗ္ဘုတာ ဓမ္မာ အာနန္ဒေ’’တိ။ ဒသမံ။

ဘယဝဂ္ဂေါ တတိယော။

တဿုဒ္ဒါနံ –

အတ္တာနုဝါဒဦမိ စ၊ ဒွေ စ နာနာ ဒွေ စ ဟောန္တိ။
မေတ္တာ ဒွေ စ အစ္ဆရိယာ၊ အပရာ စ တထာ ဒုဝေတိ။

(၁၄) ၄. ပုဂ္ဂလဝဂ္ဂော

၁. သံယောဇနသုတ္တံ

၁၃၁. ‘‘စတ္တာရောမေ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလာ သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနာ လောကသ္မိံ။ ကတမေ စတ္တာရော? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စဿ ပုဂ္ဂလဿ ဩရမ္ဘာဂိယာနိ သံယောဇနာနိ အပ္ပဟီနာနိ ဟောန္တိ, ဥပပတ္တိပဋိလာဘိယာနိ သံယောဇနာနိ အပ္ပဟီနာနိ ဟောန္တိ, ဘဝပဋိလာဘိယာနိ သံယောဇနာနိ အပ္ပဟီနာနိ ဟောန္တိ။

‘‘ဣဓ ပန, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စဿ ပုဂ္ဂလဿ ဩရမ္ဘာဂိယာနိ သံယောဇနာနိ ပဟီနာနိ ဟောန္တိ, ဥပပတ္တိပဋိလာဘိယာနိ သံယောဇနာနိ အပ္ပဟီနာနိ ဟောန္တိ, ဘဝပဋိလာဘိယာနိ သံယောဇနာနိ အပ္ပဟီနာနိ ဟောန္တိ။

‘‘ဣဓ ပန, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စဿ ပုဂ္ဂလဿ ဩရမ္ဘာဂိယာနိ သံယောဇနာနိ ပဟီနာနိ ဟောန္တိ, ဥပပတ္တိပဋိလာဘိယာနိ သံယောဇနာနိ ပဟီနာနိ ဟောန္တိ, ဘဝပဋိလာဘိယာနိ သံယောဇနာနိ အပ္ပဟီနာနိ ဟောန္တိ။

‘‘ဣဓ ပန, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စဿ ပုဂ္ဂလဿ ဩရမ္ဘာဂိယာနိ သံယောဇနာနိ ပဟီနာနိ ဟောန္တိ, ဥပပတ္တိပဋိလာဘိယာနိ သံယောဇနာနိ ပဟီနာနိ ဟောန္တိ, ဘဝပဋိလာဘိယာနိ သံယောဇနာနိ ပဟီနာနိ ဟောန္တိ။

‘‘ကတမဿ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလဿ ဩရမ္ဘာဂိယာနိ သံယောဇနာနိ အပ္ပဟီနာနိ, ဥပပတ္တိပဋိလာဘိယာနိ သံယောဇနာနိ အပ္ပဟီနာနိ, ဘဝပဋိလာဘိယာနိ သံယောဇနာနိ အပ္ပဟီနာနိ? သကဒါဂါမိဿ။ ဣမဿ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလဿ ဩရမ္ဘာဂိယာနိ သံယောဇနာနိ အပ္ပဟီနာနိ, ဥပပတ္တိပဋိလာဘိယာနိ သံယောဇနာနိ အပ္ပဟီနာနိ, ဘဝပဋိလာဘိယာနိ သံယောဇနာနိ အပ္ပဟီနာနိ။

‘‘ကတမဿ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလဿ ဩရမ္ဘာဂိယာနိ သံယောဇနာနိ ပဟီနာနိ, ဥပပတ္တိပဋိလာဘိယာနိ သံယောဇနာနိ အပ္ပဟီနာနိ, ဘဝပဋိလာဘိယာနိ သံယောဇနာနိ အပ္ပဟီနာနိ? ဥဒ္ဓံသောတဿ အကနိဋ္ဌဂါမိနော။ ဣမဿ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလဿ ဩရမ္ဘာဂိယာနိ သံယောဇနာနိ ပဟီနာနိ, ဥပပတ္တိပဋိလာဘိယာနိ သံယောဇနာနိ အပ္ပဟီနာနိ, ဘဝပဋိလာဘိယာနိ သံယောဇနာနိ အပ္ပဟီနာနိ။

‘‘ကတမဿ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလဿ ဩရမ္ဘာဂိယာနိ သံယောဇနာနိ ပဟီနာနိ, ဥပပတ္တိပဋိလာဘိယာနိ သံယောဇနာနိ ပဟီနာနိ, ဘဝပဋိလာဘိယာနိ သံယောဇနာနိ အပ္ပဟီနာနိ? အန္တရာပရိနိဗ္ဗာယိဿ။ ဣမဿ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလဿ ဩရမ္ဘာဂိယာနိ သံယောဇနာနိ ပဟီနာနိ, ဥပပတ္တိပဋိလာဘိယာနိ သံယောဇနာနိ ပဟီနာနိ, ဘဝပဋိလာဘိယာနိ သံယောဇနာနိ အပ္ပဟီနာနိ။

‘‘ကတမဿ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလဿ ဩရမ္ဘာဂိယာနိ သံယောဇနာနိ ပဟီနာနိ, ဥပပတ္တိပဋိလာဘိယာနိ သံယောဇနာနိ ပဟီနာနိ, ဘဝပဋိလာဘိယာနိ သံယောဇနာနိ ပဟီနာနိ? အရဟတော။ ဣမဿ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလဿ ဩရမ္ဘာဂိယာနိ သံယောဇနာနိ ပဟီနာနိ, ဥပပတ္တိပဋိလာဘိယာနိ သံယောဇနာနိ ပဟီနာနိ, ဘဝပဋိလာဘိယာနိ သံယောဇနာနိ ပဟီနာနိ။ ဣမေ ခော, ဘိက္ခဝေ, စတ္တာရော ပုဂ္ဂလာ သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနာ လောကသ္မိ’’န္တိ။ ပဌမံ။

၂. ပဋိဘာနသုတ္တံ

၁၃၂. ‘‘စတ္တာရောမေ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလာ သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနာ လောကသ္မိံ။ ကတမေ စတ္တာရော? ယုတ္တပ္ပဋိဘာနော, နော မုတ္တပ္ပဋိဘာနော; မုတ္တပ္ပဋိဘာနော, နော ယုတ္တပ္ပဋိဘာနော; ယုတ္တပ္ပဋိဘာနော စ မုတ္တပ္ပဋိဘာနော စ; နေဝ ယုတ္တပ္ပဋိဘာနော န မုတ္တပ္ပဋိဘာနော – ဣမေ ခော, ဘိက္ခဝေ, စတ္တာရော ပုဂ္ဂလာ သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနာ လောကသ္မိ’’န္တိ [ပု. ပ. ၁၅၂ အာဒယော]။ ဒုတိယံ။

၃. ဥဂ္ဃဋိတညူသုတ္တံ

၁၃၃. ‘‘စတ္တာရောမေ , ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလာ သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနာ လောကသ္မိံ။ ကတမေ စတ္တာရော ? ဥဂ္ဃဋိတညူ, ဝိပဉ္စိတညူ, နေယျော, ပဒပရမော – ဣမေ ခော, ဘိက္ခဝေ, စတ္တာရော ပုဂ္ဂလာ သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနာ လောကသ္မိ’’န္တိ [ပု. ပ. ၁၅၂ အာဒယော]။ တတိယံ။

၄. ဥဋ္ဌာနဖလသုတ္တံ

၁၃၄. ‘‘စတ္တာရောမေ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလာ သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနာ လောကသ္မိံ။ ကတမေ စတ္တာရော? ဥဋ္ဌာနဖလူပဇီဝီ န ကမ္မဖလူပဇီဝီ, ကမ္မဖလူပဇီဝီ န ဥဋ္ဌာနဖလူပဇီဝီ, ဥဋ္ဌာနဖလူပဇီဝီ စေဝ ကမ္မဖလူပဇီဝီ စ, နေဝ ဥဋ္ဌာနဖလူပဇီဝီ န ကမ္မဖလူပဇီဝီ – ဣမေ ခော, ဘိက္ခဝေ, စတ္တာရော ပုဂ္ဂလာ သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနာ လောကသ္မိ’’န္တိ [ပု. ပ. ၁၆၇]။ စတုတ္ထံ။

၅. သာဝဇ္ဇသုတ္တံ

၁၃၅. ‘‘စတ္တာရောမေ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလာ [ပု. ပ. ၁၄၄ အာဒယော] သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနာ လောကသ္မိံ။ ကတမေ စတ္တာရော? သာဝဇ္ဇော, ဝဇ္ဇဗဟုလော, အပ္ပဝဇ္ဇော, အနဝဇ္ဇော။

‘‘ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော သာဝဇ္ဇော ဟောတိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ပုဂ္ဂလော သာဝဇ္ဇေန ကာယကမ္မေန သမန္နာဂတော ဟောတိ, သာဝဇ္ဇေန ဝစီကမ္မေန သမန္နာဂတော ဟောတိ, သာဝဇ္ဇေန မနောကမ္မေန သမန္နာဂတော ဟောတိ။ ဧဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော သာဝဇ္ဇော ဟောတိ။

‘‘ကထဉ္စ , ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော ဝဇ္ဇဗဟုလော ဟောတိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ပုဂ္ဂလော သာဝဇ္ဇေန ဗဟုလံ ကာယကမ္မေန သမန္နာဂတော ဟောတိ, အပ္ပံ အနဝဇ္ဇေန; သာဝဇ္ဇေန ဗဟုလံ ဝစီကမ္မေန သမန္နာဂတော ဟောတိ, အပ္ပံ အနဝဇ္ဇေန; သာဝဇ္ဇေန ဗဟုလံ မနောကမ္မေန သမန္နာဂတော ဟောတိ, အပ္ပံ အနဝဇ္ဇေန။ ဧဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော ဝဇ္ဇဗဟုလော ဟောတိ။

‘‘ကထဉ္စ , ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော အပ္ပဝဇ္ဇော ဟောတိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ပုဂ္ဂလော အနဝဇ္ဇေန ဗဟုလံ ကာယကမ္မေန သမန္နာဂတော ဟောတိ, အပ္ပံ သာဝဇ္ဇေန; အနဝဇ္ဇေန ဗဟုလံ ဝစီကမ္မေန သမန္နာဂတော ဟောတိ, အပ္ပံ သာဝဇ္ဇေန; အနဝဇ္ဇေန ဗဟုလံ မနောကမ္မေန သမန္နာဂတော ဟောတိ, အပ္ပံ သာဝဇ္ဇေန။ ဧဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော အပ္ပဝဇ္ဇော ဟောတိ။

‘‘ကထဉ္စ , ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော အနဝဇ္ဇော ဟောတိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ပုဂ္ဂလော အနဝဇ္ဇေန ကာယကမ္မေန သမန္နာဂတော ဟောတိ, အနဝဇ္ဇေန ဝစီကမ္မေန သမန္နာဂတော ဟောတိ, အနဝဇ္ဇေန မနောကမ္မေန သမန္နာဂတော ဟောတိ။ ဧဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော အနဝဇ္ဇော ဟောတိ။ ဣမေ ခော, ဘိက္ခဝေ, စတ္တာရော ပုဂ္ဂလာ သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနာ လောကသ္မိ’’န္တိ။ ပဉ္စမံ။

၆. ပဌမသီလသုတ္တံ

၁၃၆. ‘‘စတ္တာရောမေ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလာ သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနာ လောကသ္မိံ။ ကတမေ စတ္တာရော? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ပုဂ္ဂလော သီလေသု န ပရိပူရကာရီ ဟောတိ, သမာဓိသ္မိံ န ပရိပူရကာရီ, ပညာယ န ပရိပူရကာရီ။

‘‘ဣဓ ပန, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ပုဂ္ဂလော သီလေသု ပရိပူရကာရီ ဟောတိ, သမာဓိသ္မိံ န ပရိပူရကာရီ, ပညာယ န ပရိပူရကာရီ။

‘‘ဣဓ ပန, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ပုဂ္ဂလော သီလေသု ပရိပူရကာရီ ဟောတိ, သမာဓိသ္မိံ ပရိပူရကာရီ, ပညာယ န ပရိပူရကာရီ။

‘‘ကတမော စ ပန, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ပုဂ္ဂလော သီလေသု ပရိပူရကာရီ ဟောတိ, သမာဓိသ္မိံ ပရိပူရကာရီ, ပညာယ ပရိပူရကာရီ။ ဣမေ ခော, ဘိက္ခဝေ, စတ္တာရော ပုဂ္ဂလာ သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနာ လောကသ္မိ’’န္တိ။ ဆဋ္ဌံ။

၇. ဒုတိယသီလသုတ္တံ

၁၃၇. ‘‘စတ္တာရောမေ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလာ သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနာ လောကသ္မိံ။ ကတမေ စတ္တာရော? ဣဓ , ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ပုဂ္ဂလော န သီလဂရု ဟောတိ န သီလာဓိပတေယျော, န သမာဓိဂရု ဟောတိ န သမာဓာဓိပတေယျော, န ပညာဂရု ဟောတိ န ပညာဓိပတေယျော။

‘‘ဣဓ ပန, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ပုဂ္ဂလော သီလဂရု ဟောတိ သီလာဓိပတေယျော, န သမာဓိဂရု ဟောတိ န သမာဓာဓိပတေယျော, န ပညာဂရု ဟောတိ န ပညာဓိပတေယျော။

‘‘ဣဓ ပန, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ပုဂ္ဂလော သီလဂရု ဟောတိ သီလာဓိပတေယျော, သမာဓိဂရု ဟောတိ သမာဓာဓိပတေယျော, န ပညာဂရု ဟောတိ န ပညာဓိပတေယျော။

‘‘ဣဓ ပန, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ပုဂ္ဂလော သီလဂရု ဟောတိ သီလာဓိပတေယျော, သမာဓိဂရု ဟောတိ သမာဓာဓိပတေယျော, ပညာဂရု ဟောတိ ပညာဓိပတေယျော။ ဣမေ ခော, ဘိက္ခဝေ, စတ္တာရော ပုဂ္ဂလာ သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနာ လောကသ္မိ’’န္တိ။ သတ္တမံ။

၈. နိကဋ္ဌသုတ္တံ

၁၃၈. ‘‘စတ္တာရောမေ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလာ သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနာ လောကသ္မိံ။ ကတမေ စတ္တာရော? နိကဋ္ဌကာယော အနိကဋ္ဌစိတ္တော, အနိကဋ္ဌကာယော နိကဋ္ဌစိတ္တော, အနိကဋ္ဌကာယော စ အနိကဋ္ဌစိတ္တော စ, နိကဋ္ဌကာယော စ နိကဋ္ဌစိတ္တော စ။

‘‘ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော နိကဋ္ဌကာယော ဟောတိ အနိကဋ္ဌစိတ္တော? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ပုဂ္ဂလော အရညဝနပတ္ထာနိ [အရညေ ဝနပတ္ထာနိ (သီ. ပီ.)] ပန္တာနိ သေနာသနာနိ ပဋိသေဝတိ။ သော တတ္ထ ကာမဝိတက္ကမ္ပိ ဝိတက္ကေတိ ဗျာပာဒဝိတက္ကမ္ပိ ဝိတက္ကေတိ ဝိဟိံသာဝိတက္ကမ္ပိ ဝိတက္ကေတိ။ ဧဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော နိကဋ္ဌကာယော ဟောတိ အနိကဋ္ဌစိတ္တော။

‘‘ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော အနိကဋ္ဌကာယော ဟောတိ နိကဋ္ဌစိတ္တော? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ပုဂ္ဂလော နဟေဝ ခော အရညဝနပတ္ထာနိ ပန္တာနိ သေနာသနာနိ ပဋိသေဝတိ။ သော တတ္ထ နေက္ခမ္မဝိတက္ကမ္ပိ ဝိတက္ကေတိ အဗျာပာဒဝိတက္ကမ္ပိ ဝိတက္ကေတိ အဝိဟိံသာဝိတက္ကမ္ပိ ဝိတက္ကေတိ။ ဧဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော အနိကဋ္ဌကာယော ဟောတိ နိကဋ္ဌစိတ္တော။

‘‘ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော အနိကဋ္ဌကာယော စ ဟောတိ အနိကဋ္ဌစိတ္တော စ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ပုဂ္ဂလော နဟေဝ ခော အရညဝနပတ္ထာနိ ပန္တာနိ သေနာသနာနိ ပဋိသေဝတိ ။ သော တတ္ထ ကာမဝိတက္ကမ္ပိ ဝိတက္ကေတိ ဗျာပာဒဝိတက္ကမ္ပိ ဝိတက္ကေတိ ဝိဟိံသာဝိတက္ကမ္ပိ ဝိတက္ကေတိ။ ဧဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော အနိကဋ္ဌကာယော စ ဟောတိ အနိကဋ္ဌစိတ္တော စ။

‘‘ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော နိကဋ္ဌကာယော စ ဟောတိ နိကဋ္ဌစိတ္တော စ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ပုဂ္ဂလော အရညဝနပတ္ထာနိ ပန္တာနိ သေနာသနာနိ ပဋိသေဝတိ။ သော တတ္ထ နေက္ခမ္မဝိတက္ကမ္ပိ ဝိတက္ကေတိ အဗျာပာဒဝိတက္ကမ္ပိ ဝိတက္ကေတိ အဝိဟိံသာဝိတက္ကမ္ပိ ဝိတက္ကေတိ။ ဧဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော နိကဋ္ဌကာယော စ ဟောတိ နိကဋ္ဌစိတ္တော စ။ ဣမေ ခော, ဘိက္ခဝေ, စတ္တာရော ပုဂ္ဂလာ သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနာ လောကသ္မိ’’န္တိ။ အဋ္ဌမံ။

၉. ဓမ္မကထိကသုတ္တံ

၁၃၉. ‘‘စတ္တာရောမေ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မကထိကာ။ ကတမေ စတ္တာရော? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ဓမ္မကထိကော အပ္ပဉ္စ ဘာသတိ အသဟိတဉ္စ; ပရိသာ စဿ [ပရိသာ စ (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.) ပု. ပ. ၁၅၆] န ကုသလာ ဟောတိ သဟိတာသဟိတဿ။ ဧဝရူပော, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မကထိကော ဧဝရူပာယ ပရိသာယ ဓမ္မကထိကောတွေဝ သင်္ခံ ဂစ္ဆတိ။

‘‘ဣဓ ပန, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ဓမ္မကထိကော အပ္ပဉ္စ ဘာသတိ သဟိတဉ္စ; ပရိသာ စဿ ကုသလာ ဟောတိ သဟိတာသဟိတဿ။ ဧဝရူပော, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မကထိကော ဧဝရူပာယ ပရိသာယ ဓမ္မကထိကောတွေဝ သင်္ခံ ဂစ္ဆတိ။

‘‘ဣဓ ပန, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ဓမ္မကထိကော ဗဟုဉ္စ ဘာသတိ အသဟိတဉ္စ; ပရိသာ စဿ န ကုသလာ ဟောတိ သဟိတာသဟိတဿ။ ဧဝရူပော, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မကထိကော ဧဝရူပာယ ပရိသာယ ဓမ္မကထိကောတွေဝ သင်္ခံ ဂစ္ဆတိ။

‘‘ဣဓ ပန, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ဓမ္မကထိကော ဗဟုဉ္စ ဘာသတိ သဟိတဉ္စ; ပရိသာ စဿ ကုသလာ ဟောတိ သဟိတာသဟိတဿ။ ဧဝရူပော, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မကထိကော ဧဝရူပာယ ပရိသာယ ဓမ္မကထိကောတွေဝ သင်္ခံ ဂစ္ဆတိ။ ဣမေ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, စတ္တာရော ဓမ္မကထိကာ’’တိ။ နဝမံ။

၁၀. ဝါဒီသုတ္တံ

၁၄၀. ‘‘စတ္တာရောမေ, ဘိက္ခဝေ, ဝါဒီ။ ကတမေ စတ္တာရော? အတ္ထိ, ဘိက္ခဝေ, ဝါဒီ အတ္ထတော ပရိယာဒါနံ ဂစ္ဆတိ, နော ဗျဉ္ဇနတော; အတ္ထိ, ဘိက္ခဝေ, ဝါဒီ ဗျဉ္ဇနတော ပရိယာဒါနံ ဂစ္ဆတိ, နော အတ္ထတော; အတ္ထိ, ဘိက္ခဝေ, ဝါဒီ အတ္ထတော စ ဗျဉ္ဇနတော စ ပရိယာဒါနံ ဂစ္ဆတိ; အတ္ထိ, ဘိက္ခဝေ, ဝါဒီ နေဝတ္ထတော နော ဗျဉ္ဇနတော ပရိယာဒါနံ ဂစ္ဆတိ။ ဣမေ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, စတ္တာရော ဝါဒီ။ အဋ္ဌာနမေတံ, ဘိက္ခဝေ, အနဝကာသော ယံ စတူဟိ ပဋိသမ္ဘိဒါဟိ သမန္နာဂတော [သမန္နာဂတော ဘိက္ခု (သီ. သျာ. ကံ.)] အတ္ထတော ဝါ ဗျဉ္ဇနတော ဝါ ပရိယာဒါနံ ဂစ္ဆေယျာ’’တိ။ ဒသမံ။

ပုဂ္ဂလဝဂ္ဂေါ စတုတ္ထော။

တဿုဒ္ဒါနံ –

သံယောဇနံ ပဋိဘာနော, ဥဂ္ဃဋိတညု ဥဋ္ဌာနံ။
သာဝဇ္ဇော ဒွေ စ သီလာနိ, နိကဋ္ဌ ဓမ္မ ဝါဒီ စာတိ။

(၁၅) ၅. အာဘာဝဂ္ဂော

၁. အာဘာသုတ္တံ

၁၄၁. ‘‘စတဿော ဣမာ, ဘိက္ခဝေ, အာဘာ။ ကတမာ စတဿော? စန္ဒာဘာ, သူရိယာဘာ, အဂ္ဂါဘာ, ပညာဘာ – ဣမာ ခော, ဘိက္ခဝေ, စတဿော အာဘာ။ ဧတဒဂ္ဂံ, ဘိက္ခဝေ, ဣမာသံ စတုန္နံ [စတဿန္နံ (သျာ. ကံ.) သဒ္ဒနီတိပဒမာလာ ပဿိတဗ္ဗာ] အာဘာနံ ယဒိဒံ ပညာဘာ’’တိ။ ပဌမံ။

၂. ပဘာသုတ္တံ

၁၄၂. ‘‘စတဿော ဣမာ, ဘိက္ခဝေ, ပဘာ။ ကတမာ စတဿော? စန္ဒပ္ပဘာ, သူရိယပ္ပဘာ, အဂ္ဂိပ္ပဘာ, ပညာပဘာ – ဣမာ ခော, ဘိက္ခဝေ, စတဿော ပဘာ။ ဧတဒဂ္ဂံ, ဘိက္ခဝေ, ဣမာသံ စတုန္နံ ပဘာနံ ယဒိဒံ ပညာပဘာ’’တိ။ ဒုတိယံ။

၃. အာလောကသုတ္တံ

၁၄၃. ‘‘စတ္တာရောမေ, ဘိက္ခဝေ, အာလောကာ။ ကတမေ စတ္တာရော? စန္ဒာလောကော, သူရိယာလောကော, အဂ္ဂိကာလောကော, ပညာလောကော – ဣမေ ခော, ဘိက္ခဝေ, စတ္တာရော အာလောကာ။ ဧတဒဂ္ဂံ, ဘိက္ခဝေ, ဣမေသံ စတုန္နံ အာလောကာနံ ယဒိဒံ ပညာလောကော’’တိ။ တတိယံ။

၄. ဩဘာသသုတ္တံ

၁၄၄. ‘‘စတ္တာရောမေ, ဘိက္ခဝေ, ဩဘာသာ။ ကတမေ စတ္တာရော? စန္ဒောဘာသော, သူရိယောဘာသော, အဂ္ဂိကောဘာသော, ပညောဘာသော – ဣမေ ခော, ဘိက္ခဝေ, စတ္တာရော ဩဘာသာ။ ဧတဒဂ္ဂံ, ဘိက္ခဝေ, ဣမေသံ စတုန္နံ ဩဘာသာနံ ယဒိဒံ ပညောဘာသော’’တိ။ စတုတ္ထံ။

၅. ပဇ္ဇောတသုတ္တံ

၁၄၅. ‘‘စတ္တာရောမေ, ဘိက္ခဝေ, ပဇ္ဇောတာ။ ကတမေ စတ္တာရော? စန္ဒပဇ္ဇောတော, သူရိယပဇ္ဇောတော, အဂ္ဂိပဇ္ဇောတော, ပညာပဇ္ဇောတော – ဣမေ ခော, ဘိက္ခဝေ, စတ္တာရော ပဇ္ဇောတာ။ ဧတဒဂ္ဂံ, ဘိက္ခဝေ, ဣမေသံ စတုန္နံ ပဇ္ဇောတာနံ ယဒိဒံ ပညာပဇ္ဇောတော’’တိ။ ပဉ္စမံ။

၆. ပဌမကာလသုတ္တံ

၁၄၆. ‘‘စတ္တာရောမေ, ဘိက္ခဝေ, ကာလာ။ ကတမေ စတ္တာရော? ကာလေန ဓမ္မဿဝနံ, ကာလေန ဓမ္မသာကစ္ဆာ, ကာလေန သမ္မသနာ [ကာလေန သမထော (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)], ကာလေန ဝိပဿနာ – ဣမေ ခော, ဘိက္ခဝေ, စတ္တာရော ကာလာ’’တိ။ ဆဋ္ဌံ။

၇. ဒုတိယကာလသုတ္တံ

၁၄၇. ‘‘စတ္တာရောမေ, ဘိက္ခဝေ, ကာလာ သမ္မာ ဘာဝိယမာနာ သမ္မာ အနုပရိဝတ္တိယမာနာ အနုပုဗ္ဗေန အာသဝာနံ ခယံ ပာပေန္တိ။ ကတမေ စတ္တာရော? ကာလေန ဓမ္မဿဝနံ, ကာလေန ဓမ္မသာကစ္ဆာ, ကာလေန သမ္မသနာ, ကာလေန ဝိပဿနာ – ဣမေ ခော, ဘိက္ခဝေ, စတ္တာရော ကာလာ သမ္မာ ဘာဝိယမာနာ သမ္မာ အနုပရိဝတ္တိယမာနာ အနုပုဗ္ဗေန အာသဝာနံ ခယံ ပာပေန္တိ။

‘‘သေယျထာပိ, ဘိက္ခဝေ, ဥပရိပဗ္ဗတေ ထုလ္လဖုသိတကေ ဒေဝေ ဝဿန္တေ တံ ဥဒကံ ယထာနိန္နံ ပဝတ္တမာနံ ပဗ္ဗတကန္ဒရပဒရသာခာ ပရိပူရေတိ; ပဗ္ဗတကန္ဒရပဒရသာခာ ပရိပူရာ ကုသောဗ္ဘေ ပရိပူရေန္တိ; ကုသောဗ္ဘာ ပရိပူရာ မဟာသောဗ္ဘေ ပရိပူရေန္တိ; မဟာသောဗ္ဘာ ပရိပူရာ ကုန္နဒိယော ပရိပူရေန္တိ; ကုန္နဒိယော ပရိပူရာ မဟာနဒိယော ပရိပူရေန္တိ; မဟာနဒိယော ပရိပူရာ သမုဒ္ဒံ [သမုဒ္ဒံ သာဂရံ (သီ. ပီ. က.), သမုဒ္ဒသာဂရံ (သျာ. ကံ.)] ပရိပူရေန္တိ။ ဧဝမေဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ဣမေ စတ္တာရော ကာလာ သမ္မာ ဘာဝိယမာနာ သမ္မာ အနုပရိဝတ္တိယမာနာ အနုပုဗ္ဗေန အာသဝါနံ ခယံ ပာပေန္တီ’’တိ။ သတ္တမံ။

၈. ဒုစ္စရိတသုတ္တံ

၁၄၈. ‘‘စတ္တာရိမာနိ, ဘိက္ခဝေ, ဝစီဒုစ္စရိတာနိ။ ကတမာနိ စတ္တာရိ? မုသာဝါဒော, ပိသုဏာ ဝါစာ, ဖရုသာ ဝါစာ, သမ္ဖပ္ပလာပော – ဣမာနိ ခော, ဘိက္ခဝေ, စတ္တာရိ ဝစီဒုစ္စရိတာနီ’’တိ။ အဋ္ဌမံ။

၉. သုစရိတသုတ္တံ

၁၄၉. ‘‘စတ္တာရိမာနိ, ဘိက္ခဝေ, ဝစီသုစရိတာနိ။ ကတမာနိ စတ္တာရိ? သစ္စဝါစာ, အပိသုဏာ ဝါစာ, သဏှာ ဝါစာ, မန္တဘာသာ – ဣမာနိ ခော, ဘိက္ခဝေ, စတ္တာရိ ဝစီသုစရိတာနီ’’တိ။ နဝမံ။

၁၀. သာရသုတ္တံ

၁၅၀. ‘‘စတ္တာရောမေ, ဘိက္ခဝေ, သာရာ။ ကတမေ စတ္တာရော? သီလသာရော, သမာဓိသာရော, ပညာသာရော, ဝိမုတ္တိသာရော – ဣမေ ခော, ဘိက္ခဝေ, စတ္တာရော သာရာ’’တိ။ ဒသမံ။

အာဘာဝဂ္ဂေါ ပဉ္စမော။

တဿုဒ္ဒါနံ –

အာဘာ ပဘာ စ အာလောကာ, ဩဘာသာ စေဝ ပဇ္ဇောတာ။
ဒွေ ကာလာ စရိတာ ဒွေ စ, ဟောန္တိ သာရေန တေ ဒသာတိ။

တတိယပဏ္ဏာသကံ သမတ္တံ။

၄. စတုတ္ထပဏ္ဏာသကံ

(၁၆) ၁. ဣန္ဒြိယဝဂ္ဂေါ

၁. ဣန္ဒြိယသုတ္တံ

၁၅၁. ‘‘စတ္တာရိမာနိ, ဘိက္ခဝေ, ဣန္ဒြိယာနိ။ ကတမာနိ စတ္တာရိ? သဒ္ဓိန္ဒြိယံ, ဝီရိယိန္ဒြိယံ, သတိန္ဒြိယံ, သမာဓိန္ဒြိယံ – ဣမာနိ ခော, ဘိက္ခဝေ, စတ္တာရိ ဣန္ဒြိယာနီ’’တိ။ ပဌမံ။

၂. သဒ္ဓါဗလသုတ္တံ

၁၅၂. ‘‘စတ္တာရိမာနိ, ဘိက္ခဝေ, ဗလာနိ။ ကတမာနိ စတ္တာရိ? သဒ္ဓါဗလံ, ဝီရိယဗလံ, သတိဗလံ, သမာဓိဗလံ – ဣမာနိ ခော, ဘိက္ခဝေ, စတ္တာရိ ဗလာနီ’’တိ။ ဒုတိယံ။

၃. ပညာဗလသုတ္တံ

၁၅၃. ‘‘စတ္တာရိမာနိ, ဘိက္ခဝေ, ဗလာနိ။ ကတမာနိ စတ္တာရိ? ပညာဗလံ, ဝီရိယဗလံ, အနဝဇ္ဇဗလံ, သင်္ဂဟဗလံ [သင်္ဂါဟဗလံ (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)] – ဣမာနိ ခော, ဘိက္ခဝေ, စတ္တာရိ ဗလာနီ’’တိ။ တတိယံ။

၄. သတိဗလသုတ္တံ

၁၅၄. ‘‘စတ္တာရိမာနိ, ဘိက္ခဝေ, ဗလာနိ။ ကတမာနိ စတ္တာရိ? သတိဗလံ, သမာဓိဗလံ, အနဝဇ္ဇဗလံ, သင်္ဂဟဗလံ – ဣမာနိ ခော, ဘိက္ခဝေ, စတ္တာရိ ဗလာနီ’’တိ။ စတုတ္ထံ။

၅. ပဋိသင်္ခါနဗလသုတ္တံ

၁၅၅. ‘‘စတ္တာရိမာနိ, ဘိက္ခဝေ, ဗလာနိ။ ကတမာနိ စတ္တာရိ? ပဋိသင်္ခါနဗလံ, ဘာဝနာဗလံ, အနဝဇ္ဇဗလံ, သင်္ဂဟဗလံ – ဣမာနိ ခော, ဘိက္ခဝေ, စတ္တာရိ ဗလာနီ’’တိ။ ပဉ္စမံ။

၆. ကပ္ပသုတ္တံ

၁၅၆. ‘‘စတ္တာရိမာနိ, ဘိက္ခဝေ, ကပ္ပဿ အသင်္ချေယျာနိ။ ကတမာနိ စတ္တာရိ? ယဒါ, ဘိက္ခဝေ, ကပ္ပော သံဝဋ္ဋတိ, တံ န သုကရံ သင်္ခါတုံ – ဧတ္တကာနိ ဝဿာနီတိ ဝါ, ဧတ္တကာနိ ဝဿသတာနီတိ ဝါ, ဧတ္တကာနိ ဝဿသဟဿာနီတိ ဝါ, ဧတ္တကာနိ ဝဿသတသဟဿာနီတိ ဝါ။

‘‘ယဒါ, ဘိက္ခဝေ, ကပ္ပော သံဝဋ္ဋော တိဋ္ဌတိ, တံ န သုကရံ သင်္ခါတုံ – ဧတ္တကာနိ ဝဿာနီတိ ဝါ, ဧတ္တကာနိ ဝဿသတာနီတိ ဝါ, ဧတ္တကာနိ ဝဿသဟဿာနီတိ ဝါ, ဧတ္တကာနိ ဝဿသတသဟဿာနီတိ ဝါ။

‘‘ယဒါ, ဘိက္ခဝေ, ကပ္ပော ဝိဝဋ္ဋတိ, တံ န သုကရံ သင်္ခါတုံ – ဧတ္တကာနိ ဝဿာနီတိ ဝါ, ဧတ္တကာနိ ဝဿသတာနီတိ ဝါ, ဧတ္တကာနိ ဝဿသဟဿာနီတိ ဝါ, ဧတ္တကာနိ ဝဿသတသဟဿာနီတိ ဝါ။

‘‘ယဒါ, ဘိက္ခဝေ, ကပ္ပော ဝိဝဋ္ဋော တိဋ္ဌတိ, တံ န သုကရံ သင်္ခါတုံ – ဧတ္တကာနိ ဝဿာနီတိ ဝါ, ဧတ္တကာနိ ဝဿသတာနီတိ ဝါ, ဧတ္တကာနိ ဝဿသဟဿာနီတိ ဝါ, ဧတ္တကာနိ ဝဿသတသဟဿာနီတိ ဝါ။ ဣမာနိ ခော, ဘိက္ခဝေ, စတ္တာရိ ကပ္ပဿ အသင်္ချေယျာနီ’’တိ။ ဆဋ္ဌံ။

၇. ရောဂသုတ္တံ

၁၅၇. ''ဒွေဝမေ, ဘိက္ခဝေ, ရောဂါ။ ကတမေ ဒွေဝ? ကာယိကော စ ရောဂေါ စေတသိကော စ ရောဂေါ။ ဒိဿန္တိ, ဘိက္ခဝေ, သတ္တာ ကာယိကေန ရောဂေန ဧကမ္ပိ ဝဿံ အာရောဂျံ ပဋိဇာနမာနာ, ဒွေပိ ဝဿာနိ အာရောဂျံ ပဋိဇာနမာနာ, တီဏိပိ ဝဿာနိ အာရောဂျံ ပဋိဇာနမာနာ, စတ္တာရိပိ ဝဿာနိ အာရောဂျံ ပဋိဇာနမာနာ, ပဉ္စပိ ဝဿာနိ အာရောဂျံ ပဋိဇာနမာနာ, ဒသပိ ဝဿာနိ အာရောဂျံ ပဋိဇာနမာနာ, ဝီသတိပိ ဝဿာနိ အာရောဂျံ ပဋိဇာနမာနာ, တိံသမ္ပိ ဝဿာနိ အာရောဂျံ ပဋိဇာနမာနာ, စတ္တာရီသမ္ပိ ဝဿာနိ အာရောဂျံ ပဋိဇာနမာနာ, ပညာသမ္ပိ ဝဿာနိ အာရောဂျံ ပဋိဇာနမာနာ, ဝဿသတမ္ပိ, ဘိယျောပိ အာရောဂျံ ပဋိဇာနမာနာ ။ တေ, ဘိက္ခဝေ, သတ္တာ သုဒုလ္လဘာ [ဒုလ္လဘာ (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)] လောကသ္မိံ ယေ စေတသိကေန ရောဂေန မုဟုတ္တမ္ပိ အာရောဂျံ ပဋိဇာနန္တိ, အညတြ ခီဏာသဝေဟိ။

''စတ္တာရောမေ, ဘိက္ခဝေ, ပဗ္ဗဇိတဿ ရောဂါ။ ကတမေ စတ္တာရော? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု မဟိစ္ဆော ဟောတိ ဝိဃာတဝါ အသန္တုဋ္ဌော ဣတရီတရစီဝရပိဏ္ဍပါတသေနာသနဂိလာနပ္ပစ္စယဘေသဇ္ဇပရိက္ခာရေန။ သော မဟိစ္ဆော သမာနော ဝိဃာတဝါ အသန္တုဋ္ဌော ဣတရီတရစီဝရပိဏ္ဍပါတသေနာသနဂိလာနပ္ပစ္စယဘေသဇ္ဇပရိက္ခာရေန ပါပိကံ ဣစ္ဆံ ပဏိဒဟတိ အနဝညပ္ပဋိလာဘာယ လာဘသက္ကာရသိလောကပ္ပဋိလာဘာယ။ သော ဥဋ္ဌဟတိ ဃဋတိ ဝါယမတိ အနဝညပ္ပဋိလာဘာယ လာဘသက္ကာရသိလောကပ္ပဋိလာဘာယ။ သော သင်္ခါယ ကုလာနိ ဥပသင်္ကမတိ, သင်္ခါယ နိသီဒတိ, သင်္ခါယ ဓမ္မံ ဘာသတိ, သင်္ခါယ ဥစ္စာရပဿာဝံ သန္ဓာရေတိ။ ဣမေ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, စတ္တာရော ပဗ္ဗဇိတဿ ရောဂါ။

''တသ္မာတိဟ, ဘိက္ခဝေ, ဧဝံ သိက္ခိတဗ္ဗံ – 'န မဟိစ္ဆာ ဘဝိဿာမ ဝိဃာတဝန္တော အသန္တုဋ္ဌာ ဣတရီတရစီဝရပိဏ္ဍပါတသေနာသနဂိလာနပ္ပစ္စယဘေသဇ္ဇပရိက္ခာရေန, န ပါပိကံ ဣစ္ဆံ ပဏိဒဟိဿာမ အနဝညပ္ပဋိလာဘာယ လာဘသက္ကာရသိလောကပ္ပဋိလာဘာယ, န ဥဋ္ဌဟိဿာမ န ဃဋိဿာမ န ဝါယမိဿာမ အနဝညပ္ပဋိလာဘာယ လာဘသက္ကာရသိလောကပ္ပဋိလာဘာယ, ခမာ ဘဝိဿာမ သီတဿ ဥဏှဿ ဇိဃစ္ဆာယ ပိပါသာယ ဍံသမကသဝါတာတပသရီသပသမ္ဖဿာနံ ဒုရုတ္တာနံ ဒုရာဂတာနံ ဝစနပထာနံ, ဥပ္ပန္နာနံ သာရီရိကာနံ ဝေဒနာနံ ဒုက္ခာနံ တိဗ္ဗာနံ ခရာနံ ကဋုကာနံ အသာတာနံ အမနာပါနံ ပါဏဟရာနံ အဓိဝါသကဇာတိကာ ဘဝိဿာမာ'တိ။ ဧဝဉှိ ဝေါ, ဘိက္ခဝေ, သိက္ခိတဗ္ဗ''န္တိ။ သတ္တမံ။

၈. ပရိဟာနိသုတ္တံ

၁၅၈. တတြ ခေါ အာယသ္မာ သာရိပုတ္တော ဘိက္ခူ အာမန္တေသိ – ''အာဝုသော ဘိက္ခဝေ''တိ ။ ''အာဝုသော''တိ ခေါ တေ ဘိက္ခူ အာယသ္မတော သာရိပုတ္တဿ ပစ္စဿောသုံ။ အာယသ္မာ သာရိပုတ္တော ဧတဒဝေါစ –

''ယော ဟိ ကောစိ, အာဝုသော, ဘိက္ခု ဝါ ဘိက္ခုနီ ဝါ စတ္တာရော ဓမ္မေ အတ္တနိ သမနုပဿတိ, နိဋ္ဌမေတ္ထ ဂန္တဗ္ဗံ – 'ပရိဟာယာမိ ကုသလေဟိ ဓမ္မေဟိ'။ ပရိဟာနမေတံ ဝုတ္တံ ဘဂဝတာ။ ကတမေ စတ္တာရော? ရာဂဝေပုလ္လတ္တံ [ရာဂဝေပုလ္လတံ (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)] , ဒောသဝေပုလ္လတ္တံ, မောဟဝေပုလ္လတ္တံ, ဂမ္ဘီရေသု ခေါ ပနဿ ဌာနာဌာနေသု ပညာစက္ခု န ကမတိ။ ယော ဟိ ကောစိ, အာဝုသော, ဘိက္ခု ဝါ ဘိက္ခုနီ ဝါ ဣမေ စတ္တာရော ဓမ္မေ အတ္တနိ သမနုပဿတိ, နိဋ္ဌမေတ္ထ ဂန္တဗ္ဗံ – 'ပရိဟာယာမိ ကုသလေဟိ ဓမ္မေဟိ'။ ပရိဟာနမေတံ ဝုတ္တံ ဘဂဝတာ။

''ယော ဟိ ကောစိ, အာဝုသော, ဘိက္ခု ဝါ ဘိက္ခုနီ ဝါ စတ္တာရော ဓမ္မေ အတ္တနိ သမနုပဿတိ, နိဋ္ဌမေတ္ထ ဂန္တဗ္ဗံ – 'န ပရိဟာယာမိ ကုသလေဟိ ဓမ္မေဟိ'။ အပရိဟာနမေတံ ဝုတ္တံ ဘဂဝတာ။ ကတမေ စတ္တာရော? ရာဂတနုတ္တံ [ရာဂတနုတ္တနံ (က.)] , ဒောသတနုတ္တံ, မောဟတနုတ္တံ, ဂမ္ဘီရေသု ခေါ ပနဿ ဌာနာဌာနေသု ပညာစက္ခု ကမတိ။ ယော ဟိ ကောစိ, အာဝုသော, ဘိက္ခု ဝါ ဘိက္ခုနီ ဝါ ဣမေ စတ္တာရော ဓမ္မေ အတ္တနိ သမနုပဿတိ, နိဋ္ဌမေတ္ထ ဂန္တဗ္ဗံ – 'န ပရိဟာယာမိ ကုသလေဟိ ဓမ္မေဟိ'။ အပရိဟာနမေတံ ဝုတ္တံ ဘဂဝတာ''တိ။ အဋ္ဌမံ။

၉. ဘိက္ခုနီသုတ္တံ

၁၅၉. ဧဝံ မေ သုတံ – ဧကံ သမယံ အာယသ္မာ အာနန္ဒော ကောသမ္ဗိယံ ဝိဟရတိ ဃောသိတာရာမေ ။ အထ ခေါ အ ညတရာ ဘိက္ခုနီ အညတရံ ပုရိသံ အာမန္တေသိ – “ဧဟိ တွံ, အမ္ဘော ပုရိသ, ယေနယျော အာနန္ဒော တေနုပသင်္က မ; ဥပသင်္ကမိတွာ မမ ဝစနေန အယျဿ အာနန္ဒဿ ပါဒေ သိရသာ ဝန္ဒ – ‘ဣတ္ထန္နာမာ, ဘန္တေ, ဘိက္ခုနီ အာဗာဓိကိနီ ဒုက္ခိတာ ဗာဠှဂိလာနာ။ သာ အယျဿ အာနန္ဒဿ ပါဒေ သိရသာ ဝန္ဒတီ’တိ။ ဧဝဉ္စ ဝဒေဟိ – ‘သာဓု ကိရ, ဘန္တေ, အယျော အာနန္ဒော ယေန ဘိက္ခုနုပဿယော ယေန သာ ဘိက္ခုနီ တေနုပသင်္ကမတု အနုကမ္ပံ ဥပါဒါယာ’”တိ ။ “ဧဝံ, အယျေ”တိ ခေါ သော ပုရိသော တဿာ ဘိက္ခုနိယာ ပဋိဿုတွာ ယေနာယသ္မာ အာနန္ဒော တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ အာယသ္မန္တံ အာနန္ဒံ အဘိဝါဒေတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိ။ ဧကမန္တံ နိသိန္နော ခေါ သော ပုရိသော အာယသ္မန္တံ အာနန္ဒံ ဧတဒဝေါစ –

“ဣတ္ထန္နာမာ, ဘန္တေ, ဘိက္ခုနီ အာဗာဓိကိနီ ဒုက္ခိတာ ဗာဠှဂိလာနာ။ သာ အာယသ္မတော အာနန္ဒဿ ပါဒေ သိရသာ ဝန္ဒတိ, ဧဝဉ္စ ဝဒေတိ – ‘သာဓု ကိရ, ဘန္တေ, အာယသ္မာ အာနန္ဒော ယေန ဘိက္ခုနုပဿယော ယေန သာ ဘိက္ခုနီ တေနုပသင်္ကမတု အနုကမ္ပံ ဥပါဒါယာ’”တိ။ အဓိဝါသေသိ ခေါ အာယသ္မာ အာနန္ဒော တုဏှီဘာဝေန။

အထ ခေါ အာယသ္မာ အာနန္ဒော နိဝါသေတွာ ပတ္တစီဝရမာဒာယ ယေန ဘိက္ခုနုပဿယော ယေန သာ ဘိက္ခုနီ တေနုပသင်္ကမိ။ အဒ္ဒသာ ခေါ သာ ဘိက္ခုနီ အာယသ္မန္တံ အာနန္ဒံ ဒူရတောဝ အာဂစ္ဆန္တံ။ ဒိသွာ သသီသံ ပါရုပိတွာ မဉ္စကေ နိပဇ္ဇိ။ အထ ခေါ အာယသ္မာ အာနန္ဒော ယေန သာ ဘိက္ခုနီ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ပညတ္တေ အာသနေ နိသီဒိ။ နိသဇ္ဇ ခေါ အာယသ္မာ အာနန္ဒော တံ ဘိက္ခုနိံ ဧတဒဝေါစ –

“အာဟာရသမ္ဘူတော အယံ, ဘဂိနိ, ကာယော အာဟာရံ နိဿာယ။ အာဟာရော ပဟာတဗ္ဗော။ တဏှာသမ္ဘူတော အယံ, ဘဂိနိ, ကာယော တဏှံ နိဿာယ။ တဏှာ ပဟာတဗ္ဗာ။ မာနသမ္ဘူတော အယံ, ဘဂိနိ, ကာယော မာနံ နိဿာယ။ မာနော ပဟာတဗ္ဗော။ မေထုနသမ္ဘူတော အယံ, ဘဂိနိ, ကာယော။ မေထုနေ စ သေတုဃာတော ဝုတ္တော ဘဂဝတာ။

“‘အာဟာရသမ္ဘူတော အယံ, ဘဂိနိ, ကာယော အာဟာရံ နိဿာယ။ အာဟာရော ပဟာတဗ္ဗော’တိ, ဣတိ ခေါ ပနေတံ ဝုတ္တံ။ ကိဉ္စေတံ ပဋိစ္စ ဝုတ္တံ? ဣဓ, ဘဂိနိ, ဘိက္ခု ပဋိသင်္ခါ ယောနိသော အာဟာရံ အာဟာရေတိ – ‘နေဝ ဒဝါယ န မဒါယ န မဏ္ဍနာယ န ဝိဘူသနာယ, ယာဝဒေဝ ဣမဿ ကာယဿ ဌိတိယာ ယာပနာယ ဝိဟိံသူပရတိယာ ဗြဟ္မစရိယာနုဂ္ဂဟာယ။ ဣတိ ပုရာဏဉ္စ ဝေဒနံ ပဋိဟင်္ခါမိ, နဝဉ္စ ဝေဒနံ န ဥပ္ပာဒေဿာမိ။ ယာတြာ စ မေ ဘဝိဿတိ အနဝဇ္ဇတာ စ ဖာသုဝိဟာရော စာ’တိ။ သော အပရေန သမယေန အာဟာရံ နိဿာယ အာဟာရံ ပဇဟတိ။ ‘အာဟာရသမ္ဘူတော အယံ, ဘဂိနိ, ကာယော အာဟာရံ နိဿာယ။ အာဟာရော ပဟာတဗ္ဗော’တိ, ဣတိ ယံ တံ ဝုတ္တံ ဣဒမေတံ ပဋိစ္စ ဝုတ္တံ။

“‘တဏှာသမ္ဘူတော အယံ, ဘဂိနိ, ကာယော တဏှံ နိဿာယ။ တဏှာ ပဟာတဗ္ဗာ’တိ, ဣတိ ခေါ ပနေတံ ဝုတ္တံ။ ကိဉ္စေတံ ပဋိစ္စ ဝုတ္တံ? ဣဓ, ဘဂိနိ, ဘိက္ခု သုဏာတိ – ‘ဣတ္ထန္နာမော ကိရ ဘိက္ခု အာသဝါနံ ခယာ အနာသဝံ စေတောဝိမုတ္တိံ ပညာဝိမုတ္တိံ ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ သယံ အဘိညာ သစ္ဆိကတွာ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတီ’တိ။ တဿ ဧဝံ ဟောတိ – ‘ကုဒဿု နာမ အဟမ္ပိ အာသဝါနံ ခယာ အနာသဝံ စေတောဝိမုတ္တိံ ပညာဝိမုတ္တိံ ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ သယံ အဘိညာ သစ္ဆိကတွာ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရိဿာမီ’တိ! သော အပရေန သမယေန တဏှံ နိဿာယ တဏှံ ပဇဟတိ။ ‘တဏှာသမ္ဘူတော အယံ, ဘဂိနိ, ကာယော တဏှံ နိဿာယ။ တဏှာ ပဟာတဗ္ဗာ’တိ, ဣတိ ယံ တံ ဝုတ္တံ ဣဒမေတံ ပဋိစ္စ ဝုတ္တံ။

“‘မာနသမ္ဘူတော အယံ, ဘဂိနိ, ကာယော မာနံ နိဿာယ။ မာနော ပဟာတဗ္ဗော’တိ, ဣတိ ခေါ ပနေတံ ဝုတ္တံ။ ကိဉ္စေတံ ပဋိစ္စ ဝုတ္တံ? ဣဓ, ဘဂိနိ, ဘိက္ခု သုဏာတိ – ‘ဣတ္ထန္နာမော ကိရ ဘိက္ခု အာသဝါနံ ခယာ အနာသဝံ စေတောဝိမုတ္တိံ ပညာဝိမုတ္တိံ ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ သယံ အဘိညာ သစ္ဆိကတွာ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတီ’တိ။ တဿ ဧဝံ ဟောတိ – ‘သော ဟိ နာမ အာယသ္မာ အာသဝါနံ ခယာ အနာသဝံ စေတောဝိမုတ္တိံ ပညာဝိမုတ္တိံ ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ သယံ အဘိညာ သစ္ဆိကတွာ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရိဿတိ; ကိမင်္ဂ [ကိမင်္ဂ (သီ. ပီ.) အ. နိ. ၅.၁၈၀; စူဠဝ. ၃၃၁; သံ. နိ. ၅.၁၀၂၀] ပ

နာဟ’န္တိ! သော အပရေန သမယေန မာနံ နိဿာယ မာနံ ပဇဟတိ။ ‘မာနသမ္ဘူတော အယံ, ဘဂိနိ, ကာယော မာနံ နိဿာယ။ မာနော ပဟာတဗ္ဗော’တိ, ဣတိ ယံ တံ ဝုတ္တံ ဣဒမေတံ ပဋိစ္စ ဝုတ္တံ။

‘‘မေထုနသမ္ဘူတော အယံ, ဘဂိနိ, ကာယော။ မေထုနေ စ သေတုဃာတော ဝုတ္တော ဘဂဝတာ’’တိ။

အထ ခော သာ ဘိက္ခုနီ မဉ္စကာ ဝုဋ္ဌဟိတွာ ဧကံသံ ဥတ္တရာသင်္ဂံ ကရိတွာ အာယသ္မတော အာနန္ဒဿ ပါဒေသု သိရသာ နိပတိတွာ အာယသ္မန္တံ အာနန္ဒံ ဧတဒဝေါစ – ‘‘အစ္စယော မံ, ဘန္တေ, အစ္စဂမာ, ယထာဗာလံ ယထာမူဠ္ဟံ ယထာအကုသလံ, ယာဟံ ဧဝမကာသိံ။ တဿာ မေ, ဘန္တေ, အယျော အာနန္ဒော အစ္စယံ အစ္စယတော ပဋိဂ္ဂဏှာတု, အာယတိံ သံဝရာယာ’’တိ။ ‘‘တဂ္ဃ တံ [တဂ္ဃ တွံ (သီ. ပီ. က.)] , ဘဂိနိ, အစ္စယော အစ္စဂမာ, ယထာဗာလံ ယထာမူဠ္ဟံ ယထာအကုသလံ, ယာ တွံ ဧဝမကာသိ။ ယတော စ ခော တွံ, ဘဂိနိ, အစ္စယံ အစ္စယတော ဒိသွာ ယထာဓမ္မံ ပဋိကရောသိ, တံ တေ မယံ ပဋိဂ္ဂဏှာမ။ ဝုဒ္ဓိ ဟေသာ, ဘဂိနိ, အရိယဿ ဝိနယေ ယော အစ္စယံ အစ္စယတော ဒိသွာ ယထာဓမ္မံ ပဋိကရောတိ အာယတိံ သံဝရံ အာပဇ္ဇတီ’’တိ။ နဝမံ။

၁၀. သုဂတဝိနယသုတ္တံ

၁၆၀. ‘‘သုဂတော ဝါ, ဘိက္ခဝေ, လောကေ တိဋ္ဌမာနော သုဂတဝိနယော ဝါ တဒဿ ဗဟုဇနဟိတာယ ဗဟုဇနသုခါယ လောကာနုကမ္ပာယ အတ္ထာယ ဟိတာယ သုခါယ ဒေဝမနုဿာနံ။

‘‘ကတမော စ, ဘိက္ခဝေ, သုဂတော? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, တထာဂတော လောကေ ဥပ္ပဇ္ဇတိ အရဟံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓော ဝိဇ္ဇာစရဏသမ္ပန္နော သုဂတော လောကဝိဒူ အနုတ္တရော ပုရိသဒမ္မသာရထိ သတ္ထာ ဒေဝမနုဿာနံ ဗုဒ္ဓော ဘဂဝါ။ အယံ, ဘိက္ခဝေ, သုဂတော။

‘‘ကတမော စ, ဘိက္ခဝေ, သုဂတဝိနယော? သော ဓမ္မံ ဒေသေတိ အာဒိကလျာဏံ မဇ္ဈေကလျာဏံ ပရိယောသာနကလျာဏံ သာတ္ထံ သဗျဉ္ဇနံ, ကေဝလပရိပုဏ္ဏံ ပရိသုဒ္ဓံ ဗြဟ္မစရိယံ ပကာသေတိ။ အယံ, ဘိက္ခဝေ, သုဂတဝိနယော။ ဧဝံ သုဂတော ဝါ, ဘိက္ခဝေ, လောကေ တိဋ္ဌမာနော သုဂတဝိနယော ဝါ တဒဿ ဗဟုဇနဟိတာယ ဗဟုဇနသုခါယ လောကာနုကမ္ပာယ အတ္ထာယ ဟိတာယ သုခါယ ဒေဝမနုဿာနန္တိ။

‘‘စတ္တာရောမေ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မာ သဒ္ဓမ္မဿ သမ္မောသာယ အန္တရဓာနာယ သံဝတ္တန္တိ။ ကတမေ စတ္တာရော? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခူ ဒုဂ္ဂဟိတံ သုတ္တန္တံ ပရိယာပုဏန္တိ ဒုန္နိက္ခိတ္တေဟိ ပဒဗျဉ္ဇနေဟိ။ ဒုန္နိက္ခိတ္တဿ, ဘိက္ခဝေ, ပဒဗျဉ္ဇနဿ အတ္ထောပိ ဒုန္နယော ဟောတိ။ အယံ, ဘိက္ခဝေ, ပဌမော ဓမ္မော သဒ္ဓမ္မဿ သမ္မောသာယ အန္တရဓာနာယ သံဝတ္တတိ။

‘‘ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခူ ဒုဗ္ဗစာ ဟောန္တိ ဒောဝစဿကရဏေဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတာ အက္ခမာ အပ္ပဒက္ခိဏဂ္ဂါဟိနော အနုသာသနိံ။ အယံ, ဘိက္ခဝေ, ဒုတိယော ဓမ္မော သဒ္ဓမ္မဿ သမ္မောသာယ အန္တရဓာနာယ သံဝတ္တတိ။

‘‘ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ, ယေ တေ ဘိက္ခူ ဗဟုဿုတာ အာဂတာဂမာ ဓမ္မဓရာ ဝိနယဓရာ မာတိကာဓရာ, တေ န သက္ကစ္စံ သုတ္တန္တံ ပရံ ဝါစေန္တိ။ တေသံ အစ္စယေန ဆိန္နမူလကော သုတ္တန္တော ဟောတိ အပ္ပဋိသရဏော။ အယံ, ဘိက္ခဝေ, တတိယော ဓမ္မော သဒ္ဓမ္မဿ သမ္မောသာယ အန္တရဓာနာယ သံဝတ္တတိ။

‘‘ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ, ထေရာ ဘိက္ခူ ဗာဟုလိကာ ဟောန္တိ သာထလိကာ, ဩက္ကမနေ ပုဗ္ဗင်္ဂမာ, ပဝိဝေကေ နိက္ခိတ္တဓုရာ, န ဝီရိယံ အာရဘန္တိ အပ္ပတ္တဿ ပတ္တိယာ အနဓိဂတဿ အဓိဂမာယ အသစ္ဆိကတဿ သစ္ဆိကိရိယာယ။ တေသံ ပစ္ဆိမာ ဇနတာ ဒိဋ္ဌာနုဂတိံ အာပဇ္ဇတိ။ သာပိ ဟောတိ ဗာဟုလိကာ သာထလိကာ, ဩက္ကမနေ ပုဗ္ဗင်္ဂမာ, ပဝိဝေကေ နိက္ခိတ္တဓုရာ, န ဝီရိယံ အာရဘတိ အပ္ပတ္တဿ ပတ္တိယာ အနဓိဂတဿ အဓိဂမာယ အသစ္ဆိကတဿ သစ္ဆိကိရိယာယ။ အယံ, ဘိက္ခဝေ, စတုတ္ထော ဓမ္မော သဒ္ဓမ္မဿ သမ္မောသာယ အန္တရဓာနာယ

သံဝတ္တတိ။ ဣမေ ခော, ဘိက္ခဝေ, စတ္တာရော ဓမ္မာ သဒ္ဓမ္မဿ သမ္မောသာယ အန္တရဓာနာယ သံဝတ္တန္တီ’’တိ။

‘‘စတ္တာရောမေ , ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မာ သဒ္ဓမ္မဿ ဌိတိယာ အသမ္မောသာယ အနန္တရဓာနာယ သံဝတ္တန္တိ။ ကတမေ စတ္တာရော? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခူ သုဂ္ဂဟိတံ သုတ္တန္တံ ပရိယာပုဏန္တိ သုနိက္ခိတ္တေဟိ ပဒဗျဉ္ဇနေဟိ။ သုနိက္ခိတ္တဿ, ဘိက္ခဝေ, ပဒဗျဉ္ဇနဿ အတ္ထောပိ သုနယော ဟောတိ။ အယံ, ဘိက္ခဝေ, ပဌမော ဓမ္မော သဒ္ဓမ္မဿ ဌိတိယာ အသမ္မောသာယ အနန္တရဓာနာယ သံဝတ္တတိ။

‘‘ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခူ သုဝစာ ဟောန္တိ သောဝစဿကရဏေဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတာ ခမာ ပဒက္ခိဏဂ္ဂါဟိနော အနုသာသနိံ။ အယံ, ဘိက္ခဝေ, ဒုတိယော ဓမ္မော သဒ္ဓမ္မဿ ဌိတိယာ အသမ္မောသာယ အနန္တရဓာနာယ သံဝတ္တတိ။

‘‘ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ, ယေ တေ ဘိက္ခူ ဗဟုဿုတာ အာဂတာဂမာ ဓမ္မဓရာ ဝိနယဓရာ မာတိကာဓရာ, တေ သက္ကစ္စံ သုတ္တန္တံ ပရံ ဝာစေန္တိ။ တေသံ အစ္စယေန နစ္ဆိန္နမူလကော [အစ္ဆိန္နမူလကော (သျာ. ကံ.) အ. နိ. ၅.၁၅၆] သုတ္တန္တော ဟောတိ သပ္ပဋိသရဏော။ အယံ, ဘိက္ခဝေ, တတိယော ဓမ္မော သဒ္ဓမ္မဿ ဌိတိယာ အသမ္မောသာယ အနန္တရဓာနာယ သံဝတ္တတိ။

‘‘ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ, ထေရာ ဘိက္ခူ န ဗာဟုလိကာ ဟောန္တိ န သာထလိကာ, ဩက္ကမနေ နိက္ခိတ္တဓုရာ, ပဝိဝေကေ ပုဗ္ဗင်္ဂမာ, ဝီရိယံ အာရဘန္တိ အပ္ပတ္တဿ ပတ္တိယာ အနဓိဂတဿ အဓိဂမာယ အသစ္ဆိကတဿ သစ္ဆိကိရိယာယ။ တေသံ ပစ္ဆိမာ ဇနတာ ဒိဋ္ဌာနုဂတိံ အာပဇ္ဇတိ။ သာပိ ဟောတိ န ဗာဟုလိကာ န သာထလိကာ, ဩက္ကမနေ နိက္ခိတ္တဓုရာ, ပဝိဝေကေ ပုဗ္ဗင်္ဂမာ, ဝီရိယံ အာရဘတိ အပ္ပတ္တဿ ပတ္တိယာ အနဓိဂတဿ အဓိဂမာယ အသစ္ဆိကတဿ သစ္ဆိကိရိယာယ ။ အယံ, ဘိက္ခဝေ, စတုတ္ထော ဓမ္မော သဒ္ဓမ္မဿ ဌိတိယာ အသမ္မောသာယ အနန္တရဓာနာယ သံဝတ္တတိ။ ဣမေ ခော, ဘိက္ခဝေ, စတ္တာရော ဓမ္မာ သဒ္ဓမ္မဿ ဌိတိယာ အသမ္မောသာယ အနန္တရဓာနာယ သံဝတ္တန္တီ’’တိ။ ဒသမံ။

ဣန္ဒြိယဝဂ္ဂေါ ပဌမော။

တဿုဒ္ဒာနံ –

ဣန္ဒြိယာနိ သဒ္ဓါ ပညာ၊ သတိ သင်္ခါနပဉ္စမံ။
ကပ္ပေ ရောဂေ ပရိဟာနိ၊ ဘိက္ခုနီ သုဂတေန စာတိ။

(၁၇) ၂. ပဋိပဒါဝဂ္ဂေါ

၁. သံခိတ္တသုတ္တံ

၁၆၁. ''စတဿော ဣမာ, ဘိက္ခဝေ, ပဋိပဒါ။ ကတမာ စတဿော? ဒုက္ခာ ပဋိပဒါ ဒန္ဓာဘိညာ, ဒုက္ခာ ပဋိပဒါ ခိပ္ပာဘိညာ, သုခါ ပဋိပဒါ ဒန္ဓာဘိညာ, သုခါ ပဋိပဒါ ခိပ္ပာဘိညာ – ဣမာ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, စတဿော ပဋိပဒါ''တိ။ ပဌမံ။

၂. ဝိတ္ထာရသုတ္တံ

၁၆၂. ''စတဿော ဣမာ, ဘိက္ခဝေ, ပဋိပဒါ။ ကတမာ စတဿော? ဒုက္ခာ ပဋိပဒါ ဒန္ဓာဘိညာ, ဒုက္ခာ ပဋိပဒါ ခိပ္ပာဘိညာ, သုခါ ပဋိပဒါ ဒန္ဓာဘိညာ, သုခါ ပဋိပဒါ ခိပ္ပာဘိညာ။

''ကတမာ စ, ဘိက္ခဝေ, ဒုက္ခာ ပဋိပဒါ ဒန္ဓာဘိညာ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ပကတိယာပိ တိဗ္ဗရာဂဇာတိကော ဟောတိ, အဘိက္ခဏံ ရာဂဇံ ဒုက္ခံ ဒောမနဿံ ပဋိသံဝေဒေတိ။ ပကတိယာပိ တိဗ္ဗဒောသဇာတိကော ဟောတိ, အဘိက္ခဏံ ဒောသဇံ ဒုက္ခံ ဒောမနဿံ ပဋိသံဝေဒေတိ။ ပကတိယာပိ တိဗ္ဗမောဟဇာတိကော ဟောတိ, အဘိက္ခဏံ မောဟဇံ ဒုက္ခံ ဒောမနဿံ ပဋိသံဝေဒေတိ။ တဿိမာနိ ပဉ္စိန္ဒြိယာနိ မုဒူနိ ဟောန္တိ – သဒ္ဓိန္ဒြိယံ, ဝီရိယိန္ဒြိယံ, သတိန္ဒြိယံ, သမာဓိန္ဒြိယံ, ပညိန္ဒြိယံ။ သော ဣမေသံ ပဉ္စန္နံ ဣန္ဒြိယာနံ မုဒုတ္တာ ဒန္ဓံ အာနန္တရိယံ ပာပုဏာတိ အာသဝါနံ ခယာယ။ အယံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, ဒုက္ခာ ပဋိပဒါ ဒန္ဓာဘိညာ။

''ကတမာ စ, ဘိက္ခဝေ, ဒုက္ခာ ပဋိပဒါ ခိပ္ပာဘိညာ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ပကတိယာပိ တိဗ္ဗရာဂဇာတိကော ဟောတိ, အဘိက္ခဏံ ရာဂဇံ ဒုက္ခံ ဒောမနဿံ ပဋိသံဝေဒေတိ။ ပကတိယာပိ တိဗ္ဗဒောသဇာတိကော ဟောတိ, အဘိက္ခဏံ ဒောသဇံ ဒုက္ခံ ဒောမနဿံ ပဋိသံဝေဒေတိ။ ပကတိယာပိ တိဗ္ဗမောဟဇာတိကော ဟောတိ , အဘိက္ခဏံ မောဟဇံ ဒုက္ခံ ဒောမနဿံ ပဋိသံဝေဒေတိ။ တဿိမာနိ ပဉ္စိန္ဒြိယာနိ အဓိမတ္တာနိ ဟောန္တိ – သဒ္ဓိန္ဒြိယံ, ဝီရိယိန္ဒြိယံ, သတိန္ဒြိယံ, သမာဓိန္ဒြိယံ, ပညိန္ဒြိယံ။ သော ဣမေသံ ပဉ္စန္နံ ဣန္ဒြိယာနံ အဓိမတ္တတ္တာ ခိပ္ပံ အာနန္တရိယံ ပာပုဏာတိ အာသဝါနံ ခယာယ။ အယံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, ဒုက္ခာ ပဋိပဒါ ခိပ္ပာဘိညာ။

''ကတမာ စ, ဘိက္ခဝေ, သုခါ ပဋိပဒါ ဒန္ဓာဘိညာ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ပကတိယာပိ န တိဗ္ဗရာဂဇာတိကော ဟောတိ, နာဘိက္ခဏံ ရာဂဇံ ဒုက္ခံ ဒောမနဿံ ပဋိသံဝေဒေတိ။ ပကတိယာပိ န တိဗ္ဗဒောသဇာတိကော ဟောတိ, နာဘိက္ခဏံ ဒောသဇံ ဒုက္ခံ ဒောမနဿံ ပဋိသံဝေဒေတိ။ ပကတိယာပိ န တိဗ္ဗမောဟဇာတိကော ဟောတိ, နာဘိက္ခဏံ မောဟဇံ ဒုက္ခံ ဒောမနဿံ ပဋိသံဝေဒေတိ။ တဿိမာနိ ပဉ္စိန္ဒြိယာနိ မုဒူနိ ဟောန္တိ – သဒ္ဓိန္ဒြိယံ။ပေ။ ပညိန္ဒြိယံ။ သော ဣမေသံ ပဉ္စန္နံ ဣန္ဒြိယာနံ မုဒုတ္တာ ဒန္ဓံ အာနန္တရိယံ ပာပုဏာတိ အာသဝါနံ ခယာယ။ အယံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, သုခါ ပဋိပဒါ ဒန္ဓာဘိညာ။

''ကတမာ စ, ဘိက္ခဝေ, သုခါ ပဋိပဒါ ခိပ္ပာဘိညာ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ပကတိယာပိ န တိဗ္ဗရာဂဇာတိကော ဟောတိ, နာဘိက္ခဏံ ရာဂဇံ ဒုက္ခံ ဒောမနဿံ ပဋိသံဝေဒေတိ။ ပကတိယာပိ န တိဗ္ဗဒောသဇာတိကော ဟောတိ, နာဘိက္ခဏံ ဒောသဇံ ဒုက္ခံ ဒောမနဿံ ပဋိသံဝေဒေတိ။ ပကတိယာပိ န တိဗ္ဗမောဟဇာတိကော ဟောတိ, နာဘိက္ခဏံ မောဟဇံ ဒုက္ခံ ဒောမနဿံ ပဋိသံဝေဒေတိ။ တဿိမာနိ ပဉ္စိန္ဒြိယာနိ အဓိမတ္တာနိ ဟောန္တိ – သဒ္ဓိန္ဒြိယံ, ဝီရိယိန္ဒြိယံ, သတိန္ဒြိယံ, သမာဓိန္ဒြိယံ, ပညိန္ဒြိယံ ။ သော ဣမေသံ ပဉ္စန္နံ ဣန္ဒြိယာနံ အဓိမတ္တတ္တာ ခိပ္ပံ အာနန္တရိယံ ပာပုဏာတိ အာသဝါနံ ခယာယ။ အယံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, သုခါ ပဋိပဒါ ခိပ္ပာဘိညာ။ ဣမာ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, စတဿော ပဋိပဒါ''တိ။ ဒုတိယံ။

၃. အသုဘသုတ္တံ

၁၆၃. ‘‘စတဿော ဣမာ, ဘိက္ခဝေ, ပဋိပဒါ။ ကတမာ စတဿော? ဒုက္ခာ ပဋိပဒါ ဒန္ဓာဘိညာ, ဒုက္ခာ ပဋိပဒါ ခိပ္ပာဘိညာ, သုခာ ပဋိပဒါ ဒန္ဓာဘိညာ, သုခာ ပဋိပဒါ ခိပ္ပာဘိညာ။

‘‘ကတမာ စ, ဘိက္ခဝေ, ဒုက္ခာ ပဋိပဒါ ဒန္ဓာဘိညာ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု အသုဘာနုပဿီ ကာယေ ဝိဟရတိ, အာဟာရေ ပဋိကူလသညီ [ပဋိက္ကူလသညီ (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)], သဗ္ဗလောကေ အနဘိရတိသညီ [အနဘိရတသညီ (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)], သဗ္ဗသင်္ခါရေသု အနိစ္စာနုပဿီ; မရဏသညာ ခော ပနဿ အဇ္ဈတ္တံ သူပဋ္ဌိတာ ဟောတိ။ သော ဣမာနိ ပဉ္စ သေခဗလာနိ [သေက္ခဗလာနိ (သျာ. ကံ.)] ဥပနိဿာယ ဝိဟရတိ – သဒ္ဓာဗလံ, ဟိရိဗလံ, ဩတ္တပ္ပဗလံ, ဝီရိယဗလံ , ပညာဗလံ။ တဿိမာနိ ပဉ္စိန္ဒြိယာနိ မုဒူနိ ပာတုဘဝန္တိ – သဒ္ဓိန္ဒြိယံ, ဝီရိယိန္ဒြိယံ, သတိန္ဒြိယံ, သမာဓိန္ဒြိယံ, ပညိန္ဒြိယံ။ သော ဣမေသံ ပဉ္စန္နံ ဣန္ဒြိယာနံ မုဒုတ္တာ ဒန္ဓံ အာနန္တရိယံ ပာပုဏာတိ အာသဝါနံ ခယာယ။ အယံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, ဒုက္ခာ ပဋိပဒါ ဒန္ဓာဘိညာ။

‘‘ကတမာ စ, ဘိက္ခဝေ, ဒုက္ခာ ပဋိပဒါ ခိပ္ပာဘိညာ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု အသုဘာနုပဿီ ကာယေ ဝိဟရတိ, အာဟာရေ ပဋိကူလသညီ, သဗ္ဗလောကေ အနဘိရတိသညီ, သဗ္ဗသင်္ခါရေသု အနိစ္စာနုပဿီ; မရဏသညာ ခော ပနဿ အဇ္ဈတ္တံ သူပဋ္ဌိတာ ဟောတိ။ သော ဣမာနိ ပဉ္စ သေခဗလာနိ ဥပနိဿာယ ဝိဟရတိ – သဒ္ဓာဗလံ။ပေ။ ပညာဗလံ။ တဿိမာနိ ပဉ္စိန္ဒြိယာနိ အဓိမတ္တာနိ ပာတုဘဝန္တိ – သဒ္ဓိန္ဒြိယံ။ပေ။ ပညိန္ဒြိယံ။ သော ဣမေသံ ပဉ္စန္နံ ဣန္ဒြိယာနံ အဓိမတ္တတ္တာ ခိပ္ပံ အာနန္တရိယံ ပာပုဏာတိ အာသဝါနံ ခယာယ။ အယံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, ဒုက္ခာ ပဋိပဒါ ခိပ္ပာဘိညာ။

‘‘ကတမာ စ, ဘိက္ခဝေ, သုခာ ပဋိပဒါ ဒန္ဓာဘိညာ? ဣဓ ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဝိဝိစ္စေဝ ကာမေဟိ ဝိဝိစ္စ အကုသလေဟိ ဓမ္မေဟိ သဝိတက္ကံ သဝိစာရံ ဝိဝေကဇံ ပီတိသုခံ ပဌမံ ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ; ဝိတက္ကဝိစာရာနံ ဝူပသမာ အဇ္ဈတ္တံ သမ္ပသာဒနံ စေတသော ဧကောဒိဘာဝံ အဝိတက္ကံ အဝိစာရံ သမာဓိဇံ ပီတိသုခံ ဒုတိယံ ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ; ပီတိယာ စ ဝိရာဂါ ဥပေက္ခကော စ ဝိဟရတိ သတော စ သမ္ပဇာနော သုခဉ္စ ကာယေန ပဋိသံဝေဒေတိ ယံ တံ အရိယာ အာစိက္ခန္တိ – ‘ဥပေက္ခကော သတိမာ သုခဝိဟာရီ’တိ တတိယံ ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ; သုခဿ စ ပဟာနာ ဒုက္ခဿ စ ပဟာနာ ပုဗ္ဗေဝ သောမနဿဒောမနဿာနံ အတ္ထင်္ဂမာ အဒုက္ခမသုခံ ဥပေက္ခာသတိပါရိသုဒ္ဓိံ စတုတ္ထံ ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ။ သော ဣမာနိ ပဉ္စ သေခဗလာနိ ဥပနိဿာယ ဝိဟရတိ – သဒ္ဓာဗလံ။ပေ။ ပညာဗလံ။ တဿိမာနိ ပဉ္စိန္ဒြိယာနိ မုဒူနိ ပာတုဘဝန္တိ – သဒ္ဓိန္ဒြိယံ။ပေ။ ပညိန္ဒြိယံ။ သော ဣမေသံ ပဉ္စန္နံ ဣန္ဒြိယာနံ မုဒုတ္တာ ဒန္ဓံ အာနန္တရိယံ ပာပုဏာတိ အာသဝါနံ ခယာယ။ အယံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, သုခာ ပဋိပဒါ ဒန္ဓာဘိညာ။

‘‘ကတမာ စ, ဘိက္ခဝေ, သုခာ ပဋိပဒါ ခိပ္ပာဘိညာ? [ကထာ. ၈၁၅ အာဒယော] ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဝိဝိစ္စေဝ ကာမေဟိ ဝိဝိစ္စ အကုသလေဟိ ဓမ္မေဟိ သဝိတက္ကံ သဝိစာရံ ဝိဝေကဇံ ပီတိသုခံ ပဌမံ ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ။ပေ။ ဒုတိယံ ဈာနံ။ပေ။ တတိယံ ဈာနံ။ပေ။ စတုတ္ထံ ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ။ သော ဣမာနိ ပဉ္စ သေခဗလာနိ ဥပနိဿာယ ဝိဟရတိ – သဒ္ဓာဗလံ, ဟိရိဗလံ, ဩတ္တပ္ပဗလံ, ဝီရိယဗလံ, ပညာဗလံ။ တဿိမာနိ ပဉ္စိန္ဒြိယာနိ အဓိမတ္တာနိ ပာတုဘဝန္တိ – သဒ္ဓိန္ဒြိယံ, ဝီရိယိန္ဒြိယံ, သတိန္ဒြိယံ, သမာဓိန္ဒြိယံ, ပညိန္ဒြိယံ။ သော ဣမေသံ ပဉ္စန္နံ ဣန္ဒြိယာနံ အဓိမတ္တတ္တာ ခိပ္ပံ အာနန္တရိယံ ပာပုဏာတိ အာသဝါနံ ခယာယ။ အယံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, သုခာ ပဋိပဒါ ခိပ္ပာဘိညာ။ ဣမာ ခော, ဘိက္ခဝေ, စတဿော ပဋိပဒါ’’တိ။ တတိယံ။

၄. ပဌမခမသုတ္တံ

၁၆၄. ‘‘စတဿော ဣမာ, ဘိက္ခဝေ, ပဋိပဒါ။ ကတမာ စတဿော? အက္ခမာ ပဋိပဒါ, ခမာ ပဋိပဒါ, ဒမာ ပဋိပဒါ, သမာ ပဋိပဒါ။ ကတမာ စ, ဘိက္ခဝေ, အက္ခမာ ပဋိပဒါ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော [ဧကစ္စော ပုဂ္ဂလော (သီ. သျာ. ကံ.)] အက္ကောသန္တံ ပစ္စက္ကောသတိ, ရောသန္တံ ပဋိရောသတိ, ဘဏ္ဍန္တံ ပဋိဘဏ္ဍတိ။ အယံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, အက္ခမာ ပဋိပဒါ။

‘‘ကတမာ စ, ဘိက္ခဝေ, ခမာ ပဋိပဒါ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော အက္ကောသန္တံ န ပစ္စက္ကောသတိ, ရောသန္တံ န ပဋိရောသတိ, ဘဏ္ဍန္တံ န ပဋိဘဏ္ဍတိ။ အယံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, ခမာ ပဋိပဒါ။

''ကတမာ စ, ဘိက္ခဝေ, ဒမာ ပဋိပဒါ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု စက္ခုနာ ရူပံ ဒိသွာ န နိမိတ္တဂ္ဂာဟီ ဟောတိ နာနုဗျဉ္ဇနဂ္ဂာဟီ; ယတွာဓိကရဏမေနံ စက္ခုန္ဒြိယံ အသံဝုတံ ဝိဟရန္တံ အဘိဇ္ဈာဒောမနဿာ ပါပကာ အကုသလာ ဓမ္မာ အန္ဝာဿဝေယျုံ, တဿ သံဝရာယ ပဋိပဇ္ဇတိ; ရက္ခတိ စက္ခုန္ဒြိယံ; စက္ခုန္ဒြိယေ သံဝရံ အာပဇ္ဇတိ။ သောတေန သဒ္ဒံ သုတွာ။ ဃာနေန ဂန္ဓံ ဃာယိတွာ။ ဇိဝှာယ ရသံ သာယိတွာ။ ကာယေန ဖောဋ္ဌဗ္ဗံ ဖုသိတွာ။ မနသာ ဓမ္မံ ဝိညာယ န နိမိတ္တဂ္ဂာဟီ ဟောတိ နာနုဗျဉ္ဇနဂ္ဂာဟီ; ယတွာဓိကရဏမေနံ မနိန္ဒြိယံ အသံဝုတံ ဝိဟရန္တံ အဘိဇ္ဈာဒောမနဿာ ပါပကာ အကုသလာ ဓမ္မာ အန္ဝာဿဝေယျုံ, တဿ သံဝရာယ ပဋိပဇ္ဇတိ ; ရက္ခတိ မနိန္ဒြိယံ; မနိန္ဒြိယေ သံဝရံ အာပဇ္ဇတိ။ အယံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, ဒမာ ပဋိပဒါ။

''ကတမာ စ, ဘိက္ခဝေ, သမာ ပဋိပဒါ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဥပ္ပန္နံ ကာမဝိတက္ကံ နာဓိဝာသေတိ ပဇဟတိ ဝိနောဒေတိ သမေတိ ဗျန္တီကရောတိ အနဘာဝံ ဂမေတိ; ဥပ္ပန္နံ ဗျာပါဒဝိတက္ကံ။ပေ.။ ဥပ္ပန္နံ ဝိဟိံသာဝိတက္ကံ။ ဥပ္ပန္နုပ္ပန္နေ ပါပကေ အကုသလေ ဓမ္မေ နာဓိဝာသေတိ ပဇဟတိ ဝိနောဒေတိ သမေတိ ဗျန္တီကရောတိ အနဘာဝံ ဂမေတိ။ အယံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, သမာ ပဋိပဒါ။ ဣမာ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, စတဿော ပဋိပဒါ''တိ။ စတုတ္ထံ။

၅. ဒုတိယခမသုတ္တံ

၁၆၅. ''စတဿော ဣမာ, ဘိက္ခဝေ, ပဋိပဒါ။ ကတမာ စတဿော? အက္ခမာ ပဋိပဒါ, ခမာ ပဋိပဒါ, ဒမာ ပဋိပဒါ, သမာ ပဋိပဒါ။

''ကတမာ စ, ဘိက္ခဝေ, အက္ခမာ ပဋိပဒါ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော အက္ခမော ဟောတိ သီတဿ ဥဏှဿ ဇိဃစ္ဆာယ ပိပါသာယ, ဍံသမကသဝါတာတပသရီသပသမ္ဖဿာနံ ဒုရုတ္တာနံ ဒုရာဂတာနံ ဝစနပထာနံ ဥပ္ပန္နာနံ သာရီရိကာနံ ဝေဒနာနံ ဒုက္ခာနံ တိဗ္ဗာနံ ခရာနံ ကဋုကာနံ အသာတာနံ အမနာပါနံ ပါဏဟရာနံ အနဓိဝါသကဇာတိကော ဟောတိ။ အယံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, အက္ခမာ ပဋိပဒါ ။

''ကတမာ စ, ဘိက္ခဝေ, ခမာ ပဋိပဒါ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ခမော ဟောတိ သီတဿ ဥဏှဿ ဇိဃစ္ဆာယ ပိပါသာယ, ဍံသမကသဝါတာတပသရီသပသမ္ဖဿာနံ ဒုရုတ္တာနံ ဒုရာဂတာနံ ဝစနပထာနံ ဥပ္ပန္နာနံ သာရီရိကာနံ ဝေဒနာနံ ဒုက္ခာနံ တိဗ္ဗာနံ ခရာနံ ကဋုကာနံ အသာတာနံ အမနာပါနံ ပါဏဟရာနံ အဓိဝါသကဇာတိကော ဟောတိ။ အယံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, ခမာ ပဋိပဒါ။

''ကတမာ စ, ဘိက္ခဝေ, ဒမာ ပဋိပဒါ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု စက္ခုနာ ရူပံ ဒိသွာ န နိမိတ္တဂ္ဂာဟီ ဟောတိ။ပေ.။ သောတေန သဒ္ဒံ သုတွာ။ ဃာနေန ဂန္ဓံ ဃာယိတွာ။ ဇိဝှာယ ရသံ သာယိတွာ။ ကာယေန ဖောဋ္ဌဗ္ဗံ ဖုသိတွာ။ မနသာ ဓမ္မံ ဝိညာယ န နိမိတ္တဂ္ဂာဟီ ဟောတိ နာနုဗျဉ္ဇနဂ္ဂာဟီ; ယတွာဓိကရဏမေနံ မနိန္ဒြိယံ အသံဝုတံ ဝိဟရန္တံ အဘိဇ္ဈာဒောမနဿာ ပါပကာ အကုသလာ ဓမ္မာ အန္ဝာဿဝေယျုံ, တဿ သံဝရာယ ပဋိပဇ္ဇတိ; ရက္ခတိ မနိန္ဒြိယံ; မနိန္ဒြိယေ သံဝရံ အာပဇ္ဇတိ။ အယံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, ဒမာ ပဋိပဒါ။

''ကတမာ စ, ဘိက္ခဝေ, သမာ ပဋိပဒါ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဥပ္ပန္နံ ကာမဝိတက္ကံ နာဓိဝာသေတိ ပဇဟတိ ဝိနောဒေတိ သမေတိ ဗျန္တီကရောတိ အနဘာဝံ ဂမေတိ, ဥပ္ပန္နံ ဗျာပါဒဝိတက္ကံ။ပေ.။ ဥပ္ပန္နံ ဝိဟိံသာဝိတက္ကံ။ ဥပ္ပန္နုပ္ပန္နေ ပါပကေ အကုသလေ ဓမ္မေ နာဓိဝာသေတိ ပဇဟတိ ဝိနောဒေတိ သမေတိ ဗျန္တီကရောတိ အနဘာဝံ ဂမေတိ။ အယံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, သမာ ပဋိပဒါ။ ဣမာ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, စတဿော ပဋိပဒါ''တိ။ ပဉ္စမံ။

၆. ဥဘယသုတ္တံ

၁၆၆. ''စတဿော ဣမာ, ဘိက္ခဝေ, ပဋိပဒါ။ ကတမာ စတဿော? ဒုက္ခာ ပဋိပဒါ ဒန္ဓာဘိညာ, ဒုက္ခာ ပဋိပဒါ ခိပ္ပာဘိညာ, သုခါ ပဋိပဒါ ဒန္ဓာဘိညာ, သုခါ ပဋိပဒါ ခိပ္ပာဘိညာ။

“တတ္ရ , ဘိက္ခဝေ, ယာယံ ပဋိပဒာ ဒုက္ခာ ဒန္ဓာဘိညာ, အယံ, ဘိက္ခဝေ, ပဋိပဒာ ဥဘယေနေဝ ဟီနာ အက္ခာယတိ။ ယမ္ပာယံ ပဋိပဒာ ဒုက္ခာ, ဣမိနာပာယံ ဟီနာ အက္ခာယတိ; ယမ္ပာယံ ပဋိပဒာ ဒန္ဓာ, ဣမိနာပာယံ ဟီနာ အက္ခာယတိ။ အယံ, ဘိက္ခဝေ, ပဋိပဒာ ဥဘယေနေဝ ဟီနာ အက္ခာယတိ။

“တတ္ရ, ဘိက္ခဝေ, ယာယံ ပဋိပဒာ ဒုက္ခာ ခိပ္ပာဘိညာ, အယံ, ဘိက္ခဝေ, ပဋိပဒာ ဒုက္ခတ္တာ ဟီနာ အက္ခာယတိ။

“တတ္ရ , ဘိက္ခဝေ, ယာယံ ပဋိပဒာ သုခာ ဒန္ဓာဘိညာ, အယံ, ဘိက္ခဝေ, ပဋိပဒာ ဒန္ဓတ္တာ ဟီနာ အက္ခာယတိ။

“တတ္ရ, ဘိက္ခဝေ, ယာယံ ပဋိပဒာ သုခာ ခိပ္ပာဘိညာ, အယံ, ဘိက္ခဝေ, ပဋိပဒာ ဥဘယေနေဝ ပဏီတာ အက္ခာယတိ။ ယမ္ပာယံ ပဋိပဒာ သုခာ, ဣမိနာပာယံ ပဏီတာ အက္ခာယတိ; ယမ္ပာယံ ပဋိပဒာ ခိပ္ပာ, ဣမိနာပာယံ ပဏီတာ အက္ခာယတိ။ အယံ, ဘိက္ခဝေ, ပဋိပဒာ ဥဘယေနေဝ ပဏီတာ အက္ခာယတိ။ ဣမာ ခော, ဘိက္ခဝေ, စတဿော ပဋိပဒာ”တိ။ ဆဋ္ဌံ။

၇. မဟာမောဂ္ဂလ္လာနသုတ္တံ

၁၆၇. အထ ခော အာယသ္မာ သာရိပုတ္တော ယေနာယသ္မာ မဟာမောဂ္ဂလ္လာနော တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ အာယသ္မတာ မဟာမောဂ္ဂလ္လာနေန သဒ္ဓိံ သမ္မောဒိ။ သမ္မောဒနီယံ ကထံ သာရဏီယံ ဝီတိသာရေတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိ ။ ဧကမန္တံ နိသိန္နော ခော အာယသ္မာ သာရိပုတ္တော အာယသ္မန္တံ မဟာမောဂ္ဂလ္လာနံ ဧတဒဝေါစ –

“စတဿော ဣမာ, အာဝုသော မောဂ္ဂလ္လာန, ပဋိပဒာ။ ကတမာ စတဿော? ဒုက္ခာ ပဋိပဒာ ဒန္ဓာဘိညာ, ဒုက္ခာ ပဋိပဒာ ခိပ္ပာဘိညာ, သုခာ ပဋိပဒာ ဒန္ဓာဘိညာ, သုခာ ပဋိပဒာ ခိပ္ပာဘိညာ။ ဣမာ ခော, အာဝုသော, စတဿော ပဋိပဒာ ။ ဣမာသံ, အာဝုသော, စတုန္နံ ပဋိပဒါနံ [စတဿန္နံ ပဋိပဒါနံ (သီ. သျာ. ကံ.)] ကတမံ တေ ပဋိပဒံ အာဂမ္မ အနုပါဒါယ အာသဝေဟိ စိတ္တံ ဝိမုတ္တ”န္တိ?

“စတဿော ဣမာ, အာဝုသော သာရိပုတ္တ, ပဋိပဒာ။ ကတမာ စတဿော? ဒုက္ခာ ပဋိပဒာ ဒန္ဓာဘိညာ, ဒုက္ခာ ပဋိပဒာ ခိပ္ပာဘိညာ, သုခာ ပဋိပဒာ ဒန္ဓာဘိညာ, သုခာ ပဋိပဒာ ခိပ္ပာဘိညာ။ ဣမာ ခော, အာဝုသော, စတဿော ပဋိပဒာ ။ ဣမာသံ, အာဝုသော, စတုန္နံ ပဋိပဒါနံ ယာယံ ပဋိပဒာ ဒုက္ခာ ခိပ္ပာဘိညာ, ဣမံ မေ ပဋိပဒံ အာဂမ္မ အနုပါဒါယ အာသဝေဟိ စိတ္တံ ဝိမုတ္တ”န္တိ။ သတ္တမံ။

၈. သာရိပုတ္တသုတ္တံ

၁၆၈. အထ ခော အာယသ္မာ မဟာမောဂ္ဂလ္လာနော ယေနာယသ္မာ သာရိပုတ္တော တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ အာယသ္မတာ သာရိပုတ္တေန သဒ္ဓိံ သမ္မောဒိ။ သမ္မောဒနီယံ ကထံ သာရဏီယံ ဝီတိသာရေတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိ။ ဧကမန္တံ နိသိန္နော ခော အာယသ္မာ မဟာမောဂ္ဂလ္လာနော အာယသ္မန္တံ သာရိပုတ္တံ ဧတဒဝေါစ –

“စတဿော ဣမာ, အာဝုသော သာရိပုတ္တ, ပဋိပဒာ။ ကတမာ စတဿော? ဒုက္ခာ ပဋိပဒာ ဒန္ဓာဘိညာ, ဒုက္ခာ ပဋိပဒာ ခိပ္ပာဘိညာ, သုခာ ပဋိပဒာ ဒန္ဓာဘိညာ, သုခာ ပဋိပဒာ ခိပ္ပာဘိညာ။ ဣမာ ခော, အာဝုသော, စတဿော ပဋိပဒာ။ ဣမာသံ, အာဝုသော, စတုန္နံ ပဋိပဒါနံ ကတမံ တေ ပဋိပဒံ အာဂမ္မ အနုပါဒါယ အာသဝေဟိ စိတ္တံ ဝိမုတ္တ”န္တိ?

“စတဿော ဣမာ, အာဝုသော မောဂ္ဂလ္လာန, ပဋိပဒာ။ ကတမာ စတဿော? ဒုက္ခာ ပဋိပဒာ ဒန္ဓာဘိညာ, ဒုက္ခာ ပဋိပဒာ ခိပ္ပာဘိညာ, သုခာ ပဋိပဒာ ဒန္ဓာဘိညာ, သုခာ ပဋိပဒာ ခိပ္ပာဘိညာ။ ဣမာ ခော, အာဝုသော, စတဿော ပဋိပဒာ။ ဣမာသံ, အာဝုသော, စတုန္နံ ပဋိပဒါနံ ယာယံ ပဋိပဒာ သုခာ ခိပ္ပာဘိညာ, ဣမံ မေ ပဋိပဒံ အာဂမ္မ အနုပါဒါယ အာသဝေဟိ စိတ္တံ ဝိမုတ္တ”န္တိ။ အဋ္ဌမံ။

၉. သသင်္ခါရသုတ္တံ

၁၆၉. ‘‘စတ္တာရောမေ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလာ သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနာ လောကသ္မိံ။ ကတမေ စတ္တာရော? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ပုဂ္ဂလော ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ သသင်္ခါရပရိနိဗ္ဗာယီ ဟောတိ။ ဣဓ ပန, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ပုဂ္ဂလော ကာယဿ ဘေဒာ သသင်္ခါရပရိနိဗ္ဗာယီ ဟောတိ။ ဣဓ ပန, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ပုဂ္ဂလော ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ အသင်္ခါရပရိနိဗ္ဗာယီ ဟောတိ။ ဣဓ ပန, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ပုဂ္ဂလော ကာယဿ ဘေဒာ အသင်္ခါရပရိနိဗ္ဗာယီ ဟောတိ။

‘‘ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ သသင်္ခါရပရိနိဗ္ဗာယီ ဟောတိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု အသုဘာနုပဿီ ကာယေ ဝိဟရတိ, အာဟာရေ ပဋိကူလသညီ, သဗ္ဗလောကေ အနဘိရတိသညီ, သဗ္ဗသင်္ခါရေသု အနိစ္စာနုပဿီ။ မရဏသညာ ခော ပနဿ အဇ္ဈတ္တံ သူပဋ္ဌိတာ ဟောတိ။ သော ဣမာနိ ပဉ္စ သေခဗလာနိ ဥပနိဿာယ ဝိဟရတိ – သဒ္ဓာဗလံ, ဟိရိဗလံ, ဩတ္တပ္ပဗလံ, ဝီရိယဗလံ, ပညာဗလံ ။ တဿိမာနိ ပဉ္စိန္ဒြိယာနိ အဓိမတ္တာနိ ပာတုဘဝန္တိ – သဒ္ဓိန္ဒြိယံ, ဝီရိယိန္ဒြိယံ, သတိန္ဒြိယံ, သမာဓိန္ဒြိယံ, ပညိန္ဒြိယံ။ သော ဣမေသံ ပဉ္စန္နံ ဣန္ဒြိယာနံ အဓိမတ္တတ္တာ ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ သသင်္ခါရပရိနိဗ္ဗာယီ ဟောတိ။ ဧဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ သသင်္ခါရပရိနိဗ္ဗာယီ ဟောတိ။

‘‘ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော ကာယဿ ဘေဒာ သသင်္ခါရပရိနိဗ္ဗာယီ ဟောတိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု အသုဘာနုပဿီ ကာယေ ဝိဟရတိ, အာဟာရေ ပဋိကူလသညီ, သဗ္ဗလောကေ အနဘိရတိသညီ, သဗ္ဗသင်္ခါရေသု အနိစ္စာနုပဿီ။ မရဏသညာ ခော ပနဿ အဇ္ဈတ္တံ သူပဋ္ဌိတာ ဟောတိ။ သော ဣမာနိ ပဉ္စ သေခဗလာနိ ဥပနိဿာယ ဝိဟရတိ – သဒ္ဓာဗလံ, ဟိရိဗလံ, ဩတ္တပ္ပဗလံ, ဝီရိယဗလံ, ပညာဗလံ။ တဿိမာနိ ပဉ္စိန္ဒြိယာနိ မုဒူနိ ပာတုဘဝန္တိ – သဒ္ဓိန္ဒြိယံ, ဝီရိယိန္ဒြိယံ, သတိန္ဒြိယံ, သမာဓိန္ဒြိယံ, ပညိန္ဒြိယံ။ သော ဣမေသံ ပဉ္စန္နံ ဣန္ဒြိယာနံ မုဒုတ္တာ ကာယဿ ဘေဒာ သသင်္ခါရပရိနိဗ္ဗာယီ ဟောတိ။ ဧဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော ကာယဿ ဘေဒာ သသင်္ခါရပရိနိဗ္ဗာယီ ဟောတိ။

‘‘ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ အသင်္ခါရပရိနိဗ္ဗာယီ ဟောတိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဝိဝိစ္စေဝ ကာမေဟိ။ပေ.။ ပဌမံ ဈာနံ။ပေ.။ ဒုတိယံ ဈာနံ။ပေ.။ တတိယံ ဈာနံ။ပေ.။ စတုတ္ထံ ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ။ သော ဣမာနိ ပဉ္စ သေခဗလာနိ ဥပနိဿာယ ဝိဟရတိ – သဒ္ဓာဗလံ။ပေ.။ ပညာဗလံ။ တဿိမာနိ ပဉ္စိန္ဒြိယာနိ အဓိမတ္တာနိ ပာတုဘဝန္တိ – သဒ္ဓိန္ဒြိယံ။ပေ.။ ပညိန္ဒြိယံ။ သော ဣမေသံ ပဉ္စန္နံ ဣန္ဒြိယာနံ အဓိမတ္တတ္တာ ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ အသင်္ခါရပရိနိဗ္ဗာယီ ဟောတိ။ ဧဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ အသင်္ခါရပရိနိဗ္ဗာယီ ဟောတိ။

‘‘ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော ကာယဿ ဘေဒာ အသင်္ခါရပရိနိဗ္ဗာယီ ဟောတိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဝိဝိစ္စေဝ ကာမေဟိ။ပေ.။ ပဌမံ ဈာနံ။ပေ.။ ဒုတိယံ ဈာနံ။ပေ.။ တတိယံ ဈာနံ။ပေ.။ စတုတ္ထံ ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ။ သော ဣမာနိ ပဉ္စ သေခဗလာနိ ဥပနိဿာယ ဝိဟရတိ – သဒ္ဓာဗလံ, ဟိရိဗလံ, ဩတ္တပ္ပဗလံ, ဝီရိယဗလံ, ပညာဗလံ။ တဿိမာနိ ပဉ္စိန္ဒြိယာနိ။ပေ.။ ပညိန္ဒြိယံ။ သော ဣမေသံ ပဉ္စန္နံ ဣန္ဒြိယာနံ မုဒုတ္တာ ကာယဿ ဘေဒာ အသင်္ခါရပရိနိဗ္ဗာယီ ဟောတိ။ ဧဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော ကာယဿ ဘေဒာ အသင်္ခါရပရိနိဗ္ဗာယီ ဟောတိ။ ဣမေ ခော, ဘိက္ခဝေ, စတ္တာရော ပုဂ္ဂလာ သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနာ လောကသ္မိ’’န္တိ။ နဝမံ။

၁၀. ယုဂနဒ္ဓသုတ္တံ

၁၇၀. ဧဝံ မေ သုတံ – ဧကံ သမယံ အာယသ္မာ အာနန္ဒော ကောသမ္ဗိယံ ဝိဟရတိ ဃောသိတာရာမေ။ တတြ ခော အာယသ္မာ အာနန္ဒော ဘိက္ခူ အာမန္တေသိ – ‘‘အာဝုသော ဘိက္ခဝေ’’တိ။ ‘‘အာဝုသော’’တိ ခော တေ ဘိက္ခူ အာယသ္မတော အာနန္ဒဿ ပစ္စဿောသုံ။ အာယသ္မာ အာနန္ဒော ဧတဒဝောစ –

‘‘ယော ဟိ ကောစိ, အာဝုသော, ဘိက္ခု ဝါ ဘိက္ခုနီ ဝါ မမ သန္တိကေ အရဟတ္တပ္ပတ္တိံ [အရဟတ္တပ္ပတ္တံ (က.) ပဋိ. မ. ၂.၁ ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ္ဂေပိ] ဗျာကရောတိ, သဗ္ဗော သော စတူဟိ မဂ္ဂေဟိ, ဧတေသံ ဝါ အညတရေန။

‘‘ကတမေဟိ စတူဟိ? ဣဓ, အာဝုသော, ဘိက္ခု သမထပုဗ္ဗင်္ဂမံ ဝိပဿနံ ဘာဝေတိ။ တဿ သမထပုဗ္ဗင်္ဂမံ ဝိပဿနံ ဘာဝယတော မဂ္ဂေါ သဉ္ဇာယတိ။ သော တံ မဂ္ဂံ အာသေဝတိ ဘာဝေတိ ဗဟုလီကရောတိ။ တဿ တံ မဂ္ဂံ အာ

သေ၀တော ဘာ၀ယတော ဗဟုလီကရောတော သံယောဇနာနိ ပဟီယန္တိ, အနုသယာ ဗ္ယန္တီဟောန္တိ။

“ပုန စပရံ, အာဝုသော, ဘိက္ခု ဝိပဿနာပုဗ္ဗင်္ဂမံ သမထံ ဘာဝေတိ။ တဿ ဝိပဿနာပုဗ္ဗင်္ဂမံ သမထံ ဘာဝယတော မဂ္ဂေါ သဉ္ဇာယတိ။ သော တံ မဂ္ဂံ အာသေဝတိ ဘာဝေတိ ဗဟုလီကရောတိ ။ တဿ တံ မဂ္ဂံ အာသေဝတော ဘာဝယတော ဗဟုလီကရောတော သံယောဇနာနိ ပဟီယန္တိ, အနုသယာ ဗ္ယန္တီဟောန္တိ။

“ပုန စပရံ, အာဝုသော, ဘိက္ခု သမထဝိပဿနံ ယုဂနဒ္ဓံ ဘာဝေတိ။ တဿ သမထဝိပဿနံ ယုဂနဒ္ဓံ ဘာဝယတော မဂ္ဂေါ သဉ္ဇာယတိ။ သော တံ မဂ္ဂံ အာသေဝတိ ဘာဝေတိ ဗဟုလီကရောတိ။ တဿ တံ မဂ္ဂံ အာသေဝတော ဘာဝယတော ဗဟုလီကရောတော သံယောဇနာနိ ပဟီယန္တိ, အနုသယာ ဗ္ယန္တီဟောန္တိ။

“ပုန စပရံ, အာဝုသော, ဘိက္ခုနော ဓမ္မုဒ္ဓစ္စဝိဂ္ဂဟိတံ မာနသံ ဟောတိ။ ဟောတိ သော, အာဝုသော, သမယော ယံ တံ စိတ္တံ အဇ္ဈတ္တမေဝ သန္တိဋ္ဌတိ သန္နိသီဒတိ ဧကောဒိ ဟောတိ သမာဓိယတိ။ တဿ မဂ္ဂေါ သဉ္ဇာယတိ။ သော တံ မဂ္ဂံ အာသေဝတိ ဘာဝေတိ ဗဟုလီကရောတိ။ တဿ တံ မဂ္ဂံ အာသေဝတော ဘာဝယတော ဗဟုလီကရောတော သံယောဇနာနိ ပဟီယန္တိ, အနုသယာ ဗ္ယန္တီဟောန္တိ။

“ယော ဟိ ကောစိ, အာဝုသော, ဘိက္ခု ဝါ ဘိက္ခုနီ ဝါ မမ သန္တိကေ အရဟတ္တပ္ပတ္တိံ ဗျာကရောတိ, သဗ္ဗော သော ဣမေဟိ စတူဟိ မဂ္ဂေဟိ, ဧတေသံ ဝါ အညတရေနာ”တိ။ ဒသမံ။

ပဋိပဒါဝဂ္ဂေါ ဒုတိယော။

တဿုဒ္ဒာနံ –

သံခိတ္တံ ဝိတ္ထာရာသုဘာ, ဒွေ ခမာ ဥဘယေန စ။
မောဂ္ဂလ္လာနော သာရိပုတ္တော, သသင်္ခာရံ ယုဂနဒ္ဓေန စာတိ။

(၁၈) ၃. သဉ္စေတနိယဝဂ္ဂေါ

၁. စေတနာသုတ္တံ

၁၇၁. [ကထာ. ၅၃၉] “ကာယေ ဝါ, ဘိက္ခဝေ, သတိ ကာယသဉ္စေတနာဟေတု ဥပ္ပဇ္ဇတိ အဇ္ဈတ္တံ သုခဒုက္ခံ။ ဝါစာယ ဝါ, ဘိက္ခဝေ, သတိ ဝစီသဉ္စေတနာဟေတု ဥပ္ပဇ္ဇတိ အဇ္ဈတ္တံ သုခဒုက္ခံ။ မနေ ဝါ, ဘိက္ခဝေ, သတိ မနောသဉ္စေတနာဟေတု ဥပ္ပဇ္ဇတိ အဇ္ဈတ္တံ သုခဒုက္ခံ အဝိဇ္ဇာပစ္စယာဝ။

“သာမံ ဝါ တံ, ဘိက္ခဝေ, ကာယသင်္ခာရံ အဘိသင်္ခရောတိ, ယံပစ္စယာဿ တံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ အဇ္ဈတ္တံ သုခဒုက္ခံ။ ပရေ ဝါဿ [ပရေ ဝါ တဿ (က.)] တံ, ဘိက္ခဝေ, ကာယသင်္ခာရံ အဘိသင်္ခရောန္တိ, ယံပစ္စယာဿ တံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ အဇ္ဈတ္တံ သုခဒုက္ခံ။ သမ္ပဇာနော ဝါ တံ, ဘိက္ခဝေ, ကာယသင်္ခာရံ အဘိသင်္ခရောတိ, ယံပစ္စယာဿ တံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ အဇ္ဈတ္တံ သုခဒုက္ခံ။ အသမ္ပဇာနော ဝါ တံ, ဘိက္ခဝေ, ကာယသင်္ခာရံ အဘိသင်္ခရောတိ, ယံပစ္စယာဿ တံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ အဇ္ဈတ္တံ သုခဒုက္ခံ။

“သာမံ ဝါ တံ, ဘိက္ခဝေ, ဝစီသင်္ခာရံ အဘိသင်္ခရောတိ, ယံပစ္စယာဿ တံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ အဇ္ဈတ္တံ သုခဒုက္ခံ; ပရေ ဝါဿ တံ, ဘိက္ခဝေ , ဝစီသင်္ခာရံ အဘိသင်္ခရောန္တိ; ယံပစ္စယာဿ တံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ အဇ္ဈတ္တံ သုခဒုက္ခံ; သမ္ပဇာနော ဝါ တံ, ဘိက္ခဝေ, ဝစီသင်္ခာရံ အဘိသင်္ခရောတိ, ယံပစ္စယာဿ တံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ အဇ္ဈတ္တံ သုခဒုက္ခံ; အသမ္ပဇာနော ဝါ တံ, ဘိက္ခဝေ, ဝစီသင်္ခာရံ အဘိသင်္ခရောတိ, ယံပစ္စယာဿ တံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ အဇ္ဈတ္တံ သုခဒုက္ခံ။

“သာမံ ဝါ တံ, ဘိက္ခဝေ, မနောသင်္ခာရံ အဘိသင်္ခရောတိ, ယံပစ္စယာဿ တံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ အဇ္ဈတ္တံ သုခဒုက္ခံ; ပရေ ဝါဿ တံ, ဘိက္ခဝေ, မနောသင်္ခာရံ အဘိသင်္ခရောန္တိ, ယံပစ္စယာဿ တံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ အဇ္ဈတ္တံ သုခဒုက္ခံ; သမ္ပဇာနော ဝါ တံ, ဘိက္ခဝေ, မနောသင်္ခာရံ အဘိသင်္ခရောတိ, ယံပစ္စယာဿ တံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ အဇ္ဈတ္တံ သုခဒုက္ခံ; အသမ္ပဇာနော ဝါ တံ, ဘိက္ခဝေ, မနောသင်္ခာရံ အဘိသင်္ခရောတိ, ယံပစ္စယာဿ တံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ အဇ္ဈတ္တံ သုခဒုက္ခံ။

“ဣမေသု , ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေသု အဝိဇ္ဇာ အနုပတိတာ, အဝိဇ္ဇာယတွေဝ အသေသဝိရာဂနိရောဓာ သော ကာယော န ဟောတိ ယံပစ္စယာဿ တံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ အဇ္ဈတ္တံ သုခဒုက္ခံ, သာ ဝါစာ န ဟောတိ ယံပစ္စယာဿ တံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ အဇ္ဈတ္တံ သုခဒုက္ခံ, သော မနော န ဟောတိ ယံပစ္စယာဿ တံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ အဇ္ဈတ္တံ သုခဒုက္ခံ, ခေတ္တံ တံ [ဝတ္ထုံ တံ (သဗ္ဗတ္ထ)] န ဟောတိ။ပေ။ ဝတ္ထုံ တံ န ဟောတိ။ပေ။ အာယတနံ တံ န ဟောတိ။ပေ။ အဓိကရဏံ တံ န ဟောတိ ယံပစ္စယာဿ တံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ အဇ္ဈတ္တံ သုခဒုက္ခ”န္တိ။

“စတ္တာရောမေ, ဘိက္ခဝေ, အတ္တဘာဝပဋိလာဘာ။ ကတမေ စတ္တာရော? အတ္ထိ, ဘိက္ခဝေ, အတ္တဘာဝပဋိလာဘော, ယသ္မိံ အတ္တဘာဝပဋိလာဘေ အတ္တသဉ္စေတနာ ကမတိ, နော ပရသဉ္စေတနာ။ အတ္ထိ, ဘိက္ခဝေ, အတ္တဘာဝပဋိလာဘော, ယသ္မိံ အတ္တဘာဝပဋိလာဘေ ပရသဉ္စေတနာ ကမတိ, နော အတ္တသဉ္စေတနာ။ အတ္ထိ, ဘိက္ခဝေ, အတ္တဘာဝပဋိလာဘော, ယသ္မိံ အတ္တဘာဝပဋိလာဘေ အတ္တသဉ္စေတနာ စ ကမတိ ပရသဉ္စေတနာ စ။ အတ္ထိ, ဘိက္ခဝေ, အတ္တဘာဝပဋိလာဘော, ယသ္မိံ အတ္တဘာဝပဋိလာဘေ နေဝတ္တသဉ္စေတနာ ကမတိ, နော ပရသဉ္စေတနာ။ ဣမေ ခော, ဘိက္ခဝေ, စတ္တာရော အတ္တဘာဝပဋိလာဘာ”တိ။

ဧဝံ ဝုတ္တေ အာယသ္မာ သာရိပုတ္တော ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝောစ – “ဣမဿ ခော အဟံ, ဘန္တေ, ဘဂဝတာ သံခိတ္တေန ဘာသိတဿ ဧဝံ ဝိတ္ထာရေန အတ္ထံ အာဇာနာမိ – ‘တတြ, ဘန္တေ, ယာယံ အတ္တဘာဝပဋိလာဘော ယသ္မိံ အတ္တဘာဝပဋိလာဘေ အတ္တသဉ္စေတနာ ကမတိ နော ပရသဉ္စေတနာ, အတ္တသဉ္စေတနာဟေတု တေသံ သတ္တာနံ တမှာ ကာယာ စုတိ ဟောတိ။ တတြ, ဘန္တေ, ယာယံ အတ္တဘာဝပဋိလာဘော ယသ္မိံ အတ္တဘာဝပဋိလာဘေ ပရသဉ္စေတနာ ကမတိ နော အတ္တသဉ္စေတနာ, ပရသဉ္စေတနာဟေတု တေသံ သတ္တာနံ တမှာ ကာယာ စုတိ ဟောတိ။ တတြ

ရ, ဘန္တေ, ယာယံ အတ္တဘာဝပဋိလာဘော ယသ္မိံ အတ္တဘာဝပဋိလာဘေ အတ္တသဉ္စေတနာ စ ကမတိ ပရသဉ္စေတနာ စ, အတ္တသဉ္စေတနာ စ ပရသဉ္စေတနာ စ ဟေတု တေသံ သတ္တာနံ တမှာ ကာယာ စုတိ ဟောတိ။ တတ္ထ, ဘန္တေ, ယာယံ အတ္တဘာဝပဋိလာဘော ယသ္မိံ အတ္တဘာဝပဋိလာဘေ နေဝ အတ္တသဉ္စေတနာ ကမတိ နော ပရသဉ္စေတနာ, ကတမေ တေန ဒေဝါ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ'''တိ? ''နေဝသညာနာသညာယတနူပဂါ, သာရိပုတ္တ, ဒေဝါ တေန ဒဋ္ဌဗ္ဗာ''တိ။

''ကော နု ခော, ဘန္တေ, ဟေတု ကော ပစ္စယော, ယေန မိဓေကစ္စေ သတ္တာ တမှာ ကာယာ စုတာ အာဂါမိနော ဟောန္တိ အာဂန္တာရော ဣတ္ထတ္တံ? ကော ပန, ဘန္တေ, ဟေတု ကော ပစ္စယော, ယေန မိဓေကစ္စေ သတ္တာ တမှာ ကာယာ စုတာ အနာဂါမိနော ဟောန္တိ အနာဂန္တာရော ဣတ္ထတ္တ''န္တိ? ''ဣဓ, သာရိပုတ္တ, ဧကစ္စဿ ပုဂ္ဂလဿ ဩရမ္ဘာဂိယာနိ သံယောဇနာနိ အပ္ပဟီနာနိ ဟောန္တိ, သော ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ နေဝသညာနာသညာယတနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ။ သော တဒဿာဒေတိ, တံ နိကာမေတိ, တေန စ ဝိတ္တိံ အာပဇ္ဇတိ; တတ္ထ ဌိတော တဒဓိမုတ္တော တဗ္ဗဟုလဝိဟာရီ အပရိဟီနော ကာလံ ကုရုမာနော နေဝသညာနာသညာယတနူပဂါနံ ဒေဝါနံ သဟဗျတံ ဥပပဇ္ဇတိ။ သော တတော စုတော အာဂါမီ ဟောတိ အာဂန္တာ ဣတ္ထတ္တံ။

''ဣဓ ပန, သာရိပုတ္တ, ဧကစ္စဿ ပုဂ္ဂလဿ ဩရမ္ဘာဂိယာနိ သံယောဇနာနိ ပဟီနာနိ ဟောန္တိ, သော ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ နေဝသညာနာသညာယတနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ။ သော တဒဿာဒေတိ, တံ နိကာမေတိ, တေန စ ဝိတ္တိံ အာပဇ္ဇတိ; တတ္ထ ဌိတော တဒဓိမုတ္တော တဗ္ဗဟုလဝိဟာရီ အပရိဟီနော ကာလံ ကုရုမာနော နေဝသညာနာသညာယတနူပဂါနံ ဒေဝါနံ သဟဗျတံ ဥပပဇ္ဇတိ။ သော တတော စုတော အနာဂါမီ ဟောတိ အနာဂန္တာ ဣတ္ထတ္တံ။

''အယံ ခော, သာရိပုတ္တ, ဟေတု အယံ ပစ္စယော, ယေန မိဓေကစ္စေ သတ္တာ တမှာ ကာယာ စုတာ အာဂါမိနော ဟောန္တိ အာဂန္တာရော ဣတ္ထတ္တံ။ အယံ ပန, သာရိပုတ္တ, ဟေတု အယံ ပစ္စယော, ယေန မိဓေကစ္စေ သတ္တာ တမှာ ကာယာ စုတာ အနာဂါမိနော ဟောန္တိ အနာဂန္တာရော ဣတ္ထတ္တ''န္တိ။ ပဌမံ။

၂. ဝိဘတ္တိသုတ္တံ

၁၇၂. တတ္ထ ခော အာယသ္မာ သာရိပုတ္တော ဘိက္ခူ အာမန္တေသိ – ''အာဝုသော ဘိက္ခဝေ''တိ။ ''အာဝုသော''တိ ခော တေ ဘိက္ခူ အာယသ္မတော သာရိပုတ္တဿ ပစ္စဿောသုံ။ အာယသ္မာ သာရိပုတ္တော ဧတဒဝေါစ –

''အဍ္ဎမာသူပသမ္ပန္နေန မေ, အာဝုသော, အတ္ထပဋိသမ္ဘိဒါ သစ္ဆိကတာ ဩဓိသော ဗျဉ္ဇနသော။ တမဟံ အနေကပရိယာယေန အာစိက္ခာမိ ဒေသေမိ ပညာပေမိ ပဋ္ဌပေမိ ဝိဝရာမိ ဝိဘဇာမိ ဥတ္တာနီကရောမိ။ ယဿ ခော ပနဿ ကင်္ခါ ဝါ ဝိမတိ ဝါ, သော မံ ပဉှေန။ အဟံ ဝေယျာကရဏေန သမ္မုခီဘူတော နော သတ္ထာ ယော နော ဓမ္မာနံ သုကုသလော။

''အဍ္ဎမာသူပသမ္ပန္နေန မေ, အာဝုသော, ဓမ္မပဋိသမ္ဘိဒါ သစ္ဆိကတာ ဩဓိသော ဗျဉ္ဇနသော။ တမဟံ အနေကပရိယာယေန အာစိက္ခာမိ ဒေသေမိ ပညာပေမိ ပဋ္ဌပေမိ ဝိဝရာမိ ဝိဘဇာမိ ဥတ္တာနီကရောမိ။ ယဿ ခော ပနဿ ကင်္ခါ ဝါ ဝိမတိ ဝါ, သော မံ ပဉှေန။ အဟံ ဝေယျာကရဏေန သမ္မုခီဘူတော နော သတ္ထာ ယော နော ဓမ္မာနံ သုကုသလော။

''အဍ္ဎမာသူပသမ္ပန္နေန မေ, အာဝုသော, နိရုတ္တိပဋိသမ္ဘိဒါ သစ္ဆိကတာ ဩဓိသော ဗျဉ္ဇနသော။ တမဟံ အနေကပရိယာယေန အာစိက္ခာမိ ဒေသေမိ ပညာပေမိ ပဋ္ဌပေမိ ဝိဝရာမိ ဝိဘဇာမိ ဥတ္တာနီကရောမိ။ ယဿ ခော ပနဿ ကင်္ခါ ဝါ ဝိမတိ ဝါ, သော မံ ပဉှေန။ အဟံ ဝေယျာကရဏေန သမ္မုခီဘူတော နော သတ္ထာ ယော နော ဓမ္မာနံ သုကုသလော။

''အဍ္ဎမာသူပသမ္ပန္နေန မေ, အာဝုသော, ပဋိဘာနပဋိသမ္ဘိဒါ သစ္ဆိကတာ ဩဓိသော ဗျဉ္ဇနသော။ တမဟံ အနေကပရိယာယေန အာစိက္ခာမိ ဒေသေမိ ပညာပေမိ ပဋ္ဌပေမိ ဝိဝရာမိ ဝိဘဇာမိ ဥတ္တာနီကရောမိ။ ယဿ ခော ပနဿ

သ ကင္ခာ တ ဝိမတိ တ, သော မံ ပဥှေပုဟန။ အဟံ ဝေယျာကရဏေန သမ္ပုခိဘူတော နော သတ္ထာ ယော နော ဓမ္မာနံ သုကုသလော''တိ။ ဒုတိယံ။

၃. မဟာကောဋ္ဌိကသုတ္တံ

၁၇၃. အထ ခေါ အာယသ္မာ မဟာကောဋ္ဌိကော ယေနာယသ္မာ သာရိပုတ္တော တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ အာယသ္မတာ သာရိပုတ္တေန သဒ္ဓိံ သမ္မောဒိ။ သမ္မောဒနီယံ ကထံ သာရဏီယံ ဝီတိသာရေတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိ။ ဧကမန္တံ နိသိန္နော ခေါ အာယသ္မာ မဟာကောဋ္ဌိကော အာယသ္မန္တံ သာရိပုတ္တံ ဧတဒဝေါစ –

''ဆန္နံ, အာဝုသော, ဖဿာယတနာနံ အသေသဝိရာဂနိရောဓာ အတ္ထညံ ကိဉ္စီ''တိ?

''မာ ဟေဝံ, အာဝုသော''။

''ဆန္နံ , အာဝုသော, ဖဿာယတနာနံ အသေသဝိရာဂနိရောဓာ နတ္ထညံ ကိဉ္စီ''တိ?

''မာ ဟေဝံ, အာဝုသော''။

''ဆန္နံ, အာဝုသော, ဖဿာယတနာနံ အသေသဝိရာဂနိရောဓာ အတ္ထိ စ နတ္ထိ စ အညံ ကိဉ္စီ''တိ?

''မာ ဟေဝံ, အာဝုသော''။

''ဆန္နံ, အာဝုသော, ဖဿာယတနာနံ အသေသဝိရာဂနိရောဓာ နေဝတ္ထိ နော နတ္ထညံ ကိဉ္စီ''တိ?

''မာ ဟေဝံ, အာဝုသော''။

'''ဆန္နံ, အာဝုသော, ဖဿာယတနာနံ အသေသဝိရာဂနိရောဓာ အတ္ထညံ ကိဉ္စီ'တိ, ဣတိ ပုဋ္ဌော သမာနော 'မာ ဟေဝံ, အာဝုသော'တိ ဝဒေသိ။ 'ဆန္နံ, အာဝုသော, ဖဿာယတနာနံ အသေသဝိရာဂနိရောဓာ နတ္ထညံ ကိဉ္စီ'တိ, ဣတိ ပုဋ္ဌော သမာနော – 'မာ ဟေဝံ, အာဝုသော'တိ ဝဒေသိ။ 'ဆန္နံ, အာဝုသော, ဖဿာယတနာနံ အသေသဝိရာဂနိရောဓာ အတ္ထိ စ နတ္ထိ စ အညံ ကိဉ္စီ'တိ, ဣတိ ပုဋ္ဌော သမာနော – 'မာ ဟေဝံ, အာဝုသော'တိ ဝဒေသိ။ 'ဆန္နံ, အာဝုသော, ဖဿာယတနာနံ အသေသဝိရာဂနိရောဓာ နေဝတ္ထိ နော နတ္ထညံ ကိဉ္စီ'တိ, ဣတိ ပုဋ္ဌော သမာနော – 'မာ ဟေဝံ, အာဝုသော'တိ ဝဒေသိ။ ယထာ ကထံ ပန, အာဝုသော, ဣမဿ ဘာသိတဿ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော''တိ?

'''ဆန္နံ, အာဝုသော, ဖဿာယတနာနံ အသေသဝိရာဂနိရောဓာ အတ္ထညံ ကိဉ္စီ'တိ, ဣတိ ဝဒံ အပ္ပပဉ္စံ ပပဉ္စေတိ။ 'ဆန္နံ, အာဝုသော, ဖဿာယတနာနံ အသေသဝိရာဂနိရောဓာ နတ္ထညံ ကိဉ္စီ'တိ, ဣတိ ဝဒံ အပ္ပပဉ္စံ ပပဉ္စေတိ။ 'ဆန္နံ, အာဝုသော, ဖဿာယတနာနံ အသေသဝိရာဂနိရောဓာ အတ္ထိ စ နတ္ထိ စ အညံ ကိဉ္စီ'တိ, ဣတိ ဝဒံ အပ္ပပဉ္စံ ပပဉ္စေတိ။ 'ဆန္နံ, အာဝုသော, ဖဿာယတနာနံ အသေသဝိရာဂနိရောဓာ နေဝတ္ထိ နော နတ္ထညံ ကိဉ္စီ'တိ, ဣတိ ဝဒံ အပ္ပပဉ္စံ ပပဉ္စေတိ။ ယာဝတာ, အာဝုသော, ဆန္နံ ဖဿာယတနာနံ ဂတိ တာဝတာ ပပဉ္စဿ ဂတိ; ယာဝတာ ပပဉ္စဿ ဂတိ တာဝတာ ဆန္နံ ဖဿာယတနာနံ ဂတိ။ ဆန္နံ, အာဝုသော, ဖဿာယတနာနံ အသေသဝိရာဂနိရောဓာ ပပဉ္စနိရောဓော ပပဉ္စဝူပသမော''တိ။ တတိယံ။

၄. အာနန္ဒသုတ္တံ

၁၇၄. အထ ခေါ အာယသ္မာ အာနန္ဒော ယေနာယသ္မာ မဟာကောဋ္ဌိကော တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ အာယသ္မတာ မဟာကောဋ္ဌိကေန သဒ္ဓိံ သမ္မောဒိ။ သမ္မောဒနီယံ ကထံ သာရဏီယံ ဝီတိသာရေတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိ။ ဧကမန္တံ နိသိန္နော ခေါ အာယသ္မာ အာနန္ဒော အာယသ္မန္တံ မဟာကောဋ္ဌိကံ ဧတဒဝေါစ –

‘‘ဆန္နံ, အာဝုသော, ဖဿာယတနာနံ အသေသဝိရာဂနိရောဓာ အတ္ထညံ ကိဉ္စိ’’တိ?

‘‘မာ ဟေဝံ, အာဝုသော’’။

‘‘ဆန္နံ, အာဝုသော, ဖဿာယတနာနံ အသေသဝိရာဂနိရောဓာ နတ္ထညံ ကိဉ္စိ’’တိ?

‘‘မာ ဟေဝံ, အာဝုသော’’။

‘‘ဆန္နံ, အာဝုသော, ဖဿာယတနာနံ အသေသဝိရာဂနိရောဓာ အတ္ထိ စ နတ္ထိ စ အညံ ကိဉ္စိ’’တိ?

‘‘မာ ဟေဝံ, အာဝုသော’’။

‘‘ဆန္နံ, အာဝုသော, ဖဿာယတနာနံ အသေသဝိရာဂနိရောဓာ နေဝတ္ထိ နော နတ္ထညံ ကိဉ္စိ’’တိ?

‘‘မာ ဟေဝံ, အာဝုသော’’။

‘‘‘ဆန္နံ, အာဝုသော, ဖဿာယတနာနံ အသေသဝိရာဂနိရောဓာ အတ္ထညံ ကိဉ္စိ’တိ, ဣတိ ပုဋ္ဌော သမာနော – ‘မာ ဟေဝံ, အာဝုသော’တိ ဝဒေသိ။ ‘ဆန္နံ, အာဝုသော, ဖဿာယတနာနံ အသေသဝိရာဂနိရောဓာ နတ္ထညံ ကိဉ္စိ’တိ, ဣတိ ပုဋ္ဌော သမာနော – ‘မာ ဟေဝံ, အာဝုသော’တိ ဝဒေသိ။ ‘ဆန္နံ, အာဝုသော, ဖဿာယတနာနံ အသေသဝိရာဂနိရောဓာ အတ္ထိ စ နတ္ထိ စ အညံ ကိဉ္စိ’တိ, ဣတိ ပုဋ္ဌော သမာနော – ‘မာ ဟေဝံ, အာဝုသော’တိ ဝဒေသိ။ ‘ဆန္နံ, အာဝုသော, ဖဿာယတနာနံ အသေသဝိရာဂနိရောဓာ နေဝတ္ထိ နော နတ္ထညံ ကိဉ္စိ’တိ, ဣတိ ပုဋ္ဌော သမာနော – ‘မာ ဟေဝံ, အာဝုသော’တိ ဝဒေသိ ။ ယထာ ကထံ ပနာဝုသော, ဣမဿ ဘာသိတဿ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော’’တိ?

‘‘‘ဆန္နံ, အာဝုသော, ဖဿာယတနာနံ အသေသဝိရာဂနိရောဓာ အတ္ထညံ ကိဉ္စိ’တိ, ဣတိ ဝဒံ အပ္ပပဉ္စံ ပပဉ္စေတိ။ ‘ဆန္နံ, အာဝုသော, ဖဿာယတနာနံ အသေသဝိရာဂနိရောဓာ နတ္ထညံ ကိဉ္စိ’တိ, ဣတိ ဝဒံ အပ္ပပဉ္စံ ပပဉ္စေတိ။ ‘ဆန္နံ, အာဝုသော, ဖဿာယတနာနံ အသေသဝိရာဂနိရောဓာ အတ္ထိ စ နတ္ထိ စ အညံ ကိဉ္စိ’တိ, ဣတိ ဝဒံ အပ္ပပဉ္စံ ပပဉ္စေတိ။ ‘ဆန္နံ, အာဝုသော, ဖဿာယတနာနံ အသေသဝိရာဂနိရောဓာ နေဝတ္ထိ နော နတ္ထညံ ကိဉ္စိ’တိ, ဣတိ ဝဒံ အပ္ပပဉ္စံ ပပဉ္စေတိ။ ယာဝတာ, အာဝုသော, ဆန္နံ ဖဿာယတနာနံ ဂတိ တာဝတာ ပပဉ္စဿ ဂတိ ။ ယာဝတာ ပပဉ္စဿ ဂတိ တာဝတာ ဆန္နံ ဖဿာယတနာနံ ဂတိ။ ဆန္နံ, အာဝုသော, ဖဿာယတနာနံ အသေသဝိရာဂနိရောဓာ ပပဉ္စနိရောဓော ပပဉ္စဝူပသမော’’တိ။ စတုတ္ထံ။

၅. ဥပဝါဏသုတ္တံ

၁၇၅. အထ ခေါ အာယသ္မာ ဥပဝါဏော ယေနာယသ္မာ သာရိပုတ္တော တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ အာယသ္မတာ သာရိပုတ္တေန သဒ္ဓိံ သမ္မောဒိ။ သမ္မောဒနီယံ ကထံ သာရဏီယံ ဝီတိသာရေတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိ။ ဧကမန္တံ နိသိန္နော ခေါ အာယသ္မာ ဥပဝါဏော အာယသ္မန္တံ သာရိပုတ္တံ ဧတဒဝေါစ –

‘‘ကိံ နု ခေါ, အာဝုသော သာရိပုတ္တ, ဝိဇ္ဇာယန္တကရော ဟောတီ’’တိ?

‘‘နော ဟိဒံ, အာဝုသော’’။

‘‘ကိံ ပနာဝုသော သာရိပုတ္တ, စရဏေနန္တကရော ဟောတီ’’တိ?

‘‘နော ဟိဒံ, အာဝုသော’’။

‘‘ကိံ ပနာဝုသော သာရိပုတ္တ, ဝိဇ္ဇာစရဏေနန္တကရော ဟောတီ’’တိ?

“နော ဟိဒံ, အာဝုသော”။

“ကိံ ပနာဝုသော သာရိပုတ္တ, အညတ္ရ ဝိဇ္ဇာစရဏေနန္တကရော ဟောတီ”တိ?

“နော ဟိဒံ, အာဝုသော”။

“‘ကိံ နု ခော, အာဝုသော သာရိပုတ္တ, ဝိဇ္ဇာယန္တကရော ဟောတီ’တိ, ဣတိ ပုဋ္ဌော သမာနော – ‘နော ဟိဒံ, အာဝုသော’တိ ဝဒေသိ။ ‘ကိံ ပနာဝုသော သာရိပုတ္တ, စရဏေနန္တကရော ဟောတီ’တိ, ဣတိ ပုဋ္ဌော သမာနော – ‘နော ဟိဒံ, အာဝုသော’တိ ဝဒေသိ။ ‘ကိံ ပနာဝုသော သာရိပုတ္တ, ဝိဇ္ဇာစရဏေနန္တကရော ဟောတီ’တိ, ဣတိ ပုဋ္ဌော သမာနော – ‘နော ဟိဒံ, အာဝုသော’တိ ဝဒေသိ။ ‘ကိံ ပနာဝုသော သာရိပုတ္တ, အညတ္ရ ဝိဇ္ဇာစရဏေနန္တကရော ဟောတီ’တိ, ဣတိ ပုဋ္ဌော သမာနော – ‘နော ဟိဒံ, အာဝုသော’တိ ဝဒေသိ။ ယထာ ကထံ ပနာဝုသော, အန္တကရော ဟောတီ”တိ?

“ဝိဇ္ဇာယ စေ, အာဝုသော, အန္တကရော အဘဝိဿ, သဥပာဒါနောဝ သမာနော အန္တကရော အဘဝိဿ။ စရဏေန စေ, အာဝုသော, အန္တကရော အဘဝိဿ, သဥပာဒါနောဝ သမာနော အန္တကရော အဘဝိဿ။ ဝိဇ္ဇာစရဏေန စေ, အာဝုသော, အန္တကရော အဘဝိဿ, သဥပာဒါနောဝ သမာနော အန္တကရော အဘဝိဿ။ အညတ္ရ ဝိဇ္ဇာစရဏေန စေ, အာဝုသော, အန္တကရော အဘဝိဿ, ပုထုဇ္ဇနော အန္တကရော အဘဝိဿ။ ပုထုဇ္ဇနော ဟိ, အာဝုသော, အညတ္ရ ဝိဇ္ဇာစရဏေန။ စရဏဝိပန္နော ခော, အာဝုသော, ယထာဘူတံ န ဇာနာတိ န ပဿတိ။ စရဏသမ္ပန္နော ယထာဘူတံ ဇာနာတိ ပဿတိ။ ယထာဘူတံ ဇာနံ ပဿံ အန္တကရော ဟောတီ”တိ။ ပဉ္စမံ။

၆. အာယာစနသုတ္တံ

၁၇၆. “သဒ္ဓော, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဧဝံ သမ္မာ အာယာစမာနော အာယာစေယျ – ‘တာဒိသော ဟောမိ ယာဒိသာ သာရိပုတ္တမောဂ္ဂလ္လာနာ’တိ [အ. နိ. ၂.၁၃၁ ဣဒံ သုတ္တံ အာဂတံ] ။ ဧသာ, ဘိက္ခဝေ , တုလာ ဧတံ ပမာဏံ မမ သာဝကာနံ ဘိက္ခူနံ, ယဒိဒံ သာရိပုတ္တမောဂ္ဂလ္လာနာ။

“သဒ္ဓာ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခုနီ ဧဝံ သမ္မာ အာယာစမာနာ အာယာစေယျ – ‘တာဒိသာ ဟောမိ ယာဒိသာ ခေမာ စ ဘိက္ခုနီ ဥပ္ပလဝဏ္ဏာ စာ’တိ။ ဧသာ, ဘိက္ခဝေ, တုလာ ဧတံ ပမာဏံ မမ သာဝိကာနံ ဘိက္ခုနီနံ, ယဒိဒံ ခေမာ စ ဘိက္ခုနီ ဥပ္ပလဝဏ္ဏာ စ။

“သဒ္ဓော, ဘိက္ခဝေ, ဥပာသကော ဧဝံ သမ္မာ အာယာစမာနော အာယာစေယျ – ‘တာဒိသော ဟောမိ ယာဒိသော စိတ္တော စ ဂဟပတိ ဟတ္ထကော စ အာဠဝကော’တိ။ ဧသာ, ဘိက္ခဝေ, တုလာ ဧတံ ပမာဏံ မမ သာဝကာနံ ဥပာသကာနံ, ယဒိဒံ စိတ္တော စ ဂဟပတိ ဟတ္ထကော စ အာဠဝကော။

“သဒ္ဓာ, ဘိက္ခဝေ, ဥပာသိကာ ဧဝံ သမ္မာ အာယာစမာနာ အာယာစေယျ – ‘တာဒိသာ ဟောမိ ယာဒိသာ ခုဇ္ဇုတ္တရာ စ ဥပာသိကာ ဝေဠုကဏ္ဍကိယာ စ နန္ဒမာတာ’တိ။ ဧသာ, ဘိက္ခဝေ, တုလာ ဧတံ ပမာဏံ မမ သာဝိကာနံ ဥပာသိကာနံ, ယဒိဒံ ခုဇ္ဇုတ္တရာ စ ဥပာသိကာ ဝေဠုကဏ္ဍကိယာ စ နန္ဒမာတာ”တိ။ ဆဋ္ဌံ။

၇. ရာဟုလသုတ္တံ

၁၇၇. အထ ခော အာယသ္မာ ရာဟုလော ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝန္တံ အဘိဝါဒေတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိ။ ဧကမန္တံ နိသိန္နံ ခော အာယသ္မန္တံ ရာဟုလံ ဘဂဝါ ဧတဒဝေါစ –

“ယာ စ, ရာဟုလ , အဇ္ဈတ္တိကာ ပထဝီဓာတု ယာ စ ဗာဟိရာ ပထဝီဓာတု, ပထဝီဓာတုရေဝေသာ။ ‘တံ နေတံ မမ, နေသောဟမသ္မိ, န မေသော အတ္တာ’တိ, ဧဝမေတံ ယထာဘူတံ သမ္မပ္ပညာယ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ဧဝမေတံ ယထာဘူတံ သမ္မပ္ပညာယ ဒိသွာ ပထဝီဓာတုယာ နိဗ္ဗိန္ဒတိ, ပထဝီဓာတုယာ စိတ္တံ ဝိရာဇေတိ။

“ယာ စ, ရာဟုလ, အဇ္ဈတ္တိကာ အာပောဓာတု ယာ စ ဗာဟိရာ အာပောဓာတု, အာပောဓာတုရေဝေသာ။ ‘တံ နေတံ မမ, နေသောဟမသ္မိ, န မေသော အတ္တာ’တိ, ဧဝမေတံ ယထာဘူတံ သမ္မပ္ပညာယ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ဧဝမေတံ ယထာဘူတံ သမ္မပ္ပညာယ ဒိသွာ အာပောဓာတုယာ နိဗ္ဗိန္ဒတိ, အာပောဓာတုယာ စိတ္တံ ဝိရာဇေတိ။

“ယာ စ, ရာဟုလ, အဇ္ဈတ္တိကာ တေဇောဓာတု ယာ စ ဗာဟိရာ တေဇောဓာတု, တေဇောဓာတုရေဝေသာ။ ‘တံ နေတံ မမ, နေသောဟမသ္မိ, န မေသော အတ္တာ’တိ, ဧဝမေတံ ယထာဘူတံ သမ္မပ္ပညာယ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ဧဝမေတံ ယထာဘူတံ သမ္မပ္ပညာယ ဒိသွာ တေဇောဓာတုယာ နိဗ္ဗိန္ဒတိ, တေဇောဓာတုယာ စိတ္တံ ဝိရာဇေတိ။

“ယာ စ, ရာဟုလ, အဇ္ဈတ္တိကာ ဝါယောဓာတု ယာ စ ဗာဟိရာ ဝါယောဓာတု, ဝါယောဓာတုရေဝေသာ။ ‘တံ နေတံ မမ, နေသောဟမသ္မိ, န မေသော အတ္တာ’တိ, ဧဝမေတံ ယထာဘူတံ သမ္မပ္ပညာယ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ဧဝမေတံ ယထာဘူတံ သမ္မပ္ပညာယ ဒိသွာ ဝါယောဓာတုယာ နိဗ္ဗိန္ဒတိ, ဝါယောဓာတုယာ စိတ္တံ ဝိရာဇေတိ။

“ယတော ခော, ရာဟုလ, ဘိက္ခု ဣမာသု စတူသု ဓာတူသု နေဝတ္တာနံ န အတ္တနိယံ သမနုပဿတိ, အယံ ဝုစ္စတိ, ရာဟုလ, ဘိက္ခု အစ္ဆေစ္ဆိ တဏှံ, ဝိဝတ္တယိ သံယောဇနံ, သမ္မာ မာနာဘိသမယာ အန္တမကာသိ ဒုက္ခဿာ”တိ။ သတ္တမံ။

၈. ဇမ္ဗာလီသုတ္တံ

၁၇၈. “စတ္တာရောမေ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလာ သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနာ လောကသ္မိံ။ ကတမေ စတ္တာရော? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု အညတရံ သန္တံ စေတောဝိမုတ္တိံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ။ သော သက္ကာယနိရောဓံ မနသိ ကရောတိ။ တဿ သက္ကာယနိရောဓံ မနသိ ကရောတော သက္ကာယနိရောဓေ စိတ္တံ န ပက္ခန္ဒတိ နပ္ပသီဒတိ န သန္တိဋ္ဌတိ နာဓိမုစ္စတိ။ တဿ ခော ဧဝံ [တဿ ကော ဧတံ (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.), ဧဝံ ခော တဿ (?) “ဧဝံ ဟိ တဿာ ဘိက္ခဝေ ဇမ္ဗာလိယာ”တိ ဟဝေဿ ဝိယ], ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခုနော န သက္ကာယနိရောဓော ဟဒ္ဒိကင္ခော။ သေယျထာပိ, ဘိက္ခဝေ, ပုရိသော လေပဂတေန [လသဂတေန (သီ. ပီ.)] ဟတ္ထေန သာခံ ဂဏှေယျ, တဿ သော ဟတ္ထော သဇ္ဇေယျပိ ဂဏှေယျပိ [ဂယှေယျပိ (?)] ဗဇ္ဈေယျပိ [ခဇ္ဇေယျပိ (သီ.)]; ဧဝမေဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု အညတရံ သန္တံ စေတောဝိမုတ္တိံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ။ သော သက္ကာယနိရောဓံ မနသိ ကရောတိ။ တဿ သက္ကာယနိရောဓံ မနသိ ကရောတော သက္ကာယနိရောဓေ စိတ္တံ န ပက္ခန္ဒတိ နပ္ပသီဒတိ န သန္တိဋ္ဌတိ နာဓိမုစ္စတိ။ တဿ ခော ဧဝံ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခုနော န သက္ကာယနိရောဓော ဟဒ္ဒိကင္ခော။

“ဣဓ ပန, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု အညတရံ သန္တံ စေတောဝိမုတ္တိံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ။ သော သက္ကာယနိရောဓံ မနသိ ကရောတိ ။ တဿ သက္ကာယနိရောဓံ မနသိ ကရောတော သက္ကာယနိရောဓေ စိတ္တံ ပက္ခန္ဒတိ ပသီဒတိ သန္တိဋ္ဌတိ အဓိမုစ္စတိ။ တဿ ခော ဧဝံ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခုနော သက္ကာယနိရောဓော ဟဒ္ဒိကင္ခော။ သေယျထာပိ, ဘိက္ခဝေ, ပုရိသော သုဒ္ဓေန ဟတ္ထေန သာခံ ဂဏှေယျ, တဿ သော ဟတ္ထော နေဝ သဇ္ဇေယျ န ဂဏှေယျ န ဗဇ္ဈေယျ; ဧဝမေဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု အညတရံ သန္တံ စေတောဝိမုတ္တိံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ။ သော သက္ကာယနိရောဓံ မနသိ ကရောတိ။ တဿ သက္ကာယနိရောဓံ မနသိ ကရောတော သက္ကာယနိရောဓေ စိတ္တံ ပက္ခန္ဒတိ ပသီဒတိ သန္တိဋ္ဌတိ အဓိမုစ္စတိ။ တဿ ခော ဧဝံ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခုနော သက္ကာယနိရောဓော ဟဒ္ဒိကင္ခော။

“ဣဓ ပန, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု အညတရံ သန္တံ စေတောဝိမုတ္တိံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ။ သော အဝိဇ္ဇာပ္ပဘေဒံ မနသိ ကရောတိ။ တဿ အဝိဇ္ဇာပ္ပဘေဒံ မနသိ ကရောတော အဝိဇ္ဇာပ္ပဘေဒေ စိတ္တံ န ပက္ခန္ဒတိ နပ္ပသီဒတိ န သန္တိဋ္ဌတိ နာဓိမုစ္စတိ။ တဿ ခော ဧဝံ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခုနော န အဝိဇ္ဇာပ္ပဘေဒော ဟဒ္ဒိကင္ခော။ သေယျထာပိ, ဘိက္ခဝေ, ဇမ္ဗာလီ အနေကဝဿဂဏိကာ။ တဿာ ပုရိသော ယာနိ စေဝ အာယမုခါနိ တာနိ ပိဒဟေယျ, ယာနိ စ အပာယမုခါနိ တာနိ ဝိဝရေယျ, ဒေဝေါ စ န သမ္မာ ဓာရံ အနုပ္ပဝေစ္ဆေယျ။ ဧဝဉှိ တဿာ, ဘိက္ခဝေ, ဇမ္ဗာလိယာ န အာဠိပ္ပဘေဒော ဟဒ္ဒိကင္ခော။ ဧဝမေဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု အညတရံ သန္တံ စေတောဝိမုတ္တိံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ။ သော အဝိဇ္ဇာပ္ပဘေဒံ မနသိ ကရောတိ။ တဿ အဝိဇ္ဇာပ္ပဘေဒံ မနသိ ကရောတော အဝိဇ္ဇာပ္ပဘေဒေ စိတ္တံ န

ပဏ္ဍုတိ နပ္ပသီဒတိ န သန္တိဋ္ဌတိ နာဓိမုစ္စတိ။ တဿ ခော ဧဝံ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခုနော န အဝိဇ္ဇာပ္ပဟာနံ ဟောတိ။

“ဣဓ ပန, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု အညတရံ သန္တံ စေတောဝိမုတ္တိံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ။ သော အဝိဇ္ဇာပ္ပဘေဒံ မနသိ ကရောတိ။ တဿ အဝိဇ္ဇာပ္ပဘေဒံ မနသိ ကရောတော အဝိဇ္ဇာပ္ပဘေဒေ စိတ္တံ ပက္ခန္ဒတိ ပသီဒတိ သန္တိဋ္ဌတိ အဓိမုစ္စတိ။ တဿ ခော ဧဝံ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခုနော အဝိဇ္ဇာပ္ပဘေဒော ပာဋိကင်္ခော။ သေယျထာပိ, ဘိက္ခဝေ, ဇမ္ဗာလီ အနေကဝဿဂဏိကာ။ တဿာ ပုရိသော ယာနိ စေဝ အာယမုခါနိ တာနိ ပိဒဟေယျ, ယာနိ စ အပါယမုခါနိ တာနိ ဝိဝရေယျ, ဒေဝေါ စ သမ္မာ ဓာရံ အနုပ္ပဝေစ္ဆေယျ။ ဧဝဉှိ တဿာ, ဘိက္ခဝေ, ဇမ္ဗာလိယာ အာဠိပ္ပဘေဒော ပာဋိကင်္ခော။ ဧဝမေဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု အညတရံ သန္တံ စေတောဝိမုတ္တိံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ။ သော အဝိဇ္ဇာပ္ပဘေဒံ မနသိ ကရောတိ။ တဿ အဝိဇ္ဇာပ္ပဘေဒံ မနသိ ကရောတော အဝိဇ္ဇာပ္ပဘေဒေ စိတ္တံ ပက္ခန္ဒတိ ပသီဒတိ သန္တိဋ္ဌတိ အဓိမုစ္စတိ။ တဿ ခော ဧဝံ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခုနော အဝိဇ္ဇာပ္ပဘေဒော ပာဋိကင်္ခော ။ ဣမေ ခော, ဘိက္ခဝေ, စတ္တာရော ပုဂ္ဂလာ သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနာ လောကသ္မိ”န္တိ။ အဋ္ဌမံ။

၉. နိဗ္ဗာနသုတ္တံ

၁၇၉. အထ ခော အာယသ္မာ အာနန္ဒော ယေနာယသ္မာ သာရိပုတ္တော တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ အာယသ္မတာ သာရိပုတ္တေန သဒ္ဓိံ သမ္မောဒိ။ သမ္မောဒနီယံ ကထံ သာရဏီယံ ဝီတိသာရေတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိ။ ဧကမန္တံ နိသိန္နော ခော အာယသ္မာ အာနန္ဒော အာယသ္မန္တံ သာရိပုတ္တံ ဧတဒဝေါစ – “ကော နု ခော, အာဝုသော သာရိပုတ္တ, ဟေတု ကော ပစ္စယော, ယေန မိဓေကစ္စေ သတ္တာ ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ န ပရိနိဗ္ဗာယန္တီ”တိ?

“ဣဓာဝုသော အာနန္ဒ, သတ္တာ ‘ဣမာ ဟာနဘာဂိယာ သညာ’တိ ယထာဘူတံ နပ္ပဇာနန္တိ, ‘ဣမာ ဌိတိဘာဂိယာ သညာ’တိ ယထာဘူတံ နပ္ပဇာနန္တိ, ‘ဣမာ ဝိသေသဘာဂိယာ သညာ’တိ ယထာဘူတံ နပ္ပဇာနန္တိ, ‘ဣမာ နိဗ္ဗေဓဘာဂိယာ သညာ’တိ ယထာဘူတံ နပ္ပဇာနန္တိ။ အယံ ခော, အာဝုသော အာနန္ဒ, ဟေတု အယံ ပစ္စယော, ယေန မိဓေကစ္စေ သတ္တာ ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ န ပရိနိဗ္ဗာယန္တီ”တိ။

“ကော ပနာဝုသော သာရိပုတ္တ, ဟေတု ကော ပစ္စယော, ယေန မိဓေကစ္စေ သတ္တာ ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ ပရိနိဗ္ဗာယန္တီ”တိ? “ဣဓာဝုသော အာနန္ဒ, သတ္တာ ‘ဣမာ ဟာနဘာဂိယာ သညာ’တိ ယထာဘူတံ ပဇာနန္တိ, ‘ဣမာ ဌိတိဘာဂိယာ သညာ’တိ ယထာဘူတံ ပဇာနန္တိ, ‘ဣမာ ဝိသေသဘာဂိယာ သညာ’တိ ယထာဘူတံ ပဇာနန္တိ, ‘ဣမာ နိဗ္ဗေဓဘာဂိယာ သညာ’တိ ယထာဘူတံ ပဇာနန္တိ။ အယံ ခော, အာဝုသော အာနန္ဒ, ဟေတု အယံ ပစ္စယော, ယေန မိဓေကစ္စေ သတ္တာ ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ ပရိနိဗ္ဗာယန္တီ”တိ။ နဝမံ။

၁၀. မဟာပဒေသသုတ္တံ

၁၈၀. ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ ဘောဂနဂရေ ဝိဟရတိ အာနန္ဒစေတိယေ [အာနန္ဒေ စေတိယေ (ဒီ. နိ. ၂.၁၈၆) မဟာဝ. ၃၀၃ ပန အညထာ အာဂတံ]။ တတြ ခော ဘဂဝါ ဘိက္ခူ အာမန္တေသိ – “ဘိက္ခဝေါ”တိ။ “ဘဒန္တေ”တိ တေ ဘိက္ခူ ဘဂဝတော ပစ္စဿောသုံ။ ဘဂဝါ ဧတဒဝေါစ – “စတ္တာရောမေ, ဘိက္ခဝေ, မဟာပဒေသေ ဒေသေဿာမိ, တံ သုဏာထ , သာဓုကံ မနသိ ကရောထ; ဘာသိဿာမီ”တိ။ “ဧဝံ, ဘန္တေ”တိ ခော တေ ဘိက္ခူ ဘဂဝတော ပစ္စဿောသုံ။ ဘဂဝါ ဧတဒဝေါစ –

“ကတမေ, ဘိက္ခဝေ, စတ္တာရော မဟာပဒေသာ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဧဝံ ဝဒေယျ – ‘သမ္မုခါ မေတံ, အာဝုသော, ဘဂဝတော သုတံ သမ္မုခါ ပဋိဂ္ဂဟိတံ – အယံ ဓမ္မော, အယံ ဝိနယော, ဣဒံ သတ္ထုသာသန’န္တိ။ တဿ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခုနော ဘာသိတံ နေဝ အဘိနန္ဒိတဗ္ဗံ နပ္ပဋိက္ကောသိတဗ္ဗံ။ အနဘိနန္ဒိတွာ အပ္ပဋိက္ကောသိတွာ တာနိ ပဒဗျဉ္ဇနာနိ သာဓုကံ ဥဂ္ဂဟေတွာ သုတ္တေ ဩတာရေတဗ္ဗာနိ [ဩသာရေတဗ္ဗာနိ] , ဝိနယေ သန္ဒဿေတဗ္ဗာနိ။ တာနိ စေ သုတ္တေ ဩတာရိယမာနာနိ [ဩသာရိယမာနာနိ] ဝိနယေ သန္ဒဿိယမာနာနိ န စေဝ သုတ္တေ ဩတရန္တိ [ဩသရန္တိ (ဒီ. နိ. ၂.၁၈၈)] န ဝိနယေ သန္ဒိဿန္တိ, နိဋ္ဌမေတ္ထ ဂန္တဗ္ဗံ – ‘အဒ္ဓာ, ဣဒံ န စေဝ တဿ ဘဂဝ

တော ဝစနံ အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ; ဣမဿ စ ဘိက္ခုနော ဒုဂ္ဂဟိတ’န္တိ။ ဣတိ ဟေတံ [ဣတိ ဟိဒံ (သီ. သျာ. ကံ. က.)], ဘိက္ခဝေ, ဆဍ္ဍေယ္ယာထ။

[ဇ္ဈတ္ထာေကာ ဟာဌွာ ဒီဃနိကာယေ န ဒိဿတိ, ပေယျာလမုခေန ဒဿိတော ဘဝေယျ] “ဣဓ ပန, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဧဝံ ဝဒေယ္ယ – ‘သမ္မုခါ မေတံ, အာဝုသော, ဘဂဝတော သုတံ သမ္မုခါ ပဋိဂ္ဂဟိတံ – အယံ ဓမ္မော, အယံ ဝိနယော, ဣဒံ သတ္ထုသာသန’န္တိ။ တဿ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခုနော ဘာသိတံ နေဝ အဘိနန္ဒိတဗ္ဗံ နပ္ပဋိက္ကောသိတဗ္ဗံ။ အနဘိနန္ဒိတွာ အပ္ပဋိက္ကောသိတွာ တာနိ ပဒဗျဉ္ဇနာနိ သာဓုကံ ဥဂ္ဂဟေတွာ သုတ္တေ ဩတာရေတဗ္ဗာနိ, ဝိနယေ သန္ဒဿေတဗ္ဗာနိ [ဇ္ဈတ္ထာေကာ ဟာဌွာ ဒီဃနိကာယေ န ဒိဿတိ, ပေယျာလမုခေန ဒဿိတော ဘဝေယျ] ။ တာနိ စေ သုတ္တေ ဩတာရိယမာနာနိ ဝိနယေ သန္ဒဿိယမာနာနိ သုတ္တေ စေဝ ဩတရန္တိ ဝိနယေ စ သန္ဒိဿန္တိ, နိဋ္ဌမေတ္ထ ဂန္တဗ္ဗံ – ‘အဒ္ဓာ, ဣဒံ တဿ ဘဂဝတော ဝစနံ အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ; ဣမဿ စ ဘိက္ခုနော သုဂ္ဂဟိတ’န္တိ။ ဣဒံ, ဘိက္ခဝေ, ပဌမံ မဟာပဒေသံ ဓာရေယ္ယာထ။

“ဣဓ ပန, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဧဝံ ဝဒေယ္ယ – ‘အသုကသ္မိံ နာမ အာဝါသေ သင်္ဃော ဝိဟရတိ သထေရော သပါမောက္ခော။ တဿ မေ သင်္ဃဿ သမ္မုခါ သုတံ သမ္မုခါ ပဋိဂ္ဂဟိတံ – အယံ ဓမ္မော, အယံ ဝိနယော, ဣဒံ သတ္ထုသာသန’န္တိ။ တဿ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခုနော ဘာသိတံ နေဝ အဘိနန္ဒိတဗ္ဗံ နပ္ပဋိက္ကောသိတဗ္ဗံ။ အနဘိနန္ဒိတွာ အပ္ပဋိက္ကောသိတွာ တာနိ ပဒဗျဉ္ဇနာနိ သာဓုကံ ဥဂ္ဂဟေတွာ သုတ္တေ ဩတာရေတဗ္ဗာနိ, ဝိနယေ သန္ဒဿေတဗ္ဗာနိ။ တာနိ စေ သုတ္တေ ဩတာရိယမာနာနိ ဝိနယေ သန္ဒဿိယမာနာနိ န စေဝ သုတ္တေ ဩတရန္တိ န ဝိနယေ သန္ဒိဿန္တိ, နိဋ္ဌမေတ္ထ ဂန္တဗ္ဗံ – ‘အဒ္ဓာ, ဣဒံ န စေဝ တဿ ဘဂဝတော ဝစနံ အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ ; တဿ စ သင်္ဃဿ ဒုဂ္ဂဟိတ’န္တိ။ ဣတိ ဟေတံ, ဘိက္ခဝေ, ဆဍ္ဍေယ္ယာထ။

“ဣဓ ပန, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဧဝံ ဝဒေယ္ယ – ‘အသုကသ္မိံ နာမ အာဝါသေ သင်္ဃော ဝိဟရတိ သထေရော သပါမောက္ခော။ တဿ မေ သင်္ဃဿ သမ္မုခါ သုတံ သမ္မုခါ ပဋိဂ္ဂဟိတံ – အယံ ဓမ္မော, အယံ ဝိနယော, ဣဒံ သတ္ထုသာသန’န္တိ။ တဿ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခုနော ဘာသိတံ နေဝ အဘိနန္ဒိတဗ္ဗံ နပ္ပဋိက္ကောသိတဗ္ဗံ။ အနဘိနန္ဒိတွာ အပ္ပဋိက္ကောသိတွာ တာနိ ပဒဗျဉ္ဇနာနိ သာဓုကံ ဥဂ္ဂဟေတွာ သုတ္တေ ဩတာရေတဗ္ဗာနိ, ဝိနယေ သန္ဒဿေတဗ္ဗာနိ။ တာနိ စေ သုတ္တေ ဩတာရိယမာနာနိ, ဝိနယေ သန္ဒဿိယမာနာနိ သုတ္တေ စေဝ ဩတရန္တိ ဝိနယေ စ သန္ဒိဿန္တိ, နိဋ္ဌမေတ္ထ ဂန္တဗ္ဗံ – ‘အဒ္ဓာ, ဣဒံ တဿ ဘဂဝတော ဝစနံ အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ; တဿ စ သင်္ဃဿ သုဂ္ဂဟိတ’န္တိ။ ဣဒံ, ဘိက္ခဝေ, ဒုတိယံ မဟာပဒေသံ ဓာရေယ္ယာထ။

“ဣဓ ပန, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဧဝံ ဝဒေယ္ယ – ‘အသုကသ္မိံ နာမ အာဝါသေ သမ္ဗဟုလာ ထေရာ ဘိက္ခူ ဝိဟရန္တိ ဗဟုဿုတာ အာဂတာဂမာ ဓမ္မဓရာ ဝိနယဓရာ မာတိကာဓရာ။ တေသံ မေ ထေရာနံ သမ္မုခါ သုတံ သမ္မုခါ ပဋိဂ္ဂဟိတံ – အယံ ဓမ္မော, အယံ ဝိနယော, ဣဒံ သတ္ထုသာသန’န္တိ။ တဿ, ဘိက္ခဝေ , ဘိက္ခုနော ဘာသိတံ နေဝ အဘိနန္ဒိတဗ္ဗံ နပ္ပဋိက္ကောသိတဗ္ဗံ။ အနဘိနန္ဒိတွာ အပ္ပဋိက္ကောသိတွာ တာနိ ပဒဗျဉ္ဇနာနိ သာဓုကံ ဥဂ္ဂဟေတွာ သုတ္တေ ဩတာရေတဗ္ဗာနိ, ဝိနယေ သန္ဒဿေတဗ္ဗာနိ။ တာနိ စေ သုတ္တေ ဩတာရိယမာနာနိ ဝိနယေ သန္ဒဿိယမာနာနိ န စေဝ သုတ္တေ ဩတရန္တိ န ဝိနယေ သန္ဒိဿန္တိ, နိဋ္ဌမေတ္ထ ဂန္တဗ္ဗံ – ‘အဒ္ဓာ, ဣဒံ န စေဝ တဿ ဘဂဝတော ဝစနံ အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ; တေသဉ္စ ထေရာနံ ဒုဂ္ဂဟိတ’န္တိ။ ဣတိ ဟေတံ, ဘိက္ခဝေ, ဆဍ္ဍေယ္ယာထ။

“ဣဓ ပန, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဧဝံ ဝဒေယ္ယ – ‘အသုကသ္မိံ နာမ အာဝါသေ သမ္ဗဟုလာ ထေရာ ဘိက္ခူ ဝိဟရန္တိ ဗဟုဿုတာ အာဂတာဂမာ ဓမ္မဓရာ ဝိနယဓရာ မာတိကာဓရာ။ တေသံ မေ ထေရာနံ သမ္မုခါ သုတံ သမ္မုခါ ပဋိဂ္ဂဟိတံ – အယံ ဓမ္မော, အယံ ဝိနယော, ဣဒံ သတ္ထုသာသန’န္တိ။ တဿ, ဘိက္ခဝေ , ဘိက္ခုနော ဘာသိတံ နေဝ အဘိနန္ဒိတဗ္ဗံ နပ္ပဋိက္ကောသိတဗ္ဗံ။ အနဘိနန္ဒိတွာ အပ္ပဋိက္ကောသိတွာ တာနိ ပဒဗျဉ္ဇနာနိ သာဓုကံ ဥဂ္ဂဟေတွာ သုတ္တေ ဩတာရေတဗ္ဗာနိ, ဝိနယေ သန္ဒဿေတဗ္ဗာနိ။ တာနိ စေ သုတ္တေ ဩတာရိယမာနာနိ ဝိနယေ သန္ဒဿိယမာနာနိ သုတ္တေ စေဝ ဩတရန္တိ ဝိနယေ စ သန္ဒိဿန္တိ, နိဋ္ဌမေတ္ထ ဂန္တဗ္ဗံ – ‘အဒ္ဓာ, ဣဒံ တဿ ဘဂဝတော ဝစနံ အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ; တေသဉ္စ ထေရာနံ သုဂ္ဂဟိတ’န္တိ။ ဣဒံ, ဘိက္ခဝေ, တတိယံ မဟာပဒေသံ ဓာရေယ္ယာထ။

‘‘ဣဓ ပန, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဧဝံ ဝဒေယ្យ – ‘အသုကသ္မိံ နာမ အာဝါသေ ဧကော ထေရော ဘိက္ခု ဝိဟရတိ ဗဟုဿုတော အာဂတာဂမော ဓမ္မဓရော ဝိနယဓရော မာတိကာဓရော။ တဿ မေ ထေရဿ သမ္မုခါ သုတံ သမ္မုခါ ပဋိဂ္ဂဟိတံ – အယံ ဓမ္မော, အယံ ဝိနယော, ဣဒံ သတ္ထုသာသန’န္တိ။ တဿ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခုနော ဘာသိတံ နေဝ အဘိနန္ဒိတဗ္ဗံ နပ္ပဋိက္ကောသိတဗ္ဗံ။ အနဘိနန္ဒိတွာ အပ္ပဋိက္ကောသိတွာ တာနိ ပဒဗျဉ္ဇနာနိ သာဓုကံ ဥဂ္ဂဟေတွာ သုတ္တေ ဩတာရေတဗ္ဗာနိ, ဝိနယေ သန္ဒဿေတဗ္ဗာနိ။ တာနိ စေ သုတ္တေ ဩတာရိယမာနာနိ ဝိနယေ သန္ဒဿိယမာနာနိ န စေဝ သုတ္တေ ဩတရန္တိ န ဝိနယေ သန္ဒိဿန္တိ, နိဋ္ဌမေတ္ထ ဂန္တဗ္ဗံ – ‘အဒ္ဓာ, ဣဒံ န စေဝ တဿ ဘဂဝတော ဝစနံ အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ; တဿ စ ထေရဿ ဒုဂ္ဂဟိတ’န္တိ။ ဣတိ ဟေတံ, ဘိက္ခဝေ, ဆဍ္ဍေယျာထ။

‘‘ဣဓ ပန, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဧဝံ ဝဒေယ្យ – ‘အသုကသ္မိံ နာမ အာဝါသေ ဧကော ထေရော ဘိက္ခု ဝိဟရတိ ဗဟုဿုတော အာဂတာဂမော ဓမ္မဓရော ဝိနယဓရော မာတိကာဓရော။ တဿ မေ ထေရဿ သမ္မုခါ သုတံ သမ္မုခါ ပဋိဂ္ဂဟိတံ – အယံ ဓမ္မော, အယံ ဝိနယော, ဣဒံ သတ္ထုသာသန’န္တိ။ တဿ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခုနော ဘာသိတံ နေဝ အဘိနန္ဒိတဗ္ဗံ နပ္ပဋိက္ကောသိတဗ္ဗံ။ အနဘိနန္ဒိတွာ အပ္ပဋိက္ကောသိတွာ တာနိ ပဒဗျဉ္ဇနာနိ သာဓုကံ ဥဂ္ဂဟေတွာ သုတ္တေ ဩတာရေတဗ္ဗာနိ, ဝိနယေ သန္ဒဿေတဗ္ဗာနိ။ တာနိ စေ သုတ္တေ ဩတာရိယမာနာနိ ဝိနယေ သန္ဒဿိယမာနာနိ သုတ္တေ စေဝ ဩတရန္တိ ဝိနယေ စ သန္ဒိဿန္တိ, နိဋ္ဌမေတ္ထ ဂန္တဗ္ဗံ – ‘အဒ္ဓာ, ဣဒံ တဿ ဘဂဝတော ဝစနံ အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ; တဿ စ ထေရဿ သုဂ္ဂဟိတ’န္တိ။ ဣဒံ, ဘိက္ခဝေ, စတုတ္ထံ မဟာပဒေသံ ဓာရေယျာထ။ ဣမေ ခော, ဘိက္ခဝေ, စတ္တာရော မဟာပဒေသာ’’တိ။ ဒသမံ။

သဉ္စေတနိယဝဂ္ဂေါ တတိယော။

တဿုဒ္ဒာနံ –

> စေတနာ ဝိဘတ္တိ ကောဋ္ဌိကော၊ အာနန္ဒော ဥပဝါဏပဉ္စမံ။
> အာယာစန-ရာဟုလ-ဇမ္ဗာလီ၊ နိဗ္ဗာနံ မဟာပဒေသေနာတိ။

(၁၉) ၄. ဗြာဟ္မဏဝဂ္ဂေါ

၁. ယောဓာဇီဝသုတ္တံ

၁၈၁. ''စတူဟိ , ဘိက္ခဝေ, အင်္ဂေဟိ သမန္နာဂတော ယောဓာဇီဝေ ရာဇာရဟော ဟောတိ ရာဇဘောဂ္ဂေါ, ရညော အင်္ဂန္တွေဝ သင်္ခံ ဂစ္ဆတိ။ ကတမေဟိ စတူဟိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ယောဓာဇီဝေ ဌာနကုသလော စ ဟောတိ, ဒူရေပါတီ စ, အက္ခဏဝေဓီ စ, မဟတော စ ကာယဿ ပဒါလေတာ။ ဣမေဟိ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, စတူဟိ အင်္ဂေဟိ သမန္နာဂတော ယောဓာဇီဝေ ရာဇာရဟော ဟောတိ ရာဇဘောဂ္ဂေါ, ရညော အင်္ဂန္တွေဝ သင်္ခံ ဂစ္ဆတိ။ ဧဝမေဝံ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, စတူဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု အာဟုနေယျော ဟောတိ ပါဟုနေယျော ဒက္ခိဏေယျော အဉ္ဇလိကရဏီယော အနုတ္တရံ ပုညက္ခေတ္တံ လောကဿ။ ကတမေဟိ စတူဟိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဌာနကုသလော စ ဟောတိ, ဒူရေပါတီ စ, အက္ခဏဝေဓီ စ, မဟတော စ ကာယဿ ပဒါလေတာ။

''ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဌာနကုသလော ဟောတိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု သီလဝါ ဟောတိ။ပေ.။ သမာဒာယ သိက္ခတိ သိက္ခာပဒေသု။ ဧဝံ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဌာနကုသလော ဟောတိ။

''ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဒူရေပါတီ ဟောတိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ , ဘိက္ခု ယံ ကိဉ္စိ ရူပံ အတီတာနာဂတပစ္စုပ္ပန္နံ အဇ္ဈတ္တံ ဝါ ဗဟိဒ္ဓါ ဝါ ဩဠာရိကံ ဝါ သုခုမံ ဝါ ဟီနံ ဝါ ပဏီတံ ဝါ ယံ ဒူရေ သန္တိကေ ဝါ, သဗ္ဗံ ရူပံ 'နေတံ မမ, နေသောဟမသ္မိ, န မေသော အတ္တာ'တိ ဧဝမေတံ ယထာဘူတံ သမ္မပ္ပညာယ ပဿတိ။ ယာ ကာစိ ဝေဒနာ။ပေ.။ ယာ ကာစိ သညာ။ ယေ ကေစိ သင်္ခါရာ။ ယံ ကိဉ္စိ ဝိညာဏံ အတီတာနာဂတပစ္စုပ္ပန္နံ အဇ္ဈတ္တံ ဝါ ဗဟိဒ္ဓါ ဝါ ဩဠာရိကံ ဝါ သုခုမံ ဝါ ဟီနံ ဝါ ပဏီတံ ဝါ ယံ ဒူရေ သန္တိကေ ဝါ , သဗ္ဗံ ဝိညာဏံ 'နေတံ မမ, နေသောဟမသ္မိ, န မေသော အတ္တာ'တိ ဧဝမေတံ ယထာဘူတံ သမ္မပ္ပညာယ ပဿတိ။ ဧဝံ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဒူရေပါတီ ဟောတိ။

''ကထဉ္စ , ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု အက္ခဏဝေဓီ ဟောတိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု 'ဣဒံ ဒုက္ခ'န္တိ ယထာဘူတံ ပဇာနာတိ။ပေ.။ 'အယံ ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနီ ပဋိပဒါ'တိ ယထာဘူတံ ပဇာနာတိ။ ဧဝံ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု အက္ခဏဝေဓီ ဟောတိ။

''ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု မဟတော ကာယဿ ပဒါလေတာ ဟောတိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု မဟန္တံ အဝိဇ္ဇာက္ခန္ဓံ ပဒါလေတာ။ ဧဝံ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု မဟတော ကာယဿ ပဒါလေတာ ဟောတိ။ ဣမေဟိ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, စတူဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု အာဟုနေယျော ဟောတိ။ပေ.။ အနုတ္တရံ ပုညက္ခေတ္တံ လောကဿာ''တိ။ ပဌမံ။

၂. ပါဋိဘောဂသုတ္တံ

၁၈၂. [ကထာ. ၆၂၄] ''စတုန္နံ , ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မာနံ နတ္ထိ ကောစိ ပါဋိဘောဂေါ – သမဏော ဝါ ဗြာဟ္မဏော ဝါ ဒေဝေါ ဝါ မာရော ဝါ ဗြဟ္မာ ဝါ ကောစိ ဝါ လောကသ္မိံ။

''ကတမေသံ စတုန္နံ? 'ဇရာဓမ္မံ မာ ဇီရီ'တိ နတ္ထိ ကောစိ ပါဋိဘောဂေါ – သမဏော ဝါ ဗြာဟ္မဏော ဝါ ဒေဝေါ ဝါ မာရော ဝါ ဗြဟ္မာ ဝါ ကောစိ ဝါ လောကသ္မိံ; 'ဗျာဓိဓမ္မံ မာ ဗျာဓိယီ'တိ နတ္ထိ ကောစိ ပါဋိဘောဂေါ – သမဏော ဝါ ဗြာဟ္မဏော ဝါ ဒေဝေါ ဝါ မာရော ဝါ ဗြဟ္မာ ဝါ ကောစိ ဝါ လောကသ္မိံ; 'မရဏဓမ္မံ မာ မီယီ'တိ နတ္ထိ ကောစိ ပါဋိဘောဂေါ – သမဏော ဝါ ဗြာဟ္မဏော ဝါ ဒေဝေါ ဝါ မာရော ဝါ ဗြဟ္မာ ဝါ ကောစိ ဝါ လောကသ္မိံ; 'ယာနိ ခေါ ပန တာနိ ပုဗ္ဗေ အတ္တနာ ကတာနိ ပါပကာနိ ကမ္မာနိ သံကိလေသိကာနိ ပေါနောဘဝိကာနိ သဒရာနိ ဒုက္ခဝိပါကာနိ အာယတိံ ဇာတိဇရာမရဏိကာနိ, တေသံ ဝိပါကော မာ နိဗ္ဗတ္တီ'တိ နတ္ထိ ကောစိ ပါဋိဘောဂေါ – သမဏော ဝါ ဗြာဟ္မဏော ဝါ ဒေဝေါ ဝါ မာရော ဝါ ဗြဟ္မာ ဝါ ကောစိ ဝါ လောကသ္မိံ။

“ကြမေသံ ခော, ဘိက္ခဝေ, စတုန္နံ ဓမ္မာနံ နတ္ထိ ကောစိ ပာဋိဘောဂေါ – သမဏော ဝါ ဗြာဟ္မဏော ဝါ ဒေဝေါ ဝါ မာရော ဝါ ဗြဟ္မာ ဝါ ကောစိ ဝါ လောကသ္မိ”န္တိ။ ဒုတိယံ။

၃. သုတသုတ္တံ

၁၈၃. ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ ရာဇဂဟေ ဝိဟရတိ ဝေဠုဝနေ ကလန္ဒကနိဝါပေ။ အထ ခော ဝဿကာရော ဗြာဟ္မဏော မဂဓမဟာမတ္တော ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝတာ သဒ္ဓိံ သမ္မောဒိ။ သမ္မောဒနီယံ ကထံ သာရဏီယံ ဝီတိသာရေတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိ။ ဧကမန္တံ နိသိန္နော ခော ဝဿကာရော ဗြာဟ္မဏော မဂဓမဟာမတ္တော ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ –

“အဟဉှိ, ဘော ဂောတမ, ဧဝံဝါဒီ ဧဝံဒိဋ္ဌိ [ဧဝံဒိဋ္ဌီ (သဗ္ဗတ္ထ)] – ‘ယော ကောစိ ဒိဋ္ဌံ ဘာသတိ – ဧဝံ မေ ဒိဋ္ဌန္တိ, နတ္ထိ တတော ဒေါသော; ယော ကောစိ သုတံ ဘာသတိ – ဧဝံ မေ သုတန္တိ, နတ္ထိ တတော ဒေါသော; ယော ကောစိ မုတံ ဘာသတိ – ဧဝံ မေ မုတန္တိ, နတ္ထိ တတော ဒေါသော; ယော ကောစိ ဝိညာတံ ဘာသတိ – ဧဝံ မေ ဝိညာတန္တိ, နတ္ထိ တတော ဒေါသော’”တိ။

“နာဟံ, ဗြာဟ္မဏ, သဗ္ဗံ ဒိဋ္ဌံ ဘာသိတဗ္ဗန္တိ ဝဒါမိ; န ပနာဟံ, ဗြာဟ္မဏ, သဗ္ဗံ ဒိဋ္ဌံ န ဘာသိတဗ္ဗန္တိ ဝဒါမိ; နာဟံ, ဗြာဟ္မဏ, သဗ္ဗံ သုတံ ဘာသိတဗ္ဗန္တိ ဝဒါမိ; န ပနာဟံ, ဗြာဟ္မဏ, သဗ္ဗံ သုတံ န ဘာသိတဗ္ဗန္တိ ဝဒါမိ; နာဟံ, ဗြာဟ္မဏ, သဗ္ဗံ မုတံ ဘာသိတဗ္ဗန္တိ ဝဒါမိ; န ပနာဟံ, ဗြာဟ္မဏ, သဗ္ဗံ မုတံ န ဘာသိတဗ္ဗန္တိ ဝဒါမိ; နာဟံ, ဗြာဟ္မဏ, သဗ္ဗံ ဝိညာတံ ဘာသိတဗ္ဗန္တိ ဝဒါမိ; န ပနာဟံ, ဗြာဟ္မဏ, သဗ္ဗံ ဝိညာတံ န ဘာသိတဗ္ဗန္တိ ဝဒါမိ။

“ယဉှိ, ဗြာဟ္မဏ, ဒိဋ္ဌံ ဘာသတော အကုသလာ ဓမ္မာ အဘိဝဍ္ဎန္တိ, ကုသလာ ဓမ္မာ ပရိဟာယန္တိ, ဧဝရူပံ ဒိဋ္ဌံ န ဘာသိတဗ္ဗန္တိ ဝဒါမိ။ ယဉ္စ ခွာဿ, ဗြာဟ္မဏ, ဒိဋ္ဌံ အဘာသတော ကုသလာ ဓမ္မာ ပရိဟာယန္တိ, အကုသလာ ဓမ္မာ အဘိဝဍ္ဎန္တိ, ဧဝရူပံ ဒိဋ္ဌံ ဘာသိတဗ္ဗန္တိ ဝဒါမိ။

“ယဉှိ, ဗြာဟ္မဏ, သုတံ ဘာသတော အကုသလာ ဓမ္မာ အဘိဝဍ္ဎန္တိ, ကုသလာ ဓမ္မာ ပရိဟာယန္တိ, ဧဝရူပံ သုတံ န ဘာသိတဗ္ဗန္တိ ဝဒါမိ။ ယဉ္စ ခွာဿ, ဗြာဟ္မဏ, သုတံ အဘာသတော ကုသလာ ဓမ္မာ ပရိဟာယန္တိ, အကုသလာ ဓမ္မာ အဘိဝဍ္ဎန္တိ, ဧဝရူပံ သုတံ ဘာသိတဗ္ဗန္တိ ဝဒါမိ။

“ယဉှိ, ဗြာဟ္မဏ, မုတံ ဘာသတော အကုသလာ ဓမ္မာ အဘိဝဍ္ဎန္တိ, ကုသလာ ဓမ္မာ ပရိဟာယန္တိ, ဧဝရူပံ မုတံ န ဘာသိတဗ္ဗန္တိ ဝဒါမိ။ ယဉ္စ ခွာဿ, ဗြာဟ္မဏ, မုတံ အဘာသတော ကုသလာ ဓမ္မာ ပရိဟာယန္တိ, အကုသလာ ဓမ္မာ အဘိဝဍ္ဎန္တိ, ဧဝရူပံ မုတံ ဘာသိတဗ္ဗန္တိ ဝဒါမိ ။

“ယဉှိ , ဗြာဟ္မဏ, ဝိညာတံ ဘာသတော အကုသလာ ဓမ္မာ အဘိဝဍ္ဎန္တိ, ကုသလာ ဓမ္မာ ပရိဟာယန္တိ, ဧဝရူပံ ဝိညာတံ န ဘာသိတဗ္ဗန္တိ ဝဒါမိ။ ယဉ္စ ခွာဿ, ဗြာဟ္မဏ, ဝိညာတံ အဘာသတော ကုသလာ ဓမ္မာ ပရိဟာယန္တိ, အကုသလာ ဓမ္မာ အဘိဝဍ္ဎန္တိ, ဧဝရူပံ ဝိညာတံ ဘာသိတဗ္ဗန္တိ ဝဒါမီ”တိ။

အထ ခော ဝဿကာရော ဗြာဟ္မဏော မဂဓမဟာမတ္တော ဘဂဝတော ဘာသိတံ အဘိနန္ဒိတွာ အနုမောဒိတွာ ဥဋ္ဌာယာသနာ ပက္ကာမီတိ။ တတိယံ။

၄. အဘယသုတ္တံ

၁၈၄. အထ ခော ဇာဏုဿောဏိ ဗြာဟ္မဏော ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝတာ သဒ္ဓိံ သမ္မောဒိ။ သမ္မောဒနီယံ ကထံ သာရဏီယံ ဝီတိသာရေတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိ။ ဧကမန္တံ နိသိန္နော ခော ဇာဏုဿောဏိ ဗြာဟ္မဏော ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ –

“အဟာဥဟိ, ဘော ဂေါတမ, ဇေတဒီ ဇဝဒိဋ္ဌိ – ‘နတ္ထိ ယော မရဏဓမ္မော သမာနော န ဘာယတိ, န သန္တာသံ အာပဇ္ဇတိ မရဏဿာ’”တိ။ “အတ္ထိ, ဗြာဟ္မဏ, မရဏဓမ္မော သမာနော ဘာယတိ, သန္တာသံ အာပဇ္ဇတိ မရဏဿ; အတ္ထိ ပန, ဗြာဟ္မဏ, မရဏဓမ္မော သမာနော န ဘာယတိ, န သန္တာသံ အာပဇ္ဇတိ မရဏဿ။

“ကတမော စ, ဗြာဟ္မဏ, မရဏဓမ္မော သမာနော ဘာယတိ, သန္တာသံ အာပဇ္ဇတိ မရဏဿ? ဣဓ, ဗြာဟ္မဏ, ဧကစ္စော ကာမေသု အဝီတရာဂေါ ဟောတိ အဝိဂတစ္ဆန္ဒော အဝိဂတပေမော အဝိဂတပိပါသော အဝိဂတပရိဠာဟော အဝိဂတတဏှော။ တမေနံ အညတရော ဂါဠှော ရောဂါတင်္ကော ဖုသတိ။ တဿ အညတရေန ဂါဠှေန ရောဂါတင်္ကေန ဖုဋ္ဌဿ ဧဝံ ဟောတိ – ‘ပိယာ ဝတ မံ ကာမာ ဇဟိဿန္တိ, ပိယေ စာဟံ ကာမေ ဇဟိဿာမီ’တိ။ သော သောစတိ ကိလမတိ ပရိဒေဝတိ, ဥရတ္တာဠိံ ကန္ဒတိ, သမ္မောဟံ အာပဇ္ဇတိ။ အယံ ခေါ, ဗြာဟ္မဏ, မရဏဓမ္မော သမာနော ဘာယတိ, သန္တာသံ အာပဇ္ဇတိ မရဏဿ။

“ပုန စပရံ, ဗြာဟ္မဏ, ဣဓေကစ္စော ကာယေ အဝီတရာဂေါ ဟောတိ အဝိဂတစ္ဆန္ဒော အဝိဂတပေမော အဝိဂတပိပါသော အဝိဂတပရိဠာဟော အဝိဂတတဏှော။ တမေနံ အညတရော ဂါဠှော ရောဂါတင်္ကော ဖုသတိ။ တဿ အညတရေန ဂါဠှေန ရောဂါတင်္ကေန ဖုဋ္ဌဿ ဧဝံ ဟောတိ – ‘ပိယော ဝတ မံ ကာယော ဇဟိဿတိ, ပိယဉ္စာဟံ ကာယံ ဇဟိဿာမီ’တိ။ သော သောစတိ ကိလမတိ ပရိဒေဝတိ, ဥရတ္တာဠိံ ကန္ဒတိ, သမ္မောဟံ အာပဇ္ဇတိ။ အယမ္ပိ ခေါ, ဗြာဟ္မဏ, မရဏဓမ္မော သမာနော ဘာယတိ, သန္တာသံ အာပဇ္ဇတိ မရဏဿ။

“ပုန စပရံ, ဗြာဟ္မဏ, ဣဓေကစ္စော အကတကလျာဏော ဟောတိ အကတကုသလော အကတဘီရုတ္တာဏော ကတပါပေါ ကတလုဒ္ဒော ကတကိဗ္ဗိသော။ တမေနံ အညတရော ဂါဠှော ရောဂါတင်္ကော ဖုသတိ။ တဿ အညတရေန ဂါဠှေန ရောဂါတင်္ကေန ဖုဋ္ဌဿ ဧဝံ ဟောတိ – ‘အကတံ ဝတ မေ ကလျာဏံ, အကတံ ကုသလံ, အကတံ ဘီရုတ္တာဏံ; ကတံ ပါပံ, ကတံ လုဒ္ဒံ, ကတံ ကိဗ္ဗိသံ။ ယာဝတာ, ဘော, အကတကလျာဏာနံ အကတကုသလာနံ အကတဘီရုတ္တာဏာနံ ကတပါပါနံ ကတလုဒ္ဒာနံ ကတကိဗ္ဗိသာနံ ဂတိ တံ ဂတိံ ပေစ္စ ဂစ္ဆာမီ’တိ။ သော သောစတိ ကိလမတိ ပရိဒေဝတိ, ဥရတ္တာဠိံ ကန္ဒတိ, သမ္မောဟံ အာပဇ္ဇတိ။ အယမ္ပိ ခေါ, ဗြာဟ္မဏ, မရဏဓမ္မော သမာနော ဘာယတိ, သန္တာသံ အာပဇ္ဇတိ မရဏဿ။

“ပုန စပရံ, ဗြာဟ္မဏ, ဣဓေကစ္စော ကင်္ခီ ဟောတိ ဝိစိကိစ္ဆီ အနိဋ္ဌင်္ဂတော သဒ္ဓမ္မေ။ တမေနံ အညတရော ဂါဠှော ရောဂါတင်္ကော ဖုသတိ။ တဿ အညတရေန ဂါဠှေန ရောဂါတင်္ကေန ဖုဋ္ဌဿ ဧဝံ ဟောတိ – ‘ကင်္ခီ ဝတမှိ ဝိစိကိစ္ဆီ အနိဋ္ဌင်္ဂတော သဒ္ဓမ္မေ’တိ။ သော သောစတိ ကိလမတိ ပရိဒေဝတိ, ဥရတ္တာဠိံ ကန္ဒတိ, သမ္မောဟံ အာပဇ္ဇတိ။ အယမ္ပိ ခေါ, ဗြာဟ္မဏ, မရဏဓမ္မော သမာနော ဘာယတိ, သန္တာသံ အာပဇ္ဇတိ မရဏဿ။ ဣမေ ခေါ, ဗြာဟ္မဏ, စတ္တာရော မရဏဓမ္မာ သမာနာ ဘာယန္တိ, သန္တာသံ အာပဇ္ဇန္တိ မရဏဿ။

“ကတမော စ, ဗြာဟ္မဏ, မရဏဓမ္မော သမာနော န ဘာယတိ, န သန္တာသံ အာပဇ္ဇတိ မရဏဿ? ဣဓ, ဗြာဟ္မဏ, ဧကစ္စော ကာမေသု ဝီတရာဂေါ ဟောတိ ဝိဂတစ္ဆန္ဒော ဝိဂတပေမော ဝိဂတပိပါသော ဝိဂတပရိဠာဟော ဝိဂတတဏှော။ တမေနံ အညတရော ဂါဠှော ရောဂါတင်္ကော ဖုသတိ။ တဿ အညတရေန ဂါဠှေန ရောဂါတင်္ကေန ဖုဋ္ဌဿ န ဧဝံ ဟောတိ – ‘ပိယာ ဝတ မံ ကာမာ ဇဟိဿန္တိ, ပိယေ စာဟံ ကာမေ ဇဟိဿာမီ’တိ။ သော န သောစတိ န ကိလမတိ န ပရိဒေဝတိ, န ဥရတ္တာဠိံ ကန္ဒတိ, န သမ္မောဟံ အာပဇ္ဇတိ။ အယံ ခေါ, ဗြာဟ္မဏ, မရဏဓမ္မော သမာနော န ဘာယတိ, န သန္တာသံ အာပဇ္ဇတိ မရဏဿ။

“ပုန စပရံ, ဗြာဟ္မဏ, ဣဓေကစ္စော ကာယေ ဝီတရာဂေါ ဟောတိ ဝိဂတစ္ဆန္ဒော ဝိဂတပေမော ဝိဂတပိပါသော ဝိဂတပရိဠာဟော ဝိဂတတဏှော။ တမေနံ အညတရော ဂါဠှော ရောဂါတင်္ကော ဖုသတိ။ တဿ အညတရေန ဂါဠှေန ရောဂါတင်္ကေန ဖုဋ္ဌဿ န ဧဝံ ဟောတိ – ‘ပိယော ဝတ မံ ကာယော ဇဟိဿတိ, ပိယဉ္စာဟံ ကာယံ ဇဟိဿာမီ’တိ။ သော န သောစတိ န ကိလမတိ န ပရိဒေဝတိ, န ဥရတ္တာဠိံ ကန္ဒတိ, န သမ္မောဟံ အာပဇ္ဇတိ။ အယမ္ပိ ခေါ, ဗြာဟ္မဏ, မရဏဓမ္မော သမာနော န ဘာယတိ, န သန္တာသံ အာပဇ္ဇတိ မရဏဿ။

“ပုန စပရံ, ဗ္ရာဟ္မဏ, ဣဓေကစ္စော အကတပာပေါ ဟောတိ အကတလုဒ္ဒေါ အကတကိဗ္ဗိသော ကတကလျာဏော ကတကုသလော ကတဘီရုတ္တာဏော။ တမေနံ အညတရော ကဠောဟော ရောဂါတင်္ကော ဖုသတိ။ တဿ အညတရေန ကဠောဟေန ရောဂါတင်္ကေန ဖုဋ္ဌဿ ဧဝံ ဟောတိ – ‘အကတံ ဝတ မေ ပာပံ, အကတံ လုဒ္ဒံ, အကတံ ကိဗ္ဗိသံ; ကတံ ကလျာဏံ, ကတံ ကုသလံ, ကတံ ဘီရုတ္တာဏံ။ ယာဝတာ, ဘော, အကတပာပာနံ အကတလုဒ္ဒာနံ အကတကိဗ္ဗိသာနံ ကတကလျာဏာနံ ကတကုသလာနံ ကတဘီရုတ္တာဏာနံ ဂတိ တံ ဂတိံ ပေစ္စ ဂစ္ဆာမီ’တိ။ သော န သောစတိ န ကိလမတိ န ပရိဒေဝတိ, န ဥရတ္တာဠိံ ကန္ဒတိ, န သမ္မောဟံ အာပဇ္ဇတိ။ အယမ္ပိ ခော, ဗ္ရာဟ္မဏ, မရဏဓမ္မော သမာနော န ဘာယတိ, န သန္တာသံ အာပဇ္ဇတိ မရဏဿ။

“ပုန စပရံ, ဗ္ရာဟ္မဏ, ဣဓေကစ္စော အကင်္ခီ ဟောတိ အဝိစိကိစ္ဆီ နိဋ္ဌင်္ဂတော သဒ္ဓမ္မေ။ တမေနံ အညတရော ကဠောဟော ရောဂါတင်္ကော ဖုသတိ။ တဿ အညတရေန ကဠောဟေန ရောဂါတင်္ကေန ဖုဋ္ဌဿ ဧဝံ ဟောတိ – ‘အကင်္ခီ ဝတမှိ အဝိစိကိစ္ဆီ နိဋ္ဌင်္ဂတော သဒ္ဓမ္မေ’တိ။ သော န သောစတိ န ကိလမတိ န ပရိဒေဝတိ, န ဥရတ္တာဠိံ ကန္ဒတိ, န သမ္မောဟံ အာပဇ္ဇတိ။ အယမ္ပိ ခော, ဗ္ရာဟ္မဏ, မရဏဓမ္မော သမာနော န ဘာယတိ, န သန္တာသံ အာပဇ္ဇတိ မရဏဿ။ ဣမေ ခော, ဗ္ရာဟ္မဏ, စတ္တာရော မရဏဓမ္မာ သမာနာ န ဘာယန္တိ, န သန္တာသံ အာပဇ္ဇန္တိ မရဏဿာ”တိ။

“အဘိက္ကန္တံ, ဘော ဂေါတမ, အဘိက္ကန္တံ, ဘော ဂေါတမ။ပေ။ ဥပာသကံ မံ ဘဝံ ဂေါတမော ဓာရေတု အဇ္ဇတဂ္ဂေ ပါဏုပေတံ သရဏံ ဂတ”န္တိ။ စတုတ္ထံ။

၅. ဗ္ရာဟ္မဏသစ္စသုတ္တံ

၁၈၅. ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ ရာဇဂဟေ ဝိဟရတိ ဂိဇ္ဈကူဋေ ပဗ္ဗတေ။ တေန ခော ပန သမယေန သမ္ဗဟုလာ အဘိညာတာ အဘိညာတာ ပရိဗ္ဗာဇကာ သိပ္ပိနိကာတီရေ ပရိဗ္ဗာဇကာရာမေ ပဋိဝသန္တိ, သေယျထိဒံ အန္နဘာရော ဝရဓရော သကုလုဒါယီ စ ပရိဗ္ဗာဇကော အညေ စ အဘိညာတာ အဘိညာတာ ပရိဗ္ဗာဇကာ။ အထ ခော ဘဂဝါ သာယန္ဟသမယံ ပဋိသလ္လာနာ ဝုဋ္ဌိတော ယေန သိပ္ပိနိကာတီရေ ပရိဗ္ဗာဇကာရာမော တေနုပသင်္ကမိ။

တေန ခော ပန သမယေန တေသံ အညတိတ္ထိယာနံ ပရိဗ္ဗာဇကာနံ သန္နိသိန္နာနံ သန္နိပတိတာနံ အယမန္တရာကထာ ဥဒပါဒိ – “ဣတိပိ ဗ္ရာဟ္မဏသစ္စာနိ, ဣတိပိ ဗ္ရာဟ္မဏသစ္စာနီ”တိ။ အထ ခော ဘဂဝါ ယေန တေ ပရိဗ္ဗာဇကာ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ပညတ္တေ အာသနေ နိသီဒိ။ နိသဇ္ဇ ခော ဘဂဝါ တေ ပရိဗ္ဗာဇကေ ဧတဒဝေါစ –

“ကာယ နုတ္ထ, ပရိဗ္ဗာဇကာ, ဧတရဟိ ကထာယ သန္နိသိန္နာ, ကာ စ ပန ဝေါ အန္တရာကထာ ဝိပ္ပကတာ”တိ? “ဣဓ, ဘော ဂေါတမ, အမှာကံ သန္နိသိန္နာနံ သန္နိပတိတာနံ အယမန္တရာကထာ ဥဒပါဒိ – ‘ဣတိပိ ဗ္ရာဟ္မဏသစ္စာနိ, ဣတိပိ ဗ္ရာဟ္မဏသစ္စာနီ’”တိ။

“စတ္တာရိမာနိ, ပရိဗ္ဗာဇကာ, ဗ္ရာဟ္မဏသစ္စာနိ မယာ သယံ အဘိညာ သစ္ဆိကတွာ ပဝေဒိတာနိ။ ကတမာနိ စတ္တာရိ? ဣဓ, ပရိဗ္ဗာဇကာ, ဗ္ရာဟ္မဏော ဧဝမာဟ – ‘သဗ္ဗေ ပါဏာ အဝဇ္ဈာ’တိ ။ ဣတိ ဝဒံ ဗ္ရာဟ္မဏော သစ္စံ အာဟ, နော မုသာ။ သော တေန န သမဏောတိ မညတိ, န ဗ္ရာဟ္မဏောတိ မညတိ, န သေယျောဟမသ္မီတိ မညတိ, န သဒိသောဟမသ္မီတိ မညတိ, န ဟီနောဟမသ္မီတိ မညတိ။ အပိ စ ယဒေဝ တတ္ထ သစ္စံ တဒဘိညာယ ပါဏာနံယေဝ အနုဒ္ဒယာယ [တဒဘိညာယ အနုဒယာယ (က.)] အနုကမ္ပာယ ပဋိပန္နော ဟောတိ။

“ပုန စပရံ, ပရိဗ္ဗာဇကာ, ဗ္ရာဟ္မဏော ဧဝမာဟ – ‘သဗ္ဗေ ကာမာ အနိစ္စာ ဒုက္ခာ ဝိပရိဏာမဓမ္မာ’တိ။ ဣတိ ဝဒံ ဗ္ရာဟ္မဏော သစ္စမာဟ, နော မုသာ။ သော တေန န သမဏောတိ မညတိ, န ဗ္ရာဟ္မဏောတိ မညတိ, န သေယျောဟမသ္မီတိ မညတိ, န သဒိသောဟမသ္မီတိ မညတိ, န ဟီနောဟမသ္မီတိ မညတိ။ အပိ စ ယဒေဝ တတ္ထ သစ္စံ တဒဘိညာယ ကာမာနံယေဝ နိဗ္ဗိဒာယ ဝိရာဂါယ နိရောဓာယ ပဋိပန္နော ဟောတိ။

“ပုန စပရံ, ပရိဗ္ဗာဇကာ, ဗြာဟ္မဏော ဧဝမာဟ – ‘သဗ္ဗေ ဘူတာ အနိစ္စာ။ပေ.။ ဘူတာနံယေဝ နိဗ္ဗိဒာယ ဝိရာဂါယ နိရောဓာယ ပဋိပန္နော ဟောတိ။

“ပုန စပရံ, ပရိဗ္ဗာဇကာ, ဗြာဟ္မဏော ဧဝမာဟ – ‘နာဟံ ကွစနိ [ကွစနိ (သီ. သျာ.)] ကဿစိ ကိဉ္စနတသ္မိံ န စ မမ ကွစနိ ကတ္ထစိ ကိဉ္စနတတ္ထီ’တိ။ ဣတိ ဝဒံ ဗြာဟ္မဏော သစ္စံ အာဟ, နော မုသာ။ သော တေန န သမဏောတိ မညတိ, န ဗြာဟ္မဏောတိ မညတိ, န သေယျောဟမသ္မီတိ မညတိ, န သဒိသောဟမသ္မီတိ မညတိ, န ဟီနောဟမသ္မီတိ မညတိ။ အပိ စ ယဒေဝ တတ္ထ သစ္စံ တဒဘိညာယ အာကိဉ္စညံယေဝ ပဋိပဒံ ပဋိပန္နော ဟောတိ။ ဣမာနိ ခော, ပရိဗ္ဗာဇကာ, စတ္တာရိ ဗြာဟ္မဏသစ္စာနိ မယာ သယံ အဘိညာ သစ္ဆိကတွာ ပဝေဒိတာနီ”တိ။ ပဉ္စမံ။

၆. ဥမ္မဂ္ဂသုတ္တံ

၁၈၆. အထ ခေါ အညတရော ဘိက္ခု ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝန္တံ အဘိဝါဒေတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိ။ ဧကမန္တံ နိသိန္နော ခေါ သော ဘိက္ခု ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ – “ကေန နု ခော, ဘန္တေ, လောကော နီယတိ, ကေန လောကော ပရိကဿတိ, ကဿ စ ဥပ္ပန္နဿ ဝသံ ဂစ္ဆတီ”တိ?

“သာဓု သာဓု, ဘိက္ခု! ဘဒ္ဒကော ခေါ တေ, ဘိက္ခု, ဥမ္မင်္ဂော [ဥမ္မင်္ဂေါ (သျာ. က.)] , ဘဒ္ဒကံ ပဋိဘာနံ, ကလျာဏီ [ကလျာဏာ (က.)] ပရိပုစ္ဆာ။ ဧဝဉှိ တွံ, ဘိက္ခု, ပုစ္ဆသိ – ‘ကေန နု ခော, ဘန္တေ, လောကော နီယတိ, ကေန လောကော ပရိကဿတိ, ကဿ စ ဥပ္ပန္နဿ ဝသံ ဂစ္ဆတီ’”တိ? “ဧဝံ, ဘန္တေ”။ “စိတ္တေန ခော, ဘိက္ခု, လောကော နီယတိ, စိတ္တေန ပရိကဿတိ, စိတ္တဿ ဥပ္ပန္နဿ ဝသံ ဂစ္ဆတီ”တိ။

“သာဓု , ဘန္တေ”တိ ခေါ သော ဘိက္ခု ဘဂဝတော ဘာသိတံ အဘိနန္ဒိတွာ အနုမောဒိတွာ ဘဂဝန္တံ ဥတ္တရိ ပဉှံ အပုစ္ဆိ – “‘ဗဟုဿုတော ဓမ္မဓရော, ဗဟုဿုတော ဓမ္မဓရော’တိ, ဘန္တေ, ဝုစ္စတိ။ ကိတ္တာဝတာ နု ခော, ဘန္တေ, ဗဟုဿုတော ဓမ္မဓရော ဟောတီ”တိ?

“သာဓု သာဓု, ဘိက္ခု! ဘဒ္ဒကော ခေါ တေ, ဘိက္ခု ဥမ္မင်္ဂော, ဘဒ္ဒကံ ပဋိဘာနံ, ကလျာဏီ ပရိပုစ္ဆာ။ ဧဝဉှိ တွံ, ဘိက္ခု, ပုစ္ဆသိ – ‘ဗဟုဿုတော ဓမ္မဓရော, ဗဟုဿုတော ဓမ္မဓရောတိ, ဘန္တေ, ဝုစ္စတိ။ ကိတ္တာဝတာ နု ခော, ဘန္တေ, ဗဟုဿုတော ဓမ္မဓရော ဟောတီ’”တိ? “ဧဝံ, ဘန္တေ”။ “ဗဟူ ခော, ဘိက္ခု, မယာ ဓမ္မာ ဒေသိတာ [ဗဟု ခေါ ဘိက္ခု မယာ ဓမ္မော ဒေသိတော (က.)] – သုတ္တံ, ဂေယျံ, ဝေယျာကရဏံ, ဂါထာ, ဥဒါနံ, ဣတိဝုတ္တကံ, ဇာတကံ, အဗ္ဘုတဓမ္မံ, ဝေဒလ္လံ။ စတုပ္ပဒါယ စေပိ, ဘိက္ခု, ဂါထာယ အတ္ထမညာယ ဓမ္မမညာယ ဓမ္မာနုဓမ္မပ္ပဋိပန္နော ဟောတိ ဗဟုဿုတော ဓမ္မဓရောတိ အလံ ဝစနာယာ”တိ။

“သာဓု, ဘန္တေ”တိ ခေါ သော ဘိက္ခု ဘဂဝတော ဘာသိတံ အဘိနန္ဒိတွာ အနုမောဒိတွာ ဘဂဝန္တံ ဥတ္တရိ ပဉှံ အပုစ္ဆိ – “‘သုတဝါ နိဗ္ဗေဓိကပညော, သုတဝါ နိဗ္ဗေဓိကပညော’တိ, ဘန္တေ, ဝုစ္စတိ။ ကိတ္တာဝတာ နု ခော, ဘန္တေ, သုတဝါ နိဗ္ဗေဓိကပညော ဟောတီ”တိ?

“သာဓု သာဓု, ဘိက္ခု! ဘဒ္ဒကော ခေါ တေ, ဘိက္ခု, ဥမ္မင်္ဂော, ဘဒ္ဒကံ ပဋိဘာနံ, ကလျာဏီ ပရိပုစ္ဆာ။ ဧဝဉှိ တွံ, ဘိက္ခု, ပုစ္ဆသိ – ‘သုတဝါ နိဗ္ဗေဓိကပညော, သုတဝါ နိဗ္ဗေဓိကပညောတိ, ဘန္တေ, ဝုစ္စတိ။ ကိတ္တာဝတာ နု ခော, ဘန္တေ, သုတဝါ နိဗ္ဗေဓိကပညော ဟောတီ’”တိ? “ဧဝံ, ဘန္တေ”။ “ဣဓ, ဘိက္ခု, ဘိက္ခုနော ‘ဣဒံ ဒုက္ခ’န္တိ သုတံ ဟောတိ, ပညာယ စဿ အတ္ထံ အတိဝိဇ္ဈ ပဿတိ; ‘အယံ ဒုက္ခသမုဒယော’တိ သုတံ ဟောတိ, ပညာယ စဿ အတ္ထံ အတိဝိဇ္ဈ ပဿတိ; ‘အယံ ဒုက္ခနိရောဓော’တိ သုတံ ဟောတိ, ပညာယ စဿ အတ္ထံ အတိဝိဇ္ဈ ပဿတိ; ‘အယံ ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနီ ပဋိပဒါ’တိ သုတံ ဟောတိ, ပညာယ စဿ အတ္ထံ အတိဝိဇ္ဈ ပဿတိ။ ဧဝံ ခော, ဘိက္ခု, သုတဝါ နိဗ္ဗေဓိကပညော ဟောတီ”တိ။

“သာဓု, ဘန္တေ”တိ ခေါ သော ဘိက္ခု ဘဂဝတော ဘာသိတံ အဘိနန္ဒိတွာ အနုမောဒိတွာ ဘဂဝန္တံ ဥတ္တရိ ပဉှံ အပုစ္ဆိ – “‘ပဏ္ဍိတော မဟာပညော, ပဏ္ဍိတော မဟာပညော’တိ, ဘန္တေ, ဝုစ္စတိ။ ကိတ္တာဝတာ နု ခော, ဘန္တေ,

တေ, ပဏ္ဍိတော မဟာပညော ဟောတီ''တိ?

''သာဓု သာဓု ဘိက္ခု! ဘဒ္ဒကော ခော တေ, ဘိက္ခု, ဥမ္မင္ဂော, ဘဒ္ဒကံ ပဋိဘာနံ, ကလျာဏီ ပရိပုစ္ဆာ။ ဧဝဉှိ တွံ ဘိက္ခု ပုစ္ဆသိ – 'ပဏ္ဍိတော မဟာပညော, ပဏ္ဍိတော မဟာပညောတိ , ဘန္တေ, ဝုစ္စတိ။ ကိတ္တာဝတာ နု ခော, ဘန္တေ, ပဏ္ဍိတော မဟာပညော ဟောတီ'''တိ? ''ဧဝံ, ဘန္တေ''။ ''ဣဓ, ဘိက္ခု, ပဏ္ဍိတော မဟာပညော နေဝတ္တဗျာဗာဓာယ စေတေတိ န ပရဗျာဗာဓာယ စေတေတိ န ဥဘယဗျာဗာဓာယ စေတေတိ အတ္တဟိတပရဟိတဥဘယဟိတသဗ္ဗလောကဟိတမေဝ စိန္တယမာနော စိန္တေတိ။ ဧဝံ ခော, ဘိက္ခု, ပဏ္ဍိတော မဟာပညော ဟောတီ''တိ။ ဆဋ္ဌံ။

၇. ဝဿကာရသုတ္တံ

၁၈၇. ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ ရာဇဂဟေ ဝိဟရတိ ဝေဠုဝနေ ကလန္ဒကနိဝါပေ။ အထ ခော ဝဿကာရော ဗြာဟ္မဏော မဂဓမဟာမတ္တော ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝတာ သဒ္ဓိံ သမ္မောဒိ။ သမ္မောဒနီယံ ကထံ သာရဏီယံ ဝီတိသာရေတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိ။ ဧကမန္တံ နိသိန္နော ခော ဝဿကာရော ဗြာဟ္မဏော မဂဓမဟာမတ္တော ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ –

''ဇာနေယျ နု ခော, ဘော ဂေါတမ, အသပ္ပုရိသော အသပ္ပုရိသံ – 'အသပ္ပုရိသော အယံ ဘဝ'''န္တိ? ''အဋ္ဌာနံ ခော ဧတံ, ဗြာဟ္မဏ, အနဝကာသော ယံ အသပ္ပုရိသော အသပ္ပုရိသံ ဇာနေယျ – 'အသပ္ပုရိသော အယံ ဘဝ'''န္တိ။ ''ဇာနေယျ ပန, ဘော ဂေါတမ, အသပ္ပုရိသော သပ္ပုရိသံ – 'သပ္ပုရိသော အယံ ဘဝ'''န္တိ? ''ဧတမ္ပိ ခော, ဗြာဟ္မဏ, အဋ္ဌာနံ အနဝကာသော ယံ အသပ္ပုရိသော သပ္ပုရိသံ ဇာနေယျ – 'သပ္ပုရိသော အယံ ဘဝ'''န္တိ။ ''ဇာနေယျ နု ခော, ဘော ဂေါတမ, သပ္ပုရိသော သပ္ပုရိသံ – 'သပ္ပုရိသော အယံ ဘဝ'''န္တိ? ''ဌာနံ ခော ဧတံ, ဗြာဟ္မဏ, ဝိဇ္ဇတိ ယံ သပ္ပုရိသော သပ္ပုရိသံ ဇာနေယျ – 'သပ္ပုရိသော အယံ ဘဝ'''န္တိ။ ''ဇာနေယျ ပန, ဘော ဂေါတမ, သပ္ပုရိသော အသပ္ပုရိသံ – 'အသပ္ပုရိသော အယံ ဘဝ'''န္တိ? ''ဧတမ္ပိ ခော, ဗြာဟ္မဏ, ဌာနံ ဝိဇ္ဇတိ ယံ သပ္ပုရိသော အသပ္ပုရိသံ ဇာနေယျ – 'အသပ္ပုရိသော အယံ ဘဝ'''န္တိ။

''အစ္ဆရိယံ, ဘော ဂေါတမ, အဗ္ဘုတံ, ဘော ဂေါတမ! ယာဝ သုဘာသိတံ စိဒံ, ဘောတာ ဂေါတမေန – 'အဋ္ဌာနံ ခော ဧတံ, ဗြာဟ္မဏ, အနဝကာသော ယံ အသပ္ပုရိသော အသပ္ပုရိသံ ဇာနေယျ – အသပ္ပုရိသော အယံ ဘဝန္တိ။ ဧတမ္ပိ ခော, ဗြာဟ္မဏ, အဋ္ဌာနံ အနဝကာသော ယံ အသပ္ပုရိသော သပ္ပုရိသံ ဇာနေယျ – သပ္ပုရိသော အယံ ဘဝန္တိ။ ဌာနံ ခော ဧတံ, ဗြာဟ္မဏ, ဝိဇ္ဇတိ ယံ သပ္ပုရိသော သပ္ပုရိသံ ဇာနေယျ – သပ္ပုရိသော အယံ ဘဝန္တိ။ ဧတမ္ပိ ခော, ဗြာဟ္မဏ, ဌာနံ ဝိဇ္ဇတိ ယံ သပ္ပုရိသော အသပ္ပုရိသံ ဇာနေယျ – အသပ္ပုရိသော အယံ ဘဝ'''န္တိ။

''ဧကမိဒံ, ဘော ဂေါတမ, သမယံ တောဒေယျဿ ဗြာဟ္မဏဿ ပရိသတိ ပရူပဝါဒါ ဝတ္တန္တိ – 'ဗာလော အယံ ရာဇာ ဧဠေယျော သမဏေ ရာမပုတ္တေ အဘိပ္ပသန္နော, သမဏေ စ ပန ရာမပုတ္တေ ဧဝရူပံ ပရမနိပစ္စကာရံ ကရောတိ, ယဒိဒံ အဘိဝါဒနံ ပစ္စုဋ္ဌာနံ အဉ္ဇလိကမ္မံ သာမီစိကမ္မ'န္တိ။ ဣမေပိ ရညော ဧဠေယျဿ ပရိဟာရကာ ဗာလာ – ယမကော မောဂ္ဂလ္လော [ပုဂ္ဂလော (က.)] ဥဂ္ဂော နာဝိန္ဒကီ ဂန္ဓဗ္ဗော အဂ္ဂိဝေဿော, ယေ သမဏေ ရာမပုတ္တေ အဘိပ္ပသန္နာ, သမဏေ စ ပန ရာမပုတ္တေ ဧဝရူပံ ပရမနိပစ္စကာရံ ကရောန္တိ, ယဒိဒံ အဘိဝါဒနံ ပစ္စုဋ္ဌာနံ အဉ္ဇလိကမ္မံ သာမီစိကမ္မန္တိ။ တျာဿုဒံ တောဒေယျော ဗြာဟ္မဏော ဣမိနာ နယေန နေတိ။ တံ ကိံ မညန္တိ, ဘောန္တော, ပဏ္ဍိတော ရာဇာ ဧဠေယျော ကရဏီယာဓိကရဏီယေသု ဝစနီယာဓိဝစနီယေသု အလမတ္ထဒသတရေဟိ အလမတ္ထဒသတရော'တိ? 'ဧဝံ, ဘော, ပဏ္ဍိတော ရာဇာ ဧဠေယျော ကရဏီယာဓိကရဏီယေသု ဝစနီယာဓိဝစနီယေသု အလမတ္ထဒသတရေဟိ အလမတ္ထဒသတရော'''တိ။

''ယသ္မာ စ ခော, ဘော, သမဏော ရာမပုတ္တော ရညာ ဧဠေယျေန ပဏ္ဍိတေန ပဏ္ဍိတတရော ကရဏီယာဓိကရဏီယေသု ဝစနီယာဓိဝစနီယေသု အလမတ္ထဒသတရေန အလမတ္ထဒသတရော, တသ္မာ ရာဇာ ဧဠေယျော သမဏေ ရာမပုတ္တေ အဘိပ္ပသန္နော, သမဏေ စ ပန ရာမပုတ္တေ ဧဝရူပံ ပရမနိပစ္စကာရံ ကရောတိ, ယဒိဒံ အဘိဝါဒနံ ပစ္စုဋ္ဌာနံ အဉ္ဇလိကမ္မံ သာမီစိကမ္မံ''။

“တံ ကိံ မညသိ, ဘောန္တော, ပဏ္ဍိတာ ရညော ဧဠေယျဿ ပရိဟာရကာ – ယမကော မောဂ္ဂလ္လော ဥဂ္ဂေ နာဝိန္ဒကိ ဂန္ဓဗ္ဗော အဂ္ဂိဝေဿော, ကရဏီယာဓိကရဏီယေသု ဝစနီယာဓိဝစနီယေသု အလမတ္ထဒသတရေဟိ အလမတ္ထဒသတရာတိ? ‘ဧဝံ, ဘော, ပဏ္ဍိတာ ရညော ဧဠေယျဿ ပရိဟာရကာ – ယမကော မောဂ္ဂလ္လော ဥဂ္ဂေ နာဝိန္ဒကိ ဂန္ဓဗ္ဗော အဂ္ဂိဝေဿော, ကရဏီယာဓိကရဏီယေသု ဝစနီယာဓိဝစနီယေသု အလမတ္ထဒသတရေဟိ အလမတ္ထဒသတရာ’”တိ။

“ယသ္မာ စ ခေါ, ဘော, သမဏော ရာမပုတ္တော ရညော ဧဠေယျဿ ပရိဟာရကေဟိ ပဏ္ဍိတေဟိ ပဏ္ဍိတတရော ကရဏီယာဓိကရဏီယေသု ဝစနီယာဓိဝစနီယေသု အလမတ္ထဒသတရေဟိ အလမတ္ထဒသတရော, တသ္မာ ရညော ဧဠေယျဿ ပရိဟာရကာ သမဏေ ရာမပုတ္တေ အဘိပ္ပသန္နာ; သမဏေ စ ပန ရာမပုတ္တေ ဝေရူပံ ပရမနိပစ္စကာရံ ကရောန္တိ, ယဒိဒံ အဘိဝါဒနံ ပစ္စုဋ္ဌာနံ အဉ္ဇလိကမ္မံ သာမီစိကမ္မ”န္တိ။

“အစ္ဆရိယံ, ဘော, ဂေါတမ, အဗ္ဘုတံ, ဘော ဂေါတမ! ယာဝ သုဘာသိတံ စိဒံ ဘောတာ ဂေါတမေန – ‘အဋ္ဌာနံ ခေါ ဧတံ, ဗြာဟ္မဏ, အနဝကာသော ယံ အသပ္ပုရိသော အသပ္ပုရိသံ ဇာနေယျ – အသပ္ပုရိသော အယံ ဘဝန္တိ။ ဧတမ္ပိ ခေါ, ဗြာဟ္မဏ, အဋ္ဌာနံ အနဝကာသော ယံ အသပ္ပုရိသော သပ္ပုရိသံ ဇာနေယျ – သပ္ပုရိသော အယံ ဘဝန္တိ။ ဌာနံ ခေါ ဧတံ, ဗြာဟ္မဏ, ဝိဇ္ဇတိ ယံ သပ္ပုရိသော သပ္ပုရိသံ ဇာနေယျ – သပ္ပုရိသော အယံ ဘဝန္တိ။ ဧတမ္ပိ ခေါ, ဗြာဟ္မဏ, ဌာနံ ဝိဇ္ဇတိ ယံ သပ္ပုရိသော အသပ္ပုရိသံ ဇာနေယျ – အသပ္ပုရိသော အယံ ဘဝ’န္တိ။ ဟန္ဒ စ ဒါနိ မယံ, ဘော ဂေါတမ, ဂစ္ဆာမ။ ဗဟုကိစ္စာ မယံ ဗဟုကရဏီယာ”တိ။ “ယဿဒါနိ တွံ, ဗြာဟ္မဏ, ကာလံ မညသီ”တိ။ အထ ခေါ ဝဿကာရော ဗြာဟ္မဏော မဂဓမဟာမတ္တော ဘဂဝတော ဘာသိတံ အဘိနန္ဒိတွာ အနုမောဒိတွာ ဥဋ္ဌာယာသနာ ပက္ကာမီတိ။ သတ္တမံ။

၈. ဥပကသုတ္တံ

၁၈၈. ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ ရာဇဂဟေ ဝိဟရတိ ဂိဇ္ဈကူဋေ ပဗ္ဗတေ။ အထ ခေါ ဥပကော မဏ္ဍိကာပုတ္တော ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝန္တံ အဘိဝါဒေတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိ။ ဧကမန္တံ နိသိန္နော ခေါ ဥပကော မဏ္ဍိကာပုတ္တော ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ –

“အဟဉှိ, ဘန္တေ, ဧဝံဝါဒီ ဧဝံဒိဋ္ဌိ – ‘ယော ကောစိ ပရူပဟာရမ္ပိ ဝဒေတိ, ပရူပဟာရမ္ပိ ဝဒေန္တော သဗ္ဗော သော [သဗ္ဗသော (သီ. ပီ.)] န ဥပပါဒေတိ။ အနုပပါဒေန္တော ဂါရယှော ဟောတိ ဥပဝဇ္ဇော’”တိ။ “ပရူပဟာရမ္ပိ စေ, ဥပက, ဝဒေတိ ပရူပဟာရမ္ပိ ဝဒေန္တော န ဥပပါဒေတိ, အနုပပါဒေန္တော ဂါရယှော ဟောတိ ဥပဝဇ္ဇော။ တွံ ခေါ, ဥပက, ပရူပဟာရမ္ပိ ဝဒေသိ, ပရူပဟာရမ္ပိ ဝဒေန္တော န ဥပပါဒေသိ, အနုပပါဒေန္တော ဂါရယှော ဟောသိ ဥပဝဇ္ဇော”တိ။ “သေယျထာပိ, ဘန္တေ, ဥမ္မုဇ္ဇမာနကံယေဝ မဟတာ ပါသေန ဗန္ဓေယျ; ဧဝမေဝံ ခေါ အဟံ, ဘန္တေ, ဥမ္မုဇ္ဇမာနကောယေဝ ဘဂဝတာ မဟတာ ဝါဒပါသေန [မဟတာ ပါသေန (က.)] ဗဒ္ဓေါ”တိ။

“ဣဒံ အကုသလန္တိ ခေါ, ဥပက, မယာ ပညတ္တံ။ တတ္ထ အပရိမာဏာ ပဒါ အပရိမာဏာ ဗျဉ္ဇနာ အပရိမာဏာ တထာဂတဿ ဓမ္မဒေသနာ – ဣတိပိဒံ အကုသလန္တိ။ တံ ခေါ ပနိဒံ အကုသလံ ပဟာတဗ္ဗန္တိ ခေါ, ဥပက, မယာ ပညတ္တံ။ တတ္ထ အပရိမာဏာ ပဒါ အပရိမာဏာ ဗျဉ္ဇနာ အပရိမာဏာ တထာဂတဿ ဓမ္မဒေသနာ – ဣတိပိဒံ အကုသလံ ပဟာတဗ္ဗန္တိ။

“ဣဒံ ကုသလန္တိ ခေါ, ဥပက, မယာ ပညတ္တံ။ တတ္ထ အပရိမာဏာ ပဒါ အပရိမာဏာ ဗျဉ္ဇနာ အပရိမာဏာ တထာဂတဿ ဓမ္မဒေသနာ – ဣတိပိဒံ ကုသလန္တိ။ တံ ခေါ ပနိဒံ ကုသလံ ဘာဝေတဗ္ဗန္တိ ခေါ, ဥပက, မယာ ပညတ္တံ။ တတ္ထ အပရိမာဏာ ပဒါ အပရိမာဏာ ဗျဉ္ဇနာ အပရိမာဏာ တထာဂတဿ ဓမ္မဒေသနာ – ဣတိပိဒံ ကုသလံ ဘာဝေတဗ္ဗ”န္တိ။

အထ ခေါ ဥပကော မဏ္ဍိကာပုတ္တော ဘဂဝတော ဘာသိတံ အဘိနန္ဒိတွာ အနုမောဒိတွာ ဥဋ္ဌာယာသနာ ဘဂဝန္တံ အဘိဝါဒေတွာ ပဒက္ခိဏံ ကတွာ ယေန ရာဇာ မာဂဓော အဇာတသတ္တု ဝေဒေဟိပုတ္တော တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသ

ဣမိတ္တတ ယာဝတကော အဟောသိ ဘဂဝတာ သဒ္ဓိံ ကထာသလ္လာပေါ တံ သဗ္ဗံ ရညော မာဂဓဿ အဇာတသတ္တုဿ ဝေဒေဟိပုတ္တဿ အာရောစေသိ။

ဧဝံ ဝုတ္တေ ရာဇာ မာဂဓော အဇာတသတ္တု ဝေဒေဟိပုတ္တော ကုပိတော အနတ္တမနော ဥပကံ မဏ္ဍိကာပုတ္တံ ဧတဒ ဝေါစ – ''ယာဝ ဓံသီ ဝတာယံ လောဏကာရဒာရကော ယာဝ မုခရော ယာဝ ပဂဗ္ဘော ယတ္ရ ဟိ နာမ တံ ဘဂဝန္တံ အရဟ န္တံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓံ အာသာဒေတဗ္ဗံ မညိဿတိ; အပေဟိ တွံ, ဥပက, ဝိနဿ, မာ တံ အဒ္ဒသ''န္တိ။ အဋ္ဌမံ။

၉. သစ္ဆိကရဏီယသုတ္တံ

၁၈၉. ''စတ္တာရောမေ , ဘိက္ခဝေ, သစ္ဆိကရဏီယာ ဓမ္မာ။ ကတမေ စတ္တာရော? အတ္ထိ , ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မာ ကာယေန သစ္ဆိကရဏီယာ; အတ္ထိ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မာ သတိယာ သစ္ဆိကရဏီယာ; အတ္ထိ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မာ စက္ခုနာ သစ္ဆိကရဏီယာ; အတ္ထိ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မာ ပညာယ သစ္ဆိကရဏီယာ။ ကတမေ စ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မာ ကာယေန သစ္ ဆိကရဏီယာ? အဋ္ဌ ဝိမောက္ခာ, ဘိက္ခဝေ, ကာယေန သစ္ဆိကရဏီယာ။

''ကတမေ စ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မာ သတိယာ သစ္ဆိကရဏီယာ? ပုဗ္ဗေနိဝါသော, ဘိက္ခဝေ, သတိယာ သစ္ဆိကရဏီ ယော။

''ကတမေ စ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မာ စက္ခုနာ သစ္ဆိကရဏီယာ? သတ္တာနံ စုတူပပါတော, ဘိက္ခဝေ, စက္ခုနာ သစ္ဆိက ရဏီယော။

''ကတမေ စ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မာ ပညာယ သစ္ဆိကရဏီယာ? အာသဝါနံ ခယော, ဘိက္ခဝေ, ပညာယ သစ္ဆိကရဏီ ယော။ ဣမေ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, စတ္တာရော သစ္ဆိကရဏီယာ ဓမ္မာ''တိ။ နဝမံ။

၁၀. ဥပေါသထသုတ္တံ

၁၉၀. ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ သာဝတ္ထိယံ ဝိဟရတိ ပုဗ္ဗာရာမေ မိဂါရမာတုပါသာဒေ။ တေန ခေါ ပန သမယေန ဘဂ ဝါ တဒဟုပေါသထေ ဘိက္ခုသင်္ဃပရိဝုတော နိသိန္နော ဟောတိ။ အထ ခေါ ဘဂဝါ တုဏှီဘူတံ တုဏှီဘူတံ ဘိက္ခုသ င်္ဃံ အနုဝိလောကေတွာ ဘိက္ခူ အာမန္တေသိ –

''အပလာပါယံ, ဘိက္ခဝေ, ပရိသာ နိပ္ပလာပါယံ, ဘိက္ခဝေ, ပရိသာ သုဒ္ဓာ သာရေ ပတိဋ္ဌိတာ။ တထာရူပေါ အယံ , ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခုသင်္ဃော, တထာရူပါယံ, ဘိက္ခဝေ, ပရိသာ။ ယထာရူပါ ပရိသာ ဒုလ္လဘာ ဒဿနာယပိ လော ကသ္မိံ, တထာရူပေါ အယံ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခုသင်္ဃော, တထာရူပါယံ, ဘိက္ခဝေ, ပရိသာ။ ယထာရူပါ ပရိသာ အာဟုနေ ယျာ ပါဟုနေယျာ ဒက္ခိဏေယျာ အဉ္ဇလိကရဏီယာ အနုတ္တရံ ပုညက္ခေတ္တံ လောကဿ, တထာရူပေါ အယံ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခုသင်္ဃော, တထာရူပါယံ, ဘိက္ခဝေ, ပရိသာ ။ ယထာရူပါယ ပရိသာယ အပ္ပံ ဒိန္နံ ဗဟု ဟောတိ ဗဟု ဒိန္နံ ဗဟုတရံ, တထာရူပေါ အယံ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခုသင်္ဃော, တထာရူပါယံ, ဘိက္ခဝေ, ပရိသာ။ ယထာရူပံ ပရိသံ အလံ ယောဇနဂဏနာနိပိ ဒဿနာယ ဂန္တုံ အပိ ပုဋောသေနာပိ, တထာရူပေါ အယံ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခုသင်္ဃော, (တထာ ရူပါယံ, ဘိက္ခဝေ, ပရိသာ) [( ) သီ. ဿျာ. ကံ. ပီ. ပေါတ္ထကေသု နတ္ထိ] ။

''သန္တိ , ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခူ ဣမသ္မိံ ဘိက္ခုသင်္ဃေ ဒေဝပ္ပတ္တာ ဝိဟရန္တိ; သန္တိ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခူ ဣမသ္မိံ ဘိက္ခုသင်္ဃေ ဗြဟ္မပ္ပတ္တာ ဝိဟရန္တိ; သန္တိ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခူ ဣမသ္မိံ ဘိက္ခုသင်္ဃေ အာနေဉ္ဇပ္ပတ္တာ ဝိဟရန္တိ; သန္တိ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခူ ဣမသ္မိံ ဘိက္ခုသင်္ဃေ အရိယပ္ပတ္တာ ဝိဟရန္တိ။

''ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဒေဝပ္ပတ္တော ဟောတိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဝိဝိစ္စေဝ ကာမေဟိ။ပေ။ ပဌမံ ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ; ဝိတက္ကဝိစာရာနံ ဝူပသမာ။ပေ။ ဒုတိယံ ဈာနံ။ပေ။ တတိယံ ဈာနံ။ပေ။ စတုတ္ထံ ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ။ ဧဝံ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဒေဝပ္ပတ္တော ဟောတိ။

“ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဗ္ရဟ္မပ္ပတ္တော ဟောတိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု မေတ္တာသဟဂတေန စေတသာ ဧကံ ဒိသံ ဖရိတွာ ဝိဟရတိ, တထာ ဒုတိယံ တထာ တတိယံ တထာ စတုတ္ထံ။ ဣတိ ဥဒ္ဓမဓော တိရိယံ သဗ္ဗဓိ သဗ္ဗတ္တတာယ သဗ္ဗာဝန္တံ လောကံ မေတ္တာသဟဂတေန စေတသာ ဝိပုလေန မဟဂ္ဂတေန အပ္ပမာဏေန အဝေရေန အဗျာပဇ္ဇေန ဖရိတွာ ဝိဟရတိ။ ကရုဏာ။ မုဒိတာ။ ဥပေက္ခာသဟဂတေန စေတသာ ဧကံ ဒိသံ ဖရိတွာ ဝိဟရတိ, တထာ ဒုတိယံ တထာ တတိယံ တထာ စတုတ္ထံ။ ဣတိ ဥဒ္ဓမဓော တိရိယံ သဗ္ဗဓိ သဗ္ဗတ္တတာယ သဗ္ဗာဝန္တံ လောကံ ဥပေက္ခာသဟဂတေန စေတသာ ဝိပုလေန မဟဂ္ဂတေန အပ္ပမာဏေန အဝေရေန အဗျာပဇ္ဇေန ဖရိတွာ ဝိဟရတိ။ ဧဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဗ္ရဟ္မပ္ပတ္တော ဟောတိ။

“ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု အာနေဉ္ဇပ္ပတ္တော ဟောတိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု သဗ္ဗသော ရူပသညာနံ သမတိက္ကမာ ပဋိဃသညာနံ အတ္ထင်္ဂမာ နာနတ္တသညာနံ အမနသိကာရာ ‘အနန္တော အာကာသော’တိ အာကာသာနဉ္စာယတနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ။ သဗ္ဗသော အာကာသာနဉ္စာယတနံ သမတိက္ကမ္မ ‘အနန္တံ ဝိညာဏ’န္တိ ဝိညာဏဉ္စာယတနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ။ သဗ္ဗသော ဝိညာဏဉ္စာယတနံ သမတိက္ကမ္မ ‘နတ္ထိ ကိဉ္စီ’တိ အာကိဉ္စညာယတနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ။ သဗ္ဗသော အာကိဉ္စညာယတနံ သမတိက္ကမ္မ နေဝသညာနာသညာယတနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ။ ဧဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု အာနေဉ္ဇပ္ပတ္တော ဟောတိ။

“ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု အရိယပ္ပတ္တော ဟောတိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ‘ဣဒံ ဒုက္ခ’န္တိ ယထာဘူတံ ပဇာနာတိ။ပေ။ ‘အယံ ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနီ ပဋိပဒါ’တိ ယထာဘူတံ ပဇာနာတိ။ ဧဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု အရိယပ္ပတ္တော ဟောတီ”တိ။ ဒသမံ။

ဗ္ရာဟ္မဏဝဂ္ဂေါ [ယောဓာဇီဝဝဂ္ဂေါ (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)] စတုတ္ထော။

တဿုဒ္ဒါနံ –

ယောဓာ ပာဋိဘောဂသုတံ, အဘယံ ဗ္ရာဟ္မဏသစ္စေန ပဉ္စမံ။
ဥမ္မဂ္ဂဝဿကာရေော, ဥပကော သစ္ဆိကိရိယာ စ ဥပောသထောတိ။

(၂၀) ၅. မဟာဝဂ္ဂော

၁. သောတာနုဂတသုတ္တံ

၁၉၁. ‘‘သောတာနုဂတာနံ , ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မာနံ, ဝစသာ ပရိစိတာနံ, မနသာနုပေက္ခိတာနံ, ဒိဋ္ဌိယာ သုပ္ပဋိဝိဒ္ဓာနံ စတ္တာရော အာနိသံသာ ပာဋိကင်္ခါ။ ကတမေ စတ္တာရော? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဓမ္မံ ပရိယာပုဏာတိ – သုတ္တံ, ဂေယျံ, ဝေယျာကရဏံ, ဂာထံ, ဥဒါနံ, ဣတိဝုတ္တကံ, ဇာတကံ, အဗ္ဘုတဓမ္မံ, ဝေဒလ္လံ။ တဿ တေ ဓမ္မာ သောတာနုဂတာ ဟောန္တိ, ဝစသာ ပရိစိတာ, မနသာနုပေက္ခိတာ, ဒိဋ္ဌိယာ သုပ္ပဋိဝိဒ္ဓာ။ သော မုဋ္ဌဿတိ [မုဋ္ဌဿတီ (သီ.)] ကာလံ ကုရုမာနော အညတရံ ဒေဝနိကာယံ ဥပပဇ္ဇတိ။ တဿ တတ္ထ သုခိနော ဓမ္မပဒါ ပ္လဝန္တိ [ပိလပန္တိ (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)]။ ဒန္ဓော, ဘိက္ခဝေ, သတုပ္ပာဒော; အထ သော သတ္တော ခိပ္ပံယေဝ ဝိသေသဂါမီ ဟောတိ။ သောတာနုဂတာနံ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မာနံ, ဝစသာ ပရိစိတာနံ, မနသာနုပေက္ခိတာနံ, ဒိဋ္ဌိယာ သုပ္ပဋိဝိဒ္ဓာနံ အယံ ပဌမော အာနိသံသော ပာဋိကင်္ခော။

‘‘ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဓမ္မံ ပရိယာပုဏာတိ – သုတ္တံ, ဂေယျံ, ဝေယျာကရဏံ, ဂာထံ, ဥဒါနံ, ဣတိဝုတ္တကံ, ဇာတကံ, အဗ္ဘုတဓမ္မံ, ဝေဒလ္လံ။ တဿ တေ ဓမ္မာ သောတာနုဂတာ ဟောန္တိ, ဝစသာ ပရိစိတာ, မနသာနုပေက္ခိတာ, ဒိဋ္ဌိယာ သုပ္ပဋိဝိဒ္ဓာ။ သော မုဋ္ဌဿတိ ကာလံ ကုရုမာနော အညတရံ ဒေဝနိကာယံ ဥပပဇ္ဇတိ။ တဿ တတ္ထ န ဟေဝ ခော သုခိနော ဓမ္မပဒါ ပ္လဝန္တိ; အပိ စ ခော ဘိက္ခု ဣဒ္ဓိမာ စေတောဝသိပ္ပတ္တော ဒေဝပရိသာယံ ဓမ္မံ ဒေသေတိ။ တဿ ဧဝံ ဟောတိ – ‘အယံ ဝါ သော ဓမ္မဝိနယော, ယတ္ထာဟံ ပုဗ္ဗေ ဗြဟ္မစရိယံ အစရိ’န္တိ။ ဒန္ဓော, ဘိက္ခဝေ, သတုပ္ပာဒော; အထ သော သတ္တော ခိပ္ပမေဝ ဝိသေသဂါမီ ဟောတိ။ သေယျထာပိ, ဘိက္ခဝေ, ပုရိသော ကုသလော ဘေရိသဒ္ဒဿ။ သော အဒ္ဓာနမဂ္ဂပ္ပဋိပန္နော ဘေရိသဒ္ဒံ သုဏေယျ။ တဿ န ဟေဝ ခော အဿ ကင်္ခါ ဝါ ဝိမတိ ဝါ – ‘ဘေရိသဒ္ဒော နု ခော, န နု ခော ဘေရိသဒ္ဒော’တိ! အထ ခော ဘေရိသဒ္ဒောတွေဝ နိဋ္ဌံ ဂစ္ဆေယျ။ ဧဝမေဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဓမ္မံ ပရိယာပုဏာတိ – သုတ္တံ, ဂေယျံ, ဝေယျာကရဏံ, ဂာထံ, ဥဒါနံ, ဣတိဝုတ္တကံ, ဇာတကံ, အဗ္ဘုတဓမ္မံ, ဝေဒလ္လံ။ တဿ တေ ဓမ္မာ သောတာနုဂတာ ဟောန္တိ, ဝစသာ ပရိစိတာ, မနသာနုပေက္ခိတာ, ဒိဋ္ဌိယာ သုပ္ပဋိဝိဒ္ဓာ။ သော မုဋ္ဌဿတိ ကာလံ ကုရုမာနော အညတရံ ဒေဝနိကာယံ ဥပပဇ္ဇတိ။ တဿ တတ္ထ န ဟေဝ ခော သုခိနော ဓမ္မပဒါ ပ္လဝန္တိ; အပိ စ ခော ဘိက္ခု ဣဒ္ဓိမာ စေတောဝသိပ္ပတ္တော ဒေဝပရိသာယံ ဓမ္မံ ဒေသေတိ။ တဿ ဧဝံ ဟောတိ – ‘အယံ ဝါ သော ဓမ္မဝိနယော, ယတ္ထာဟံ ပုဗ္ဗေ ဗြဟ္မစရိယံ အစရိ’န္တိ။ ဒန္ဓော, ဘိက္ခဝေ, သတုပ္ပာဒော; အထ သော သတ္တော ခိပ္ပံယေဝ ဝိသေသဂါမီ ဟောတိ။ သောတာနုဂတာနံ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မာနံ , ဝစသာ ပရိစိတာနံ, မနသာနုပေက္ခိတာနံ, ဒိဋ္ဌိယာ သုပ္ပဋိဝိဒ္ဓာနံ အယံ ဒုတိယော အာနိသံသော ပာဋိကင်္ခော။

‘‘ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဓမ္မံ ပရိယာပုဏာတိ – သုတ္တံ, ဂေယျံ, ဝေယျာကရဏံ, ဂာထံ, ဥဒါနံ, ဣတိဝုတ္တကံ, ဇာတကံ, အဗ္ဘုတဓမ္မံ, ဝေဒလ္လံ။ တဿ တေ ဓမ္မာ သောတာနုဂတာ ဟောန္တိ, ဝစသာ ပရိစိတာ, မနသာနုပေက္ခိတာ, ဒိဋ္ဌိယာ သုပ္ပဋိဝိဒ္ဓာ။ သော မုဋ္ဌဿတိ ကာလံ ကုရုမာနော အညတရံ ဒေဝနိကာယံ ဥပပဇ္ဇတိ။ တဿ တတ္ထ န ဟေဝ ခော သုခိနော ဓမ္မပဒါ ပ္လဝန္တိ, နပိ ဘိက္ခု ဣဒ္ဓိမာ စေတောဝသိပ္ပတ္တော ဒေဝပရိသာယံ ဓမ္မံ ဒေသေတိ; အပိ စ ခော ဒေဝပုတ္တော ဒေဝပရိသာယံ ဓမ္မံ ဒေသေတိ။ တဿ ဧဝံ ဟောတိ – ‘အယံ ဝါ သော ဓမ္မဝိနယော, ယတ္ထာဟံ ပုဗ္ဗေ ဗြဟ္မစရိယံ အစရိ’န္တိ။ ဒန္ဓော, ဘိက္ခဝေ, သတုပ္ပာဒော; အထ သော သတ္တော ခိပ္ပံယေဝ ဝိသေသဂါမီ ဟောတိ။ သေယျထာပိ, ဘိက္ခဝေ, ပုရိသော ကုသလော သင်္ခသဒ္ဒဿ။ သော အဒ္ဓာနမဂ္ဂပ္ပဋိပန္နော သင်္ခသဒ္ဒံ သုဏေယျ။ တဿ န ဟေဝ ခော အဿ ကင်္ခါ ဝါ ဝိမတိ ဝါ – ‘သင်္ခသဒ္ဒော နု ခော, န နု ခော သင်္ခသဒ္ဒော’တိ! အထ ခော သင်္ခသဒ္ဒောတွေဝ နိဋ္ဌံ ဂစ္ဆေယျ။ ဧဝမေဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဓမ္မံ ပရိယာပုဏာတိ – သုတ္တံ, ဂေယျံ, ဝေယျာကရဏံ, ဂာထံ, ဥဒါနံ, ဣတိဝုတ္တကံ, ဇာတကံ, အဗ္ဘုတဓမ္မံ, ဝေဒလ္လံ။ တဿ တေ ဓမ္မာ သောတာနုဂတာ ဟောန္တိ, ဝစသာ ပရိစိတာ, မနသာနုပေက္ခိတာ, ဒိဋ္ဌိယာ သုပ္ပဋိဝိဒ္ဓာ။ သော မုဋ္ဌဿတိ ကာလံ ကုရုမာနော အညတရံ ဒေဝနိကာယံ ဥပပဇ္ဇတိ။ တဿ တတ္ထ န ဟေဝ ခော သုခိနော ဓမ္မပဒါ ပ္လဝန္တိ, နပိ ဘိက္ခု ဣဒ္ဓိမာ စေတောဝသိပ္ပတ္တော ဒေဝပရိသာယံ ဓမ္မံ ဒေသေတိ; အပိ စ ခော ဒေဝပုတ္တော ဒေဝပရိသာယံ ဓမ္မံ ဒေသေတိ။ တဿ ဧဝံ ဟောတိ – ‘အယံ ဝါ သော ဓမ္မဝိနယော, ယတ္ထာဟံ ပုဗ္ဗေ ဗြဟ္မစရိယံ အစရိ’န္တိ။ ဒန္ဓော, ဘိက္ခဝေ, သတုပ္ပ

ဟာအေ; အထ သော သတ္တော ခိပ္ပံယေဝ ဝိသေသကမိ ဟောတိ။ သောတာနုဂတာနံ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မာနံ, ဝစသာ ပရိစိတာနံ, မနသာနုပေက္ခိတာနံ, ဒိဋ္ဌိယာ သုပ္ပဋိဝိဒ္ဓာနံ အယံ တတိယော အာနိသံသော ပာဋိကင်္ခော။

“ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဓမ္မံ ပရိယာပုဏာတိ – သုတ္တံ, ဂေယျံ, ဝေယျာကရဏံ, ဂါထံ, ဥဒါနံ, ဣတိဝုတ္တကံ, ဇာတကံ, အဗ္ဘုတဓမ္မံ, ဝေဒလ္လံ။ တဿ တေ ဓမ္မာ သောတာနုဂတာ ဟောန္တိ, ဝစသာ ပရိစိတာ, မနသာနုပေက္ခိတာ, ဒိဋ္ဌိယာ သုပ္ပဋိဝိဒ္ဓာ။ သော မုဋ္ဌဿတိ ကာလံ ကုရုမာနော အညတရံ ဒေဝနိကာယံ ဥပပဇ္ဇတိ။ တဿ တတ္ထ န ဟေဝ ခော သုခိနော ဓမ္မပဒါ ပ္လဝန္တိ, နပိ ဘိက္ခု ဣဒ္ဓိမာ စေတောဝသိပ္ပတ္တော ဒေဝပရိသာယံ ဓမ္မံ ဒေသေတိ, နပိ ဒေဝပုတ္တော ဒေဝပရိသာယံ ဓမ္မံ ဒေသေတိ; အပိ စ ခော ဩပပာတိကော ဩပပာတိကံ သာရေတိ – ‘သရသိ တွံ, မာရိသ, သရသိ တွံ , မာရိသ, ယတ္ထ မယံ ပုဗ္ဗေ ဗြဟ္မစရိယံ အစရိမှာ’တိ။ သော ဧဝမာဟ – ‘သရာမိ, မာရိသ, သရာမိ, မာရိသာ’တိ။ ဒန္ဓော, ဘိက္ခဝေ, သတုပ္ပာဒော; အထ သော သတ္တော ခိပ္ပံယေဝ ဝိသေသကမိ ဟောတိ။ သေယျထာပိ, ဘိက္ခဝေ, ဒွေ သဟာယကာ သဟပံသုကီဠိကာ [သဟပံသုကီဠကာ (သျာ. ကံ.)] ။ တေ ကဒာစိ ကရဟစိ အညမညံ သမာဂစ္ဆေယျုံ။ အညော ပန [သမာဂစ္ဆေယျုံ, တမေနံ (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)] သဟာယကော သဟာယကံ ဧဝံ ဝဒေယျ – ‘ဣဒမ္ပိ, သမ္မ, သရသိ, ဣဒမ္ပိ, သမ္မ, သရသီ’တိ။ သော ဧဝံ ဝဒေယျ – ‘သရာမိ , သမ္မ, သရာမိ, သမ္မာ’တိ။ ဧဝမေဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဓမ္မံ ပရိယာပုဏာတိ – သုတ္တံ, ဂေယျံ, ဝေယျာကရဏံ, ဂါထံ, ဥဒါနံ, ဣတိဝုတ္တကံ, ဇာတကံ, အဗ္ဘုတဓမ္မံ, ဝေဒလ္လံ။ တဿ တေ ဓမ္မာ သောတာနုဂတာ ဟောန္တိ, ဝစသာ ပရိစိတာ, မနသာနုပေက္ခိတာ, ဒိဋ္ဌိယာ သုပ္ပဋိဝိဒ္ဓာ။ သော မုဋ္ဌဿတိ ကာလံ ကုရုမာနော အညတရံ ဒေဝနိကာယံ ဥပပဇ္ဇတိ။ တဿ တတ္ထ န ဟေဝ ခော သုခိနော ဓမ္မပဒါ ပ္လဝန္တိ, နပိ ဘိက္ခု ဣဒ္ဓိမာ စေတောဝသိပ္ပတ္တော ဒေဝပရိသာယံ ဓမ္မံ ဒေသေတိ, နပိ ဒေဝပုတ္တော ဒေဝပရိသာယံ ဓမ္မံ ဒေသေတိ; အပိ စ ခော ဩပပာတိကော ဩပပာတိကံ သာရေတိ – ‘သရသိ တွံ, မာရိသ, သရသိ တွံ, မာရိသ, ယတ္ထ မယံ ပုဗ္ဗေ ဗြဟ္မစရိယံ အစရိမှာ’တိ။ သော ဧဝမာဟ – ‘သရာမိ, မာရိသ, သရာမိ, မာရိသာ’တိ။ ဒန္ဓော, ဘိက္ခဝေ, သတုပ္ပာဒော; အထ ခော သော သတ္တော ခိပ္ပံယေဝ ဝိသေသကမိ ဟောတိ။ သောတာနုဂတာနံ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မာနံ, ဝစသာ ပရိစိတာနံ, မနသာနုပေက္ခိတာနံ, ဒိဋ္ဌိယာ သုပ္ပဋိဝိဒ္ဓာနံ အယံ စတုတ္ထော အာနိသံသော ပာဋိကင်္ခော။ သောတာနုဂတာနံ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မာနံ, ဝစသာ ပရိစိတာနံ, မနသာနုပေက္ခိတာနံ ဒိဋ္ဌိယာ သုပ္ပဋိဝိဒ္ဓာနံ ဣမေ စတ္တာရော အာနိသံသာ ပာဋိကင်္ခာ”တိ။ ပဌမံ။

၂. ဌာနသုတ္တံ

၁၉၂. “စတ္တာရိမာနိ, ဘိက္ခဝေ, ဌာနာနိ စတူဟိ ဌာနေဟိ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ။ ကတမာနိ စတ္တာရိ? သံဝာသေန, ဘိက္ခဝေ, သီလံ ဝေဒိတဗ္ဗံ, တဉ္စ ခော ဒီဃေန အဒ္ဓုနာ, န ဣတ္တရံ; မနသိကရောတာ, နော အမနသိကရောတာ; ပညဝတာ, နော ဒုပ္ပညေန။ သံဝောဟာရေန, ဘိက္ခဝေ, သောစေယျံ ဝေဒိတဗ္ဗံ, တဉ္စ ခော ဒီဃေန အဒ္ဓုနာ, န ဣတ္တရံ; မနသိကရောတာ, နော အမနသိကရောတာ; ပညဝတာ, နော ဒုပ္ပညေန။ အာပဒါသု, ဘိက္ခဝေ, ထာမော ဝေဒိတဗ္ဗော, သော စ ခော ဒီဃေန အဒ္ဓုနာ , န ဣတ္တရံ; မနသိကရောတာ, နော အမနသိကရောတာ; ပညဝတာ, နော ဒုပ္ပညေန။ သာကစ္ဆာယ, ဘိက္ခဝေ, ပညာ ဝေဒိတဗ္ဗာ, သာ စ ခော ဒီဃေန အဒ္ဓုနာ, န ဣတ္တရံ; မနသိကရောတာ, နော အမနသိကရောတာ; ပညဝတာ, နော ဒုပ္ပညေနာတိ။

[သံ. နိ. ၁.၁၂၂] “‘သံဝာသေန , ဘိက္ခဝေ, သီလံ ဝေဒိတဗ္ဗံ, တဉ္စ ခော ဒီဃေန အဒ္ဓုနာ, န ဣတ္တရံ; မနသိကရောတာ, နော အမနသိကရောတာ; ပညဝတာ, နော ဒုပ္ပညေနာ’တိ, ဣတိ ခော ပနေတံ ဝုတ္တံ။ ကိဉ္စေတံ ပဋိစ္စ ဝုတ္တံ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော ပုဂ္ဂလေန သဒ္ဓိံ သံဝသမာနော ဧဝံ ဇာနာတိ – ‘ဒီဃရတ္တံ ခော အယမာယသ္မာ ခဏ္ဍကာရီ ဆိဒ္ဒကာရီ သဗလကာရီ ကမ္မာသကာရီ, န သန္တတကာရီ န သန္တတဝုတ္တိ [သတတဝုတ္တိ (သျာ. ကံ.)] ; သီလေသု ဒုဿီလော အယမာယသ္မာ, နာယမာယသ္မာ သီလဝါ’’’တိ။

“‘ဣဓ ပန, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော ပုဂ္ဂလေန သဒ္ဓိံ သံဝသမာနော ဧဝံ ဇာနာတိ – ‘ဒီဃရတ္တံ ခော အယမာယသ္မာ အခဏ္ဍကာရီ အစ္ဆိဒ္ဒကာရီ အသဗလကာရီ အကမ္မာသကာရီ သန္တတကာရီ သန္တတဝုတ္တိ; သီလေသု သီလဝါ အယမာယသ္မာ, နာယမာယသ္မာ ဒုဿီလော’တိ။ ‘သံဝာသေန, ဘိက္ခဝေ, သီလံ ဝေဒိတဗ္ဗံ, တဉ္စ ခော ဒီဃေန အဒ္ဓုနာ,

န ဣတ္တရံ; မနသိကရောတာ, နော အမနသိကရောတာ; ပညဝတာ, နော ဒုပ္ပညေနာ’တိ, ဣတိ ယံ တံ ဝုတ္တံ ဣဒမေတံ ပဋိစ္စ ဝုတ္တံ။

“‘သံတေဟာရေန, ဘိက္ခဝေ, သောစေယ္ယံ ဝေဒိတဗ္ဗံ, တဉ္စ ခော ဒီဃေန အဒ္ဓုနာ, န ဣတ္တရံ; မနသိကရော တာ, နော အမနသိကရောတာ; ပညဝတာ, နော ဒုပ္ပညေနာ’တိ, ဣတိ ခော ပနေတံ ဝုတ္တံ။ ကိဉ္စေတံ ပဋိစ္စ ဝုတ္တံ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော ပုဂ္ဂလေန သဒ္ဓိံ သံတေဟရမာနော ဧဝံ ဇာနာတိ – ‘အညထာ ခော အယမာယသ္မာ ဧကေန ဧ ကော တေဟရတိ, အညထာ ဒ္ဝီဟိ, အညထာ တီဟိ, အညထာ သမ္ဗဟုလေဟိ; တေဏ္ဍမတိ အယမာယသ္မာ ပုရိမတေ ဟာရာ ပစ္ဆိမတေဟာရံ; အပရိသုဒ္ဓတေဟာရော အယမာယသ္မာ, နာယမာယသ္မာ ပရိသုဒ္ဓတေဟာရော’’’တိ။

“ဣဓ ပန, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော ပုဂ္ဂလေန သဒ္ဓိံ သံတေဟရမာနော ဧဝံ ဇာနာတိ – ‘ယထေဝ ခော အယမာယသ္မာ ဧကေန ဧကော တေဟရတိ, တထာ ဒ္ဝီဟိ, တထာ တီဟိ, တထာ သမ္ဗဟုလေဟိ။ နာယမာယသ္မာ တေဏ္ဍမတိ ပုရိမတေ ဟာရာ ပစ္ဆိမတေဟာရံ; ပရိသုဒ္ဓတေဟာရော အယမာယသ္မာ, နာယမာယသ္မာ အပရိသုဒ္ဓတေဟာရော’တိ ။ ‘သံတေ ဟာရေန, ဘိက္ခဝေ, သောစေယ္ယံ ဝေဒိတဗ္ဗံ, တဉ္စ ခော ဒီဃေန အဒ္ဓုနာ, န ဣတ္တရံ; မနသိကရောတာ, နော အမနသိ ကရောတာ; ပညဝတာ, နော ဒုပ္ပညေနာ’တိ, ဣတိ ယံ တံ ဝုတ္တံ ဣဒမေတံ ပဋိစ္စ ဝုတ္တံ။

“‘အာပဒာသု, ဘိက္ခဝေ, ထာမော ဝေဒိတဗ္ဗော, သော စ ခော ဒီဃေန အဒ္ဓုနာ, န ဣတ္တရံ; မနသိကရောတာ, နော အမနသိကရောတာ; ပညဝတာ, နော ဒုပ္ပညေနာ’တိ, ဣတိ ခော ပနေတံ ဝုတ္တံ။ ကိဉ္စေတံ ပဋိစ္စ ဝုတ္တံ? ဣဓ, ဘိက္ခ ဝေ, ဧကစ္စော ဉာတိဗ္ယသနေန ဝါ ဖုဋ္ဌော သမာနော, ဘောဂဗ္ယသနေန ဝါ ဖုဋ္ဌော သမာနော, ရောဂဗ္ယသနေန ဝါ ဖုဋ္ဌော သမာနော န ဣတိ ပဋိသဉ္စိက္ခတိ – ‘တထာဘူတော ခော အယံ လောကသန္နိဝါသော တထာဘူတော အယံ အတ္တ ဘာဝပဋိလာဘော ယထာဘူတေ လောကသန္နိဝါသေ ယထာဘူတေ အတ္တဘာဝပဋိလာဘေ အဋ္ဌ လောကဓမ္မာ လောကံ အနုပရိဝတ္တန္တိ လောကော စ အဋ္ဌ လောကဓမ္မေ အနုပရိဝတ္တတိ – လာဘော စ, အလာဘော စ, ယသော စ, အယ သော စ, နိန္ဒာ စ, ပသံသာ စ, သုခဉ္စ, ဒုက္ခဉ္စာ’တိ။ သော ဉာတိဗ္ယသနေန ဝါ ဖုဋ္ဌော သမာနော ဘောဂဗ္ယသနေန ဝါ ဖုဋ္ဌော သမာနော ရောဂဗ္ယသနေန ဝါ ဖုဋ္ဌော သမာနော သောစတိ ကိလမတိ ပရိဒေဝတိ, ဥရတ္တာဠိံ ကန္ဒတိ, သမ္မော ဟံ အာပဇ္ဇတိ။

“ဣဓ ပန, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ဉာတိဗ္ယသနေန ဝါ ဖုဋ္ဌော သမာနော ဘောဂဗ္ယသနေန ဝါ ဖုဋ္ဌော သမာနော ရောဂဗ္ယသနေန ဝါ ဖုဋ္ဌော သမာနော ဣတိ ပဋိသဉ္စိက္ခတိ – ‘တထာဘူတော ခော အယံ လောကသန္နိဝါသော တထာ ဘူတော အယံ အတ္တဘာဝပဋိလာဘော ယထာဘူတေ လောကသန္နိဝါသေ ယထာဘူတေ အတ္တဘာဝပဋိလာဘေ အဋ္ဌ လောကဓမ္မာ လောကံ အနုပရိဝတ္တန္တိ လောကော စ အဋ္ဌ လောကဓမ္မေ အနုပရိဝတ္တတိ – လာဘော စ, အလာဘော စ, ယသော စ, အယသော စ, နိန္ဒာ စ, ပသံသာ စ, သုခဉ္စ, ဒုက္ခဉ္စာ’တိ။ သော ဉာတိဗ္ယသနေန ဝါ ဖုဋ္ဌော သမာနော ဘောဂဗ္ယသနေန ဝါ ဖုဋ္ဌော သမာနော ရောဂဗ္ယသနေန ဝါ ဖုဋ္ဌော သမာနော န သောစတိ န ကိလမတိ န ပရိဒေဝတိ, န ဥရတ္တာဠိံ ကန္ဒတိ, န သမ္မောဟံ အာပဇ္ဇတိ။ ‘အာပဒာသု, ဘိက္ခဝေ, ထာမော ဝေဒိတဗ္ဗော, သော စ ခော ဒီဃေန အဒ္ဓုနာ, န ဣတ္တရံ; မနသိကရောတာ, နော အမနသိကရောတာ; ပညဝတာ, နော ဒုပ္ပညေနာ’တိ, ဣတိ ယံ တံ ဝုတ္တံ ဣဒ မေတံ ပဋိစ္စ ဝုတ္တံ။

“‘သာကစ္ဆာယ, ဘိက္ခဝေ, ပညာ ဝေဒိတဗ္ဗာ, သာ စ ခော ဒီဃေန အဒ္ဓုနာ, န ဣတ္တရံ; မနသိကရောတာ, နော အမနသိကရောတာ; ပညဝတာ, နော ဒုပ္ပညေနာ’တိ , ဣတိ ခော ပနေတံ ဝုတ္တံ။ ကိဉ္စေတံ ပဋိစ္စ ဝုတ္တံ? ဣဓ, ဘိက္ခ ဝေ, ပုဂ္ဂလော ပုဂ္ဂလေန သဒ္ဓိံ သာကစ္ဆာယမာနော ဧဝံ ဇာနာတိ – ‘ယထာ ခော ဣမဿ အာယသ္မတော ဥမ္မဂ္ဂော ယထာ စ အဘိနီဟာရော ယထာ စ ပဉ္ဟာသမုဒာဟာရော, ဒုပ္ပညော အယမာယသ္မာ, နာယမာယသ္မာ ပညဝါ။ တံ ကိဿ ဟေတု? တထာ ဟိ အယမာယသ္မာ န စေဝ ဂမ္ဘီရံ အတ္ထပဒံ ဥဒာဟရတိ သန္တံ ပဏီတံ အတက္ကာဝစရံ နိပုဏံ ပဏ္ဍိတဝေဒနီယံ။ ယဉ္စ အယမာယသ္မာ ဓမ္မံ ဘာသတိ တဿ စ နပ္ပဋိဗလော သံခိတ္တေန ဝါ ဝိတ္ထာရေန ဝါ အတ္ထံ အာစိက္ခိတုံ ဒေသေတုံ ပညာပေတုံ ပဋ္ဌပေတုံ ဝိဝရိတုံ ဝိဘဇိတုံ ဥတ္တာနီကာတုံ။ ဒုပ္ပညော အယမာယသ္မာ, နာယမာ ယသ္မာ ပညဝါ’’’တိ။

“သေယျထာပိ, ဘိက္ခဝေ, စက္ခုမာ ပုရိသော ဥဒကရဟဒဿ တီရေ ဌိတော ပဿေယျ ပရိတ္တံ မစ္ဆံ ဥမ္မုဇ္ဇမာနံ။ တဿ ဧဝမဿ – ‘ယထာ ခေါ ဣမဿ မစ္ဆဿ ဥမ္မင်္ဂေ ယထာ စ ဦမိဃာတော ယထာ စ ဝေဂေါယိတတ္တံ, ပရိတ္တော အယံ မစ္ဆော, နာယံ မစ္ဆော မဟန္တော’တိ။ ဧဝမေဝံ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော ပုဂ္ဂလေန သဒ္ဓိံ သာကစ္ဆာယမာနော ဧဝံ ဇာနာတိ – ‘ယထာ ခေါ ဣမဿ အာယသ္မတော ဥမ္မင်္ဂေါ ယထာ စ အဘိနီဟာရော ယထာ စ ပဉှာသမုဒာဟာရော, ဒုပ္ပညော အယမာယသ္မာ, နာယမာယသ္မာ ပညဝါ။ တံ ကိဿ ဟေတု? တထာ ဟိ အယမာယသ္မာ န စေဝ ဂမ္ဘီရံ အတ္ထပဒံ ဥဒါဟရတိ သန္တံ ပဏီတံ အတက္ကာဝစရံ နိပုဏံ ပဏ္ဍိတဝေဒနီယံ။ ယဉ္စ အယမာယသ္မာ ဓမ္မံ ဘာသတိ, တဿ စ န ပဋိဗလော သံခိတ္တေန ဝါ ဝိတ္ထာရေန ဝါ အတ္ထံ အာစိက္ခိတုံ ဒေသေတုံ ပညာပေတုံ ပဋ္ဌပေတုံ ဝိဝရိတုံ ဝိဘဇိတုံ ဥတ္တာနီကာတုံ။ ဒုပ္ပညော အယမာယသ္မာ, နာယမာယသ္မာ ပညဝါ’’’တိ။

“ဣဓ ပန, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော ပုဂ္ဂလေန သဒ္ဓိံ သာကစ္ဆာယမာနော ဧဝံ ဇာနာတိ – ‘ယထာ ခေါ ဣမဿ အာယသ္မတော ဥမ္မင်္ဂေါ ယထာ စ အဘိနီဟာရော ယထာ စ ပဉှာသမုဒာဟာရော, ပညဝါ အယမာယသ္မာ, နာယမာယသ္မာ ဒုပ္ပညော။ တံ ကိဿ ဟေတု? တထာ ဟိ အယမာယသ္မာ ဂမ္ဘီရဉ္စေဝ အတ္ထပဒံ ဥဒါဟရတိ သန္တံ ပဏီတံ အတက္ကာဝစရံ နိပုဏံ ပဏ္ဍိတဝေဒနီယံ။ ယဉ္စ အယမာယသ္မာ ဓမ္မံ ဘာသတိ, တဿ စ ပဋိဗလော သံခိတ္တေန ဝါ ဝိတ္ထာရေန ဝါ အတ္ထံ အာစိက္ခိတုံ ဒေသေတုံ ပညာပေတုံ ပဋ္ဌပေတုံ ဝိဝရိတုံ ဝိဘဇိတုံ ဥတ္တာနီကာတုံ။ ပညဝါ အယမာယသ္မာ, နာယမာယသ္မာ ဒုပ္ပညော’’’တိ။

“သေယျထာပိ , ဘိက္ခဝေ, စက္ခုမာ ပုရိသော ဥဒကရဟဒဿ တီရေ ဌိတော ပဿေယျ မဟန္တံ မစ္ဆံ ဥမ္မုဇ္ဇမာနံ။ တဿ ဧဝမဿ – ‘ယထာ ခေါ ဣမဿ မစ္ဆဿ ဥမ္မင်္ဂေ ယထာ စ ဦမိဃာတော ယထာ စ ဝေဂေါယိတတ္တံ, မဟန္တော အယံ မစ္ဆော, နာယံ မစ္ဆော ပရိတ္တော’တိ။ ဧဝမေဝံ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော ပုဂ္ဂလေန သဒ္ဓိံ သာကစ္ဆာယမာနော ဧဝံ ဇာနာတိ – ‘ယထာ ခေါ ဣမဿ အာယသ္မတော ဥမ္မင်္ဂေါ ယထာ စ အဘိနီဟာရော ယထာ စ ပဉှာသမုဒာဟာရော, ပညဝါ အယမာယသ္မာ, နာယမာယသ္မာ ဒုပ္ပညော။ တံ ကိဿ ဟေတု? တထာ ဟိ အယမာယသ္မာ ဂမ္ဘီရဉ္စေဝ အတ္ထပဒံ ဥဒါဟရတိ သန္တံ ပဏီတံ အတက္ကာဝစရံ နိပုဏံ ပဏ္ဍိတဝေဒနီယံ။ ယဉ္စ အယမာယသ္မာ ဓမ္မံ ဘာသတိ, တဿ စ ပဋိဗလော သံခိတ္တေန ဝါ ဝိတ္ထာရေန ဝါ အတ္ထံ အာစိက္ခိတုံ ဒေသေတုံ ပညာပေတုံ ပဋ္ဌပေတုံ ဝိဝရိတုံ ဝိဘဇိတုံ ဥတ္တာနီကာတုံ။ ပညဝါ အယမာယသ္မာ, နာယမာယသ္မာ ဒုပ္ပညော’တိ။

“‘သာကစ္ဆာယ, ဘိက္ခဝေ, ပညာ ဝေဒိတဗ္ဗာ, သာ စ ခေါ ဒီဃေန အဒ္ဓုနာ, န ဣတ္တရံ; မနသိကရောတာ, နော အမနသိကရောတာ; ပညဝတာ, နော ဒုပ္ပညေနာ’တိ , ဣတိ ယံ တံ ဝုတ္တံ ဣဒမေတံ ပဋိစ္စ ဝုတ္တံ။ ဣမာနိ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, စတ္တာရိ ဌာနာနိ ဣမေဟိ စတူဟိ ဌာနေဟိ ဝေဒိတဗ္ဗာနီ”တိ။ ဒုတိယံ။

၃. ဘဒ္ဒိယသုတ္တံ

၁၉၃. ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ ဝေသာလိယံ ဝိဟရတိ မဟာဝနေ ကူဋာဂါရသာလာယံ။ အထ ခေါ ဘဒ္ဒိယော လိစ္ဆဝိ ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝန္တံ အဘိဝာဒေတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိ။ ဧကမန္တံ နိသိန္နော ခေါ ဘဒ္ဒိယော လိစ္ဆဝိ ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ –

“သုတံ မေတံ, ဘန္တေ – ‘မာယာဝီ သမဏော ဂေါတမော အာဝဋ္ဋနိံ မာယံ [အာဝဋ္ဋနီမာယံ (သီ.), အာဝဋ္ဋနိမာယံ (သျာ. ကံ. က.) မ. နိ. ၂.၆၀ ပဿိတဗ္ဗံ] ဇာနာတိ ယာယ အညတိတ္ထိယာနံ သာဝကေ အာဝဋ္ဋေတီ’တိ။ ယေ တေ, ဘန္တေ, ဧဝမာဟံသု – ‘မာယာဝီ သမဏော ဂေါတမော အာဝဋ္ဋနိံ မာယံ ဇာနာတိ ယာယ အညတိတ္ထိယာနံ သာဝကေ အာဝဋ္ဋေတီ’တိ, ကစ္စိ တေ, ဘန္တေ, ဘဂဝတော ဝုတ္တဝါဒိနော, န စ ဘဂဝန္တံ အဘူတေန အဗ္ဘာစိက္ခန္တိ, ဓမ္မဿ စ အနုဓမ္မံ ဗျာကရောန္တိ, န စ ကောစိ သဟဓမ္မိကော ဝါဒါနုဝါဒော ဂါရယှံ ဌာနံ အာဂစ္ဆတိ, အနဗ္ဘက္ခာတုကာမာ ဟိ မယံ, ဘန္တေ, ဘဂဝန္တ”န္တိ?

“ဧထ တုမှေ, ဘဒ္ဒိယ, မာ အနုဿဝေန, မာ ပရမ္ပရာယ, မာ ဣတိကိရာယ, မာ ပိဋကသမ္ပဒါနေန, မာ တက္ကဟေတု, မာ နယဟေတု, မာ အာကာရပရိဝိတက္ကေန, မာ ဒိဋ္ဌိနိဇ္ဈာနက္ခန္တိယာ, မာ ဘဗ္ဗရူပတာယ, မာ ‘သမဏော နော ဂရူ’တိ။ ယဒါ တုမှေ, ဘဒ္ဒိယ, အတ္တနာဝ ဇာနေယျာထ – ‘ဣမေ ဓမ္မာ အကုသလာ, ဣမေ ဓမ္မာ သာဝဇ္ဇာ,

ကြမေ ဓမ္မာ ဝိညုဂရဟိတာ, ကြမေ ဓမ္မာ သမတ္တာ သမာဒိန္နာ အဟိတာယ ဒုက္ခာယ သံဝတ္တန္တီ’တိ, အထ တုမှေ, ဘဒ္ဒိယ, ပဇဟေယ္ယာထ။

“တံ ကိံ မညထ, ဘဒ္ဒိယ, လောဘော ပုရိသဿ အဇ္ဈတ္တံ ဥပ္ပဇ္ဇမာနော ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဟိတာယ တ အဟိတာယ တ”တိ? “အဟိတာယ, ဘန္တေ”။ “လုဒ္ဓော ပနာယံ, ဘဒ္ဒိယ, ပုရိသပုဂ္ဂလော လောဘေန အဘိဘူတော ပရိယာဒိန္နစိတ္တော ပာဏမ္ပိ ဟနတိ, အဒိန္နမ္ပိ အာဒိယတိ, ပရဒာရမ္ပိ ဂစ္ဆတိ, မုသာပိ ဘဏတိ, ပရမ္ပိ တထတ္တာယ [တဒတ္ထာယ (က.) အ. နိ. ၃.၆၆] သမာဒပေတိ ယံသ ဟောတိ ဒီဃရတ္တံ အဟိတာယ ဒုက္ခာယာ”တိ။ “ဧဝံ, ဘန္တေ”။

“တံ ကိံ မညထ, ဘဒ္ဒိယ, ဒောသော ပုရိသဿ။ပေ။ မောဟော ပုရိသဿ။ပေ။ သာရမ္ဘော ပုရိသဿ အဇ္ဈတ္တံ ဥပ္ပဇ္ဇမာနော ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဟိတာယ တ အဟိတာယ တ”တိ? “အဟိတာယ, ဘန္တေ”။ “သာရဒ္ဓော ပနာယံ, ဘဒ္ဒိယ, ပုရိသပုဂ္ဂလော သာရမ္ဘေန အဘိဘူတော ပရိယာဒိန္နစိတ္တော ပာဏမ္ပိ ဟနတိ, အဒိန္နမ္ပိ အာဒိယတိ, ပရဒာရမ္ပိ ဂစ္ဆတိ, မုသာပိ ဘဏတိ, ပရမ္ပိ တထတ္တာယ သမာဒပေတိ ယံသ ဟောတိ ဒီဃရတ္တံ အဟိတာယ ဒုက္ခာယာ”တိ။ “ဧဝံ, ဘန္တေ”။

“တံ ကိံ မညထ, ဘဒ္ဒိယ, ကြမေ ဓမ္မာ ကုသလာ တ အကုသလာ တ”တိ? “အကုသလာ, ဘန္တေ”။ “သာဝဇ္ဇာ တ အနဝဇ္ဇာ တ”တိ? “သာဝဇ္ဇာ, ဘန္တေ”။ “ဝိညုဂရဟိတာ တ ဝိညုပ္ပသတ္ထာ တ”တိ? “ဝိညုဂရဟိတာ, ဘန္တေ”။ “သမတ္တာ သမာဒိန္နာ အဟိတာယ ဒုက္ခာယ သံဝတ္တန္တိ, နော တ? ကထံ တ ဧတ္ထ ဟောတီ”တိ? “သမတ္တာ, ဘန္တေ, သမာဒိန္နာ အဟိတာယ ဒုက္ခာယ သံဝတ္တန္တိ။ ဧဝံ နော ဧတ္ထ ဟောတီ”တိ။

“ကြတိ ခော, ဘဒ္ဒိယ, ယံ တံ တေ အဝေတစုမှာ – ဧထ တုမှေ, ဘဒ္ဒိယ, မာ အနုဿဝေန, မာ ပရမ္ပရာယ, မာ ကြတိကိရာယ, မာ ပိဋကသမ္ပဒါနေန, မာ တက္ကဟေတု, မာ နယဟေတု, မာ အာကာရပရိဝိတက္ကေန, မာ ဒိဋ္ဌိနိဇ္ဈာနက္ခန္တိယာ, မာ ဘဗ္ဗရူပတာယ, မာ ‘သမဏော နော ဂရူ’တိ။ ယဒါ တုမှေ, ဘဒ္ဒိယ, အတ္တနာဝ ဇာနေယ္ယာထ – ‘ကြမေ ဓမ္မာ အကုသလာ, ကြမေ ဓမ္မာ သာဝဇ္ဇာ, ကြမေ ဓမ္မာ ဝိညုဂရဟိတာ, ကြမေ ဓမ္မာ သမတ္တာ သမာဒိန္နာ အဟိတာယ ဒုက္ခာယ သံဝတ္တန္တီ’တိ, အထ တုမှေ, ဘဒ္ဒိယ, ပဇဟေယ္ယာထာ’တိ, ကြတိ ယံ တံ ဝုတ္တံ ကြဒမေတံ ပဋိစ္စ ဝုတ္တံ။

“ဧထ တုမှေ, ဘဒ္ဒိယ, မာ အနုဿဝေန, မာ ပရမ္ပရာယ, မာ ကြတိကိရာယ, မာ ပိဋကသမ္ပဒါနေန, မာ တက္ကဟေတု, မာ နယဟေတု, မာ အာကာရပရိဝိတက္ကေန, မာ ဒိဋ္ဌိနိဇ္ဈာနက္ခန္တိယာ, မာ ဘဗ္ဗရူပတာယ, မာ ‘သမဏော နော ဂရူ’တိ။ ယဒါ တုမှေ, ဘဒ္ဒိယ, အတ္တနာဝ ဇာနေယ္ယာထ – ‘ကြမေ ဓမ္မာ ကုသလာ, ကြမေ ဓမ္မာ အနဝဇ္ဇာ, ကြမေ ဓမ္မာ ဝိညုပ္ပသတ္ထာ, ကြမေ ဓမ္မာ သမတ္တာ သမာဒိန္နာ ဟိတာယ သုခာယ သံဝတ္တန္တီ’တိ, အထ တုမှေ, ဘဒ္ဒိယ, ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရေယ္ယာထာ”တိ။

“တံ ကိံ မညထ, ဘဒ္ဒိယ, အလောဘော ပုရိသဿ အဇ္ဈတ္တံ ဥပ္ပဇ္ဇမာနော ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဟိတာယ တ အဟိတာယ တ”တိ? “ဟိတာယ, ဘန္တေ”။ “အလုဒ္ဓော ပနာယံ, ဘဒ္ဒိယ, ပုရိသပုဂ္ဂလော လောဘေန အနဘိဘူတော အပရိယာဒိန္နစိတ္တော နေဝ ပာဏံ ဟနတိ, န အဒိန္နံ အာဒိယတိ, န ပရဒာရံ ဂစ္ဆတိ, န မုသာ ဘဏတိ, ပရမ္ပိ တထတ္တာယ န သမာဒပေတိ ယံ’သ ဟောတိ ဒီဃရတ္တံ ဟိတာယ သုခာယာ”တိ။ “ဧဝံ, ဘန္တေ”။

“တံ ကိံ မညထ, ဘဒ္ဒိယ, အဒောသော ပုရိသဿ။ပေ။ အမောဟော ပုရိသဿ။ပေ။ အသာရမ္ဘော ပုရိသဿ အဇ္ဈတ္တံ ဥပ္ပဇ္ဇမာနော ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဟိတာယ တ အဟိတာယ တ”တိ? “ဟိတာယ, ဘန္တေ”။ “အသာရဒ္ဓော ပနာယံ, ဘဒ္ဒိယ, ပုရိသပုဂ္ဂလော သာရမ္ဘေန အနဘိဘူတော အပရိယာဒိန္နစိတ္တော နေဝ ပာဏံ ဟနတိ, န အဒိန္နံ အာဒိယတိ, န ပရဒာရံ ဂစ္ဆတိ, န မုသာ ဘဏတိ , ပရမ္ပိ တထတ္တာယ န သမာဒပေတိ ယံ’သ ဟောတိ ဒီဃရတ္တံ ဟိတာယ သုခာယာ”တိ။ “ဧဝံ, ဘန္တေ”။

“တံ ကိံ မညထ, ဘဒ္ဒိယ, ကြမေ ဓမ္မာ ကုသလာ တ အကုသလာ တ”တိ? “ကုသလာ, ဘန္တေ”။ “သာဝဇ္ဇာ တ အနဝဇ္ဇာ တ”တိ? “အနဝဇ္ဇာ, ဘန္တေ”။ “ဝိညုဂရဟိတာ တ ဝိညုပ္ပသတ္ထာ တ”တိ? “ဝိညုပ္ပသတ္ထာ, ဘန္တေ”။

“သမတ္တာ သမာဒိန္နာ ဟိတာယ သုခာယ သံဝတ္တန္တိ နော ဝါ? ကထံ ဝါ ဧတ္ထ ဟောတီ”တိ? “သမတ္တာ, ဘန္တေ, သမာဒိန္နာ ဟိတာယ သုခာယ သံဝတ္တန္တိ။ ဧဝံ နော ဧတ္ထ ဟောတီ”တိ။

“ဣတိ ခေါ, ဘဒ္ဒိယ, ယံ တံ အဝေါစုမှာ – ဧထ တုမ္ဟေ, ဘဒ္ဒိယ, မာ အနုဿဝေန, မာ ပရမ္ပရာယ, မာ ဣတိကိရာယ, မာ ပိဋကသမ္ပဒါနေန, မာ တက္ကဟေတု, မာ နယဟေတု, မာ အာကာရပရိဝိတက္ကေန, မာ ဒိဋ္ဌိနိဇ္ဈာနက္ခန္တိယာ, မာ ဘဗ္ဗရူပတာယ, မာ ‘သမဏော နော ဂရူ’တိ။ ယဒါ တုမ္ဟေ, ဘဒ္ဒိယ, အတ္တနာဝ ဇာနေယျာထ – ‘ဣမေ ဓမ္မာ ကုသလာ, ဣမေ ဓမ္မာ အနဝဇ္ဇာ, ဣမေ ဓမ္မာ ဝိညုပ္ပသတ္ထာ, ဣမေ ဓမ္မာ သမတ္တာ သမာဒိန္နာ ဟိတာယ သုခာယ သံဝတ္တန္တီ’တိ , အထ တုမ္ဟေ, ဘဒ္ဒိယ, ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရေယျာထာ’တိ, ဣတိ ယံ တံ ဝုတ္တံ ဣဒမေတံ ပဋိစ္စ ဝုတ္တံ။

“ယေ ခေါ တေ, ဘဒ္ဒိယ, လောကေ သန္တော သပ္ပုရိသာ တေ သာဝကံ ဧဝံ သမာဒပေန္တိ – ‘ဧဟိ တွံ, အမ္ဘော ပုရိသ, လောဘံ ဝိနေယျ [ဝိနေယျ ဝိနေယျ (သီ. သျာ. ကံ.)] ဝိဟရာဟိ။ လောဘံ ဝိနေယျ ဝိဟရန္တော န လောဘဇံ ကမ္မံ ကရိဿသိ ကာယေန ဝါစာယ မနသာ။ ဒေါသံ ဝိနေယျ ဝိဟရာဟိ။ ဒေါသံ ဝိနေယျ ဝိဟရန္တော န ဒေါသဇံ ကမ္မံ ကရိဿသိ ကာယေန ဝါစာယ မနသာ။ မောဟံ ဝိနေယျ ဝိဟရာဟိ။ မောဟံ ဝိနေယျ ဝိဟရန္တော န မောဟဇံ ကမ္မံ ကရိဿသိ ကာယေန ဝါစာယ မနသာ။ သာရမ္ဘံ ဝိနေယျ ဝိဟရာဟိ။ သာရမ္ဘံ ဝိနေယျ ဝိဟရန္တော န သာရမ္ဘဇံ ကမ္မံ ကရိဿသိ ကာယေန ဝါစာယ မနသာ’”တိ။

ဧဝံ ဝုတ္တေ ဘဒ္ဒိယော လိစ္ဆဝိ ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ – “အဘိက္ကန္တံ, ဘန္တေ…ပေ.… ဥပာသကံ မံ, ဘန္တေ, ဘဂဝါ ဓာရေတု အဇ္ဇတဂ္ဂေ ပါဏုပေတံ သရဏံ ဂတ”န္တိ။

“အပိ နု တာဟံ, ဘဒ္ဒိယ, ဧဝံ အဝစံ – ‘ဧဟိ မေ တွံ, ဘဒ္ဒိယ, သာဝကော ဟောဟိ; အဟံ သတ္ထာ ဘဝိဿာမီ’”တိ? “နော ဟေတံ, ဘန္တေ”။ “ဧဝံဝါဒိံ ခေါ မံ, ဘဒ္ဒိယ, ဧဝမက္ခာယိံ ဧကေ သမဏဗြာဟ္မဏာ အသတာ တုစ္ဆာ မုသာ အဘူတေန အဗ္ဘာစိက္ခန္တိ – ‘မာယာဝီ သမဏော ဂေါတမော အာဝဋ္ဋနိံ မာယံ ဇာနာတိ ယာယ အညတိတ္ထိယာနံ သာဝကေ အာဝဋ္ဋေတီ’”တိ။ “ဘဒ္ဒိကာ , ဘန္တေ, အာဝဋ္ဋနီ မာယာ။ ကလျာဏီ, ဘန္တေ, အာဝဋ္ဋနီ မာယာ။ ပိယာ မေ, ဘန္တေ, ဉာတိသာလောဟိတာ ဣမာယ အာဝဋ္ဋနိယာ အာဝဋ္ဋေယျုံ, ပိယာနမ္ပိ မေ အဿ ဉာတိသာလောဟိတာနံ ဒီဃရတ္တံ ဟိတာယ သုခာယ။ သဗ္ဗေ စေပိ, ဘန္တေ, ခတ္တိယာ ဣမာယ အာဝဋ္ဋနိယာ အာဝဋ္ဋေယျုံ, သဗ္ဗေသမ္ပိဿ ခတ္တိယာနံ ဒီဃရတ္တံ ဟိတာယ သုခာယ။ သဗ္ဗေ စေပိ, ဘန္တေ, ဗြာဟ္မဏာ။ ဝေဿာ ။ သုဒ္ဒါ ဣမာယ အာဝဋ္ဋနိယာ အာဝဋ္ဋေယျုံ, သဗ္ဗေသမ္ပိဿ သုဒ္ဒါနံ ဒီဃရတ္တံ ဟိတာယ သုခာယာ”တိ။

“ဧဝမေတံ, ဘဒ္ဒိယ, ဧဝမေတံ, ဘဒ္ဒိယ! သဗ္ဗေ စေပိ, ဘဒ္ဒိယ, ခတ္တိယာ ဣမာယ အာဝဋ္ဋနိယာ အာဝဋ္ဋေယျုံ အကုသလဓမ္မပ္ပဟာနာယ ကုသလဓမ္မူပသမ္ပဒါယ, သဗ္ဗေသမ္ပိဿ ခတ္တိယာနံ ဒီဃရတ္တံ ဟိတာယ သုခာယ။ သဗ္ဗေ စေပိ, ဘဒ္ဒိယ, ဗြာဟ္မဏာ။ ဝေဿာ။ သုဒ္ဒါ အာဝဋ္ဋေယျုံ အကုသလဓမ္မပ္ပဟာနာယ ကုသလဓမ္မူပသမ္ပဒါယ, သဗ္ဗေသမ္ပိဿ သုဒ္ဒါနံ ဒီဃရတ္တံ ဟိတာယ သုခာယ။ သဒေဝကော စေပိ, ဘဒ္ဒိယ, လောကော သမာရကော သဗြဟ္မကော သဿမဏဗြာဟ္မဏီ ပဇာ သဒေဝမနုဿာ ဣမာယ အာဝဋ္ဋနိယာ အာဝဋ္ဋေယျုံ [အာဝဋ္ဋေယျ (?)] အကုသလဓမ္မပ္ပဟာနာယ ကုသလဓမ္မူပသမ္ပဒါယ, သဒေဝကဿပိဿ လောကဿ သမာရကဿ သဗြဟ္မကဿ သဿမဏဗြာဟ္မဏိယာ ပဇာယ သဒေဝမနုဿာယ ဒီဃရတ္တံ ဟိတာယ သုခာယ။ ဣမေ စေပိ, ဘဒ္ဒိယ, မဟာသာလာ ဣမာယ အာဝဋ္ဋနိယာ အာဝဋ္ဋေယျုံ အကုသလဓမ္မပ္ပဟာနာယ ကုသလဓမ္မူပသမ္ပဒါယ, ဣမေသမ္ပိဿ မဟာသာလာနံ ဒီဃရတ္တံ ဟိတာယ သုခာယ ( ) [(သစေ စေတေယျုံ) (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.), (အာဝဋ္ဋေယျုံ) (က.) အ. နိ. ၈.၄၄]။ ကော ပန ဝါဒော မနုဿဘူတဿာ”တိ! ပဉ္စမံ။

၄. သာမုဂိယသုတ္တံ

၁၉၄. ဧကံ သမယံ အာယသ္မာ အာနန္ဒော ကောလိယေသု ဝိဟရတိ သာမုဂံ နာမ [သာပူဂံ နာမ (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)] ကောလိယာနံ နိဂမော။ အထ ခေါ သမ္ဗဟုလာ သာမုဂိယာ ကောလိယပုတ္တာ ယေနာယသ္မာ အာနန္ဒော တေနုပသင်္ကမိံသု

သု; ဥပသင်္ကမိတွာ အာယသ္မန္တံ အာနန္ဒံ အဘိတဒေတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိံသု။ ဧကမန္တံ နိသိန္နေ ခော တေ သာမုဂိယေ ကောလိယပုတ္တေ အာယသ္မာ အာနန္ဒော ဧတဒဝေါစ –

‘‘စတ္တာရိမာနိ, ဗျဂ္ဃပဇ္ဇာ, ပာရိသုဒ္ဓိပဓာနိယင်္ဂါနိ တေန ဘဂဝတာ ဇာနတာ ပဿတာ အရဟတာ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေန သမ္မဒက္ခာတာနိ သတ္တာနံ ဝိသုဒ္ဓိယာ သောကပရိဒေဝါနံ [သောကပရိဒ္ဒဝါနံ (သီ.)] သမတိက္ကမာယ ဒုက္ခဒောမနဿာနံ အတ္ထင်္ဂမာယ ဉာယဿ အဓိဂမာယ နိဗ္ဗာနဿ သစ္ဆိကိရိယာယ။ ကတမာနိ စတ္တာရိ? သီလပာရိသုဒ္ဓိပဓာနိယင်္ဂံ, စိတ္တပာရိသုဒ္ဓိပဓာနိယင်္ဂံ , ဒိဋ္ဌိပာရိသုဒ္ဓိပဓာနိယင်္ဂံ, ဝိမုတ္တိပာရိသုဒ္ဓိပဓာနိယင်္ဂံ။

‘‘ကတမဉ္စ , ဗျဂ္ဃပဇ္ဇာ, သီလပာရိသုဒ္ဓိပဓာနိယင်္ဂံ? ဣဓ, ဗျဂ္ဃပဇ္ဇာ, ဘိက္ခု သီလဝါ ဟောတိ။ပေ.။ သမာဒာယ သိက္ခတိ သိက္ခာပဒေသု။ အယံ ဝုစ္စတိ, ဗျဂ္ဃပဇ္ဇာ, သီလပာရိသုဒ္ဓိ။ ဣတိ ဧဝရူပိံ သီလပာရိသုဒ္ဓိံ အပရိပူရံ ဝါ ပရိပူရေဿာမိ ပရိပူရံ ဝါ တတ္ထ တတ္ထ ပညာယ အနုဂ္ဂဟေဿာမီတိ, ယော တတ္ထ ဆန္ဒော စ ဝါယာမော စ ဥဿာဟော စ ဥဿောဠှီ စ အပ္ပဋိဝါနီ စ သတိ စ သမ္ပဇညဉ္စ, ဣဒံ ဝုစ္စတိ, ဗျဂ္ဃပဇ္ဇာ, သီလပာရိသုဒ္ဓိပဓာနိယင်္ဂံ။

‘‘ကတမဉ္စ, ဗျဂ္ဃပဇ္ဇာ, စိတ္တပာရိသုဒ္ဓိပဓာနိယင်္ဂံ? ဣဓ, ဗျဂ္ဃပဇ္ဇာ, ဘိက္ခု ဝိဝိစ္စေဝ ကာမေဟိ။ပေ.။ စတုတ္ထံ ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ။ အယံ ဝုစ္စတိ, ဗျဂ္ဃပဇ္ဇာ, စိတ္တပာရိသုဒ္ဓိ။ ဣတိ ဧဝရူပိံ စိတ္တပာရိသုဒ္ဓိံ အပရိပူရံ ဝါ ပရိပူရေဿာမိ ပရိပူရံ ဝါ တတ္ထ တတ္ထ ပညာယ အနုဂ္ဂဟေဿာမီတိ, ယော တတ္ထ ဆန္ဒော စ ဝါယာမော စ ဥဿာဟော စ ဥဿောဠှီ စ အပ္ပဋိဝါနီ စ သတိ စ သမ္ပဇညဉ္စ, ဣဒံ ဝုစ္စတိ, ဗျဂ္ဃပဇ္ဇာ, စိတ္တပာရိသုဒ္ဓိပဓာနိယင်္ဂံ။

‘‘ကတမဉ္စ, ဗျဂ္ဃပဇ္ဇာ, ဒိဋ္ဌိပာရိသုဒ္ဓိပဓာနိယင်္ဂံ? ဣဓ, ဗျဂ္ဃပဇ္ဇာ, ဘိက္ခု ‘ဣဒံ ဒုက္ခ’န္တိ ယထာဘူတံ ပဇာနာတိ။ပေ.။ ‘အယံ ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနီ ပဋိပဒါ’တိ ယထာဘူတံ ပဇာနာတိ။ အယံ ဝုစ္စတိ, ဗျဂ္ဃပဇ္ဇာ, ဒိဋ္ဌိပာရိသုဒ္ဓိ။ ဣတိ ဧဝရူပိံ ဒိဋ္ဌိပာရိသုဒ္ဓိံ အပရိပူရံ ဝါ။ပေ.။ တတ္ထ တတ္ထ ပညာယ အနုဂ္ဂဟေဿာမီတိ, ယော တတ္ထ ဆန္ဒော စ ဝါယာမော စ ဥဿာဟော စ ဥဿောဠှီ စ အပ္ပဋိဝါနီ စ သတိ စ သမ္ပဇညဉ္စ, ဣဒံ ဝုစ္စတိ, ဗျဂ္ဃပဇ္ဇာ, ဒိဋ္ဌိပာရိသုဒ္ဓိပဓာနိယင်္ဂံ ။

‘‘ကတမဉ္စ, ဗျဂ္ဃပဇ္ဇာ, ဝိမုတ္တိပာရိသုဒ္ဓိပဓာနိယင်္ဂံ? သ ခော သော, ဗျဂ္ဃပဇ္ဇာ, အရိယသာဝကော ဣမိနာ စ သီလပာရိသုဒ္ဓိပဓာနိယင်္ဂေန သမန္နာဂတော ဣမိနာ စ စိတ္တပာရိသုဒ္ဓိပဓာနိယင်္ဂေန သမန္နာဂတော ဣမိနာ စ ဒိဋ္ဌိပာရိသုဒ္ဓိပဓာနိယင်္ဂေန သမန္နာဂတော ရဇနီယေသု ဓမ္မေသု စိတ္တံ ဝိရာဇေတိ, ဝိမောစနီယေသု ဓမ္မေသု စိတ္တံ ဝိမောစေတိ။ သော ရဇနီယေသု ဓမ္မေသု စိတ္တံ ဝိရာဇေတွာ, ဝိမောစနီယေသု ဓမ္မေသု စိတ္တံ ဝိမောစေတွာ သမ္မာဝိမုတ္တိံ ဖုသတိ။ အယံ ဝုစ္စတိ, ဗျဂ္ဃပဇ္ဇာ, ဝိမုတ္တိပာရိသုဒ္ဓိ။ ဣတိ ဧဝရူပိံ ဝိမုတ္တိပာရိသုဒ္ဓိံ အပရိပူရံ ဝါ ပရိပူရေဿာမိ ပရိပူရံ ဝါ တတ္ထ တတ္ထ ပညာယ အနုဂ္ဂဟေဿာမီတိ, ယော တတ္ထ ဆန္ဒော စ ဝါယာမော စ ဥဿာဟော စ ဥဿောဠှီ စ အပ္ပဋိဝါနီ စ သတိ စ သမ္ပဇညဉ္စ, ဣဒံ ဝုစ္စတိ, ဗျဂ္ဃပဇ္ဇာ, ဝိမုတ္တိပာရိသုဒ္ဓိပဓာနိယင်္ဂံ။

‘‘ဣမာနိ ခော, ဗျဂ္ဃပဇ္ဇာ, စတ္တာရိ ပာရိသုဒ္ဓိပဓာနိယင်္ဂါနိ တေန ဘဂဝတာ ဇာနတာ ပဿတာ အရဟတာ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေန သမ္မဒက္ခာတာနိ သတ္တာနံ ဝိသုဒ္ဓိယာ သောကပရိဒေဝါနံ သမတိက္ကမာယ ဒုက္ခဒောမနဿာနံ အတ္ထင်္ဂမာယ ဉာယဿ အဓိဂမာယ နိဗ္ဗာနဿ သစ္ဆိကိရိယာယာ’’တိ။ ပဉ္စမံ။

၆. ဝပ္ပသုတ္တံ

၁၉၅. ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ သက္ကေသု ဝိဟရတိ ကပိလဝတ္ထုသ္မိံ နိဂြောဓာရာမေ။ အထ ခော ဝပ္ပော သက္ကော နိဂဏ္ဌသာဝကော ယေနာယသ္မာ မဟာမောဂ္ဂလ္လာနော တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ အာယသ္မန္တံ မဟာမောဂ္ဂလ္လာနံ အဘိဝါဒေတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိ။ ဧကမန္တံ နိသိန္နံ ခော ဝပ္ပံ သက္ကံ နိဂဏ္ဌသာဝကံ အာယသ္မာ မဟာမောဂ္ဂလ္လာနော ဧတဒဝေါစ –

“ကုသလံ , ဝပ္ပ, ကာယေန သံဝုတော တစာယ သံဝုတော မနသာ သံဝုတော အဝိဇ္ဇာဝိရာဂါ ဝိဇ္ဇုပ္ပာဒါ။ ပဿသိ နော တွံ, ဝပ္ပ, တံ ဌာနံ ယတောနိဒါနံ ပုရိသံ ဒုက္ခဝေဒနိယာ အာသဝါ အဿဝေယျုံ [အနုဿဝေယျုံ (က.)] အဘိသမ္ပရာယ”န္တိ? “ပဿာမဟံ, ဘန္တေ, တံ ဌာနံ။ ဣဓ, ဘန္တေ, ပုဗ္ဗေ ကတံ ပါပကမ္မံ အဝိပက္ကဝိပါကံ။ တတောနိဒါနံ ပုရိသံ ဒုက္ခဝေဒနိယာ အာသဝါ အဿဝေယျုံ အဘိသမ္ပရာယ”န္တိ။ အယဉ္စေဝ ခေါ ပန အာယသ္မတော မဟာမောဂ္ဂလ္လာနဿ ဝပ္ပေန သက္ကေန နိဂဏ္ဌသာဝကေန သဒ္ဓိံ အန္တရာကထာ ဝိပ္ပကတာ ဟောတိ။

အထ ခေါ ဘဂဝါ သာယနှသမယံ ပဋိသလ္လာနာ ဝုဋ္ဌိတော ယေန ဥပဋ္ဌာနသာလာ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ပညတ္တေ အာသနေ နိသီဒိ။ နိသဇ္ဇ ခေါ ဘဂဝါ အာယသ္မန္တံ မဟာမောဂ္ဂလ္လာနံ ဧတဒဝေါစ –

“ကာယ နုတ္ထ, မောဂ္ဂလ္လာန, ဧတရဟိ ကထာယ သန္နိသိန္နာ; ကာ စ ပန ဝေါ အန္တရာကထာ ဝိပ္ပကတာ”တိ? “ဣဓာဟံ, ဘန္တေ, ဝပ္ပံ သက္ကံ နိဂဏ္ဌသာဝကံ ဧတဒဝေါစံ – ‘ကုသလံ, ဝပ္ပ, ကာယေန သံဝုတော တစာယ သံဝုတော မနသာ သံဝုတော အဝိဇ္ဇာဝိရာဂါ ဝိဇ္ဇုပ္ပာဒါ။ ပဿသိ နော တွံ, ဝပ္ပ, တံ ဌာနံ ယတောနိဒါနံ ပုရိသံ ဒုက္ခဝေဒနိယာ အာသဝါ အဿဝေယျုံ အဘိသမ္ပရာယ’န္တိ? ဧဝံ ဝုတ္တေ, ဘန္တေ, ဝပ္ပော သက္ကော နိဂဏ္ဌသာဝကော မံ ဧတဒဝေါစ – ‘ပဿာမဟံ, ဘန္တေ, တံ ဌာနံ။ ဣဓ, ဘန္တေ, ပုဗ္ဗေ ကတံ ပါပကမ္မံ အဝိပက္ကဝိပါကံ။ တတောနိဒါနံ ပုရိသံ ဒုက္ခဝေဒနိယာ အာသဝါ အဿဝေယျုံ အဘိသမ္ပရာယ’န္တိ ။ အယံ ခေါ နော, ဘန္တေ , ဝပ္ပေန သက္ကေန နိဂဏ္ဌသာဝကေန သဒ္ဓိံ အန္တရာကထာ ဝိပ္ပကတာ; အထ ဘဂဝါ အနုပ္ပတ္တော”တိ။

အထ ခေါ ဘဂဝါ ဝပ္ပံ သက္ကံ နိဂဏ္ဌသာဝကံ ဧတဒဝေါစ – “သစေ မေ တွံ, ဝပ္ပ, အနုညေယျဉ္စေဝ အနုဇာနေယျာသိ, ပဋိက္ကောသိတဗ္ဗဉ္စ ပဋိက္ကောသေယျာသိ, ယဿ စ မေ ဘာသိတဿ အတ္ထံ န ဇာနေယျာသိ မမေဝေတ္ထ ဥတ္တရိ ပဋိပုစ္ဆေယျာသိ – ‘ဣဒံ, ဘန္တေ, ကထံ, ဣမဿ ကော အတ္ထော’တိ, သိယာ နော ဧတ္ထ ကထာသလ္လာပော”တိ။ “အနုညေယျဉ္စေဝါဟံ, ဘန္တေ, ဘဂဝတော အနုဇာနိဿာမိ, ပဋိက္ကောသိတဗ္ဗဉ္စ ပဋိက္ကောသိဿာမိ, ယဿ စာဟံ ဘဂဝတော ဘာသိတဿ အတ္ထံ န ဇာနိဿာမိ ဘဂဝန္တံယေဝေတ္ထ ဥတ္တရိ ပဋိပုစ္ဆိဿာမိ – ‘ဣဒံ ဘန္တေ, ကထံ, ဣမဿ ကော အတ္ထော’တိ? ဟောတု နော ဧတ္ထ ကထာသလ္လာပော”တိ။

“တံ ကိံ မညသိ, ဝပ္ပ, ယေ ကာယသမာရမ္ဘပစ္စယာ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ အာသဝါ ဝိဃာတပရိဠာဟာ, ကာယသမာရမ္ဘာ ပဋိဝိရတဿ ဧဝံသ တေ အာသဝါ ဝိဃာတပရိဠာဟာ န ဟောန္တိ။ သော နဝဉ္စ ကမ္မံ န ကရောတိ, ပုရာဏဉ္စ ကမ္မံ ဖုဿ ဖုဿ ဗျန္တီကရောတိ, သန္ဒိဋ္ဌိကာ နိဇ္ဇရာ အကာလိကာ ဧဟိပဿိကာ ဩပနေယျိကာ ပစ္စတ္တံ ဝေဒိတဗ္ဗာ ဝိညူဟိ [ဝိညူဟီတိ (သီ. ပီ. က.) သံ. နိ. ၄.၃၆၄ ပဿိတဗ္ဗံ] ။ ပဿသိ နော တွံ, ဝပ္ပ, တံ ဌာနံ ယတောနိဒါနံ ပုရိသံ ဒုက္ခဝေဒနိယာ အာသဝါ အဿဝေယျုံ အဘိသမ္ပရာယ”န္တိ? “နော ဟေတံ, ဘန္တေ”။

“တံ ကိံ မညသိ, ဝပ္ပ, ယေ ဝစီသမာရမ္ဘပစ္စယာ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ အာသဝါ ဝိဃာတပရိဠာဟာ, ဝစီသမာရမ္ဘာ ပဋိဝိရတဿ ဧဝံသ တေ အာသဝါ ဝိဃာတပရိဠာဟာ န ဟောန္တိ။ သော နဝဉ္စ ကမ္မံ န ကရောတိ, ပုရာဏဉ္စ ကမ္မံ ဖုဿ ဖုဿ ဗျန္တီကရောတိ။ သန္ဒိဋ္ဌိကာ နိဇ္ဇရာ အကာလိကာ ဧဟိပဿိကာ ဩပနေယျိကာ ပစ္စတ္တံ ဝေဒိတဗ္ဗာ ဝိညူဟိ။ ပဿသိ နော တွံ, ဝပ္ပ, တံ ဌာနံ ယတောနိဒါနံ ပုရိသံ ဒုက္ခဝေဒနိယာ အာသဝါ အဿဝေယျုံ အဘိသမ္ပရာယ”န္တိ? “နော ဟေတံ, ဘန္တေ”။

“တံ ကိံ မညသိ, ဝပ္ပ, ယေ မနောသမာရမ္ဘပစ္စယာ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ အာသဝါ ဝိဃာတပရိဠာဟာ, မနောသမာရမ္ဘာ ပဋိဝိရတဿ ဧဝံသ တေ အာသဝါ ဝိဃာတပရိဠာဟာ န ဟောန္တိ။ သော နဝဉ္စ ကမ္မံ န ကရောတိ, ပုရာဏဉ္စ ကမ္မံ ဖုဿ ဖုဿ ဗျန္တီကရောတိ။ သန္ဒိဋ္ဌိကာ နိဇ္ဇရာ အကာလိကာ ဧဟိပဿိကာ ဩပနေယျိကာ ပစ္စတ္တံ ဝေဒိတဗ္ဗာ ဝိညူဟိ။ ပဿသိ နော တွံ, ဝပ္ပ, တံ ဌာနံ ယတောနိဒါနံ ပုရိသံ ဒုက္ခဝေဒနိယာ အာသဝါ အဿဝေယျုံ အဘိသမ္ပရာယ”န္တိ? “နော ဟေတံ, ဘန္တေ”။

“တံ ကိံ မညသိ, ဝပ္ပ, ယေ အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ အာသဝါ ဝိဃာတပရိဠာဟာ, အဝိဇ္ဇာဝိရာဂါ ဝိဇ္ဇုပ္ပာဒါ ဧဝံသ တေ အာသဝါ ဝိဃာတပရိဠာဟာ န ဟောန္တိ။ သော နဝဉ္စ ကမ္မံ န ကရောတိ, ပုရာဏဉ္စ ကမ္မံ ဖုဿ ဖုဿ ဗျန္တီကရောတိ။ သန္ဒိဋ္ဌိကာ နိဇ္ဇရာ အကာလိကာ ဧဟိပဿိကာ ဩပနေယျိကာ ပစ္စတ္တံ ဝေဒိတဗ္ဗာ ဝိညူဟိ။ ပဿ

သသိ နော တ္ဝံ, ဝပ္ပ, တံ ဌာနံ ယတောနိဒာနံ ပုရိသံ ဒုက္ခဝေဒနိယာ အာသဝာ အဿဝေယျုံ အဘိသမ္ပရာယ''န္တိ?
''နော ဟေတံ, ဘန္တေ''။

''ဧဝံ သမ္မာ ဝိမုတ္တစိတ္တဿ ခော, ဝပ္ပ, ဘိက္ခုနော ဆ သတတဝိဟာရာ အဓိဂတာ ဟောန္တိ။ သော စက္ခုနာ ရူပံ ဒိ သွာ နေဝ သုမနော ဟောတိ န ဒုမ္မနော; ဥပေက္ခကော ဝိဟရတိ သတော သမ္ပဇာနော။ သောတေန သဒ္ဒံ သုတွာ။ပေ။ ဃာနေန ဂန္ဓံ ဃာယိတွာ။ပေ... ဇိဝှာယ ရသံ သာယိတွာ။ပေ။ ကာယေန ဖောဋ္ဌဗ္ဗံ ဖုသိတွာ။ပေ။ မနသာ ဓမ္မံ ဝိ ညာ နေဝ သုမနော ဟောတိ န ဒုမ္မနော; ဥပေက္ခကော ဝိဟရတိ သတော သမ္ပဇာနော။ သော ကာယပရိယန္တိကံ ဝေဒနံ ဝေဒိယမာနော 'ကာယပရိယန္တိကံ ဝေဒနံ ဝေဒိယာမီ'တိ ပဇာနာတိ; ဇီဝိတပရိယန္တိကံ ဝေဒနံ ဝေဒိယမာနော 'ဇီဝိတပရိယ န္တိကံ ဝေဒနံ ဝေဒိယာမီ'တိ ပဇာနာတိ; 'ကာယဿ ဘေဒာ ဥဒ္ဓံ ဇီဝိတပရိယာဒာနာ ဣဓေဝ သဗ္ဗဝေဒယိတာနိ အနဘိနန္ဒိ တာနိ သီတိ ဘဝိဿန္တီ'တိ ပဇာနာတိ''။

''သေယျထာပိ, ဝပ္ပ, ထူဏံ ပဋိစ္စ ဆာယာ ပညာယတိ။ အထ ပုရိသော အာဂစ္ဆေယျ ကုဒ္ဒာလပိဋကံ အာဒာယ။ သော တံ ထူဏံ မူလေ ဆိန္ဒေယျ; မူလေ ဆိန္ဒိတွာ ပလိခဏေယျ; ပလိခဏိတွာ မူလာနိ ဥဒ္ဓရေယျ, အန္တမသော ဥသီရနာဠိမတ္တာနိပိ [ဥသီရနာဠမတ္တာနိပိ (သီ.)] ။ သော တံ ထူဏံ ခဏ္ဍာခဏ္ဍိကံ ဆိန္ဒေယျ။ ခဏ္ဍာခဏ္ဍိကံ ဆေတွာ တ ဖာလေယျ။ ဖာလေတွာ သကလိကံ သကလိကံ ကရေယျ။ သကလိကံ သကလိကံ ကတွာ တတာတပေ ဝိသော သေယျ။ တတာတပေ ဝိသောသေတွာ အဂ္ဂိနာ ဍဟေယျ။ အဂ္ဂိနာ ဍဟေတွာ မသိံ ကရေယျ ။ မသိံ ကရိတွာ မ ဟာဝါတေ ဝါ ဩဖုဏေယျ နဒိယာ ဝါ သီဃသောတာယ ပဝါဟေယျ။ ဧဝံ ဟိဿ, ဝပ္ပ, ယာ ထူဏံ ပဋိစ္စ ဆာယာ သာ ဥစ္ဆိန္နမူလာ တာလာဝတ္ထုကတာ အနဘာဝံကတာ အာယတိံ အနုပ္ပာဒဓမ္မာ။

''ဧဝမေဝံ ခော, ဝပ္ပ, ဧဝံ သမ္မာ ဝိမုတ္တစိတ္တဿ ဘိက္ခုနော ဆ သတတဝိဟာရာ အဓိဂတာ ဟောန္တိ။ သော စက္ခု နာ ရူပံ ဒိသွာ နေဝ သုမနော ဟောတိ န ဒုမ္မနော; ဥပေက္ခကော ဝိဟရတိ သတော သမ္ပဇာနော။ သောတေန သဒ္ဒံ သုတွာ။ပေ။ ဃာနေန ဂန္ဓံ ဃာယိတွာ။ပေ။ ဇိဝှာယ ရသံ သာယိတွာ။ပေ။ ကာယေန ဖောဋ္ဌဗ္ဗံ ဖုသိတွာ။ပေ။ မနသာ ဓ မ္မံ ဝိညာယ နေဝ သုမနော ဟောတိ န ဒုမ္မနော; ဥပေက္ခကော ဝိဟရတိ သတော သမ္ပဇာနော။ သော ကာယပရိယန္တိကံ ဝေဒနံ ဝေဒိယမာနော 'ကာယပရိယန္တိကံ ဝေဒနံ ဝေဒိယာမီ'တိ ပဇာနာတိ; ဇီဝိတပရိယန္တိကံ ဝေဒနံ ဝေဒိယမာနော 'ဇီဝိ တပရိယန္တိကံ ဝေဒနံ ဝေဒိယာမီ'တိ ပဇာနာတိ; 'ကာယဿ ဘေဒာ ဥဒ္ဓံ ဇီဝိတပရိယာဒာနာ ဣဓေဝ သဗ္ဗဝေဒယိတာနိ အ နဘိနန္ဒိတာနိ သီတိ ဘဝိဿန္တီ'တိ ပဇာနာတိ''။

ဧဝံ ဝုတ္တေ ဝပ္ပော သက္ကော နိဂဏ္ဌသာဝကော ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ – ''သေယျထာပိ, ဘန္တေ, ပုရိသော ဥ ဒယတ္ထိကော အဿပဏိယံ ပောသေယျ။ သော ဥဒယဉ္စေဝ နာဓိဂစ္ဆေယျ, ဥတ္တရိဉ္စ ကိလမထဿ ဝိဃာတဿ ဘာဂီ အဿ။ ဧဝမေဝံ ခော အဟံ, ဘန္တေ, ဥဒယတ္ထိကော ဗာလေ နိဂဏ္ဌေ ပယိရုပါသိံ။ သွာဟံ ဥဒယဉ္စေဝ နာဓိဂစ္ဆိံ, ဥတ္တရိဉ္စ ကိလမထဿ ဝိဃာတဿ ဘာဂီ အဟောသိံ။ ဧသာဟံ, ဘန္တေ, အဇ္ဇတဂ္ဂေ ယော မေ ဗာ လေသု နိဂဏ္ဌေသု ပသာဒော တံ မဟာဝါတေ ဝါ ဩဖုဏာမိ နဒိယာ ဝါ သီဃသောတာယ ပဝါဟေမိ။ အဘိက္ကန္တံ, ဘ န္တေ။ပေ။ ဥပါသကံ မံ, ဘန္တေ , ဘဂဝါ ဓာရေတု အဇ္ဇတဂ္ဂေ ပါဏုပေတံ သရဏံ ဂတ''န္တိ။ ပဉ္စမံ။

၆. သာဠှသုတ္တံ

၁၉၆. ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ ဝေသာလိယံ ဝိဟရတိ မဟာဝနေ ကူဋာဂာရသာလာယံ။ အထ ခော သာဠှော စ လိစ္ဆဝိ အဘယော စ လိစ္ဆဝိ ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိံသု; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝန္တံ အဘိဝါဒေတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိံ သု။ ဧကမန္တံ နိသိန္နော ခော သာဠှော လိစ္ဆဝိ ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ –

''သန္တိ, ဘန္တေ, ဧကေ သမဏဗြာဟ္မဏာ ဒွယေန ဩဃဿ နိတ္ထရဏံ ပညပေန္တိ – သီလဝိသုဒ္ဓိဟေတု စ တပောဇိဂုစ္ဆာဟေတု စ။ ဣဓ, ဘန္တေ, ဘဂဝါ ကိမာဟာ''တိ?

''သီလဝိသုဒ္ဓိံ ခော အဟံ, သာဠှ, အညတရံ သာမညင်္ဂန္တိ ဝဒာမိ။ ယေ တေ, သာဠှ, သမဏဗြာဟ္မဏာ တ ပောဇိဂုစ္ဆာဝါဒာ တပောဇိဂုစ္ဆာသာရာ တပောဇိဂုစ္ဆာအလ္လီနာ ဝိဟရန္တိ, အဘဗ္ဗာ တေ ဩဃဿ နိတ္ထရဏာ

ယ။ ယေပိ တေ, သာဠှ, သမဏဗြာဟ္မဏာ အပရိသုဒ္ဓကာယသမာစာရာ အပရိသုဒ္ဓဝစီသမာစာရာ အပရိသုဒ္ဓမနောသမာစာရာ အပရိသုဒ္ဓာဇီဝါ, အဘဗ္ဗာ တေ ဉာဏဒဿနာယ အနုတ္တရာယ သမ္ဗောဓာယ။

“သေယျထာပိ, သာဠှ, ပုရိသော နဒိံ တရိတုကာမော တိဏှံ ကုဌာရိံ [ကုဓာရိံ (က.)] အာဒာယ ဝနံ ပဝိသေယျ။ သော တတ္ထ ပဿေယျ မဟတိံ သာလလဋ္ဌိံ ဥဇုံ နဝံ အကုက္ကုစ္စကဇာတံ။ တမေနံ မူလေ ဆိန္ဒေယျ; မူလေ ဆေတွာ အဂ္ဂေ ဆိန္ဒေယျ; အဂ္ဂေ ဆေတွာ သာခါပလာသံ သုဝိသောဓိတံ ဝိသောဓေယျ; သာခါပလာသံ သုဝိသောဓိတံ ဝိသောဓေတွာ ကုဌာရီဟိ တစ္ဆေယျ; ကုဌာရီဟိ တစ္ဆေတွာ တသီဟိ တစ္ဆေယျ; တသီဟိ တစ္ဆေတွာ လေခဏိယာ လိခေယျ; လေခဏိယာ လိခိတွာ ပာသာဏဂုဠေန ဓောဝေယျ [ဓောပေယျ (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)] ; ပာသာဏဂုဠေန ဓောဝေတွာ နဒိံ ပတာရေယျ။

“တံ ကိံ မညသိ, သာဠှ, ဘဗ္ဗော နု ခော သော ပုရိသော နဒိံ တရိတု”န္တိ? “နော ဟေတံ, ဘန္တေ”။ “တံ ကိဿ ဟေတု”? “အသု ဟိ, ဘန္တေ, သာလလဋ္ဌိ ဗဟိဒ္ဓာ သုပရိကမ္မကတာ အန္တော အဝိသုဒ္ဓာ။ တဿေတံ ပာဋိကင်္ခံ – သာလလဋ္ဌိ သံသီဒိဿတိ, ပုရိသော အနယဗျသနံ အာပဇ္ဇိဿတီ”တိ။

“ဧဝမေဝ ခေါ, သာဠှ, ယေ တေ သမဏဗြာဟ္မဏာ တပောဇိဂုစ္ဆာတဘာ တပောဇိဂုစ္ဆာသာရာ တပောဇိဂုစ္ဆာအလ္လီနာ ဝိဟရန္တိ, အဘဗ္ဗာ တေ ဩဃဿ နိတ္ထရဏာယ။ ယေပိ တေ, သာဠှ, သမဏဗြာဟ္မဏာ အပရိသုဒ္ဓကာယသမာစာရာ အပရိသုဒ္ဓဝစီသမာစာရာ အပရိသုဒ္ဓမနောသမာစာရာ အပရိသုဒ္ဓာဇီဝါ, အဘဗ္ဗာ တေ ဉာဏဒဿနာယ အနုတ္တရာယ သမ္ဗောဓာယ။

“ယေ စ ခော တေ, သာဠှ, သမဏဗြာဟ္မဏာ န တပောဇိဂုစ္ဆာတဘာ န တပောဇိဂုစ္ဆာသာရာ န တပောဇိဂုစ္ဆာအလ္လီနာ ဝိဟရန္တိ, ဘဗ္ဗာ တေ ဩဃဿ နိတ္ထရဏာယ။ ယေပိ တေ, သာဠှ, သမဏဗြာဟ္မဏာ ပရိသုဒ္ဓကာယသမာစာရာ ပရိသုဒ္ဓဝစီသမာစာရာ ပရိသုဒ္ဓမနောသမာစာရာ ပရိသုဒ္ဓာဇီဝါ, ဘဗ္ဗာ တေ ဉာဏဒဿနာယ အနုတ္တရာယ သမ္ဗောဓာယ။

“သေယျထာပိ , သာဠှ, ပုရိသော နဒိံ တရိတုကာမော တိဏှံ ကုဌာရိံ အာဒာယ ဝနံ ပဝိသေယျ။ သော တတ္ထ ပဿေယျ မဟတိံ သာလလဋ္ဌိံ ဥဇုံ နဝံ အကုက္ကုစ္စကဇာတံ။ တမေနံ မူလေ ဆိန္ဒေယျ; မူလေ ဆိန္ဒိတွာ အဂ္ဂေ ဆိန္ဒေယျ; အဂ္ဂေ ဆိန္ဒိတွာ သာခါပလာသံ သုဝိသောဓိတံ ဝိသောဓေယျ; သာခါပလာသံ သုဝိသောဓိတံ ဝိသောဓေတွာ ကုဌာရီဟိ တစ္ဆေယျ; ကုဌာရီဟိ တစ္ဆေတွာ တသီဟိ တစ္ဆေယျ; တသီဟိ တစ္ဆေတွာ နိခါဒနံ အာဒာယ အန္တော သုဝိသောဓိတံ ဝိသောဓေယျ; အန္တော သုဝိသောဓိတံ ဝိသောဓေတွာ လေခဏိယာ လိခေယျ; လေခဏိယာ လိခိတွာ ပာသာဏဂုဠေန ဓောဝေယျ; ပာသာဏဂုဠေန ဓောဝေတွာ နာဝံ ကရေယျ; နာဝံ ကတွာ ဖိယာရိတ္တံ [ပိယာရိတွာတံ (သီ. ပီ.)] ဗန္ဓေယျ; ဖိယာရိတ္တံ ဗန္ဓိတွာ နဒိံ ပတာရေယျ။

“တံ ကိံ မညသိ, သာဠှ, ဘဗ္ဗော နု ခော သော ပုရိသော နဒိံ တရိတု”န္တိ? “ဧဝံ, ဘန္တေ”။ “တံ ကိဿ ဟေတု”? “အသု ဟိ, ဘန္တေ, သာလလဋ္ဌိ ဗဟိဒ္ဓာ သုပရိကမ္မကတာ, အန္တော သုဝိသုဒ္ဓာ နာဝါကတာ [သုဝိသုဒ္ဓကတာ (က.)] ဖိယာရိတ္တဗဒ္ဓာ။ တဿေတံ ပာဋိကင်္ခံ – ‘နာဝါ န သံသီဒိဿတိ, ပုရိသော သောတ္ထိနာ ပာရံ ဂမိဿတီ’”တိ။

“ဧဝမေဝ ခေါ , သာဠှ, ယေ တေ သမဏဗြာဟ္မဏာ န တပောဇိဂုစ္ဆာတဘာ န တပောဇိဂုစ္ဆာသာရာ န တပောဇိဂုစ္ဆာအလ္လီနာ ဝိဟရန္တိ, ဘဗ္ဗာ တေ ဩဃဿ နိတ္ထရဏာယ။ ယေပိ တေ, သာဠှ, သမဏဗြာဟ္မဏာ ပရိသုဒ္ဓကာယသမာစာရာ ပရိသုဒ္ဓဝစီသမာစာရာ ပရိသုဒ္ဓမနောသမာစာရာ ပရိသုဒ္ဓာဇီဝါ, ဘဗ္ဗာ တေ ဉာဏဒဿနာယ အနုတ္တရာယ သမ္ဗောဓာယ။ သေယျထာပိ, သာဠှ, ယောဓာဇီဝေါ ဗဟူနိ စေပိ ကဏ္ဍစိတ္တကာနိ ဇာနာတိ; အထ ခေါ သော တီဟိ ဌာနေဟိ ရာဇာရဟော ဟောတိ ရာဇဘောဂ္ဂေါ, ရညော အင်္ဂန္တွေဝ သင်္ချံ ဂစ္ဆတိ။ ကတမေဟိ တီဟိ? ဒူရေပာတီ စ, အက္ခဏဝေဓီ စ, မဟတော စ ကာယဿ ပဒါလေတာ။

“သေယျထာပိ, သာဠှ, ယောဓာဇီဝေ ဒူရေပာတီ; ဧဝမေဝံ ခေါ, သာဠှ, အရိယသာဝကော သမ္မာသမာဓိ ဟောတိ။ သမ္မာသမာဓိ, သာဠှ, အရိယသာဝကော ယံ ကိဉ္စိ ရူပံ အတီတာနာဂတပစ္စုပ္ပန္နံ အဇ္ဈတ္တံ ဝါ ဗဟိဒ္ဓာ ဝါ ဩဠာရိကံ ဝါ သုခုမံ ဝါ ဟီနံ ဝါ ပဏီတံ ဝါ ယံ ဒူရေ သန္တိကေ ဝါ သဗ္ဗံ ရူပံ ‘နေတံ မမ, နေသောဟမသ္မိ, န မေသော အတ္တာ’တိ ဧဝမေတံ ယထာဘူတံ သမ္မပ္ပညာယ ပဿတိ။ ယာ ကာစိ ဝေဒနာ။ပေ.။ ယာ ကာစိ သညာ။ ယေ ကေစိ သင်္ခါရာ။ ယံ ကိဉ္စိ ဝိညာဏံ အတီတာနာဂတပစ္စုပ္ပန္နံ အဇ္ဈတ္တံ ဝါ ဗဟိဒ္ဓာ ဝါ ဩဠာရိကံ ဝါ သုခုမံ ဝါ ဟီနံ ဝါ ပဏီတံ ဝါ ယံ ဒူရေ သန္တိကေ ဝါ, သဗ္ဗံ ဝိညာဏံ ‘နေတံ မမ, နေသောဟမသ္မိ, န မေသော အတ္တာ’တိ ဧဝမေတံ ယထာဘူတံ သမ္မပ္ပညာယ ပဿတိ။

“သေယျထာပိ, သာဠှ, ယောဓာဇီဝေ အက္ခဏဝေဓီ; ဧဝမေဝံ ခေါ, သာဠှ, အရိယသာဝကော သမ္မာဒိဋ္ဌိ ဟောတိ။ သမ္မာဒိဋ္ဌိ , သာဠှ, အရိယသာဝကော ‘ဣဒံ ဒုက္ခ’န္တိ ယထာဘူတံ ပဇာနာတိ။ပေ.။ ‘အယံ ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနီ ပဋိပဒါ’တိ ယထာဘူတံ ပဇာနာတိ။

“သေယျထာပိ, သာဠှ, ယောဓာဇီဝေ မဟတော ကာယဿ ပဒါလေတာ; ဧဝမေဝံ ခေါ, သာဠှ, အရိယသာဝကော သမ္မာဝိမုတ္တိ ဟောတိ။ သမ္မာဝိမုတ္တိ, သာဠှ, အရိယသာဝကော မဟန္တံ အဝိဇ္ဇာက္ခန္ဓံ ပဒါလေတီ”တိ။ ဆဋ္ဌံ။

၇. မလ္လိကာဒေဝီသုတ္တံ

၁၉၇. ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ သာဝတ္ထိယံ ဝိဟရတိ ဇေတဝနေ အနာထပိဏ္ဍိကဿ အာရာမေ။ အထ ခေါ မလ္လိကာ ဒေဝီ ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝန္တံ အဘိဝါဒေတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိ။ ဧကမန္တံ နိသိန္နာ ခေါ မလ္လိကာ ဒေဝီ ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ –

“ကော နု ခေါ, ဘန္တေ, ဟေတု ကော ပစ္စယော, ယေန မိဓေကစ္စော မာတုဂါမော ဒုဗ္ဗဏ္ဏာ စ ဟောတိ ဒုရူပာ သုပာပိကာ [သျာ. ပီ. ပေါတ္ထကေသု “ဒုဗ္ဗဏ္ဏော စ ဟောတိ ဒုရူပေါ သုပာပကော”တိ ဧဝမာဒိနာ ပုလ္လိင်္ဂဝသေန ဒိဿတိ] ဒဿနာယ; ဒလိဒ္ဒါ စ ဟောတိ အပ္ပဿကာ အပ္ပဘောဂါ အပ္ပေသက္ခာ စ?

“ကော ပန, ဘန္တေ, ဟေတု ကော ပစ္စယော, ယေန မိဓေကစ္စော မာတုဂါမော ဒုဗ္ဗဏ္ဏာ စ ဟောတိ ဒုရူပာ သုပာပိကာ ဒဿနာယ; အဍ္ဍာ စ ဟောတိ မဟဒ္ဓနာ မဟာဘောဂါ မဟေသက္ခာ စ?

“ကော နု ခေါ, ဘန္တေ, ဟေတု ကော ပစ္စယော, ယေန မိဓေကစ္စော မာတုဂါမော အဘိရူပါ စ ဟောတိ ဒဿနီယာ ပာသာဒိကာ ပရမာယ ဝဏ္ဏပေါက္ခရတာယ သမန္နာဂတာ; ဒလိဒ္ဒါ စ ဟောတိ အပ္ပဿကာ အပ္ပဘောဂါ အပ္ပေသက္ခာ စ?

“ကော ပန, ဘန္တေ, ဟေတု ကော ပစ္စယော, ယေန မိဓေကစ္စော မာတုဂါမော အဘိရူပါ စ ဟောတိ ဒဿနီယာ ပာသာဒိကာ ပရမာယ ဝဏ္ဏပေါက္ခရတာယ သမန္နာဂတာ, အဍ္ဍာ စ ဟောတိ မဟဒ္ဓနာ မဟာဘောဂါ မဟေသက္ခာ စာ”တိ?

“ဣဓ , မလ္လိကေ, ဧကစ္စော မာတုဂါမော ကောဓနာ ဟောတိ ဥပါယာသဗဟုလာ။ အပ္ပမ္ပိ ဝုတ္တာ သမာနာ အဘိသဇ္ဇတိ ကုပ္ပတိ ဗျာပဇ္ဇတိ ပတိတ္ထီယတိ, ကောပဉ္စ ဒောသဉ္စ အပ္ပစ္စယဉ္စ ပါတုကရောတိ။ သာ [သော (သ္ယာ.)] န ဒာတာ ဟောတိ သမဏဿ ဝါ ဗြာဟ္မဏဿ ဝါ အန္နံ ပါနံ ဝတ္ထံ ယာနံ မာလာဂန္ဓဝိလေပနံ သေယျာဝသထပဒီပေယျံ။ ဣဿာမနိကာ [ဣဿာမနကော (သျာ.)] ခေါ ပန ဟောတိ; ပရလာဘသက္ကာရဂရုကာရမာနနဝန္ဒနပူဇနာသု ဣဿတိ ဥပဒုဿတိ ဣဿံ ဗန္ဓတိ။ သာ စေ တတော စုတာ ဣတ္ထတ္တံ အာဂစ္ဆတိ, သာ [သော (သ္ယာ.)] ယတ္ထ ယတ္ထ ပစ္စာဇာယတိ ဒုဗ္ဗဏ္ဏာ စ ဟောတိ ဒုရူပါ သုပာပိကာ ဒဿနာယ; ဒလိဒ္ဒါ စ ဟောတိ အပ္ပဿကာ အပ္ပဘောဂါ အပ္ပေသက္ခာ စ။

“ကလဓ ပန, မလ္လိကေ, ဧကစ္စော မာတုဂါမော ကောဓနာ ဟောတိ ဥပါယာသဗဟုလာ။ အပ္ပမ္ပိ ဝုတ္တာ သမာနာ အဘိသဇ္ဇတိ ကုပ္ပတိ ဗျာပဇ္ဇတိ ပတိတ္ထီယတိ, ကောပဉ္စ ဒေါသဉ္စ အပ္ပစ္စယဉ္စ ပါတုကရောတိ။ သာ အဒါတာ ဟောတိ သမဏဿ ဝါ ဗြာဟ္မဏဿ ဝါ အန္နံ ပါနံ ဝတ္ထံ ယာနံ မာလာဂန္ဓဝိလေပနံ သေယျာဝသထပဒီပေယျံ။ အနိဿာမနိကာ ခေါ ပန ဟောတိ; ပရလာဘသက္ကာရဂရုကာရမာနနဝန္ဒနပူဇနာသု န ဣဿတိ န ဥပဒုဿတိ န ဣဿံ ဗန္ဓတိ။ သာ စေ တတော စုတာ ဣတ္ထတ္တံ အာဂစ္ဆတိ, သာ ယတ္ထ ယတ္ထ ပစ္စာဇာယတိ ဒုဗ္ဗဏ္ဏာ စ ဟောတိ ဒုရူပါ သုပာပိကာ ဒဿနာယ; အဗှာ စ ဟောတိ မဟဒ္ဓနာ မဟာဘောဂါ မဟေသက္ခာ စ။

“ကလဓ ပန, မလ္လိကေ, ဧကစ္စော မာတုဂါမော အက္ကောဓနာ ဟောတိ အနုပါယာသဗဟုလာ။ ဗဟုမ္ပိ ဝုတ္တာ သ မာနာ နာဘိသဇ္ဇတိ န ကုပ္ပတိ န ဗျာပဇ္ဇတိ န ပတိတ္ထီယတိ, န ကောပဉ္စ ဒေါသဉ္စ အပ္ပစ္စယဉ္စ ပါတုကရောတိ။ သာ န အဒါတာ ဟောတိ သမဏဿ ဝါ ဗြာဟ္မဏဿ ဝါ အန္နံ ပါနံ ဝတ္ထံ ယာနံ မာလာဂန္ဓဝိလေပနံ သေယျာဝသထ ပဒီပေယျံ။ ဣဿာမနိကာ ခေါ ပန ဟောတိ; ပရလာဘသက္ကာရဂရုကာရမာနနဝန္ဒနပူဇနာသု ဣဿတိ ဥပဒုဿတိ ဣဿံ ဗန္ဓတိ။ သာ စေ တတော စုတာ ဣတ္ထတ္တံ အာဂစ္ဆတိ, သာ ယတ္ထ ယတ္ထ ပစ္စာဇာယတိ အဘိရူပါ စ ဟောတိ ဒဿနီယာ ပါသာဒိကာ ပရမာယ ဝဏ္ဏပေါက္ခရတာယ သမန္နာဂတာ; ဒလိဒ္ဒါ စ ဟောတိ အပ္ပဿကာ အပ္ပဘောဂါ အပ္ပေသက္ခာ စ။

“ကလဓ ပန, မလ္လိကေ, ဧကစ္စော မာတုဂါမော အက္ကောဓနာ ဟောတိ အနုပါယာသဗဟုလာ။ ဗဟုမ္ပိ ဝုတ္တာ သ မာနာ နာဘိသဇ္ဇတိ န ကုပ္ပတိ န ဗျာပဇ္ဇတိ န ပတိတ္ထီယတိ, န ကောပဉ္စ ဒေါသဉ္စ အပ္ပစ္စယဉ္စ ပါတုကရောတိ။ သာ ဒါတာ ဟောတိ သမဏဿ ဝါ ဗြာဟ္မဏဿ ဝါ အန္နံ ပါနံ ဝတ္ထံ ယာနံ မာလာဂန္ဓဝိလေပနံ သေယျာဝသထပ ဒီပေယျံ။ အနိဿာမနိကာ ခေါ ပန ဟောတိ; ပရလာဘသက္ကာရဂရုကာရမာနနဝန္ဒနပူဇနာသု န ဣဿတိ န ဥပဒုဿတိ န ဣဿံ ဗန္ဓတိ။ သာ စေ တတော စုတာ ဣတ္ထတ္တံ အာဂစ္ဆတိ, သာ ယတ္ထ ယတ္ထ ပစ္စာဇာယတိ အဘိရူပါ စ ဟောတိ ဒဿနီယာ ပါသာဒိကာ ပရမာယ ဝဏ္ဏပေါက္ခရတာယ သမန္နာဂတာ; အဗှာ စ ဟောတိ မဟဒ္ဓနာ မဟာဘောဂါ မဟေသက္ခာ စ။

“အယံ ခေါ, မလ္လိကေ, ဟေတု အယံ ပစ္စယော, ယေန မိဓေကစ္စော မာတုဂါမော ဒုဗ္ဗဏ္ဏာ စ ဟောတိ ဒုရူပါ သုပာပိကာ ဒဿနာယ; ဒလိဒ္ဒါ စ ဟောတိ အပ္ပဿကာ အပ္ပဘောဂါ အပ္ပေသက္ခာ စ။ အယံ ပန, မလ္လိကေ, ဟေတု အယံ ပစ္စယော, ယေန မိဓေကစ္စော မာတုဂါမော ဒုဗ္ဗဏ္ဏာ စ ဟောတိ ဒုရူပါ သုပာပိကာ ဒဿနာယ; အဗှာ စ ဟောတိ မဟဒ္ဓနာ မဟာဘောဂါ မဟေသက္ခာ စ။ အယံ ခေါ, မလ္လိကေ, ဟေတု အယံ ပစ္စယော, ယေန မိဓေကစ္စော မာတုဂါမော အဘိရူပါ စ ဟောတိ ဒဿနီယာ ပါသာဒိကာ ပရမာယ ဝဏ္ဏပေါက္ခရတာယ သမန္နာဂတာ; ဒလိဒ္ဒါ စ ဟောတိ အပ္ပဿကာ အပ္ပဘောဂါ အပ္ပေသက္ခာ စ။ အယံ ပန, မလ္လိကေ, ဟေတု အယံ ပစ္စယော, ယေန မိဓေကစ္စော မာတုဂါမော အဘိရူပါ စ ဟောတိ ဒဿနီယာ ပါသာဒိကာ ပရမာယ ဝဏ္ဏပေါက္ခရတာယ သမန္နာဂတာ; အဗှာ စ ဟောတိ မဟဒ္ဓနာ မဟာဘောဂါ မဟေသက္ခာ စာ”တိ။

ဧဝံ ဝုတ္တေ မလ္လိကာ ဒေဝီ ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ – “ယာ နူနာဟံ [သာ နူနာဟံ (ဿျာ.), ယံ နူနာဟံ (က.)] ဘန္တေ, အညံ ဇာတိံ [အညာယ ဇာတိယာ (ဿျာ.)] ကောဓနာ အဟောသိံ ဥပါယာသဗဟုလာ, အပ္ပမ္ပိ ဝုတ္တာ သမာနာ အဘိသဇ္ဇိံ ကုပ္ပိံ ဗျာပဇ္ဇိံ ပတိတ္ထီယိံ ကောပဉ္စ ဒေါသဉ္စ အပ္ပစ္စယဉ္စ ပါတွာကာသိံ, သာဟံ, ဘန္တေ, ဧတရဟိ ဒုဗ္ဗဏ္ဏာ ဒုရူပါ သုပာပိကာ ဒဿနာယ။

“ယာ နူနာဟံ, ဘန္တေ, အညံ ဇာတိံ ဒါတာ အဟောသိံ သမဏဿ ဝါ ဗြာဟ္မဏဿ ဝါ အန္နံ ပါနံ ဝတ္ထံ ယာနံ မာလာဂန္ဓဝိလေပနံ သေယျာဝသထပဒီပေယျံ, သာဟံ, ဘန္တေ, ဧတရဟိ အဗှာ [အဗှာ စ (သီ. ပီ. က.)] မဟဒ္ဓနာ မဟာဘောဂါ။

“ယာ နူနာဟံ, ဘန္တေ, အညံ ဇာတိံ အနိဿာမနိကာ အဟောသိံ, ပရလာဘသက္ကာရဂရုကာရမာနနဝန္ဒနပူဇနာသု န ဣဿိံ န ဥပဒုဿိံ န ဣဿံ ဗန္ဓိံ, သာဟံ, ဘန္တေ, ဧတရဟိ မဟေသက္ခာ။ သန္တိ ခေါ ပန, ဘန္တေ, ဣမသ္မိံ ရာဇကုလေ ခတ္တိယကညာပိ ဗြာဟ္မဏကညာပိ ဂဟပတိကညာပိ, တာသာဟံ ဣဿရာဓိပစ္စံ ကာရေမိ။ သောဟံ, ဘန္တေ

တေ, အဇ္ဈတ္တေ အင္ကောနော ဘဝိဿာမိ အနုပာဟာယသဗဟုလာ, ဗဟုမ္ပိ ဝုတ္တာ သမာနာ နာဘိသဇ္ဇိဿာမိ န ကု
ပ္ပိဿာမိ န ဗျာပဇ္ဇိဿာမိ န ပတိတ္ထီယိဿာမိ, ကောပဉ္စ ဒောသဉ္စ အပ္ပစ္စယဉ္စ န ပာတုကရိဿာမိ; ဒသ
သာမိ သမဏာသ္သ တ ဗ္ရာဟ္မဏာသ္သ တ အန္နံ ပာနံ ဝတ္ထံ ယာနံ မာလာဂန္ဓဝိလေပနံ သေယ္ယာဝသထပဒီပေယ္ယံ။ အ
နိဿာမနိကာ ဘဝိဿာမိ, ပရလာဘသက္ကာရဂရုကာရမာနနဝန္ဒနပူဇနာသု န ဣဿိဿာမိ န ဥပဒုဿိဿာမိ န
ဣဿံ ဗန္ဓိဿာမိ။ အဘိက္ကန္တံ, ဘန္တေ။ပေ။ ဥပာသိကံ မံ, ဘန္တေ, ဘဂဝါ ဓာရေတု အဇ္ဇတဂ္ဂေ ပါဏုပေတံ
သရဏံ ဂတ''န္တိ။ သတ္တမံ။

၈. အတ္တန္တပသုတ္တံ

၁၉၈. ''စတ္တာရောမေ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလာ သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနာ လောကသ္မိံ။ ကတမေ စတ္တာရော? ဣဓ, ဘိ
က္ခဝေ, ဧကစ္စော [ပု. ပ. ၁၇၄; မ. နိ. ၂.၇; ဒီ. နိ. ၃.၃၁၄; အ. နိ. ၃.၁၅၇-၁၆၃] ပုဂ္ဂလော အတ္တန္တပော ဟောတိ အတ္တ
ပရိတာပနာနုယောဂမနုယုတ္တော။ ဣဓ ပန, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ပုဂ္ဂလော ပရန္တပော ဟောတိ ပရပရိတာပနာနုယောဂ
မနုယုတ္တော။ ဣဓ ပန, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ပုဂ္ဂလော အတ္တန္တပော စ ဟောတိ အတ္တပရိတာပနာနုယောဂမနုယုတ္
တော, ပရန္တပော စ ပရပရိတာပနာနုယောဂမနုယုတ္တော။ ဣဓ ပန, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ပုဂ္ဂလော နေဝတ္တန္တပော
ဟောတိ နာတ္တပရိတာပနာနုယောဂမနုယုတ္တော န ပရန္တပော န ပရပရိတာပနာနုယောဂမနုယုတ္တော။ သော နေဝ အ
တ္တန္တပော န ပရန္တပော ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ နိစ္ဆာတော နိဗ္ဗုတော သီတိဘူတော သုခပ္ပဋိသံဝေဒီ ဗြဟ္မဘူတေန အတ္တ
နာ ဝိဟရတိ။

''ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော အတ္တန္တပော ဟောတိ အတ္တပရိတာပနာနုယောဂမနုယုတ္တော? ဣဓ, ဘိက္ခ
ဝေ, ဧကစ္စော အစေလကော ဟောတိ မုတ္တာစာရော ဟတ္ထာပလေခနော နဧဟိဘဒ္ဒန္တိကော နတိဋ္ဌဘဒ္ဒန္တိကော
နာဘိဟဋံ န ဥဒ္ဒိဿကတံ န နိမန္တနံ သာဒိယတိ။ သော န ကုမ္ဘိမုခာ ပဋိဂ္ဂဏှာတိ, န ကဠောပိမုခာ ပဋိဂ္ဂဏှာတိ,
န ဧဠကမန္တရံ န ဒဏ္ဍမန္တရံ န မုသလမန္တရံ န ဒွိန္နံ ဘုဉ္ဇမာနာနံ န ဂဗ္ဘိနိယာ န ပာယမာနာယ န ပုရိသန္တရဂတာ
ယ န သင်္ကိတ္တီသု န ယတ္ထ သာ ဥပဋ္ဌိတော ဟောတိ န ယတ္ထ မက္ခိကာ သဏ္ဍသဏ္ဍစာရိနီ န မစ္ဆံ န မံသံ န သု
ရံ န မေရယံ န ထုသောဒကံ ပိဝတိ။ သော ဧကာဂါရိကော ဝါ ဟောတိ ဧကာလောပိကော ဒွါဂါရိကော ဝါ ဟောတိ ဒွါ
လောပိကော။ပေ။ သတ္တာဂါရိကော ဝါ ဟောတိ သတ္တာလောပိကော; ဧကိဿာပိ ဒတ္တိယာ ယာပေတိ ဒွီဟိပိ ဒတ္
တီဟိ ယာပေတိ။ပေ။ သတ္တဟိပိ ဒတ္တီဟိ ယာပေတိ; ဧကာဟိကမ္ပိ အာဟာရံ အာဟာရေတိ ဒွါဟိကမ္ပိ အာဟာရံ အာ
ဟာရေတိ။ပေ။ သတ္တာဟိကမ္ပိ အာဟာရံ အာဟာရေတိ။ ဣတိ ဧဝရူပံ အဍ္ဎမာသိကမ္ပိ ပရိယာယဘတ္တဘောဇနာနု
ယောဂမနုယုတ္တော ဝိဟရတိ။

''သော သာကဘက္ခောပိ ဟောတိ သာမာကဘက္ခောပိ ဟောတိ နီဝါရဘက္ခောပိ ဟောတိ ဒဒ္ဒုလဘက္ခောပိ ဟော
တိ ဟဋဘက္ခောပိ ဟောတိ ကဏဘက္ခောပိ ဟောတိ အာစာမဘက္ခောပိ ဟောတိ ပိညာကဘက္ခောပိ ဟောတိ တိဏဘ
က္ခောပိ ဟောတိ ဂောမယဘက္ခောပိ ဟောတိ; ဝနမူလဖလာဟာရောပိ ယာပေတိ ပဝတ္တဖလဘောဇီ။

''သော သာဏာနိပိ ဓာရေတိ မသာဏာနိပိ ဓာရေတိ ဆဝဒုဿာနိပိ ဓာရေတိ ပံသုကူလာနိပိ ဓာရေတိ တိရီဋာနိပိ ဓာ
ရေတိ အဇိနမ္ပိ ဓာရေတိ အဇိနက္ခိပမ္ပိ ဓာရေတိ ကုသစီရမ္ပိ ဓာရေတိ ဝါကစီရမ္ပိ ဓာရေတိ ဖလကစီရမ္ပိ ဓာရေတိ ကေ
သကမ္ဗလမ္ပိ ဓာရေတိ ဝါဠကမ္ဗလမ္ပိ ဓာရေတိ ဥလူကပက္ခမ္ပိ ဓာရေတိ; ကေသမဿုလောစကောပိ ဟောတိ ကေသ
မဿုလောစနာနုယောဂမနုယုတ္တော; ဥဗ္ဘဋ္ဌကောပိ ဟောတိ အာသနပ္ပဋိက္ခိတ္တော; ဥက္ကုဋိကောပိ ဟောတိ ဥက္
ကုဋိကပ္ပဓာနမနုယုတ္တော; ကဏ္ဋကာပဿယိကောပိ ဟောတိ ကဏ္ဋကာပဿယေ သေယ္ယံ ကပ္ပေတိ; သာယ
တတိယကမ္ပိ ဥဒကောရောဟနာနုယောဂမနုယုတ္တော ဝိဟရတိ။ ဣတိ ဧဝရူပံ အနေကဝိဟိတံ ကာယဿ အာတာပနပရိ
တာပနာနုယောဂမနုယုတ္တော ဝိဟရတိ။ ဧဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော အတ္တန္တပော ဟောတိ အတ္တပရိတာပနာနု
ယောဂမနုယုတ္တော။

''ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော ပရန္တပော ဟောတိ ပရပရိတာပနာနုယောဂမနုယုတ္တော? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧက
စ္စော ပုဂ္ဂလော ဩရဗ္ဘိကော ဟောတိ သူကရိကော သာကုဏိကော မာဂဝိကော လုဒ္ဒော မစ္ဆဃာတကော စောရော

စောရဃာတကော ကေဃာတကော ဗန္ဓနာကရိကော, ယေ ဝါ ပနညေပိ ကေစိ ကုရူရကမ္မန္တာ။ ဧဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော ပရန္တပော ဟောတိ ပရပရိတာပနာနုယောဂမနုယုတ္တော။

“ကတမော စ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော အတ္တန္တပော စ ဟောတိ အတ္တပရိတာပနာနုယောဂမနုယုတ္တော ပရန္တပော စ ပရပရိတာပနာနုယောဂမနုယုတ္တော? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ပုဂ္ဂလော ရာဇာ ဝါ ဟောတိ ခတ္တိယော မုဒ္ဓါဝသိတ္တော, ဗြာဟ္မဏော ဝါ ဟောတိ မဟာသာလော။ သော ပုရတ္ထိမေန နဂရဿ နဝံ သန္ထာဂါရံ ကာရာပေတွာ ကေသမဿုံ ဩဟာရေတွာ ခရာဇိနံ နိဝါသေတွာ သပ္ပိတေလေန ကာယံ အဗ္ဘဉ္ဇိတွာ မဂဝိသာဏေန ပိဋ္ဌိံ ကဏ္ဍုဝမာနော နဝံ သန္ထာဂါရံ ပဝိသတိ, သဒ္ဓိံ မဟေသိယာ ဗြာဟ္မဏေန စ ပုရောဟိတေန။ သော တတ္ထ အနန္တရဟိတာယ ဘူမိယာ ဟရိတုပလိတ္တာယ သေယျံ ကပ္ပေတိ။ ဧကိဿာယ ဂါဝိယာ သရူပဝစ္ဆာယ ယံ ဧကသ္မိံ ထနေ ခီရံ ဟောတိ တေန ရာဇာ ယာပေတိ; ယံ ဒုတိယသ္မိံ ထနေ ခီရံ ဟောတိ တေန မဟေသီ ယာပေတိ; ယံ တတိယသ္မိံ ထနေ ခီရံ ဟောတိ တေန ဗြာဟ္မဏော ပုရောဟိတော ယာပေတိ; ယံ စတုတ္ထသ္မိံ ထနေ ခီရံ ဟောတိ တေန အဂ္ဂိံ ဇုဟတိ [ဇုဟောတိ (သီ. ပီ.)] ; အဝသေသေန ဝစ္ဆကော ယာပေတိ။ သော ဧဝမာဟ – ‘ဧတ္တကာ ဥသဘာ ဟညန္တု ယညတ္ထာယ, ဧတ္တကာ ဝစ္ဆတရာ ဟညန္တု ယညတ္ထာယ, ဧတ္တကာ ဝစ္ဆတရိယော ဟညန္တု ယညတ္ထာယ, ဧတ္တကာ အဇာ ဟညန္တု ယညတ္ထာယ, ဧတ္တကာ ဥရဗ္ဘာ ဟညန္တု ယညတ္ထာယ, (ဧတ္တကာ အဿာ ဟညန္တု ယညတ္ထာယ,) [( ) နတ္ထိ သီ. သျာ. ကံ. ပီ. ပေါတ္ထကေသု] ဧတ္တကာ ရုက္ခာ ဆိဇ္ဇန္တု ယူပတ္ထာယ, ဧတ္တကာ ဒဗ္ဘာ လူယန္တု ဗရိဟိသတ္ထာယာ’တိ [ပရိကမ္မတ္ထာယာတိ (က.)] ။ ယေပိဿ တေ ဟောန္တိ ဒါသာတိ ဝါ ပေဿာတိ ဝါ ကမ္မကရာတိ ဝါ တေပိ ဒဏ္ဍတဇ္ဇိတာ ဘယတဇ္ဇိတာ အဿုမုခါ ရုဒမာနာ ပရိကမ္မာနိ ကရောန္တိ။ ဧဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော အတ္တန္တပော စ ဟောတိ အတ္တပရိတာပနာနုယောဂမနုယုတ္တော ပရန္တပော စ ပရပရိတာပနာနုယောဂမနုယုတ္တော။

“ကတမော စ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော နေဝတ္တန္တပော ဟောတိ နာတ္တပရိတာပနာနုယောဂမနုယုတ္တော န ပရန္တပော န ပရပရိတာပနာနုယောဂမနုယုတ္တော? သော အနတ္တန္တပော အပရန္တပော ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ နိစ္ဆာတော နိဗ္ဗုတော သီတီဘူတော သုခပ္ပဋိသံဝေဒီ ဗြဟ္မဘူတေန အတ္တနာ ဝိဟရတိ။ ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, တထာဂတော လောကေ ဥပ္ပဇ္ဇတိ အရဟံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓော ဝိဇ္ဇာစရဏသမ္ပန္နော သုဂတော လောကဝိဒူ အနုတ္တရော ပုရိသဒမ္မသာရထိ သတ္ထာ ဒေဝမနုဿာနံ ဗုဒ္ဓော ဘဂဝါ။ သော ဣမံ လောကံ သဒေဝကံ သမာရကံ သဗြဟ္မကံ သဿမဏဗြာဟ္မဏိံ ပဇံ သဒေဝမနုဿံ သယံ အဘိညာ သစ္ဆိကတွာ ပဝေဒေတိ။ သော ဓမ္မံ ဒေသေတိ အာဒိကလျာဏံ မဇ္ဈေကလျာဏံ ပရိယောသာနကလျာဏံ သာတ္ထံ သဗျဉ္ဇနံ, ကေဝလပရိပုဏ္ဏံ ပရိသုဒ္ဓံ ဗြဟ္မစရိယံ ပကာသေတိ။ တံ ဓမ္မံ သုဏာတိ ဂဟပတိ ဝါ ဂဟပတိပုတ္တော ဝါ အညတရသ္မိံ ဝါ ကုလေ ပစ္စာဇာတော။ သော တံ ဓမ္မံ သုတွာ တထာဂတေ သဒ္ဓံ ပဋိလဘတိ။ သော တေန သဒ္ဓါပဋိလာဘေန သမန္နာဂတော ဣတိ ပဋိသဉ္စိက္ခတိ – ‘သမ္ဗာဓော ဃရာဝါသော ရဇာပထော, အဗ္ဘောကာသော ပဗ္ဗဇ္ဇာ; နယိဒံ သုကရံ အဂါရံ အဇ္ဈာဝသတာ ဧကန္တပရိပုဏ္ဏံ ဧကန္တပရိသုဒ္ဓံ သင်္ခလိခိတံ ဗြဟ္မစရိယံ စရိတုံ; ယံနူနာဟံ ကေသမဿုံ ဩဟာရေတွာ ကာသာယာနိ ဝတ္ထာနိ အစ္ဆာဒေတွာ အဂါရသ္မာ အနဂါရိယံ ပဗ္ဗဇေယျ’န္တိ။ သော အပရေန သမယေန အပ္ပံ ဝါ ဘောဂက္ခန္ဓံ ပဟာယ, မဟန္တံ ဝါ ဘောဂက္ခန္ဓံ ပဟာယ, အပ္ပံ ဝါ ဉာတိပရိဝဋ္ဋံ ပဟာယ, မဟန္တံ ဝါ ဉာတိပရိဝဋ္ဋံ ပဟာယ, ကေသမဿုံ ဩဟာရေတွာ ကာသာယာနိ ဝတ္ထာနိ အစ္ဆာဒေတွာ အဂါရသ္မာ အနဂါရိယံ ပဗ္ဗဇတိ။

“သော ဧဝံ ပဗ္ဗဇိတော သမာနော ဘိက္ခူနံ သိက္ခာသာဇီဝသမာပန္နော ပါဏာတိပါတံ ပဟာယ ပါဏာတိပါတာ ပဋိဝိရတော ဟောတိ နိဟိတဒဏ္ဍော နိဟိတသတ္ထော လဇ္ဇီ ဒယာပန္နော, သဗ္ဗပါဏဘူတဟိတာနုကမ္ပီ ဝိဟရတိ။ အဒိန္နာဒါနံ ပဟာယ အဒိန္နာဒါနာ ပဋိဝိရတော ဟောတိ ဒိန္နာဒါယီ ဒိန္နပါဋိကင်္ခီ, အထေနေန သုစိဘူတေန အတ္တနာ ဝိဟရတိ။ အဗြဟ္မစရိယံ ပဟာယ ဗြဟ္မစာရီ ဟောတိ အာရာစာရီ ဝိရတော မေထုနာ ဂါမဓမ္မာ။ မုသာဝါဒံ ပဟာယ မုသာဝါဒါ ပဋိဝိရတော ဟောတိ သစ္စဝါဒီ သစ္စသန္ဓော ထေတော ပစ္စယိကော အဝိသံဝါဒကော လောကဿ။ ပိသုဏံ ဝါစံ ပဟာယ ပိသုဏာယ ဝါစာယ ပဋိဝိရတော ဟောတိ, ဣတော သုတွာ န အမုတြ အက္ခာတာ ဣမေသံ ဘေဒာယ, အမုတြ ဝါ သုတွာ န ဣမေသံ အက္ခာတာ အမူသံ ဘေဒာယ; ဣတိ ဘိန္နာနံ ဝါ သန္ဓာတာ, သဟိတာနံ ဝါ အနုပ္ပဒာတာ, သမဂ္ဂါရာမော သမဂ္ဂရတော သမဂ္ဂနန္ဒီ သမဂ္ဂကရဏိံ ဝါစံ ဘာသိတာ ဟောတိ။ ဖရုသံ ဝါစံ ပဟာယ ဖရုသာယ ဝါစာယ ပဋိဝိရတော ဟောတိ; ယာ သာ ဝါစာ နေလာ ကဏ္ဏသုခါ ပေမနီယာ ဟဒယင်္ဂမာ ပေါရီ ဗဟုဇနကန္တာ ဗဟုဇနမနာပါ တထာ

ရူပိံ တစံ ဘာသိတာ ဟောတိ။ သမ္ဖပ္ပလာပံ ပဟာယ သမ္ဖပ္ပလာပါ ပဋိဝိရတော ဟောတိ ကာလဝါဒီ ဘူတဝါဒီ အတ္ထဝါဒီ ဓမ္မဝါဒီ ဝိနယဝါဒီ; နိဓာနဝတိံ ဝါစံ ဘာသိတာ ဟောတိ ကာလေန သာပဒေသံ ပရိယန္တဝတိံ အတ္ထသံဟိတံ။

“သော ဗီဇဂါမဘူတဂါမသမာရမ္ဘာ ပဋိဝိရတော ဟောတိ။ ဧကဘတ္တိကော ဟောတိ ရတ္တူပရတော ဝိရတော ဝိကာလဘောဇနာ။ နစ္စဂီတဝါဒိတဝိသူကဒဿနာ ပဋိဝိရတော ဟောတိ။ မာလာဂန္ဓဝိလေပနဓာရဏမဏ္ဍနဝိဘူသနဋ္ဌာနာ ပဋိဝိရတော ဟောတိ။ ဥစ္စာသယနမဟာသယနာ ပဋိဝိရတော ဟောတိ။ ဇာတရူပရဇတပဋိဂ္ဂဟဏာ ပဋိဝိရတော ဟောတိ။ အာမကဓညပဋိဂ္ဂဟဏာ ပဋိဝိရတော ဟောတိ။ အာမကမံသပဋိဂ္ဂဟဏာ ပဋိဝိရတော ဟောတိ။ ဣတ္ထိကုမာရိကပဋိဂ္ဂဟဏာ ပဋိဝိရတော ဟောတိ။ ဒာသိဒာသပဋိဂ္ဂဟဏာ ပဋိဝိရတော ဟောတိ။ အဇေဠကပဋိဂ္ဂဟဏာ ပဋိဝိရတော ဟောတိ။ ကုက္ကုဋသူကရပဋိဂ္ဂဟဏာ ပဋိဝိရတော ဟောတိ။ ဟတ္ထိဂဝဿဝဠဝပဋိဂ္ဂဟဏာ ပဋိဝိရတော ဟောတိ။ ခေတ္တဝတ္ထုပဋိဂ္ဂဟဏာ ပဋိဝိရတော ဟောတိ။ ဒူတေယျပဟိဏဂမနာနုယောဂါ ပဋိဝိရတော ဟောတိ။ ကယဝိက္ကယာ ပဋိဝိရတော ဟောတိ။ တုလာကူဋကံသကူဋမာနကူဋာ ပဋိဝိရတော ဟောတိ။ ဥက္ကောဋနဝဉ္စနနိကတိသာစိယောဂါ ပဋိဝိရတော ဟောတိ။ ဆေဒနဝဓဗန္ဓနဝိပရာမောသအာလောပသဟသာကာရာ ပဋိဝိရတော ဟောတိ။

“သော သန္တုဋ္ဌော ဟောတိ ကာယပရိဟာရိကေန စီဝရေန ကုစ္ဆိပရိဟာရိကေန ပိဏ္ဍပာတေန။ သော ယေန ယေနေဝ ပက္ကမတိ သမာဒာယေဝ ပက္ကမတိ။ သေယျထာပိ နာမ ပက္ခီ သကုဏော ယေန ယေနေဝ ဍေတိ, သပတ္တဘာရောဝ ဍေတိ; ဧဝမေဝံ ဘိက္ခု သန္တုဋ္ဌော ဟောတိ ကာယပရိဟာရိကေန စီဝရေန ကုစ္ဆိပရိဟာရိကေန ပိဏ္ဍပာတေန။ သော ယေန ယေနေဝ ပက္ကမတိ , သမာဒာယေဝ ပက္ကမတိ။ သော ဣမိနာ အရိယေန သီလက္ခန္ဓေန သမန္နာဂတော အဇ္ဈတ္တံ အနဝဇ္ဇသုခံ ပဋိသံဝေဒေတိ။

“သော စက္ခုနာ ရူပံ ဒိသွာ န နိမိတ္တဂ္ဂါဟီ ဟောတိ နာနုဗျဉ္ဇနဂ္ဂါဟီ။ ယတွာဓိကရဏမေနံ စက္ခုန္ဒြိယံ အသံဝုတံ ဝိဟရန္တံ အဘိဇ္ဈာဒောမနဿာ ပါပကာ အကုသလာ ဓမ္မာ အနွာဿဝေယျုံ, တဿ သံဝရာယ ပဋိပဇ္ဇတိ; ရက္ခတိ စက္ခုန္ဒြိယံ; စက္ခုန္ဒြိယေ သံဝရံ အာပဇ္ဇတိ။ သောတေန သဒ္ဒံ သုတွာ။ ဃာနေန ဂန္ဓံ ဃာယိတွာ။ ဇိဝှာယ ရသံ သာယိတွာ။ ကာယေန ဖောဋ္ဌဗ္ဗံ ဖုသိတွာ။ မနသာ ဓမ္မံ ဝိညာယ န နိမိတ္တဂ္ဂါဟီ ဟောတိ နာနုဗျဉ္ဇနဂ္ဂါဟီ။ ယတွာဓိကရဏမေနံ မနိန္ဒြိယံ အသံဝုတံ ဝိဟရန္တံ အဘိဇ္ဈာဒောမနဿာ ပါပကာ အကုသလာ ဓမ္မာ အနွာဿဝေယျုံ, တဿ သံဝရာယ ပဋိပဇ္ဇတိ; ရက္ခတိ မနိန္ဒြိယံ; မနိန္ဒြိယေ သံဝရံ အာပဇ္ဇတိ။ သော ဣမိနာ အရိယေန ဣန္ဒြိယသံဝရေန သမန္နာဂတော အဇ္ဈတ္တံ အဗျာသေကသုခံ ပဋိသံဝေဒေတိ။

“သော အဘိက္ကန္တေ ပဋိက္ကန္တေ သမ္ပဇာနကာရီ ဟောတိ, အာလောကိတေ ဝိလောကိတေ သမ္ပဇာနကာရီ ဟောတိ, သမိဉ္ဇိတေ ပသာရိတေ သမ္ပဇာနကာရီ ဟောတိ, သင်္ဃာဋိပတ္တစီဝရဓာရဏေ သမ္ပဇာနကာရီ ဟောတိ, အသိတေ ပီတေ ခါယိတေ သာယိတေ သမ္ပဇာနကာရီ ဟောတိ, ဥစ္စာရပဿာဝကမ္မေ သမ္ပဇာနကာရီ ဟောတိ, ဂတေ ဌိတေ နိသိန္နေ သုတ္တေ ဇာဂရိတေ ဘာသိတေ တုဏှီဘာဝေ သမ္ပဇာနကာရီ ဟောတိ ။

“သော ဣမိနာ စ အရိယေန သီလက္ခန္ဓေန သမန္နာဂတော, (ဣမာယ စ အရိယာယ သန္တုဋ္ဌိယာ သမန္နာဂတော,) [( ) နတ္ထိ သီ. ဿျာ. ပေါတ္ထကေသု။ မ. နိ. ၁.၂၉၆; မ. နိ. ၂.၁၃ ပဿိတဗ္ဗံ] ဣမိနာ စ အရိယေန ဣန္ဒြိယသံဝရေန သမန္နာဂတော, ဣမိနာ စ အရိယေန သတိသမ္ပဇညေန သမန္နာဂတော [သမန္နာဂတော။ သော (က.)] ဝိဝိတ္တံ သေနာသနံ ဘဇတိ အရညံ ရုက္ခမူလံ ပဗ္ဗတံ ကန္ဒရံ ဂိရိဂုဟံ သုသာနံ ဝနပတ္ထံ အဗ္ဘောကာသံ ပလာလပုဉ္ဇံ။ သော ပစ္ဆာဘတ္တံ ပိဏ္ဍပာတပဋိက္ကန္တော နိသီဒတိ ပလ္လင်္ကံ အာဘုဇိတွာ ဥဇုံ ကာယံ ပဏိဓာယ ပရိမုခံ သတိံ ဥပဋ္ဌပေတွာ။ သော အဘိဇ္ဈံ လောကေ ပဟာယ ဝိဂတာဘိဇ္ဈေန စေတသာ ဝိဟရတိ, အဘိဇ္ဈာယ စိတ္တံ ပရိသောဓေတိ။ ဗျာပါဒပဒောသံ ပဟာယ အဗျာပန္နစိတ္တော ဝိဟရတိ သဗ္ဗပါဏဘူတဟိတာနုကမ္ပီ, ဗျာပါဒပဒောသာ စိတ္တံ ပရိသောဓေတိ။ ထိနမိဒ္ဓံ ပဟာယ ဝိဂတထိနမိဒ္ဓော ဝိဟရတိ အာလောကသညီ သတော သမ္ပဇာနော, ထိနမိဒ္ဓာ စိတ္တံ ပရိသောဓေတိ။ ဥဒ္ဓစ္စကုက္ကုစ္စံ ပဟာယ အနုဒ္ဓတော ဝိဟရတိ အဇ္ဈတ္တံ ဝူပသန္တစိတ္တော, ဥဒ္ဓစ္စကုက္ကုစ္စာ စိတ္တံ ပရိသောဓေတိ။ ဝိစိကိစ္ဆံ ပဟာယ တိဏ္ဏဝိစိကိစ္ဆော ဝိဟရတိ အကထံကထီ ကုသလေသု ဓမ္မေသု, ဝိစိကိစ္ဆာယ စိတ္တံ ပရိသောဓေတိ။ သော ဣမေ ပဉ္စ နီဝရဏေ ပဟာယ စေတသော ဥပက္ကိလေသေ ပညာယ ဒုဗ္ဗလီကရဏေ ဝိဝိစ္စေဝ ကာမေဟိ။ပေ.။ စတုတ္ထံ ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ။

“သော ဇဝံ သမာဟိတေ စိတ္တေ ပရိသုဒ္ဓေ ပရိယောဒာတေ အနင်္ဂဏေ ဝိဂတူပက္ကိလေသေ မုဒုဘူတေ ကမ္မနိယေ ဌိတေ အာနေဉ္ဇပ္ပတ္တေ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိဉာဏာယ။ပေ.။ သတ္တာနံ စုတူပပါတဉာဏာယ။ပေ.။ (သော ဇဝံ သမာဟိတေ စိတ္တေ ပရိသုဒ္ဓေ ပရိယောဒာတေ အနင်္ဂဏေ ဝိဂတူပက္ကိလေသေ မုဒုဘူတေ ကမ္မနိယေ ဌိတေ အာနေဉ္ဇပ္ပတ္တေ) အာသဝါနံ ခယဉာဏာယ စိတ္တံ အဘိနိန္နာမေတိ။ သော ‘ဣဒံ ဒုက္ခ’န္တိ ယထာဘူတံ ပဇာနာတိ, ‘အယံ ဒုက္ခသမုဒယော’တိ ယထာဘူတံ ပဇာနာတိ, ‘အယံ ဒုက္ခနိရောဓော’တိ ယထာဘူတံ ပဇာနာတိ, ‘အယံ ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနီ ပဋိပဒါ’တိ ယထာဘူတံ ပဇာနာတိ။ ‘ဣမေ အာသဝါ’တိ ယထာဘူတံ ပဇာနာတိ, ‘အယံ အာသဝသမုဒယော’တိ ယထာဘူတံ ပဇာနာတိ , ‘အယံ အာသဝနိရောဓော’တိ ယထာဘူတံ ပဇာနာတိ, ‘အယံ အာသဝနိရောဓဂါမိနီ ပဋိပဒါ’တိ ယထာဘူတံ ပဇာနာတိ။

“တဿ ဇဝံ ဇာနတော ဇဝံ ပဿတော ကာမာသဝါပိ စိတ္တံ ဝိမုစ္စတိ, ဘဝါသဝါပိ စိတ္တံ ဝိမုစ္စတိ, အဝိဇ္ဇာသဝါပိ စိတ္တံ ဝိမုစ္စတိ; ဝိမုတ္တသ္မိံ ဝိမုတ္တမိတိ ဉာဏံ ဟောတိ။ ‘ခီဏာ ဇာတိ, ဝုသိတံ ဗြဟ္မစရိယံ, ကတံ ကရဏီယံ, နာပရံ ဣတ္ထတ္တာယာ’တိ ပဇာနာတိ။ ဇဝံ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော နေဝတ္တန္တပော ဟောတိ နာတ္တပရိတာပနာနုယောဂမနုယုတ္တော န ပရန္တပော န ပရပရိတာပနာနုယောဂမနုယုတ္တော။ သော န အတ္တန္တပော န ပရန္တပော ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ နိစ္ဆာတော နိဗ္ဗုတော သီတီဘူတော သုခပ္ပဋိသံဝေဒီ ဗြဟ္မဘူတေန အတ္တနာ ဝိဟရတိ။ ဣမေ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, စတ္တာရော ပုဂ္ဂလာ သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနာ လောကသ္မိ”န္တိ။ အဋ္ဌမံ။

၉. တဏှာသုတ္တံ

၁၉၉. ဘဂဝါ ဇတဒဝေါစ – “တဏှံ ဝေါ, ဘိက္ခဝေ, ဒေသေဿာမိ ဇာလိနိံ သရိတံ ဝိသဋံ ဝိသတ္တိကံ, ယာယ အယံ လောကော ဥဒ္ဓဿော ပရိယောနဒ္ဓော တန္တာကုလကဇာတော ဂုလာဂုဏ္ဌိကဇာတော [ကုလာဂုဏ္ဌိကဇာတော (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.) အ. နိ. အဋ္ဌ. ၂.၄.၁၉၉] မုဉ္ဇပဗ္ဗဇဘူတော အပာယံ ဒုဂ္ဂတိံ ဝိနိပါတံ သံသာရံ နာတိဝတ္တတိ။ တံ သုဏာထ, သာဓုကံ မနသိ ကရောထ; ဘာသိဿာမီ”တိ။ “ဇဝံ, ဘန္တေ”တိ ခေါ တေ ဘိက္ခူ ဘဂဝတော ပစ္စဿောသုံ။ ဘဂဝါ ဇတဒဝေါစ –

“ကတမာ စ သာ, ဘိက္ခဝေ, တဏှာ ဇာလိနီ သရိတာ ဝိသဋာ ဝိသတ္တိကာ, ယာယ အယံ လောကော ဥဒ္ဓဿော ပရိယောနဒ္ဓော တန္တာကုလကဇာတော ဂုလာဂုဏ္ဌိကဇာတော မုဉ္ဇပဗ္ဗဇဘူတော အပာယံ ဒုဂ္ဂတိံ ဝိနိပါတံ သံသာရံ နာတိဝတ္တတိ ? အဋ္ဌာရသ ခေါ ပနိမာနိ, ဘိက္ခဝေ, တဏှာဝိစရိတာနိ အဇ္ဈတ္တိကဿ ဥပါဒါယ, အဋ္ဌာရသ တဏှာဝိစရိတာနိ ဗာဟိရဿ ဥပါဒါယ။

“ကတမာနိ အဋ္ဌာရသ တဏှာဝိစရိတာနိ အဇ္ဈတ္တိကဿ ဥပါဒါယ? အသ္မီတိ, ဘိက္ခဝေ, သတိ ဣတ္ထသ္မီတိ ဟောတိ, ဇဝံသ္မီတိ [ဇဝမသ္မိ (သီ.), ဇဝသ္မိ (သျာ. ကံ. ပီ.) ဝိဘ. ၉၇၃ ပဿိတဗ္ဗံ] ဟောတိ, အညထာသ္မီတိ ဟောတိ, အသသ္မီတိ ဟောတိ, သတသ္မီတိ ဟောတိ, သန္တိ ဟောတိ, ဣတ္ထံ သန္တိ ဟောတိ, ဇဝံ သန္တိ ဟောတိ, အညထာ သန္တိ ဟောတိ, အပိဟံ [အပိဟ (သီ. ပီ.), အပိ (သျာ. ကံ.)] သန္တိ ဟောတိ, အပိဟံ [အပိ (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)] ဣတ္ထံ သန္တိ ဟောတိ, အပိဟံ [အပိ (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)] ဇဝံ သန္တိ ဟောတိ, အပိဟံ [အပိ (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)] အညထာ သန္တိ ဟောတိ , ဘဝိဿန္တိ ဟောတိ, ဣတ္ထံ ဘဝိဿန္တိ ဟောတိ, ဇဝံ ဘဝိဿန္တိ ဟောတိ, အညထာ ဘဝိဿန္တိ ဟောတိ။ ဣမာနိ အဋ္ဌာရသ တဏှာဝိစရိတာနိ အဇ္ဈတ္တိကဿ ဥပါဒါယ။

“ကတမာနိ အဋ္ဌာရသ တဏှာဝိစရိတာနိ ဗာဟိရဿ ဥပါဒါယ? ဣမိနာသ္မီတိ, ဘိက္ခဝေ, သတိ ဣမိနာ ဣတ္ထသ္မီတိ ဟောတိ, ဣမိနာ ဇဝံသ္မီတိ ဟောတိ, ဣမိနာ အညထာသ္မီတိ ဟောတိ, ဣမိနာ အသသ္မီတိ ဟောတိ, ဣမိနာ သတသ္မီတိ ဟောတိ, ဣမိနာ သန္တိ ဟောတိ, ဣမိနာ ဣတ္ထံ သန္တိ ဟောတိ, ဣမိနာ ဇဝံ သန္တိ ဟောတိ, ဣမိနာ အညထာ သန္တိ ဟောတိ, ဣမိနာ အပိဟံ သန္တိ ဟောတိ, ဣမိနာ အပိဟံ ဣတ္ထံ သန္တိ ဟောတိ, ဣမိနာ အပိဟံ ဇဝံ သန္တိ ဟောတိ, ဣမိနာ အပိဟံ အညထာ သန္တိ ဟောတိ, ဣမိနာ ဘဝိဿန္တိ ဟောတိ, ဣမိနာ ဣတ္ထံ ဘဝိဿန္တိ ဟောတိ, ဣမိနာ ဇဝံ ဘဝိဿန္တိ ဟောတိ, ဣမိနာ အညထာ ဘဝိဿန္တိ ဟောတိ။ ဣမာနိ အဋ္ဌာရသ တဏှာဝိစရိတာနိ ဗာဟိရဿ ဥပါဒါယ။

“က္ကတိ အင္ဒာရသ တဏွာဟာဝိစရိတာနိ အဇ္ဈတ္တိကဿ ဥပါဒါယ, အင္ဒာရသ တဏွာဟာဝိစရိတာနိ ဗာဟိရဿ ဥပါဒါယ။ က္ကမာနိ ဝုစ္စန္တိ, ဘိက္ခဝေ, ဆတ္တိံသ တဏွာဟာဝိစရိတာနိ။ က္ကတိ ဧဝရူပါနိ အတီတာနိ ဆတ္တိံသ တဏွာဟာဝိစရိတာနိ, အနာဂတာနိ ဆတ္တိံသ တဏွာဟာဝိစရိတာနိ , ပစ္စုပ္ပန္နာနိ ဆတ္တိံသ တဏွာဟာဝိစရိတာနိ။ ဧဝံ အင္ဌသတံ တဏွာဟာဝိစရိတံ ဟောန္တိ။

“အယံ ခော သာ, ဘိက္ခဝေ, တဏွာဟာ ဇာလိနီ သရိတာ ဝိသဋ္ဌာ ဝိသတ္တိကာ, ယာယ အယံ လောကော ဥဒ္ဓဿ္တော ပ ရိယောနဒ္ဓော တန္တာကုလကဇာတော ဂုလာဂုဏ္ဍိကဇာတော မုဉ္ဇပဗ္ဗဇဘူတော အပါယံ ဒုဂ္ဂတိံ ဝိနိပါတံ သံသာရံ နာ တိဝတ္တတီ”တိ။ နဝမံ။

၁၀. ပေမသုတ္တံ

၂၀၀. “စတ္တာရိမာနိ, ဘိက္ခဝေ, (ပေမာနိ) [( ) နတ္ထိ သီ. သ္ယာ. ကံ. ပီ. ပေါတ္ထကေသု] ဇာယန္တိ။ ကတမာနိ စ တ္တာရိ? ပေမာ ပေမံ ဇာယတိ, ပေမာ ဒေါသော ဇာယတိ, ဒေါသာ ပေမံ ဇာယတိ, ဒေါသာ ဒေါသော ဇာယတိ။

“ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ပေမာ ပေမံ ဇာယတိ? က္ကဓ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော ပုဂ္ဂလဿ က္ကဌော ဟောတိ ကန္တော မနာပေါ။ တံ ပရေ က္ကဋ္ဌေန ကန္တေန မနာပေန သမုဒာစရန္တိ။ တဿ ဧဝံ ဟောတိ – ‘ယော ခေါ မ္ယာယံ ပုဂ္ဂလော က္ကဌော ကန္တော မနာပေါ, တံ ပရေ က္ကဋ္ဌေန ကန္တေန မနာပေန သမုဒာစရန္တီ’တိ ။ သော တေသု ပေမံ ဇနေတိ။ ဧဝံ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ပေမာ ပေမံ ဇာယတိ။

“ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ပေမာ ဒေါသော ဇာယတိ? က္ကဓ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော ပုဂ္ဂလဿ က္ကဌော ဟောတိ ကန္တော မနာပေါ။ တံ ပရေ အနိဋ္ဌေန အကန္တေန အမနာပေန သမုဒာစရန္တိ။ တဿ ဧဝံ ဟောတိ – ‘ယော ခေါ မ္ယာယံ ပုဂ္ဂလော က္ကဌော ကန္တော မနာပေါ, တံ ပရေ အနိဋ္ဌေန အကန္တေန အမနာပေန သမုဒာစရန္တီ’တိ။ သော တေသု ဒေါသံ ဇနေတိ။ ဧဝံ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ပေမာ ဒေါသော ဇာယတိ။

“ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ဒေါသာ ပေမံ ဇာယတိ? က္ကဓ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော ပုဂ္ဂလဿ အနိဋ္ဌော ဟောတိ အကန္တော အမနာပေါ။ တံ ပရေ အနိဋ္ဌေန အကန္တေန အမနာပေန သမုဒာစရန္တိ။ တဿ ဧဝံ ဟောတိ – ‘ယော ခေါ မ္ယာယံ ပုဂ္ဂလော အနိဋ္ဌော အကန္တော အမနာပေါ, တံ ပရေ အနိဋ္ဌေန အကန္တေန အမနာပေန သမုဒာစရန္တီ’တိ။ သော တေသု ပေမံ ဇနေတိ။ ဧဝံ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ဒေါသာ ပေမံ ဇာယတိ။

“ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ဒေါသာ ဒေါသော ဇာယတိ? က္ကဓ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော ပုဂ္ဂလဿ အနိဋ္ဌော ဟောတိ အကန္တော အမနာပေါ ။ တံ ပရေ က္ကဋ္ဌေန ကန္တေန မနာပေန သမုဒာစရန္တိ။ တဿ ဧဝံ ဟောတိ – ‘ယော ခေါ မ္ယာယံ ပုဂ္ဂလော အနိဋ္ဌော အကန္တော အမနာပေါ, တံ ပရေ က္ကဋ္ဌေန ကန္တေန မနာပေန သမုဒာစရန္တီ’တိ။ သော တေသု ဒေါသံ ဇနေတိ။ ဧဝံ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ဒေါသာ ဒေါသော ဇာယတိ။ က္ကမာနိ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, စတ္တာရိ ပေမာနိ ဇာယန္တိ။

“ယသ္မိံ, ဘိက္ခဝေ, သမယေ ဘိက္ခု ဝိဝိစ္စေဝ ကာမေဟိ။ပေ။ ပဌမံ ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ, ယမ္ပိဿ ပေမာ ပေမံ ဇာယတိ တမ္ပိဿ တသ္မိံ သမယေ န ဟောတိ, ယောပိဿ ပေမာ ဒေါသော ဇာယတိ သောပိဿ တသ္မိံ သမယေ န ဟောတိ, ယမ္ပိဿ ဒေါသာ ပေမံ ဇာယတိ တမ္ပိဿ တသ္မိံ သမယေ န ဟောတိ, ယောပိဿ ဒေါသာ ဒေါသော ဇာယတိ သောပိဿ တသ္မိံ သမယေ န ဟောတိ။

“ယသ္မိံ, ဘိက္ခဝေ, သမယေ ဘိက္ခု ဝိတက္ကဝိစာရာနံ ဝူပသမာ။ပေ။ ဒုတိယံ ဈာနံ။ပေ။ တတိယံ ဈာနံ။ပေ။ စတုတ္ထံ ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ, ယမ္ပိဿ ပေမာ ပေမံ ဇာယတိ တမ္ပိဿ တသ္မိံ သမယေ န ဟောတိ, ယောပိဿ ပေမာ ဒေါသော ဇာယတိ သောပိဿ တသ္မိံ သမယေ န ဟောတိ, ယမ္ပိဿ ဒေါသာ ပေမံ ဇာယတိ တမ္ပိဿ တသ္မိံ သမယေ န ဟောတိ, ယောပိဿ ဒေါသာ ဒေါသော ဇာယတိ သောပိဿ တသ္မိံ သမယေ န ဟောတိ။

“ယသ္မိံ, ဘိက္ခဝေ, သမယေ ဘိက္ခု အာသဝါနံ ခယာ အနာသဝံ စေတောဝိမုတ္တိံ ပညာဝိမုတ္တိံ ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ သယံ အဘိညာ သစ္ဆိကတွာ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ, ယမ္ပိဿ ပေမာ ပေမံ ဇာယတိ တမ္ပိဿ ပဟီနံ ဟောတိ ဥစ္ဆိန္နမူလံ တာလာဝတ္ထုကတံ အနဘာဝံကတံ အာယတိံ အနုပ္ပာဒဓမ္မံ, ယောပိဿ ပေမာ ဒောသော ဇာယတိ သောပိဿ ပဟီနော ဟောတိ ဥစ္ဆိန္နမူလော တာလာဝတ္ထုကတော အနဘာဝံကတော အာယတိံ အနုပ္ပာဒဓမ္မော, ယမ္ပိဿ ဒောသာ ပေမံ ဇာယတိ တမ္ပိဿ ပဟီနံ ဟောတိ ဥစ္ဆိန္နမူလံ တာလာဝတ္ထုကတံ အနဘာဝံကတံ အာယတိံ အနုပ္ပာဒဓမ္မံ, ယောပိဿ ဒောသာ ဒောသော ဇာယတိ သောပိဿ ပဟီနော ဟောတိ ဥစ္ဆိန္နမူလော တာလာဝတ္ထုကတော အနဘာဝံကတော အာယတိံ အနုပ္ပာဒဓမ္မော။ အယံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု နေဝ ဥဿေနေတိ န ပဋိသေနေတိ [န ပဋိသ္သေနေတိ (သီ. ပီ.)] န ဓူပာယတိ န ပဇ္ဇလတိ န သမ္ပဇ္ဈာယတိ [န အပဇ္ဈာယတိ (သီ.), န ပဇ္ဈာယတိ (သျာ. ကံ. ပီ.)] ။

“ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဥဿေနေတိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ရူပံ အတ္တတော သမနုပဿတိ, ရူပဝန္တံ ဝာ အတ္တာနံ, အတ္တနိ ဝာ ရူပံ, ရူပသ္မိံ ဝာ အတ္တာနံ; ဝေဒနံ အတ္တတော သမနုပဿတိ, ဝေဒနာဝန္တံ ဝာ အတ္တာနံ , အတ္တနိ ဝာ ဝေဒနံ, ဝေဒနာယ ဝာ အတ္တာနံ; သညံ အတ္တတော သမနုပဿတိ, သညာဝန္တံ ဝာ အတ္တာနံ, အတ္တနိ ဝာ သညံ, သညာယ ဝာ အတ္တာနံ; သင်္ခါရေ အတ္တတော သမနုပဿတိ, သင်္ခါရဝန္တံ ဝာ အတ္တာနံ, အတ္တနိ ဝာ သင်္ခါရေ, သင်္ခါရေသု ဝာ အတ္တာနံ; ဝိညာဏံ အတ္တတော သမနုပဿတိ, ဝိညာဏဝန္တံ ဝာ အတ္တာနံ, အတ္တနိ ဝာ ဝိညာဏံ, ဝိညာဏသ္မိံ ဝာ အတ္တာနံ။ ဧဝံ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဥဿေနေတိ။

“ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု န ဥဿေနေတိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု န ရူပံ အတ္တတော သမနုပဿတိ, န ရူပဝန္တံ ဝာ အတ္တာနံ, န အတ္တနိ ဝာ ရူပံ, န ရူပသ္မိံ ဝာ အတ္တာနံ; န ဝေဒနံ အတ္တတော သမနုပဿတိ, န ဝေဒနာဝန္တံ ဝာ အတ္တာနံ, န အတ္တနိ ဝာ ဝေဒနံ, န ဝေဒနာယ ဝာ အတ္တာနံ; န သညံ အတ္တတော သမနုပဿတိ, န သညာဝန္တံ ဝာ အတ္တာနံ, န အတ္တနိ ဝာ သညံ , န သညာယ ဝာ အတ္တာနံ; န သင်္ခါရေ အတ္တတော သမနုပဿတိ, န သင်္ခါရဝန္တံ ဝာ အတ္တာနံ, န အတ္တနိ ဝာ သင်္ခါရေ, န သင်္ခါရေသု ဝာ အတ္တာနံ; န ဝိညာဏံ အတ္တတော သမနုပဿတိ, န ဝိညာဏဝန္တံ ဝာ အတ္တာနံ, န အတ္တနိ ဝာ ဝိညာဏံ, န ဝိညာဏသ္မိံ ဝာ အတ္တာနံ။ ဧဝံ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု န ဥဿေနေတိ။

“ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ပဋိသေနေတိ? ဣဓ , ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု အက္ကောသန္တံ ပစ္စက္ကောသတိ, ရောသန္တံ ပဋိရောသတိ, ဘဏ္ဍန္တံ ပဋိဘဏ္ဍတိ။ ဧဝံ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ပဋိသေနေတိ။

“ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု န ပဋိသေနေတိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု အက္ကောသန္တံ န ပစ္စက္ကောသတိ, ရောသန္တံ န ပဋိရောသတိ, ဘဏ္ဍန္တံ န ပဋိဘဏ္ဍတိ။ ဧဝံ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု န ပဋိသေနေတိ။

“ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဓူပာယတိ? အသ္မီတိ, ဘိက္ခဝေ, သတိ ဣတ္ထသ္မီတိ ဟောတိ, ဧဝံသ္မီတိ ဟောတိ, အညထာသ္မီတိ ဟောတိ, အသသ္မီတိ ဟောတိ, သတသ္မီတိ ဟောတိ, သန္တိ ဟောတိ, ဣတ္ထံ သန္တိ ဟောတိ, ဧဝံ သန္တိ ဟောတိ, အညထာ သန္တိ ဟောတိ, အပိဟံ သန္တိ ဟောတိ, အပိဟံ ဣတ္ထံ သန္တိ ဟောတိ, အပိဟံ ဧဝံ သန္တိ ဟောတိ, အပိဟံ အညထာ သန္တိ ဟောတိ, ဘဝိဿန္တိ ဟောတိ, ဣတ္ထံ ဘဝိဿန္တိ ဟောတိ, ဧဝံ ဘဝိဿန္တိ ဟောတိ, အညထာ ဘဝိဿန္တိ ဟောတိ။ ဧဝံ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဓူပာယတိ။

“ကထဉ္စ , ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု န ဓူပာယတိ? အသ္မီတိ, ဘိက္ခဝေ, အသတိ ဣတ္ထသ္မီတိ န ဟောတိ, ဧဝံသ္မီတိ န ဟောတိ, အညထာသ္မီတိ န ဟောတိ, အသသ္မီတိ န ဟောတိ, သတသ္မီတိ န ဟောတိ, သန္တိ န ဟောတိ, ဣတ္ထံ သန္တိ န ဟောတိ, ဧဝံ သန္တိ န ဟောတိ, အညထာ သန္တိ န ဟောတိ, အပိဟံ သန္တိ န ဟောတိ, အပိဟံ ဣတ္ထံ သန္တိ န ဟောတိ, အပိဟံ ဧဝံ သန္တိ န ဟောတိ, အပိဟံ အညထာ သန္တိ န ဟောတိ, ဘဝိဿန္တိ န ဟောတိ, ဣတ္ထံ ဘဝိဿန္တိ န ဟောတိ, ဧဝံ ဘဝိဿန္တိ န ဟောတိ, အညထာ ဘဝိဿန္တိ န ဟောတိ။ ဧဝံ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု န ဓူပာယတိ။

“ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ပဇ္ဇလတိ? ဣမိနာ အသ္မီတိ, ဘိက္ခဝေ, သတိ ဣမိနာ ဣတ္ထသ္မီတိ ဟောတိ, ဣမိနာ ဧဝံသ္မီတိ ဟောတိ, ဣမိနာ အညထာသ္မီတိ ဟောတိ, ဣမိနာ အသသ္မီတိ ဟောတိ, ဣမိနာ သတသ္မီတိ ဟောတိ, ဣမိနာ သန္တိ ဟောတိ, ဣမိနာ ဣတ္ထံ သန္တိ ဟောတိ, ဣမိနာ ဧဝံ သန္တိ ဟောတိ, ဣမိနာ အညထာ သန္တိ ဟောတိ, ဣမိ

မိနာ အပိဟံ သန္တိ ဟောတိ, ဣမိနာ အပိဟံ ဣတ္ထံ သန္တိ ဟောတိ, ဣမိနာ အပိဟံ ဧဝံ သန္တိ ဟောတိ, ဣမိနာ အပိဟံ အညထာ သန္တိ ဟောတိ, ဣမိနာ ဘဝိဿန္တိ ဟောတိ, ဣမိနာ ဣတ္ထံ ဘဝိဿန္တိ ဟောတိ, ဣမိနာ ဧဝံ ဘဝိဿန္တိ ဟောတိ, ဣမိနာ အညထာ ဘဝိဿန္တိ ဟောတိ။ ဧဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ပဇ္ဇလတိ။

''ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု န ပဇ္ဇလတိ? ဣမိနာ အသ္မီတိ, ဘိက္ခဝေ, အသတိ ဣမိနာ ဣတ္ထသ္မီတိ န ဟောတိ, ဣမိနာ ဧဝံသ္မီတိ န ဟောတိ, ဣမိနာ အညထာသ္မီတိ န ဟောတိ, ဣမိနာ အသသ္မီတိ န ဟောတိ, ဣမိနာ သတသ္မီတိ န ဟောတိ, ဣမိနာ သန္တိ န ဟောတိ, ဣမိနာ ဣတ္ထံ သန္တိ န ဟောတိ, ဣမိနာ ဧဝံ သန္တိ န ဟောတိ, ဣမိနာ အညထာ သန္တိ န ဟောတိ, ဣမိနာ အပိဟံ သန္တိ န ဟောတိ, ဣမိနာ အပိဟံ ဣတ္ထံ သန္တိ န ဟောတိ, ဣမိနာ အပိဟံ ဧဝံ သန္တိ န ဟောတိ, ဣမိနာ အပိဟံ အညထာ သန္တိ န ဟောတိ, ဣမိနာ ဘဝိဿန္တိ န ဟောတိ, ဣမိနာ ဣတ္ထံ ဘဝိဿန္တိ န ဟောတိ, ဣမိနာ ဧဝံ ဘဝိဿန္တိ န ဟောတိ, ဣမိနာ အညထာ ဘဝိဿန္တိ န ဟောတိ။ ဧဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု န ပဇ္ဇလတိ။

''ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု သမုစ္ဆိဇ္ဇတိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခုနော အသ္မိမာနော ပဟီနော န ဟောတိ ဥစ္ဆိန္နမူလော တာလာဝတ္ထုကတော အနဘာဝံကတော အာယတိံ အနုပ္ပာဒဓမ္မော။ ဧဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု သမုစ္ဆိဇ္ဇတိ။

''ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု န သမုစ္ဆိဇ္ဇတိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခုနော အသ္မိမာနော ပဟီနော ဟောတိ ဥစ္ဆိန္နမူလော တာလာဝတ္ထုကတော အနဘာဝံကတော အာယတိံ အနုပ္ပာဒဓမ္မော။ ဧဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု န သမုစ္ဆိဇ္ဇတီ''တိ။ ဒသမံ။

မဟာဝဂ္ဂေါ ပဉ္စမော။

တဿုဒ္ဒါနံ –

သောတာနုဂတံ ဌာနံ၊ ဘဒ္ဒိယ သာမုဂိယ ဝပ္ပ သာဠှာ စ။
မလ္လိက အတ္တန္တာပော၊ တဏှာ ပေမေန စ ဒသာ တေတိ။

စတုတ္ထမဟာပဏ္ဏာသကံ သမတ္တံ။

၅. ပဉ္စမပဏ္ဏာသကံ

(၂၁) ၁. သပ္ပုရိသဝဂ္ဂော

၁. သိက္ခာပဒသုတ္တံ

၂၀၁. “အသပ္ပုရိသဉ္စ ဝော, ဘိက္ခဝေ, ဒေသေဿာမိ, အသပ္ပုရိသေန အသပ္ပုရိသတရဉ္စ; သပ္ပုရိသဉ္စ, သပ္ပုရိသေန သပ္ပုရိသတရဉ္စ။ တံ သုဏာထ, သာဓုကံ မနသိ ကရောထ; ဘာသိဿာမီ”တိ။ “ဧဝံ, ဘန္တေ”တိ ခော တေ ဘိက္ခူ ဘဂဝတော ပစ္စဿောသုံ။ ဘဂဝါ ဧတဒဝေါစ –

“ကတမော စ, ဘိက္ခဝေ, အသပ္ပုရိသော? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ပါဏာတိပါတီ ဟောတိ, အဒိန္နာဒါယီ ဟောတိ, ကာမေသုမိစ္ဆာစာရီ ဟောတိ, မုသာဝါဒီ ဟောတိ, သုရာမေရယမဇ္ဇပမာဒဋ္ဌာယီ ဟောတိ။ အယံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, အသပ္ပုရိသော။

“ကတမော စ, ဘိက္ခဝေ, အသပ္ပုရိသေန အသပ္ပုရိသတရော? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော အတ္တနာ စ ပါဏာတိပါတီ ဟောတိ, ပရဉ္စ ပါဏာတိပါတေ သမာဒပေတိ; အတ္တနာ စ အဒိန္နာဒါယီ ဟောတိ, ပရဉ္စ အဒိန္နာဒါနေ သမာဒပေတိ; အတ္တနာ စ ကာမေသုမိစ္ဆာစာရီ ဟောတိ, ပရဉ္စ ကာမေသုမိစ္ဆာစာရေ သမာဒပေတိ; အတ္တနာ စ မုသာဝါဒီ ဟောတိ, ပရဉ္စ မုသာဝါဒေ သမာဒပေတိ; အတ္တနာ စ သုရာမေရယမဇ္ဇပမာဒဋ္ဌာယီ ဟောတိ, ပရဉ္စ သုရာမေရယမဇ္ဇပမာဒဋ္ဌာနေ သမာဒပေတိ။ အယံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, အသပ္ပုရိသေန အသပ္ပုရိသတရော။

“ကတမော စ, ဘိက္ခဝေ, သပ္ပုရိသော? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ပါဏာတိပါတာ ပဋိဝိရတော ဟောတိ, အဒိန္နာဒါနာ ပဋိဝိရတော ဟောတိ, ကာမေသုမိစ္ဆာစာရာ ပဋိဝိရတော ဟောတိ, မုသာဝါဒာ ပဋိဝိရတော ဟောတိ, သုရာမေရယမဇ္ဇပမာဒဋ္ဌာနာ ပဋိဝိရတော ဟောတိ။ အယံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, သပ္ပုရိသော။

“ကတမော စ, ဘိက္ခဝေ, သပ္ပုရိသေန သပ္ပုရိသတရော? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော အတ္တနာ စ ပါဏာတိပါတာ ပဋိဝိရတော ဟောတိ, ပရဉ္စ ပါဏာတိပါတာ ဝေရမဏိယာ သမာဒပေတိ; အတ္တနာ စ အဒိန္နာဒါနာ ပဋိဝိရတော ဟောတိ, ပရဉ္စ အဒိန္နာဒါနာ ဝေရမဏိယာ သမာဒပေတိ; အတ္တနာ စ ကာမေသုမိစ္ဆာစာရာ ပဋိဝိရတော ဟောတိ, ပရဉ္စ ကာမေသုမိစ္ဆာစာရာ ဝေရမဏိယာ သမာဒပေတိ; အတ္တနာ စ မုသာဝါဒာ ပဋိဝိရတော ဟောတိ, ပရဉ္စ မုသာဝါဒာ ဝေရမဏိယာ သမာဒပေတိ; အတ္တနာ စ သုရာမေရယမဇ္ဇပမာဒဋ္ဌာနာ ပဋိဝိရတော ဟောတိ, ပရဉ္စ သုရာမေရယမဇ္ဇပမာဒဋ္ဌာနာ ဝေရမဏိယာ သမာဒပေတိ။ အယံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, သပ္ပုရိသေန သပ္ပုရိသတရော”တိ [ပု. ပ. ၁၃၅]။ ပဌမံ။

၂. အဿဒ္ဓသုတ္တံ

၂၀၂. “အသပ္ပုရိသဉ္စ ဝော, ဘိက္ခဝေ, ဒေသေဿာမိ, အသပ္ပုရိသေန အသပ္ပုရိသတရဉ္စ; သပ္ပုရိသဉ္စ, သပ္ပုရိသေန သပ္ပုရိသတရဉ္စ။ တံ သုဏာထ။ပေ.။။

“ကတမော စ, ဘိက္ခဝေ, အသပ္ပုရိသော? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော အဿဒ္ဓော ဟောတိ, အဟိရိကော ဟောတိ, အနောတ္တပ္ပီ ဟောတိ, အပ္ပဿုတော ဟောတိ, ကုသီတော ဟောတိ, မုဋ္ဌဿတိ ဟောတိ, ဒုပ္ပညော ဟောတိ။ အယံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, အသပ္ပုရိသော။

“ကတမော စ, ဘိက္ခဝေ, အသပ္ပုရိသေန အသပ္ပုရိသတရော? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော အတ္တနာ စ အဿဒ္ဓော ဟောတိ, ပရဉ္စ အဿဒ္ဓိယေ [အသဒ္ဓါယ (က.)] သမာဒပေတိ; အတ္တနာ စ အဟိရိကော ဟောတိ, ပရဉ္စ အဟိရိကတာယ သမာဒပေတိ; အတ္တနာ စ အနောတ္တပ္ပီ ဟောတိ, ပရဉ္စ အနောတ္တပ္ပေ သမာဒပေတိ; အတ္တနာ စ အပ္ပဿုတော ဟောတိ, ပရဉ္စ အပ္ပဿုတေ သမာဒပေတိ; အတ္တနာ စ ကုသီတော ဟောတိ, ပရဉ္စ ကောသဇ္ဇေ သမာဒပေတိ; အတ္တနာ စ မုဋ္ဌဿတိ ဟောတိ, ပရဉ္စ မုဋ္ဌဿစ္စေ [မုဋ္ဌသစ္စေ (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)] သမာဒပေတိ; အတ္တနာ စ ဒုပ္ပညော ဟောတိ, ပရဉ္စ ဒုပ္ပညတာယ သမာဒပေတိ။ အယံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, အသပ္ပုရိသေန အသပ္ပုရိသတရော။

“ကတမော စ, ဘိက္ခဝေ, သပ္ပုရိသော? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော သဒ္ဓော ဟောတိ, ဟိရိမာ ဟောတိ, ဩတ္တပ္ပီ ဟောတိ, ဗဟုဿုတော ဟောတိ, အာရဒ္ဓဝီရိယော ဟောတိ, သတိမာ ဟောတိ, ပညဝါ ဟောတိ။ အယံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, သပ္ပုရိသော။

“ကတမော စ, ဘိက္ခဝေ, သပ္ပုရိသေန သပ္ပုရိသတရော? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော အတ္တနာ စ သဒ္ဓါသမ္ပန္နော ဟောတိ, ပရဉ္စ သဒ္ဓါသမ္ပဒာယ သမာဒပေတိ ; အတ္တနာ စ ဟိရိမာ ဟောတိ, ပရဉ္စ ဟိရိမတာယ [ဟိရိသမ္ပဒာယ (က.)] သမာဒပေတိ; အတ္တနာ စ ဩတ္တပ္ပီ ဟောတိ, ပရဉ္စ ဩတ္တပ္ပေ သမာဒပေတိ; အတ္တနာ စ ဗဟုဿုတော ဟောတိ, ပရဉ္စ ဗာဟုသစ္စေ သမာဒပေတိ; အတ္တနာ စ အာရဒ္ဓဝီရိယော ဟောတိ, ပရဉ္စ ဝီရိယာရမ္ဘေ သမာဒပေတိ; အတ္တနာ စ ဥပဋ္ဌိတဿတိ ဟောတိ, ပရဉ္စ သတိဥပဋ္ဌာနေ [သတိပဋ္ဌာနေ (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)] သမာဒပေတိ; အတ္တနာ စ ပညာသမ္ပန္နော ဟောတိ, ပရဉ္စ ပညာသမ္ပဒာယ သမာဒပေတိ။ အယံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, သပ္ပုရိသေန သပ္ပုရိသတရော”တိ။ ဒုတိယံ။

၃. သတ္တကမ္မသုတ္တံ

၂၀၃. “အသပ္ပုရိသဉ္စ ဝော, ဘိက္ခဝေ, ဒေသေဿာမိ, အသပ္ပုရိသေန အသပ္ပုရိသတရဉ္စ; သပ္ပုရိသဉ္စ, သပ္ပုရိသေန သပ္ပုရိသတရဉ္စ။ တံ သုဏာထ။ပေ.။။

“ကတမော စ, ဘိက္ခဝေ, အသပ္ပုရိသော? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ပာဏာတိပာတီ ဟောတိ, အဒိန္နာဒာယီ ဟောတိ, ကာမေသုမိစ္ဆာစာရီ ဟောတိ, မုသာဝါဒီ ဟောတိ, ပိသုဏဝါစော ဟောတိ, ဖရုသဝါစော ဟောတိ, သမ္ဖပ္ပလာပီ ဟောတိ။ အယံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, အသပ္ပုရိသော။

“ကတမော စ, ဘိက္ခဝေ, အသပ္ပုရိသေန အသပ္ပုရိသတရော? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော အတ္တနာ စ ပာဏာတိပာတီ ဟောတိ, ပရဉ္စ ပာဏာတိပာတေ သမာဒပေတိ; အတ္တနာ စ အဒိန္နာဒာယီ ဟောတိ, ပရဉ္စ အဒိန္နာဒာနေ သမာဒပေတိ; အတ္တနာ စ ကာမေသုမိစ္ဆာစာရီ ဟောတိ, ပရဉ္စ ကာမေသုမိစ္ဆာစာရေ သမာဒပေတိ; အတ္တနာ စ မုသာဝါဒီ ဟောတိ, ပရဉ္စ မုသာဝါဒေ သမာဒပေတိ; အတ္တနာ စ ပိသုဏဝါစော ဟောတိ, ပရဉ္စ ပိသုဏာယ ဝါစာယ သမာဒပေတိ; အတ္တနာ စ ဖရုသဝါစော ဟောတိ, ပရဉ္စ ဖရုသာယ ဝါစာယ သမာဒပေတိ; အတ္တနာ စ သမ္ဖပ္ပလာပီ ဟောတိ, ပရဉ္စ သမ္ဖပ္ပလာပေ သမာဒပေတိ။ အယံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, အသပ္ပုရိသေန အသပ္ပုရိသတရော။

“ကတမော စ, ဘိက္ခဝေ, သပ္ပုရိသော? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ပာဏာတိပာတာ ပဋိဝိရတော ဟောတိ, အဒိန္နာဒာနာ ပဋိဝိရတော ဟောတိ, ကာမေသုမိစ္ဆာစာရာ ပဋိဝိရတော ဟောတိ, မုသာဝါဒာ ပဋိဝိရတော ဟောတိ, ပိသုဏာယ ဝါစာယ ပဋိဝိရတော ဟောတိ, ဖရုသာယ ဝါစာယ ပဋိဝိရတော, ဟောတိ, သမ္ဖပ္ပလာပာ ပဋိဝိရတော ဟောတိ။ အယံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, သပ္ပုရိသော။

“ကတမော စ, ဘိက္ခဝေ, သပ္ပုရိသေန သပ္ပုရိသတရော? ဣဓ ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော အတ္တနာ စ ပာဏာတိပာတာ ပဋိဝိရတော ဟောတိ, ပရဉ္စ ပာဏာတိပာတာ ဝေရမဏိယာ သမာဒပေတိ; အတ္တနာ စ အဒိန္နာဒာနာ ပဋိဝိရတော ဟောတိ, ပရဉ္စ အဒိန္နာဒာနာ ဝေရမဏိယာ သမာဒပေတိ; အတ္တနာ စ ကာမေသုမိစ္ဆာစာရာ ပဋိဝိရတော ဟောတိ, ပရဉ္စ ကာမေသုမိစ္ဆာစာရာ ဝေရမဏိယာ သမာဒပေတိ; အတ္တနာ စ မုသာဝါဒာ ပဋိဝိရတော ဟောတိ, ပရဉ္စ မုသာဝါဒာ ဝေရမဏိယာ သမာဒပေတိ; အတ္တနာ စ ပိသုဏာယ ဝါစာယ ပဋိဝိရတော ဟောတိ, ပရဉ္စ ပိသုဏာယ ဝါစာယ ဝေရမဏိယာ သမာဒပေတိ; အတ္တနာ စ ဖရုသာယ ဝါစာယ ပဋိဝိရတော ဟောတိ, ပရဉ္စ ဖရုသာယ ဝါစာယ ဝေရမဏိယာ သမာဒပေတိ; အတ္တနာ စ သမ္ဖပ္ပလာပာ ပဋိဝိရတော ဟောတိ, ပရဉ္စ သမ္ဖပ္ပလာပာ ဝေရမဏိယာ သမာဒပေတိ။ အယံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, သပ္ပုရိသေန သပ္ပုရိသတရော”တိ။ တတိယံ။

၄. ဒသကမ္မသုတ္တံ

၂၀၄. ‘‘အသပ္ပုရိသဉ္စ ဝေါ, ဘိက္ခဝေ, ဒေသေဿာမိ, အသပ္ပုရိသေန အသပ္ပုရိသတရဉ္စ; သပ္ပုရိသဉ္စ, သပ္ပုရိသေန သပ္ပုရိသတရဉ္စ။ တံ သုဏာထ။ပေ.။။

‘‘ကတမော စ, ဘိက္ခဝေ, အသပ္ပုရိသော? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ပါဏာတိပါတီ ဟောတိ, အဒိန္နာဒါယီ ဟောတိ, ကာမေသုမိစ္ဆာစာရီ ဟောတိ, မုသာဝါဒီ ဟောတိ, ပိသုဏဝါစော ဟောတိ, ဖရုသဝါစော ဟောတိ, သမ္ဖပ္ပလာပီ ဟောတိ, အဘိဇ္ဈာလု ဟောတိ, ဗျာပန္နစိတ္တော ဟောတိ, မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကော ဟောတိ။ အယံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, အသပ္ပုရိသော။

‘‘ကတမော စ, ဘိက္ခဝေ, အသပ္ပုရိသေန အသပ္ပုရိသတရော? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော အတ္တနာ စ ပါဏာတိပါတီ ဟောတိ, ပရဉ္စ ပါဏာတိပါတေ သမာဒပေတိ။ပေ.။ အတ္တနာ စ အဘိဇ္ဈာလု ဟောတိ, ပရဉ္စ အဘိဇ္ဈာယ သမာဒပေတိ; အတ္တနာ စ ဗျာပန္နစိတ္တော ဟောတိ, ပရဉ္စ ဗျာပာဒေ သမာဒပေတိ, အတ္တနာ စ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကော ဟောတိ, ပရဉ္စ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိယာ သမာဒပေတိ။ အယံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, အသပ္ပုရိသေန အသပ္ပုရိသတရော။

‘‘ကတမော စ, ဘိက္ခဝေ, သပ္ပုရိသော? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ပါဏာတိပါတာ ပဋိဝိရတော ဟောတိ။ပေ.။ အနဘိဇ္ဈာလု ဟောတိ, အဗျာပန္နစိတ္တော ဟောတိ, သမ္မာဒိဋ္ဌိကော ဟောတိ။ အယံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, သပ္ပုရိသော။

‘‘ကတမော စ, ဘိက္ခဝေ, သပ္ပုရိသေန သပ္ပုရိသတရော? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော အတ္တနာ စ ပါဏာတိပါတာ ပဋိဝိရတော ဟောတိ, ပရဉ္စ ပါဏာတိပါတာ ဝေရမဏိယာ သမာဒပေတိ။ပေ.။ အတ္တနာ စ အနဘိဇ္ဈာလု ဟောတိ, ပရဉ္စ အနဘိဇ္ဈာယ သမာဒပေတိ; အတ္တနာ စ အဗျာပန္နစိတ္တော ဟောတိ, ပရဉ္စ အဗျာပာဒေ သမာဒပေတိ; အတ္တနာ စ သမ္မာဒိဋ္ဌိကော ဟောတိ, ပရဉ္စ သမ္မာဒိဋ္ဌိယာ သမာဒပေတိ။ အယံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, သပ္ပုရိသေန သပ္ပုရိသတရော’’တိ။ စတုတ္ထံ။

၅. အဋ္ဌင်္ဂိကသုတ္တံ

၂၀၅. ‘‘အသပ္ပုရိသဉ္စ ဝေါ, ဘိက္ခဝေ, ဒေသေဿာမိ, အသပ္ပုရိသေန အသပ္ပုရိသတရဉ္စ; သပ္ပုရိသဉ္စ, သပ္ပုရိသေန သပ္ပုရိသတရဉ္စ။ တံ သုဏာထ။ပေ.။။

‘‘ကတမော စ, ဘိက္ခဝေ, အသပ္ပုရိသော? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကော ဟောတိ, မိစ္ဆာသင်္ကပ္ပော ဟောတိ, မိစ္ဆာဝါစော ဟောတိ, မိစ္ဆာကမ္မန္တော ဟောတိ, မိစ္ဆာအာဇီဝေါ ဟောတိ, မိစ္ဆာဝါယာမော ဟောတိ, မိစ္ဆာသတိ ဟောတိ, မိစ္ဆာသမာဓိ ဟောတိ။ အယံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, အသပ္ပုရိသော။

‘‘ကတမော စ, ဘိက္ခဝေ, အသပ္ပုရိသေန အသပ္ပုရိသတရော? ဣဓ ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော အတ္တနာ စ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကော ဟောတိ, ပရဉ္စ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိယာ သမာဒပေတိ; အတ္တနာ စ မိစ္ဆာသင်္ကပ္ပော ဟောတိ, ပရဉ္စ မိစ္ဆာသင်္ကပ္ပေ သမာဒပေတိ; အတ္တနာ စ မိစ္ဆာဝါစော ဟောတိ, ပရဉ္စ မိစ္ဆာဝါစာယ သမာဒပေတိ; အတ္တနာ စ မိစ္ဆာကမ္မန္တော ဟောတိ, ပရဉ္စ မိစ္ဆာကမ္မန္တေ သမာဒပေတိ; အတ္တနာ စ မိစ္ဆာအာဇီဝေါ ဟောတိ, ပရဉ္စ မိစ္ဆာအာဇီဝေ သမာဒပေတိ; အတ္တနာ စ မိစ္ဆာဝါယာမော ဟောတိ, ပရဉ္စ မိစ္ဆာဝါယာမေ သမာဒပေတိ; အတ္တနာ စ မိစ္ဆာသတိ ဟောတိ, ပရဉ္စ မိစ္ဆာသတိယာ သမာဒပေတိ; အတ္တနာ စ မိစ္ဆာသမာဓိ ဟောတိ, ပရဉ္စ မိစ္ဆာသမာဓိမှိ သမာဒပေတိ။ အယံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, အသပ္ပုရိသေန အသပ္ပုရိသတရော။

‘‘ကတမော စ, ဘိက္ခဝေ, သပ္ပုရိသော? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော သမ္မာဒိဋ္ဌိကော ဟောတိ, သမ္မာသင်္ကပ္ပော ဟောတိ, သမ္မာဝါစော ဟောတိ, သမ္မာကမ္မန္တော ဟောတိ, သမ္မာအာဇီဝေါ ဟောတိ, သမ္မာဝါယာမော ဟောတိ, သမ္မာသတိ ဟောတိ, သမ္မာသမာဓိ ဟောတိ။ အယံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, သပ္ပုရိသော။

‘‘ကတမော စ, ဘိက္ခဝေ, သပ္ပုရိသေန သပ္ပုရိသတရော? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော အတ္တနာ စ သမ္မာဒိဋ္ဌိကော ဟောတိ, ပရဉ္စ သမ္မာဒိဋ္ဌိယာ သမာဒပေတိ; အတ္တနာ စ သမ္မာသင်္ကပ္ပော ဟောတိ, ပရဉ္စ သမ္မာသင်္ကပ္ပေ သမာဒပေ

တိ; အတ္တနာ စ သမ္မာတစော ဟောတိ, ပရဉ္စ သမ္မာတစာယ သမာဒပေတိ; အတ္တနာ စ သမ္မာကမ္မန္တော ဟောတိ, ပရဉ္စ သမ္မာကမ္မန္တေ သမာဒပေတိ; အတ္တနာ စ သမ္မာအာဇီဝေ ဟောတိ, ပရဉ္စ သမ္မာအာဇီဝေ သမာဒပေတိ; အတ္တနာ စ သမ္မာ တယာမော ဟောတိ, ပရဉ္စ သမ္မာတယာမေ သမာဒပေတိ; အတ္တနာ စ သမ္မာသတိ ဟောတိ, ပရဉ္စ သမ္မာသတိယာ သမာဒ ပေတိ; အတ္တနာ စ သမ္မာသမာဓိ ဟောတိ, ပရဉ္စ သမ္မာသမာဓိမှိ သမာဒပေတိ။ အယံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, သပ္ပုရိသေန သပ္ပုရိသတရော''တိ။ ပဉ္စမံ။

၆. ဒသမဂ္ဂသုတ္တံ

၂၀၆. ''အသပ္ပုရိသဉ္စ ဝော, ဘိက္ခဝေ, ဒေသေဿာမိ, အသပ္ပုရိသေန အသပ္ပုရိသတရဉ္စ; သပ္ပုရိသဉ္စ, သပ္ပု ရိသေန သပ္ပုရိသတရဉ္စ။ တံ သုဏာထ။ပေ.။ ။

''ကတမော စ, ဘိက္ခဝေ, အသပ္ပုရိသော? ဣဓ , ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကော ဟောတိ ။ပေ.။ မိစ္ဆာဉာဏီ ဟောတိ, မိစ္ဆာဝိမုတ္တိ ဟောတိ။ အယံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, အသပ္ပုရိသော။

''ကတမော စ, ဘိက္ခဝေ, အသပ္ပုရိသေန အသပ္ပုရိသတရော? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော အတ္တနာ စ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကော ဟောတိ, ပရဉ္စ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိယာ သမာဒပေတိ။ပေ.။ အတ္တနာ စ မိစ္ဆာဉာဏီ ဟောတိ, ပရဉ္စ မိစ္ဆာဉာဏေ သမာဒပေတိ; အတ္တနာ စ မိစ္ဆာဝိမုတ္တိ ဟောတိ, ပရဉ္စ မိစ္ဆာဝိမုတ္တိယာ သမာဒပေတိ။ အယံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, အသပ္ပုရိသေန အသပ္ပုရိသတရော။

''ကတမော စ, ဘိက္ခဝေ, သပ္ပုရိသော? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော သမ္မာဒိဋ္ဌိကော ဟောတိ။ပေ.။ သမ္မာဉာဏီ ဟောတိ, သမ္မာဝိမုတ္တိ ဟောတိ။ အယံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, သပ္ပုရိသော။

''ကတမော စ, ဘိက္ခဝေ, သပ္ပုရိသေန သပ္ပုရိသတရော? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော အတ္တနာ စ သမ္မာဒိဋ္ဌိကော ဟောတိ, ပရဉ္စ သမ္မာဒိဋ္ဌိယာ သမာဒပေတိ။ပေ.။ အတ္တနာ စ သမ္မာဉာဏီ ဟောတိ, ပရဉ္စ သမ္မာဉာဏေ သမာဒပေတိ; အတ္တ နာ စ သမ္မာဝိမုတ္တိ ဟောတိ, ပရဉ္စ သမ္မာဝိမုတ္တိယာ သမာဒပေတိ။ အယံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, သပ္ပုရိသေန သပ္ပုရိသတ ရော''တိ။ ဆဋ္ဌံ။

၇. ပဌမပာပဓမ္မသုတ္တံ

၂၀၇. ''ပာပဉ္စ ဝော, ဘိက္ခဝေ, ဒေသေဿာမိ, ပာပေန ပာပတရဉ္စ; ကလ္ယာဏဉ္စ, ကလ္ယာဏေန ကလ္ယာဏတ ရဉ္စ။ တံ သုဏာထ။ပေ.။။

''ကတမော စ, ဘိက္ခဝေ, ပာပော? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ပာဏာတိပာတီ ဟောတိ။ပေ.။ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကော ဟောတိ။ အယံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, ပာပော။

''ကတမော စ, ဘိက္ခဝေ, ပာပေန ပာပတရော? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော အတ္တနာ စ ပာဏာတိပာတီ ဟောတိ, ပရ ဉ္စ ပာဏာတိပာတေ သမာဒပေတိ။ပေ.။ အတ္တနာ စ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကော ဟောတိ, ပရဉ္စ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိယာ သမာဒပေတိ။ အယံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, ပာပေန ပာပတရော။

''ကတမော စ, ဘိက္ခဝေ, ကလ္ယာဏော? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ပာဏာတိပာတာ ပဋိဝိရတော ဟောတိ။ပေ.။ သမ္မာဒိဋ္ဌိကော ဟောတိ။ အယံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, ကလ္ယာဏော။

''ကတမော စ, ဘိက္ခဝေ, ကလ္ယာဏေန ကလ္ယာဏတရော? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော အတ္တနာ စ ပာဏာတိပ တာ ပဋိဝိရတော ဟောတိ, ပရဉ္စ ပာဏာတိပာတာ ဝေရမဏိယာ သမာဒပေတိ။ပေ.။ အတ္တနာ စ သမ္မာဒိဋ္ဌိကော ဟောတိ, ပ ရဉ္စ သမ္မာဒိဋ္ဌိယာ သမာဒပေတိ။ အယံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, ကလ္ယာဏေန ကလ္ယာဏတရော''တိ။ သတ္တမံ။

၈. ဒုတိယပာပဓမ္မသုတ္တံ

၂၀၈. ‘‘ဟပဉ္စ ဝေါ, ဘိက္ခဝေ, ဒေသေဿာမိ, ဟပေန ဟပတရဉ္စ; ကလ္ယာဏဉ္စ, ကလ္ယာဏေန ကလ္ယာဏတရဉ္စ။ တံ သုဏာထ, သာဓုကံ မနသိကရောထ; ဘာသိဿာမီ’’တိ။ ဧဝံ။ပေ.။ ဧတဒဝေါစ –

‘‘ကတမော စ, ဘိက္ခဝေ, ဟပေါ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကော ဟောတိ။ပေ.။ မိစ္ဆာဉာဏီ ဟောတိ, မိစ္ဆာဝိမုတ္တိ ဟောတိ။ အယံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, ဟပေါ။

‘‘ကတမော စ, ဘိက္ခဝေ, ဟပေန ဟပတရော? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော အတ္တနာ စ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကော ဟောတိ, ပရဉ္စ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိယာ သမာဒပေတိ။ပေ.။ အတ္တနာ စ မိစ္ဆာဉာဏီ ဟောတိ, ပရဉ္စ မိစ္ဆာဉာဏေ သမာဒပေတိ; အတ္တနာ စ မိစ္ဆာဝိမုတ္တိ ဟောတိ, ပရဉ္စ မိစ္ဆာဝိမုတ္တိယာ သမာဒပေတိ။ အယံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, ဟပေန ဟပတရော။

‘‘ကတမော စ, ဘိက္ခဝေ, ကလ္ယာဏော? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော သမ္မာဒိဋ္ဌိကော ဟောတိ ။ပေ.။ သမ္မာဉာဏီ ဟောတိ, သမ္မာဝိမုတ္တိ ဟောတိ။ အယံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, ကလ္ယာဏော။

‘‘ကတမော စ, ဘိက္ခဝေ, ကလ္ယာဏေန ကလ္ယာဏတရော? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော အတ္တနာ စ သမ္မာဒိဋ္ဌိကော ဟောတိ, ပရဉ္စ သမ္မာဒိဋ္ဌိယာ သမာဒပေတိ။ပေ.။ အတ္တနာ စ သမ္မာဉာဏီ ဟောတိ , ပရဉ္စ သမ္မာဉာဏေ သမာဒပေတိ; အတ္တနာ စ သမ္မာဝိမုတ္တိ ဟောတိ, ပရဉ္စ သမ္မာဝိမုတ္တိယာ သမာဒပေတိ။ အယံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, ကလ္ယာဏေန ကလ္ယာဏတရော’’တိ။ အဋ္ဌမံ။

၉. တတိယဟပဓမ္မသုတ္တံ

၂၀၉. ‘‘ဟပဓမ္မဉ္စ ဝေါ, ဘိက္ခဝေ, ဒေသေဿာမိ, ဟပဓမ္မေန ဟပဓမ္မတရဉ္စ; ကလ္ယာဏဓမ္မဉ္စ, ကလ္ယာဏဓမ္မေန ကလ္ယာဏဓမ္မတရဉ္စ။ တံ သုဏာထ။ပေ.။။

‘‘ကတမော စ, ဘိက္ခဝေ, ဟပဓမ္မော? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ဟဏာတိပာတီ ဟောတိ။ပေ.။ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကော ဟောတိ။ အယံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, ဟပဓမ္မော။

‘‘ကတမော စ, ဘိက္ခဝေ, ဟပဓမ္မေန ဟပဓမ္မတရော? ဣဓ ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော အတ္တနာ စ ဟဏာတိပာတီ ဟောတိ, ပရဉ္စ ဟဏာတိပာတေ သမာဒပေတိ။ပေ.။ အတ္တနာ စ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကော ဟောတိ, ပရဉ္စ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိယာ သမာဒပေတိ။ အယံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, ဟပဓမ္မေန ဟပဓမ္မတရော။

‘‘ကတမော စ, ဘိက္ခဝေ, ကလ္ယာဏဓမ္မော? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ဟဏာတိပာတာ ပဋိဝိရတော ဟောတိ။ ပေ.။ သမ္မာဒိဋ္ဌိကော ဟောတိ။ အယံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, ကလ္ယာဏဓမ္မော။

‘‘ကတမော စ, ဘိက္ခဝေ, ကလ္ယာဏဓမ္မေန ကလ္ယာဏဓမ္မတရော? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော အတ္တနာ စ ဟဏာတိပာတာ ပဋိဝိရတော ဟောတိ, ပရဉ္စ ဟဏာတိပာတာ ဝေရမဏိယာ သမာဒပေတိ။ပေ.။ အတ္တနာ စ သမ္မာဒိဋ္ဌိကော ဟောတိ, ပရဉ္စ သမ္မာဒိဋ္ဌိယာ သမာဒပေတိ။ အယံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, ကလ္ယာဏဓမ္မေန ကလ္ယာဏဓမ္မတရော’’တိ။ နဝမံ။

၁၀. စတုတ္ထဟပဓမ္မသုတ္တံ

၂၁၀. ‘‘ဟပဓမ္မဉ္စ ဝေါ, ဘိက္ခဝေ, ဒေသေဿာမိ, ဟပဓမ္မေန ဟပဓမ္မတရဉ္စ; ကလ္ယာဏဓမ္မဉ္စ, ကလ္ယာဏဓမ္မေန ကလ္ယာဏဓမ္မတရဉ္စ။ တံ သုဏာထ။ပေ.။။

‘‘ကတမော စ, ဘိက္ခဝေ, ဟပဓမ္မော? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကော ဟောတိ။ပေ.။ မိစ္ဆာဉာဏီ ဟောတိ, မိစ္ဆာဝိမုတ္တိ ဟောတိ။ အယံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, ဟပဓမ္မော။

‘‘කතමො ච, භික්ඛවෙ, පාපධම්මෙන පාපධම්මතරො? ඉධ, භික්ඛවෙ, එකච්චො අත්තනා ච මිච්ඡාදිට්ඨිකො හොති, පරඤ්ච මිච්ඡාදිට්ඨියා සමාදපෙති…පෙ.… අත්තනා ච මිච්ඡාඤාණී හොති, පරඤ්ච මිච්ඡාඤාණෙ සමාදපෙති; අත්තනා ච මිච්ඡාවිමුත්ති හොති, පරඤ්ච මිච්ඡාවිමුත්තියා සමාදපෙති. අයං වුච්චති, භික්ඛවෙ, පාපධම්මෙන පාපධම්මතරො.

‘‘කතමො ච, භික්ඛවෙ, කල්යාණධම්මො? ඉධ, භික්ඛවෙ, එකච්චො සම්මාදිට්ඨිකො හොති…පෙ.… සම්මාඤාණී හොති, සම්මාවිමුත්ති හොති. අයං වුච්චති, භික්ඛවෙ, කල්යාණධම්මො.

‘‘කතමො ච, භික්ඛවෙ, කල්යාණධම්මෙන කල්යාණධම්මතරො? ඉධ, භික්ඛවෙ, එකච්චො අත්තනා ච සම්මාදිට්ඨිකො හොති, පරඤ්ච සම්මාදිට්ඨියා සමාදපෙති…පෙ.… අත්තනා ච සම්මාඤාණී හොති, පරඤ්ච සම්මාඤාණෙ සමාදපෙති; අත්තනා ච සම්මාවිමුත්ති හොති, පරඤ්ච සම්මාවිමුත්තියා සමාදපෙති. අයං වුච්චති, භික්ඛවෙ, කල්යාණධම්මෙන කල්යාණධම්මතරො’’ති. දසමං.

සප්පුරිසවග්ගො පඤ්චමො.

තස්සුද්දානං –

සික්ඛාපදඤ්ච අස්සද්ධං, සත්තකම්මං අථො ච දසකම්මං.
අට්ඨඞ්ගිකඤ්ච දසමග්ගං, ද්වෙ පාපධම්මා අපරෙ ද්වෙති.

(၂၂) ၂. ပရိသာဝဂ္ဂေါ

၁. ပရိသာသုတ္တံ

၂၁၁. ‘‘စတ္တာရောမေ, ဘိက္ခဝေ, ပရိသဒူသနာ။ ကတမေ စတ္တာရော? ဘိက္ခု, ဘိက္ခဝေ [ဣမေ ဘိက္ခဝေ ဘိက္ခု (ပီ. က.)], ဒုဿီလော ပာပဓမ္မော ပရိသဒူသနော; ဘိက္ခုနီ, ဘိက္ခဝေ, ဒုဿီလာ ပာပဓမ္မာ ပရိသဒူသနာ; ဥပာသကော, ဘိက္ခဝေ, ဒုဿီလော ပာပဓမ္မော ပရိသဒူသနော; ဥပာသိကာ, ဘိက္ခဝေ, ဒုဿီလာ ပာပဓမ္မာ ပရိသဒူသနာ။ ဣမေ ခော, ဘိက္ခဝေ, စတ္တာရော ပရိသဒူသနာ။

‘‘စတ္တာရောမေ, ဘိက္ခဝေ, ပရိသသောဘနာ။ ကတမေ စတ္တာရော? ဘိက္ခု, ဘိက္ခဝေ, သီလဝါ ကလျာဏဓမ္မော ပရိသသောဘနော ; ဘိက္ခုနီ, ဘိက္ခဝေ, သီလဝတီ ကလျာဏဓမ္မာ ပရိသသောဘနာ; ဥပာသကော, ဘိက္ခဝေ, သီလဝါ ကလျာဏဓမ္မော ပရိသသောဘနော; ဥပာသိကာ, ဘိက္ခဝေ, သီလဝတီ ကလျာဏဓမ္မာ ပရိသသောဘနာ။ ဣမေ ခော, ဘိက္ခဝေ, စတ္တာရော ပရိသသောဘနာ’’တိ။ ပဌမံ။

၂. ဒိဋ္ဌိသုတ္တံ

၂၁၂. ‘‘စတူဟိ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ယထာဘတံ နိက္ခိတ္တော ဧဝံ နိရယေ။ ကတမေဟိ စတူဟိ? ကာယဒုစ္စရိတေန, ဝစီဒုစ္စရိတေန, မနောဒုစ္စရိတေန, မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိယာ – ဣမေဟိ ခော, ဘိက္ခဝေ, စတူဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ယထာဘတံ နိက္ခိတ္တော ဧဝံ နိရယေ။

‘‘စတူဟိ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ယထာဘတံ နိက္ခိတ္တော ဧဝံ သဂ္ဂေ။ ကတမေဟိ စတူဟိ? ကာယသုစရိတေန, ဝစီသုစရိတေန, မနောသုစရိတေန, သမ္မာဒိဋ္ဌိယာ – ဣမေဟိ ခော, ဘိက္ခဝေ, စတူဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ယထာဘတံ နိက္ခိတ္တော ဧဝံ သဂ္ဂေ’’တိ။ ဒုတိယံ။

၃. အကတညုတာသုတ္တံ

၂၁၃. ‘‘စတူဟိ , ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ယထာဘတံ နိက္ခိတ္တော ဧဝံ နိရယေ။ ကတမေဟိ စတူဟိ? ကာယဒုစ္စရိတေန, ဝစီဒုစ္စရိတေန, မနောဒုစ္စရိတေန, အကတညုတာ အကတဝေဒိတာ [အကတညုတာအကတဝေဒိတာယ (သီ.)] – ဣမေဟိ ခော, ဘိက္ခဝေ, စတူဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ယထာဘတံ နိက္ခိတ္တော ဧဝံ နိရယေ။

‘‘စတူဟိ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ယထာဘတံ နိက္ခိတ္တော ဧဝံ သဂ္ဂေ။ ကတမေဟိ စတူဟိ? ကာယသုစရိတေန, ဝစီသုစရိတေန, မနောသုစရိတေန, ကတညုတာကတဝေဒိတာ [ကတညုတာကတဝေဒိတာယ (သီ.)] – ဣမေဟိ ခော, ဘိက္ခဝေ, စတူဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ယထာဘတံ နိက္ခိတ္တော ဧဝံ သဂ္ဂေ’’တိ။ တတိယံ။

၄. ပါဏာတိပာတီသုတ္တံ

၂၁၄. ။ပေ။ ပါဏာတိပာတီ ဟောတိ, အဒိန္နာဒာယီ ဟောတိ, ကာမေသုမိစ္ဆာစာရီ ဟောတိ, မုသာဝါဒီ ဟောတိ။ပေ။ ပါဏာတိပာတာ ပဋိဝိရတော ဟောတိ, အဒိန္နာဒာနာ ပဋိဝိရတော ဟောတိ, ကာမေသုမိစ္ဆာစာရာ ပဋိဝိရတော ဟောတိ, မုသာဝါဒါ ပဋိဝိရတော ဟောတိ။ စတုတ္ထံ။

၅. ပဌမမဂ္ဂသုတ္တံ

၂၁၅. ။ပေ။ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကော ဟောတိ, မိစ္ဆာသင်္ကပ္ပော ဟောတိ, မိစ္ဆာဝါစော ဟောတိ, မိစ္ဆာကမ္မန္တော ဟောတိ။ပေ။ သမ္မာဒိဋ္ဌိကော ဟောတိ, သမ္မာသင်္ကပ္ပော ဟောတိ, သမ္မာဝါစော ဟောတိ, သမ္မာကမ္မန္တော ဟောတိ။ ပဉ္စမံ။

၆. ဒုတိယမဂ္ဂသုတ္တံ

၂၁၆. ။ပေ.။ မိစ္ဆာအာဇီဝေ ဟောတိ, မိစ္ဆာတဃာမော ဟောတိ, မိစ္ဆာသတိ ဟောတိ, မိစ္ဆာသမာဓိ ဟောတိ။ပေ.။ သမ္မာအာဇီဝေ ဟောတိ, သမ္မာတဃာမော ဟောတိ, သမ္မာသတိ ဟောတိ, သမ္မာသမာဓိ ဟောတိ။ ဆဋ္ဌံ။

၇. ပဌမတေဟာရပထသုတ္တံ

၂၁၇. ။ပေ.။ အဒိဋ္ဌေ ဒိဋ္ဌတဒီ ဟောတိ, အသုတေ သုတတဒီ ဟောတိ, အမုတေ မုတတဒီ ဟောတိ, အဝိညာတေ ဝိညာတတဒီ ဟောတိ။ပေ.။ အဒိဋ္ဌေ အဒိဋ္ဌတဒီ ဟောတိ, အသုတေ အသုတတဒီ ဟောတိ, အမုတေ အမုတတဒီ ဟောတိ, အဝိညာတေ အဝိညာတတဒီ ဟောတိ။ သတ္တမံ။

၈. ဒုတိယတေဟာရပထသုတ္တံ

၂၁၈. ။ပေ.။ ဒိဋ္ဌေ အဒိဋ္ဌတဒီ ဟောတိ, သုတေ အသုတတဒီ ဟောတိ, မုတေ အမုတတဒီ ဟောတိ, ဝိညာတေ အဝိညာတတဒီ ဟောတိ။ပေ.။ ဒိဋ္ဌေ ဒိဋ္ဌတဒီ ဟောတိ, သုတေ သုတတဒီ ဟောတိ, မုတေ မုတတဒီ ဟောတိ, ဝိညာတေ ဝိညာတတဒီ ဟောတိ။ အဋ္ဌမံ။

၉. အဟိရိကသုတ္တံ

၂၁၉. ။ပေ.။ အဿဒ္ဓော ဟောတိ, ဒုဿီလော ဟောတိ, အဟိရိကော ဟောတိ, အနောတ္တပ္ပီ ဟောတိ။ပေ.။ သဒ္ဓော ဟောတိ, သီလဝာ ဟောတိ, ဟိရိမာ ဟောတိ, ဩတ္တပ္ပီ ဟောတိ။ နဝမံ။

၁၀. ဒုဿီလသုတ္တံ

၂၂၀. ''စတူဟိ , ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ယထာဘတံ နိက္ခိတ္တော ဧဝံ နိရယေ။ ကတမေဟိ စတူဟိ? အဿဒ္ဓော ဟောတိ, ဒုဿီလော ဟောတိ, ကုသီတော ဟောတိ, ဒုပ္ပညော ဟောတိ – ဣမေဟိ ခော, ဘိက္ခဝေ, စတူဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ယထာဘတံ နိက္ခိတ္တော ဧဝံ နိရယေ။

''စတူဟိ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ယထာဘတံ နိက္ခိတ္တော ဧဝံ သဂ္ဂေ။ ကတမေဟိ စတူဟိ ? သဒ္ဓော ဟောတိ, သီလဝာ ဟောတိ, အာရဒ္ဓဝီရိယော ဟောတိ, ပညဝါ ဟောတိ – ဣမေဟိ ခော, ဘိက္ခဝေ, စတူဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ယထာဘတံ နိက္ခိတ္တော ဧဝံ သဂ္ဂေ''တိ။ ဒသမံ။

ပရိသာဝဂ္ဂေါ [သောဘနဝဂ္ဂေါ (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)] ဒုတိယော။

တဿုဒ္ဒာနံ –

ပရိသာ ဒိဋ္ဌိ အကတညုတာ၊ ပာဏာတိပါတာပိ ဒွေ မဂ္ဂါ။
ဒွေ တေဟာရပထာ ဝုတ္တာ၊ အဟိရိကံ ဒုပ္ပညေန စာတိ။

(၂၃) ၃. ဒုစ္စရိတဝဂ္ဂော

၁. ဒုစ္စရိတသုတ္တံ

၂၂၁. ‘‘စတ္တာရိမာနိ , ဘိက္ခဝေ, ဝစီဒုစ္စရိတာနိ။ ကတမာနိ စတ္တာရိ? မုသာဝါဒော, ပိသုဏာ ဝါစာ, ဖရုသာ ဝါစာ, သမ္ဖပ္ပလာပေါ – ဣမာနိ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, စတ္တာရိ ဝစီဒုစ္စရိတာနိ။ စတ္တာရိမာနိ, ဘိက္ခဝေ, ဝစီသုစရိတာနိ။ ကတမာနိ စတ္တာရိ? သစ္စဝါစာ, အပိသုဏာ ဝါစာ, သဏှာ ဝါစာ, မန္တဝါစာ [မန္တာ ဝါစာ (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)] – ဣမာနိ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, စတ္တာရိ ဝစီသုစရိတာနီ’’တိ။ ပဌမံ။

၂. ဒိဋ္ဌိသုတ္တံ

၂၂၂. ‘‘စတူဟိ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဗာလော အဗျတ္တော အသပ္ပုရိသော ခတံ ဥပဟတံ အတ္တာနံ ပရိဟရတိ, သာဝဇ္ဇော စ ဟောတိ သာနုဝဇ္ဇော စ ဝိညူနံ; ဗဟုဉ္စ အပုညံ ပသဝတိ။ ကတမေဟိ စတူဟိ? ကာယဒုစ္စရိတေန, ဝစီဒုစ္စရိတေန, မနောဒုစ္စရိတေန, မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိယာ – ဣမေဟိ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, စတူဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဗာလော အဗျတ္တော အသပ္ပုရိသော ခတံ ဥပဟတံ အတ္တာနံ ပရိဟရတိ, သာဝဇ္ဇော စ ဟောတိ သာနုဝဇ္ဇော စ ဝိညူနံ, ဗဟုဉ္စ အပုညံ ပသဝတိ။

‘‘စတူဟိ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ပဏ္ဍိတော ဝိယတ္တော သပ္ပုရိသော အက္ခတံ အနုပဟတံ အတ္တာနံ ပရိဟရတိ, အနဝဇ္ဇော စ ဟောတိ အနနုဝဇ္ဇော ဝိညူနံ, ဗဟုဉ္စ ပုညံ ပသဝတိ။ ကတမေဟိ စတူဟိ? ကာယသုစရိတေန, ဝစီသုစရိတေန, မနောသုစရိတေန, သမ္မာဒိဋ္ဌိယာ – ဣမေဟိ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, စတူဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ပဏ္ဍိတော ဝိယတ္တော သပ္ပုရိသော အက္ခတံ အနုပဟတံ အတ္တာနံ ပရိဟရတိ, အနဝဇ္ဇော စ ဟောတိ အနနုဝဇ္ဇော ဝိညူနံ; ဗဟုဉ္စ ပုညံ ပသဝတီ’’တိ။ ဒုတိယံ။

၃. အကတညုတာသုတ္တံ

၂၂၃. ‘‘စတူဟိ , ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဗာလော အဗျတ္တော အသပ္ပုရိသော ခတံ ဥပဟတံ အတ္တာနံ ပရိဟရတိ, သာဝဇ္ဇော စ ဟောတိ သာနုဝဇ္ဇော ဝိညူနံ, ဗဟုဉ္စ အပုညံ ပသဝတိ။ ကတမေဟိ စတူဟိ? ကာယဒုစ္စရိတေန, ဝစီဒုစ္စရိတေန, မနောဒုစ္စရိတေန, အကတညုတာ အကတဝေဒိတာ – ဣမေဟိ။ပေ။ ပဏ္ဍိတော။ ကာယသုစရိတေန, ဝစီသုစရိတေန, မနောသုစရိတေန ကတညုတာကတဝေဒိတာ။ပေ။။ တတိယံ။

၄. ပါဏာတိပာတီသုတ္တံ

၂၂၄. ။ ပါဏာတိပာတီ ဟောတိ, အဒိန္နာဒာယီ ဟောတိ, ကာမေသုမိစ္ဆာစာရီ ဟောတိ, မုသာဝါဒီ ဟောတိ။ပေ။ ပါဏာတိပာတာ ပဋိဝိရတော ဟောတိ, အဒိန္နာဒာနာ ပဋိဝိရတော ဟောတိ, ကာမေသုမိစ္ဆာစာရာ ပဋိဝိရတော ဟောတိ, မုသာဝါဒါ ပဋိဝိရတော ဟောတိ။ပေ။။ စတုတ္ထံ။

၅. ပဌမမဂ္ဂသုတ္တံ

၂၂၅. ။ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကော ဟောတိ, မိစ္ဆာသင်္ကပ္ပော ဟောတိ, မိစ္ဆာဝါစော ဟောတိ, မိစ္ဆာကမ္မန္တော ဟောတိ။ပေ။ သမ္မာဒိဋ္ဌိကော ဟောတိ, သမ္မာသင်္ကပ္ပော ဟောတိ, သမ္မာဝါစော ဟောတိ, သမ္မာကမ္မန္တော ဟောတိ။ပေ။။ ပဉ္စမံ။

၆. ဒုတိယမဂ္ဂသုတ္တံ

၂၂၆. ။ မိစ္ဆာအာဇီဝေါ ဟောတိ, မိစ္ဆာဝါယာမော ဟောတိ, မိစ္ဆာသတိ ဟောတိ, မိစ္ဆာသမာဓိ ဟောတိ။ပေ။ သမ္မာအာဇီဝေါ ဟောတိ, သမ္မာဝါယာမော ဟောတိ, သမ္မာသတိ ဟောတိ, သမ္မာသမာဓိ ဟောတိ။ပေ။။ ဆဋ္ဌံ။

၇. ပဌမတေဟာရပဌသုတ္တံ

၂၂၇. ။ အဒိဋ္ဌေ ဒိဋ္ဌတဒီ ဟောတိ, အသုတေ သုတတဒီ ဟောတိ, အမုတေ မုတတဒီ ဟောတိ, အဝိညာတေ ဝိညာတတဒီ ဟောတိ။ပေ.။ အဒိဋ္ဌေ အဒိဋ္ဌတဒီ ဟောတိ, အသုတေ အသုတတဒီ ဟောတိ, အမုတေ အမုတတဒီ ဟောတိ, အဝိညာတေ အဝိညာတတဒီ ဟောတိ။ပေ.။။ သတ္တမံ။

၈. ဒုတိယတေဟာရပဌသုတ္တံ

၂၂၈. ။ ဒိဋ္ဌေ အဒိဋ္ဌတဒီ ဟောတိ, သုတေ အသုတတဒီ ဟောတိ, မုတေ အမုတတဒီ ဟောတိ, ဝိညာတေ အဝိညာတတဒီ ဟောတိ။ပေ.။ ဒိဋ္ဌေ ဒိဋ္ဌတဒီ ဟောတိ, သုတေ သုတတဒီ ဟောတိ, မုတေ မုတတဒီ ဟောတိ, ဝိညာတေ ဝိညာတတဒီ ဟောတိ။ပေ.။။ အဋ္ဌမံ။

၉. အဟိရိကသုတ္တံ

၂၂၉. ။ အဿဒ္ဓော ဟောတိ, ဒုဿီလော ဟောတိ, အဟိရိကော ဟောတိ, အနောတ္တပ္ပီ ဟောတိ။ပေ.။ သဒ္ဓော ဟောတိ, သီလဝါ ဟောတိ, ဟိရိမာ ဟောတိ, ဩတ္တပ္ပီ ဟောတိ။ပေ.။။ နဝမံ။

၁၀. ဒုပ္ပညသုတ္တံ

၂၃၀. ။ အဿဒ္ဓော ဟောတိ, ဒုဿီလော ဟောတိ, ကုသီတော ဟောတိ, ဒုပ္ပညော ဟောတိ။ပေ.။ သဒ္ဓော ဟောတိ, သီလဝါ ဟောတိ, အာရဒ္ဓဝီရိယော ဟောတိ, ပညဝါ ဟောတိ – ဣမေဟိ ခော, ဘိက္ခဝေ, စတူဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ပဏ္ဍိတော ဝိယတ္တော သပ္ပုရိသော အက္ခတံ အနုပဟတံ အတ္တာနံ ပရိဟရတိ, အနဝဇ္ဇော စ ဟောတိ အနနုဝဇ္ဇော ဝိညူနံ, ဗဟုဉ္စ ပုညံ ပသဝတီ''တိ။ ဒသမံ။

၁၁. ကဝိသုတ္တံ

၂၃၁. ''စတ္တာရောမေ , ဘိက္ခဝေ, ကဝီ။ ကတမေ စတ္တာရော? စိန္တာကဝိ, သုတကဝိ, အတ္ထကဝိ, ပဋိဘာနကဝိ – ဣမေ ခော, ဘိက္ခဝေ, စတ္တာရော ကဝီ''တိ။ ဧကာဒသမံ။

ဒုစ္စရိတဝဂ္ဂေါ တတိယော။

တဿုဒ္ဒာနံ –

ဒုစ္စရိတံ ဒိဋ္ဌိ အကတညူ စ၊ ပါဏာတိပါတာပိ ဒွေ မဂ္ဂါ။
ဒွေ တေဟာရပထာ ဝုတ္တာ၊ အဟိရိကံ ဒုပ္ပညကဝိနာ စာတိ။

(၂၄) ၄. ကမ္မဝဂ္ဂေါ

၁. သံခိတ္တသုတ္တံ

၂၃၂. ''စတ္တာရိမာနိ , ဘိက္ခဝေ, ကမ္မာနိ မယာ သယံ အဘိညာ သစ္ဆိကတွာ ပဝေဒိတာနိ။ ကတမာနိ စတ္တာရိ? အတ္ထိ, ဘိက္ခဝေ, ကမ္မံ ကဏှံ ကဏှဝိပါကံ; အတ္ထိ, ဘိက္ခဝေ, ကမ္မံ သုက္ကံ သုက္ကဝိပါကံ; အတ္ထိ, ဘိက္ခဝေ, ကမ္မံ ကဏှသုက္ကံ ကဏှသုက္ကဝိပါကံ; အတ္ထိ, ဘိက္ခဝေ, ကမ္မံ အကဏှအသုက္ကံ [အကဏှံ အသုက္ကံ (သီ. သျာ. ပီ.) (ဒီ. နိ. ၃.၃၁၂; မ. နိ. ၂.၈၁)] အကဏှအသုက္ကဝိပါကံ ကမ္မက္ခယာယ သံဝတ္တတိ။ ဣမာနိ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, စတ္တာရိ ကမ္မာနိ မယာ သယံ အဘိညာ သစ္ဆိကတွာ ပဝေဒိတာနီ''တိ။ ပဌမံ။

၂. ဝိတ္ထာရသုတ္တံ

၂၃၃. ''စတ္တာရိမာနိ, ဘိက္ခဝေ, ကမ္မာနိ မယာ သယံ အဘိညာ သစ္ဆိကတွာ ပဝေဒိတာနိ။ ကတမာနိ စတ္တာရိ? အတ္ထိ, ဘိက္ခဝေ, ကမ္မံ ကဏှံ ကဏှဝိပါကံ; အတ္ထိ, ဘိက္ခဝေ, ကမ္မံ သုက္ကံ သုက္ကဝိပါကံ; အတ္ထိ, ဘိက္ခဝေ , ကမ္မံ ကဏှသုက္ကံ ကဏှသုက္ကဝိပါကံ; အတ္ထိ, ဘိက္ခဝေ, ကမ္မံ အကဏှအသုက္ကံ အကဏှအသုက္ကဝိပါကံ ကမ္မက္ခယာယ သံဝတ္တတိ။

''ကတမဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ကမ္မံ ကဏှံ ကဏှဝိပါကံ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော သဗျာပဇ္ဈံ [သဗျာပဇ္ဈံ (သဗ္ဗတ္ထ)] ကာယသင်္ခါရံ အဘိသင်္ခရောတိ, သဗျာပဇ္ဈံ ဝစီသင်္ခါရံ အဘိသင်္ခရောတိ, သဗျာပဇ္ဈံ မနောသင်္ခါရံ အဘိသင်္ခရောတိ။ သော သဗျာပဇ္ဈံ ကာယသင်္ခါရံ အဘိသင်္ခရိတွာ, သဗျာပဇ္ဈံ ဝစီသင်္ခါရံ အဘိသင်္ခရိတွာ, သဗျာပဇ္ဈံ မနောသင်္ခါရံ အဘိသင်္ခရိတွာ သဗျာပဇ္ဈံ လောကံ ဥပပဇ္ဇတိ။ တမေနံ သဗျာပဇ္ဈံ လောကံ ဥပပန္နံ သမာနံ သဗျာပဇ္ဈာ ဖဿာ ဖုသန္တိ။ သော သဗျာပဇ္ဈေဟိ ဖဿေဟိ ဖုဋ္ဌော သမာနော သဗျာပဇ္ဈံ ဝေဒနံ ဝေဒိယတိ [ဝေဒယတိ (က.) အ. နိ. ၆.၆၃] ဧကန္တဒုက္ခံ, သေယျထာပိ သတ္တာ နေရယိကာ။ ဣဒံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, ကမ္မံ ကဏှံ ကဏှဝိပါကံ။

''ကတမဉ္စ , ဘိက္ခဝေ, ကမ္မံ သုက္ကံ သုက္ကဝိပါကံ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော အဗျာပဇ္ဈံ ကာယသင်္ခါရံ အဘိသင်္ခရောတိ, အဗျာပဇ္ဈံ ဝစီသင်္ခါရံ အဘိသင်္ခရောတိ, အဗျာပဇ္ဈံ မနောသင်္ခါရံ အဘိသင်္ခရောတိ။ သော အဗျာပဇ္ဈံ ကာယသင်္ခါရံ အဘိသင်္ခရိတွာ, အဗျာပဇ္ဈံ ဝစီသင်္ခါရံ အဘိသင်္ခရိတွာ, အဗျာပဇ္ဈံ မနောသင်္ခါရံ အဘိသင်္ခရိတွာ အဗျာပဇ္ဈံ လောကံ ဥပပဇ္ဇတိ။ တမေနံ အဗျာပဇ္ဈံ လောကံ ဥပပန္နံ သမာနံ အဗျာပဇ္ဈာ ဖဿာ ဖုသန္တိ။ သော အဗျာပဇ္ဈေဟိ ဖဿေဟိ ဖုဋ္ဌော သမာနော အဗျာပဇ္ဈံ ဝေဒနံ ဝေဒိယတိ ဧကန္တသုခံ, သေယျထာပိ ဒေဝါ သုဘကိဏှာ။ ဣဒံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, ကမ္မံ သုက္ကံ သုက္ကဝိပါကံ။

''ကတမဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ကမ္မံ ကဏှသုက္ကံ ကဏှသုက္ကဝိပါကံ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော သဗျာပဇ္ဈမ္ပိ အဗျာပဇ္ဈမ္ပိ ကာယသင်္ခါရံ အဘိသင်္ခရောတိ, သဗျာပဇ္ဈမ္ပိ အဗျာပဇ္ဈမ္ပိ ဝစီသင်္ခါရံ အဘိသင်္ခရောတိ, သဗျာပဇ္ဈမ္ပိ အဗျာပဇ္ဈမ္ပိ မနောသင်္ခါရံ အဘိသင်္ခရောတိ။ သော သဗျာပဇ္ဈမ္ပိ အဗျာပဇ္ဈမ္ပိ ကာယသင်္ခါရံ အဘိသင်္ခရိတွာ, သဗျာပဇ္ဈမ္ပိ အဗျာပဇ္ဈမ္ပိ ဝစီသင်္ခါရံ အဘိသင်္ခရိတွာ, သဗျာပဇ္ဈမ္ပိ အဗျာပဇ္ဈမ္ပိ မနောသင်္ခါရံ အဘိသင်္ခရိတွာ သဗျာပဇ္ဈမ္ပိ အဗျာပဇ္ဈမ္ပိ လောကံ ဥပပဇ္ဇတိ။ တမေနံ သဗျာပဇ္ဈမ္ပိ အဗျာပဇ္ဈမ္ပိ လောကံ ဥပပန္နံ သမာနံ သဗျာပဇ္ဈာပိ အဗျာပဇ္ဈာပိ ဖဿာ ဖုသန္တိ။ သော သဗျာပဇ္ဈေဟိပိ အဗျာပဇ္ဈေဟိပိ ဖဿေဟိ ဖုဋ္ဌော သမာနော သဗျာပဇ္ဈမ္ပိ အဗျာပဇ္ဈမ္ပိ ဝေဒနံ ဝေဒိယတိ ဝေါကိဏ္ဏသုခဒုက္ခံ, သေယျထာပိ မနုဿာ ဧကစ္စေ စ ဒေဝါ ဧကစ္စေ စ ဝိနိပါတိကာ။ ဣဒံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, ကမ္မံ ကဏှသုက္ကံ ကဏှသုက္ကဝိပါကံ။

''ကတမဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ကမ္မံ အကဏှအသုက္ကံ အကဏှအသုက္ကဝိပါကံ ကမ္မက္ခယာယ သံဝတ္တတိ? တတြ, ဘိက္ခဝေ, ယမိဒံ ကမ္မံ ကဏှံ ကဏှဝိပါကံ တဿ ပဟာနာယ ယာ စေတနာ, ယမိဒံ [ယမ္ပိဒံ (သီ. သျာ.

ကံ. ပီ.)] ကမ္မံ သုက္ကံ သုက္ကဝိပာကံ တဿ ပဟာနာယ ယာ စေတနာ, ယမိဒံ [ယမ္ပိဒံ (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)] ကမ္မံ ကဏှသုက္ကံ ကဏှသုက္ကဝိပာကံ တဿ ပဟာနာယ ယာ စေတနာ – ဣဒံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, ကမ္မံ အကဏှအသုက္ကံ အကဏှအသုက္ကဝိပာကံ ကမ္မက္ခယာယ သံဝတ္တတိ။ ဣမာနိ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, စတ္တာရိ ကမ္မာနိ မယာ သယံ အဘိညာ သစ္ဆိကတွာ ပဝေဒိတာနီ''တိ။ ဒုတိယံ။

၃. သောဏကာယနသုတ္တံ

၂၃၄. အထ ခေါ သိခာမောဂ္ဂလ္လာနော ဗြာဟ္မဏော ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝတာ သဒ္ဓိံ သမ္မောဒိ။ သမ္မောဒနီယံ ကထံ သာရဏီယံ ဝီတိသာရေတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိ။ ဧကမန္တံ နိသိန္နော ခေါ သိခာမောဂ္ဂလ္လာနော ဗြာဟ္မဏော ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ –

''ပုရိမာနိ, ဘော ဂေါတမ, ဒိဝသာနိ ပုရိမတရာနိ သောဏကာယနော မာဏဝေါ ယေနာဟံ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ မံ ဧတဒဝေါစ – 'သမဏော ဂေါတမော သဗ္ဗကမ္မာနံ အကိရိယံ ပညပေတိ, သဗ္ဗကမ္မာနံ ခေါ ပန အကိရိယံ ပညပေန္တော ဥစ္ဆေဒံ အာဟ လောကဿ – ကမ္မသစ္စာယံ [ကမ္မသစ္စာယိ (က.)] , ဘော, လောကော ကမ္မသမာရမ္ဘဋ္ဌာယီ'''တိ။

''ဒဿနမ္ပိ ခေါ အဟံ, ဗြာဟ္မဏ, သောဏကာယနဿ မာဏဝဿ နာဘိဇာနာမိ; ကုတော ပနေဝရူပေါ ကထာသလ္လာပေါ! စတ္တာရိမာနိ, ဗြာဟ္မဏ, ကမ္မာနိ မယာ သယံ အဘိညာ သစ္ဆိကတွာ ပဝေဒိတာနိ။ ကတမာနိ စတ္တာရိ? အတ္ထိ, ဗြာဟ္မဏ, ကမ္မံ ကဏှံ ကဏှဝိပာကံ; အတ္ထိ, ဗြာဟ္မဏ, ကမ္မံ သုက္ကံ သုက္ကဝိပာကံ; အတ္ထိ, ဗြာဟ္မဏ, ကမ္မံ ကဏှသုက္ကံ ကဏှသုက္ကဝိပာကံ; အတ္ထိ , ဗြာဟ္မဏ, ကမ္မံ အကဏှအသုက္ကံ အကဏှအသုက္ကဝိပာကံ ကမ္မက္ခယာယ သံဝတ္တတိ။

''ကတမဉ္စ, ဗြာဟ္မဏ, ကမ္မံ ကဏှံ ကဏှဝိပာကံ? ဣဓ, ဗြာဟ္မဏ, ဧကစ္စော သဗျာဗဇ္ဈံ ကာယသင်္ခါရံ အဘိသင်္ခရောတိ, သဗျာဗဇ္ဈံ ဝစီသင်္ခါရံ အဘိသင်္ခရောတိ, သဗျာဗဇ္ဈံ မနောသင်္ခါရံ အဘိသင်္ခရောတိ။ သော သဗျာဗဇ္ဈံ ကာယသင်္ခါရံ အဘိသင်္ခရိတွာ, သဗျာဗဇ္ဈံ ဝစီသင်္ခါရံ အဘိသင်္ခရိတွာ, သဗျာဗဇ္ဈံ မနောသင်္ခါရံ အဘိသင်္ခရိတွာ သဗျာဗဇ္ဈံ လောကံ ဥပပဇ္ဇတိ။ တမေနံ သဗျာဗဇ္ဈံ လောကံ ဥပပန္နံ သမာနံ သဗျာဗဇ္ဈာ ဖဿာ ဖုသန္တိ။ သော သဗျာဗဇ္ဈေဟိ ဖဿေဟိ ဖုဋ္ဌော သမာနော သဗျာဗဇ္ဈံ ဝေဒနံ ဝေဒိယတိ ဧကန္တဒုက္ခံ, သေယျထာပိ သတ္တာ နေရယိကာ။ ဣဒံ ဝုစ္စတိ, ဗြာဟ္မဏ, ကမ္မံ ကဏှံ ကဏှဝိပာကံ။

''ကတမဉ္စ , ဗြာဟ္မဏ, ကမ္မံ သုက္ကံ သုက္ကဝိပာကံ? ဣဓ, ဗြာဟ္မဏ, ဧကစ္စော အဗျာဗဇ္ဈံ ကာယသင်္ခါရံ အဘိသင်္ခရောတိ, အဗျာဗဇ္ဈံ ဝစီသင်္ခါရံ အဘိသင်္ခရောတိ, အဗျာဗဇ္ဈံ မနောသင်္ခါရံ အဘိသင်္ခရောတိ။ သော အဗျာဗဇ္ဈံ ကာယသင်္ခါရံ အဘိသင်္ခရိတွာ, အဗျာဗဇ္ဈံ ဝစီသင်္ခါရံ အဘိသင်္ခရိတွာ , အဗျာဗဇ္ဈံ မနောသင်္ခါရံ အဘိသင်္ခရိတွာ အဗျာဗဇ္ဈံ လောကံ ဥပပဇ္ဇတိ။ တမေနံ အဗျာဗဇ္ဈံ လောကံ ဥပပန္နံ သမာနံ အဗျာဗဇ္ဈာ ဖဿာ ဖုသန္တိ။ သော အဗျာဗဇ္ဈေဟိ ဖဿေဟိ ဖုဋ္ဌော သမာနော အဗျာဗဇ္ဈံ ဝေဒနံ ဝေဒိယတိ ဧကန္တသုခံ, သေယျထာပိ ဒေဝါ သုဘကိဏှာ။ ဣဒံ ဝုစ္စတိ, ဗြာဟ္မဏ, ကမ္မံ သုက္ကံ သုက္ကဝိပာကံ။

''ကတမဉ္စ, ဗြာဟ္မဏ, ကမ္မံ ကဏှသုက္ကံ ကဏှသုက္ကဝိပာကံ? ဣဓ, ဗြာဟ္မဏ, ဧကစ္စော သဗျာဗဇ္ဈမ္ပိ အဗျာဗဇ္ဈမ္ပိ ကာယသင်္ခါရံ အဘိသင်္ခရောတိ, သဗျာဗဇ္ဈမ္ပိ အဗျာဗဇ္ဈမ္ပိ ဝစီသင်္ခါရံ အဘိသင်္ခရောတိ, သဗျာဗဇ္ဈမ္ပိ အဗျာဗဇ္ဈမ္ပိ မနောသင်္ခါရံ အဘိသင်္ခရောတိ။ သော သဗျာဗဇ္ဈမ္ပိ အဗျာဗဇ္ဈမ္ပိ ကာယသင်္ခါရံ အဘိသင်္ခရိတွာ, သဗျာဗဇ္ဈမ္ပိ အဗျာဗဇ္ဈမ္ပိ ဝစီသင်္ခါရံ အဘိသင်္ခရိတွာ, သဗျာဗဇ္ဈမ္ပိ အဗျာဗဇ္ဈမ္ပိ မနောသင်္ခါရံ အဘိသင်္ခရိတွာ သဗျာဗဇ္ဈမ္ပိ အဗျာဗဇ္ဈမ္ပိ လောကံ ဥပပဇ္ဇတိ။ တမေနံ သဗျာဗဇ္ဈမ္ပိ အဗျာဗဇ္ဈမ္ပိ လောကံ ဥပပန္နံ သမာနံ သဗျာဗဇ္ဈာပိ အဗျာဗဇ္ဈာပိ ဖဿာ ဖုသန္တိ။ သော သဗျာဗဇ္ဈေဟိပိ အဗျာဗဇ္ဈေဟိပိ ဖဿေဟိ ဖုဋ္ဌော သမာနော သဗျာဗဇ္ဈမ္ပိ အဗျာဗဇ္ဈမ္ပိ ဝေဒနံ ဝေဒိယတိ ဝေါကိဏ္ဏသုခဒုက္ခံ, သေယျထာပိ မနုဿာ ဧကစ္စေ စ ဒေဝါ ဧကစ္စေ စ ဝိနိပါတိကာ။ ဣဒံ ဝုစ္စတိ, ဗြာဟ္မဏ, ကမ္မံ ကဏှသုက္ကံ ကဏှသုက္ကဝိပာကံ။

‘‘ကတမဉ္စ, ဗြာဟ္မဏ, ကမ္မံ အကဏှအသုက္ကံ အကဏှအသုက္ကဝိပာကံ ကမ္မက္ခယာယ သံဝတ္တတိ? ယတြ, ဗြာဟ္မဏ, ယမိဒံ ကမ္မံ ကဏှံ ကဏှဝိပာကံ တဿ ပဟာနာယ ယာ စေတနာ, ယမိဒံ ကမ္မံ သုက္ကံ သုက္ကဝိပာကံ တဿ ပဟာနာယ ယာ စေတနာ, ယမိဒံ ကမ္မံ ကဏှသုက္ကံ ကဏှသုက္ကဝိပာကံ တဿ ပဟာနာယ ယာ စေတနာ – ဣဒံ ဝုစ္စတိ, ဗြာဟ္မဏ, ကမ္မံ အကဏှအသုက္ကံ အကဏှအသုက္ကဝိပာကံ ကမ္မက္ခယာယ သံဝတ္တတိ။ ဣမာနိ ခော, ဗြာဟ္မဏ, စတ္တာရိ ကမ္မာနိ မယာ သယံ အဘိညာ သစ္ဆိကတွာ ပဝေဒိတာနီ’’တိ။ တတိယံ။

၄. ပဌမသိက္ခာပဒသုတ္တံ

၂၃၅. ‘‘စတ္တာရိမာနိ, ဘိက္ခဝေ, ကမ္မာနိ မယာ သယံ အဘိညာ သစ္ဆိကတွာ ပဝေဒိတာနိ။ ကတမာနိ စတ္တာရိ? အတ္ထိ , ဘိက္ခဝေ, ကမ္မံ ကဏှံ ကဏှဝိပာကံ; အတ္ထိ, ဘိက္ခဝေ, ကမ္မံ သုက္ကံ သုက္ကဝိပာကံ; အတ္ထိ, ဘိက္ခဝေ, ကမ္မံ ကဏှသုက္ကံ ကဏှသုက္ကဝိပာကံ ; အတ္ထိ, ဘိက္ခဝေ, ကမ္မံ အကဏှအသုက္ကံ အကဏှအသုက္ကဝိပာကံ ကမ္မက္ခယာယ သံဝတ္တတိ။ ကတမဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ကမ္မံ ကဏှံ ကဏှဝိပာကံ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ပါဏာတိပါတီ ဟောတိ, အဒိန္နာဒာယီ ဟောတိ, ကာမေသုမိစ္ဆာစာရီ ဟောတိ, မုသာဝါဒီ ဟောတိ, သုရာမေရယမဇ္ဇပမာဒဋ္ဌာယီ ဟောတိ။ ဣဒံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, ကမ္မံ ကဏှံ ကဏှဝိပာကံ။

‘‘ကတမဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ကမ္မံ သုက္ကံ သုက္ကဝိပာကံ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ပါဏာတိပါတာ ပဋိဝိရတော ဟောတိ, အဒိန္နာဒါနာ ပဋိဝိရတော ဟောတိ, ကာမေသုမိစ္ဆာစာရာ ပဋိဝိရတော ဟောတိ, မုသာဝါဒါ ပဋိဝိရတော ဟောတိ, သုရာမေရယမဇ္ဇပမာဒဋ္ဌာနာ ပဋိဝိရတော ဟောတိ။ ဣဒံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, ကမ္မံ သုက္ကံ သုက္ကဝိပာကံ။

‘‘ကတမဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ကမ္မံ ကဏှသုက္ကံ ကဏှသုက္ကဝိပာကံ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော သဗျာပဇ္ဈမ္ပိ အဗျာပဇ္ဈမ္ပိ ကာယသင်္ခါရံ အဘိသင်္ခရောတိ။ပေ။ ဣဒံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, ကမ္မံ ကဏှသုက္ကံ ကဏှသုက္ကဝိပာကံ။

‘‘ကတမဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ကမ္မံ အကဏှအသုက္ကံ အကဏှအသုက္ကဝိပာကံ ကမ္မက္ခယာယ သံဝတ္တတိ? ယတြ, ဘိက္ခဝေ, ယမိဒံ ကမ္မံ ကဏှံ ကဏှဝိပာကံ။ပေ။ ဣဒံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, ကမ္မံ အကဏှအသုက္ကံ အကဏှအသုက္ကဝိပာကံ ကမ္မက္ခယာယ သံဝတ္တတိ။ ဣမာနိ ခော, ဘိက္ခဝေ, စတ္တာရိ ကမ္မာနိ မယာ သယံ အဘိညာ သစ္ဆိကတွာ ပဝေဒိတာနီ’’တိ။ စတုတ္ထံ။

၅. ဒုတိယသိက္ခာပဒသုတ္တံ

၂၃၆. ‘‘စတ္တာရိမာနိ, ဘိက္ခဝေ, ကမ္မာနိ မယာ သယံ အဘိညာ သစ္ဆိကတွာ ပဝေဒိတာနိ။ ကတမာနိ စတ္တာရိ? အတ္ထိ, ဘိက္ခဝေ, ကမ္မံ ကဏှံ ကဏှဝိပာကံ; အတ္ထိ, ဘိက္ခဝေ, ကမ္မံ သုက္ကံ သုက္ကဝိပာကံ; အတ္ထိ, ဘိက္ခဝေ, ကမ္မံ ကဏှသုက္ကံ ကဏှသုက္ကဝိပာကံ; အတ္ထိ, ဘိက္ခဝေ, ကမ္မံ အကဏှအသုက္ကံ အကဏှအသုက္ကဝိပာကံ ကမ္မက္ခယာယ သံဝတ္တတိ။

‘‘ကတမဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ကမ္မံ ကဏှံ ကဏှဝိပာကံ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စေန မာတာ [ဧကစ္စော မာတရံ (က.)] ဇီဝိတာ ဝေါရောပိတာ ဟောတိ, ပိတာ [ပိတရံ (က.)] ဇီဝိတာ ဝေါရောပိတော [ဝေါရောပိတာ (က.)] ဟောတိ, အရဟံ [အရဟန္တံ (က.)] ဇီဝိတာ ဝေါရောပိတော [ဝေါရောပိတာ (က.)] ဟောတိ , တထာဂတဿ ဒုဋ္ဌေန စိတ္တေန လောဟိတံ ဥပ္ပာဒိတံ [ဥပ္ပာဒိတာ (က.)] ဟောတိ, သင်္ဃော ဘိန္နော ဟောတိ။ ဣဒံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, ကမ္မံ ကဏှံ ကဏှဝိပာကံ။

‘‘ကတမဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ကမ္မံ သုက္ကံ သုက္ကဝိပာကံ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ပါဏာတိပါတာ ပဋိဝိရတော ဟောတိ, အဒိန္နာဒါနာ ပဋိဝိရတော ဟောတိ, ကာမေသုမိစ္ဆာစာရာ ပဋိဝိရတော ဟောတိ, မုသာဝါဒါ ပဋိဝိရတော ဟောတိ, ပိသုဏာယ ဝါစာယ ပဋိဝိရတော ဟောတိ, ဖရုသာယ ဝါစာယ ပဋိဝိရတော ဟောတိ, သမ္ဖပ္ပလာပါ ပဋိဝိရတော ဟောတိ,

အနဘိဇ္ဈာလု ဟောတိ, အဗျာပန္နစိတ္တော ဟောတိ, သမ္မာဒိဋ္ဌိ [သမ္မာဒိဋ္ဌိကော (သီ. သျာ. ကံ.)] ဟောတိ။ ဣဒံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, ကမ္မံ သုက္ကံ သုက္ကဝိပာကံ။

“ကတမဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ကမ္မံ ကဏှသုက္ကံ ကဏှသုက္ကဝိပာကံ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော သဗျာဗဇ္ဈမ္ပိ အဗျာဗဇ္ဈမ္ပိ ကာယသင်္ခာရံ အဘိသင်္ခရောတိ။ပေ။ ဣဒံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, ကမ္မံ ကဏှသုက္ကံ ကဏှသုက္ကဝိပာကံ။

“ကတမဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ကမ္မံ အကဏှအသုက္ကံ အကဏှအသုက္ကဝိပာကံ ကမ္မက္ခယာယ သံဝတ္တတိ? တတြ, ဘိက္ခဝေ, ယမိဒံ ကမ္မံ ကဏှံ ကဏှဝိပာကံ။ပေ။ ဣဒံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, ကမ္မံ အကဏှအသုက္ကံ အကဏှအသုက္ကဝိပာကံ ကမ္မက္ခယာယ သံဝတ္တတိ။ ဣမာနိ ခော, ဘိက္ခဝေ, စတ္တာရိ ကမ္မာနိ မယာ သယံ အဘိညာ သစ္ဆိကတွာ ပဝေဒိတာနီ”တိ။ ပဉ္စမံ။

၆. အရိယမဂ္ဂသုတ္တံ

၂၃၇. “စတ္တာရိမာနိ, ဘိက္ခဝေ, ကမ္မာနိ မယာ သယံ အဘိညာ သစ္ဆိကတွာ ပဝေဒိတာနိ။ ကတမာနိ စတ္တာရိ? အတ္ထိ, ဘိက္ခဝေ, ကမ္မံ ကဏှံ ကဏှဝိပာကံ; အတ္ထိ, ဘိက္ခဝေ, ကမ္မံ သုက္ကံ သုက္ကဝိပာကံ; အတ္ထိ, ဘိက္ခဝေ, ကမ္မံ ကဏှသုက္ကံ ကဏှသုက္ကဝိပာကံ; အတ္ထိ, ဘိက္ခဝေ, ကမ္မံ အကဏှအသုက္ကံ အကဏှအသုက္ကဝိပာကံ ကမ္မက္ခယာယ သံဝတ္တတိ။

“ကတမဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ကမ္မံ ကဏှံ ကဏှဝိပာကံ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော သဗျာဗဇ္ဈံ ကာယသင်္ခာရံ အဘိသင်္ခရောတိ။ပေ။ ဣဒံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, ကမ္မံ ကဏှံ ကဏှဝိပာကံ။

“ကတမဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ကမ္မံ သုက္ကံ သုက္ကဝိပာကံ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော အဗျာဗဇ္ဈံ ကာယသင်္ခာရံ အဘိသင်္ခရောတိ။ပေ။ ဣဒံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, ကမ္မံ သုက္ကံ သုက္ကဝိပာကံ။

“ကတမဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ကမ္မံ ကဏှသုက္ကံ ကဏှသုက္ကဝိပာကံ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော သဗျာဗဇ္ဈမ္ပိ အဗျာဗဇ္ဈမ္ပိ ကာယသင်္ခာရံ အဘိသင်္ခရောတိ။ပေ။ ဣဒံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, ကမ္မံ ကဏှသုက္ကံ ကဏှသုက္ကဝိပာကံ။

“ကတမဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ကမ္မံ အကဏှအသုက္ကံ အကဏှအသုက္ကဝိပာကံ ကမ္မက္ခယာယ သံဝတ္တတိ? သမ္မာဒိဋ္ဌိ။ပေ။ သမ္မာသမာဓိ။ ဣဒံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, ကမ္မံ အကဏှအသုက္ကံ အကဏှအသုက္ကဝိပာကံ ကမ္မက္ခယာယ သံဝတ္တတိ။ ဣမာနိ ခော, ဘိက္ခဝေ, စတ္တာရိ ကမ္မာနိ မယာ သယံ အဘိညာ သစ္ဆိကတွာ ပဝေဒိတာနီ”တိ။ ဆဋ္ဌံ။

၇. ဗောဇ္ဈင်္ဂသုတ္တံ

၂၃၈. “စတ္တာရိမာနိ, ဘိက္ခဝေ, ကမ္မာနိ။ပေ။ ကဏှံ ကဏှဝိပာကံ။ပေ။ ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော သဗျာဗဇ္ဈံ ကာယသင်္ခာရံ အဘိသင်္ခရောတိ။ပေ။ ဣဒံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, ကမ္မံ ကဏှံ ကဏှဝိပာကံ။

“ကတမဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ကမ္မံ သုက္ကံ သုက္ကဝိပာကံ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော အဗျာဗဇ္ဈံ ကာယသင်္ခာရံ အဘိသင်္ခရောတိ။ပေ။ ဣဒံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, ကမ္မံ သုက္ကံ သုက္ကဝိပာကံ။

“ကတမဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ကမ္မံ ကဏှသုက္ကံ ကဏှသုက္ကဝိပာကံ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော သဗျာဗဇ္ဈမ္ပိ အဗျာဗဇ္ဈမ္ပိ ကာယသင်္ခာရံ အဘိသင်္ခရောတိ။ပေ။ ဣဒံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, ကမ္မံ ကဏှသုက္ကံ ကဏှသုက္ကဝိပာကံ။

“ကတမစ္စ, ဘိက္ခဝေ, ကမ္မံ အကဏှံ အသုက္ကံ အကဏှအသုက္ကဝိပါကံ ကမ္မက္ခယာယ သံဝတ္တတိ? သတိသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂော, ဓမ္မဝိစယသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂော, ဝီရိယသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂော, ပီတိသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂော, ပဿဒ္ဓိသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂော, သမာဓိသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂော, ဥပေက္ခာသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂော – ဣဒံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, ကမ္မံ အကဏှံ အသုက္ကံ အကဏှအသုက္ကဝိပါကံ ကမ္မက္ခယာယ သံဝတ္တတိ။ ဣမာနိ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, စတ္တာရိ ကမ္မာနိ မယာ သယံ အဘိညာ သစ္ဆိကတွာ ပဝေဒိတာနီ”တိ။ သတ္တမံ။

၈. သာဝဇ္ဇသုတ္တံ

၂၃၉. “စတူဟိ , ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ယထာဘတံ နိက္ခိတ္တော ဧဝံ နိရယေ။ ကတမေဟိ စတူဟိ? သာဝဇ္ဇေန ကာယကမ္မေန, သာဝဇ္ဇေန ဝစီကမ္မေန, သာဝဇ္ဇေန မနောကမ္မေန, သာဝဇ္ဇာယ ဒိဋ္ဌိယာ – ဣမေဟိ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, စတူဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ယထာဘတံ နိက္ခိတ္တော ဧဝံ နိရယေ။

“စတူဟိ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ယထာဘတံ နိက္ခိတ္တော ဧဝံ သဂ္ဂေ။ ကတမေဟိ စတူဟိ? အနဝဇ္ဇေန ကာယကမ္မေန, အနဝဇ္ဇေန ဝစီကမ္မေန, အနဝဇ္ဇေန မနောကမ္မေန, အနဝဇ္ဇာယ ဒိဋ္ဌိယာ – ဣမေဟိ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, စတူဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ယထာဘတံ နိက္ခိတ္တော ဧဝံ သဂ္ဂေ”တိ။ အဋ္ဌမံ။

၉. အဗျာဗဇ္ဈသုတ္တံ

၂၄၀. “စတူဟိ , ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ယထာဘတံ နိက္ခိတ္တော ဧဝံ နိရယေ။ ကတမေဟိ စတူဟိ? သဗျာဗဇ္ဈေန ကာယကမ္မေန, သဗျာဗဇ္ဈေန ဝစီကမ္မေန, သဗျာဗဇ္ဈေန မနောကမ္မေန, သဗျာဗဇ္ဈာယ ဒိဋ္ဌိယာ – ဣမေဟိ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, စတူဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ယထာဘတံ နိက္ခိတ္တော ဧဝံ နိရယေ။

“စတူဟိ , ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ယထာဘတံ နိက္ခိတ္တော ဧဝံ သဂ္ဂေ။ ကတမေဟိ စတူဟိ? အဗျာဗဇ္ဈေန ကာယကမ္မေန, အဗျာဗဇ္ဈေန ဝစီကမ္မေန, အဗျာဗဇ္ဈေန မနောကမ္မေန, အဗျာဗဇ္ဈာယ ဒိဋ္ဌိယာ – ဣမေဟိ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, စတူဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ယထာဘတံ နိက္ခိတ္တော ဧဝံ သဂ္ဂေ”တိ။ နဝမံ။

၁၀. သမဏသုတ္တံ

၂၄၁. “‘ဣဓေဝ, ဘိက္ခဝေ, (ပဌမော) သမဏော, ဣဓ ဒုတိယော သမဏော, ဣဓ တတိယော သမဏော, ဣဓ စတုတ္ထော သမဏော; သုညာ ပရပ္ပဝါဒါ သမဏေဟိ အညေဟီ’တိ [သမဏေဟိ အညေတိ (သီ. ပီ. က.) တွေ အညေဟီတိ သကာယ ပဋိညာယ သစ္စာဘိညေဟီတိ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဒီ. နိ. ၂.၂၁၄; မ. နိ. ၁.၁၃၉] – ဧဝမေတံ, ဘိက္ခဝေ, သမ္မာ သီဟနာဒံ နဒထ။

“ကတမော စ, ဘိက္ခဝေ, ပဌမော သမဏော? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု တိဏ္ဏံ သံယောဇနာနံ ပရိက္ခယာ သောတာပန္နော ဟောတိ အဝိနိပါတဓမ္မော နိယတော သမ္ဗောဓိပရာယဏော။ အယံ, ဘိက္ခဝေ, ပဌမော သမဏော။

“ကတမော စ, ဘိက္ခဝေ, ဒုတိယော သမဏော? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု တိဏ္ဏံ သံယောဇနာနံ ပရိက္ခယာ ရာဂဒောသမောဟာနံ တနုတ္တာ သကဒါဂါမီ ဟောတိ, သကိဒေဝ ဣမံ လောကံ အာဂန္တွာ ဒုက္ခဿန္တံ ကရောတိ။ အယံ, ဘိက္ခဝေ, ဒုတိယော သမဏော။

“ကတမော စ, ဘိက္ခဝေ, တတိယော သမဏော? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ပဉ္စန္နံ ဩရမ္ဘာဂိယာနံ သံယောဇနာနံ ပရိက္ခယာ ဩပပါတိကော ဟောတိ တတ္ထ ပရိနိဗ္ဗာယီ အနာဝတ္တိဓမ္မော တသ္မာ လောကာ။ အယံ, ဘိက္ခဝေ, တတိယော သမဏော။

“ကတမော စ, ဘိက္ခဝေ, စတုတ္ထော သမဏော? ဣဓ , ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု အာသဝါနံ ခယာ အနာသဝံ စေတောဝိမုတ္တိံ ပညာဝိမုတ္တိံ ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ သယံ အဘိညာ သစ္ဆိကတွာ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ။ အယံ, ဘိက္ခဝေ, စတုတ္ထော

သမဏော။

'''ဣမေ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ပဌမော သမဏော, ဣဓ ဒုတိယော သမဏော, ဣဓ တတိယော သမဏော, ဣဓ စတုတ္ထော သမဏော; သုညာ ပရပ္ပဝါဒါ သမဏေဟိ အညေဟီ'တိ – ဧဝမေတံ, ဘိက္ခဝေ, သမ္မာ သီဟနာဒံ နဒထာ''တိ။ ဒသမံ။

၁၁. သပ္ပုရိသာနိသံသသုတ္တံ

၂၄၂. ''သပ္ပုရိသံ , ဘိက္ခဝေ, နိဿာယ စတ္တာရော အာနိသံသာ ပာဋိကင်္ခါ။ ကတမေ စတ္တာရော? အရိယေန သီလေန ဝဍ္ဎတိ, အရိယေန သမာဓိနာ ဝဍ္ဎတိ, အရိယာယ ပညာယ ဝဍ္ဎတိ, အရိယာယ ဝိမုတ္တိယာ ဝဍ္ဎတိ – သပ္ပုရိသံ, ဘိက္ခဝေ, နိဿာယ ဣမေ စတ္တာရော အာနိသံသာ ပာဋိကင်္ခါ''တိ။ ဧကာဒသမံ။

ကမ္မဝဂ္ဂေါ စတုတ္ထော။

တဿုဒ္ဒာနံ –

သံခိတ္တ ဝိတ္ထာရ သောဏကာယန၊
သိက္ခာပဒံ အရိယမဂ္ဂေါ ဗောဇ္ဈင်္ဂံ။
သာဝဇ္ဇဉ္စေဝ အဗျာဗဇ္ဈံ၊
သမဏော စ သပ္ပုရိသာနိသံသောတိ။

(၂၅) ၅. အာပတ္တိဘယဝဂ္ဂေါ

၁. သင်္ဃဘေဒကသုတ္တံ

၂၄၃. ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ ကောသမ္ဗိယံ ဝိဟရတိ ဃောသိတာရာမေ။ အထ ခေါ အာယသ္မာ အာနန္ဒော ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝန္တံ အဘိဝါဒေတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိ။ ဧကမန္တံ နိသိန္နံ ခေါ အာယသ္မန္တံ အာနန္ဒံ ဘဂဝါ ဧတဒဝေါစ – “အပိ နု တံ, အာနန္ဒ, အဓိကရဏံ ဝူပသန္တ”န္တိ? “ကုတော တံ, ဘန္တေ, အဓိကရဏံ ဝူပသမိဿတိ [ဝူပသမ္မိဿတိ (?)] ! အာယသ္မတော , ဘန္တေ, အနုရုဒ္ဓဿ ဗာဟိယော နာမ သဒ္ဓိဝိဟာရိကော ကေဝလကပ္ပံ သင်္ဃဘေဒာယ ဌိတော။ တတြာယသ္မာ အနုရုဒ္ဓော န ဧကဝါစိကမ္ပိ ဘဏိတဗ္ဗံ မညတီ”တိ။

“ကဒါ ပနာနန္ဒ, အနုရုဒ္ဓော သင်္ဃမဇ္ဈေ အဓိကရဏေသု [အဓိကရဏေသု ဝေါသု (က.)] ဝေါယုဉ္ဇတိ! နနု, အာနန္ဒ, ယာနိ ကာနိစိ အဓိကရဏာနိ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ, သဗ္ဗာနိ တာနိ တုမှေဟေဝ ဝူပသမေထ သာရိပုတ္တမောဂ္ဂလ္လာနာ စ။

“စတ္တာရောမေ, အာနန္ဒ, အတ္ထဝသေ သမ္ပဿမာနော ပါပဘိက္ခု သင်္ဃဘေဒေန နန္ဒတိ။ ကတမေ စတ္တာရော? ဣဓာနန္ဒ, ပါပဘိက္ခု ဒုဿီလော ဟောတိ ပါပဓမ္မော အသုစိ သင်္ကဿရသမာစာရော ပဋိစ္ဆန္နကမ္မန္တော အဿမဏော သမဏပဋိညော အဗြဟ္မစာရီ ဗြဟ္မစာရိပဋိညော အန္တောပူတိ အဝဿုတော ကသမ္ဗုဇာတော။ တဿ ဧဝံ ဟောတိ – ‘သစေ ခေါ မံ ဘိက္ခူ ဇာနိဿန္တိ – ဒုဿီလော ပါပဓမ္မော အသုစိ သင်္ကဿရသမာစာရော ပဋိစ္ဆန္နကမ္မန္တော အဿမဏော သမဏပဋိညော အဗြဟ္မစာရီ ဗြဟ္မစာရိပဋိညော အန္တောပူတိ အဝဿုတော ကသမ္ဗုဇာတောတိ, သမဂ္ဂါ မံ သန္တာ နာသေဿန္တိ; ဝဂ္ဂါ ပန မံ န နာသေဿန္တီ’တိ။ ဣဒံ, အာနန္ဒ, ပဌမံ အတ္ထဝသံ သမ္ပဿမာနော ပါပဘိက္ခု သင်္ဃဘေဒေန နန္ဒတိ။

“ပုန စပရံ, အာနန္ဒ, ပါပဘိက္ခု မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကော ဟောတိ, အန္တဂ္ဂါဟိကာယ ဒိဋ္ဌိယာ သမန္နာဂတော။ တဿ ဧဝံ ဟောတိ – ‘သစေ ခေါ မံ ဘိက္ခူ ဇာနိဿန္တိ – မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကော အန္တဂ္ဂါဟိကာယ ဒိဋ္ဌိယာ သမန္နာဂတောတိ, သမဂ္ဂါ မံ သန္တာ နာသေဿန္တိ; ဝဂ္ဂါ ပန မံ န နာသေဿန္တီ’တိ။ ဣဒံ, အာနန္ဒ, ဒုတိယံ အတ္ထဝသံ သမ္ပဿမာနော ပါပဘိက္ခု သင်္ဃဘေဒေန နန္ဒတိ။

“ပုန စပရံ, အာနန္ဒ, ပါပဘိက္ခု မိစ္ဆာအာဇီဝေါ ဟောတိ, မိစ္ဆာအာဇီဝေန ဇီဝိကံ [ဇီဝိတံ (သျာ. ကံ. ပီ. က.)] ကပ္ပေတိ။ တဿ ဧဝံ ဟောတိ – ‘သစေ ခေါ မံ ဘိက္ခူ ဇာနိဿန္တိ – မိစ္ဆာအာဇီဝေါ မိစ္ဆာအာဇီဝေန ဇီဝိကံ ကပ္ပေတီတိ, သမဂ္ဂါ မံ သန္တာ နာသေဿန္တိ; ဝဂ္ဂါ ပန မံ န နာသေဿန္တီ’တိ။ ဣဒံ, အာနန္ဒ, တတိယံ အတ္ထဝသံ သမ္ပဿမာနော ပါပဘိက္ခု သင်္ဃဘေဒေန နန္ဒတိ။

“ပုန စပရံ, အာနန္ဒ, ပါပဘိက္ခု လာဘကာမော ဟောတိ သက္ကာရကာမော အနဝညတ္တိကာမော။ တဿ ဧဝံ ဟောတိ – ‘သစေ ခေါ မံ ဘိက္ခူ ဇာနိဿန္တိ – လာဘကာမော သက္ကာရကာမော အနဝညတ္တိကာမောတိ, သမဂ္ဂါ မံ သန္တာ န သက္ကရိဿန္တိ န ဂရုံ ကရိဿန္တိ န မာနေဿန္တိ န ပူဇေဿန္တိ; ဝဂ္ဂါ ပန မံ သက္ကရိဿန္တိ ဂရုံ ကရိဿန္တိ မာနေဿန္တိ ပူဇေဿန္တီ’တိ။ ဣဒံ, အာနန္ဒ, စတုတ္ထံ အတ္ထဝသံ သမ္ပဿမာနော ပါပဘိက္ခု သင်္ဃဘေဒေန နန္ဒတိ။ ဣမေ ခေါ, အာနန္ဒ, စတ္တာရော အတ္ထဝသေ သမ္ပဿမာနော ပါပဘိက္ခု သင်္ဃဘေဒေန နန္ဒတီ”တိ။ ပဌမံ။

၂. အာပတ္တိဘယသုတ္တံ

၂၄၄. “စတ္တာရိမာနိ, ဘိက္ခဝေ, အာပတ္တိဘယာနိ။ ကတမာနိ စတ္တာရိ? သေယျထာပိ, ဘိက္ခဝေ, စောရံ အာဂုစာရိံ ဂဟေတွာ ရညော ဒဿေယျုံ – ‘အယံ တေ, ဒေဝ, စောရော အာဂုစာရီ။ ဣမဿ ဒေဝေါ ဒဏ္ဍံ ပဏေတူ’တိ။ တမေနံ ရာဇာ ဧဝံ ဝဒေယျ – ‘ဂစ္ဆထ , ဘော, ဣမံ ပုရိသံ ဒဠှာယ ရဇ္ဇုယာ ပစ္ဆာဗာဟံ ဂာဠ္ဟဗန္ဓနံ ဗန္ဓိတွာ ခုရမုဏ္ဍံ ကရိတွာ ခရဿရေန ပဏဝေန ရထိကာယ ရထိကံ သိင်္ဃာဋကေန သိင်္ဃာဋကံ ပရိနေတွာ ဒက္ခိဏေန ဒွါရေန

န နိက္ခာမေတ္တ ဒက္ခိဏတော နဂရဿ သီသံ ဆိန္ဒထာ’တိ။ တမေနံ ရညော ပုရိသာ ဒဠှာယ ရဇ္ဇုယာ ပစ္ဆာဗာဟံ ဂါဠ္ဟဗန္ဓနံ ဗန္ဓိတွာ ခုရမုဏ္ဍံ ကရိတွာ ခရဿရေန ပဏဝေန ရထိကာယ ရထိကံ သိင်္ဃာဋကေန သိင်္ဃာဋကံ ပရိနေတွာ ဒက္ခိဏေန ဒွာရေန နိက္ခာမေတွာ ဒက္ခိဏတော နဂရဿ သီသံ ဆိန္ဒေယျုံ။ တတြညတရဿ ထလဋ္ဌဿ ပုရိသဿ ဧဝမဿ – ‘ဟာပကံ ဝတ, ဘော, အယံ ပုရိသော ကမ္မံ အကာသိ ဂါရယှံ သီသစ္ဆေဇ္ဇံ။ ယတြ ဟိ နာမ ရညော ပုရိသာ ဒဠှာယ ရဇ္ဇုယာ ပစ္ဆာဗာဟံ ဂါဠ္ဟဗန္ဓနံ ဗန္ဓိတွာ ခုရမုဏ္ဍံ ကရိတွာ ခရဿရေန ပဏဝေန ရထိကာယ ရထိကံ သိင်္ဃာဋကေန သိင်္ဃာဋကံ ပရိနေတွာ ဒက္ခိဏေန ဒွာရေန နိက္ခာမေတွာ ဒက္ခိဏတော နဂရဿ သီသံ ဆိန္ဒိဿန္တိ ! သော ဝတဿာဟံ [သော ဝတဿာယံ (သီ.)] ဧဝရူပံ ပာပကမ္မံ [ပာပံ ကမ္မံ (သီ. ပီ.)] န ကရေယျံ [န ကရေယျ (သီ.) ဒီ. နိ. ၁.၁၈၃ ပဌဝီယာ တဒဋ္ဌကထာယ စ သံသန္ဒေတဗ္ဗံ] ဂါရယှံ သီသစ္ဆေဇ္ဇ’န္တိ။ ဧဝမေဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ယဿ ကဿစိ ဘိက္ခုဿ ဝါ ဘိက္ခုနိယာ ဝါ ဧဝံ တိဗ္ဗာ ဘယသညာ ပစ္စုပဋ္ဌိတာ ဟောတိ ပါရာဇိကေသု ဓမ္မေသု။ တဿေတံ ပါဋိကင်္ခံ – အနာပန္နော ဝါ ပါရာဇိကံ ဓမ္မံ န အာပဇ္ဇိဿတိ, အာပန္နော ဝါ ပါရာဇိကံ ဓမ္မံ ယထာဓမ္မံ ပဋိကရိဿတိ။

“သေယျထာပိ, ဘိက္ခဝေ, ပုရိသော ကာဠဝတ္ထံ [ကာဠကံ ဝတ္ထံ (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)] ပရိဓာယ ကေသေ ပကိရိတွာ မုသလံ ခန္ဓေ အာရောပေတွာ မဟာဇနကာယံ ဥပသင်္ကမိတွာ ဧဝံ ဝဒေယျ – ‘အဟံ, ဘန္တေ, ပာပကမ္မံ အကာသိံ ဂါရယှံ မောသလ္လံ, ယေန မေ အာယသ္မန္တော အတ္တမနာ ဟောန္တိ တံ ကရောမီ’တိ။ တတြညတရဿ ထလဋ္ဌဿ ပုရိသဿ ဧဝမဿ – ‘ပာပကံ ဝတ, ဘော, အယံ ပုရိသော ကမ္မံ အကာသိ ဂါရယှံ မောသလ္လံ။ ယတြ ဟိ နာမ ကာဠဝတ္ထံ ပရိဓာယ ကေသေ ပကိရိတွာ မုသလံ ခန္ဓေ အာရောပေတွာ မဟာဇနကာယံ ဥပသင်္ကမိတွာ ဧဝံ ဝက္ခတိ – ‘အဟံ, ဘန္တေ, ပာပကမ္မံ အကာသိံ ဂါရယှံ မောသလ္လံ, ယေန မေ အာယသ္မန္တော အတ္တမနာ ဟောန္တိ တံ ကရောမီတိ။ သော ဝတဿာဟံ ဧဝရူပံ ပာပကမ္မံ န ကရေယျံ ဂါရယှံ မောသလ္လ’န္တိ။ ဧဝမေဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ယဿ ကဿစိ ဘိက္ခုဿ ဝါ ဘိက္ခုနိယာ ဝါ ဧဝံ တိဗ္ဗာ ဘယသညာ ပစ္စုပဋ္ဌိတာ ဟောတိ သင်္ဃာဒိသေသေသု ဓမ္မေသု, တဿေတံ ပါဋိကင်္ခံ – အနာပန္နော ဝါ သင်္ဃာဒိသေသံ ဓမ္မံ န အာပဇ္ဇိဿတိ, အာပန္နော ဝါ သင်္ဃာဒိသေသံ ဓမ္မံ ယထာဓမ္မံ ပဋိကရိဿတိ။

“သေယျထာပိ, ဘိက္ခဝေ, ပုရိသော ကာဠဝတ္ထံ ပရိဓာယ ကေသေ ပကိရိတွာ ဘဿပုဋံ [အဿပုဋံ (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)] ခန္ဓေ အာရောပေတွာ မဟာဇနကာယံ ဥပသင်္ကမိတွာ ဧဝံ ဝဒေယျ – ‘အဟံ, ဘန္တေ, ပာပကမ္မံ အကာသိံ ဂါရယှံ ဘဿပုဋံ။ ယေန မေ အာယသ္မန္တော အတ္တမနာ ဟောန္တိ တံ ကရောမီ’တိ။ တတြညတရဿ ထလဋ္ဌဿ ပုရိသဿ ဧဝမဿ – ‘ပာပကံ ဝတ, ဘော, အယံ ပုရိသော ကမ္မံ အကာသိ ဂါရယှံ ဘဿပုဋံ။ ယတြ ဟိ နာမ ကာဠဝတ္ထံ ပရိဓာယ ကေသေ ပကိရိတွာ ဘဿပုဋံ ခန္ဓေ အာရောပေတွာ မဟာဇနကာယံ ဥပသင်္ကမိတွာ ဧဝံ ဝက္ခတိ – အဟံ, ဘန္တေ, ပာပကမ္မံ အကာသိံ ဂါရယှံ ဘဿပုဋံ; ယေန မေ အာယသ္မန္တော အတ္တမနာ ဟောန္တိ တံ ကရောမီတိ။ သော ဝတဿာဟံ ဧဝရူပံ ပာပကမ္မံ န ကရေယျံ ဂါရယှံ ဘဿပုဋ’န္တိ။ ဧဝမေဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ယဿ ကဿစိ ဘိက္ခုဿ ဝါ ဘိက္ခုနိယာ ဝါ ဧဝံ တိဗ္ဗာ ဘယသညာ ပစ္စုပဋ္ဌိတာ ဟောတိ ပါစိတ္တိယေသု ဓမ္မေသု , တဿေတံ ပါဋိကင်္ခံ – အနာပန္နော ဝါ ပါစိတ္တိယံ ဓမ္မံ န အာပဇ္ဇိဿတိ, အာပန္နော ဝါ ပါစိတ္တိယံ ဓမ္မံ ယထာဓမ္မံ ပဋိကရိဿတိ။

“သေယျထာပိ, ဘိက္ခဝေ, ပုရိသော ကာဠဝတ္ထံ ပရိဓာယ ကေသေ ပကိရိတွာ မဟာဇနကာယံ ဥပသင်္ကမိတွာ ဧဝံ ဝဒေယျ – ‘အဟံ, ဘန္တေ, ပာပကမ္မံ အကာသိံ ဂါရယှံ ဥပဝဇ္ဇံ။ ယေန မေ အာယသ္မန္တော အတ္တမနာ ဟောန္တိ တံ ကရောမီ’တိ။ တတြညတရဿ ထလဋ္ဌဿ ပုရိသဿ ဧဝမဿ – ‘ပာပကံ ဝတ, ဘော, အယံ ပုရိသော ကမ္မံ အကာသိ ဂါရယှံ ဥပဝဇ္ဇံ။ ယတြ ဟိ နာမ ကာဠဝတ္ထံ ပရိဓာယ ကေသေ ပကိရိတွာ မဟာဇနကာယံ ဥပသင်္ကမိတွာ ဧဝံ ဝက္ခတိ – အဟံ, ဘန္တေ, ပာပကမ္မံ အကာသိံ ဂါရယှံ ဥပဝဇ္ဇံ; ယေန မေ အာယသ္မန္တော အတ္တမနာ ဟောန္တိ တံ ကရောမီတိ။ သော ဝတဿာဟံ ဧဝရူပံ ပာပကမ္မံ န ကရေယျံ ဂါရယှံ ဥပဝဇ္ဇ’န္တိ။ ဧဝမေဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ယဿ ကဿစိ ဘိက္ခုဿ ဝါ ဘိက္ခုနိယာ ဝါ ဧဝံ တိဗ္ဗာ ဘယသညာ ပစ္စုပဋ္ဌိတာ ဟောတိ ပါဋိဒေသနီယေသု ဓမ္မေသု, တဿေတံ ပါဋိကင်္ခံ – အနာပန္နော ဝါ ပါဋိဒေသနီယံ ဓမ္မံ န အာပဇ္ဇိဿတိ, အာပန္နော ဝါ ပါဋိဒေသနီယံ ဓမ္မံ ယထာဓမ္မံ ပဋိကရိဿတိ။ ဣမာနိ ခော, ဘိက္ခဝေ, စတ္တာရိ အာပတ္တိဘယာနီ”တိ။ ဒုတိယံ။

၃. သိက္ခာနိသံသသုတ္တံ

၂၄၅. ‘‘သိက္ခာနိသံသမိဒံ, ဘိက္ခဝေ, ဗ္ရဟ္မစရိယံ ဝုသ္သတိ ပညုတ္တရံ ဝိမုတ္တိသာရံ သတာဓိပတေယ္ယံ။ ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, သိက္ခာနိသံသံ ဟောတိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, မယာ သာဝကာနံ အာဘိသမာစာရိကာ သိက္ခာ ပညတ္တာ အပ္ပသန္နာနံ ပသာဒာယ ပသန္နာနံ ဘိယ္ယောဘာဝါယ။ ယထာ ယထာ, ဘိက္ခဝေ, မယာ သာဝကာနံ အာဘိသမာစာရိကာ သိက္ခာ ပညတ္တာ အပ္ပသန္နာနံ ပသာဒာယ ပသန္နာနံ ဘိယ္ယောဘာဝါယ တထာ တထာ သော တဿာ သိက္ခာယ အခဏ္ဍကာရီ ဟောတိ အစ္ဆိဒ္ဒကာရီ အသဗလကာရီ အကမ္မာသကာရီ, သမာဒာယ သိက္ခတိ သိက္ခာပဒေသု။

‘‘ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ, မယာ သာဝကာနံ အာဒိဗ္ရဟ္မစရိယိကာ သိက္ခာ ပညတ္တာ သဗ္ဗသော သမ္မာ ဒုက္ခက္ခယာယ။ ယထာ ယထာ, ဘိက္ခဝေ, မယာ သာဝကာနံ အာဒိဗ္ရဟ္မစရိယိကာ သိက္ခာ ပညတ္တာ သဗ္ဗသော သမ္မာ ဒုက္ခက္ခယာယ တထာ တထာ သော တဿာ သိက္ခာယ အခဏ္ဍကာရီ ဟောတိ အစ္ဆိဒ္ဒကာရီ အသဗလကာရီ အကမ္မာသကာရီ, သမာဒာယ သိက္ခတိ သိက္ခာပဒေသု။ ဧဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, သိက္ခာနိသံသံ ဟောတိ။

‘‘ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ပညုတ္တရံ ဟောတိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, မယာ သာဝကာနံ ဓမ္မာ ဒေသိတာ သဗ္ဗသော သမ္မာ ဒုက္ခက္ခယာယ။ ယထာ ယထာ, ဘိက္ခဝေ, မယာ သာဝကာနံ ဓမ္မာ ဒေသိတာ သဗ္ဗသော သမ္မာ ဒုက္ခက္ခယာယ တထာ တထာဿ တေ ဓမ္မာ ပညာယ သမဝေက္ခိတာ ဟောန္တိ။ ဧဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပညုတ္တရံ ဟောတိ။

‘‘ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ဝိမုတ္တိသာရံ ဟောတိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, မယာ သာဝကာနံ ဓမ္မာ ဒေသိတာ သဗ္ဗသော သမ္မာ ဒုက္ခက္ခယာယ။ ယထာ ယထာ, ဘိက္ခဝေ, မယာ သာဝကာနံ ဓမ္မာ ဒေသိတာ သဗ္ဗသော သမ္မာ ဒုက္ခက္ခယာယ တထာ တထာဿ တေ ဓမ္မာ ဝိမုတ္တိယာ ဖုသိတာ ဟောန္တိ။ ဧဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ဝိမုတ္တိသာရံ ဟောတိ။

‘‘ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, သတာဓိပတေယ္ယံ ဟောတိ? ‘ဣတိ အပရိပူရံ ဝါ အာဘိသမာစာရိကံ သိက္ခံ ပရိပူရေဿာမိ, ပရိပူရံ ဝါ အာဘိသမာစာရိကံ သိက္ခံ တတ္ထ တတ္ထ ပညာယ အနုဂ္ဂဟေဿာမီ’တိ – အဇ္ဈတ္တံယေဝ သတိ သူပဋ္ဌိတာ ဟောတိ။ ‘ဣတိ အပရိပူရံ ဝါ အာဒိဗ္ရဟ္မစရိယိကံ သိက္ခံ ပရိပူရေဿာမိ, ပရိပူရံ ဝါ အာဒိဗ္ရဟ္မစရိယိကံ သိက္ခံ တတ္ထ တတ္ထ ပညာယ အနုဂ္ဂဟေဿာမီ’တိ – အဇ္ဈတ္တံယေဝ သတိ သူပဋ္ဌိတာ ဟောတိ။ ‘ဣတိ အသမဝေက္ခိတံ ဝါ ဓမ္မံ ပညာယ သမဝေက္ခိဿာမိ, သမဝေက္ခိတံ ဝါ ဓမ္မံ တတ္ထ တတ္ထ ပညာယ အနုဂ္ဂဟေဿာမီ’တိ – အဇ္ဈတ္တံယေဝ သတိ သူပဋ္ဌိတာ ဟောတိ။ ‘ဣတိ အဖုသိတံ ဝါ ဓမ္မံ ဝိမုတ္တိယာ ဖုသိဿာမိ, ဖုသိတံ ဝါ ဓမ္မံ တတ္ထ တတ္ထ ပညာယ အနုဂ္ဂဟေဿာမီ’တိ – အဇ္ဈတ္တံယေဝ သတိ သူပဋ္ဌိတာ ဟောတိ။ ဧဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, သတာဓိပတေယ္ယံ ဟောတိ။ ‘သိက္ခာနိသံသမိဒံ, ဘိက္ခဝေ, ဗ္ရဟ္မစရိယံ ဝုသ္သတိ ပညုတ္တရံ ဝိမုတ္တိသာရံ သတာဓိပတေယ္ယ’န္တိ, ဣတိ ယံ တံ ဝုတ္တံ ဣဒမေတံ ပဋိစ္စ ဝုတ္တ’’န္တိ။ တတိယံ။

၄. သေယ္ယာသုတ္တံ

၂၄၆. ‘‘စတဿော ဣမာ, ဘိက္ခဝေ, သေယ္ယာ။ ကတမာ စတဿော? ပေတသေယ္ယာ, ကာမဘောဂိသေယ္ယာ, သီဟသေယ္ယာ, တထာဂတသေယ္ယာ။ ကတမာ စ, ဘိက္ခဝေ, ပေတသေယ္ယာ? ယေဘုယ္ယေန, ဘိက္ခဝေ, ပေတာ ဥတ္တာနာ သေန္တိ; အယံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, ပေတသေယ္ယာ။

‘‘ကတမာ စ, ဘိက္ခဝေ, ကာမဘောဂိသေယ္ယာ? ယေဘုယ္ယေန, ဘိက္ခဝေ, ကာမဘောဂီ ဝါမေန ပဿေန သေန္တိ; အယံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, ကာမဘောဂိသေယ္ယာ။

‘‘ကတမာ စ, ဘိက္ခဝေ, သီဟသေယ္ယာ? သီဟော, ဘိက္ခဝေ, မိဂရာဇာ ဒက္ခိဏေန ပဿေန သေယ္ယံ ကပ္ပေတိ, ပာဒေ ပာဒံ အစ္စာဓာယ, အန္တရသတ္ထိမှိ နင်္ဂုဋ္ဌံ အနုပက္ခိပိတွာ။ သော ပဋိဗုဇ္ဈိတွာ ပုရိမံ ကာယံ အဗ္ဘုန္နာမေတွာ ပစ္ဆိမံ ကာယံ အနုဝိလောကေတိ။ သစေ, ဘိက္ခဝေ, သီဟော မိဂရာဇာ ကိဉ္စိ ပဿတိ ကာယဿ ဝိက္ခိတ္တံ ဝါ ဝိသဋံ ဝါ, တေန, ဘိက္ခဝေ, သီဟော မိဂရာဇာ အနတ္တမနော ဟောတိ။ သစေ ပန, ဘိက္ခဝေ, သီဟော မိဂရာဇာ န ကိဉ္စိ

စိ ပဿတိ ကာယဿ ဝိက္ခိတ္တံ တ ဝိသဋ္ဋံ တ, တေန , ဘိက္ခဝေ, သီဟော မိဂရာဇာ အတ္တမနော ဟောတိ။ အယံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, သီဟသေယျာ။

''ကတမာ စ, ဘိက္ခဝေ, တထာဂတသေယျာ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, တထာဂတော ဝိဝိစ္စေဝ ကာမေဟိ။ပေ.။ စတုတ္ထံ ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ။ အယံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, တထာဂတသေယျာ။ ဣမာ ခော, ဘိက္ခဝေ, စတဿော သေယျာ''တိ။ စတုတ္ထံ။

၅. ထူပာရဟသုတ္တံ

၂၄၇. ''စတ္တာရောမေ, ဘိက္ခဝေ, ထူပာရဟာ။ ကတမေ စတ္တာရော? တထာဂတော အရဟံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ ထူပာရဟော, ပစ္စေကဗုဒ္ဓေါ ထူပာရဟော, တထာဂတဿာဝကော ထူပာရဟော, ရာဇာ စက္ကဝတ္တီ ထူပာရဟော – ဣမေ ခော, ဘိက္ခဝေ, စတ္တာရော ထူပာရဟာ''တိ။ ပဉ္စမံ။

၆. ပညာဝုဒ္ဓိသုတ္တံ

၂၄၈. ''စတ္တာရောမေ , ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မာ ပညာဝုဒ္ဓိယာ သံဝတ္တန္တိ။ ကတမေ စတ္တာရော? သပ္ပုရိသသံသေဝေ, သဒ္ဓမ္မဿဝနံ, ယောနိသောမနသိကာရော, ဓမ္မာနုဓမ္မပ္ပဋိပတ္တိ – ဣမေ ခော, ဘိက္ခဝေ, စတ္တာရော ဓမ္မာ ပညာဝုဒ္ဓိယာ သံဝတ္တန္တီ''တိ။ ဆဋ္ဌံ။

၇. ဗဟုကာရသုတ္တံ

၂၄၉. ''စတ္တာရောမေ , ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မာ မနုဿဘူတဿ ဗဟုကာရာ ဟောန္တိ။ ကတမေ စတ္တာရော? သပ္ပုရိသသံသေဝေ, သဒ္ဓမ္မဿဝနံ, ယောနိသောမနသိကာရော, ဓမ္မာနုဓမ္မပ္ပဋိပတ္တိ – ဣမေ ခော, ဘိက္ခဝေ, စတ္တာရော ဓမ္မာ မနုဿဘူတဿ ဗဟုကာရာ ဟောန္တီ''တိ။ သတ္တမံ။

၈. ပဌမဝေါဟာရသုတ္တံ

၂၅၀. ''စတ္တာရောမေ, ဘိက္ခဝေ, အနရိယဝေါဟာရာ။ ကတမေ စတ္တာရော? အဒိဋ္ဌေ ဒိဋ္ဌဝါဒိတာ, အသုတေ သုတဝါဒိတာ, အမုတေ မုတဝါဒိတာ, အဝိညာတေ ဝိညာတဝါဒိတာ – ဣမေ ခော, ဘိက္ခဝေ, စတ္တာရော အနရိယဝေါဟာရာ''တိ။ အဋ္ဌမံ။

၉. ဒုတိယဝေါဟာရသုတ္တံ

၂၅၁. ''စတ္တာရောမေ , ဘိက္ခဝေ, အရိယဝေါဟာရာ။ ကတမေ စတ္တာရော? အဒိဋ္ဌေ အဒိဋ္ဌဝါဒိတာ, အသုတေ အသုတဝါဒိတာ, အမုတေ အမုတဝါဒိတာ, အဝိညာတေ အဝိညာတဝါဒိတာ – ဣမေ ခော, ဘိက္ခဝေ, စတ္တာရော အရိယဝေါဟာရာ''တိ။ နဝမံ။

၁၀. တတိယဝေါဟာရသုတ္တံ

၂၅၂. ''စတ္တာရောမေ, ဘိက္ခဝေ, အနရိယဝေါဟာရာ။ ကတမေ စတ္တာရော? ဒိဋ္ဌေ အဒိဋ္ဌဝါဒိတာ, သုတေ အသုတဝါဒိတာ, မုတေ အမုတဝါဒိတာ, ဝိညာတေ အဝိညာတဝါဒိတာ – ဣမေ ခော, ဘိက္ခဝေ, စတ္တာရော အနရိယဝေါဟာရာ''တိ။ ဒသမံ။

၁၁. စတုတ္ထဝေါဟာရသုတ္တံ

၂၅၃. ‘‘စတ္တာရောမေ, ဘိက္ခဝေ, အရိယဝေါဟာရာ။ ကတမေ စတ္တာရော? ဒိဋ္ဌေ ဒိဋ္ဌဝါဒိတာ, သုတေ သုတဝါဒိတာ, မုတေ မုတဝါဒိတာ, ဝိညာတေ ဝိညာတဝါဒိတာ – ဣမေ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, စတ္တာရော အရိယဝေါဟာရာ’’တိ။ ဧကာဒသမံ။

အာပတ္တိဘယဝဂ္ဂေါ ပဉ္စမော။

တဿုဒ္ဒါနံ –

ဘေဒအာပတ္တိ သိက္ခာ စ၊ သေယျာ ထူပာရဟေန စ။
ပညာဝုဒ္ဓိ ဗဟုကာရာ၊ ဝေါဟာရာ စတုရော ဌိတာတိ။

ပဉ္စမပဏ္ဏာသကံ သမတ္တံ။

(၂၆) ၆. အဘိညာဝဂ္ဂေါ

၁. အဘိညာသုတ္တံ

၂၅၄. “စတ္တာရောမေ , ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မာ။ ကတမေ စတ္တာရော? အတ္ထိ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မာ အဘိညာ ပရိညေယျာ; အတ္ထိ, ဘိက္ခဝေ , ဓမ္မာ အဘိညာ ပဟာတဗ္ဗာ; အတ္ထိ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မာ အဘိညာ ဘာဝေတဗ္ဗာ; အတ္ထိ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မာ အဘိညာ သစ္ဆိကာတဗ္ဗာ။

“ကတမေ စ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မာ အဘိညာ ပရိညေယျာ? ပဉ္စုပါဒါနက္ခန္ဓာ [ပဉ္စုပါဒါနက္ခန္ဓာတိဿ ဝစနီယံ (က.)] – ဣမေ ဝုစ္စန္တိ, ဘိက္ခဝေ , ဓမ္မာ အဘိညာ ပရိညေယျာ။

“ကတမေ စ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မာ အဘိညာ ပဟာတဗ္ဗာ? အဝိဇ္ဇာ စ ဘဝတဏှာ စ – ဣမေ ဝုစ္စန္တိ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မာ အဘိညာ ပဟာတဗ္ဗာ။

“ကတမေ စ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မာ အဘိညာ ဘာဝေတဗ္ဗာ? သမထော စ ဝိပဿနာ စ – ဣမေ ဝုစ္စန္တိ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မာ အဘိညာ ဘာဝေတဗ္ဗာ။

“ကတမေ စ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မာ အဘိညာ သစ္ဆိကာတဗ္ဗာ? ဝိဇ္ဇာ စ ဝိမုတ္တိ စ – ဣမေ ဝုစ္စန္တိ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မာ အဘိညာ သစ္ဆိကာတဗ္ဗာ။ ဣမေ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, စတ္တာရော ဓမ္မာ”တိ။ ပဌမံ။

၂. ပရိယေသနာသုတ္တံ

၂၅၅. “စတဿော ဣမာ, ဘိက္ခဝေ, အနရိယပရိယေသနာ။ ကတမာ စတဿော? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော အတ္တနာ ဇရာဓမ္မော သမာနော ဇရာဓမ္မံယေဝ ပရိယေသတိ; အတ္တနာ ဗျာဓိဓမ္မော သမာနော ဗျာဓိဓမ္မံယေဝ ပရိယေသတိ; အတ္တနာ မရဏဓမ္မော သမာနော မရဏဓမ္မံယေဝ ပရိယေသတိ; အတ္တနာ သံကိလေသဓမ္မော သမာနော သံကိလေသဓမ္မံယေဝ ပရိယေသတိ။ ဣမာ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, စတဿော အနရိယပရိယေသနာ။

“စတဿော ဣမာ, ဘိက္ခဝေ, အရိယပရိယေသနာ။ ကတမာ စတဿော? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော အတ္တနာ ဇရာဓမ္မော သမာနော ဇရာဓမ္မေ အာဒီနဝံ ဝိဒိတွာ အဇရံ အနုတ္တရံ ယောဂက္ခေမံ နိဗ္ဗာနံ ပရိယေသတိ; အတ္တနာ ဗျာဓိဓမ္မော သမာနော ဗျာဓိဓမ္မေ အာဒီနဝံ ဝိဒိတွာ အဗျာဓိံ အနုတ္တရံ ယောဂက္ခေမံ နိဗ္ဗာနံ ပရိယေသတိ; အတ္တနာ မရဏဓမ္မော သမာနော မရဏဓမ္မေ အာဒီနဝံ ဝိဒိတွာ အမတံ အနုတ္တရံ ယောဂက္ခေမံ နိဗ္ဗာနံ ပရိယေသတိ; အတ္တနာ သံကိလေသဓမ္မော သမာနော သံကိလေသဓမ္မေ အာဒီနဝံ ဝိဒိတွာ အသံကိလိဋ္ဌံ အနုတ္တရံ ယောဂက္ခေမံ နိဗ္ဗာနံ ပရိယေသတိ။ ဣမာ ခေါ, ဘိက္ခဝေ , စတဿော အရိယပရိယေသနာ”တိ။ ဒုတိယံ။

၃. သင်္ဂဟဝတ္ထုသုတ္တံ

၂၅၆. “စတ္တာရိမာနိ, ဘိက္ခဝေ, သင်္ဂဟဝတ္ထူနိ။ ကတမာနိ စတ္တာရိ? ဒာနံ, ပေယျဝဇ္ဇံ [ပိယဝါစာ (က.) အ. နိ. ၄.၃၂ ပဿိတဗ္ဗံ], အတ္ထစရိယာ, သမာနတ္တတာ – ဣမာနိ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, စတ္တာရိ သင်္ဂဟဝတ္ထူနီ”တိ။

၄. မာလုက်ပုတ္တသုတ္တံ

၂၅၇. အထ ခေါ အာယသ္မာ မာလုက်ပုတ္တော [မာလုင်္ကျပုတ္တော (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)] ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝန္တံ အဘိဝါဒေတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိ။ ဧကမန္တံ နိသိန္နော ခေါ အာယသ္မာ မာလုက်ပုတ္တော ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ –

‘‘သာဓု မေ, ဘန္တေ, ဘဂဝါ သံခိတ္တေန ဓမ္မံ ဒေသေတု, ယမဟံ ဘဂဝတော ဓမ္မံ သုတွာ ဧကော ဝူပကဋ္ဌော အပ္ပမတ္တော အာတာပီ ပဟိတတ္တော ဝိဟရေယျ’’န္တိ။ ‘‘ဧတ္ထ ဒါနိ, မာလုကျပုတ္တ, ကိံ ဒဟရေ ဘိက္ခူ ဝက္ခာမ; ယတြ ဟိ နာမ တွံ ဇိဏ္ဏော ဝုဍ္ဎော မဟလ္လကော တထာဂတဿ သံခိတ္တေန ဩဝါဒံ ယာစသီ’’တိ! ‘‘ဒေသေတု မေ, ဘန္တေ, ဘဂဝါ သံခိတ္တေန ဓမ္မံ; ဒေသေတု သုဂတော သံခိတ္တေန ဓမ္မံ။ အပ္ပေဝ နာမာဟံ ဘဂဝတော ဘာသိတဿ အတ္ထံ အာဇာနေယျံ; အပ္ပေဝ နာမာဟံ ဘဂဝတော ဘာသိတဿ ဒာယာဒော [ဘဂဝတော သာဝကော (က.)] အဿ’’န္တိ။

‘‘စတ္တာရောမေ, မာလုကျပုတ္တ, တဏှုပ္ပာဒာ ယတ္ထ ဘိက္ခုနော တဏှာ ဥပ္ပဇ္ဇမာနာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ကတမေ စတ္တာရော? စီဝရဟေတု ဝါ, မာလုကျပုတ္တ, ဘိက္ခုနော တဏှာ ဥပ္ပဇ္ဇမာနာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ပိဏ္ဍပာတဟေတု ဝါ, မာလုကျပုတ္တ, ဘိက္ခုနော တဏှာ ဥပ္ပဇ္ဇမာနာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ သေနာသနဟေတု ဝါ, မာလုကျပုတ္တ, ဘိက္ခုနော တဏှာ ဥပ္ပဇ္ဇမာနာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ဣတိဘဝါဘဝဟေတု ဝါ, မာလုကျပုတ္တ, ဘိက္ခုနော တဏှာ ဥပ္ပဇ္ဇမာနာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ဣမေ ခေါ, မာလုကျပုတ္တ, စတ္တာရော တဏှုပ္ပာဒာ ယတ္ထ ဘိက္ခုနော တဏှာ ဥပ္ပဇ္ဇမာနာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ယတော ခေါ, မာလုကျပုတ္တ, ဘိက္ခုနော တဏှာ ပဟီနာ ဟောတိ ဥစ္ဆိန္နမူလာ တာလာဝတ္ထုကတာ အနဘာဝံကတာ အာယတိံ အနုပ္ပာဒဓမ္မာ, အယံ ဝုစ္စတိ, မာလုကျပုတ္တ, ‘ဘိက္ခု အစ္ဆေစ္ဆိ တဏှံ, ဝိဝတ္တယိ သံယောဇနံ, သမ္မာ မာနာဘိသမယာ အန္တမကာသိ ဒုက္ခဿ’’’တိ။

အထ ခေါ အာယသ္မာ မာလုကျပုတ္တော ဘဂဝတာ ဣမိနာ ဩဝါဒေန ဩဝဒိတော ဥဋ္ဌာယာသနာ ဘဂဝန္တံ အဘိဝါဒေတွာ ပဒက္ခိဏံ ကတွာ ပက္ကာမိ။ အထ ခေါ အာယသ္မာ မာလုကျပုတ္တော ဧကော ဝူပကဋ္ဌော အပ္ပမတ္တော အာတာပီ ပဟိတတ္တော ဝိဟရန္တော နစိရဿေဝ – ယဿတ္ထာယ ကုလပုတ္တာ သမ္မဒေဝ အဂါရသ္မာ အနဂါရိယံ ပဗ္ဗဇန္တိ, တဒနုတ္တရံ – ဗြဟ္မစရိယပရိယောသာနံ ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ သယံ အဘိညာ သစ္ဆိကတွာ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟာသိ။ ‘‘ခီဏာ ဇာတိ, ဝုသိတံ ဗြဟ္မစရိယံ, ကတံ ကရဏီယံ, နာပရံ ဣတ္ထတ္တာယာ’’တိ အဗ္ဘညာသိ။ အညတရော စ ပနာယသ္မာ မာလုကျပုတ္တော အရဟတံ အဟောသီတိ။ စတုတ္ထံ။

၅. ကုလသုတ္တံ

၂၅၈. ‘‘ယာနိ ကာနိစိ, ဘိက္ခဝေ, ကုလာနိ ဘောဂေသု မဟတ္တံ ပတ္တာနိ န စိရဋ္ဌိတိကာနိ ဘဝန္တိ, သဗ္ဗာနိ တာနိ စတူဟိ ဌာနေဟိ, ဧတေသံ ဝါ အညတရေန။ ကတမေဟိ စတူဟိ? နဋ္ဌံ န ဂဝေသန္တိ, ဇိဏ္ဏံ န ပဋိသင်္ခရောန္တိ, အပရိမိတပါနဘောဇနာ ဟောန္တိ, ဒုဿီလံ ဣတ္ထိံ ဝါ ပုရိသံ ဝါ အာဓိပစ္စေ ဌပေန္တိ။ ယာနိ ကာနိစိ, ဘိက္ခဝေ, ကုလာနိ ဘောဂေသု မဟတ္တံ ပတ္တာနိ န စိရဋ္ဌိတိကာနိ ဘဝန္တိ, သဗ္ဗာနိ တာနိ ဣမေဟိ စတူဟိ ဌာနေဟိ , ဧတေသံ ဝါ အညတရေန။

‘‘ယာနိ ကာနိစိ, ဘိက္ခဝေ, ကုလာနိ ဘောဂေသု မဟတ္တံ ပတ္တာနိ စိရဋ္ဌိတိကာနိ ဘဝန္တိ, သဗ္ဗာနိ တာနိ စတူဟိ ဌာနေဟိ, ဧတေသံ ဝါ အညတရေန။ ကတမေဟိ စတူဟိ? နဋ္ဌံ ဂဝေသန္တိ, ဇိဏ္ဏံ ပဋိသင်္ခရောန္တိ, ပရိမိတပါနဘောဇနာ ဟောန္တိ, သီလဝန္တံ ဣတ္ထိံ ဝါ ပုရိသံ ဝါ အာဓိပစ္စေ ဌပေန္တိ။ ယာနိ ကာနိစိ, ဘိက္ခဝေ, ကုလာနိ ဘောဂေသု မဟတ္တံ ပတ္တာနိ စိရဋ္ဌိတိကာနိ ဘဝန္တိ, သဗ္ဗာနိ တာနိ ဣမေဟိ စတူဟိ ဌာနေဟိ, ဧတေသံ ဝါ အညတရေနာ’’တိ။ ပဉ္စမံ။

၆. ပဌမအာဇာနီယသုတ္တံ

၂၅၉. ‘‘စတူဟိ , ဘိက္ခဝေ, အင်္ဂေဟိ သမန္နာဂတော ရညော ဘဒြော အဿာဇာနီယော ရာဇာရဟော ဟောတိ ရာဇဘောဂ္ဂေါ, ရညော အင်္ဂန္တွေဝ သင်္ခံ ဂစ္ဆတိ။ ကတမေဟိ စတူဟိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ရညော ဘဒြော အဿာဇာနီယော ဝဏ္ဏသမ္ပန္နော စ ဟောတိ ဗလသမ္ပန္နော စ ဇဝသမ္ပန္နော စ အာရောဟပရိဏာဟသမ္ပန္နော စ။ ဣမေဟိ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, စတူဟိ အင်္ဂေဟိ သမန္နာဂတော ရညော ဘဒြော အဿာဇာနီယော ရာဇာရဟော ဟောတိ ရာဇဘောဂ္ဂေါ, ရညော အင်္ဂန္တွေဝ သင်္ခံ ဂစ္ဆတိ။

‘‘ဝေမေဝံ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, စတူဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု အာဟုနေယျော ဟောတိ။ပေ.။ အနုတ္တရံ ပုည ကွေတ္တံ လောကဿ။ ကတမေဟိ စတူဟိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဝဏ္ဏသမ္ပန္နော စ ဟောတိ ဗလသမ္ပန္နော စ ဇဝ သမ္ပန္နော စ အာရောဟပရိဏာဟသမ္ပန္နော စ။

‘‘ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဝဏ္ဏသမ္ပန္နော ဟောတိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု သီလဝါ ဟောတိ။ပေ.။ သမာဒါယ သိက္ခတိ သိက္ခာပဒေသု။ ဧဝံ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဝဏ္ဏသမ္ပန္နော ဟောတိ။

‘‘ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဗလသမ္ပန္နော ဟောတိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု အာရဒ္ဓဝီရိယော ဝိဟရတိ အကု သလာနံ ဓမ္မာနံ ပဟာနာယ, ကုသလာနံ ဓမ္မာနံ ဥပသမ္ပဒာယ, ထာမဝါ ဒဠှပရက္ကမော အနိက္ခိတ္တဓုရော ကုသလေ သု ဓမ္မေသု။ ဧဝံ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဗလသမ္ပန္နော ဟောတိ။

‘‘ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဇဝသမ္ပန္နော ဟောတိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ‘ဣဒံ ဒုက္ခ’န္တိ ယထာဘူတံ ပဇာနာ တိ။ပေ.။ ‘အယံ ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနီ ပဋိပဒါ’တိ ယထာဘူတံ ပဇာနာတိ။ ဧဝံ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဇဝသမ္ပန္နော ဟောတိ။

‘‘ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု အာရောဟပရိဏာဟသမ္ပန္နော ဟောတိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု လာဘီ ဟောတိ စီဝ ရပိဏ္ဍပါတသေနာသနဂိလာနပစ္စယဘေသဇ္ဇပရိက္ခာရာနံ။ ဧဝံ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု အာရောဟပရိဏာဟသမ္ပန္နော ဟောတိ ။

‘‘ဣမေဟိ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, စတူဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု အာဟုနေယျော ဟောတိ။ပေ.။ အနုတ္တရံ ပု ညက္ခေတ္တံ လောကဿာ’’တိ။ ဆဋ္ဌံ။

၇. ဒုတိယအာဇာနီယသုတ္တံ

၂၆၀. ‘‘စတူဟိ, ဘိက္ခဝေ, အင်္ဂေဟိ သမန္နာဂတော ရညော ဘဒ္ဒော အဿာဇာနီယော ရာဇာရဟော ဟောတိ ရာဇဘောဂ္ဂေါ, ရညော အင်္ဂန္တေဝ သင်္ခံ ဂစ္ဆတိ။ ကတမေဟိ စတူဟိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ရညော ဘဒ္ဒော အဿာဇာ နီယော ဝဏ္ဏသမ္ပန္နော စ ဟောတိ, ဗလသမ္ပန္နော စ, ဇဝသမ္ပန္နော စ, အာရောဟပရိဏာဟသမ္ပန္နော စ။ ဣမေဟိ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, စတူဟိ အင်္ဂေဟိ သမန္နာဂတော ရညော ဘဒ္ဒော အဿာဇာနီယော ရာဇာရဟော ဟောတိ ရာဇဘောဂ္ ဂေါ, ရညော အင်္ဂန္တေဝ သင်္ခံ ဂစ္ဆတိ။

‘‘ဝေမေဝံ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, စတူဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု အာဟုနေယျော ဟောတိ။ပေ.။ အနုတ္တရံ ပုည ကွေတ္တံ လောကဿ။ ကတမေဟိ စတူဟိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဝဏ္ဏသမ္ပန္နော စ ဟောတိ, ဗလသမ္ပန္နော စ, ဇ ဝသမ္ပန္နော စ, အာရောဟပရိဏာဟသမ္ပန္နော စ။

‘‘ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဝဏ္ဏသမ္ပန္နော ဟောတိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု သီလဝါ ဟောတိ။ပေ.။ သမာဒါယ သိက္ခတိ သိက္ခာပဒေသု။ ဧဝံ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဝဏ္ဏသမ္ပန္နော ဟောတိ။

‘‘ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဗလသမ္ပန္နော ဟောတိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု အာရဒ္ဓဝီရိယော ဝိဟရတိ အကု သလာနံ ဓမ္မာနံ ပဟာနာယ, ကုသလာနံ ဓမ္မာနံ ဥပသမ္ပဒာယ, ထာမဝါ ဒဠှပရက္ကမော အနိက္ခိတ္တဓုရော ကုသလေ သု ဓမ္မေသု။ ဧဝံ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဗလသမ္ပန္နော ဟောတိ။

‘‘ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဇဝသမ္ပန္နော ဟောတိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု အာသဝါနံ ခယာ။ပေ.။ သစ္ဆိကတွ ာ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ။ ဧဝံ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဇဝသမ္ပန္နော ဟောတိ။

‘‘ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု အာရောဟပရိဏာဟသမ္ပန္နော ဟောတိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု လာဘီ ဟောတိ စီဝ ရပိဏ္ဍပါတသေနာသနဂိလာနပစ္စယဘေသဇ္ဇပရိက္ခာရာနံ။ ဧဝံ ခေါ, ဘိက္ခဝေ , ဘိက္ခု အာရောဟပရိဏာဟသမ္ပန္နော ဟောတိ။

“ကတမေဟိ ေခါ, ဘိက္ခဝေ, စတူဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု အာဟုနေယျော ဟောတိ။ပေ.။ အနုတ္တရံ ပုညက္ခေတ္တံ လောကဿာ”တိ။ သတ္တမံ။

၈. ဗလသုတ္တံ

၂၆၁. “စတ္တာရိမာနိ, ဘိက္ခဝေ, ဗလာနိ။ ကတမာနိ စတ္တာရိ? ဝီရိယဗလံ, သတိဗလံ, သမာဓိဗလံ, ပညာဗလံ – ဣမာနိ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, စတ္တာရိ ဗလာနီ”တိ ။ အဋ္ဌမံ။

၉. အရညသုတ္တံ

၂၆၂. “စတူဟိ , ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု နာလံ အရညဝနပ္ပတ္ထာနိ ပန္တာနိ သေနာသနာနိ ပဋိသေဝိတုံ။ ကတမေဟိ စတူဟိ? ကာမဝိတက္ကေန, ဗျာပါဒဝိတက္ကေန, ဝိဟိံသာဝိတက္ကေန, ဒုပ္ပညော ဟောတိ ဇဠော ဧလမူဂေ – ဣမေဟိ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, စတူဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု နာလံ အရညဝနပ္ပတ္ထာနိ ပန္တာနိ သေနာသနာနိ ပဋိသေဝိတုံ။

“စတူဟိ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု အလံ အရညဝနပ္ပတ္ထာနိ ပန္တာနိ သေနာသနာနိ ပဋိသေဝိတုံ။ ကတမေဟိ စတူဟိ? နေက္ခမ္မဝိတက္ကေန, အဗျာပါဒဝိတက္ကေန, အဝိဟိံသာဝိတက္ကေန , ပညဝါ ဟောတိ အဇဠော အနေဠမူဂေ – ဣမေဟိ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, စတူဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု အလံ အရညဝနပ္ပတ္ထာနိ ပန္တာနိ သေနာသနာနိ ပဋိသေဝိတု”န္တိ။ နဝမံ။

၁၀. ကမ္မသုတ္တံ

၂၆၃. “စတူဟိ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဗာလော အဗျတ္တော အသပ္ပုရိသော ခတံ ဥပဟတံ အတ္တာနံ ပရိဟရတိ, သာဝဇ္ဇော စ ဟောတိ သာနုဝဇ္ဇော ဝိညူနံ, ဗဟုဉ္စ အပုညံ ပသဝတိ။ ကတမေဟိ စတူဟိ? သာဝဇ္ဇေန ကာယကမ္မေန, သာဝဇ္ဇေန ဝစီကမ္မေန, သာဝဇ္ဇေန မနောကမ္မေန, သာဝဇ္ဇာယ ဒိဋ္ဌိယာ – ဣမေဟိ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, စတူဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဗာလော အဗျတ္တော အသပ္ပုရိသော ခတံ ဥပဟတံ အတ္တာနံ ပရိဟရတိ, သာဝဇ္ဇော စ ဟောတိ သာနုဝဇ္ဇော ဝိညူနံ, ဗဟုဉ္စ အပုညံ ပသဝတိ။

“စတူဟိ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ပဏ္ဍိတော ဝိယတ္တော သပ္ပုရိသော အက္ခတံ အနုပဟတံ အတ္တာနံ ပရိဟရတိ, အနဝဇ္ဇော စ ဟောတိ အနနုဝဇ္ဇော ဝိညူနံ, ဗဟုဉ္စ ပုညံ ပသဝတိ။ ကတမေဟိ စတူဟိ? အနဝဇ္ဇေန ကာယကမ္မေန, အနဝဇ္ဇေန ဝစီကမ္မေန, အနဝဇ္ဇေန မနောကမ္မေန, အနဝဇ္ဇာယ ဒိဋ္ဌိယာ – ဣမေဟိ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, စတူဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ပဏ္ဍိတော ဝိယတ္တော သပ္ပုရိသော အက္ခတံ အနုပဟတံ အတ္တာနံ ပရိဟရတိ, အနဝဇ္ဇော စ ဟောတိ အနနုဝဇ္ဇော ဝိညူနံ, ဗဟုဉ္စ ပုညံ ပသဝတီ”တိ။ ဒသမံ။

အဘိညာဝဂ္ဂေါ ဆဋ္ဌော။

တဿုဒ္ဒါနံ –

အဘိညာ ပရိယေသနာ၊ သင်္ဂဟံ မာလုကျပုတ္တော။
ကုလံ ဒွေ စ အာဇာနီယာ၊ ဗလံ အရညကမ္မုနာတိ။

(၂၇) ၇. ကမ္မပထဝဂ္ဂော

၁. ပာဏာတိပာတီသုတ္တံ

၂၆၄. ‘‘စတူဟိ , ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ယထာဘတံ နိက္ခိတ္တော ဧဝံ နိရယေ။ ကတမေဟိ စတူဟိ? အတ္တနာ စ ပာဏာတိပာတီ ဟောတိ, ပရဉ္စ ပာဏာတိပာတေ သမာဒပေတိ, ပာဏာတိပာတေ စ သမနုညော ဟောတိ, ပာဏာတိပာတဿ စ ဝဏ္ဏံ ဘာသတိ – ဣမေဟိ ခော, ဘိက္ခဝေ, စတူဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ယထာဘတံ နိက္ခိတ္တော ဧဝံ နိရယေ။

‘‘စတူဟိ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ယထာဘတံ နိက္ခိတ္တော ဧဝံ သဂ္ဂေ။ ကတမေဟိ စတူဟိ? အတ္တနာ စ ပာဏာတိပာတာ ပဋိဝိရတော ဟောတိ, ပရဉ္စ ပာဏာတိပာတာ ဝေရမဏိယာ သမာဒပေတိ, ပာဏာတိပာတာ ဝေရမဏိယာ စ သမနုညော ဟောတိ, ပာဏာတိပာတာ ဝေရမဏိယာ စ ဝဏ္ဏံ ဘာသတိ – ဣမေဟိ ခော, ဘိက္ခဝေ, စတူဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ယထာဘတံ နိက္ခိတ္တော ဧဝံ သဂ္ဂေ’’တိ။ ပဌမံ။

၂. အဒိန္နာဒာယီသုတ္တံ

၂၆၅. ‘‘စတူဟိ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ယထာဘတံ နိက္ခိတ္တော ဧဝံ နိရယေ။ ကတမေဟိ စတူဟိ? အတ္တနာ စ အဒိန္နာဒာယီ ဟောတိ, ပရဉ္စ အဒိန္နာဒာနေ သမာဒပေတိ, အဒိန္နာဒာနေ စ သမနုညော ဟောတိ, အဒိန္နာဒာနဿ စ ဝဏ္ဏံ ဘာသတိ – ဣမေဟိ ခော။ပေ.။။

‘‘အတ္တနာ စ အဒိန္နာဒာနာ ပဋိဝိရတော ဟောတိ, ပရဉ္စ အဒိန္နာဒာနာ ဝေရမဏိယာ သမာဒပေတိ, အဒိန္နာဒာနာ ဝေရမဏိယာ စ သမနုညော ဟောတိ, အဒိန္နာဒာနာ ဝေရမဏိယာ စ ဝဏ္ဏံ ဘာသတိ – ဣမေဟိ ခော, ဘိက္ခဝေ။ပေ.။။ ဒုတိယံ။

၃. မိစ္ဆာစာရီသုတ္တံ

၂၆၆. ။ အတ္တနာ စ ကာမေသုမိစ္ဆာစာရီ ဟောတိ, ပရဉ္စ ကာမေသုမိစ္ဆာစာရေ သမာဒပေတိ, ကာမေသုမိစ္ဆာစာရေ စ သမနုညော ဟောတိ, ကာမေသုမိစ္ဆာစာရဿ စ ဝဏ္ဏံ ဘာသတိ – ဣမေဟိ ခော။ပေ.။။

အတ္တနာ စ ကာမေသုမိစ္ဆာစာရာ ပဋိဝိရတော ဟောတိ, ပရဉ္စ ကာမေသုမိစ္ဆာစာရာ ဝေရမဏိယာ သမာဒပေတိ, ကာမေသုမိစ္ဆာစာရာ ဝေရမဏိယာ စ သမနုညော ဟောတိ, ကာမေသုမိစ္ဆာစာရာ ဝေရမဏိယာ စ ဝဏ္ဏံ ဘာသတိ – ဣမေဟိ ခော။ ပေ.။။ တတိယံ။

၄. မုသာဝာဒီသုတ္တံ

၂၆၇. ။ အတ္တနာ စ မုသာဝာဒီ ဟောတိ, ပရဉ္စ မုသာဝာဒေ သမာဒပေတိ, မုသာဝာဒေ စ သမနုညော ဟောတိ, မုသာဝာဒဿ စ ဝဏ္ဏံ ဘာသတိ – ဣမေဟိ ခော။ပေ.။။

အတ္တနာ စ မုသာဝာဒာ ပဋိဝိရတော ဟောတိ, ပရဉ္စ မုသာဝာဒာ ဝေရမဏိယာ သမာဒပေတိ, မုသာဝာဒာ ဝေရမဏိယာ စ သမနုညော ဟောတိ, မုသာဝာဒာ ဝေရမဏိယာ စ ဝဏ္ဏံ ဘာသတိ – ဣမေဟိ။ပေ.။။ စတုတ္ထံ။

၅. ပိသုဏဝါစာသုတ္တံ

၂၆၈. ။ အတ္တနာ စ ပိသုဏဝါစော ဟောတိ, ပရဉ္စ ပိသုဏာယ ဝါစာယ သမာဒပေတိ, ပိသုဏာယ ဝါစာယ စ သမနုညော ဟောတိ, ပိသုဏာယ ဝါစာယ စ ဝဏ္ဏံ ဘာသတိ – ဣမေဟိ။ပေ.။။

အတ္တနာ စ ပိသုဏာယ ဝါစာယ ပဋိဝိရတော ဟောတိ, ပရဉ္စ ပိသုဏာယ ဝါစာယ ဝေရမဏိယာ သမာဒပေတိ, ပိသုဏာယ ဝါစာယ ဝေရမဏိယာ စ သမနုညော ဟောတိ, ပိသုဏာယ ဝါစာယ ဝေရမဏိယာ စ ဝဏ္ဏံ ဘာသတိ – ဣမေဟိ။ပေ.။။ ပဉ္စမံ။

၆. ဖရုသဝါစာသုတ္တံ

၂၆၉. ။ အတ္တနာ စ ဖရုသဝါစော ဟောတိ, ပရဉ္စ ဖရုသာယ ဝါစာယ သမာဒပေတိ, ဖရုသာယ ဝါစာယ စ သမနုညော ဟောတိ, ဖရုသာယ ဝါစာယ စ ဝဏ္ဏံ ဘာသတိ။ပေ.။။

အတ္တနာ စ ဖရုသာယ ဝါစာယ ပဋိဝိရတော ဟောတိ, ပရဉ္စ ဖရုသာယ ဝါစာယ ဝေရမဏိယာ သမာဒပေတိ, ဖရုသာယ ဝါစာယ ဝေရမဏိယာ စ သမနုညော ဟောတိ, ဖရုသာယ ဝါစာယ ဝေရမဏိယာ စ ဝဏ္ဏံ ဘာသတိ – ဣမေဟိ ခေါ။ပေ.။။ ဆဋ္ဌံ။

၇. သမ္ဖပ္ပလာပသုတ္တံ

၂၇၀. ။ အတ္တနာ စ သမ္ဖပ္ပလာပီ ဟောတိ, ပရဉ္စ သမ္ဖပ္ပလာပေ သမာဒပေတိ, သမ္ဖပ္ပလာပေ စ သမနုညော ဟောတိ, သမ္ဖပ္ပလာပဿ စ ဝဏ္ဏံ ဘာသတိ – ဣမေဟိ။ပေ.။။

အတ္တနာ စ သမ္ဖပ္ပလာပာ ပဋိဝိရတော ဟောတိ, ပရဉ္စ သမ္ဖပ္ပလာပာ ဝေရမဏိယာ သမာဒပေတိ, သမ္ဖပ္ပလာပာ ဝေရမဏိယာ စ သမနုညော ဟောတိ, သမ္ဖပ္ပလာပာ ဝေရမဏိယာ စ ဝဏ္ဏံ ဘာသတိ – ဣမေဟိ ခေါ, ဘိက္ခဝေ။ပေ.။။ သတ္တမံ။

၈. အဘိဇ္ဈာလုသုတ္တံ

၂၇၁. ။ အတ္တနာ စ အဘိဇ္ဈာလု ဟောတိ, ပရဉ္စ အဘိဇ္ဈာယ သမာဒပေတိ, အဘိဇ္ဈာယ စ သမနုညော ဟောတိ, အဘိဇ္ဈာယ စ ဝဏ္ဏံ ဘာသတိ။ပေ.။။

‘‘အတ္တနာ စ အနဘိဇ္ဈာလု ဟောတိ, ပရဉ္စ အနဘိဇ္ဈာယ သမာဒပေတိ, အနဘိဇ္ဈာယ စ သမနုညော ဟောတိ, အနဘိဇ္ဈာယ စ ဝဏ္ဏံ ဘာသတိ – ဣမေဟိ ခေါ။ပေ.။။ အဋ္ဌမံ။

၉. ဗျာပန္နစိတ္တသုတ္တံ

၂၇၂. ။ အတ္တနာ စ ဗျာပန္နစိတ္တော ဟောတိ, ပရဉ္စ ဗျာပာဒေ သမာဒပေတိ, ဗျာပာဒေ စ သမနုညော ဟောတိ, ဗျာပာဒဿ စ ဝဏ္ဏံ ဘာသတိ – ဣမေဟိ။ပေ.။။

အတ္တနာ စ အဗျာပန္နစိတ္တော ဟောတိ, ပရဉ္စ အဗျာပာဒေ သမာဒပေတိ, အဗျာပာဒေ စ သမနုညော ဟောတိ, အဗျာပာဒဿ စ ဝဏ္ဏံ ဘာသတိ – ဣမေဟိ ခေါ။ပေ.။။ နဝမံ။

၁၀. မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိသုတ္တံ

၂၇၃. ။ အတ္တနာ စ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကော ဟောတိ, ပရဉ္စ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိယာ သမာဒပေတိ, မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိယာ စ သမနုညော ဟောတိ, မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိယာ စ ဝဏ္ဏံ ဘာသတိ – ဣမေဟိ။ပေ.။။

အတ္တနာ စ သမ္မာဒိဋ္ဌိကော ဟောတိ, ပရဉ္စ သမ္မာဒိဋ္ဌိယာ သမာဒပေတိ, သမ္မာဒိဋ္ဌိယာ စ သမနုညော ဟောတိ, သမ္မာဒိဋ္ဌိယာ စ ဝဏ္ဏံ ဘာသတိ – ဣမေဟိ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, စတူဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ယထာဘတံ နိက္ခိတ္တော ဧဝံ သဂ္ဂေတိ။ ဒသမံ။

ကမ္မပထဝဂ္ဂော သတ္တမော။

(၂၈) ၈. ရာဂပေယျာလံ

၁. သတိပဋ္ဌာနသုတ္တံ

၂၇၄. ‘‘ရာဂဿ, ဘိက္ခဝေ, အဘိညာယ စတ္တာရော ဓမ္မာ ဘာဝေတဗ္ဗာ။ ကတမေ စတ္တာရော? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ကာယေ ကာယာနုပဿီ ဝိဟရတိ အာတာပီ သမ္ပဇာနော သတိမာ ဝိနေယျ လောကေ အဘိဇ္ဈာဒောမနဿံ; ဝေဒနာသု။ပေ။ စိတ္တေ။ပေ။ ဓမ္မေသု ဓမ္မာနုပဿီ ဝိဟရတိ အာတာပီ သမ္ပဇာနော သတိမာ ဝိနေယျ လောကေ အဘိဇ္ဈာဒောမနဿံ။ ရာဂဿ, ဘိက္ခဝေ, အဘိညာယ ဣမေ စတ္တာရော ဓမ္မာ ဘာဝေတဗ္ဗာ’’တိ။ ပဌမံ။

၂. သမ္မပ္ပဓာနသုတ္တံ

၂၇၅. ‘‘ရာဂဿ, ဘိက္ခဝေ, အဘိညာယ စတ္တာရော ဓမ္မာ ဘာဝေတဗ္ဗာ။ ကတမေ စတ္တာရော? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု အနုပ္ပန္နာနံ ပာပကာနံ အကုသလာနံ ဓမ္မာနံ အနုပ္ပါဒာယ ဆန္ဒံ ဇနေတိ ဝါယမတိ ဝီရိယံ အာရဘတိ စိတ္တံ ပဂ္ဂဏှာတိ ပဒဟတိ; ဥပ္ပန္နာနံ ပာပကာနံ အကုသလာနံ ဓမ္မာနံ ပဟာနာယ။ပေ။ အနုပ္ပန္နာနံ ကုသလာနံ ဓမ္မာနံ ဥပ္ပါဒာယ။ပေ။ ဥပ္ပန္နာနံ ကုသလာနံ ဓမ္မာနံ ဌိတိယာ အသမ္မောသာယ ဘိယျောဘာဝါယ ဝေပုလ္လာယ ဘာဝနာယ ပါရိပူရိယာ ဆန္ဒံ ဇနေတိ ဝါယမတိ ဝီရိယံ အာရဘတိ စိတ္တံ ပဂ္ဂဏှာတိ ပဒဟတိ။ ရာဂဿ, ဘိက္ခဝေ, အဘိညာယ ဣမေ စတ္တာရော ဓမ္မာ ဘာဝေတဗ္ဗာ’’တိ။ ဒုတိယံ။

၃. ဣဒ္ဓိပါဒသုတ္တံ

၂၇၆. ‘‘ရာဂဿ, ဘိက္ခဝေ, အဘိညာယ စတ္တာရော ဓမ္မာ ဘာဝေတဗ္ဗာ။ ကတမေ စတ္တာရော? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဆန္ဒသမာဓိပဓာနသင်္ခါရသမန္နာဂတံ ဣဒ္ဓိပါဒံ ဘာဝေတိ; ဝီရိယသမာဓိ။ပေ။ စိတ္တသမာဓိ။ပေ။ ဝီမံသာသမာဓိပဓာနသင်္ခါရသမန္နာဂတံ ဣဒ္ဓိပါဒံ ဘာဝေတိ။ ရာဂဿ, ဘိက္ခဝေ, အဘိညာယ ဣမေ စတ္တာရော ဓမ္မာ ဘာဝေတဗ္ဗာ’’တိ။ တတိယံ။

၄-၃၀. ပရိညာဒိသုတ္တာနိ

၂၇၇-၃၀၃. ‘‘ရာဂဿ, ဘိက္ခဝေ, ပရိညာယ။ပေ။ ပရိက္ခယာယ။ ပဟာနာယ။ ခယာယ။ ဝယာယ။ ဝိရာဂာယ။ နိရောဓာယ။ စာဂာယ။ ပဋိနိဿဂ္ဂာယ စတ္တာရော ဓမ္မာ ဘာဝေတဗ္ဗာ။ပေ။။ တိံသတိမံ။

၃၁-၅၁၀. ဒောသအဘိညာဒိသုတ္တာနိ

၃၀၄-၇၈၃. ‘‘ဒောသဿ။ပေ။ မောဟဿ။ ကောဓဿ။ ဥပနာဟဿ။ မက္ခဿ။ ပဠာသဿ။ ဣဿာယ။ မစ္ဆရိယဿ။ မာယာယ။ သာဌေယျဿ။ ထမ္ဘဿ။ သာရမ္ဘဿ။ မာနဿ။ အတိမာနဿ။ မဒဿ။ ပမာဒဿ အဘိညာယ။ ပရိညာယ။ ပရိက္ခယာယ။ ပဟာနာယ။ ခယာယ။ ဝယာယ။ ဝိရာဂာယ။ နိရောဓာယ။ စာဂာယ။ ပဋိနိဿဂ္ဂာယ ဣမေ စတ္တာရော ဓမ္မာ ဘာဝေတဗ္ဗာ’’တိ။ ဒသုတ္တရပဉ္စသတိမံ။

ရာဂပေယျာလံ နိဋ္ဌိတံ။

စတုက္ကနိပါတပါဠိ နိဋ္ဌိတာ။